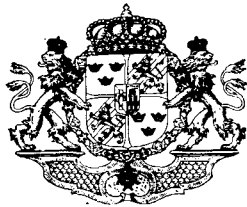

ARBETSSTATISTIK. E: 1.

UTGIFVEN AF K. KOMMERSKOLLEGI AFDELNING FÖR ARBETSSTATISTIK.

ARBETSINSTÄLLELSER UNDER ÅREN 1903—1907

JÄMTE

ÖFVERSIKT AF ARBETSINSTÄLLELSER UNDER ÅREN 1859—1902

SAMT

DEN S. K. POLITISKA STORSTREJKEN ÅR 1902

STOCKHOLM

KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER
1909

INLEDNING

TILL

Arbetsstatistik. E, Arbetsinställelser i Sverige : under år ... / utgifven af K. Kommerskollegii afdelning för arbetsstatistik. – Stockholm, 1909- 1911

Täckningsår: 1903/07-1910 = 1-4

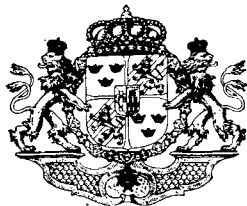
I serien Arbetsstatistik E ingår:

- 1 Arbetsinställelser under åren 1903-1907 jämte
översikt av arbetsinställelser under åren 1859-1902
samt den s.k. politiskaorstrejken år 1902
- 2 Arbetsinställelser i Sverige under år 1908
- 3 Arbetsinställelser i Sverige under år 1909
- 4 Arbetsinställelser i Sverige under år 1910

Arbetsinställelser under åren 1903-1907 jämte översikt av
arbetsinställelser under åren 1859-1902 samt den s.k. politiska
orstrejken år 1902. – (Arbetsstatistik. E ; 1).
Digitaliserad av Statistiska centralbyrån 2009

ARBETSSTATISTIK. E: 1.

UTGIFVEN AF K. KOMMERSKOLLEGI AFDELNING FÖR ARBETSSTATISTIK.

ARBETSINSTÄLLELSER UNDER ÅREN 1903—1907

JÄMTE

ÖFVERSIKT AF ARBETSINSTÄLLELSER UNDER ÅREN 1859—1902

SAMT

DEN S. K. POLITISKA STORSTREJKEN ÅR 1902

STOCKHOLM

KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER
1909

Enligt den år 1903 uppgjorda planen för det arbetsstatistiska arbetets anordnande, skulle inom Kollegii afdelning för arbetsstatistik bland annat utarbetas regelbundet återkommande statistiska redogörelser för i riket inträffade strejker och lockouter. I enlighet med denna plan hafva i »Meddelanden från K. Kommerskollegii afdelning för arbetsstatistik» under åren 1903—1908 kvartalsvis offentliggjorts preliminära öfversikter öfver arbetsinställelser i Sverige, hvarjämte meddelats kortare sammandrag för särskilda år. Föreliggande redogörelse utgör en mera ingående bearbetning af de insamlade uppgifterna rörande arbetsinställelser under åren 1903—1907.

Därjämte meddelas, efter förefintliga källor, en kortfattad öfversikt af de under åren 1859—1902 i riket inträffade arbetsinställelser.

Slutligen har ock i samband med föreliggande berättelse till trycket befordrats en på uppdrag af statsrådet och chefen för Kungl. civildepartementet af d:r Gunnar Huss på sin tid verkställd utredning angående den s. k. politiska storstrejken i maj 1902.

Inom afdelningen handhafves den närmaste ledningen af arbetena med statistiken öfver arbetsinställelser af aktuarien d:r Erik Sjöstrand, hvilken ock utarbetat de hufvudsakligaste delarne af denna berättelse.

Stockholm i februari 1909.

Kungl. Kommerskollegii afdelning för arbetsstatistik.

HENNING ELMQUIST.

Gunnar Huss.

Innehållsförteckning.

	Sid.
Arbetsinställelser under åren 1903—1907	7
Inledning	9
Arbetsinställelsernas antal, omfattning och fördelning efter näringsgrenar, landsdelar och årstider	23
Arbetsinställelsernas karaktär och orsaker	33
Af arbetsinställelser berörda arbetsgifvares och arbetares organisation	37
Arbetsinställelsernas varaktighet	40
Arbetsinställelsernas resultat	41
Arbetsdagar förlorade genom arbetsinställelserna	56
Aftalsbrott vid arbetsinställelser	60
Förhandling, medling och skiljedom	64
Arbetsinställelser vid statens och kommunens arbeten m. m.	69
<i>Fransk resumé</i>	<i>72</i>
 Tab. I. Arbetsinställelser påbörjade under åren 1903—1907 inom olika näringsgrenar	 78
» II. Arbetsinställelser påbörjade under åren 1903—1907 inom olika landsdelar	80
» III. Hufvudorsaker till arbetsinställelser inom olika näringsgrupper	82
» IV. Resultat af arbetsinställelser inom olika näringsgrenar	84
» V. Sammanställning af de under åren 1903—1907 påbörjade arbetsinställelsernas orsaker och resultat	86
» VI. Sammanställning af arbetsinställelsernas varaktighet och resultat	90
Bilagor:	
Arbetsinställelser (strejker och lockouter) i Sverige, påbörjade under åren 1903—1907. (Summarisk redogörelse för hvarje konflikt.)	92
Särskilda redogörelser för vissa arbetsinställelser	255
 Arbetsinställelser under åren 1859—1902	325
Redogörelse	327
Förteckning öfver arbetsinställelser i Sverige under åren 1901—1902	336
 Den s. k. politiskaorstrejken år 1902	343
 Grafiska framställningar	393

Table des matières.

	Page.
Grèves survenues en 1903—1907	7
Introduction	9
Nombre et étendue des grèves; repartition d'après les industries, les parties différentes du royaume et les saisons	23
Caractère et causes des grèves	33
Organisations des patrons et des ouvriers atteints	37
Durée des grèves	40
Résultats des grèves	41
Nombre des jours chômés par suite des grèves	56
Infractions au contrat	60
Négociation, conciliation et arbitrage	64
Grèves survenues parmi les ouvriers de l'Etat et des communes etc.	69
<i>Résumé français</i>	72
 Tabl. n ^o I. Grèves survenues en 1903—1907 dans les différents groupes d'industries	 78
» » II. Grèves survenues en 1903—1907 dans les parties différentes du royaume	80
» » III. Causes principales des grèves dans les différents groupes d'industries	82
» » IV. Résultats des grèves dans les différents groupes d'industries	84
» » V. Répartition des grèves d'après leurs causes et leurs résultats	86
» » VI. Répartition des grèves d'après leur durée et leurs résultats	90
 Annexes:	
Grèves et lockouts en Suède 1903—1907. Exposé sommaire de chaque conflit	91
Notes sur quelques grèves	255
 Grèves survenues en 1859—1902	 325
Exposé	327
Etat détaillé des grèves en 1901—1902	336
 La grève générale en 1902	 343
Représentations graphiques	393

ARBETSINSTÄLLELSER
UNDER ÅREN 1903—1907

Inledning.

Materialets insamlande. Den officiella svenska statistiken öfver arbetsinställelser, hvars resultat för en femårsperiod här framläggas, daterar sig från år 1903.¹ Sedan det arbetsstatistiska arbetet från och med sagda år erhållit en fastare organisation genom inrättandet af en särskild afdelning för arbetsstatistik inom Kommerskollegium, begyntes omedelbart insamlandet af uppgifter rörande i riket inträffade strejker och lockouter.

I fråga om sättet för det statistiska materialets insamlande förutsattes i den uppgjorda planen för arbetet, att upplysningar borde inhämtas på alla vägar, som stode till buds, men i främsta rummet från arbetsgivare- och arbetareorganisationer. Innan dessa organisationer ännu nått erforderlig utveckling och stadga, ansågs dock nödvändigt, att den arbetsstatistiska afdelningen, där så var nödigt, äfven trädde i direkt förbindelse med enskilda arbetsgivare och arbetare.

Till allra största delen grundar sig denna redogörelse ock på uppgifter, som erhållits genom frågeformulär, utsända direkt till parterna, å ena sidan den enskilde arbetsgivaren eller numera ofta hans organisation, å andra sidan vederbörande fackförening eller fackförbund. I de relativt få fall, då parterna icke kunnat nås direkt från den arbetsstatistiska afdelningen, har för uppgifternas insamlande anlitats antingen Kommerskollegii ombud i orterna eller ock i stad magistrat, på landet kommunalnämnds ordförande el. a.

För att erhålla kännedom om de arbetsinställelser, som inträffa, genomgås inom den arbetsstatistiska afdelningen ett stort antal dagliga tidningar och periodiska publikationer af arbetsgivare- och arbetareorganisationer (f. n. 5 tidningar och c:a 40 fackliga tidskrifter). Synes af en notis framgå, att arbetsinställelse ägt rum, ut-sändas till bägge parterna frågeformulär med anhållan om svar inom viss kortare tid. Dessutom hafva Kollegii ortsombud sig ålagdt att kvartalsvis insända förteckning öfver inträffade arbetsinställelser å deras ort, som i vissa fall visat sig vara af stort

¹⁾ Preliminära redogörelser för arbetsinställelser hafva publicerats i »Meddelanden från K. Kommerskollegii afdelning för arbetsstatistik» för åren 1903—1908.

gagn. Äfven erbjuda numera statens förlikningsmäns kvartalsrapporter till Kommerskollegium ett beaktansvärdt material för uppgifternas komplettering.

För öfrigt finnas en mängd andra källor att tillgå för erhållande af närmare kännedom om arbetsinställelserna och deras resultat. Bland sådana äro särskildt att nämna insända aftal och prislister, Landssekreterariats årsberättelser och andra liknande publikationer af arbetare- och arbetsgifvareorganisationer.

Med hänsyn till uppgiftslämnarne fördela sig de under femårsperioden 1903—1907 inträffade 1,148 arbetsinställelserna på följande sätt:

Uppgiftslämnare.	Antal påbörjade arbetsinställelser under åren					
	1903.	1904.	1905.	1906.	1907.	Summa.
Både arbetsgifvare och arbetare	136	183	149	226	194	888
Arbetsgifvare	2	15	18	26	60	121
Arbetare	3	12	9	13	27	64
K. Kommerskollegii ombud	—	3	3	3	6	15
Arbetsgifvare och ombud	—	1	3	7	7	18
Arbetare och ombud	—	—	1	3	2	6
Komm.-nämnds ordförande	—	—	1	1	2	4
Arbetsgifvare och komm.-nämnds ordf. .	—	1	—	4	5	10
Municipalnämnds ordförande	—	—	—	—	1	1
Arbetsgifvare och municipalnämnds ordf.	—	—	5	2	—	7
Magistrat	—	—	—	—	1	1
Arbetsgifvare och magistrat	—	—	—	2	—	2
Arbetare och magistrat	—	—	—	—	2	2
Kronolänsman	—	—	—	1	—	1
Endast statens förlikningsman	—	—	—	—	1	1
> tidningspressen	1	—	—	2	4	7
Summa	142	215	189	290	312	1,148

Ofvanstående siffror ådagalägga en synnerligen stor beredvillighet från parternas sida att tillmötesgå afdelningens förfrågningar, hvilket ock framgår vid en jämförelse med resultaten i detta afseende uti en del andra länder, hvilkas strejkstatistik afvenledes grundar sig på frivilliga upplysningar från parterna. Sålunda förelågo exempelvis i Danmark för 710 inträffade arbetsinställelser under åren 1897—1904 svar från bägge parterna i endast 282 fall. Anmärkas bör dock, att det uti en mängd fall kostat den arbetsstatistiska afdelningen ett betydande arbete att från parterna er-

hålla de infordrande uppgifterna, hvilket ofta först lyckats efter upprepade påminnelser per post, telegraf eller telefon.

Materialets bearbetande. De vid hvarje inträffad arbetsinställelse utsända frågeformulärens lydelse framgår af å sid. 13—18 meddelade aftryck af desamma.

Det första formuläret, Litt. E, är afsedt att besvaras af arbetsgifvare, det andra, Litt. F, af arbetare. I vissa delar mindre fullständiga formulär användes t. o. m. år 1905.

Som synes användes i formulären benämningen arbetskonflikt, ehuru endast sådana arbetskonflikter afses, som medfört arbetsinställelse. Ofta är det omöjligt att med ledning af tidningsnotiser afgöra, om en arbetskonflikt verkligen medfört afbrott i arbetet, och det har stundom icke heller kunnat undvikas, att frågeformulär blifvit utsända vid konflikter utan arbetsinställelse. Formulären innehålla också en uttrycklig förfrågan, om arbetsinställelse ägt rum.

Å andra sidan inträffa naturligen arbetsinställelser, som ej hafva karaktär af konflikt mellan arbetsgifvare och arbetstagare, såsom t. ex. afbrott i arbetet till följd af ekonomiska svårigheter för arbetsgifvaren, ogynnsamma väderleksförhållanden m. m. Dessa arbetsinställelser falla gifvetvis icke inom konfliktstatistikens område. Enligt bruklig terminologi förstås nämligen med arbetsinställelse *en arbetsnedläggelse företagen af arbetsgifvare eller arbetare i syfte att genomdrifva vissa fordringar rörande arbetsvillkoren.*

Emellertid råder ofta hos vederbörande parter olika uppfattning, huruvida ett afbrott i arbetet har karaktär af arbetskonflikt eller icke. Exempelvis tolka arbetarne stundom såsom »maskerad lockout» en af rent ekonomiska skäl företagen inskränkning i driften med åtföljande afskedande af arbetare.

Betydande svårigheter hafva här mött att med ledning af stridiga uppgifter fastställa det verkliga sakförhållandet. De arbetsinställelser, om hvilkas karaktär af arbetskonflikt tvifvel kunnat råda, hafva medtagits i statistiken med angifvande af parternas olika uppfattning. Endast arbetsinställelser, som tydligen ej haft karaktär af konflikter, hafva uteslutits.

Den svenska statistiken söker att omfatta alla inom riket inträffade arbetsinställelser i nyss angifna bemärkelse. Utomlands har man flerstädes uteslutit ur statistiken arbetsinställelser inom vissa näringsgrenar eller dylika af mindre omfattning. Den tyska arbetsstatistiken utelämnar sålunda arbetsinställelser inom jordbruket och vid allmänna företag, den österrikiska och den engelska arbetsinställelser inom jordbruket o. s. v. I England uteslutas äfven ur statistiken arbetsinställelser, som pågått under mindre tid än en dag eller omfattat färre än tio arbetare, för så vidt icke antalet förlojade arbetsdagar öfverstiger 100. I Tyskland räknar statistiken

endast med arbetskonflikter, som berört flera arbetare, och i Nord-amerikas Förenta Stater medtagas ej arbetsinställelser af mindre än en dags varaktighet i de statistiska sammanställningarna. Någon sådan inskränkning af det ena eller andra slaget är icke vidtagen i den svenska statistiken.

Likväl kan den svenska konfliktstatistiken ej göra anspråk på att vara alldeles fullständig. Smärre arbetsinställelser, t. ex. sådana, som äga rum i samband med s. k. blockader för ny arbetskraft, torde stundom icke blifva omnämnda i tidningspressen och undgå därigenom den arbetsstatistiska afdelningens kännedom. Detsamma torde någon gång hafva varit fallet med arbetstvister i aflägsna trakter, särskildt vid skogsarbete i Norrland.

I den mån vederbörande parter blifvit mera förtrogna med frågeformulären och mera intresserade af deras besvarande samt sedan förhandlingar vid arbetsinställelser under de senare åren blifvit allt vanligare, hafva naturligen de lämnade svaren blifvit mer upplysande och korrekta. Om tvistefrågorna vid åtskilliga konflikter har ock en mer ingående kännedom kunnat vinnas, sedan — fr. o. m. år 1905 — anmodan riktats till parterna att insända förefintliga aftal och prislistor samt upprättade förslag till dylika.

Rörande de särskilda spörsmål, som beröras i de utsända frågeformulären, torde följande erinringar vara erforderliga.

Under punkt 1 efterfrågas yrkesgrenen, inom hvilken arbetskonflikten inträffade, de berörda arbetarnes specialiteter, arbetsgifvarens och arbetsplatsens namn samt hela det antal arbetare, som sysselsattes på arbetsplatsen. De uppgifter, som lämnats rörande hela arbetsstyrkans storlek, hafva icke gjorts till föremål för bearbetning, emedan uppgifterna i allt för många fall varit bristfälliga; denna fråga saknades ock i de först använda formulären.

Punkt 2 innehåller förfrågan, om konflikten berörde andra yrkesgrenar, arbetsgifvare och arbetare än de i punkt 1 upptagna.

Härvid afses jämväl *indirekt* berörda arbetsgifvare och arbetare. I anmärkningskolumnen till den tabellariska redogörelsen för hvarje arbetsinställelse meddelas uppgifter om antalet indirekt berörda arbetare, för så vidt detta är känt. I det beräknade antalet förlorade arbetsdagar ingår äfven indirekt förlust, men för öfrigt afser statistiken endast direkt berörda arbetsgifvare och arbetare.

Under punkt 3 efterfrågas, om arbetskonflikten ledde till strejk, till lockout eller till bådadera. Denna indelning af arbetskonflikter möter stora svårigheter, hvarför också numera i engelsk konfliktstatistik ej göres skillnad mellan strejk och lockout. Allt efter den olika

Kungl. Kommerskollegii afdelning
för arbetsstatistik.

Frågeformulär E.

Att besvaras af arbetsgifvare; ett i hufvudsak lika lydande formulär har samtidigt tillställts de arbetare, som beröras af konflikten.

För att den officiella statistiken rörande arbetsinställelser icke skall vara hänvisad utslutande till den ena partens uppgifter, är det nödvändigt, att äfven förevarande formulär vederbörligen ifyllas och återsändes.

Uppgifter angående en **arbetskonflikt** vid.....
..... i (stad, köping eller socken),
..... län, till Kungl. Kommerskollegium afgifna den
190... af

Frågor.	Svar.
1. Förevarande redogörelse afser följande: yrkesgrenar (hvilka?)..... arbetare (hvilka specialiteter?) arbetsgifvare, eventuellt arbetsplatser (namn?) med arbetare. , , ,	
2. Berörde konflikten äfven andra än här ofvan under punkt 1 upptagna: yrkesgrenar (hvilka?)..... arbetsgifvare, eventuellt arbetsplatser (namn?)	
3. Har konflikten lett till arbetsinställelse (helt eller delvis)?..... a) till strejk? b) » lockout? c) » bådadera? (data)	
4. Kort redogörelse för konfliktens uppkomst och utveckling före arbetsinställelsens början (med särskildt angifvande af huruvida densamma föregicks af förhandlingar och i sådant fall hvilka)	
5. Under hvilken form kom beslutet om arbetsinställelse till stånd?	
6. Hvilka voro arbetarnes fordringar vid arbetsinställelsens början?*).....	

Obs. 1 Samtliga frågor torde besvaras så noggrant och fullständigt som möjligt.

*) Specificeras så detaljeradt som möjligt, och böra förefintliga afstal och prislistor samt upprättade förslag till sådana fullständigt meddelas.

7. Hvilka voro <i>arbetsgiffrarnes</i> fordringar vid arbetsinställelsens början?*)												
8. Förekom aftals- eller kontraktsbrott från någondera partens sida och i sådant fall hvilket?												
Obs. I Samtliga frågor torde besvaras så noggrant och fullständigt som möjligt.	9.	Antal <i>arbetsgifvere</i> , som direkt berördes af konflikten.	Antal <i>arbetare</i> inom den (de) under punkt 1 uppgifna yrkesgren(ar).									
			Strejkande.	Genom lockout utestängda.	På grund af konflikten eller arbetslösa. ¹⁾	Kvarvarande i arbete under konflikten.	Summa arbetare.					
		Där af or-ganiserade. Hela antalet.	Där af or-ganiserade. Hela antalet.	Där af or-ganiserade. Hela antalet.	Där af or-ganiserade. Hela antalet.	Där af or-ganiserade. Hela antalet.	Där af or-ganiserade. Hela antalet.	Där af or-ganiserade. Hela antalet.	Där af or-ganiserade. Hela antalet.	Där af or-ganiserade. Hela antalet.	Där af or-ganiserade. Hela antalet.	Där af or-ganiserade. Hela antalet.
	Under 1:sta veckan											
	2:dra											
	3:dje											
	4:de											
	5:te											
	6:te											
	7:de											
8:de												
3:dje mån. (ungef. medeltal)												
4:de mån. (ungef. medeltal)												
återstående tiden af konflikten (ungef. medeltal)												
10. Datum för arbetsinställelsens början? Datum för arbetets återupptagande med den för rörelsens fullständiga bedrivande erforderliga arbetsstyrkan (då sålunda arbetsinställelsen enligt Eder åsikt kan betraktas som <i>afslutad</i>)?		kl.										
11. Hafva under konfliktens lopp några af den förutvarande arbetsstyrkan återgått i arbete (när och huru många)?												

*) Specificeras så detaljeradt som möjligt, och böra förefintliga aftal och prislister samt upprättade förslag till sådana fullständigt meddelas.

några <i>nya</i> arbetare antagits i de förutvarandes ställe (när och huru många)? Huru många af de under konflikten <i>nyantagna</i> arbetarne kvarblefvo i arbetet <i>efter konfliktens slut</i> ? Huru många af den <i>före konflikten</i> <i>anställda</i> arbetsstyrkan återgingo (ev. kvarblefvo) i arbetet <i>efter</i> <i>konfliktens slut</i> ?	
12. Voro <i>arbetsgifvarne</i> organiserade? I sådant fall: erhöills <i>moraliskt</i> understöd af orga- nisationen? erhöills <i>pekuniärt</i> understöd af orga- nisationen?	(Organisationens namn.)
13. På hvilka villkor blef arbetet åter- upptaget?*)	
14. Medförde konflikten uppgörande af <i>skriftligt aftal</i> (prislista o. d.)? I så fall <i>bifoga detta</i> och upp- gif namnen på de arbetsgifvare samt antalet arbetare, som beröras af detsamma.	
15. Löstes konflikten genom skiljedom eller förmedling af utomstående, och i sådant fall huru tillgick därvid?	
16. Anmärkningar och tillägg, som yt- terligare kunna vara ägnade att belysa konfliktens karaktär, om- fattning och förlopp?	

Obs.! Samtliga frågor torde besvaras så noggrant och fullständigt som möjligt.

*) Specificeras så detaljeradt som möjligt, och böra upprättade *aftal* och *prislistor* fullständigt meddelas.

***Bifoga nytt aftal* (prislista o. d.)!**

Kungl. Kommerskollegii afdelning
för arbetsstatistik.

Frågeformulär F.

Att besvaras af *arbetare*; ett i hufvudsak lika lydande formulär har samtidigt tillställts de *arbetsgifvare*, som beröras af konflikt.

För att den officiella statistiken rörande arbetsinställelser icke skall vara hänvisad uteslutande till den ena partens uppgifter, är det nödvändigt, att äfven förevarande formulär vederbörligen ifyllas och återsändes.

Uppgifter angående en *arbetskonflikt* vid

..... i (stad, köping eller socken),
..... län, till Kungl. Kommerskollegium afgifna den
..... 190... af

Obs! Samtliga frågor torde besvaras så noggrant och fullständigt som möjligt.

Frågor.	Svar.
1. Förevarande redogörelse afser följande: yrkesgrenar (hvilka?)..... arbetare (hvilka specialiteter?)..... arbetsgifvare, eventuellt arbetsplatser (namn?)..... med arbetare.	
2. Berörde konflikten (direkt eller indirekt) äfven andra än här ofvan under punkt 1 upptagna: yrkesgrenar (hvilka?)..... arbetsgifvare, eventuellt arbetsplatser (namn?)..... arbetare (hvilka specialiteter?)..... » (huru många?).....	
3. Har konflikten lett till arbetsinställelse (helt eller delvis)? a) till <i>strejk</i> ?..... b) » <i>lockout</i> ?..... c) » <i>bådadera</i> ? (data).....	
4. Kort redogörelse för konfliktens uppkomst och utveckling <i>före</i> arbetsinställelsens början (med särskildt angifvande af huruvida densamma föregicks af <i>förhandlingar</i> och i sådant fall hvilka).....	
5. Under hvilken form kom <i>beslutet</i> om arbetsinställelse till stånd?.....	

6. Hvilka voro <i>arbetarnes</i> fordringar vid arbetsinställelsens början?*	
7. Hvilka voro <i>arbetsgifvarnes</i> fordringar vid arbetsinställelsens början?*	
8. Förekom aftals- eller kontraktsbrott från någondera partens sida och i sådant fall hvilket?	

9.	Antal <i>arbetsgifvare</i> , som direkt berördes af konflikten.	Antal <i>arbetare</i> inom den (de) under punkt 1 uppgifna yrkesgren (ar).						Summa arbetare.	Af organisation utbetaldt understöd till	
		Strejkande.	Genom lockout utestängda.	På grund af konflikten (eljes arbetslösa. ¹⁾)		Kvarvarande i arbete under konflikten.	Belopp af kr.			
				Hela antalet.	Däraf organiserade.					Hela antalet.
Under 1:sta veckan										
2:dra "										
3:dje "										
4:de "										
5:te "										
6:te "										
7:de "										
8:de "										
3:dje mån. (ungef. medeltal).....										
4:de mån. (ungef. medeltal).....										
återstående tiden af konfl. (ungef. medeltal).....										

¹⁾ Här upptages antalet af de arbetare, som, ehuru de icke direkt deltog i strejken eller drabbades af lockouten, likväl på grund af arbetsinställelsen blefvo utan arbete.

10. Datum för arbetsinställelsens början?.....	kl.
Har arbetsinställelsen varit åtföljd af blockad?	
I så fall, när förklarades arbetsplatsen(erna) i blockad?	

*) Specificeras så detaljeradt som möjligt, och bära förefäntliga aftal och prististor samt upprättad förslag till sådana fullständigt meddelas.

Obs! Samtliga frågor torde besvaras så noggrant och fullständigt som möjligt.

Obs! Samtliga frågor torde besvaras så noggrant och fullständigt som möjligt.

Datum för arbetets återupptagande med den för rörelsens <i>fullständiga</i> bedrivande erforderliga arbetsstyrkan?	kl.
Datum för <i>blockadens</i> upphäfvande?	
11. Hafva under <i>konfliktens</i> lopp några af den <i>förutvarande</i> arbetsstyrkan återgått i arbete (när och huru många)?	
några <i>nya</i> arbetare antagits i de <i>förutvarandes</i> ställe (när och huru många)?	
Huru många af de under konflikten <i>nyantagna</i> arbetarne kvarblefvo i arbetet <i>efter konfliktens slut</i> ?	
Huru många af den <i>före konflikten anställda</i> arbetsstyrkan återgingo (ev. kvarblefvo) i arbetet <i>efter konfliktens slut</i> ?	
Kan uppgift lämnas, i hvilken utsträckning och när de af konflikten berörda arbetarne fått arbete å annan arbetsplats?	
(Här torde så detaljeradt som möjligt angifvas datum och antal.)	
12. Huru stora pekuniära bidrag lämnades arbetarne under konflikten: af fackorganisationer i Sverige?	kronor
från andra håll i Sverige?	»
från utlandet?	»
13. Kan uppgift lämnas angående <i>direkt</i> förlorade arbetsdagar och arbetslön för <i>alla</i> af konflikten berörda arbetare?	Antal förlorade arbetsdagar:
	Förlorad arbetslön, summa kronor:
14. På hvilka villkor blef arbetet återupptaget?	
15. Medförde konflikten uppgörande af <i>skriftligt aftal</i> (prislista o. d.)?	
I så fall <i>bifoga detta</i> samt uppgif antal arbetare och namnen på de arbetsgifvare, som beröras af detsamma.	
16. Löstes konflikten genom skiljedom eller förmedling af utomstående, och i sådant fall huru tillgick därvid?	
17. Anmärkningar och tillägg, som ytterligare kunna vara ägnade att belysa konfliktens karaktär, omfattning och förlopp?	

Bifoga nytt aftal (prislista o. d.)!

betydelse, vederbörande parter fäst vid dessa begrepp, hafva uppgifterna härom ock måst blifva skiljaktiga.

I denna redogörelse förstås med *strejk* sådan arbetsinställelse, vid hvilken arbetarne utan tillsägelse från arbetsgifvaren nedlägga arbetet, med *lockout* sådan arbetsinställelse, vid hvilken arbetsgifvaren själf afstänger arbetsplatsen helt eller delvis. Hvilkendera parten ytterst förorsakat konflikten genom att framställa fordringar rörande arbetsvillkoren, kommer härvid ej i betraktande.

En arbetsinställelse kan vara på en gång strejk och lockout, det att en del af arbetarne nedlägger arbetet och en del utestänges af arbetsgifvaren. I andra fall kan det vara omöjligt att afgöra arbetsinställelsens natur på grund af stridiga eller bristfälliga uppgifter. Samtliga konflikter, hvilkas karaktär af strejk eller lockout ej varit fullt bestämbar, hafva förts till gruppen *arbetsinställelser af blandad, obestämbar eller ej uppgifven karaktär*.

Under punkt 4 innehöllo de först använda formulären endast förfrågan, om förhandlingar föregingo arbetsinställelsen. Enligt de senare formulären bör jämväl afgifvas en kort redogörelse för konfliktens uppkomst och första utveckling, med särskildt angifvande af om förhandlingar förekommo. De fullständigare upplysningar, som därigenom vunnits om konflikternas tidigare förlopp, hafva naturligen icke kunnat tabellariskt behandlas.

Ej heller hafva svaren under punkt 5 rörande formen för beslutet om arbetsinställelse blifvit statistiskt bearbetade; dessa svar hafva dock varit af betydelse för afgörandet af konfliktens karaktär af strejk eller lockout.

Punkterna 6 och 7 i frågeformulären innehålla förfrågan om resp. parter fordringar vid arbetsinställelsens utbrott. På grundval af dessa uppgifter bestämmes konfliktens orsak, som i den tabellariska redogörelsen anföres under rubriken »tvistepunkt». Vid den statistiska bearbetningen hafva tvistefrågorna sammanförts i 12 grupper allt efter olika orsaker. Där flera olikartade tvistefrågor förekommit vid samma konflikt, har endast den förnämsta tvistepunkten kommit i betraktande. I utländsk konfliktstatistik räknar man vanligen med samtliga förekommande tvistefrågor, hvarigenom vinnes en noggrannare kännedom om arbetskonflikternas orsaker. Detta förfaringssätt medför den olägenheten, att helt oväsentliga tvistefrågor tagas i beräkning jämsides med viktigare orsaker. Å andra sidan möter dock ofta svårighet att afgöra, hvilken tvistefråga varit hufvudorsak.

Under punkt 8 frågas, om aftals- eller kontraktsbrott förekommit från någondera partens sida. I detta hänseende hafva uppgifterna ofta varit stridiga; endast i ett fåtal fall har förelegat erkännande af aftalsbrott från vederbörande part. För att oberoende af de lämnade uppgifterna söka utröna, om aftalsbrott förekommit, har verk-

stälts undersökning af de särskilda fall, då beskylldning för brott mot aftal framstälts.

Under punkt 9 lämnas uppgift om högsta antalet berörda arbetsgifvare och arbetare under olika delar af konfliktens varaktighet. Sålunda efterfrågas antalet berörda arbetare under hvar och en af de åtta första veckorna, eventuellt de därpå följande två månaderna samt under den återstående delen af arbetsinställelsens varaktighet. Härigenom erhålles kännedom om växlingen i den berörda arbetsstyrkans storlek och underlättas beräkningen af antalet genom konflikten förlorede arbetsdagar.

Den danska statistikens frågor äro i detta hänseende lika detaljerade som den svenska statistikens, hvaremot i flertalet andra länder endast efterfrågas högsta antalet på en gång berörda arbetsgifvare och arbetare.

Parternas uppgifter om antalet berörda arbetare hafva ofta varit skiljaktiga, vanligen af den anledningen, att arbetarna eller deras organisationer saknat kännedom om arbetsstyrkans storlek. Arbetarnes uppgifter hafva, där de afvikit från arbetsgifvarnes, anförts inom parentes i den tabellariska redogörelsen.

Fördelning af de berörda arbetarne efter ålder, kön, arbetsspecialitet o. s. v. förekommer icke i den svenska konfliktstatistiken. Där emot frågas, huruvida och till hvilket antal arbetarne voro organiserade samt (under punkt 12) om understöd, moraliskt eller pekuniärt, lämnades af organisationen. De lämnade uppgifterna om understöd hafva varit högst ofullständiga, hvarför hithörande siffror i stället hämtats ur Landssekreteriatets årsberättelser.

Under punkt 10 efterfrågas tiden för arbetsinställelsens början och slut. Äfven under denna punkt hafva parterna ofta lämnat skiljaktiga uppgifter. Någon större svårighet har dock i allmänhet icke mött att i sådana fall med ledning af tidningsnotiser o. d. bestämma exakt datum. I de fall, då arbetsgifvaren antagit nya arbetare under konflikten, utan att tvisten blifvit principiellt löst, har konflikten (jfr punkt 10 i formuläret) räknats för avslutad, så snart arbetsstyrkan blifvit tillräcklig för rörelsens fullständiga bedrivande. I åtskilliga fall, då arbetet successivt återupptagits med nya arbetare, har varaktigheten måst angifvas såsom ökand.

De under punkt 11 behandlade spörsmålen, om och i hvad mån nya arbetare antogos under konflikten samt om de gamla arbetarne återgingo eller icke, äro gifvetvis af den största betydelse för kännedomen om resultatet af arbetskonflikten samt om den därigenom förorsakade arbetslösheten. I sistnämnda hänseende är särskildt betydelsefull den i formulär F förekommande frågan, i hvilken utsträckning och när de berörda arbetarne erhållit annan sysselsättning.

Dock hafva svaren på dessa frågor varit alltför ofullständiga för att kunna läggas till grund för någon beräkning af arbetslöshetens omfattning,

De uppgifter, som under punkt 13 i frågeformulär F lämnats om antalet förlorade arbetsdagar och förlorad arbetslön för *alla* af konflikten berörda, hafva ofta varit bristfälliga. För oorganiserade arbetares vidkommande hafva i regel hithörande uppgifter saknats. Beräkningen af antalet förlorade arbetsdagar grundar sig därför till stor del på upplysningar under punkt 9 om den berörda arbetsstyrkans storlek, hvarvid, som nämnt, äfven indirekt förlust kommit i betraktande. I en del fall — särskildt vid mera omfattande arbetsinställelser — har approximativ uppskattning måst tillgripas. För öfrigt bör erinras, att de indirekta förlusterna genom arbetsinställelser till stor del undandraga sig all uppskattning. Det beräknade antalet förlorade arbetsdagar motsvarar därför säkerligen icke alltid den verkliga förlusten.

I utländsk konfliktstatistik har man flestades afstått från att beräkna förlusten genom arbetsinställelser. Den engelska statistiken angifver endast konflikternas »sammanlagda varaktighet» d. v. s. antalet berörda arbetare, multiplicerad med det antal dagar, konflikten varat. Den tyska statistiken lämnar en liknande beräkning. I bägge dessa länders statistik afses emellertid med antalet berörda arbetare det högsta antalet på en gång berörda, hvadan beräkningen ofta vida överskrider det verkliga antalet förlorade arbetsdagar. Den franska statistiken räknar med medeltalet berörda arbetare under hvar fjärdedel af arbetsinställelsens varaktighetstid och kan därigenom meddela en noggrannare beräkning af antalet förlorade arbetsdagar. En mer detaljerad beräkning presteras af den danska statistiken, som härutinnan öfverensstämmer med den svenska. Till stor del äro de danska siffrorna liksom de svenska byggda på uppgifter från arbetarnes organisationer.

Som nämnt efterfrågas under punkt 13 jämväl förlorad arbetslön för *alla* af konflikten berörda arbetare. De uppgifter, som härom lämnats, hafva varit alltför bristfälliga för att kunna behandlas.

Frågepunkterna 13 och 14 i resp. formulär E och F afse arbetsinställelsens resultat. Med ledning af de lämnade svaren afgöres, om arbetskonflikten slutat enligt arbetsgifvarnes eller arbetarnes fordringar. Resultatet af arbetsinställelser, som bilagts genom ömsesidiga eftergifter, betecknas i den tabellariska redogörelsen såsom kompromiss. Af intresse är gifvetvis att utröna, huruvida kompromissen hufvudsakligen utfallit till endera partens förmån eller betecknar ungefär lika stora eftergifter. Försöksvis har gjorts en dylik fördelning af kompromisserna, hvilken dock af flera skäl ej blifvit så noggrann som önskligt varit. I ett flertal fall har det

nämligen icke låtit sig afgöra, hvilkendera partens eftergifter varit störst. Särskildt har detta varit fallet, då flera tvistefrågor af olika natur förekommit. Icke sällan hafva ock parterna haft olika uppfattning om kompromissens innebörd och tillskrifva sig bägge största vinsten däraf. I realiteten betecknar emellertid kompromiss vanligen partiell seger för arbetarne, enär de flesta tvisterna rört löneförhöjning eller annan förbättring i arbetsvillkoren.

Rörande återstående punkter i frågeformulären är föga att tillägga. Frågan under punkt 14 resp. 15, om konflikten medförde uppgörande af skriftligt aftal, tillades år 1907, samtidigt med att den arbetsstatistiska afdelningen började en undersökning af i riket gällande kollektivafstal.

Arbetsinställelsernas antal, omfattning och fördelning efter näringsgrenar, landsdelar och årstider.

Antal och omfattning. Under åren 1903—1907 hafva, enligt till Kommerskollegium ingångna uppgifter, i Sverige påbörjats 1,148 arbetsinställelser (strejker och lockouter). Antalet arbetsinställelser äfvensom antalet däraf direkt berörda arbetsgifvare och arbetare under de olika åren framgår af nedanstående öfversikt:

År.	A n t a l		
	påbörjade arbets- inställelser.	direkt be- rörda arbets- gifvare.	direkt berörda arbetare.
1903	142	478	24,571
1904	215	598	12,248
1905	189	847	32,906
1906	290	729	18,655
1907	312	818	23,540
<i>Summa</i>	1,148	3,470	111,920

Antalet arbetsinställelser har sålunda nästan oafbrutet stegrats. År 1905 var väl arbetsinställelsernas antal mindre än det föregående året, men de berörda arbetarnes antal däremot vida större. De relativt höga arbetaresiffrorna för åren 1903 och 1905 härröra till stor del af de omfattande konflikterna inom den mekaniska verkstadsindustrien. Sålunda berördes direkt, såvidt känt är, af 1903 års verkstadskonflikt 14,882 arbetare och af 1905 års 13,805 arbetare.

Antalet direkt berörda arbetsgifvare var under femårsperioden 3,470, hvarvid dock gifvetvis några personer blifvit räknade mer än en gång.

Med hänsyn till antalet berörda arbetsgifvare fördela sig arbetsinställelserna under de olika åren enligt efterföljande tabell litt. A.

De flesta arbetsinställelserna — 90 % af samtliga — berörde ett fatal arbetsgifvare, eller högst 5. Någon utveckling mot i denna bemärkelse mer omfattande arbetsinställelser kan ej skönjas under de gångna fem åren, snarare tvärtom. Antalet berörda arbetsgifvare i medeltal per arbetsinställelse var nämligen under åren

Tab. litt. A. Arbetsinställelsernas fördelning efter antalet berörda arbetsgifvare.

Å r.	Antal arbetsinställelser, som direkt berört										Summa.
	1—5 arbets- gifvare.		6—10 arbets- gifvare.		11—20 arbets- gifvare.		öfver 20 arbets- gifvare.		okänt an- tal arbets- gifvare.		
	Antal.	%	Antal.	%	Antal.	%	Antal.	%	Antal.	%	
1903	128	90	5	3	4	3	4	3	1	1	142
1904	193	90	10	5	5	2	5	2	2	1	215
1905	169	89	10	5	6	3	3	2	1	1	189
1906	271	93·5	6	2	3	1	7	2·5	3	1	290
1907	273	87·5	18	6	8	2·5	5	1·5	8	2·5	312
Åren 1903-1907	1,034	90	49	4	26	2·5	24	2	15	1·5	1,148

1903 och 1904 3, under år 1905 4·5 och under de bägge sista åren 2·5; härvid bör erinras, att 1903 och 1905 års stora konflikter inom den mekaniska verkstadsindustrien verka i någon mån förhöjande på medeltalen för dessa år. Det relativa antalet större arbetsinställelser, omfattande öfver 20 arbetsgifvare, företer också en afgjord minskning under femårsperioden, hvaremot de medelstora arbetsinställelserna — berörande 6—10 arbetsgifvare — ökat något i förhållande till hela antalet.

Hela antalet direkt berörda arbetare har under femårsperioden utgjort 111,920, hvarvid dock ett icke ringa antal personer räknats två eller flera gånger.

Med hänsyn till antalet direkt berörda arbetare fördela sig arbetsinställelserna under de olika åren såsom tabell litt. B utvisar.

Tab. litt. B. Arbetsinställelsernas fördelning efter antalet berörda arbetare.

Å r.	Antal arbetsinställelser, som direkt berört												Summa.
	1—5 arbetare.		6—25 arbetare.		26—50 arbetare.		51—100 arbetare.		öfver 100 arbetare.		okänt antal arbetare.		
	Antal.	%	Antal.	%	Antal.	%	Antal.	%	Antal.	%	Antal.	%	
1903	13	9	58	41	27	19	21	15	22	15	1	1	142
1904	32	15	94	44	31	14	27	13	26	12	5	2	215
1905	17	9	69	36	47	25	20	11	32	17	4	2	189
1906	42	15	93	32	60	21	47	16	44	15	4	1	290
1907	33	10	124	40	49	16	49	16	47	15	10	3	312
Åren 1903—1907	137	12	438	38	214	19	164	14	171	15	24	2	1,148

Som synes förete de medelstora arbetsinställelserna, hvilka berört 51—100 arbetare, någon ökning i relativt antal, hvaremot mindre arbetsinställelser, omfattande 6—50 arbetare, relativt aftagit i antal. Genomsnittliga antalet arbetare per konflikt var:

1903.	1904.	1905.	1906.	1907.
173	57	174	64	75

1903 och 1905 års höga siffror härröra väsentligen af de bägge stora verkstadskonflikterna; frånsedt dessa konflikter voro medeltalen för de två åren resp. 69 och 101. Någon utveckling i riktning mot mera omfattande arbetskonflikter med hänsyn till antalet berörda arbetare framträder näppeligen i dessa siffror.

För öfrigt utvisar tab. litt. B, att hälften af arbetsinställelserna varit af ringa storlek, omfattande högst 25 arbetare. Liksom Danmark har Sverige att uppvisa ett relativt stort antal smärre arbetsinställelser i förhållande till de större europeiska industristaterna.¹

Fördelning efter näringsgrenar. Arbetsinställelsernas fördelning på olika *näringsgrupper* med hänsyn till antal och omfattning framgår af tab. litt. C i det följande.

Främst med afseende å arbetsinställelsernas antal står byggnadsindustrien, som berördes af icke mindre än 239 konflikter under fem-årsperioden. Därefter kommer trävaruindustrien med 129, jord- och stenindustrien med 125 och beklädnadsindustrien med 104 arbetsinställelser. Det minsta antalet eller 5 uppvisar sjötransport, därefter grafisk industri samt belysning och vattenledning m. m. med resp. 6 och 10 arbetsinställelser.

Räknadt efter antalet berörda arbetare kommer däremot maskin- och skeppsbyggnadsindustrien i första rummet, byggnadsindustrien i det andra. Det minsta antalet berörda arbetare är att finna inom grafisk industri, därefter inom sjötransport.

Af tab. I framgår närmare, att de särskilda *näringsgrenar*, som drabbades af de flesta arbetsinställelserna, voro husbyggnadsarbete med 132 arbetsinställelser, sågverk och brädgårdar med 73, stenhuggerier med 61, skrädderier med 58 och snickerier med 53 arbetsinställelser. Med hänsyn till de berörda arbetarnes antal står den mekaniska verkstadsindustrien främst, därefter komma husbyggnadsarbete samt sågverk och brädgårdar. Minsta antalet arbetsinställelser anträffas vid telegraf, spårvägsdrift samt kakel- och lerkärlsindustri. Minsta antalet berörda arbetare förete åter bland i tab. I anförda näringsgrenar tryckerier samt annan trävaruindustri än sågverk och snickerier.

Arbetsinställelsernas fördelning, absolut och relativt, på olika *näringsgrupper under de särskilda åren* framställas i tab. litt. D.

¹ Jfr »Meddelanden» 1906, s. 218; d:o 1908, s. 357, 407 och 495.

Tab. litt. C. Arbetsinställelsernas fördelning efter näringsgrupper med hänsyn till antal och omfattning.

Näringsgrupper.	A n t a l		
	under åren 1903—1907 påbörjade arbets- inställelser.	direkt be- rörda arbets- gifvare.	direkt berörda arbetare.
Jordbruk, boskaps- och trädgårdsskötsel	44	89	2,044
Skogsbruk	24	66	2,661
Grufdrift	24	38	2,785
Närings- och njutningsämnesindustri	86	162	5,115
Textilindustri	42	52	3,830
Beklädnadsindustri	104	396	6,254
Läder-, hår- och gummivaruindustri	47	91	2,380
Trävaruindustri	129	202	8,948
Trämasse- och pappersindustri	24	47	5,838
Grafisk industri	6	6	48
Malmförädlingsindustri	12	12	814
Metallindustri	59	138	2,124
Maskin- och skeppsbyggnadsindustri	46	246	29,974
Jord- och stenindustri	125	176	7,649
Kemisk-teknisk industri	29	29	1,454
Byggnadsindustri	239	1,217	19,644
Belysning och vattenledning m. m.	10	16	1,214
Handel och varulager	19	89	578
Landtransport	63	329	7,690
Sjötransport	5	18	308
Hotell-, kafé och restaurantrörelse	12	51	568
<i>Samtliga näringsgrupper</i>	1,148	3,470	111,920

Den relativt starkaste stegringen af arbetsinställelsernas antal anträffas inom jordbruk, skogsbruk, närings- och njutningsämnesindustri, textilindustri, trämasse- och pappersindustri samt kemisk-teknisk industri. Den hastiga stegringen inom dessa näringsgrupper torde beteckna, att arbetarerörelsens egentliga genombrott därstädes inträffat under femårsperioden. Särskildt anmärkningsvärd synes stegringen vara inom jordbruk, skogsbruk och textilindustri, där arbetarne, såsom framgår af öfversikten i det följande å sid. 39, i ett jämförelsevis stort antal fall saknat organisation.

Inom beklädnadsindustrien däremot har arbetsinställelsernas absoluta antal varit stadt i någon minskning under femårsperioden;

Tab. litt. D. Arbetsinställelsernas fördelning efter näringsgrupper under olika år.

Näringsgrupper.	Antal arbetsinställelser under året										Summa.	
	1903.		1904.		1905.		1906.		1907.			
	Antal.	%.	Antal.	%.	Antal.	%.	Antal.	%.	Antal.	%.	Antal.	%.
Jordbruk, boskaps- och trädgårds-skötsel	1	1	5	2	2	1	20	7	16	5	44	4
Skogsbruk	2	1	3	1	4	2	9	3	6	2	24	2
Grufdrift	2	1	10	5	—	—	6	2	5	2	23	2
Närings- och njutningsämnes-industri	6	4	16	7	16	9	23	8	25	8	86	7
Textilindustri	3	2	4	2	6	3	16	6	13	4	42	4
Beklädnadsindustri	20	14	24	11	20	11	23	8	17	5	104	9
Läder-, hår- och gummiindustri	5	4	12	6	5	2	14	5	11	4	47	4
Trävaruindustri	29	21	26	12	22	12	15	5	37	12	129	11
Trämasse- och pappersindustri .	2	1	2	1	5	2	4	1	11	3	24	2
Grafisk industri	—	—	2	1	—	—	4	1	—	—	6	1
Malmförädlingsindustri	1	1	1	1/2	1	1	7	3	2	—	12	1
Metallindustri	9	6	9	4	7	4	15	5	19	6	59	5
Maskin- och skeppsbyggnads-industri	8	6	6	3	10	5	11	4	11	4	46	4
Jord- och stenindustri	20	14	21	10	19	10	31	11	34	11	125	11
Kemisk-teknisk industri	2	1	7	3	2	1	6	2	12	4	29	3
Byggnadsindustri	20	14	50	23	45	24	63	22	61	20	239	21
Belysning, vattenledning m. m.	1	1	4	2	5	2	—	—	—	—	10	1
Handel och varulager	2	1	2	1	1	1	4	1	10	3	19	2
Landtransport	8	6	10	5	13	7	17	6	15	5	63	5
Sjötransport	1	1	1	1/2	1	1	1	—	1	—	5	—
Hotell-, kafé- o. restaurantrörelse	—	—	—	—	5	2	1	—	6	2	12	1
Samtliga näringsgrupper	142	100	215	100	189	100	290	100	312	100	1,148	100

högst ringa och utan tendens till stegring har vidare antalet varit inom grafisk industri, belysning och vattenledning samt sjötransport. Särskildt har antalet konflikter varit obetydligt inom den grafiska industrien (jfr tab. å sid. 29), där löneförhållandena sedan flera år varit reglerade genom för hela riket gällande tariffer.

Inom samtliga öfriga näringsgrupper framträder en afgjord och i vissa fall mycket betydande stegring af arbetsinställelsernas antal, hvars allmänna orsaker i det följande skola något närmare skärskådas.

Antalet af arbetsinställelser berörda arbetare inom olika näringsgrupper framgår af omstående absoluta och procentuella fördelning:

Tab. litt. E. Af arbetsinställelser berörda arbetares fördelning efter näringsgrupper under olika år.

Näringsgrupper.	Antal af arbetsinställelser direkt berörda arbetare under åren										Summa.	
	1903.		1904.		1905.		1906.		1907.			
	Antal.	%.	Antal.	%.	Antal.	%.	Antal.	%.	Antal.	%.	Antal.	%.
Jordbruk, boskaps- och trädgårdsskötsel	9	—	613	5	156	1	676	4	590	2	2,044	2
Skogsbruk	240	1	650	5	262	1	709	4	800	3	2,661	2
Grufvdrift	234	1	407	3	—	—	1,883	10	261	1	2,785	2
Närings- och njutningsämnesindustri	89	—	1,217	10	377	1	1,237	7	2,195	9	5,115	5
Textilindustri	120	1	223	2	1,044	3	622	3	1,821	8	3,830	3
Beklädnadsindustri	1,452	6	1,218	10	1,159	4	1,563	8	862	4	6,254	6
Läder-, hår- och gummiindustri	342	2	301	3	78	—	941	5	718	3	2,380	2
Trävaruindustri	2,093	9	1,259	10	2,842	9	639	3	2,115	9	8,948	8
Trämasse- och pappersindustri	51	—	16	—	329	1	501	3	4,941	21	5,838	5
Grafisk industri	—	—	15	—	—	—	33	—	—	—	48	—
Malmförädlingsindustri	47	—	235	2	150	—	363	2	19	—	814	1
Metallindustri	265	1	776	6	131	—	461	3	491	2	2,124	2
Maskin- o. skeppsbyggnadsindustri	15,051	61	205	2	14,294	43	166	1	258	1	29,974	27
Jord- och stenindustri	537	2	1,747	14	851	3	1,906	10	2,608	11	7,649	7
Kemisk-teknisk industri	204	1	291	3	250	1	292	2	417	2	1,454	1
Byggnadsindustri	1,523	6	2,234	18	8,180	25	3,300	18	4,407	19	19,644	18
Belysning o. vattenledning m. m.	325	1	145	1	744	2	—	—	—	—	1,214	1
Handel och varulager	313	1	57	1	5	—	72	—	131	1	578	1
Landtransport	1,672	7	614	5	1,721	5	3,255	17	428	2	7,690	7
Sjötransport	4	—	25	—	240	1	24	—	15	—	308	—
Hotell-, kafé- o. restaurantrorelse	—	—	—	—	93	—	12	—	463	2	568	1
Samtliga näringsgrupper	24,571	100	12,248	100	32,906	100	18,655	100	23,540	100	111,920	100

Stegringen af de berörda arbetarnes antal inom olika näringsgrupper sammanfaller, såsom af ofvanstående öfversikt framgår, i det stora hela med den förut beskrifna stegringen af arbetsinställelsernas antal. Mindre utpräglad framträder dock här stegringen inom jordbruk, där arbetsinställelserna under den behandlade tidsperioden nått en jämförelsevis ringa omfattning. Synnerligen starkt gör sig däremot stegringen gällande inom närings- och njutningsämnesindustri, textilindustri samt trämasse- och pappersindustri; beklädnadsindustrien företer äfven här afgjord minskning. För öfrigt förete årssiffrorna för vissa näringsgrupper betydande växling till följd af enstaka omfattande konflikter, bland hvilka särskildt äro att nämna 1906 års arbetsinställelse vid de skånska kolgrufvorna med ca 1,700 berörda arbetare, sågverksarbetarekonflikten 1905 vid Altappen, Karlsborg m. fl. orter i Norrbottens län med ca 2,000 berörda arbetare, de förut omnämnda stora konflikterna inom den mekaniska verkstadsindustrien åren 1903 och 1905, konflikterna i Stockholm år 1905 vid byggnader och kommunala arbeten med tillsammans 5,433 berörda arbetare o. s. v.

Till belysande af arbetsinställelsernas relativa *utbredning* inom olika näringsgrupper meddelas här nedan en sammanställning af antalet af konflikter berörda arbetare i medeltal per år och antalet inom resp. näringsgrupper sysselsatta arbetare. För flera af de förut anförda näringsgrupperna saknas emellertid tillförlitliga uppgifter om hela arbetareantalet under något af de här behandlade åren, och omfattar följande tablå därför endast de näringar, som finnas upptagna i den officiella statistiken angående fabriker, handtverk och bergshandtering:

Tab. litt. F. Arbetsinställelsernas relativa utbredning inom vissa näringsgrupper.

Näringsgrupper.	Antal af arbetsinställelser direkt berörda arbetare i årligt medeltal.	Hela antalet sysselsatta arbetare enligt 1905 års statistik.	Antal af arbetsinställelser direkt berörda arbetare per 100 sysselsatta.
Grufdrift	557	14,574	3·8
Närings- och nyttningsämnesindustri . . .	1,023	42,051	2·4
Textilindustri	766	31,789	2·4
Beklädnadsindustri	1,251	28,910	4·3
Läder-, hår- och gummiindustri	476	6,218	7·7
Trävaruindustri	1,790	64,415	2·8
Trämasse- och pappersindustri	1,168	20,399	5·7
Grafisk industri	10	8,129	0·1
Malmförädlingsindustri	163	16,648	1·0
Metallindustri	425	33,171	1·3
Maskin- och skeppsbyggnadsindustri . . .	5,995	31,891	18·8
Jord- och stenindustri	1,530	41,354	3·7
Kemisk-teknisk industri	291	11,234	2·6

I fråga om öfriga näringsgrupper må nämnas, att arbetsinställelserna synas hafva haft en äfven relativt mycket stor utbredning inom byggnadsindustri och transportverksamhet till lands. Obetydligt berörda i förhållande till resp. näringsgrenars storlek hafva däremot varit jordbruk, skogsbruk, handel, sjötransport samt hotell-, kafé- och restaurantrörelse.

Fördelning efter landsdelar. Af de under femårsperioden påbörjade 1,148 arbetsinställelserna hafva 1,137 haft *lokal karaktär*, och fördela sig dessa inom *de olika delarna af landet* såsom tab. litt. G utvisar.

Med afseende på ofvanstående arbetsinställelsernas *fördelning på olika län* stod Malmöhus län främst med 237 konflikter eller 21 % af samtliga; därefter kommo Göteborgs och Bohus län med 107

Tab. litt. G. Arbetsinställelsernas fördelning efter landsdelar med hänsyn till antal och omfattning.

	Städer o. köpingar.			Landsbygd.			Summa		
	Antal arbets- instäl- lelser.	Antal direkt berör- da ar- bets- gifvare.	Antal direkt berörda arbetare.	Antal arbets- instäl- lelser.	Antal direkt berör- da ar- bets- gifvare.	Antal direkt berörda arbetare.	arbets- instäl- lelser.	direkt berör- da ar- bets- gifvare.	direkt berörda arbetare
Stockholm . . .	105	1,074	16,024	—	—	—	105	1,074	16,024
Östra Sverige ¹	90	200	4,550	55	64	2,623	145	264	7,173
Småland och öarna . . .	50	144	1,414	42	49	2,224	92	193	3,638
Södra Sverige	206	653	9,881	133	164	8,801	339	817	18,682
Västra Sverige	183	409	9,458	94	136	7,620	277	545	17,078
Norra Sverige	50	94	2,774	129	210	11,037	179	304	13,811
Summa	684	2,574	44,101	453	623	32,305	1,137	3,197	76,406

konflikter eller 9 % och Stockholms stad med 105 konflikter. Det minsta antalet arbetsinställelser eller 4 uppvisar Västerbottens län, därefter Jämtlands län och Gottlands län med resp. 7 och 8 arbetsinställelser under femårsperioden.

Beträffande antalet direkt berörda arbetsgifvare och arbetare intog åter Stockholms stad främsta rummet med 1,074 berörda arbetsgifvare och 16,024 arbetare, Malmöhus län andra rummet med 663 arbetsgifvare och 14,432 arbetare samt Göteborgs och Bohus län det tredje med 246 arbetsgifvare och 8,048 arbetare. Äfven i detta hänseende intog Västerbottens län sista rummet med 4 berörda arbetsgifvare och 182 arbetare, därefter kommo i afseende på arbetareantalet Västmanlands län och Gottlands län med resp. 302 och 411 berörda arbetare.

Som synes af ofvanstående öfversikt, inträffade af däri upptagna 1,137 arbetsinställelser 684, eller omkring 60 %, i *städer och köpingar* samt 453, eller omkring 40 %, på *landsbygden*. Det öfvervägande antalet berörda arbetsgifvare faller på städer och köpingar. I genomsnitt berörde hvarje arbetsinställelse därstädes 3·8 arbetsgifvare, på landsbygden däremot 1·4 arbetsgifvare. Af de berörda 76,406 arbetarna kommo på städer och köpingar 44,101 eller 58 %, på landsbygden 32,305 eller 42 %. I genomsnitt omfattade arbets-

¹ Östra Sverige omfattar Stockholms, Uppsala, Västmanlands, Södermanlands och Östergötlands län; Småland och öarna: Jönköpings, Kronobergs, Kalmar och Gottlands län; Södra Sverige: Blekinge, Kristianstads och Malmöhus län; Västra Sverige: Hallands, Göteborgs och Bohus, Ältsborgs, Skaraborgs, Värmlands och Örebro län; Norra Sverige: Kopparbergs, Gäfneborgs, Jämtlands, Västernorrlands, Västerbottens och Norrbottens län.

inställelserna på landsbygden ett något större antal arbetare än de i städerna. På hvar och en af de förra kommo nämligen medeltal 71 berörda arbetare, på hvar och en af de senare åter 64 arbetare.

Bland städerna stodo främst i afseende på antalet arbetsinställelser äfvensom antalet berörda arbetare Stockholm, Göteborg, Malmö och Norrköping med resp. 105, 70, 62 och 31 konflikter samt resp. 16,024, 5,109, 3,446 och 2,432 däraf berörda arbetare. I genomsnitt kommo på hvar arbetsinställelse i dessa städer resp. 153, 72, 56 och 78 arbetare. Med hänsyn till antalet berörda arbetsgifvare var ordningen städerna emellan Stockholm, Malmö, Göteborg och Norrköping.

Arbetsinställelser på landsbygden inträffade till största antalet inom Malmöhus, Kristianstads och Västernorrlands län med resp. 74, 48 och 39 konflikter under femårsperioden. Närmast efter kommo i detta hänseende Gäfleborgs och Norrbottens län med hvartera 30 samt Älfsborgs län med 29 konflikter på landsbygden. Högsta antalet berörda arbetare, 6,089, anträffas för Malmöhus läns landsbygd; därefter komma Norrbottens läns landsbygd med 5,055 arbetare samt Göteborgs och Bohus läns landsbygd med 2,597 arbetare. Högsta genomsnittliga antalet berörda arbetare per konflikt eller 169 företer Norrbottens läns landsbygd, hvarefter följa Uppsala läns, Göteborgs och Bohus läns samt Skaraborgs läns landsbygd med resp. 104, 104 och 103 berörda arbetare per konflikt.

11 arbetsinställelser med tillhoppa 35,514 berörda arbetare hafva omfattat *flera län eller hela riket*. Förutom de förut omnämnda *bägge verkstadskonflikterna* under åren 1903 och 1905 äro dessa arbetsinställelser följande:

Skoarbetarekonflikt i Skånes städer (strejk och lockout), påbörjad den 2 april 1903, afslutad d. 5 juli s. å. samt omfattande 12 arbetsgifvare och omkr. 980 arbetare.

Handskmakeriarbetarekonflikt i Skånes städer (strejk och lockout), påbörjad d. 25 maj 1903, afslutad d. 16 aug. s. å. samt omfattande 14 arbetsgifvare och omkr. 175 arbetare.

Sågverksarbetarekonflikt i Norrköping och Oxelösund (strejk), påbörjad d. 27 april 1904, afslutad d. 14 aug. s. å. samt omfattande 5 arbetsgifvare och 174 arbetare.

Landtarbetarekonflikt i Skåne (strejk), påbörjad d. 4 juli 1904, afslutad d. 4 aug. 1905 samt omfattande 16 arbetsgifvare och 420 arbetare.

Telegraf- och telefonarbetarekonflikt i Södra telegrafdistriktet (strejk), påbörjad d. 29 maj 1905, afslutad d. 6 juni s. å. samt omfattande 1 arbetsgifvare och 180 arbetare.

Jordschaktarekonflikt vid Hälsingborg—Hässleholms järnväg (strejk), påbörjad d. 3 aug. 1905, afslutad samma dag samt omfattande 1 arbetsgifvare och 60 arbetare.

Kakelarbetarekonflikt i hela riket (strejk och lockout), påbörjad d. 8 maj 1907, afslutad d. 26 aug. s. å. samt omfattande 16 arbetsgifvare och 927 arbetare.

Pappersbruksarbetarekonflikt i hela riket (lockout), påbörjad d. 22 juli 1907, afslutad d. 30 juli s. å. samt omfattande 13 arbetsgifvare och 3,665 arbetare.

Landarbetarekonflikt i Skåne (strejk), påbörjad d. 28 aug. 1907, avslutad d. 11 nov. s. å. samt omfattande 6 arbetsgivare och 238 arbetare.

Fördelning efter årstider. Rörande tiden för arbetsinställelsernas början meddelas följande fördelning efter årets olika kvartal:

Tab. litt. H. Arbetsinställelsernas fördelning efter årstider.

Å r.	Antal arbetsinställelser, som påbörjats under								Summa.
	1:a kvartalet.		2:a kvartalet.		3:e kvartalet.		4:e kvartalet.		
	Antal.	%.	Antal.	%.	Antal.	%.	Antal.	%.	
1903	23	16	61	43	38	27	20	14	142
1904	34	16	90	42	51	24	40	18	215
1905	42	22	71	38	45	24	31	16	189
1906	52	18	97	33	83	29	58	20	290
1907	76	24	115	37	82	26	39	13	312
Åren 1903—1907	227	20	434	38	299	26	188	16	1,148

Till öfvervägande del infalla arbetsinställelserna, som synes, under vår- och sommarmanaderna; den lägsta frekvensen företer årets sista kvartal. Dock var skillnaden mellan olika årstider mera utpräglad under de båda första åren af femårsperioden och har sedermera utjämnats något.

Den tämligen regelmässiga olikheten mellan kvartalssiffrorna är att tillskrifva dels klimatet, dels vissa andra säsongförhållanden. Växlingen i detta hänseende mellan olika årstider framträder sålunda skarpare i Sverige än i ett land med mildare klimat som t. ex. Frankrike; än mera utpräglad är växlingen i Finland.¹

Af tab. II framgår äfven, att skillnaden mellan arbetsinställelsernas antal under den varma och kalla årstiden är större i de nordliga än i de sydliga delarna af vårt land.

Af tab. I synes åter, att betydande skiljaktigheter i nu nämnda hänseenden rådt mellan olika näringsgrenar. Inom de vanliga säsongyrkena, sömnad och skrädderi, sågverksindustri, tegelindustri och husbyggnadsarbete, inföllo arbetsinställelserna öfvervägande på våren eller sommaren allt efter yrkets beskaffenhet. Inom sockerindustrien åter påbörjades arbetsinställelserna i regel på hösten, då den s. k. betkampanjen infaller. Inom ett flertal andra näringsgrenar, som icke äro af säsongnatur, fördelade sig arbetsinställelserna tämligen jämnt på olika årstider; detta var fallet vid bagerier, bryggerier, textilfabriker, trämassefabriker och pappersbruk, järn- och stålvaru-

¹ Jfr »Meddelanden» 1908, s. 60 o. 351.

fabriker, mekaniska verkstäder, stenhuggerier, glasbruk m. m. Att märka är slutligen, att inom jordbruket arbetsinställelserna hafva inträffat i nästan lika antal under vinter- som under sommarkvartalen.

Arbetsinställelsernas karaktär och orsaker.

Karaktär. Med hänsyn till sin karaktär fördela sig arbetsinställelserna under de olika fem åren såsom nedanstående tab. litt. I utvisar:

Tab. litt. I. Arbetsinställelsernas fördelning efter deras karaktär.

År.	Strejker.			Lockouter.			Arbetsinställelser af blandad karaktär.			Summa.		
	Antal påbörjade.	Antal direkt berörda arbetsgifvare.	Antal direkt berörda arbetare.	Antal påbörjade.	Antal direkt berörda arbetsgifvare.	Antal direkt berörda arbetare.	Antal påbörjade.	Antal direkt berörda arbetsgifvare.	Antal direkt berörda arbetare.	Antal påbörjade arbetsinställelser.	Antal direkt berörda arbetsgifvare.	Antal direkt berörda arbetare.
1903 . .	109	256	5,970	16	96	982	17	126	17,619	142	478	24,571
1904 . .	169	383	8,299	12	62	1,218	34	153	2,731	215	598	12,248
1905 . .	152	325	13,186	12	12	456	25	510	19,264	189	847	32,906
1906 . .	239	668	15,050	8	12	560	43	49	3,045	290	729	18,655
1907 . .	243	498	11,278	23	37	5,669	46	283	6,593	312	818	23,540
Summa	912	2,130	53,783	71	219	8,885	165	1,121	49,252	1,148	3,470	111,920

Af samtliga 1,148 arbetsinställelser hafva således 912 eller c:a 80 % med säkerhet kunnat karaktäriseras som strejker, 71 eller c:a 6 % såsom lockouter, hvaremot de öfriga 165 eller 14 % varit af blandad, obestämbär eller ej uppgifven karaktär. Af samtliga berörda arbetare kommo åter 53,783 eller endast c:a 48 % på strejkerna, 8,885 eller c:a 8 % på lockouterna samt 49,252 eller 44 % på de öfriga konflikterna.

I genomsnitt voro således strejkerna af betydligt mindre omfattning än såväl lockouterna som i synnerhet de blandade konflikterna. I medeltal kommo på hvar strejk 59 berörda arbetare, på hvar lockout 125 arbetare och på hvar arbetsinställelse af blandad, obestämbär eller ej uppgifven karaktär 298 arbetare. Liknande är förhållandet med hänsyn till antalet berörda arbetsgifvare, som i medeltal var för hvar strejk 2, för hvar lockout 3 och för hvar blandad konflikt nära 7.

Antalet lockouter äfvensom antalet däraf berörda arbetare var, som synes, högst ringa under de fyra första åren; 1907 medförde däremot en stegring i lockouterernas antal och omfattning, hvilket tvifvelsutan är att tillskrifva arbetsgifvareorganisationernas starka tillväxt och konsolidering under sistnämnda år.

De blandade konflikterna framstå med hänsyn till sin omfattning särskildt under åren 1903 och 1905, då de stora verkstadskonflikterna inträffade, hvilka började som strejker och sedermera utvidgades till lockouter. Som förut är nämndt, berörde dessa konflikter resp. 14,882 och 13,805 arbetare.

Af tab. I framgår närmare arbetsinställelsernas *fördelning på olika näringsgrenar med hänsyn till karaktären*. Största antalet lockouter eller 10 har förekommit vid snickerier och annan träförädlingsindustri, därefter komma stenhuggerier, måleriyrket och bagerier med resp. 7, 6 och 5 lockouter under femårsperioden. Blandade konflikter anträffas i största antal vid husbyggnadsarbete, sågverk och brädgårdar, stenhuggerier samt snickerier och annan träförädlingsindustri. I fråga om antalet utestängda arbetare framstå särskildt trämassefabriker och pappersbruk samt stenhuggerier. Antalet af blandade konflikter berörda arbetare har varit störst vid mekaniska verkstäder och husbyggnadsarbete.

Tab. II utvisar bl. a. *arbetsinställelsernas fördelning på olika landsdelar med hänsyn till karaktären*. Största antalet lockouter anträffas bland länen för Malmöhus samt Göteborgs- och Bohus län med 8 dylika konflikter hvarterdera; därefter kommer Kalmar län med 7 lockouter. I detta hänseende framstå äfven Kristianstads län och Hallands län, vidare Stockholms stad, Jönköpings län (städer och köpingar), Blekinge län (städer och köpingar) samt Älfsborgs län (landsbygden). Högst ringa eller tillsammans 4 har däremot antalet lockouter varit i de norrländska länen, nämligen i Gäfleborgs län 3 och i Västernorrlands län 1 under de fem åren. Äfven i afseende på antalet blandade konflikter intaga Malmöhus län samt Göteborgs och Bohus län de första rummen; därefter kommer Stockholms stad. Vidare äro i detta hänseende att nämna Kristianstads län, Älfsborgs län, Östergötlands län, Västernorrlands län (landsbygden) samt Norrbottens län (landsbygden). Högsta antalet utestängda arbetare anträffas för Göteborgs och Bohus län samt Malmöhus län, högsta antalet af blandade konflikter berörda för Stockholms stad, Göteborgs och Bohus län samt Malmöhus län i nu nämnd ordning.

Orsaker. De under olika år inträffade arbetsinställelsernas hufvudorsaker framgå närmare af följande absoluta och procentuella fördelning:

Tab. litt. J. Arbetsinställelsernas fördelning efter deras hufvudorsaker.

Hufvudorsaker.	Antal arbetsinställelser under åren										Summa.	
	1903.		1904.		1905.		1906.		1907.			
	An-tal.	%.	An-tal.	%.	An-tal.	%.	An-tal.	%.	An-tal.	%.	An-tal.	%.
Begäran om löneförhöjning	77	54	114	53	77	41	129	44	138	44	535	47
Lönesänkning	10	7	8	4	6	3	16	6	5	2	45	4
Andra lönefrågor	15	11	27	13	28	15	36	12	26	8	132	12
Fråga om föreningsrätten	5	4	7	3	7	4	5	2	10	3	34	3
Begäran om kollektivafktal	2	1	11	5	11	6	24	8	54	17	102	9
Andra org.-spörsmål	5	4	6	3	12	6	13	5	10	3	46	4
Personliga förhållanden . .	6	4	6	3	5	3	4	1	6	2	27	2
Twist om arbetstiden . . .	6	4	5	2	5	2	8	3	11	4	35	3
Fråga om arbs. antagande och afskedande	6	4	20	9	24	13	37	13	28	9	115	10
Fråga om arbetets anord- ning	3	2	4	2	2	1	1	—	4	1	14	1
Tolkning af aftal	2	1	3	1	3	1	6	2	14	5	28	2
Andra orsaker	5	4	4	2	9	5	11	4	6	2	35	
Samtliga orsaker	142	100	215	100	189	100	290	100	312	100	1,148	100

Lönefrågor hafva således i öfvervägande grad förekommit såsom anledning till konflikter; dock har lönestridernas relativa antal gått tillbaka under femårsperioden, en utveckling som äfven kunnat konstateras i andra länder.¹ Däremot förete sådana tvisteorsaker som begäran om kollektivafktal, fråga om arbetares antagande och afskedande samt tolkning af aftal betydande stegring under femårsperioden. Särskildt anmärkningsvärdt är det allt mer ökade antal konflikter, som rört kollektivafktals införande. Härvid är att erinra, att begäran om kollektivafktal vanligen innefattat äfven lönespörsmål, fastän den senare frågan icke framträdte som hufvudorsak.

Konflikter rörande arbetares antagande och afskedande, hvilka närmast äro att karaktärisera såsom tvister om arbetets ledning, hafva äfven i anmärkningsvärdt hög grad tilltagit i antal under femårsperioden. Detsamma är fallet med tvister om aftals tolkning. Däremot hafva icke tvister om själfva arbetets anordning föranlett något ökad antal konflikter, lika litet som rent personliga förhållanden eller frågan om arbetstidens längd. Att märka är äfven, att föreningsrättsstrider förekommit i ganska ringa antal och icke tilltagit i förhållande till andra arbetsinställelser under femårsperioden.

¹ Se härom »Meddelanden» 1906, s. 353, 405 och 494.

Anmärkas bör dock, att arbetarne såsom föreningsrättsstrider betecknat åtskilliga konflikter, hvilka i verkligheten torde hafva varit af annan natur och därför med afseende å tvisteorsaken blifvit räknade till andra grupper.

Vid jämförelse med vissa större europeiska länder framgår, att där liksom hos oss tvister om arbetares antagande och afskedande på de senaste åren fått ökad utbredning.¹ Mera sällsynta hafva hos oss varit tvister om själfva arbetets anordning liksom konflikter rörande arbetstiden.

Däremot hafva sådana tvistefrågor, som ägt samband med organisationsväsendet, hos oss oftare framkallat öppna konflikter. Hit räknas tvister om föreningsrätt och om kollektivafstal samt vissa andra spörsmål, såsom fackföreningsmedlemmars företrädesrätt till arbete, förmäns inträde i organisationen m. m. Dessa striders relativt ökade utbredning sammanhänger twifvelsutan med den fackliga organisationsrörelsens hastiga utveckling under femårsperioden.

Af öfversikten i tab. III öfver tvisteorsakernas förekomst inom olika näringsgrupper framgår närmare, att inom all egentlig industri konflikterna i öfvervägande grad rört lönen. Detta har nämligen varit fallet vid samtliga näringsgrupper i tab. III förutom belysning och vattenledning, handel och varulager samt hotell-, kafé- och restaurantrörelse. De förhärskande tvistefrågorna inom sistnämnda näringsgrupper hafva varit kollektivafstal, personliga förhållanden samt arbetares antagande och afskedande.

Att, såsom jämväl åskädliggöres af tab. III, tvister om löneförhöjning varit så talrika, omfattande inemot hälften af samtliga fall, får säkerligen väsentligen tillskrifvas det ekonomiska uppsvinget under femårsperioden. Af samma skäl har lönesänkning varit en relativt sällan förekommande orsak till konflikter. Det största antalet konflikter, förorsakade af lönesänkning, anträffas inom jord- och stenindustrien, därefter inom trävaru- och metallindustrierna.

»Andra lönefrågor» förekomma såsom konflikthanledning till största antalet inom byggnads- samt jord- och stenindustrierna. Tydligen sammanhänger detta med den invecklade löneformen — mycket detaljerade ackordspriser — inom sistnämnda industrier. »Andra lönefrågor» påträffas äfven i ganska stort antal inom trävaruindustrien.

Föreningsrättsstrider hafva i största antal förekommit inom trävaruindustrien, därefter inom närings- och njutningsämnesindustri. Det högsta antalet arbetare, invecklade i dylika konflikter, anträffas dock inom byggnadsindustrien med 3,522 af föreningsrättsstrider berörda arbetare under femårsperioden.

I det hela hafva, såsom förut anmärkts, föreningsrättsstrider i ganska ringa antal förekommit under de fem åren.

¹ Jfr »Meddelanden» 1908, s. 353, 405 och 494.

Tvister om kollektivafvals införande förekommo i största antal inom byggnadsindustrien, därefter inom närings- och nyttningsämnesindustri samt jord- och stenindustri. Anmärkningsvärdt stort är det relativa antalet dylika konflikter inom jordbruket, där inemot hvar fjärde arbetsinställelse framkallats af arbetarnes begäran om kollektivafval.

Med afseende på »andra organisationsspörsmål» (se föregående sida) är att märka, att de till största antalet förekommit såsom orsaker till konflikt inom byggnadsindustri och landtransport.

Personliga förhållanden och fråga om arbetstiden framträda icke särskildt starkt såsom konfliktorsaker inom någon industri. Härvid bör dock erinras, att tvister om arbetstiden vanligen ingått i lönetvisterna och därför icke komma till synes bland hufvudsakerna.

Fråga om arbetares antagande och afskedande anträffas i största antal som konfliktorsaker inom byggnadsindustrien, därefter inom beklädnadsindustri, jord- och stenindustri samt närings- och nyttningsämnesindustri. Inom trämasse- och pappersindustrien var antalet af dylika konflikter berörda arbetare störst, eller 4,007.

Tolkning af afval förekom såsom tvisteorsak mest inom jord- och stenindustri samt byggnadsindustri. I likhet med hvad nyss anmärkts om »andra lönefrågor», sammanhänger detta gifvetvis med de detaljerade lönebestämmelserna inom dessa industrier.

Af arbetsinställelser berörda arbetsgifvares och arbetares organisation.

Arbetsgifvarnes organisation. De uppgifter, som lämnats om arbetsgifvarnes organisation, äro icke så fullständiga, som önskligt skulle varit. Vid 297 arbetsinställelser af samtliga 1,148 saknas sålunda upplysning i detta hänseende. De lämnade svaren hafva därför icke kunnat behandlas mera ingående, särskildt icke sammanställas med uppgifterna om arbetsinställelsernas resultat, såsom i det följande skett för arbetarnes vidkommande.

Vid 317 af de 851 arbetsinställelser, för hvilka upplysning här- om föreligger, hafva arbetsgifvarne varit anslutna till organisationer. Arbetskonflikternas fördelning i detta hänseende under de olika åren framgår af tablan öfverst å följande sida.

Antalet arbetsinställelser med organiserade arbetsgifvare har stegrats afsevärdt under femårsperioden, särskildt under de tvenne

<i>Antal arbetsinställelser under åren</i>						
	1903	1904	1905	1906	1907	Summa.
med organiserade arbetsgifvare . . .	36	49	51	84	97	317
med icke organiserade arbetsgifvare .	73	119	90	128	124	534
utan uppgift om organisation . . .	33	47	48	78	91	297
<i>Summa</i>	142	215	189	290	312	1,148

sista åren. Om antalet fall, då arbetsgifvarne åtnjutit understöd af organisationen, lämnar nedanstående öfversikt upplysning:

<i>Antal arbetsinställelser med organiserade arbetsgifvare under åren</i>						
	1903	1904	1905	1906	1907	Summa.
vid hvilka organisationen lämnat moraliskt understöd	15	22	22	38	32	129
vid hvilka organisationen lämnat pekuniärt understöd	4	5	4	11	16	40
vid hvilka organisationen icke lämnat understöd	13	17	18	21	25	94
vid hvilka uppgift saknas om understöd .	4	5	7	14	24	54
<i>Summa</i>	36	49	51	84	97	317

Endast vid ett ringa antal konflikter, 40 af samtliga, hafva således arbetsgifvarne, såvidt känt är, varit pekuniärt understödda af organisationen. I det öfvervägande antalet fall har organisationen lämnat endast moraliskt eller alls intet understöd. Hufvudsakligen är det vid arbetskonflikter under de tvenne sista åren af perioden som pekuniärt understöd förekommit.

Arbetarnes organisation. Om arbetarnes organisation föreligga uppgifter för ej mindre än 1,074 arbetsinställelser. I 849 af dessa fall hafva arbetarne varit helt eller delvis organiserade, i 225 fall icke organiserade, såsom framgår af nedanstående öfversikt för de olika åren:

<i>Antal arbetsinställelser under åren</i>						
	1903	1904	1905	1906	1907	Summa.
med helt eller delvis organiserade arbetare	105	155	134	218	237	849
med icke organiserade arbetare	34	44	41	56	50	225
utan uppgift om organisation	3	16	14	16	25	74
<i>Summa</i>	142	215	189	290	312	1,148

Fördelningen af arbetsinställelserna i detta hänseende på olika landsdelar framgår närmare af tab. II. Af tabellen framgår bl. a., att förekomsten af arbetsinställelser med icke organiserade arbetare varit relativt störst i de nordliga länen från Kopparbergs län räknadt.

Om fördelningen af arbetsinställelserna på olika näringsgrenar med hänsyn till arbetarnes organisation lämnar tab. I närmare upp-

lysning. Ett sammandrag för näringsgrupper af tabellens siffror meddelas i nedanstående tab. litt. K:

Tab. litt. K. Arbetsinställelsernas fördelning efter näringsgrupper med hänsyn till arbetarnes organisation.

Näringsgrupper.	Antal arbetsinställelser							
	med helt eller delvis org. arb.		med icke org. arb.		utan upp- gift om org.		Summa.	
	Antal.	%	Antal.	%	Antal.	%	Antal.	%
Jordbruk m. m.	22	50	22	50	—	—	44	100
Skogsbruk	3	13	19	79	2	8	24	100
Grufdrift	12	52	6	26	5	22	23	100
Närings- och njutningsämnesindustri.	59	69	20	23	7	8	86	100
Textilindustri.	21	50	19	45	2	5	42	100
Beklädnadsindustri	91	87	11	11	2	2	104	100
Läder-, hår- och gummiindustri . . .	44	94	3	6	—	—	47	100
Trävaruindustri	94	73	28	22	7	5	129	100
Trämasse- och pappersindustri . . .	16	67	7	29	1	4	24	100
Grafisk industri	6	100	—	—	—	—	6	100
Malmförädlingsindustri	7	59	4	33	1	8	12	100
Metallindustri	47	80	8	13	4	7	59	100
Maskin- och skeppsbyggnadsindustri	36	78	8	18	2	4	46	100
Jord- och stenindustri	102	81	17	14	6	5	125	100
Kemisk-teknisk industri	19	66	7	24	3	10	29	100
Byggnadsindustri	181	76	35	15	23	9	239	100
Belysning, vattenledning m. m. . . .	8	80	1	10	1	10	10	100
Handel och varulager	17	90	1	5	1	5	19	100
Landtransport	54	86	4	6	5	8	63	100
Sjötransport	4	80	1	20	—	—	5	100
Hotell-, kafé- och restaurantrörelse .	6	50	4	33	2	17	12	100
<i>Samtliga näringsgrupper</i>	849	74	225	20	74	6	1,148	100

Den högsta procenten af arbetsinställelser med icke organiserade arbetare anträffas som synes för skogsbruket; därefter komma i detta hänseende jordbruk, textilindustri, malmförädlingsindustri samt hotell-, kafé- och restaurantrörelse. Inom den grafiska industrien hafva arbetarne i samtliga fall varit organiserade, inom öfriga, ej nu nämnda industrier i flertalet fall. Särskildt framstå i detta hänseende läder-, hår- och gummiindustri, beklädnadsindustri, handel och varulager, transportverksamhet, jord- och stenindustri samt metallindustri.

Rörande understöd från organisationen innehåller formulär F förfrågan, om dylikt lämnades af fackorganisationer i Sverige, från

andra håll i Sverige eller från utlandet. Såsom i det föregående redan anmärkts, äro de lämnade uppgifterna härom icke så fullständiga, att de lämpligen kunnat mera ingående bearbetas. Rörande storleken af fackorganisationernas pekuniära bidrag hänvisas i stället till de under kapitlet »Arbetsdagar förlorade genom arbetsinställelser» anförda siffrorna ur Landssekreteriatets årsberättelser. Nämnas må här endast, att enligt de inkomna uppgifterna pekuniärt understöd lämnats arbetarne vid resp. 77, 89, 61, 101 och 117 arbetsinställelser under åren 1903—1907.

Arbetsinställelsernas varaktighet.

Arbetsinställelsernas fördelning efter deras varaktighet i dagar framgår af nedanstående tab. litt. L:

Tab. litt. L. Arbetsinställelsernas fördelning efter deras varaktighet.

Å r.	Antal arbetsinställelser, som varat												Summa.
	högst 7 dagar.		8—30 dagar.		31—90 dagar.		91—180 dagar.		öfver 180 dagar.		okänd tid.		
	Antal.	%.	Antal.	%.	Antal.	%.	Antal.	%.	Antal.	%.	Antal.	%.	
1903	59	42	41	29	25	17	3	2	6	4	8	6	142
1904	99	46	49	23	22	10	9	4	12	6	24	11	215
1905	93	49	38	20	28	15	10	5	7	4	13	7	189
1906	128	44	79	27	41	14	7	3	10	3	25	9	290
1907	122	39	95	30.5	44	14	10	3	6	2	35	11.5	312
1903—1907	501	44	302	26	160	14	39	3	41	4	105	9	1,148

Nära hälften af arbetsinställelserna hafva således afslutats inom kortare tid än en vecka och 70 % af samtliga inom en månad. Äfven är anledning antaga, att allra största delen af de 105 konflikterna med okänd varaktighet pågått helt kort tid; dock äro bland dessa några långvarigare, som ännu ej voro afslutade vid midten af år 1908.

I förhållande till andra länder har Sverige haft ett mycket stort antal långvariga arbetskonflikter.¹ Tillhoppa 80 arbetsinställelser eller 7 % af samtliga hafva, såvidt känt, pågått under längre tid än tre månader. Emellertid synes antalet dylika långvariga ar-

¹ För jämförelse med Frankrike och Tyskland se »Meddelanden» 1908, s. 356 och 406. I den engelska statistiken äro de minsta arbetsinställelserna ej medtagna.

betskonflikter relativt icke hafva ökats under femårsperioden, utan snarare minskats.

Af tab. I framgår, att det största antalet långvariga arbetsinställelser anträffas vid stenhuggerier och olika slag af byggnadsverksamhet. Erinras bör likväl, att vid dylika konflikter verksamheten merendels ej legat fullständigt nere, utan i mindre utsträckning drifvits med kvarvarande arbetsstyrka eller med nyanskaffadt folk.

Nedanstående tab. litt. M utvisar antalet arbetare, som berörts af arbetsinställelser med olika varaktighet:

Tab. litt. M. De berörda arbetarnes fördelning efter arbetsinställelsernas varaktighet.

Å r.	Antal arbetare direkt berörda af arbetsinställelser, som varat										Summa.			
	högst 7 dagar.		8—30 dagar.		31—90 dagar.		91—180 dagar.		öfver 180 dagar.		okänd tid.			
	Antal.	%.	Antal.	%.	Antal.	%.	Antal.	%.	Antal.	%.	Antal.	%.		
1903 . .	3,174	13	2,252	9	16,637	68	1,008	4	1,307	5	193	1	24,571	100
1904 . .	4,392	36	2,411	20	2,628	21	612	5	1,858	15	347	3	12,248	100
1905 . .	7,361	22	2,439	7	3,478	11	4,062	12	15,349	47	217	1	32,906	100
1906 . .	6,956	37	6,033	33	3,791	20	612	3	802	4	461	3	18,655	100
1907 . .	5,565	24	11,588	49	3,250	14	1,724	7	271	1	1,142	5	23,540	100
1903—07	27,448	25	24,723	22	29,784	27	8,018	7	19,587	17	2,360	2	111,920	100

Arbetsinställelsernas resultat.

Hufvudresultat. Arbetsinställelsernas hufvudresultat under femårsperioden framställas i tab. litt. N å följande sida.

Såsom förut nämnts, är en fördelning af kompromisserna med hänsyn därtill, om de hufvudsakligen utfallit till endera partens förmån eller beteckna lika stora eftergifter å ömse sidor, ytterst vanskligh och låter sig icke exakt genomföras i en hel del fall. Emellertid har kunnat konstateras, att i 51 fall kompromissen hufvudsakligen utfallit enligt arbetsgifvarnes fordringar och i 148 fall enligt arbetarnes, hvaremot i återstående 190 fall antingen eftergifterna varit ungefär lika stora eller kompromissens natur icke kunnat närmare bestämmas.

Af tab. litt. N framgår, att, såvidt känt är, något mer än en tredjedel af arbetsinställelserna afslutats enligt arbetarnes fordringar

Tab. litt. N. Arbetsinställelsernas fördelning efter deras resultat.

Å r.	Antal arbetsinställelsor								Summa.	
	afslutade på arbetsgifvarnes villkor.		afslutade enligt arbetarnes fordringar.		afslutade genom kompromiss.		med okänt resultat.			
	Antal.	%.	Antal.	%.	Antal.	%.	Antal.	%.	Antal.	%.
1903	37	26	45	32	47	33	13	9	142	100
1904	63	29	68	32	73	34	11	5	215	100
1905	47	25	71	38	53	28	18	9	189	100
1906	73	25	116	40	90	31	11	4	290	100
1907	70	22	93	30	126	40	23	8	312	100
Åren 1903—1907	290	25	393	34	389	34	76	7	1,148	100

vid konfliktens utbrott, i det närmaste en lika stor del lösts genom ömsesidiga eftergifter och en fjärdedel slutat på arbetsgifvarnes villkor; för den återstående delen är resultatet icke bekant. Det relativa antalet arbetaresegrar tillväxte oafbrutet under de fyra första åren, men nedgick väsentligt under år 1907. Äfven det relativa antalet arbetsgifvaresegrar, som under samtliga fem åren var lägre än antalet arbetaresegrar, nedgick något under år 1907, hvaremot kompromissernas antal högst betydligt tillväxte under sistnämnda år. I de större europeiska industriländerna har sedan flera år tillbaka kompromiss blifvit allt vanligare vid arbetskonflikters biläggande, hvilket är att tillskrifva såväl offentliga medlings- och förlikningsinstitutioners verksamhet som i synnerhet förekomsten af ordnade förhandlingar mellan parternas organisationer.¹ I Sverige torde stegringen i kompromissernas antal under år 1907 i viss mån vara att hänföra till den samma år införda offentliga förlikningsmannainstitutionens verksamhet.

Anmärkningsvärdt är, att i Sverige liksom i Danmark arbetarne merendels genomdrifvit sina fordringar, där icke kompromiss förekommit; liknande synes förhållandet hafva varit i Finland, där dock statistiken i detta hänseende är ganska bristfällig för tiden före 1907. I de mellan- och sydeuropeiska länderna hafva däremot arbetsgifvaresegrarne i regel varit talrikare än arbetaresegrarne; i England hafva de förra relativt betydligt ökat sedan konfliktstatistikens början år 1889 på bekostnad af de senare.² Förklaringen är tvifvelsutan att söka i arbetareorganisationernas större

¹ Jfr »Meddelanden» 1908, s. 355, 406, 495 och 496.

² Jfr »Meddelanden» 1906, s. 219, d:o 1908, s. 61, 356, 406 och 495.

styrka i de förutnämnda nordeuropeiska länderna, såsom ock närmare skall belysas i det följande.

Antalet arbetare, som berörts af de olika resultaten, framgår af nedanstående tab. litt. O:

Tab. litt. O. De berörda arbetarnes fördelning efter arbetsinställelsernas resultat.

Å r.	Antal arbetare, som berörts af arbetsinställelser								Summa.
	afslutade på arbetsgifvarnes villkor		afslutade enligt arbetarnes fordringar.		afslutade genom kompromiss.		med okänt resultat.		
	Antal.	%.	Antal.	%.	Antal.	%.	Antal.	%.	
1903	17,411	71	1,632	7	4,666	19	862	3	24,571
1904	1,629	13	3,540	29	6,925	57	154	1	12,248
1905	1,840	6	5,122	15	25,557	78	387	1	32,906
1906	2,739	15	7,487	40	8,152	44	277	1	18,655
1907	2,589	11	4,121	17	15,893	68	937	4	23,540
Åren 1903—1907	26,208	23	21,902	20	61,193	55	2,617	2	111,920

I denna öfversikt framträder framför allt kompromissernas stora betydelse. För mer än hälften af hela antalet berörda arbetare har resultatet varit kompromiss. Endast en femtedel af arbetarne har helt genomdrifvit sina fordringar, och ett något större antal har nödgats fullständigt afstå därifrån. Bland arbetsgifvaresegrarne räknas därvid 1903 års stora verkstadskonflikt med 14,882 berörda arbetare, ehuru tvisten gällde löneförhöjning för endast ett fåtal arbetare. Frånsedt denna konflikt har antalet arbetare, som helt genomdrifvit sina kraf, varit vida större än det antal, som underkastat sig motpartens villkor. Som synes var dock antalet arbetare, som hade fullständig framgång, under år 1907 mindre än under något af de två föregående åren.

Storlek och resultat. För utrönande af, om arbetsinställelsernas storlek haft någon betydelse för resultatet, meddelas en sammanställning i efterföljande tab. litt. P.

Som synes hafva de största arbetskonflikterna till öfvervägande del slutat med kompromiss, de smärre däremot mera sällan; af arbetsinställelser med högst 5 arbetare bilades endast en tiondedel genom ömsesidiga eftergifter. Arbetarne hafva varit segerrikast i de minsta konflikterna och äfven betydligt öfverlägsna arbetsgifvarne i de större, omfattande öfver 50 arbetare. I de medelstora

Tab. Iitt. P. Sammanställning af arbetsinställelsernas storlek och resultat.

Resultat.	Antal arbetsinställelser, som berört												Summa.
	högst 5 arb.		6—25 arb.		26—50 arb.		51—100 arb.		öfver 100 arb.		okänt antal arb.		
	An- tal.	%.	An- tal.	%.	An- tal.	%.	An- tal.	%.	An- tal.	%.	An- tal.	%.	
Arbetsgifvarnes villkor	37	27	134	30	52	24	26	16	28	16	13	54	290
Arbetarnes fordringar. . . .	65	47	161	37	67	31	56	34	40	24	4	17	393
Kompromiss	13	10	118	27	81	38	77	47	98	57	2	8	389
Uppgift saknas	22	16	25	6	14	7	5	3	5	3	5	21	76
Summa	137	100	438	100	214	100	164	100	171	100	24	100	1.148

arbetsinställelserna hafva däremot parterna varit mera jämnstarka.¹

Beträffande de största arbetsinställelserna, berörande öfver 100 arbetare, utvisar emellertid 1907 en omkastning af resultaten. Åren 1903—1906 segrade arbetarne i 32 dylika konflikter, arbetsgifvarne i endast 19, men år 1907 voro motsvarande siffror resp. 8 och 9.

Organisationsväsendets inflytande på resultaten. Af största vikt är spörsmålet, i hvad mån resultatet berott därpå, att arbetarne varit organiserade. Till belysning af denna fråga meddelas följande sammanställning:

A n t a l a r b e t s i n s t ä l l e l s e r

	afslutade på arbetsgifvarnes villkor		afslutade enligt arbetarnes fordringar		afslutade genom kompromiss		utan uppgift om resultatet		Summa.	
	An- tal.	%.	An- tal.	%.	An- tal.	%.	An- tal.	%.	An- tal.	%.
med helt eller delvis org. arbetare	144	17	324	38	317	37	64	8	849	100
med icke org. arbetare	115	51	50	22	52	23	8	4	225	100
utan uppgift om org. . . .	31	42	19	26	20	27	4	5	74	100
Samtl. arbetsinställelser	290	25	393	34	389	34	76	7	1.148	100

Som här af synes, har organisationen haft en mycket väsentlig betydelse för resultatet. Medan arbetsgifvarne hade fullständig

¹ För jämförelse med Frankrike och Tyskland se »Meddelanden» 1908. s. 357 och 407.

framgång vid halfva antalet konflikter med oorganiserade arbetare, förmådde de endast i en sjättedel af fallen helt genomdrifva sina villkor gentemot organiserade arbetare. En stor del af de organiserade arbetarnes konflikter slutade med kompromiss; därvid är att erinra, att kompromissen ofta betecknar partiell seger för arbetarne, enär konflikterna merendels gällt löneförhöjning eller eljest förbättring i arbetsvillkoren.

Resultat inom olika näringsgrenar. Tab. IV utvisar närmare arbetsinställelsernas resultat inom olika näringsgrenar. En sammanfattning af resultaten för olika näringsgrupper meddelas i tab. litt. Q.

Som synes hafva arbetarne varit minst framgångsrika vid arbetskonflikter inom jordbruk, grufdrift, textilindustri, kemisk-teknisk industri, belysning, vattenledning m. m., sjötransport samt hotell-, kafé- och restaurantrörelse. Det relativt största antalet arbetaresegrar anträffas åter inom beklädnadsindustri, läder-, hår- och gummiindustri, metallindustri samt byggnadsindustri.

Vid jämförelse med öfversikten i det föregående å sid. 39 synes, att den största procenten arbetaresegrar i allmänhet anträffas inom de näringsgrupper, där arbetarne i det största antalet fall varit organiserade. Undantag härifrån bildar särskildt transportverksamheten med ett stort antal arbetsgifvaresegrar, oaktadt arbetarne i öfvervägande antalet fall varit organiserade.

Betydelsen af arbetarnes organisation för resultatet framgår närmare af tab. litt. R, där för hvarje näringsgrupp angifvits resultaten af konflikter med organiserade arbetare och af konflikter med oorganiserade arbetare.

Mer eller mindre utprägladt framträder inom samtliga näringsgrupper, att de konflikter, som förts af organiserade arbetare, haft en för arbetarne gynnsammare utgång än de, som förts af oorganiserade. Särskildt har detta varit fallet inom jordbruk, närings- och njutningsämnesindustri, trävaruindustri, trämasse- och pappersindustri, metallindustri, jord- och stenindustri samt byggnadsindustri.

Äfven inom öfriga näringsgrupper, såsom textilindustri, läder-, hår- och gummiindustri, malmförädlingsindustri, maskin- och skeppsbyggnadsindustri samt — i mindre mån — inom beklädnadsindustri, kemisk-teknisk industri och landtransport framträder den fackliga organisationens återverkan på resultatet.

Inom en industri, den grafiska, voro arbetarne vid samtliga konflikter organiserade. De i konflikter vid skogsafverkning deltagande arbetarne voro däremot i nästan alla fall icke organiserade, så att någon nämnvärd verkan af organisationen på resultatet där icke kommer till synes.

Tab. litt. Q. Arbetsinställelsernas fördelning efter deras resultat inom olika näringsgrupper.

Näringsgrupper.	Antal arbetsinställelser								Summa.	
	afslutade på arbetsgifvarnes villkor.		afslutade enligt arbetarnes fordringar.		afslutade genom kompromiss.		utan uppgift om resultatet.			
	An-tal.	%.	An-tal.	%.	An-tal.	%.	An-tal.	%.	An-tal.	%.
Jordbruk m. m.	18	41	11	25	13	29	2	5	44	100
Skogsbruk	5	21	6	25	11	46	2	8	24	100
Grufdrift	7	31	4	17	9	39	3	13	23	100
Närings- och njutningsämnesindustri	26	30	25	29	26	30	9	11	86	100
Textilindustri	17	40	13	31	12	29	—	—	42	100
Beklädnadsindustri . . .	19	18	42	40	38	37	5	5	104	100
Läder-, hår- och gummiindustri	7	15	21	45	18	38	1	2	47	100
Trävaruindustri	35	27	37	29	48	37	9	7	129	100
Trämasse- och pappersindustri	6	25	8	33	8	33	2	9	24	100
Grafisk industri	2	33	1	17	2	33	1	17	6	100
Malmförädlingsindustri .	4	33 ¹ / ₃	4	33 ¹ / ₃	4	33 ¹ / ₃	—	—	12	100
Metallindustri	8	14	32	54	16	27	3	5	59	100
Maskin- och skeppsbyggnadsindustri	14	30	15	33	17	37	—	—	46	100
Jord- och stenindustri . .	23	18	36	29	52	42	14	11	125	100
Kemisk-teknisk industri . .	12	41	6	21	10	35	1	3	29	100
Byggnadsindustri	50	21	101	42	71	30	17	7	239	100
Belysning, vattenledning m. m.	3	30	2	20	3	30	2	20	10	100
Handel och varulager . . .	4	21	7	37	8	42	—	—	19	100
Landtransport	19	30	20	32	21	33	3	5	63	100
Sjötransport	3	60	1	20	—	—	1	20	5	100
Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	8	67	1	8	2	17	1	8	12	100
Samtliga näringsgrupper	290	25	393	34	389	34	76	7	1,148	100

Orsaker och resultat. Tab. V innehåller en sammanställning af arbetsinställelsernas *hufvudorsaker* och *resultat*. Inom hvarje orsaksgrupp angifves för de olika åren antalet arbetsinställelser, som afslutats resp. på arbetsgifvarnes villkor, enligt arbetarnes fordringar,

Tab. litt. R. Arbetsinställelsernas resultat och arbetarnes organisation inom olika näringsgrupper.

Näringsgrupper.		Antal arbetsinställelser									
		afslutade på arbetsgivarvillkor.		afslutade enligt arbetarnes fordr.		afslutade genom kompromiss.		utan känt resultat.		Summa	
		An-tal.	%.	An-tal.	%.	An-tal.	%.	An-tal.	%.	An-tal.	%.
Jordbruk m. m.	förg. arb.	3	14	9	41	8	36	2	9	22	100
	oorg. arb.	15	68	2	9	5	23	—	—	22	100
Skogsbruk	förg. arb.	—	—	—	—	2	67	1	33	3	100
	oorg. arb.	5	26	6	32	7	37	1	5	19	100
Grufdrift	förg. arb.	2	17	2	17	6	50	2	16	12	100
	oorg. arb.	2	33	1	17	2	33	1	17	6	100
Närings- och nyttnings- ämnesindustri	förg. arb.	11	19	20	34	20	34	8	13	59	100
	oorg. arb.	12	60	3	15	5	25	—	—	20	100
Textilindustri	förg. arb.	7	33	8	38	6	29	—	—	21	100
	oorg. arb.	10	53	4	21	5	26	—	—	19	100
Beklädnadsindustri	förg. arb.	16	18	36	40	35	38	4	4	91	100
	oorg. arb.	2	18	5	46	3	27	1	9	11	100
Läder-, hår- och gummi- industri	förg. arb.	6	14	20	45	17	39	1	2	44	100
	oorg. arb.	1	34	1	33	1	37	—	—	3	100
Trävaruindustri	förg. arb.	16	17	34	36	35	37	9	10	94	100
	oorg. arb.	18	64	3	11	7	25	—	—	28	100
Trämasse- och pappers- industri	förg. arb.	2	13	6	37	8	50	—	—	16	100
	oorg. arb.	4	57	2	29	—	—	1	14	7	100
Grafisk industri	förg. arb.	2	33	1	17	2	33	1	17	6	100
	oorg. arb.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Malmförädlingsindustri . .	förg. arb.	2	29	3	42	2	29	—	—	7	100
	oorg. arb.	2	50	1	25	1	25	—	—	4	100
Metallindustri	förg. arb.	3	6	28	60	14	30	2	4	47	100
	oorg. arb.	4	50	2	25	1	13	1	12	8	100
Maskin- och skeppsbygg- nadsindustri	förg. arb.	7	20	12	33	17	47	—	—	36	100
	oorg. arb.	5	63	3	37	—	—	—	—	8	100
Jord- och stenindustri . . .	förg. arb.	12	12	31	30	46	45	13	13	102	100
	oorg. arb.	8	47	3	18	5	29	1	6	17	100
Kemisk-teknisk industri . . .	förg. arb.	6	32	3	16	9	47	1	5	19	100
	oorg. arb.	4	57	3	43	—	—	—	—	7	100
Byggnadsindustri	förg. arb.	24	13	83	46	61	34	13	7	181	100
	oorg. arb.	15	42	9	26	9	26	2	6	35	100
Belysning, vattenledning m. m.	förg. arb.	2	25	2	25	2	25	2	25	8	100
	oorg. arb.	—	—	—	—	1	100	—	—	1	100
Handel och varulager	förg. arb.	4	24	6	35	7	41	—	—	17	100
	oorg. arb.	—	—	1	100	—	—	—	—	1	100
Landtransport	förg. arb.	14	26	18	33	19	35	3	6	54	100
	oorg. arb.	3	75	1	25	—	—	—	—	4	100
Sjötransport	förg. arb.	2	50	1	25	—	—	1	25	4	100
	oorg. arb.	1	100	—	—	—	—	—	—	1	100
Hotell-, kafé- och restau- rantrörelse	förg. arb.	3	50	1	17	1	17	1	16	6	100
	oorg. arb.	4	100	—	—	—	—	—	—	4	100
Samtl. näringsgrupper . . .	förg. arb.	144	17	324	38	317	37	64	8	849	100
	oorg. arb.	115	51	50	22	52	23	8	4	225	100

genom kompromiss eller med okänt resultat, jämte antalet af de olika resultaten berörda arbetare. Dessutom är antalet arbetsinställelser fördeladt med hänsyn till förefintliga uppgifter om arbetarnes organisation. Af tabellen framgår således dels resultatet af arbetsinställelser föranledda af olika tvistefrågor jämte utvecklingen i detta hänseende under femårsperioden, dels förhållandet mellan resultaten inom olika orsaksgupper och arbetarnes organisation.

Redan förut har anmärkts, att inemot hälften af samtliga arbetsinställelser under femårsperioden, eller 535 af 1,148, föranledts af arbetarnes begäran om *löneförhöjning*. För 514 af dessa 535 arbetskonflikter är resultatet känt och har varit i 129 fall nederlag för arbetarne, i 150 fall fullständig seger för dem och i 235 fall partiell framgång. Utvecklingen under femårsperioden i detta afseende framgår närmare af nedanstående sammanställning:

Tab. litt. S. Resultat af arbetsinställelser förorsakade af begäran om löneförhöjning.

Å r.	Antal arbetsinställelser, förorsakade af begäran om löneförhöjning,									
	afslutade på arbetsgifvarnes villkor.		afslutade enligt arbetarnes fordringar.		afslutade genom kompromiss.		utan känt resultat.		Summa.	
	Antal.	%.	Antal.	%.	Antal.	%.	Antal.	%.	Antal.	%.
1903	16	21	17	22	38	49	6	8	77	100
1904	32	28	29	25	51	45	2	2	114	100
1905	16	21	26	34	31	40	4	5	77	100
1906	31	24	50	40	47	36	1	—	129	100
1907	34	25	28	20	68	49	8	6	138	100
Åren 1903—1907	129	24	150	28	235	44	21	4	535	100

I konflikter framkallade af begäran om löneförhöjning stegrades sålunda det relativa antalet arbetaresegrar oafbrutet under periodens fyra första år, men nedgick under det femte till en lägre siffra än under något af de föregående åren. Däremot tillväxte det relativa antalet arbetsgifvaresegrar under periodens tvenne sista år.

Med hänsyn till antalet arbetare, som berörts af här ifrågasvarande lönekonflikter, är förhållandet något annorlunda, såsom närmare framgår af öfversikten å nästföljande sida.

Det stora antal arbetare, som varit invecklade i lönekonflikter, afslutade på arbetsgifvarnes villkor, eller 20,293, härrör väsentligen däraf, att 1903 års siffra omfattar de af detta års verkstadskonflikt berörda 14,882 arbetarne. I verkligheten gällde emellertid denna

Antal direkt berörda arbetare i konflikter, förorsakade af begäran om löneförhöjning,

<i>År</i>	afslutade på arbetsgifvar- nes villkor.	afslutade en- ligt arbetar- nes fordringar.	afslutade genom kompromiss.	utan känt resultat.	Summa.
1903	16,055	425	4,345	605	21,430
1904	1,178	1,768	3,836	4	6,786
1905	1,051	3,437	3,303	96	7,887
1906	887	2,146	4,928	21	7,982
1907	1,122	1,391	7,085	160	9,758
<i>Åren 1903—1907</i>	20,293	9,167	23,497	886	53,843

konflikt löneförhöjning för endast ett fåtal arbetare. Frånräknas 1903 års verkstadskonflikt, är det antal arbetare, 9,167, som under femårsperioden helt genomdrifvit fordran på högre lön, vida större än det antal, som återgått på förutvarande lönevillkor.

Som synes är emellertid det antal arbetare, som delvis genomdrifvit fordran på högre lön, än större, eller 23,497. Utvecklingen under femårsperioden synes också bestämdt häntyda på, att denna form för lönekonflikters biläggande allt mer vunnit utbredning.

För att belysa förhållandet mellan arbetarnes organisation och resultatet af här ifrågakvarande lönekonflikter meddelas följande sammanställning:

Antal arbetsinställelser, förorsakade af begäran om löneförhöjning,

	afslutade på arbets- gifvarnes villkor	afslutade enligt ar- betarnes fordringar	afslutade genom kompromiss	med okänt resultat	Summa.
med helt el. delvis org. arb.	39	111	181	17	348
med icke org. arb.	75	27	36	3	141
utan uppgift om org.	15	12	18	1	46
<i>Summa</i>	129	150	235	21	535

Arbetareorganisationens betydelse för resultatet framträder här starkare än i den förut å sid. 44 meddelade allmänna öfversikten. De organiserade arbetarne måste helt afstå från sin fordran på högre lön i endast ett fall af nio, medan mer än hälften af de oorganiserade arbetarnes löneförhöjningsstrider slutade med nederlag.

De arbetsk konflikter, som förorsakats af *lönedsänkning*, äro, som förut nämnts, relativt få, eller sammanlagt 45 under femårsperioden, med 4,039 däraf berörda arbetare. För 39 af dessa konflikter är resultatet känt och har i 21 fall varit seger för arbetarne, i 9 fall kompromiss och i 9 fall seger för arbetsgifvarne. Rörande arbetareorganisationens betydelse för resultatet gäller i hufvudsak hvad nyss yttrats om löneförhöjningsstriderna.

Orsaksgruppen *andra lönefrågor* innefattar en del särskilda frågor rörande lönen, såsom fråga om timpenning i stället för ackordslön, om införande af garanterad minimilön m. m.

Fastän egentligen gällande löneformen torde de allra flesta af dessa konflikter indirekt hafva rört sig om lönens höjd. Resultatet af de under femårsperioden påbörjade 132 arbetsinställelserna inom nu nämnda orsaksgrupp framgår närmare af följande öfversikt:

År.	Antal arbetsinställelser, förorsakade af »andra lönefrågor»,				Summa.
	afslutade på arbetsgifvarnes villkor.	afslutade enligt arbetarnes fördr.	afslutade genom kompromiss.	med okänt resultat.	
1903	2	8	1	4	15
1904	6	12	7	2	27
1905	7	13	6	2	28
1906	4	13	13	6	36
1907	8	7	7	4	26
<i>Summa</i>	27	53	34	18	132

Enligt hvad tab. V utvisar, hafva förestående konflikter i det hela varit af mindre omfattning än konflikterna om löneförhöjning. Ett undantag bildar 1905 års stora konflikt rörande införande af minimilöner vid de mekaniska verkstäderna, hvilken berörde 13,805 arbetare. Antalet arbetaresegrar har vid dessa konflikter varit relativt större än vid konflikterna om löneförhöjning; att märka är dock, att äfven vid dessa konflikter arbetsgifvarne voro öfverlägsna under år 1907. Kompromissernas antal har varit relativt ringa, sannolikt af den anledningen, att tvistefrågor af här berörda art merendels endast stått att lösa på endera partens villkor.

Att arbetarnes framgångar äfven vid dessa konflikter varit beroende af deras organisation, synes nedanstående sammanställning bekräfta:

Antal arbetsinställelser, förorsakade af »andra lönefrågor»,					
	afslutade på arbets- gifvarnes villkor	afslutade enligt arbetarnes fordringar	afslutade genom kompromiss	med okänt resultat	Summa.
med helt eller delvis org. arb.	15	42	29	14	100
med icke org. arb.	9	9	5	3	26
utan uppgift om org.	3	2	—	1	6
<i>Summa</i>	27	53	34	18	132

Konflikterna med organiserade arbetare hafva, som synes, till öfvervägande del ledt till seger för arbetarne eller till kompromiss, medan bägge parterna haft ungefär lika framgång i konflikter, där arbetarne varit oorganiserade.

Redan förut har anmärkts, att antalet *föreningsrättsstrider* varit ganska ringa under femårsperioden, eller sammanlagdt 34. Af särskildt stort intresse är fördelningen af dessa konflikter i afseende på resultatet och utvecklingen härutinnan under femårsperioden. Till belysning af denna fråga meddelas nedanstående öfversikt:

Antal arbetsinställelser, förorsakade af arbetarnes begäran om föreningsrätt,

År.	afslutade på arbetsgifvar- nes villkor.	afslutade en- ligt arbetar- nes fordr.	afslutade genom kompromiss.	med okänt resultat.	Summa.
1903	3	1	—	1	5
1904	4	2	1	—	7
1905	2	4	1	—	7
1906	2	3	—	—	5
1907	1	8	—	1	10
<i>Summa</i>	12	18	2	2	34

Utvecklingen har här gått i en för arbetarne synnerligen gynnsam riktning; deras framgångar hafva stegrats i antal lika afgjort som arbetsgifvaresegrarna nedgått. Året 1907 betecknar härvid ej någon förändring i afseende på resultaten, såsom är fallet beträffande lönekonflikterna. Sistnämnda år segrade nämligen arbetarne i 8 föreningsrättsstrider och arbetsgifvarne i endast 1, medan motsvarande siffror för hela femårsperioden voro resp. 18 och 12. Att ett par af föreningsrättsstriderna afslutats genom kompromiss, är att förklara sålunda, att föreningsrätten blifvit erkänd under vissa villkor. Vid icke mindre än 32 af de 34 föreningsrättskonflikterna hafva arbetarne varit organiserade redan vid arbetsinställelsens början.

Vida talrikare, eller tillhoppa 102 under femårsperioden, hafva de arbetskonflikter varit, som förorsakats af arbetarnes *begäran om kollektivafstal*. Efter resultatet fördela sig dessa konflikter under de olika åren såsom följer:

Antal arbetsinställelser, förorsakade af begäran om kollektivafstal,

År.	afslutade på arbetsgifvar- nes villkor.	afslutade en- ligt arbetar- nes fordr.	afslutade genom kompromiss.	med okänt resultat.	Summa.
1903	1	1	—	—	2
1904	2	4	4	1	11
1905	1	7	2	1	11
1906	4	8	11	1	24
1907	2	22	25	5	54
<i>Summa</i>	10	42	42	8	102

Den utomordentligt starka stegringen af dessa konflikters antal sammanhänger därmed, att tvistefrågan om kollektivafstal först på

de senare åren blifvit aktuell, sedan denna aftalsform vunnit en allt allmännare utbredning. I regel hafva också arbetarne lyckats genomdrifva sin fordran. Att märka är nämligen, att kompromiss här betecknar seger för arbetarnes hufvudfordran, i det att kollektivaftal införts med vissa inskränkningar i de ursprungligen framställda kraven. Konflikterna om kollektivaftal hafva i regel äfven varit lönestrider, ehuru frågan om lönen ej framträdtt såsom hufvudorsak. I de allra flesta fallen, 98 af 103, hafva arbetarne, såvidt känt är, varit organiserade.

Under »*andra organisationsspörsmål*» innefattas sådana tvistefrågor som organiserade arbetares företrädesrätt till arbete, arbetarnes fordran på förmäns inträde i organisation, deras vägran att arbeta tillsammans med oorganiserade kamrater m. m. Tab. V utvisar, att antalet dylika konflikter under femårsperioden varit 46, af hvilka 16 afslutats på arbetsgifvarnes villkor, 20 enligt arbetarnes fordringar och 6 genom kompromiss; för 4 konflikter är resultatet icke känt. I dessa konflikter hafva således arbetarne haft vida mindre framgång än i striderna om kollektivaftal, oaktadt de i flertalet fall, eller vid 39 konflikter, varit helt eller delvis organiserade. Att märka är också, att arbetarnes fordringar vid dessa konflikter ofta saknat det berättigande, som deras kraf på kollektivaftals genomförande ägt.

Vid konflikter, framkallade af *personliga förhållanden*, hafva arbetsgifvarne i flertalet fall segrat, nämligen i 18 af 26 konflikter med känt resultat. Tvifvelsutan har detta sammanhängt därmed, att arbetarne, såsom synes af tab. V, i ett flertal fall varit oorganiserade. I regel hafva dessa konflikter saknat all principiell betydelse samt varit af ringa omfattning.

Äfven vid de 35 arbetsinställelser, som under femårsperioden förorsakats af tvist om *arbetstiden*, hafva arbetsgifvarne merendels varit öfverlägsna. På deras villkor hafva sålunda afslutats 14 konflikter, enligt arbetarnes fordringar 7 och genom kompromiss 10; i 4 fall är resultatet icke känt. Dock hafva de konflikter, som afslutats enligt arbetarnes fordringar, berört ett vida större antal arbetare än de öfriga. I ett flertal fall hafva arbetarne saknat organisation, särskildt vid de konflikter, som slutat med seger för arbetsgifvarne, såsom närmare framgår af tab. V.

En märklig stegring under femårsperioden företer antalet konflikter, som föranledts af *tvist om arbetares antagande och afskedande*. Icke mindre än 115 arbetsinställelser framkallades af denna orsak. Resultatet af dessa konflikter under de olika åren var följande:

Antal arbetsinställelser, förorsakade af tvist om arbetares antagande och afskedande,

År.	afslutade på arbetsgifvarnes villkor.	afslutade enligt arbetar- nes fordringar.	afslutade genom kom- promiss.	med okänt resultat.	Summa.
1903	—	5	1	—	6
1904	4	9	6	1	20
1905	6	8	6	4	24
1906	11	15	11	—	37
1907	8	10	8	2	28
<i>Summa</i>	29	47	32	7	115

Vid dessa konflikter hafva arbetarne i det hela haft mindre framgång än i striderna om föreningsrätt och kollektivafstal. Likväl hafva de i de allra flesta fall varit organiserade, såsom framgår af nedanstående sammanställning:

Antal arbetsinställelser, förorsakade af tvist om arbetares antagande och afskedande,

	afslutade på arbetsgifvarnes villkor	afslutade enligt arbetar- nes fordringar	afslutade genom kom- promiss	med okänt resultat	Summa.
med helt eller del- vis org. arb. . . .	21	43	30	7	101
med icke org. arb. .	6	2	2	—	10
utan uppgift om org. .	2	2	—	—	4
<i>Summa</i>	29	47	32	7	115

I ett stort antal fall hafva här äfven de organiserade arbetarne nödgats återgå på arbetsgifvarens villkor, något som (jfr tvisterna om »andra organisationsspörsmål») torde hafva berott därpå, att arbetarnes fordringar ofta varit oberättigade och betecknat ett ingrepp i arbetsgifvarens rätt att leda och fördela arbetet.

Icke sällan hafva arbetarne betraktat tvister om arbetares antagande och afskedande såsom egentligen gällande föreningsrätten. Där grund synts föreligga för en sådan åsikt, har äfven konflikten förts under gruppen föreningsrättsstrider. Ofvanstående siffror torde däremot i det närmaste representera sådana konflikter, som enbart rört arbetets ledning och fördelning.

Relativt fåtaliga hafva tvister om *arbetets anordning* varit under femårsperioden.¹ Tillhopa hafva inträffat 14 dylika konflikter, af hvilka 5 afslutats på arbetsgifvarnes villkor, 5 enligt arbetarnes fordringar och 3 genom kompromiss; för 1 är resultatet icke känt.

Talrikare, eller sammanlagt 28, hafva de konflikter varit, som haft till orsak fråga om *tolkning af afstal*; vidkommande resultatet fördela sig dessa konflikter såsom följer:

¹ Jfr för Frankrike »Medd.» 1908, s. 353, för England d:o, s. 494.

Antal arbetsinställelser, förorsakade af fråga om tolkning af aftal.

År.	afslutade på arbetsgifvarnes villkor.	afslutade enligt arbetar- nes fordringar.	afslutade genom kom- promiss. .	med okänt resultat.	Summa.
1903	1	1	—	—	2
1904	1	2	—	—	3
1905	—	—	1	2	3
1906	1	4	1	—	6
1907	2	7	5	—	14
<i>Summa</i>	5	14	7	2	28

Den starka stegringen af dessa konflikters antal häntyder på en sannolik större utbredning af dem i framtiden. Som synes hafva arbetarne varit segerrika i de flesta fallen; i 25 fall af samtliga hafva de varit organiserade.

Slutligen hafva under femårsperioden 35 konflikter förorsakats af *olika* ej närmare angifna *orsaker*. Bland sådana orsaker äro att nämna: vägran att utföra ålagdt arbete, vägran att underskrifva personliga kontrakt, fordran på olycksfallsersättnings utbetalande, på bättre hygieniska förhållanden, på inskränkning i lärlingarnes antal, begäran om ledighet dagen före helgdag, om indragning af en genom arbetsgifvaren utsänd »svart lista», fråga om införande i kollektivafval af bestämmelser om arbetares afskedande, tvist huruvida gällande aftal fanns eller ej, yrkande att pågående underhandlingar skulle påskyndas m. m.

Vid dessa konflikter hafva arbetsgifvarne segrat i 16 fall, arbetarne i 12 fall och kompromiss träffats i 5 fall; för tvenne konflikter är resultatet ej känt.

Varaktighet och resultat. I tab. VI meddelas en sammanställning af arbetsinställelsernas varaktighet och resultat, till belysande af, i hvad mån arbetsinställelsernas långvarighet kunnat inverka på deras utgång. Ett sammandrag af tab. VI meddelas i tab. litt. T.

Af sammandraget framgår, att arbetsgifvarne haft den relativt största framgången i de kortvariga arbetsinställelserna. Detta beror dels därpå, att de arbetsinställelser, som slutat med nya arbetares antagande, i regel haft ett mycket kortvarigt förlopp, dels därpå, att arbetsgifvaresegrarna till stor del vunnits öfver oorganiserade arbetare (jfr ofvan, s. 44), som ej förmått upptaga någon längre strid. Äfven största delen af de arbetsinställelser med okänd varaktighet, som afslutats på arbetsgifvarnes villkor, torde hafva pågått helt kort tid.

Arbetarnes öfverlägsenhet gent emot arbetsgifvarne framträder mest vid arbetsinställelser, som pågått från en vecka till sex månader.

I de längsta arbetsinställelserna, som sträckt sig öfver ett halft år, hafva däremot arbetsgifvarne t. o. m. haft något öfvertag öfver

VARAKTIGHET OCH RESULTAT.

Tab. Ilt. T. Sammanställning af arbetsinställelsernas varaktighet och resultat.

Varaktighet.	Antal arbetsinställelser									
	afslutade på arbetsgifvarnes villkor.		afslutade enligt arbetarnes fordringar.		afslutade genom kompromiss.		med okänt resultat.		Summa.	
	Antal.	%.	Antal.	%.	Antal.	%.	Antal.	%.	Antal.	%.
Högst 7 dagar . .	147	29	196	39	148	30	10	2	501	100
8—30 „ . .	46	15	106	35	138	46	12	4	302	100
31—90 „ . .	25	16	62	39	68	42	5	3	160	100
91—180 „ . .	4	10	16	41	16	41	3	8	39	100
Öfver 180 „ . .	9	22	8	20	16	39	8	19	41	100
Okänd tid . . .	59	56	5	5	3	3	38	36	105	100
Summa	290	25	393	34	389	34	76	7	1,148	100

arbetarne. Samma förhållande, arbetsgifvarnes större framgång vid långvariga arbetskonflikter, har konstaterats i andra länder, såsom Danmark, Tyskland, Frankrike och Nederländerna, men framträder där mera utprägladt än hos oss.¹

Att för öfrigt kompromiss i öfvervägande grad förekommit vid längre arbetsinställelser, mera sällan vid kortvariga, är i öfverensstämmelse med i andra länder iakttagna förhållanden.

Bland de 38 arbetsinställelser, för hvilka saknas uppgift om varaktighet och resultat, äro åtskilliga, som påbörjades under år 1907 och ännu ej voro afslutade vid midten af år 1908.

Förändring i arbetsstyrkan genom arbetsinställelser. I och för kännedomen om resultatet är slutligen äfven att taga hänsyn till förändringen i arbetsstyrkan till följd af konflikterna. För 1,050 arbetsinställelser under femårsperioden föreligger upplysning, om arbetarne efter konfliktens slut återgått till samma arbetsplats eller icke. I 663 fall uppgifvas alla arbetarne hafva återgått, i 306 fall en del och i 81 fall ingen. Under de olika åren fördela sig arbetsinställelserna i detta hänseende på sätt omstående öfersikt visar.

Anmärkningsvärdt är det stora antal konflikter under år 1907, efter hvilkas slut endast en del af arbetarne återgått och hvilka i så måtto haft en för arbetarne mindre gynnsam utgång. I viss mån bekräftas härigenom, hvad ofvan anmärkts, att arbetsinställelserna

¹ Jfr »Meddelanden» 1908, s. 356, 407. Vidare »Statistiske Meddelelser» IV Række 8 Bind. 4 Hæfte, D:o IV Række. 19 Bind. 6 Hæfte.

	<i>Antal arbetsinställelser under åren</i>					
	1903	1904	1905	1906	1907	<i>Summa.</i>
efter hvilkas slut alla arbetarne åter- gingo	90	118	110	190	155	663
» » » en del af arbetarne återgingo	27	58	49	68	104	306
» » » inga arbetare åter- gingo	9	25	8	22	17	81
om hvilka uppgift saknas	16	14	22	10	36	98
<i>Summa</i>	142	215	189	290	312	1,148

under nyssnämnda år i allmänhet utfallit mindre förmånligt för arbetarne än under de föregående åren.

Om antalet fall, då nya arbetare, helt eller delvis, antagits under konflikten, lämnar nedanstående öfversikt upplysning:

	<i>Antal arbetsinställelser under åren</i>					
	1903	1904	1905	1906	1907	<i>Summa.</i>
under hvilkas förlopp inga nya arbe- tare antogos	104	142	127	229	224	826
under hvilkas förlopp delvis nya ar- betare antogos	22	44	38	46	53	203
under hvilkas förlopp fullständigt nya arbetare antogos	12	13	8	10	11	54
om hvilka uppgift saknas	4	16	16	5	24	65
<i>Summa</i>	142	215	189	290	312	1,148

Vid de 257 konflikter, under hvilka nya arbetare antogos, kvarblefvo alla nyantagna efter konfliktens slut i 148 fall, en del i 35 fall; i 41 fall kvarblefvo inga och för 33 fall saknas upplysning i detta hänseende.

Arbetsdagar förlorade genom arbetsinställelser.

Den ekonomiska förlust, som förorsakas genom arbetsinställelser, är det gifvetvis omöjligt att exakt fastställa, enär flera faktorer, till hvilka därvid hänsyn borde tagas, af helt naturliga skäl undandraga sig hvarje noggrannare uppskattning. För bedömande af den förlust arbetsinställelserna medfört, är man därför hufvudsakligen hänvisad till att söka i görligaste mån utröna antalet arbetsdagar, som genom dem gått förlorade.

En beräkning af de förlorade arbetsdagarnas antal möter emellertid stora svårigheter. Särskildt för de oorganiserade arbetarnes vid-

kommande saknas ofta direkt upplysning därom, och har då approximativ uppskattning måst göras på grundval af tillgängliga uppgifter om den berörda arbetsstyrkans storlek. För de organiserade arbetarne föreligga däremot tämligen exakta uppgifter från fackföreningarna, grundade på räkenskaperna öfver understöd vid konflikter.

Det beräknade antalet förlorade arbetsdagar innefattar jämväl de af konflikter indirekt berörda arbetarnes arbetslöshet. Emellertid torde den indirekta förlusten i större eller mindre mån hafva undandragit sig uppskattning, emedan uppgifterna om antalet indirekt berörda arbetare ofta varit tämligen bristfälliga. Särskildt af detta skäl torde de i det följande meddelade siffrorna kunna betecknas såsom alltför låga.

Antalet genom arbetsinställelser förlorade arbetsdagar har för hela femårsperioden beräknats till c:a 4,411,000. Dessa fördela sig på de under olika år påbörjade arbetsinställelserna såsom följer:

<i>År.</i>	<i>Antal förlorade arbetsdagar.</i>
1903	642,000
1904	386,000
1905	2,390,000
1906	479,000
1907	514,000
	<i>Summa 4,411,000</i>

Åren för de stora verkstadskonflikterna, 1903 och 1905, förete de högsta förlustsiffrorna. För 1903 års verkstadskonflikt har förlusten räknats till 310,000 arbetsdagar, för 1905 års ända till 1,700,000 arbetsdagar. Frånsedt dessa för våra förhållanden stora förlustsiffror framgår af ofvanstående öfversikt, att antalet förlorade arbetsdagar under femårsperioden varit störst under år 1905 samt under de båda därefter följande åren visserligen nedgått, men dock belöpt sig till $1\frac{1}{2}$ million arbetsdagar.

Vid sammanställning af antalet förlorade arbetsdagar med hela antalet vid fabriker, handverk och bergverk sysselsatta arbetare — 363,227 personer enligt 1905 års officiella statistik — visar sig, att genom arbetsinställelserna under femårsperioden, inom dit hänförliga näringsgrupper, förlorats 4,050,000 arbetsdagar d. v. s. i genomsnitt omkring två och en fjärdedels arbetsdagar per arbetare och år. Frånräknas 1905 års höga förlustsiffra, har förlorats i genomsnitt en och en tredjedels arbetsdag per arbetare och år. Detta betecknar, att Sverige, äfven under normala konfliktår, i förhållande till andra länder haft att uppvisa ett anmärkningsvärdt stort antal förlorade arbetsdagar.¹

¹ Jfr Ekonomisk Tidskrift 1908, s. 315.

I sammandrag enligt tab. I meddelas här nedan en fördelning efter olika näringsgrupper af antalet förlorade arbetsdagar:

Antal genom arbetsinställelser förlorade arbetsdagar.

Jordbruk	55,000	Transport	882,000
Skogsbruk	31,000	Metallindustri	62,000
Grufdrift	135,000	Maskin- och skeppsbyggnadsin-	
Närings- och njutningsämnesindu-		dustri	2,027,000
stri	82,000	Jord- och stenindustri	484,000
Textilindustri	60,000	Kemisk-teknisk industri	38,000
Beklädnadsindustri	202,000	Byggnadsindustri	643,000
Läder- hår- och gummiindustri	26,000	Belysning, vattenledning m. m.	9,000
Trävaruindustri	184,000	Handel och varulager	5,000
Trämasse- och pappersindustri	75,000	Landtransport	244,000
Grafisk industri	—	Sjötransport	7,000
Malmförädlingsindustri	32,000	Hotell- kafé- och restaurantrörelse	10,000
Transport 882,000		Summa 4,411,000	

Som synes har förlusten varit utan jämförelse störst inom maskin- och skeppsbyggnadsindustrien, hvilket förhållande uteslutande är att tillskrifva 1903 och 1905 års konflikter vid de mekaniska verkstäderna. Af de särskilda näringsgrenarna i tab. I förete därnäst husbyggnadsarbete, stenhuggerier samt lastning och lossning de högsta förlustsiffrorna; i detta hänseende framstå äfven skomakeriyrket, grufdrift, sågverk och brädgårdar samt glasindustri, hvardera med öfver 100,000 förlorade arbetsdagar under femårsperioden. Minsta förlusten anträffas inom »annan trävaruindustri» (korgfabriker, tunnbinderier, träsko- och trätöffelfabriker etc.) och grafisk industri, där antalet under femårsperioden förlorade arbetsdagar icke varit nämnvärdt.

Af än större intresse är emellertid att beräkna förlusten af arbetsdagar i förhållande till de olika näringsgruppernas produktionsförmåga, uttryckt i antalet utgjorda dagsverken. Uppgifter om antalet dagsverken föreligga först för 1906 i detta års officiella fabriksstatistik och omfatta icke alla här ofvan angifna näringsgrupper. För de industrier, där dylika uppgifter finnas, meddelas de i omstående öfversikt jämsides med det beräknade antalet förlorade arbetsdagar i medeltal per år. Därjämte lämnas för de olika industrierna en beräkning af antalet förlorade arbetsdagar i medeltal för år per 1,000 under år 1906 utgjorda dagsverken äfvensom antalet förlorade arbetsdagar per år och arbetare inom industri och handverk.

Rörande de i efterföljande tablå ej upptagna näringsgrenarne kan nämnas, att, såsom jämväl framgår af öfversikten å denna sida, antalet förlorade arbetsdagar inom byggnadsindustrien uppgår till i medeltal 128,000 per år och inom landtransport (hufvudsakligen lastning och lossning) till i medeltal 48,800. För dessa näringsgrupper föreligga emel-

Industrier.	Antal förlorade arbetsdagar i medeltal per år.	Antal utgjorda dagsverken un- der år 1906.	Antal förlorade ar- betsdagar per 1,000 utgjorda dagsverken under år 1906.	Antal förlorade arbets- dagar per år och arbetare inom indu- stri och handverk.
Gruvdrift	27,000	3,709,098	7.3	1.9
Närings- och njutningsämnesin- dustri	16,400	8,312,210	2.0	0.3
Textilindustri	12,000	9,114,608	1.3	0.4
Beklädnadsindustri	40,400	4,709,660	8.6	1.3
Läder-, hår- och gummiindustri	5,200	1,219,724	4.3	0.9
Trävaruindustri	36,800	14,718,804	2.5	0.6
Trämasse- och pappersindustri	15,000	5,778,684	2.5	0.7
Malmförädlingsindustri	6,400	5,161,740	1.2	0.4
Metallindustri	12,400	7,508,976	1.7	0.3
Maskin- och skeppsbyggnadsin- dustri	405,400	10,552,554	38.4	11.3
Jord- och stenindustri	96,800	9,659,686	10.0	2.3
Kemisk-teknisk industri	7,600	3,291,449	2.3	0.6

lertid ej tillförlitliga uppgifter i officiell statistik om hela arbetare-antalet, hvarför någon beräkning af förlusten per arbetare och år ej kunnat meddelas. Särskildt inom byggnadsindustrien synes förlusten hafva varit relativt högst betydande och större än inom någon af ofvanstående industrier, maskin- och skeppsbyggnadsindustrien undantagen. Inom jordbruk, handel och varulager samt sjötransport har däremot förlusten varit högst ringa och i förhållande till hela antalet sysselsatta arbetare icke nämnvärd.

Beträffande de olika landsdelarna framgår af tab. II, att förlusten genom arbetsinställelser af lokal karaktär varit störst för Stockholms stad, därefter för Malmö stad samt för Göteborgs och Bohus läns landsbygd. Vidare äro att i detta hänseende nämna Malmöhus läns landsbygd samt Älfsborgs läns städer och köpingar. Den minsta förlusten anträffas för Gottlands läns städer och köpingar samt för Västerbottens läns landsbygd. Anmärkningsvärdt ringa har förlusten varit i de norrländska länen med undantag af Gäfleborgs län, Västernorrlands läns landsbygd och Norrbottens läns landsbygd.

Redan förut är anmärkt, att de å frågeformulär F lämnade svaren om *förlorad arbetslön* och beloppet af till arbetarne *utbetaladt understöd* ej varit tillräckligt fullständiga för att kunna läggas till grund för statistiska sammanställningar. Den förra frågan har måst lämnas helt åsido. Om beloppet utbetaladt understöd hafva däremot uppgifter varit att tillgå i de berättelser öfver Landsorganisationens verksamhet, som Landssekreterariatet årligen förelägger representantskapet.

Enligt dessa berättelser hafva utbetalts i understöd åt arbetarne vid konflikter inom riket följande belopp under olika år:

1903	600,390·98
1904	683,232·67
1905	3,459,884·11
1906	840,476·51
1907	851,101·89

Dessa summor innefatta de till den centrala organisationen, Landsorganisationen, anslutna fackförbundens utgifter för strejker och lockouter, jämte motsvarande siffror för vissa utom Landsorganisationen stående förbund, där sådana uppgifter varit att tillgå.¹ Dessa siffror måste dock anses för låga, och icke fullständigt representera svenska fackorganisationers utgifter för arbetskonflikter.

Uti ofvan anförda belopp ingå nämligen icke alltid de af vederbörande fackförening samlade extra »strejkkassor», hvilka vid ett jämförelsevis stort antal konflikter tagits i anspråk. Om dessas storlek hafva uppgifter i hvarje fall ej kunnat erhållas, men hafva sådana kassor veterligen understundom uppgått till ganska afsevärda belopp.

För de anförda utgifternas bestridande hafva Landsorganisationen och fackförbunden att tillgå dels fonder, som bildas af ordinarie kontingenter från fackföreningarnes medlemmar, dels vid större konflikter extra uttaxeringar.

Därtill komma frivilliga bidrag från andra organisationer, från enskilda gifvare och från utlandet. Hufvudparten af de frivilliga bidragen faller på året 1905. Granskar man särskildt bidragen från utlandet, finnas dessa hafva utgjort för de olika åren:

	Kr.
1903	7,120·00
1904	—
1905	238,466·74
1906	—
1907	443·45

Aftalsbrott vid arbetsinställelser.

Redan förut är anmärkt, att de uppgifter, som å de besvarade frågeformulären förelegat om aftals- och kontraktsbrott vid arbetsinställelser, ofta varit antingen bristfälliga eller hvarandra motsägende. Uti en mängd fall har af dessa uppgifter icke kunnat dragas någon bestämd slutsats om aftalsbrotts förekomst. Medan sålunda vid 294 arbetsinställelser beskyllningar framställes af parterna i detta hän-

¹ Utom till Landsorganisationen anslutna förbunds utgifter ingå här 119,537·93 kr., utgifna Sv. järn- och metallarbetareförbundet under år 1903 samt 49,366·91 kr., utgifna af Sv. arbetareförbundet under åren 1903—1907.

seende, däraf i 174 fall af arbetsgifvarne mot arbetarne, i 79 fall af arbetarne mot arbetsgifvarne och i 41 fall af bägge parterna, föreligger vid endast 24 arbetsinställelser erkännande af aftalsbrott från vederbörande part.

Vid den särskilda utredning, som det under sådana förhållanden synts vara af intresse att verkställa rörande aftalsbrotten, har den svåraste uppgiften varit att med ledning af tillgängliga uppgifter (frågeformulär, aftal, protokoll, tidningsnotiser, m. m.) undersöka i hvarje särskildt fall, om aftalsbrott förelägit. Gifvetvis hafva därvid en stor del af de från parterna framställda beskyllningarna visat sig vara grundlösa. I en del fall åter har materialet icke tillåtit något omdöme härutinnan. Hvad särskildt beträffar uppgifterna om brott mot muntligt aftal, öfverenskommelse, löfte o. d., hafva dessa helt lämnats åsido, emedan detta slags aftalsbrott helt naturligt ej kunnat prövas med tillhjälp af det föreliggande materialet.

Följaktligen omfattar den statistiska undersökningen endast de fall, där materialet tillåtit en mer ingående pröfning. Därvid har åtskillnad gjorts mellan de vanligen förekommande formerna af dylika aftal, nämligen kollektivafstal, legostadga, lärlingskontrakt, entreprenadkontrakt och andra personliga aftal. Till aftal hafva äfven räknats fabriksordningar, reglementen o. d., hvilka, ehuru de icke i sig själfva äro direkta aftal, likväl vanligen antaga karaktär af dylika. I allmänhet torde nämligen kunna förutsättas, att arbetarne vid anställandet förpliktat sig att ställa sig gällande föreskrifter till efterrättelse.

Förekomsten af aftalsbrott under de olika åren af perioden jämte deras fördelning på kontrahenterna framgår af nedanstående öfversikt:

Tab. litt. U. Aftalsbrottens fördelning efter aftalsformen under olika år.

Å r.	Antal arbetsinställelser, vid hvilka förekommit brott mot														Summa	
	kollektivafstal		lego- stadga		lärlings- kon- trakt		entre- prenad- kon- trakt		andra person- liga kon- trakt		fabriks- ordning		aftal af obekant form			
	fr. a.g.	fr. arb.	fr. a.g.	fr. arb.	fr. a.g.	fr. arb.	fr. a.g.	fr. arb.	fr. a.g.	fr. arb.	fr. a.g.	fr. arb.	fr. a.g.	fr. arb.	fr. a.g.	fr. arb.
1903	2	3	—	—	—	2	—	—	—	4	—	1	—	1	2	11
1904	5	3	—	1	—	—	—	—	—	4	—	—	—	3	5	11
1905	5	6	—	—	—	—	1	1	4	—	5	—	2	6	18	
1906	5	8	—	—	—	1	—	1	—	15	—	1	—	2	5	28
1907	12	16	—	4	—	—	—	—	—	4	—	1	—	3	12	28
1903—1907 . .	29	36	—	5	—	3	—	2	1	31	—	8	—	11	30	96

Aftalsbrotten från arbetsgifvarnes sida hafva således nästan uteslutande gällt den kollektiva aftalsformen, hvaremot större delen af arbetarnes aftalsbrott faller på de olika formerna af individuella aftal. Absolut taget äro dock brotten mot kollektivafstal från arbetarnes sida något talrikare än från arbetsgifvarnes. Särskildt framträdande är den starka stegringen af brott mot kollektivafstal under det sista året af femårsperioden.

Med hänsyn till olika näringsgrupper fördela sig aftalsbrotten enligt följande tab. litt. V.

Tab. litt. V. Aftalsbrottens fördelning efter aftalsformen inom olika näringsgrupper.

Näringsgrupper.	Antal arbetsinställelser, vid hvilka förekommit brott mot														Summa	
	kollektivafstal		lego- stadga		lärlings- kon- trakt		entre- prenad- kon- trakt		andra person- liga kon- trakt		fabriks- ordning		aftal af obekant form			
	fr. a.g.	fr. arb.	fr. a.g.	fr. arb.	fr. a.g.	fr. arb.	fr. a.g.	fr. arb.	fr. a.g.	fr. arb.	fr. a.g.	fr. arb.	fr. a.g.	fr. arb.	fr. a.g.	fr. arb.
Jordbruk	—	—	—	4	—	—	—	—	—	9	—	—	—	—	—	13
Skogsbruk	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1
Grufdrift	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	2
Närings- och njutningsämnes- industri	5	4	—	—	—	—	—	—	—	1	4	—	—	—	6	8
Textilindustri	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	3	—	9
Beklädnadsindustri	1	3	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	1	5
Läder-, hår- och gummiindustri	—	3	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5
Trävaruindustri	2	2	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	2	5
Trämasse- och pappersindustri	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	2
Grafisk industri	—	1	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	3
Malmförädlingsindustri	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1
Metallindustri	2	2	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	2	5
Maskin- och skeppsbyggnads- industri	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	4
Mineralindustri	6	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	6	2
Kemisk-teknisk industri	—	2	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	3
Byggnadsindustri	8	10	—	—	—	—	—	2	—	1	—	—	—	1	8	14
Belysning och vattenledning	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1
Handel och varulager	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1
Landtransport	3	2	—	—	—	—	—	—	—	5	—	1	—	1	3	9
Sjötransport	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Hotell-, kafé- o. restaurantrörelse	1	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1	3
Samtliga näringsgrupper	29	36	—	5	—	3	—	2	1	31	—	8	—	11	30	96

Det största antalet aftalsbrott anträffas inom byggnadsindustri, därefter inom närings- och njutningsämnesindustri, landtransport och jordbruk. Inom byggnadsindustri samt närings- och njutningsämnesindustri förekom ett tämligen stort antal aftalsbrott från såväl arbetsgifvares som arbetares sida. Inom mineralindustrien voro arbetsgifvares aftalsbrott förhärskande, arbetarnes däremot inom jordbruk, textilindustri, landtransport, läder-, hår- och gummiindustri, beklädnadsindustri m. fl. näringsgrupper.

Rörande de olika slagen af individuella aftal äro särskildt att märka brott mot fabriksordning o. d. inom textilindustrien samt brott mot legostadga och andra personliga kontrakt inom jordbruket. Af uppgifna 9 brott mot sistnämnda slags aftal hafva 5 begåtts af tillfälligt anställda galiziska arbetare.

För öfrigt kan anmärkas, att vid de 96 arbetsinställelser, då aftalsbrott förelegat från arbetarnes sida, dessa i 41 fall varit helt organiserade, i 26 fall delvis och i 22 fall icke organiserade. För 7 fall saknas uppgifter i detta hänseende.

Rörande brotten mot kollektivaftal är slutligen af intresse att närmare efterse, hvari aftalsbrottet bestått, d. v. s. den bestämmelse i aftalet, mot hvilken brutits. I detta syfte meddelas nedanstående tab. litt. X:

Tab. litt. X. Fördelning af brott mot kollektivaftal efter aftalets bestämmelser.

Å r.	Antal arbetsinställelser, vid hvilka förekommit brott mot kollektivaftalets bestämmelser rörande																		Summa	
	lönens höjd		af lönings utbetalande		arbets-tiden		arbetets ledning och fördelning		kost- o. logi-system		olycks-fallsförsäkras utbetalande		förbud mot arbetsinställelse		förhand-ling, förlikning o. skilje-dom		uppsäg-nings-tid			
	fr. a.g.	fr. arb.	fr. a.g.	fr. arb.	fr. a.g.	fr. arb.	fr. a.g.	fr. arb.	fr. a.g.	fr. arb.	fr. a.g.	fr. arb.	fr. a.g.	fr. arb.	fr. a.g.	fr. arb.	fr. a.g.	fr. arb.	fr. a.g.	fr. arb.
1903 . . .	1	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	1	2	3
1904 . . .	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	1	5	3
1905 . . .	1	2	1	—	—	—	2	1	—	—	—	—	—	—	—	2	1	1	5	6
1906 . . .	1	4	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	1	—	1	5	8
1907 . . .	8	4	—	—	1	—	—	3	1	—	1	—	—	—	—	8	1	1	12	16
1903—1907	16	11	3	—	1	—	2	4	2	—	1	—	—	4	2	12	2	5	29	36

Särskildt framträda här båda parternas, men i synnerhet arbetsgifvares, brott mot kollektivaftals bestämmelser rörande lön och arbetares brott mot förhandlings-, förliknings- och skiljedoms klausul. Äfven är att märka, att arbetarne i tillhopa 4 fall brutit mot strejkförbud i kollektivaftalet. Vid de 11 fall, då arbetarne brutit mot kollektivaftalets lönebestämmelser, hafva de strejkat under aftals-tiden för genomdrifvande af högre lön.

Förhandling, medling och skiljedom.

Frågan, om förhandlingar föregingo arbetsinställelsen, har ofta besvarats olika af parterna. Till hufvudsaklig del beror denna olikhet i uppgifter därpå, att arbetarne i flera fall betecknat inlämnandet af en framställning om ändring i arbetsvillkoren såsom »förhandling», äfven om någon egentlig sådan aldrig kommit till stånd; och hafva dessa fall därför icke blifvit upptagna bland arbetsinställelser efter föregående förhandling.

Rörande frågan om förekomsten af förhandlingar före arbetsinställelsens utbrott föreligga uppgifter för ej mindre än 1,095 af samtliga 1,148 arbetskonflikter under femårsperioden. Fördelningen i detta hänseende af de inträffade arbetsinställelsernas antal framgår af nedanstående sammanställning för de olika åren:

	Antal arbetsinställelser under åren					Summa.
	1903	1904	1905	1906	1907	
med föregående förhandlingar	48	61	61	69	110	349
utan , , , , ,	68	152	119	219	188	746
motsägende eller bristfälliga uppgifter	26	2	9	2	14	53
<i>Summa</i>	142	215	189	290	312	1,148

Anmärkningsvärdt är, att ett så stort antal arbetsinställelser — 65 % af samtliga — utbrutit utan föregående förhandling. Att märka är ock, såsom framgår vid jämförelse med å sid. 44 meddelade uppgifter, att vid de arbetsinställelser, som icke föregåtts af förhandling, arbetarne i flertalet fall varit organiserade.

Om förhandlingar vid arbetskonfliktens slut gifva de lämnade svaren icke alltid nöjaktig upplysning. Frågeformulären hafva nämligen innehållit direkt förfrågan endast, om skiljedom eller medling af utomstående förekommit, men däremot icke om öfriga förhandlingsformer vid arbetskonfliktens biläggande, såsom underhandlingar mellan parternas organisationer, särskilda förhandlingskommittéer m. m. I de flesta fall hafva dock meddelanden lämnats om sättet för konfliktens biläggande, ehuru icke så fullständigt och exakt, att de lämnade uppgifterna kunnat göras till föremål för en närmare statistisk behandling.

Det vanliga förfaringssättet vid arbetskonflikters afslutande har varit *underhandling mellan parterna*, direkt eller genom delegerade; i de flesta fallen hafva dessa parter utgjorts af arbetsgifvaren och delegerade för fackförbundets afdelning på platsen (fackföreningen). Ofta hafva därvid arbetsgifvaren och fackföreningens delegerade bi-

träds af representanter från vederbörande arbetsgifvareförening — där sådan funnits — resp. fackförbund. Faktiskt hafva underhandlingarne — åtminstone vid mera betydande konflikter — kommit att föras mellan representanter för vederbörande *arbetsgifvareförening* och *fackförbund* äfvensom för Landssekreterariatet.

Vid alla större konflikter komma sålunda representanter från *vederbörande centralorganisationer* allt oftare att medverka.

För biläggande af konflikter, vanligen de mera omfattande, hafva icke sällan särskilda *förhandlingsnämnder* tillsatts, till hvilka bägge parterna utsett delegerade att sammanträda vare sig med eller utan opartisk person som ordförande; de fall, där opartisk ordförande i förhandlingskommitté förekommit, hafva här räknats till »medling af utomstående».

Förliknings- och skiljenämnder för tvistefrågornas lösning hafva ock allt emellanåt kommit till användning.¹

I det följande lämnas en kortare redogörelse för de fall, där skiljedom uppgifvits hafva förekommit för biläggande af arbetsinställelser under åren 1903—1907, d. v. s. där skiljenämnd varit tillsatt med opartisk ordförande, som ägt fälla för parterna bindande utslag.

År 1903.

Hvardera parten valde tvenne ledamöter i en skiljenämnd, och dessa fyra utsågo den femte. Skiljedomen var en kompromiss mellan parternas fordringar.

Konflikt
n:r 25.

En skiljenämnd fällde utslag enligt arbetarnes fordringar.

n:r 62.

Enligt beslut af bägge parternas underhandlingskommitterade hänsköts den ursprungliga tvistefrågan till en skiljenämnd af fem personer, två utsedda af arbetsgifvareorganisationens och två af arbetareorganisationernas ledamöter i förhandlingskommittén. Dessa fyra utsågo själfva opartisk ordförande med utslagsröst; eventuellt skulle jämväl denna

n:r 66.

¹ Såsom *förlikningsnämnd* plägar man beteckna en delegation af sakkunnige, vanligen vald af de tvistande parterna själfva samt med eller utan opartisk ordförande. Denna nämnd har antingen att genom enhälligt beslut med för parterna bindande verkan afgöra tvisten eller ock att endast uppgöra förlikningsförslag, som för att blifva bindande måste af parterna godkännas; ordförandens åliggande i en förlikningsnämnd är inskränkt till att leda förhandlingarne och framställa medlingsförslag.

En *skiljenämnd* åter har till uppgift att med för parterna bindande verkan afkunna dom i en tvist. Denna nämnd består af bisittare, till lika antal utsedda af parterna, hvilka bisittare vanligen äro tagna ur deras egen krets, men understundom utgöras af utomstående personer. Ut i en skiljenämnd bör en opartisk person fungera som ordförande, och utses denne af parternas bisittare i nämnden eller ock direkt af organisationerna. Om enighet ej ernås vid ordförandevallet, plägar anmodan riktas än till Konungens Befallningshafvande, än till annan myndighetsperson att utse ordföranden. Som skiljedom gäller det beslut, hvarom de flesta förena sig eller ock af ordföranden fastställt medlingsförslag.

Emellertid är skillnaden mellan nu beskrifna olika slags nämnder icke fullt bestämd. En förlikningsnämnd kan exempelvis få karaktär af förhandlingsnämnd, när densamma endast har att uppgöra förlikningsförslag, som sedan måste af parterna godkännas. En förlikningsnämnd åter, som äger träffa afgörande med för parterna bindande verkan, kan, om enighet mellan bisittarne ej ernås, konstituera sig såsom skiljenämnd och meddela skiljedom. (Jfr härom Elmquist »Medling och skiljedom i arbetstvister» i Social Handbok, utg. af G. H. von Koch, sid. 224 ff.)

skiljeman utses af förhandlingskommitté. Genom ordförandens utslagsröst utföll skiljedomen enligt arbetsgifvarnes villkor,

n:r 102. Permanent skiljenämnd, som tillsatts af arbetsgifvareorganisationen och fackförbundets afdelning på platsen, ogillade arbetarnes kraf.

n:r 113. Skiljenämnden bestod af fem personer, två valda af hvardera parten och den femte utsedd af dessa fyra. Utslaget blef kompromiss mellan parternas fordringar.

År 1904.

n:r 22. Parterna enades om tvenne skiljemän, och dessa två utsågo den tredje, hvilken af parterna godkändes. Skiljedomen utföll enligt arbetarnes fordringar.¹

n:r 83. Skiljenämnd, bestående af två representanter från arbetsgifvaren och två representanter från arbetarne samt opartisk ordförande, som parterna enades om, afdömde tvistefrågan genom kompromiss.

n:r 109. Hvardera parten utsåg tvenne skiljemän och dessa fyra valde en utomstående till ordförande.

Skiljedomen blef kompromiss.

År 1905.

n:r 21. Skiljenämnd, som genom enhällig dom förklarade arbetarnes kraf vara oberättigadt.

n:r 82. Skiljenämnd enligt aftalets bestämmelser bestående af fem personer; två utsågos af hvardera partens organisation och den femte, som blef ordförande, af dessa fyra. Skiljenämnden förklarade strejken oberättigad.

n:r 119. Konflikten löstes genom skiljenämnd (närmare upplysning saknas).

År 1906.

n:r 37. Underhandlingar under opartisk ordförande mellan representanter för bägge parternas organisationer. Sedan kommitterade träffat öfverenskommelse i hufvudfrågan, hänsköts en särskild tvistefråga till ordföranden, som fällde utslag enligt arbetarnes yrkanden.

n:r 57. Skiljenämnd, till hvilken hvardera partens organisation valde en medlem inom och en utom facket; dessa fyra utsågo en femte till opartisk ordförande. Genom skiljedom ogillades arbetarnes kraf.

n:r 70. Skiljenämnd af fem personer, af hvilka två valdes af arbetsgifvaren och två af arbetarne; den femte skulle väljas af dessa fyra, men kunde de ej enas, skulle viss på förhand bestämd person utse femte man och ordförande. Denne blef emellertid af de öfriga bisittarne själf vald till ordförande. Skiljedomen blef en kompromiss mellan parternas fordringar.

n:r 107. Hvardera parten utsåg tvenne ledamöter i en skiljenämnd med opartisk, af civilministern på förhand utsedd ordförande. Skiljenämnden enades om en lönestat, i det närmaste enligt arbetarnes fordringar.

n:r 126. Skiljenämnd, som fällde utslag enligt arbetstagarnes fordringar.

n:r 204. Skiljenämnd, som hade att afgöra om utbetalande af en del af ackordsöfverskottet, sedan arbetsgifvaren vid konfliktens slut förbundit sig betala större delen där af. Utslag enligt arbetsgifvarens fordringar.

¹) Skiljenämnden skulle uträkna storleken af de afdrag, som arbetsgifvaren gjort å arbetslönen och som han vid konfliktens slut förbundit sig att utbetala.

Skiljenämnd, till hvilken arbetsgifvaren vädjade från en tillsatt undersökningskommission. Skiljenämnden bestod af tre personer, af hvilka hvardera parten utsåg en, och dessa två skulle välja den tredje; enades de ej, skulle civilministern tillsätta den tredje, hvilket senare skedde. Skiljenämnden fällde utslag enligt arbetsgifvarens yrkanden i motsats till undersökningskommissionen.

n:r 286.

År 1907.

Tariffnämnd, i hvilken representanter för bägge parternas organisationer fungerade utan opartisk ordförande. Tariffnämndens afgörande innebar en kompromiss mellan parternas fordringar.

n:r 38.

Förliknings- och skiljenämnd af tre personer från hvardera parten med opartisk ordförande. Arbetsgifvaren föreslog viss person som ordförande, hvaremot fackföreningen satte som villkor för bifall till skiljedom, »att parternas utsedda skiljemän själfva välja sin ordförande — detta ur formella synpunkter».

n:r 85.

Senare förklarade fackföreningen, att den ej hade någon anmärkning mot den af arbetsgifvarne föreslagna ordföranden »om annars de utsedda skiljemännen kunna enas om honom, trots att föreningen i princip anser det vara riktigt, att de sex utse den sjunde». Skiljenämndens utslag blef kompromiss.

Skiljenämnd af tre personer från hvardera parten med opartisk ordförande. Genom skiljedomen godkändes arbetarnes kraf.

n:r 132.

Skiljenämnd, bestående af en person från hvardera parten samt opartisk ordförande, utsedd af dessa två. Genom skiljedomen godkändes arbetsgifvarens yrkanden.

n:r 217.

Skiljenämnd, bestående af tre personer från hvardera parten. Om dessa ej kunde enas om sjunde, opartisk ledamot, skulle denna utses af stadsfullmäktiges på platsen ordförande; det senare blef fallet. Skiljenämnden godkände arbetsgifvarens yrkanden.

n:r 293.

Antalet fall, då vid arbetsinställelses biläggande skiljedom kommit till användning, är således ganska ringa eller under femårsperioden allenast 23.¹⁾ I allmänhet torde detta hafva sin förklaring uti parternas ovillighet att i rena intressetvister underkasta sig skiljedom af utomstående. I ett af de fall, för hvilka här ofvan redogjorts — strejken vid Malmö—Ystads järnväg år 1906 — hafva arbetarne dock uttalat sig för skiljedomsidéns tillämpning äfven i lönefrågor, detta om »fullständig garanti finnes för att vid val af ordförande arbetarnes kraf på full opartiskhet och sakkunskap blifvit tillgodosedda».²⁾

I ofvan relaterade fall ingå naturligen ej de tillfällen, då arbetsinställelsen afslutats därmed, att tvistefrågornas afgörande öfverlämnats till en s. k. förlikningsnämnd, utan att nämnden behöft konstituera sig såsom skiljenämnd med ordförande, som ägt utslagsröst.

¹⁾ Uppmärksammas bör, att här endast är fråga om, när skiljedomsförfarande kommit till användning för att bilägga en utbruten, öppen konflikt, men däremot icke om den relativt vanligare förekomsten af dylikt förfarande för att slita tvister mellan arbetsgifvare och arbetare, och där störande afbrott i arbetet ej ägt rum.

²⁾ Som bekant har numera ett aftal blifvit träffadt mellan Svenska järnvägarne arbetsgifvareförening och Svenska järnvägsmanaförbundet om inrättandet af en permanent Järnvägarne skiljedomstol enligt antagna »regler för behandling af uppkommande meningsskiljaktigheter mellan järnvägsförvaltningar och järnvägspersonal eller de båda organisationerna äfvensom för uppgörande af lönestater m. m.»

Vid ett par arbetsinställelser har den tillsatta nämndens karaktär ej varit fullt klar, i det att parterna haft olika meningar om dess uppgift.

Vid en arbetskonflikt inom bleck- och plåtslagerifacket i Stockholm under aug.—okt. 1904 tillsattes på initiativ af Landssekreteriatet och Centrala arbetsgifvareförbundet en nämnd af trenne ombud för hvardera partens organisation, ett ombud för hvardera centralorganisationen samt en nionde opartisk medlem såsom ordförande. Denna nämnd skulle sammanträda för att — enligt ordalydelsen i det af parterna antagna medlingsförslaget — »efter undersökning, om tillräckliga skäl föreligga för blockadernas och lockoutens fortvaro, *afgöra*, under hvilka villkor dessa kraftåtgärder skola häfvas. Enas icke underhandlingskommittén om dessa villkor, äger kommittén rätt att bestämma, på hvilket sätt konflikten må lösas.» Detta förslag antogs af parterna. Nämndens afgörande i tvistefrågan blef ock sedan godtaget af parterna. Denna nämnd betraktades af arbetarne såsom endast underhandlingsnämnd — hvadan nämndens afgörande underställdes fackföreningen, innan det från arbetarnes sida ansågs som definitivt —, af arbetsgifvarne däremot såsom skiljenämnd.

Vid en arbetsinställelse i byggnadsfacket i Stockholm under juni—aug. månader 1904 förelade medlemmar af Centrala arbetsgifvareförbundet och Landssekreteriatet parterna följande förslag: »En underhandlingskommitté, bestående af en representant för hvartdera af de fem byggnadsfacken samt lika många representanter för Stockholms byggmästareförening, en från hvartdera Landssekreteriatet och Centrala arbetsgifvareförbundet samt en af dessa vald opartisk ordförande (eventuellt tillsatt af Öfverståthållareämbetet), sammanträder skyndsamt för att, utan på förhand uppställda villkor från någondera sidan, öfverlägga och *besluta*».

Nämndens förslag godkändes sedan af arbetarne, och arbetet återupptogs omedelbart. Äfven denna nämnd ansågo arbetarne sålunda endast vara en förliknings-(förhandlings-)nämnd, under det arbetsgifvarne synas hafva betraktat den såsom en skiljenämnd.

I en del andra fall åter har — såsom ofvan blifvit omnämndt — karaktären af den nämnd, som tillsatts för konfliktens biläggande, varit tydlig och klar, och har nämnden då ock af båda parterna betecknats såsom en förhandlings- eller förlikningsnämnd, hvars förslag underställts organisationerna till godkännande, innan det blifvit för parterna bindande.

Medling af utomstående — enskilda personer eller myndighetspersoner — uppgifves hafva förekommit vid 30 arbetsinställelser under femårsperioden. I 15 fall af dessa har kunnat konstateras, att medlaren fungerat såsom ordförande i förhandlings- eller förlikningsnämnd.

Dessutom hafva statens förlikningsmän medlat vid 3 arbetsinställelser, påbörjade under år 1906 och vid 45 arbetsinställelser, påbörjade under år 1907.¹ (I den efterföljande tabellariska öfversikten angifvas närmare de särskilda fallen.)

Arbetsinställelser vid statens och kommunens arbeten m. m.

Af intresse torde vara att särskildt notera de arbetsinställelser, som inträffat vid statens, kommunens och andra offentliga arbeten, hufvudsakligen vid kommunikationsverk samt gas-, elektricitets-, vattenlednings- och renhållningsverk, brandkårer o. d. För såvidt som arbetets plötsliga upphörande är förenadt med någon fara för samhället eller öfver hufvud taget stora olägenheter, plägar man ock benämna dylika arbetsinställelser »allmänfarliga». Emellertid är det ytterst vanskligt att i hvarje fall afgöra, om en arbetskonflikt är »allmänfarlig» eller icke, och gränsen mellan det förra och senare slaget af arbetsinställelser måste i viss mån dragas godtyckligt. Nedanstående förteckning omfattar arbetsinställelser under åren 1903—1907 vid statens eller kommunens arbeten samt vid andra inrättningar af mera offentlig karaktär, där driften är upplåten åt enskilda genom koncession eller dylikt.

Järnvägsarbetarestrejk (gruslastare) vid Östra Skånes järnvägars bandel Hästveda—Karpalund i Kristianstads län ¹⁴/₅ 1903, omfattande 30 man och afslutad med seger för arbetsgifvaren. 1903.

Renhållningsarbetarestrejk i Stockholm ³/₅—⁹/₅ 1903, omfattande 325 arbetare och afslutad genom ömsesidiga eftergifter. (3 entreprenörer berörda utom stadens renhållningsverk.)

Grofarbetarestrejk (nedläggande af elektr. kablar) i Norrköping ⁷/₈—⁸/₈ 1903, omfattande 50 man och afslutad genom ömsesidiga eftergifter.

Grofarbetarekonflikt (lockout och strejk) vid stadens gas- och vattenverk i Landskrona ¹⁸/₄—²⁵/₄ 1904, omfattande 11 man och afslutad enligt arbetarnes fordringar. 1904.

Grofarbetarekonflikt vid stadens vattenledningsverk i Kristinehamn ¹⁴/₅—¹⁶/₅ 1904, omfattande c:a 100 arbetare och afslutad genom ömsesidiga eftergifter.

Strejk af stationskarlar vid Uppsala—Gäfle järnväg i Harnäs (Uppsala län) ¹⁸/₅ 1904, omfattande 5 man och afslutad med nya arbetares antagande.

¹ Medling af statens förlikningsman angifver här de fall, då konflikten blifvit bilagd genom förlikningsmans medverkan, men icke de fall, då förlikningsman erbjudit sin medling, utan att densamma blifvit antagen, eller då förlikningsman medverkat vid något stadium af förhandlingarne utan att direkt bidraga till konfliktens lösning.

Strejk af måleriarbetare vid Hälsingborg—Hässleholms järnväg $7/7$ 1904, omfattande 2 man och avslutad med nya arbetares antagande.

Strejk af grofarbetare vid mudderverk i Trelleborg $29/7$ 1904, omfattande 3 arbetare och avslutad på arbetsgifvarens villkor.

Grofarbetarestrejk (K. Fortifikationens arbeten) i Karlskrona $9/8$ 1904, omfattande 103 arbetare och avslutad på förutvarande villkor.

Strejk af spårvägspersonal i Norrköping $1/10$ — $30/11$ 1904, omfattande 24 man samt avslutad genom ömsesidiga eftergifter. (Aktiebolaget A. E. G. arbetsgifvare.)

Grofarbetarekonflikt vid stadens renhållningsverk i Eskilstuna $24/10$ 1904, omfattande 11 man och avslutad med nya arbetares antagande.

1905. Skorstensfejarestrejk i Stockholm $8/5$ 1905, omfattande 6 man och avslutad enligt arbetarnes fordringar.

Grofarbetarestrejk (kollossare) vid Varberg—Borås-banan i maj 1905, omfattande 10 man och avslutad därmed, att andra järnvägsarbetare utförde de strejkandes arbete.

Renhållningsarbetarestrejk i Stockholm $19/5$ — $29/5$ 1905, omfattande ca 650 man och avslutad genom ömsesidiga eftergifter. (3 entreprenörer berörda utom stadens renhållningsverk.)

Rälsläggarestrejk i Järbo vid statens järnvägar $22/5$ — $24/5$ 1905, omfattande 35 man och avslutad genom ömsesidiga eftergifter.

Strejk vid Stockholms stads allmänna arbeten $22/5$ — $27/5$ 1905, omfattande 1,933 arbetare och avslutad genom ömsesidiga eftergifter.

Strejk vid Linköpings stads kloakledningsarbeten $26/5$ — $5/6$ 1905, omfattande 24 man och avslutad genom ömsesidiga eftergifter.

Telegraf- och telefonarbetarestrejk i södra telegrafdistriktet $29/5$ — $6/6$ 1905, omfattande 180 man och avslutad genom ömsesidiga eftergifter.

Strejk vid Lindesbergs stads vatten- och aflöppsledningsanläggning $12/6$ — $14/6$ 1905, omfattande 110 man och avslutad på arbetsgifvarens villkor i hufvudsak.

Arbetskonflikt bland brandsoldater i Eskilstuna $26/6$ 1905, omfattande 31 man och avslutad efter hand därmed, att nytt manskap anställdes.

Lykttändarestrejk i Eslöv $29/6$ — $17/7$ 1905, omfattande 3 man och avslutad på arbetsgifvarens villkor.

Grofarbetarestrejk vid Malmö stads gasverk $27/10$ — $31/10$ 1905, omfattande 68 man och avslutad i hufvudsak enligt arbetarnes fordringar.

1906. Strejk af järnvägsmän vid Ystad—Eslöfs järnväg $10/4$ — $20/4$ 1906, omfattande 2 man och avslutad i hufvudsak på arbetsgifvarens villkor (skiljenämnd).

Strejk af järnvägsmän vid Malmö—Ystads järnväg $19/5$ — $21/5$ 1906, omfattande 82 man och avslutad i hufvudsak enligt arbetarnes fordringar (skiljenämnd).

Strejk af banarbetare vid statens järnvägar i Hör $11/6$ — $12/6$ 1906, omfattande 18 man och avslutad på arbetsgifvarens villkor.

Järnvägsbyggnadsarbetarekonflikt (strejk och lockout) $18/6$ — $27/6$ 1906 vid statsbanan genom Bohuslän, omfattande 20 man och avslutad enligt arbetarnes fordringar.

Strejk af byggnadsträarbetare vid Bodens fästningsbyggnad $20/6$ — $21/6$ 1906, omfattande 35 man och avslutad genom ömsesidiga eftergifter.

Strejk vid statens järnvägars kolbrikettfabrik i Elmhult $21/6$ — $5/7$ 1906, omfattande 37 arbetare och avslutad på arbetsgifvarens villkor.

Strejk vid Eskilstuna stads jordschaktningsarbeten $4/8$ — $16/8$ 1906, omfattande 150 man och avslutad i hufvudsak enligt arbetarnes fordringar.

Strejk vid Södertälje stads grofarbeten $4/8$ — $16/8$ 1906, omfattande 22 man och avslutad i hufvudsak enligt arbetarnes fordringar.

Järn- och metallarbetarestrejk vid stadens reparationsverkstad i Göteborg $9/8$ — $30/8$ 1906, omfattande 42 man och avslutad genom ömsesidiga eftergifter.

Strejk af spårvägspersonal i Göteborg $18/8$ — $23/8$ 1906, omfattande 470 man och avslutad genom ömsesidiga eftergifter.

Grofarbetarestrejk vid Trollhättans kommuns vattenverksanläggning $24/10$ 1906— $24/7$ 1907, omfattande 100 man och avslutad genom ömsesidiga eftergifter.

Strejk vid stadens stenhuggeri i Varberg $7/11$ 1906— $30/6$ 1907, omfattande 8 arbetare och avslutad enligt arbetarnes fordringar.

Strejk af järnvägsmän i Kalmar län $22/12$ — $24/12$ 1906, omfattande 157 man och avslutad enligt arbetsgifvarnes villkor (skiljenämnd).

Strejk vid Göteborgs stads hamn- och gatubyggnader samt vattenledning m. m. $4/4$ — $2/5$ 1907, omfattande 434 man samt avslutad genom ömsesidiga eftergifter (medling af statens förlikningsman och skiljenämnd). 1907.

Strejk af stadens åkare i Borås $20/4$ — $22/4$ 1907, omfattande 26 man samt avslutad enligt arbetarnes fordringar.

Lockout vid statens kraftstationsanläggning i Trollhättan $15/5$ — $26/7$ 1907, omfattande 199 arbetare och avslutad genom kompromiss (medling af statens förlikningsman).

Strejk af gruslastare och rälsläggare vid statsbanan genom Bohuslän $21/5$ — $29/5$ 1907, omfattande c:a 20 man och avslutad enligt arbetarnes fordringar.

Strejk vid Borås stads allmänna arbeten $24/5$ — $29/5$ 1907, omfattande 165 arbetare och avslutad genom ömsesidiga eftergifter (medling af statens förlikningsman).

Strejk af Västerås stads laståkare $16/6$ — $18/6$ 1907, omfattande 15 man och avslutad enligt arbetarnes fordringar.

Strejk af gruslastare vid Uppsala—Gäfle järnväg $26/6$ — $7/7$ 1907, omfattande 15 man och avslutad på arbetsgifvarens villkor.

Strejk och lockout vid Uddevalla stads dräneringsarbeten $21/7$ — $18/8$ 1907, omfattande 47 arbetare och avslutad genom ömsesidiga eftergifter (medling af statens förlikningsman).

Skorstensfejarestrejk i Göteborg $12/8$ 1907, omfattande 4 arbetare (okänt resultat).

Strejk af extra banarbetare och grofarbetare vid Gäfle—Dala järnväg $10/10$ 1907— $4/1$ 1908, omfattande 33 man och avslutad genom ömsesidiga eftergifter (medling af statens förlikningsman).

Strejk vid stadens dräneringsarbeten i Ystad $28/10$ 1907, omfattande 15 man och avslutad enligt arbetarnes fordringar.

Af dessa arbetsinställelser berörde 9 staten (däraf 3 järnvägsbyggnader och 2 andra till järnvägsdriften hörande anläggningar), 25 kommuner och 12 enskilda personer eller korporationer (däraf 4 järnvägspersonal).

Résumé.

Caractère, nombre et étendue des grèves. D'après les renseignements recueillis par l'office du travail il y a eu 1,148 cessations de travail (grèves et lock-outs) en Suède au cours des années 1903—1907. La répartition des grèves etc., le nombre de patrons et d'ouvriers atteints pour chaque année ressort du tableau suivant:

Années.	Grèves.			Lock-outs.			Grèves de caractère divers.			Total.		
	Nombre des grèves.	Nombre des patrons atteints.	Nombre des ouvriers atteints.	Nombre des grèves.	Nombre des patrons atteints.	Nombre des ouvriers atteints.	Nombre des grèves.	Nombre des patrons atteints.	Nombre des ouvriers atteints.	Nombre des grèves.	Nombre des patrons atteints.	Nombre des ouvriers atteints.
1903	109	256	5,970	16	96	982	17	126	17,619	142	478	24,571
1904	169	383	8,299	12	62	1,218	34	153	2,731	215	598	12,248
1905	152	325	13,186	12	12	456	25	510	19,264	189	847	32,906
1906	239	668	15,050	8	12	560	43	49	3,045	290	729	18,655
1907	243	498	11,278	23	37	5,669	46	283	6,593	312	818	23,540
Total	912	2,130	53,783	71	219	8,885	165	1,121	49,252	1,148	3,470	111,920

D'ordinaire, les grèves étaient de moindre étendue que les lock-outs et surtout que les conflits de caractère divers. En moyenne 59 ouvriers ont été impliqués dans chaque grève, 125 ouvriers dans chaque lock-out et 298 dans chaque conflit de caractère divers.

La plupart des conflits — 90 % du total — ont atteint un nombre minime de patrons ou 5 au maximum. Quant au nombre des patrons impliqués il ressort des renseignements recueillis, que les conflits ne se sont guère agrandis dans la période quinquennale envisagée, au contraire. Le nombre moyen de patrons atteints par chaque cessation de travail a été en 1903 et 1904 de 3, en 1905 de 4½ et dans les deux dernières années de 2½. Cependant il est à remarquer, que les grands conflits des années 1903 et 1905 dans l'industrie des ateliers de construction ont altéré sensiblement le nombre moyen de ces années.

A peu près la moitié du nombre total des grèves a atteint moins de 25 ouvriers. Comparativement aux grands pays industriels de l'Europe la Suède, ainsi que le Danemark, présente un grand nombre de petites grèves. Les grèves de grandeur moyenne comprenant 51—100 ouvriers, ont augmenté relativement aux autres dans la période quinquennale, tandis que les petites grèves, comprenant 6—50 ouvriers, ont diminué relativement aux autres. Sur chaque conflit le nombre moyen des ouvriers impliqués était:

1903.	1904.	1905.	1906.	1907.
173	57	174	64	75

Répartition des cessations de travail par groupes d'industries. C'est dans l'agriculture, les forêts, l'industrie des produits alimentaires, l'industrie textile, l'industrie de la pâte de bois et du papier et dans l'industrie chimique que s'est augmenté le plus fortement le nombre des grèves, d'où l'on peut conclure que le mouvement social des ouvriers

a pris son véritable essor dans cette période quinquennale. Dans certaines groupes d'industries l'augmentation est très considérable, surtout dans quelques industries où les ouvriers le plus souvent ont manqué d'organisation. Dans l'industrie du vêtement seule le nombre absolu des grèves a quelque peu diminué. Dans l'industrie graphique et dans celle de l'éclairage, du service des eaux etc. ainsi que dans la navigation le nombre des grèves a été peu important et sans tendance à augmenter.

En rapprochant le nombre moyen par année des ouvriers atteints par les conflits dans les différents groupes d'industrie au nombre total des ouvriers d'après la statistique officielle de 1905 dans les groupes d'industrie respectifs, il ressort que la fréquence la plus grande se trouve dans l'industrie des ateliers de construction avec 18^s grévistes sur 100 ouvriers, puis dans les industries des peaux et des cuirs avec 7⁷ grévistes sur 100, dans l'industrie de la pâte de bois et du papier avec 5⁷ sur 100 etc. La moindre fréquence se trouve dans l'industrie graphique avec 0¹ grévistes sur 100 ouvriers.

Causes des grèves. La plupart des conflits a été provoquée par des questions de salaire; cependant le nombre des questions de salaire a diminué relativement au nombre total, ce qu'on a pu aussi remarquer dans d'autres pays. D'un autre côté, le nombre des conflits qui ont eu pour cause une demande de contrat collectif, de réintégration ou de renvoi d'ouvriers et d'interprétation diverse de contrats a fortement augmenté. Les grèves entreprises à propos de l'organisation du travail, de questions personnelles et des heures de travail n'ont point augmenté relativement aux autres. Les cas, où le patron a refusé de reconnaître le syndicat ouvrier, ne sont pas très nombreux.

En regardant les circonstances des grands pays de l'Europe on trouve partout, que les conflits causés par demande de réintégration ou de renvoi d'ouvriers sont devenus plus nombreux de nos jours. Les grèves entreprises en vue d'obtenir un changement dans l'organisation du travail ou du nombre des heures de travail ont été plus rares en Suède qu'ailleurs; par contre en Suède les questions syndicales ont engendré plus souvent des conflits.

Durée des grèves. A peu près la moitié des grèves a duré moins d'une semaine et 70 % du total moins d'un mois. La durée de 105 conflits est inconnue, mais il y a lieu de présumer qu'elle n'a pas été longue.

Proportionnellement aux autres pays la Suède a eu un grand nombre de grèves de longue durée. De tous les conflits 80 ou 7 % ont duré plus de trois mois. Cependant le nombre des conflits de longue durée n'a pas augmenté relativement aux autres pendant les cinq années en question, bien au contraire.

Résultats principaux. Les résultats principaux des grèves de la période quinquennale ressortent du tableau suivant:

Années.	Nombre de grèves									
	terminées en faveur des patrons.		terminées en faveur des ouvriers.		terminées par transac- tion.		avec résul- tat inconnu.		Nombre to- tal des gré- ves.	
	Nombre.	%.	Nombre.	%.	Nombre.	%.	Nombre.	%.	Nombre.	%.
1903	37	26	45	32	47	33	13	9	142	100
1904	63	29	68	32	73	34	11	5	215	100
1905	47	25	71	38	53	28	18	9	180	100
1906	73	25	116	40	90	31	11	4	290	100
1907	70	22	93	30	126	40	23	8	312	100
Années 1903—1907	290	25	393	34	389	34	76	7	1,148	100

Il ressort de ce tableau qu'un peu plus du tiers des grèves s'est terminé selon les exigences des ouvriers. Un nombre à peu près égal de grèves s'est terminé par transaction et un quart en faveur des patrons. Pour les autres les résultats sont inconnus. Le nombre relatif de grèves terminées en faveur des ouvriers s'est accru dans les quatre premières années, mais a décliné sensiblement en 1907. Le nombre relatif des réussites pour les patrons qui, pendant toute la période quinquennale, était inférieur au nombre des réussites pour les ouvriers, a décliné quelque peu en 1907, tandis que le nombre des transactions de cette même année a grandi considérablement.

Le grand nombre de transactions en 1907 doit en partie être attribué à l'institution officielle de conciliation, qui fut établie dans cette année.

Il est assez remarquable que tant en Suède qu'en Danemark les ouvriers ont l'emporté sur les patrons dans la plupart des cas de grèves sans transaction. Il en a été de même en Finlande. Ceci est sans doute le résultat de la grande vigueur des syndicats ouvriers dans les pays de l'Europe septentrionale.

Etendue et résultats des grèves. En établissant un parallèle entre les résultats des grèves et le nombre d'ouvriers y impliqués il ressort que les conflits les plus grands se sont terminés le plus souvent par transaction, tandis que cette issue a été bien rare dans les petits conflits. Des grèves comprenant au maximum 5 ouvriers, le dixième seulement s'est terminé par des concessions mutuelles. Quant aux grèves, comprenant plus de 50 ouvriers, plus de la moitié s'est terminée par des concessions mutuelles. Les grévistes ont l'emporté le plus souvent dans les petits conflits; de même dans les conflits de grandeur moyenne comprenant plus de 50 ouvriers, ils ont gagné sur les patrons.

Influence de l'organisation des ouvriers sur les résultats des grèves. Les données suivantes montreront clairement à quel point les résultats des grèves ont dépendu de l'organisation des ouvriers:

	Nombre de grèves									
	terminées en faveur des patrons.		terminées en faveur des ouvriers.		terminées par transac- tion.		avec résul- tat inconnu.		Totaux.	
	Nombre.	%.	Nombre.	%.	Nombre.	%.	Nombre.	%.	Nombre.	%.
Avec des ouvriers organisés ou en partie organisés.	144	17	324	38	317	37	64	8	849	100
Avec des ouvriers non-organisés.	115	51	50	22	52	23	8	4	225	100
Sans indication de l'organisation.	31	42	19	26	20	27	4	5	74	100
<i>Total des grèves</i>	290	25	393	34	389	34	76	7	1,148	100

On voit l'influence essentielle qu'a eu l'organisation des ouvriers sur les résultats des grèves. Dans la moitié des conflits avec des ouvriers non-organisés les patrons sont sortis vainqueurs tandis que, vis à vis des ouvriers organisés ils n'ont réussi à faire prévaloir entièrement leur conditions que dans un septième des cas.

Objectif des grévistes et résultats des grèves. Le tableau suivant a pour but de montrer les résultats des grèves classées suivant leur diverses causes.

Causes principales.	Nombre de grèves terminées								Totaux.	
	en faveur des pa- trons.		en faveur des ou- vriers.		par tran- saction.		sans résul- tat connu.			
	Nom- bre.	%	Nom- bre.	%	Nom- bre.	%	Nom- bre.	%	Nom- bre.	%
Augmentation de salaire	129	24	150	28	235	44	21	4	535	100
Diminution de salaire	9	20	21	47	9	20	6	13	45	100
Autres questions de salaire	27	20	53	40	34	26	18	14	132	100
Suppression du syndicat ouvrier	12	35	18	53	2	6	2	6	34	100
Demande de contrat collectif	10	10	42	41	42	41	8	8	102	100
Autres questions syndicales	16	35	20	43	6	13	4	9	46	100
Circonstances personnelles	18	66	4	15	4	15	1	4	27	100
Heures de travail	14	40	7	20	10	29	4	11	35	100
Demande de réintégration ou de renvoi d'ouvriers	29	25	47	41	32	28	7	6	115	100
Opposition à l'organisation du travail	5	36	5	36	3	21	1	7	14	100
Opposition à l'interprétation du contrat	5	18	14	50	7	25	2	7	28	100
Causes diverses	16	46	12	34	5	14	2	6	35	100
<i>Total</i>	290	25	393	34	389	34	76	7	1,148	100

C'est dans les grèves se rapportant aux questions de diminution de salaire, aux « autres questions de salaire », au contrat collectif et à l'interprétation du contrat que les grévistes ont eu le plus de succès. Aussi dans les conflits se rapportant à la suppression du syndicat et à la réintégration ou au renvoi des ouvriers, on ne peut s'empêcher de remarquer la proportion élevée des grèves terminées en faveur des ouvriers. Au contraire les conflits relatifs aux questions personnelles et aux heures de travail se sont le plus souvent terminées en faveur des patrons. Dans les conflits se rapportant à une augmentation de salaire, à « d'autres questions syndicales » et à l'organisation du travail les deux adversaires ne l'ont pas cédé l'un à l'autre.

Le développement dans la période quinquennale est remarquable surtout en ce qui concerne les conflits relatifs à la suppression du syndicat et au contrat collectif. Dans les conflits de cette espèce le nombre des succès pour les grévistes s'est accru tandis que le nombre des réussites pour les patrons a diminué. Ainsi, en 1907, les patrons ont l'emporté dans une seule lutte contre le syndicat et les grévistes dans 8, tandis que les chiffres correspondants, pour toute la période quinquennale, étaient respectivement de 12 et de 18. Dans les grèves pour l'augmentation du salaire le nombre des victoires remportées par les grévistes a augmenté pendant les quatre premières années, mais a diminué, au point de vue absolu aussi bien que relativement, dans la cinquième.

Durée des grèves et leurs résultats. En rapprochant la durée des grèves de leurs résultats on trouve que les patrons sont le plus souvent demeurés vainqueurs dans les grèves de courte durée ainsi que dans les plus longues, c'est à dire celles de plus de six mois. Ce même fait (la supériorité des patrons dans les conflits de longue durée) a été également constaté dans d'autres pays comme le Danemark, l'Allemagne, la France et

les Pays-Bas où il a été encore plus accentué qu'en Suède. Dans la plupart des grèves de longue durée on a eu recours à des transactions, ce qui a aussi été le cas dans d'autres pays.

Nombre de jours chômés. Le nombre des jours chômés par suite de grèves dans la période quinquennale s'est élevé à environ 4,411,000. Ils se répartissent ainsi qu'il suit:

Années.	Nombre de jours chômés.
1903	642,000
1904	386,000
1905	2,390,000
1906	479,000
1907	514,000
	Total 4,411,000

En établissant un parallèle entre le nombre de jours chômés et le nombre total des ouvriers industriels — 363, 227 personnes d'après la statistique officielle de 1905 — on voit que chaque ouvrier a chômé à peu près deux jours et un tiers par an en moyenne, par suite des grèves commencées dans la période en question. Déduction faite du chiffre élevé et anormal de l'année 1905 chaque ouvrier a perdu un jour et un tiers par an. Même dans les années normales, pour ainsi dire, la Suède présente relativement aux autres pays, un chiffre remarquablement élevé de jours chômés.

Infractions au contrat. Après un examen spécial des cas où il s'est agi d'infractions au contrat on a pu constater — en tant que les renseignements le permettent — que, dans les grèves, 30 infractions au contrat ont été commises par les patrons et 96 par les ouvriers.

Quant aux infractions aux contrats collectifs il y en a eu 29 de la part des patrons et 36 de la part des ouvriers. Dans la plupart des cas les ouvriers violaient leur contrat personnel.

D'ordinaire, ce sont les clauses des salaires, puis celles des transactions, des conciliations et de l'arbitrage qui ont été violées.

Négociation, conciliation et arbitrage. Quant à la question de savoir si, avant le commencement de la grève, il y a eu des négociations, on a reçu des renseignements sur 1,095 grèves. On trouve que jusqu'à 65 % des grèves ont éclaté sans négociations préalables.

Dans la période quinquennale on a fait appel à l'arbitrage dans 23 grèves, dont 5, 3, 3, 7 et 5 dans les années différentes. Dans 30 cas les autorités civiles ou des personnes privées sont intervenues. En outre, dans 3 grèves en 1906 et dans 45 en 1907 la solution est due à l'intervention des médiateurs officiels.

TAB. I—VI.

Tab. I. Arbetsinställelser, påbörjade under åren

Näringsgrenar.	Antal arbetsinställelser påbörjade under				Summa arbetsinställelser.	Antal arbetsinställelser, som varat					
	1:sta kvar-talet.	2:dra kvar-talet.	3:dje kvar-talet.	4:de kvar-talet.		högst 7 dagar.	8—30 dagar.	31—90 dagar.	91—180 dagar.	öfver 180 dagar.	okänd tid.
Jordbruk	9	14	12	9	44	24	6	5	—	2	7
Skogsbruk	6	13	5	—	24	15	5	1	—	—	3
Grufvdrift	5	10	6	2	23	12	3	3	—	1	4
Kvarnar	—	3	1	6	10	3	4	—	2	1	—
Bagerier	6	9	6	8	29	7	6	5	2	1	8
Sockerindustri	—	1	4	17	22	10	7	—	—	—	5
Bryggerier	3	2	2	1	8	4	1	—	—	—	3
Tobaksindustri	1	—	3	3	7	1	3	1	—	1	1
Annan närings- och nyttningsämnesindustri	3	2	1	4	10	4	1	1	—	1	3
Textilindustri	5	14	16	7	42	26	9	3	3	—	1
Skrädderi och sömnad	9	34	7	8	58	26	17	6	3	—	6
Skomakeri	14	14	2	3	33	11	12	6	1	2	1
Handsk-, möss- och pälsvarufabrikation	—	3	—	1	4	1	2	1	—	—	—
Annan beklädnadsindustri	2	3	1	3	9	2	3	3	—	—	1
Läder-, hår- och gummivaruindustri	10	23	9	5	47	20	15	7	1	—	4
Sågverk och brädgårdar	11	26	29	7	73	44	15	7	2	1	4
Snickerier och annan träförädlingsindustri	9	19	22	3	53	14	20	13	—	3	3
Annan trävaruindustri	1	1	1	—	3	3	—	—	—	—	—
Trämassefabriker och pappersbruk	3	6	5	1	15	7	4	1	1	—	2
Bokbinderi	2	1	2	4	9	4	3	1	—	—	1
Grafisk industri	5	—	—	1	6	4	1	—	—	—	1
Malmförädlingsindustri	3	2	5	2	12	6	3	—	1	1	1
Järn- och stålvarufabriker samt gjuterier	10	12	7	4	33	12	12	7	—	—	2
Bleck- och plåtslagerier	2	11	3	3	21	6	6	7	1	—	1
Annan metallindustri	2	2	1	—	5	3	1	—	—	—	1
Mek. verkstadsindustri	5	9	6	6	26	10	7	6	—	1	2
Skeppsvarf	6	1	1	—	8	5	1	1	1	—	—
Annan maskinindustri	—	5	4	3	12	5	6	1	—	—	—
Stenhuggerier	18	17	17	9	61	12	19	17	6	6	1
Kakel- och lerkärlsindustri	—	2	1	—	3	1	1	—	1	—	—
Tegelindustri	2	19	6	—	27	12	10	3	—	1	1
Glasindustri	3	5	5	3	16	5	1	4	2	2	2
Annan jord- och mineralindustri	8	5	—	5	18	3	7	4	1	3	—
Kemisk-teknisk industri	6	11	8	4	29	12	8	4	—	3	2
Husbyggnadsarbete	21	49	45	17	132	66	29	15	3	3	16
Målning och glasmåsterirörelse	6	19	12	3	40	11	13	8	3	3	2
Vägbyggnads- och gatuläggningsarbete	—	—	3	4	7	3	2	—	—	—	2
Järnvägs- och spårvägsbyggnadsarbete	12	16	5	6	39	19	9	5	4	2	—
Bro-, hamn- och kanalbyggnadsarbete	—	6	5	—	11	8	2	—	—	—	1
Annan byggnadsindustri	1	3	6	—	10	6	2	—	—	—	2
Belysning och vattenledning	1	5	2	2	10	4	5	—	—	—	1
Handel och varulager	2	5	4	7	18	10	3	4	—	—	1
Åkerirörelse	4	12	4	7	27	12	9	3	1	—	2
Lastning och lossning	7	12	7	4	30	18	3	4	—	2	3
Spårvägsdrift	—	—	1	1	2	1	—	1	—	—	—
Järnvägsdrift	—	3	—	1	4	3	1	—	—	—	—
Telegraf och telefon	—	1	—	—	1	—	1	—	—	—	—
Sjötransport	3	2	—	—	5	1	2	1	—	1	—
Hotell-, kafé-, restaurantrörelse m. m.	1	2	7	2	12	5	2	1	—	—	4
<i>Summa</i>	227	434	299	188	1,148	501	302	160	39	41	105
Däraf år 1903	23	61	38	20	142	59	41	25	3	6	8
„ „ 1904	34	90	51	40	215	99	49	22	9	12	24
„ „ 1905	42	71	45	31	189	93	38	28	10	7	13
„ „ 1906	52	97	83	58	290	128	79	41	7	10	25
„ „ 1907	76	115	82	39	312	122	95	44	10	6	35

1903—1907, inom olika näringsgrenar.

Af arbetsinställ- serna voro			Känt högsta antal					Antal arbets- inställelser			Antal arbetsinställelser afslutade				Antal genom arbets- instäl- lelser förlorade arbets- dagar (approx.)
strej- ker.	lock- outer.	blan- dade kon- flikter.	direkt be- rörda arbets- gif- vare.	strej- kande ar- bete- re.	ute- stäng- da ar- bete- re.	af bland. konfl. be- rörda ar- bete- re.	Summa arbetare.	af helt eller delvis orga- niser. arb.	af icke orga- nise- rade ar- bete- re.	utan upp- gift om orga- nisa- tion.	på arbets- gifvar- nes vill- kor.	enligt ar- bete- tarnes ford- ringar.	genom kom- pro- miss.	med okänt resul- tat.	
39	—	5	89	1,920	—	124	2,044	22	22	—	18	11	13	2	55,000
23	—	1	66	2,523	—	138	2,661	3	19	2	5	6	11	2	31,000
16	1	6	88	2,453	56	276	2,785	12	6	5	7	4	9	3	135,000
6	—	4	11	190	—	162	352	9	1	—	1	4	5	—	23,000
21	5	3	91	516	126	48	690	21	4	4	10	9	4	6	22,000
18	3	1	22	1,967	652	186	2,805	15	7	—	5	4	11	2	14,000
6	—	2	21	112	—	804	916	4	2	2	5	1	2	—	14,000
5	2	—	7	65	50	—	115	6	1	—	1	4	2	—	5,000
8	2	—	10	186	51	—	237	4	5	1	4	3	2	1	4,000
36	3	3	52	2,089	612	1,129	3,830	21	19	2	17	13	12	—	60,000
53	1	4	298	2,076	12	144	2,232	50	8	—	11	26	17	4	30,000
27	3	3	122	1,615	112	1,437	3,164	31	2	—	6	10	17	—	150,000
2	—	2	22	304	—	185	489	4	—	—	—	2	2	—	14,000
6	—	3	14	103	—	266	369	6	1	2	2	4	2	1	8,000
43	—	4	91	2,202	—	178	2,380	44	3	—	7	21	18	1	26,000
56	3	14	93	5,943	176	894	7,013	43	24	6	25	15	29	4	129,000
33	10	10	104	1,323	233	287	1,843	49	4	—	10	22	16	5	55,000
3	—	—	5	92	—	—	92	2	—	1	—	—	3	—	—
10	2	3	27	1,246	3,835	517	5,598	8	6	1	4	3	6	2	73,000
9	—	—	20	240	—	—	240	8	1	—	2	5	2	—	2,000
6	—	—	6	48	—	—	48	6	—	—	2	1	2	1	—
7	1	4	12	475	7	332	814	7	4	1	4	4	4	—	32,000
28	2	3	42	831	22	220	1,073	24	6	3	6	16	9	2	27,000
18	1	2	91	368	14	533	915	19	1	1	1	13	7	—	33,000
4	1	—	5	127	9	—	136	4	1	—	1	3	—	1	2,000
20	2	4	198	709	16	28,725	29,450	20	5	1	10	9	7	—	2,016,000
8	—	—	9	238	—	—	238	5	3	—	3	3	2	—	3,000
10	1	1	39	186	—	100	286	11	—	1	1	3	8	—	8,000
41	7	13	86	1,785	1,567	582	3,934	57	3	1	9	23	21	8	250,000
2	—	1	19	40	—	927	967	2	1	—	1	1	1	—	72,000
19	2	6	28	524	14	193	731	16	10	1	1	6	5	1	7,000
8	3	5	15	450	147	527	1,124	12	2	2	4	2	6	4	102,000
14	2	2	28	665	114	114	893	15	1	2	3	5	9	1	53,000
22	—	7	29	951	—	503	1,454	19	7	3	12	6	10	1	38,000
111	2	19	730	4,759	154	5,682	10,595	108	18	11	32	56	35	9	436,000
33	6	1	416	1,386	741	700	2,877	36	—	4	4	21	11	4	95,000
4	1	2	8	91	18	83	192	4	1	2	1	3	1	2	3,000
28	2	9	41	1,628	114	960	2,702	26	11	2	8	15	16	—	85,000
11	—	—	12	2,830	—	—	2,830	7	3	1	3	3	5	—	22,000
10	—	—	10	498	—	—	498	5	2	3	2	3	3	2	2,000
7	1	2	16	1,192	—	22	1,214	8	1	1	3	2	3	2	9,000
17	—	1	89	566	—	8	574	16	1	1	4	6	8	—	5,000
23	1	3	232	2,840	30	245	3,115	25	—	2	2	12	10	3	32,000
23	1	6	88	2,146	3	1,510	3,659	24	3	3	15	9	6	—	206,000
2	—	—	2	494	—	—	494	2	—	—	—	—	2	—	4,000
4	—	—	6	246	—	—	246	3	1	—	2	—	2	—	1,000
1	—	—	1	180	—	—	180	1	—	—	—	—	1	—	1,000
2	—	3	18	255	—	53	308	4	1	—	3	1	—	1	7,000
9	—	3	51	110	—	458	568	6	4	2	8	1	2	1	10,000
912	71	165	3,470	53,783	8,885	49,252	111,920	849	225	74	290	393	389	76	4,411,000
109	16	17	478	5,970	982	17,619	24,571	105	34	3	37	45	47	13	642,000
169	12	34	598	8,299	1,218	2,731	12,248	155	44	16	63	68	73	11	386,000
152	12	25	847	13,186	456	19,264	32,906	134	41	14	47	71	53	18	2,390,000
239	8	43	729	15,050	560	3,045	18,655	218	56	16	73	116	90	11	479,000
243	23	46	818	11,278	5,669	6,593	23,540	237	50	25	70	93	126	23	514,000

Tab. II. Arbetsinställelser, påbörjade under

Landsdelar.	Antal arbetsinställelser påbörjade under				Summa arbetsinställelser.	Antal arbetsinställelser, som varat						Af arbetsinställelserna voro		
	1:sta kvar-talet.	2:dra kvar-talet.	3:dje kvar-talet.	4:de kvar-talet.		högst 7 da-gar.	8—30 da-gar.	31—90 da-gar.	91—180 da-gar.	öf-ver 180 da-gar.	okänd tid.	strej-ker.	lock-outer.	blan-dade kon-flik-ter.
Stockholms stad	17	31	29	28	105	43	28	18	4	3	9	85	4	16
" län: städer o. köpingar	1	5	4	1	11	5	4	1	—	—	1	10	—	1
" " landsbygd	7	6	7	3	23	6	9	3	2	1	2	17	2	4
Uppsala län: städer o. köpingar	1	1	2	1	5	2	1	1	1	—	—	5	—	—
" " landsbygd	1	6	1	1	9	4	4	—	—	—	1	7	—	2
Södermanl. län: städer o. köpingar	6	7	4	4	21	10	4	4	—	1	2	18	—	3
" " landsbygd	1	1	2	—	4	3	—	—	1	—	—	3	—	1
Östergötl. län: Norrköping	1	9	15	6	31	16	9	3	1	1	1	27	—	4
" öfr. städer o. köp. landsbygd	1	4	7	—	12	5	4	2	1	—	—	8	1	3
" " landsbygd	6	4	2	2	14	4	1	5	1	1	2	10	2	2
Jönköpings län: städer o. köpingar	6	12	5	2	25	11	3	6	—	1	4	21	4	—
" " landsbygd	2	3	2	2	9	4	4	—	—	—	1	9	—	—
Kronobergs län: städer o. köpingar	1	4	—	—	5	1	2	2	—	—	—	5	—	—
" " landsbygd	1	1	4	2	8	2	—	2	1	2	1	3	2	3
Kalmar län: städer o. köpingar	4	7	6	2	19	7	3	4	1	2	2	14	2	3
" " landsbygd	6	4	5	3	18	6	2	5	1	2	2	10	5	3
Gottlands län: städer o. köpingar	—	1	—	—	1	1	—	—	—	—	—	1	—	—
" " landsbygd	—	3	1	3	7	1	3	1	—	—	2	5	1	1
Blekinge län: städer o. köpingar	3	15	6	1	25	8	7	5	1	1	3	16	4	5
" " landsbygd	3	5	2	1	11	1	3	4	1	—	2	9	—	2
Kristianst. län: städer o. köpingar	5	6	3	4	18	8	6	3	—	—	1	13	2	3
" " landsbygd	12	15	7	14	48	22	10	7	1	3	5	33	4	11
Malmöhus län: Malmö	16	26	12	8	62	29	22	5	—	2	4	55	—	7
" öfr. städer o. köp. landsbygd	24	36	27	14	101	43	31	10	3	1	13	90	1	10
" " landsbygd	16	28	11	19	74	31	21	11	2	4	5	59	7	8
Hallands län: städer o. köpingar	6	10	9	7	32	16	8	3	—	1	4	28	4	—
" " landsbygd	1	3	4	2	10	5	2	1	1	—	1	8	1	1
Göteb. o. Boh. län: Göteborg	11	27	23	9	70	24	24	8	3	3	8	54	4	12
" öfr. städer o. köp. landsbygd	2	6	2	2	12	6	3	1	—	—	2	9	—	3
" " landsbygd	3	10	11	1	25	7	6	5	1	4	2	13	4	8
Älfsborgs län: städer o. köpingar	3	16	6	2	27	12	10	1	—	1	3	23	—	4
" " landsbygd	4	13	7	5	29	14	4	6	1	1	3	19	4	6
Skaraborgs län: städer o. köpingar	5	6	3	1	15	7	4	3	1	—	—	13	2	—
" " landsbygd	—	3	3	1	7	2	2	1	—	—	2	4	1	2
Värmlands län: städer o. köpingar	5	6	2	2	15	5	9	1	—	—	—	11	3	1
" " landsbygd	1	3	2	1	7	3	3	—	1	—	—	6	—	1
Örebro län: städer o. köpingar	6	3	2	1	12	5	3	4	—	—	—	11	1	—
" " landsbygd	2	7	5	2	16	8	3	2	2	—	1	13	—	3
Västmanl. län: städer o. köpingar	1	7	2	—	10	5	5	—	—	—	—	8	—	2
" " landsbygd	1	2	1	1	5	4	—	—	—	—	1	4	—	1
Kopparbergs län: städer o. köpingar	4	—	1	2	7	5	—	1	1	—	—	6	1	—
" " landsbygd	5	7	10	3	25	17	4	1	—	2	1	20	—	5
Gäffleborgs län: städer o. köpingar	3	8	2	5	18	9	3	5	—	1	—	16	1	1
" " landsbygd	5	14	9	2	30	18	4	2	1	—	5	28	2	—
Västernorr. län: städer o. köpingar	2	7	1	1	11	7	3	—	—	—	1	11	—	—
" " landsbygd	5	13	15	6	39	25	6	1	1	1	5	29	1	9
Jämtlands län: städer o. köpingar	1	—	2	1	4	3	1	1	1	—	—	4	—	—
" " landsbygd	3	—	—	—	3	3	—	—	—	—	—	2	—	1
Västerbott. län: städer o. köpingar	—	—	1	1	2	1	1	—	—	—	—	2	—	—
" " landsbygd	1	1	—	—	2	2	—	—	—	—	—	2	—	—

åren 1903—1907, inom olika landsdelar.

Känt högsta antal					Antal arbetsinställelser			Antal arbetsinställelser afslutade				Antal genom arbetsinställelser förlorade arbetsdagar (approximativ beräkning).
direkt berörda arbetsgifvare.	streckande arbetare.	ute-stängda arbetare.	af blanda- de kon- flikter berörda arbetare.	Summa arbetare.	af helt eller delvis org. arb.	af icke org. arb.	utan upp- gift om or- ganisa- tion.	på arbets- gifvar- nes villkor.	enligt arbetar- nes fordrin- gar.	genom kom- promiss.	med okänt resultat.	
1,074	8,609	721	6,694	16,024	91	8	6	22	46	29	8	451,000
20	470	—	4	474	7	2	2	2	4	4	1	8,000
29	607	54	19	680	20	2	1	4	10	8	1	25,000
12	116	—	—	116	3	2	—	1	1	3	—	3,000
8	562	—	377	939	4	4	1	3	1	4	1	11,000
38	717	—	232	949	18	2	1	5	10	5	1	28,000
8	102	—	67	169	3	1	—	3	1	—	—	6,000
86	1,287	—	1,145	2,432	20	10	1	7	10	12	2	42,000
24	153	14	199	366	12	—	—	—	8	3	1	3,000
14	469	113	164	746	11	3	—	5	4	5	—	42,000
65	627	53	—	680	15	8	2	11	6	7	1	7,000
13	466	—	—	466	4	3	2	2	1	4	2	4,000
19	86	—	—	86	4	1	—	2	1	2	—	5,000
9	71	67	321	459	7	1	—	2	3	—	3	54,000
54	419	51	152	622	16	2	1	4	8	6	1	35,000
20	573	234	107	914	15	3	—	5	7	4	2	31,000
6	26	—	—	26	1	—	—	—	1	—	—	—
7	267	18	100	385	4	3	—	2	1	3	1	5,000
59	367	9	211	587	21	2	2	6	11	4	4	9,000
11	470	—	68	538	9	2	—	2	4	4	1	16,000
32	679	54	218	951	17	1	—	3	7	8	—	12,000
52	1,635	123	416	2,174	36	10	2	14	13	17	4	67,000
229	2,720	—	726	3,446	51	5	6	12	27	20	3	235,000
333	4,174	3	720	4,897	82	11	8	27	29	40	5	91,000
101	4,976	939	174	6,089	55	16	3	15	23	32	4	177,000
57	595	171	—	766	24	5	3	6	17	7	2	10,000
19	729	2	11	742	8	2	—	4	2	3	1	5,000
180	3,675	158	1,276	5,109	56	10	4	16	16	29	9	93,000
27	278	—	64	342	8	3	1	4	5	3	—	9,000
39	620	1,341	636	2,597	20	4	1	6	6	11	2	181,000
39	867	—	669	1,536	22	3	2	11	8	8	—	109,000
32	838	567	551	1,956	14	13	2	11	8	8	2	71,000
33	389	31	—	420	12	—	3	5	6	4	—	4,000
7	675	9	36	720	5	2	—	1	2	2	2	14,000
28	272	76	100	448	10	3	2	3	4	8	—	10,000
7	484	—	154	638	3	4	—	3	1	3	—	19,000
45	832	5	—	837	9	3	—	2	6	3	1	18,000
32	578	—	389	967	8	5	3	4	4	7	1	45,000
20	91	—	122	213	10	—	—	1	5	4	—	2,000
5	77	—	12	89	4	1	—	1	2	1	1	1,000
7	200	150	—	350	4	2	1	1	4	2	—	15,000
26	1,350	—	272	1,622	13	11	1	9	7	9	—	29,000
52	928	30	650	1,608	13	4	1	3	9	6	—	68,000
51	1,570	177	—	1,747	11	15	4	12	7	9	2	39,000
24	176	—	—	176	8	1	2	2	7	2	—	1,000
50	1,349	50	830	2,229	17	20	2	15	11	12	1	31,000
9	212	—	—	212	4	—	—	1	3	—	—	3,000
4	149	—	105	254	—	2	1	1	—	2	—	1,000
2	52	—	—	52	1	—	1	1	—	1	—	1,000
2	130	—	—	130	—	2	—	1	—	1	—	—

Tab. II. Arbetsinställelser, påbörjade under

Landsdelar.	Antal arbetsinställelser påbörjade under				Summa arbetsinställelser.	Antal arbetsinställelser, som varat						Af arbetsinställelserna voro		
	1:a kvar-talet.	2:a kvar-talet.	3:dje kvar-talet.	4:de kvar-talet.		högst 7 da-gar.	8—30 da-gar.	31—90 da-gar.	91—180 da-gar.	öf-ver 180 da-gar.	okänd tid.	strej-ker.	lock-outer.	blan-dade kon-flik-tar.
Norrbottnens län: städer o. köpingar	—	3	2	3	8	5	1	2	—	—	—	8	—	—
landsbygd . . .	6	12	6	6	30	11	10	6	—	—	3	22	—	8
Flera län eller hela riket . . .	—	7	4	—	11	1	2	3	3	2	—	5	1	5
<i>Summa</i>	227	434	299	188	1,148	501	302	160	39	41	105	912	71	165
Däraf år 1903	23	61	38	20	142	59	41	25	3	6	8	109	16	17
” ” 1904	34	90	51	40	215	99	49	22	9	12	24	169	12	34
” ” 1905	42	71	45	31	189	93	38	28	10	7	13	152	12	25
” ” 1906	52	97	83	58	290	128	79	41	7	10	25	239	8	43
” ” 1907	76	115	82	39	312	122	95	44	10	6	35	243	23	46

Tab. III. Hufvudorsaker till arbets-

Näringsgrupper.	H u f v u d -									
	Begäran om löneförhöjning.		Lönesänkning.		Andra lönefrågor.		Fråga om föreningsrätten.		Begäran om kollektivt aftal.	
	Antal arb.-inst.	Antal direkt berörda arb.	Antal arb.-inst.	Antal direkt berörda arb.	Antal arb.-inst.	Antal direkt berörda arb.	Antal arb.-inst.	Antal direkt berörda arb.	Antal arb.-inst.	Antal direkt berörda arb.
Jordbruk, boskaps- o. trädgårdsskötsel . .	20	746	1	36	4	109	3	428	10	536
Skogsbruk	20	1,753	—	—	1	140	—	—	—	—
Grufvdrift	10	2,236	—	—	6	293	—	—	—	—
Närings- och njutningsämnesindustri . .	35	3,006	1	8	9	716	4	183	13	261
Textilindustri	18	836	4	38	3	66	2	312	2	1,400
Beklädnadsindustri	59	3,366	4	85	5	292	2	97	6	590
Läder-, hår- o. gummivaruindustri . . .	22	843	2	226	5	180	3	57	5	60
Trävaruindustri	70	3,716	8	2,176	12	361	9	605	10	303
Trämasse- o. pappersindustri	4	1,086	1	40	8	224	1	170	1	24
Grafisk industri	3	30	—	—	1	7	—	—	—	—
Malmförädlingsindustri	4	322	—	—	—	—	—	—	—	—
Metallindustri	25	518	6	109	4	588	—	—	5	234
Maskin- o. skeppsbyggnadsindustri . . .	25	15,510	1	64	2	13,813	2	16	3	49
Jord- o. stenindustri	49	3,988	10	514	25	822	3	66	11	1,010
Kemisk-teknisk industri	14	552	1	160	2	48	—	—	2	87
Byggnadsindustri	132	11,273	5	107	36	1,358	3	3,522	18	1,232
Belysning o. vattenledning m. m. . . .	2	975	—	—	1	11	—	—	3	179
Handel o. varulager	7	158	—	—	1	13	—	—	4	18
Landtransport	22	2,247	1	476	7	554	1	3	5	1,181
Sjötransport	3	280	—	—	—	—	1	4	1	24
Hotell-, kafé- o. restaurantrörelse . . .	1	302	—	—	—	—	—	—	3	174
<i>Summa</i>	535	53,743	45	4,089	132	19,595	34	5,463	102	7,362
Däraf år 1903	77	21,430	10	830	15	511	5	69	2	104
” ” 1904	114	6,786	8	380	27	1,239	7	515	11	313
” ” 1905	77	7,787	6	2,146	28	15,043	7	3,719	11	1,370
” ” 1906	129	7,982	16	516	36	1,282	5	275	24	1,647
” ” 1907	38	9,758	5	167	26	1,520	10	885	54	3,928

åren 1903—1907, inom olika landsdelar. (Forts.)

Känt högsta antal					Antal arbetsinställelser			Antal arbetsinställelser avslutade				Antal genom arbetsinställelser förlorade arbetsdagar (approximativ beräkning).
direkt berörda arbetsgivar.	strejkande arbetare.	ute-stängda arbetare.	af blandade konflakter berörda arbetare.	Summa arbetare.	af helt eller delvis org. arb.	af icke org. arb.	utan upp-gift om organisation.	på arbetsgivar-villkor.	enligt arbetar-nes fordringar.	genom kompromiss.	med okänt resultat.	
15 77 258	376 4,571 1,072	— — 3,665	— 484 30,777	376 5,055 35,514	7 21 11	1 7 —	— 2 —	2 4 1	3 12 1	3 8 9	— 6 —	7,000 87,000 2,168,000
3,470	53,783	8,885	49,252	111,920	849	225	74	290	393	389	76	4,411,000
478	5,970	982	17,619	24,571	105	34	3	37	45	47	18	642,000
598	8,299	1,218	2,731	12,248	155	44	16	63	68	73	11	386,000
847	13,186	456	19,264	32,906	134	41	14	47	71	53	18	2,390,000
729	15,050	560	3,045	18,655	218	56	16	73	116	90	11	479,000
818	11,278	5,669	6,593	23,540	237	50	25	70	93	126	23	514,000

inställelser inom olika näringsgrupper.

o r s a k e r.														Summa.	
Andra org-spörsmål.		Personliga förhållanden.		Arbetstiden.		Fråga om arbetares an-tag. o. afsked.		Fråga om arbetsanord-ning.		Tolkning af aftal.		Andra orsaker.			
Antal arb.-inst.	Antal direkt berörda arb.	Antal arb.-inst.	Antal direkt berörda arb.	Antal arb.-inst.	Antal direkt berörda arb.	Antal arb.-inst.	Antal direkt berörda arb.	Antal arb.-inst.	Antal direkt berörda arb.	Antal arb.-inst.	Antal direkt berörda arb.	Antal arb.-inst.	Antal direkt berörda arb.	Antal arb.-inst.	Antal direkt berörda arb.
—	—	—	—	5	177	—	—	—	—	—	—	1	12	44	2,044
—	—	—	—	—	—	2	368	—	—	—	—	1	400	24	2,661
1	56	1	26	1	12	3	82	1	80	—	—	—	—	23	2,785
2	407	—	—	3	30	9	213	2	75	3	117	5	99	86	5,115
—	—	1	570	1	120	7	297	—	—	1	60	3	131	42	3,830
1	43	1	50	4	214	15	1,400	2	21	—	—	5	96	104	6,254
1	70	—	—	—	—	7	911	1	30	—	—	1	3	47	2,380
5	470	2	308	5	317	4	574	2	80	2	38	—	—	129	8,948
1	200	—	—	—	—	5	4,007	—	—	1	32	2	55	24	5,888
—	—	1	7	—	—	—	—	—	—	—	—	1	4	6	48
1	7	—	—	5	294	—	—	—	—	—	—	2	191	12	814
3	172	3	39	—	—	7	306	2	26	4	132	—	—	59	2,124
3	20	—	—	—	—	6	480	1	10	1	—	2	12	46	29,974
4	110	1	40	1	32	10	640	1	6	8	406	2	15	125	7,649
1	60	2	204	—	—	6	335	—	—	1	8	—	—	29	1,454
13	443	7	157	7	317	18	908	1	30	5	254	4	43	239	19,644
1	—	1	23	—	—	1	23	—	—	—	—	1	3	10	1,214
1	300	—	—	—	—	5	71	—	—	—	—	1	18	19	578
7	673	3	34	3	2,085	7	273	1	8	2	103	4	53	63	7,690
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	308
1	31	4	43	—	—	3	18	—	—	—	—	—	—	12	568
46	3,062	27	1,501	35	3,598	115	10,906	14	366	28	1,150	35	1,135	1,148	111,920
5	591	6	450	6	233	6	251	3	21	2	21	5	60	142	24,571
6	781	6	104	5	216	20	1,216	4	52	3	180	4	466	215	12,248
12	205	5	768	5	401	24	1,013	2	87	3	229	9	138	189	32,906
13	913	4	97	8	2,332	37	2,935	1	80	6	221	11	375	290	18,655
10	572	6	82	11	416	28	5,491	4	126	14	499	6	96	312	23,540

Tab. IV. Resultat af arbeidsinstäl-

Näringsgrenar.	R — e — s — u — l — t									
	Arbetsgifvarnes villkor.					Arbetarnes fordringar.				
	Antal arbetsinställelser				Antal arb.	Antal arbetsinställelser				Antal arb.
	af org. arb.	af icke org. arb.	utan upp-gift.	Sum-ma.		af org. arb.	af icke org. arb.	utan upp-gift.	Sum-ma.	
Jordbruk	3	15	—	18	596	9	2	—	11	291
Skogsbruk	—	5	—	5	324	—	6	—	6	721
Grufdrift	2	2	3	7	282	2	1	1	4	232
Kvarnar	1	—	—	1	10	4	—	—	4	110
Bagerier	6	3	1	10	180	7	—	2	9	239
Sockerindustri	1	4	—	5	191	3	1	—	4	789
Bryggerier	1	2	2	5	36	1	—	—	1	52
Tobaksindustri	1	—	—	1	4	3	1	—	4	76
Annan närings- och njutningsämnesindustri	1	3	—	4	85	2	1	—	3	35
Textilindustri	7	10	—	17	680	8	4	1	13	957
Skrädderi och sömnad	10	1	—	11	243	22	4	—	26	1,154
Skomakeri	5	1	—	6	382	9	1	—	10	138
Handsk-, möss- och pälsvarufabrikation	—	—	—	—	—	2	—	—	2	304
Annan beklädnadsindustri	1	—	1	2	224	3	—	1	4	85
Läder-, hår- och gummiindustri	6	1	—	7	559	20	1	—	21	1,001
Sågverk och brädgårdar	9	15	1	25	1,101	12	3	—	15	1,299
Snickeri- och annan träförädlingsindustri	7	3	—	10	427	22	—	—	22	597
Annan trävaruindustri	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Trämassefabriker och pappersbruk	—	4	—	4	166	2	1	—	3	220
Bokbinderi	2	—	—	2	49	4	1	—	5	109
Grafisk industri	2	—	—	2	11	1	—	—	1	8
Malmförädlingsindustri	2	2	—	4	308	3	1	—	4	67
Järn- och stålvarufabriker samt gjuterier	3	2	1	6	254	13	2	1	16	458
Bleck- och plåtslagerier	—	1	—	1	12	12	—	1	13	204
Annan metallindustri	—	1	—	1	23	3	—	—	3	104
Mek. verkstadsindustri	5	4	1	10	15,043	8	1	—	9	77
Skeppsvarf	2	1	—	3	84	1	2	—	3	80
Annan maskinindustri	—	—	1	1	—	3	—	—	3	92
Stenhuggerier	7	2	—	9	133	22	—	1	23	748
Kakel- och lerkärlsindustri	—	1	—	1	21	1	—	—	1	19
Tegelindustri	2	4	—	6	117	2	3	—	5	149
Glasindustri	2	1	1	4	299	1	—	1	2	35
Annan jord- och mineralindustri	1	—	2	3	107	5	—	—	5	338
Kemisk-teknisk industri	6	4	2	12	317	3	3	—	6	356
Husbyggnadsarbete	16	9	7	32	690	47	5	4	56	2,707
Målning och glasmåsterirörelse	4	—	—	4	76	19	—	2	21	1,106
Vägbyggnads- och gatulägningsarbete	—	—	1	1	6	1	1	1	3	85
Järnvägs- och spårvägsbyggnadsarbete	3	4	1	8	347	11	3	1	15	867
Bro-, hamn- och kanalbyggnadsarbete	1	1	1	3	21	3	—	—	3	2,073
Annan byggnadsindustri	—	1	1	2	126	2	—	1	3	100
Belysning och vattenledning m. m.	2	—	1	3	37	2	—	—	2	79
Handel och varulager	4	—	—	4	370	6	1	—	7	46
Åkerirörelse	2	—	—	2	103	10	—	1	11	2,297
Lastning och lossning	11	2	2	15	1,313	8	1	—	9	1,364
Spårvägsdrift	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Järnvägsdrift	1	1	—	2	162	—	—	—	—	—
Telegraf och telefon	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sjötransport	2	1	—	3	280	1	—	—	1	24
Hotell-, kafé- och restaurantrörelse m. m.	3	4	1	8	409	1	—	—	1	—
<i>Tillsammans</i>	144	115	31	290	26,208	324	50	19	393	21,902
Däraf år 1903	20	15	2	37	17,411	38	7	—	45	1,632
„ „ 1904	31	24	8	63	1,629	56	9	3	68	3,540
„ „ 1905	23	18	6	47	1,840	61	8	2	71	5,122
„ „ 1906	38	29	6	73	2,739	93	16	7	116	7,487
„ „ 1907	32	29	9	70	2,589	76	10	7	93	4,121

lelser inom olika näringsgrenar.

t — a — t.										S u m m a.					
Kompromiss.					Uppgift saknas om resultatet.										
Antal arbets- inställelser				Antal arb.	Antal arbets- inställelser				Antal arb.	Antal arbets- inställelser				Antal arbetare.	
af org. arb.	af icke org. arb.	utan upp- gift.	Sum- ma.		af org. arb.	af icke org. arb.	utan upp- gift.	Sum- ma.		af org. arb.	af icke org. arb.	utan upp- gift.	Sum- ma.		
8	5	—	13	1,135	2	—	—	2	22	22	22	—	44	2,044	
2	7	2	11	1,609	1	1	—	2	7	3	19	2	24	2,661	
6	2	1	9	2,168	2	1	—	3	103	12	6	5	23	2,785	
4	1	—	5	232	—	—	—	—	—	9	1	—	10	352	
3	1	—	4	164	5	—	1	6	107	21	4	4	29	690	
9	2	—	11	1,306	2	—	—	2	519	15	7	—	22	2,805	
2	—	—	2	828	—	—	—	—	—	4	2	2	8	916	
2	—	—	2	35	—	—	—	—	—	6	1	—	7	115	
—	1	1	2	114	1	—	—	1	3	4	5	1	10	237	
6	5	1	12	2,193	—	—	—	—	—	21	19	2	42	3,830	
15	2	—	17	807	3	1	—	4	28	50	8	—	58	2,232	
17	—	—	17	2,644	—	—	—	—	—	31	2	—	33	3,164	
2	—	—	2	185	—	—	—	—	—	4	—	—	4	489	
1	1	—	2	11	1	—	—	1	49	6	1	2	9	369	
17	1	—	18	818	1	—	—	1	2	44	3	—	47	2,880	
18	6	5	29	3,916	4	—	—	4	697	43	24	6	73	7,013	
15	1	—	16	677	5	—	—	5	142	49	4	—	53	1,843	
2	—	1	3	92	—	—	—	—	—	2	—	1	3	92	
6	—	—	6	5,097	—	1	1	2	105	8	6	1	15	5,598	
2	—	—	2	82	—	—	—	—	—	8	1	—	9	240	
2	—	—	2	27	1	—	—	1	2	6	—	—	6	48	
2	1	1	4	439	—	—	—	—	—	7	4	1	12	814	
7	1	1	9	336	1	1	—	2	25	24	6	3	33	1,073	
7	—	—	7	699	—	—	—	—	—	19	1	1	21	915	
—	—	—	—	—	1	—	—	1	9	4	1	—	5	136	
7	—	—	7	14,330	—	—	—	—	—	20	5	1	26	29,450	
2	—	—	2	74	—	—	—	—	—	5	3	—	8	238	
8	—	—	8	194	—	—	—	—	—	11	—	1	12	286	
20	1	—	21	2,897	8	—	—	8	156	57	3	1	61	3,934	
1	—	—	1	927	—	—	—	—	—	2	1	—	3	967	
12	2	1	15	458	—	1	—	1	7	16	10	1	27	731	
5	1	—	6	618	4	—	—	4	172	12	2	2	16	1,124	
8	1	—	9	435	1	—	—	1	13	15	1	2	18	893	
9	—	1	10	621	1	—	—	1	160	19	7	3	29	1,454	
33	2	—	35	7,084	7	2	—	9	114	103	18	11	132	10,595	
10	—	1	11	1,624	3	—	1	4	21	36	4	4	40	2,827	
1	—	—	1	47	2	—	—	2	54	4	—	2	7	192	
12	4	—	16	1,488	—	—	—	—	—	26	11	2	39	2,702	
3	2	—	5	736	—	—	—	—	—	7	3	1	11	2,830	
2	1	—	3	239	1	—	1	2	33	5	2	3	10	498	
2	1	—	3	1,075	2	—	—	2	23	8	1	1	10	1,214	
7	—	1	8	162	—	—	—	—	—	17	1	1	19	578	
9	—	1	10	681	3	—	—	3	30	24	—	2	26	3,111	
5	—	1	6	982	—	—	—	—	—	24	3	3	30	3,659	
2	—	—	2	494	—	—	—	—	—	2	—	—	2	494	
2	—	—	2	84	—	—	—	—	—	3	1	—	4	246	
1	—	—	1	180	—	—	—	—	—	1	—	—	1	180	
—	—	—	—	—	1	—	—	1	4	4	1	—	5	308	
1	—	1	2	149	1	—	—	1	10	6	4	2	12	568	
317	52	20	389	61,193	64	8	4	76	2,617	849	225	74	1,148	111,920	
36	11	—	47	4,666	11	1	1	13	862	105	34	3	142	24,571	
58	11	4	73	6,925	10	—	1	11	154	155	44	16	215	12,248	
38	11	4	53	25,557	12	4	2	18	387	134	41	14	189	32,906	
78	9	3	90	8,152	9	2	—	11	277	218	56	16	290	18,655	
107	10	8	125	15,893	22	1	—	23	937	237	50	25	312	23,540	

Tab. V. Sammanställning af de under åren 1903—1907

Arbets- inställelsernas hufvud- resultat.		År.	A r b e t s i n s t ä l l e l s e r n a s														
			Begäran om löneförhöjning.					Lönesänkning.				Andra lönefrågor.					
			Antal arbets- inställelser				Antal di- rekt be- rörda arbe- tare.	Antal arbets- inställelser				Antal di- rekt be- rörda arbe- tare.	Antal arbets- inställelser				Antal di- rekt be- rörda arbe- tare.
			af org. arb.	af ej org. arb.	utan upp- gift om org.	S:a.		af org. arb.	af ej org. arb.	utan upp- gift om org.	S:a.		af org. arb.	af ej org. arb.	utan upp- gift om org.	S:a.	
Arbets- gifvarnes villkor.	1903	5	9	2	16	16,055	1	—	—	1	13	2	—	—	2	44	
	1904	11	19	2	32	1,178	—	—	1	1	—	5	—	1	6	47	
	1905	7	5	4	16	1,051	1	2	—	3	75	3	3	1	7	186	
	1906	8	19	4	31	887	1	2	—	3	54	—	3	1	4	132	
	1907	8	23	3	34	1,122	1	—	—	1	50	5	3	—	8	275	
Summa		39	75	15	129	20,293	4	4	1	9	192	15	9	3	27	684	
Arbetarnes fordringar.	1903	14	3	—	17	425	5	1	—	6	723	5	3	—	8	199	
	1904	19	7	3	29	1,768	4	—	—	4	292	11	1	—	12	264	
	1905	20	5	1	26	3,437	—	—	—	—	—	12	1	—	13	275	
	1906	39	9	2	50	2,146	7	1	1	9	214	9	2	2	13	180	
	1907	19	3	6	28	1,391	1	1	—	2	11	5	2	—	7	243	
Summa		111	27	12	150	9,167	17	3	1	21	1,240	42	9	2	53	1,161	
Kompromiss.	1903	29	9	—	38	4,345	2	—	—	2	85	1	—	—	1	26	
	1904	40	7	4	51	3,836	—	1	—	1	20	5	2	—	7	925	
	1905	19	8	4	31	3,303	2	—	—	2	2,036	5	1	—	6	14,474	
	1906	39	6	2	47	4,928	1	1	—	2	87	12	1	—	13	880	
	1907	54	6	8	68	7,085	2	—	—	2	106	6	1	—	7	392	
Summa		181	36	18	235	23,497	7	2	—	9	2,334	29	5	—	34	16,697	
Utan uppgift om resultatet.	1903	5	1	—	6	605	1	—	—	1	9	3	—	1	4	242	
	1904	2	—	—	2	4	1	—	1	2	68	2	—	—	2	3	
	1905	1	2	1	4	96	1	—	—	1	35	2	—	—	2	8	
	1906	1	—	—	1	21	2	—	—	2	161	4	2	—	6	90	
	1907	8	—	—	8	160	—	—	—	—	—	3	1	—	4	610	
Summa		17	3	1	21	886	5	—	1	6	273	14	3	1	18	953	
Tillsammans	1903	53	22	2	77	21,430	9	1	—	10	830	11	3	1	15	511	
	1904	72	33	9	114	6,786	5	1	2	8	380	23	3	1	27	1,239	
	1905	47	20	10	77	7,887	4	2	—	6	2,146	22	5	1	28	14,943	
	1906	87	34	8	129	7,982	11	4	1	16	516	25	8	3	36	1,282	
	1907	89	32	17	138	9,758	4	1	—	5	167	19	7	—	26	1,520	
S:a sammanlagt		348	141	46	535	53,843	33	9	3	45	4,039	100	26	6	132	19,495	

påbörjade arbetsinställelsernas orsaker och resultat.

h u f v u d o r s a k e r.

Begäran om föreningsrätt.					Begäran om kollektivt aftal.					Andra organisations- spörsmål.					Personliga förhållanden.				
Antal arbets- inställelser				Antal di- rekt be- rörda arbeta- re.	Antal arbets- inställelser				Antal di- rekt be- rörda arbeta- re.	Antal arbets- inställelser				Antal di- rekt be- rörda arbeta- re.	Antal arbets- inställelser				Antal di- rekt be- rörda arbeta- re.
af org. arb.	af ej org. arb.	utan upp- gift om org.	S:a.		af org. arb.	af ej org. arb.	utan upp- gift om org.	S:a.		af org. arb.	af ej org. arb.	utan upp- gift om org.	S:a.		af org. arb.	af ej org. arb.	utan upp- gift om org.	S:a.	
3	—	—	3	62	1	—	—	1	81	4	—	—	4	585	2	2	—	4	378
4	—	—	4	72	2	—	—	2	15	2	—	—	2	120	1	3	—	5	84
2	—	—	2	113	1	—	—	1	37	2	1	—	3	46	1	1	—	2	27
1	1	—	2	42	4	—	—	4	20	5	—	—	5	325	3	—	—	3	96
1	—	—	1	18	1	—	1	2	5	1	—	1	2	—	2	—	2	4	32
11	1	—	12	307	9	—	1	10	158	14	1	1	16	1,076	9	6	3	18	617
1	—	—	1	3	1	—	—	1	23	1	—	—	1	6	1	—	—	1	52
2	—	—	2	23	4	—	—	4	87	3	—	—	3	487	1	—	—	1	20
4	—	—	4	106	7	—	—	7	691	6	—	—	6	88	1	1	—	2	171
3	—	—	3	233	7	1	—	8	391	5	—	1	6	509	—	—	—	—	—
7	1	—	8	784	20	1	1	22	637	3	1	—	4	101	—	—	—	—	—
17	1	—	18	1,149	39	2	1	42	1,829	18	1	1	20	1,191	3	1	—	4	243
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	20
1	—	—	1	420	3	1	—	4	207	1	—	—	1	174	—	—	—	—	—
1	—	—	1	3,500	2	—	—	2	620	—	—	—	—	—	—	1	—	1	570
—	—	—	—	—	11	—	—	11	1,232	1	—	1	2	79	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	25	—	—	25	3,257	2	1	—	3	450	1	—	1	2	50
2	—	—	2	3,920	41	1	—	42	5,316	4	1	1	6	703	2	1	1	4	640
1	—	—	1	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	1	—	—	1	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	1	—	—	1	22	2	—	1	3	71	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	1	—	—	1	4	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1
1	—	—	1	83	5	—	—	5	29	1	—	—	1	21	—	—	—	—	—
2	—	—	2	87	8	—	—	8	59	3	—	1	4	92	1	—	—	1	1
5	—	—	5	69	2	—	—	2	104	5	—	—	5	591	4	2	—	6	450
7	—	—	7	515	10	1	—	11	313	6	—	—	6	781	2	3	—	6	104
7	—	—	7	3,719	11	—	—	11	1,370	10	1	1	12	205	2	3	—	5	768
4	1	—	5	275	23	1	—	24	1,647	11	—	2	13	913	4	—	—	4	97
9	1	—	10	885	51	1	2	54	3,928	7	2	1	10	572	3	—	3	6	82
32	2	—	34	5,463	97	3	2	102	7,962	39	3	4	46	3,062	15	8	4	27	1,501

Tab. V. Sammanställning af de under åren 1903—1907

Arbets- inställelsernas hufvud- resultat.		År.	A r b e t s i n s t ä l l e l s e r n a s													
			Arbetstiden.				Arbetares antagande och afskedande.				Arbetets anordning.					
			Antal arbets- inställelser			Antal di- rekt be- rörda arbeta- re.	Antal arbets- inställelser			Antal di- rekt be- rörda arbeta- re.	Antal arbets- inställelser			Antal di- rekt be- rörda arbeta- re.		
			af org. arb.	af ej org. arb.	utan upp- gift om org.		S:a.	af org. arb.	af ej org. arb.		utan upp- gift om org.	S:a.	af org. arb.		af ej org. arb.	utan upp- gift om org.
Arbets- gifvarnes villkor.	1903	—	2	—	2	140	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	1904	3	—	—	3	14	2	1	4	84	—	1	1	2	14	—
	1905	—	1	—	1	12	4	2	6	165	—	1	—	1	70	—
	1906	2	2	—	4	206	9	2	11	602	—	—	1	1	80	—
	1907	1	2	1	4	138	6	1	1	778	1	—	—	1	70	—
Summa		6	7	1	14	510	21	6	2	29	1,629	1	2	2	5	234
Arbetarnes fordringar.	1903	1	—	—	1	4	5	—	5	172	3	—	—	3	21	—
	1904	—	—	—	—	—	8	1	9	374	1	—	—	1	30	—
	1905	1	—	—	1	47	7	—	1	8	267	1	—	1	17	—
	1906	2	—	—	2	2,035	13	1	15	1,492	—	—	—	—	—	—
	1907	3	—	—	3	61	10	—	10	652	—	—	—	—	—	—
Summa		7	—	—	7	2,147	43	2	2	47	2,957	5	—	—	5	68
Kompromiss.	1903	—	2	—	2	87	1	—	1	79	—	—	—	—	—	—
	1904	1	—	—	1	200	6	—	6	743	—	—	—	—	—	—
	1905	2	—	—	2	327	5	1	6	495	—	—	—	—	—	—
	1906	1	1	—	2	91	11	—	11	841	—	—	—	—	—	—
	1907	2	1	—	3	205	7	1	8	4,048	3	—	—	3	56	—
Summa		6	4	—	10	910	30	2	32	6,206	3	—	—	3	56	—
Utan uppgift om resultatet.	1903	1	—	—	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	1904	1	—	—	1	2	1	—	1	15	1	—	—	1	8	—
	1905	—	1	—	1	15	4	—	4	86	—	—	—	—	—	—
	1906	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	1907	1	—	—	1	12	2	—	2	13	—	—	—	—	—	—
Summa		3	1	—	4	31	7	—	7	114	1	—	—	1	8	—
Tillsammans	1903	2	4	—	6	233	6	—	6	251	3	—	—	3	21	—
	1904	5	—	—	5	216	17	2	20	1,216	2	1	1	4	52	—
	1905	3	2	—	5	401	20	3	24	1,013	1	1	—	2	87	—
	1906	5	3	—	8	2,332	33	3	37	2,935	—	—	1	1	80	—
	1907	7	3	1	11	416	25	2	28	5,491	4	—	—	4	126	—
S:a summarum		22	12	1	35	3,598	101	10	4	115	10,906	10	2	2	14	326

påbörjade arbetsinställelsernas orsaker och resultat. (Forts.)

h u f v u d o r s a k e r.										T i l l s a m m a n s.				
Tolkning af aftal.					Andra orsaker.									
Antal arbetsinställelser				Antal direkt be- rörda arbeta- re.	Antal arbetsinställelser				Antal direkt be- rörda arbeta- re.	Antal arbetsinställelser				Antal direkt be- rörda arbeta- re.
af org. arb.	af ej org. arb.	utan upp- gift om org.	S.a.		af org. arb.	af ej org. arb.	utan upp- gift om org.	S.a.		af org. arb.	af ej org. arb.	utan upp- gift om org.	S.a.	
1	—	—	1	17	1	2	—	3	36	20	15	2	37	17,411
—	—	1	1	—	1	—	—	1	1	31	24	8	63	1,629
—	—	—	—	—	2	2	1	5	58	23	18	6	47	1,840
1	—	—	1	60	4	—	—	4	235	38	29	6	73	2,739
2	—	—	2	35	3	—	—	3	66	32	29	9	70	2,539
4	—	1	5	112	11	4	1	16	396	144	115	31	290	26,208
1	—	—	1	4	—	—	—	—	—	38	7	—	45	1,632
2	—	—	2	180	1	—	—	1	15	56	9	3	68	3,540
—	—	—	—	—	2	1	—	3	23	61	8	2	71	5,122
4	—	—	4	149	4	2	—	6	138	93	16	7	116	7,487
6	1	—	7	220	2	—	—	2	21	76	10	7	93	4,121
13	1	—	14	553	9	3	—	12	197	324	50	19	393	21,902
—	—	—	—	—	2	—	—	2	24	36	11	—	47	4,666
—	—	—	—	—	1	—	—	1	400	58	11	4	73	6,925
1	—	—	1	175	1	—	—	1	57	38	11	4	53	25,557
1	—	—	1	12	1	—	—	1	2	78	9	3	90	8,152
5	—	—	5	244	—	—	—	—	—	107	10	9	126	15,893
7	—	—	7	431	5	—	—	5	483	317	52	20	389	61,193
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11	1	1	13	862
—	—	—	—	—	1	—	—	1	50	10	—	1	11	154
1	1	—	2	54	—	—	—	—	—	12	4	2	18	337
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	2	—	11	277
—	—	—	—	—	1	—	—	1	9	22	1	—	23	937
1	1	—	2	54	2	—	—	2	59	64	8	4	76	2,617
2	—	—	2	21	3	2	—	5	60	105	34	3	142	24,571
2	—	1	3	180	4	—	—	4	466	155	44	16	215	12,248
2	1	—	3	229	5	3	1	9	138	134	41	14	189	32,906
6	—	—	6	221	9	2	—	11	375	218	56	16	290	18,655
13	1	—	14	499	6	—	—	6	96	237	50	25	312	23,540
25	2	1	28	1,150	27	7	1	35	1,135	849	225	74	1,148	111,920

Tab. VI. Sammanställning af arbetsinställelsernas varaktighet och resultat.

		V a r a k t i g h e t.															
Resultat.	År.	Högst 7 dagar.		8—30 dagar.		31—90 dagar.		91—180 dagar.		Öfver 180 dagar.		Okänd tid.		Summa.			
		An- tal arb.- inst.	Antal arb.	An- tal arb.- inst.	Antal arb.	An- tal arb.- inst.	Antal arb.	An- tal arb.- inst.	Antal arb.	An- tal arb.- inst.	Antal arb.	Antal arb.	An- tal arb.- inst.	Antal arb.			
Arbets- gifvarnes villkor.	1903	16	696	10	953	6	14,964	—	—	1	650	4	148	37	17,411		
	1904	33	715	5	299	2	196	1	10	5	146	17	263	63	1,629		
	1905	32	1,222	4	88	4	321	1	80	—	—	6	129	47	1,840		
	1906	34	1,417	12	670	7	173	—	—	2	210	18	269	73	2,739		
	1907	32	757	15	1,101	6	429	2	4	1	1	14	297	70	2,589		
Summa		147	4,807	46	3,111	25	16,083	4	94	9	1,007	59	1,106	290	26,208		
Arbetarnes fordringar.	1903	20	770	15	232	6	123	2	28	2	479	—	—	45	1,632		
	1904	39	2,310	19	469	6	734	2	14	—	—	2	13	68	3,540		
	1905	34	3,221	13	509	17	859	3	71	2	445	2	17	71	5,122		
	1906	56	2,764	34	3,597	19	708	4	274	3	144	—	—	116	7,487		
	1907	47	2,076	25	1,042	14	411	5	550	1	36	1	6	93	4,121		
Summa		196	11,141	106	5,849	62	2,835	16	937	8	1,104	5	36	393	21,902		
Kompromiss.	1903	20	1,288	14	1,037	11	1,301	1	980	1	60	—	—	47	4,666		
	1904	27	1,367	23	1,638	12	1,685	6	588	5	1,647	—	—	73	6,925		
	1905	22	2,866	18	1,719	6	2,268	3	3,835	4	14,869	—	—	53	25,557		
	1906	37	2,765	31	1,736	15	2,910	3	338	3	265	1	138	90	8,152		
	1907	42	2,712	52	9,364	24	2,410	3	1,170	3	221	2	16	126	15,893		
Summa		148	10,998	138	15,494	68	10,574	16	6,911	16	17,062	3	154	389	61,198		
Uppgift om resultatet saknas.	1903	3	420	2	30	2	249	—	—	2	118	4	45	13	862		
	1904	—	—	2	5	2	13	—	—	2	65	5	71	11	154		
	1905	5	52	3	123	1	30	3	76	1	35	5	71	18	387		
	1906	1	10	2	30	—	—	—	—	2	183	6	54	11	277		
	1907	1	20	3	81	—	—	—	—	1	13	18	823	23	937		
Summa		10	502	12	269	5	292	3	76	8	414	38	1,064	76	2,617		
Tillsammans	1903	59	3,174	41	2,252	25	16,637	3	1,008	6	1,307	8	193	142	24,571		
	1904	99	4,392	49	2,411	22	2,628	9	612	12	1,858	24	347	215	12,248		
	1905	93	7,361	38	2,439	28	3,478	10	4,062	7	15,349	13	217	189	32,906		
	1906	128	6,956	79	6,033	41	3,791	7	612	10	802	25	461	290	18,655		
	1907	122	5,565	95	11,588	44	3,250	10	1,724	6	271	35	1,142	312	23,540		
Så summarum		501	27,448	302	24,723	160	29,784	39	8,018	41	19,587	105	2,360	1,148	111,920		

BILAGOR.

Arbetsinställelser (strejker och lockouter)

(Arbetarnes uppgifter i kol. 9 och 10 äro, om de afvika

a-g. = arbetsgifvare, a. = arbetare.

Löpande årsnr.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	Början.	Slut.	Varaktighet i dagar.	Karakter.	Fack.	Ort.	Tristepunkt.
1	14 jan.	16 febr.	34	Strejk.	Spikarb.	Ödeborg. (Älfsborgs l.)	S. k. sympatiststrejk m. arb. vid »Christianiaspigerverk».
2	17 »	20 jan.	4	Strejk.	Skoarb.	Hälsingborg.	Arb. fordrade betaln. efter samma grunder som förut.
3	19 »	3 febr.	16	Lockout.	Tobaksarb.	Marieholm. (Malmöhus l.)	Arbetsordningen.
4	19 »	19 »	32	Lockout.	Transportarb.	Halmstad	Löneförhöjning.
5	20 »	1 »	13	Lockout.	Filfabrikarsarb.	Jönköping.	Löneförhöjning. Lärlingssystemet.
6	21 »	21 jan.	(1 timme)	Strejk.	Stocklossare.	Munksjö. (Jönk. l.)	Löneförhöjning.
7	4 febr.	20 febr.	17	Strejk.	Läderarb.	Arvika.	Löneförhöjning. Arbetstid.
8	5 »	5 mars.	29	—	Transportarb.	Landskrona.	Föreningsrätten.
9	5 »	17 »	41	Strejk.	Träarb.(timmermän)	Stockholm.	Aflönings utbetalande.
10	7 »	15 febr.	9	Strejk.	Skoarb.	Lund.	Löneförhöjning. Arbetstid.
11	9 »	—	—	Strejk.	Grofarb.	Munksjö. (Jönk. l.)	Utfående af aflöning.
12	12 »	22 mars.	39	Lockout.	Stenhuggeriarb.	Kåsebo. (Kalmar l.)	Löneförhöjning.
13	16 »	26 april.	70	Strejk.	Järnarb.	Källinge. (Blekinge l.)	Fordr. om återtagande af afskedade arb.
14	2 mars.	13 mars.	12	—	Bageriarb.	Stockholm.	Personfråga.
15	3 »	19 »	17	Strejk.	Järnvägsarb. (grusningsarb.)	Karlstad— Munkforsban.	Löneförhöjning.
16	7 »	15 »	9	Strejk.	Järnarb. (varfsarb.)	Hälsingborg.	Lönesänkning.
17	9 »	15 maj.	68	Strejk.	Skoarb.	Värnamo.	Lönesänkning.
18	11 »	14 mars.	4	Strejk.	Spårvägsarb.	Hälsingborg.	Personl. förh. Löneförhöjning.
19	14 »	14 »	1	Strejk.	Järnvägsarb. (gruslastare)	Kristianst. l.	Löneförhöjning.
20	15 »	16 »	2	Strejk.	Varfsarb.	Norrköping.	Löneförhöjning.
21	18 »	6 april.	20	Strejk.	Grofarb. (bergsprängare)	Boden. (Norrb. l.)	Löneförhöjning.
22	19 »	9 maj.	42	Strejk.	Träsvarfvare.	Eskilstuna.	Löneförhöjning.
23	21 »	—	—	Lockout.	Grofarb. (ättiksfabrikarsarb.)	Perstorp. (Krist. l.)	Föreningsrätten. Löneförhöjning. Arbetstid.

i Sverige, påbörjade under år 1903.

från arbetsgifvarnes, anförda inom parentes.)

omb. = K. Kommerskollegii ombud.

8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	Löpande åren r.
Känt högsta antal			Organi- serade arbetare	Resultat.	Upp- gifter före- ligga från	Anmärkningar.	
direkt berörda arbets- gifvare.	strej- kande arbetare.	ute- stängda arbetare.					
1	25	—	Ja.	Förutvarande villkor.	a-g., a.	¹⁾ 25 andra arb. blefvo utan arbete.	1
1	21 (16)	—	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.		2
1	—	5	Ja.	Arbetarnes fordr. bevilja- des fr. d. 1 maj 1903.	a-g., a.		3
6	—	c:a 80	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.	⁵⁾ Löneförh. beviljad. Ändring i lönregsystemet fr. o. m. d. 1 jan. 1904.	4
1	—	18	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.		5
1	16	—	—	Förutvarande villkor.	a-g., a.	⁶⁾ Löneförhöjning har sedermera beviljats.	6
1	15	—	Ja.	Arbetarnes fordringar be- viljades.	a-g., a.		7
1	4	—	Ja.	Arb. återgingo.	a-g., a.	⁸⁾ Delvis motsägende upp- gifter angående resultatet.	8
1	—	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		9
2	17	—	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.	¹⁰⁾ Vid den ena fabr., hvil- ken sysselsatte 10 arbetare, upptogs arbetet efter 1 dag.	10
1	c:a 30	—	—	—	—		11
1	—	c:a 50	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.		12
1	58	—	Delvis.	Arb. återtogos i mån af behof.	a-g., a.	¹³⁾ Arb. afskedades på grund af arb.-brist.	13
1	22	—	Ja.	Nya arb. antogos.	a-g., a.		14
1	c:a 120	—	Ja.	Nya arb. på förutvarande villkor.	a-g., a.	¹⁵⁾ Arb. fordrade aekordsarb. afskaffande o. 10 t. arb.-dag.	15
1	64	—	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.		16
3	13	—	Ja.	Nya arb. antogos.	a-g., a.	¹⁷⁾ Efter 3 veckors strejk beviljade 1 a-g. arb:nes fordr. Efter ytterl. 5 vec- kor förklarades mot de bägge öfriga blockad, som upphäfdes und. sommaren. Upplysning om resultatet i öfrigt saknas (a.).	17
1	54	—	Delvis.	Kompromiss.	a-g., a.		18
1	30	—	—	Arbetet fortgick med resten af den gamla arb.-styr- kan, c:a 170 man, på förutvarande villkor.	a-g.	¹⁸⁾ Jfr nr: 37.	19
1	15	—	Nej.	Förutvarande villkor.	a-g., a.	²¹⁾ Entreprenören nödgades afsäga sig arbetet, emedan han ej kunde anskaffa nya arb. för dess fullbordande inom kontraktensligt öf- verenskommen tid.	20
1	28	—	Nej.	Arbetet (entreprenad) full- bordades af annan a-g. med andra arb.	a-g., a.		21
1	1	—	Ja.	Den fordrade prislistan underskrefs.	a-g., a.	²²⁾ På samma gång ned- lades trävarfveriet i verk- staden (a-g.).	22
1	—	45	Ja.	Nya arb. antogos.	a-g., a.		23

Löpande årsnr.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	Början.	Slut.	Var- aktighet i dagar.	Karak- tär.	Fack.	Ort.	Tvistepunkt.
24	23 mars.	Midten af april.	ca 25	—	Stufveriarb.	Harnäs. (Uppsala l.)	Löneförhöjning.
25	1 april.	3 „	3	Strejk.	Garfveriarb.	Kjällinge. (Malmöhus l.)	Löneförhöjning.
26	1 „	8 „	8	Strejk.	Skrädderiarb.	Hör. (Malmöhus l.)	Löneförhöjning.
27	1 „	31 jan. 04.	306	—	Hamnarb.	Stockholm.	Reduktion af prislista. Fråga om statistikförare.
28	2 „	17 april.	16	Strejk.	Måleriarb.	Jönköping.	Löneförhöjning. Arbetstid.
29	2 „	5 juli.	95	Strejk o. lockout.	Skoarb.	Skåne. (städerna)	Löneförhöjning.
30	2 „	—	Öfver 180	—	Hamnarb.	Gäfle.	Löneförhöjning. Fråga om statistikförare.
31	6 „	9 april.	4	Strejk.	Skrädderiarb.	Landskrona.	Löneförhöjning.
32	6 „	2 juli 04.	454	Strejk.	Träarb.	Eskilstana.	Löneförhöjning.
33	7 „	15 april.	9	Strejk.	Gruvarb.	Skromberga. (Malmöhus l.)	Löneförhöjning.
34	14 „	28 maj.	45	Strejk o. lockout.	Järn- o. metallarb. (järnsängsfabr.-arb.)	Stockholm.	Löneförhöjning. Arbetstid m. m.
35	16 „	29 april.	14	Strejk.	Skrädderiarb.	Varberg.	Löneförhöjning.
36	16 „	—	—	—	Sågverksarb.	Axelsvik. (Norrb. l.)	Föreningsrätten.
37	17 „	20 april.	4	Strejk.	Spårvägsarb.	Hälsingborg.	Personl. förh. Löneförhöjn.
38	17 „	26 „	10	Strejk.	Jordbruksarb.	Näsby. (Krist. l.)	Arb. fordrade, att det dagl. arbetet afven under som- maren skulle afslutas kl. 7 e. m.
39	17 „	—	—	Lockout.	Damskrädderiarb.	Stockholm.	Löneförhöjning. Arbetstid och arbetsordning.
40	18 „	10 maj.	23	Strejk.	Träarb. (möbelsnickare)	Arboga.	Fordran, att förutvarande ackordspris skulle gälla, ökad timlön. Arbetstid.
41	22 „	22 april.	1	Strejk.	Gummifabr.-arb. (kvinnliga)	Malmö.	Lönesänkning.
42	24 „	24 „	1/2	Strejk.	Gummifabr.-arb. (minderåriga)	Hälsingborg.	Löneförhöjning.
43	24 „	26 „	3	Strejk.	Skoarb. (handskomakeri)	Hälsingborg.	Löneförhöjning. Arbetstid.
44	1 maj.	1 maj.	1	Strejk.	Pappersbruksarb. (guskare, formare)	Lessebo. (Kronob. l.)	A-g. fordrade ackordsarbe- tets återinförande.

8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	Löpande årsnr.
Känt högsta antal			Organiserade arbetare.	Resultat.	Uppgifter föreliggande från	Anmärkningar.	
direkt berörda arbetsgivar.	strejkande arbetare.	ute-stängda arbetare.					
—	c:a 200		Ja.	Förutv. villkor t. v.	a.	²⁴⁾ Framtida prislista ställdes i beroende af Gäfle-konfliktens utgång (jfr nr 30).	24
1	85 (50)	—	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.	²⁵⁾ Löstes genom skiljedom.	25
3	6	—	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.	²⁷⁾ Jfr nr 57. Utom de 476 organiserade arb. berördes af konflikten äfven en del oorganiserade, hvilkas antal icke kan uppgifvas.	26
4	476		Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		27
12	89	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		28
12	c:a 150	c:a 830	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.	²⁹⁾ Strejken berörde 3 a-g. i Hälsingborg. Upphörde hos 2 resp. d. ²⁹ / ₄ och ³ / ₅ . Lockout d. ²⁵ / ₈ inom alla fabr., tillhörande Sv. sko- o. nåtl.-fabr.-föreningen.	29
5	c:a 650*)		Ja.	Arb:nes fordr. beviljades icke.	a-g., a.	^{*)} Hvaraf c:a 200 stadens arb., som afskedades på grund af vägran att utföra visst arbete (jfr nr 24).	30
1	12	—	Nej.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g.		31
1	110	—	Delvis.	—	a-g., a.	³²⁾ Rörelsen nedlades.	32
1	208	—	Nej.	Kompromiss.	a-g., a.		33
4	28	53	Delvis.	Kompromiss.	a-g., a.	³⁴⁾ Strejk hos 1 a-g. d. ¹⁴ / ₄ . Lockout hos de öfriga d. ¹⁶ / ₄ .	34
6	10	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		35
1	10		Ja.	Arbetet upptogs af oorganiserade arb.	a-g., a.	³⁶⁾ A-g. vägrade vid arbetets början anställa organiserade arb.	36
1	c:a 40	—	Nej.	Arb. återgingo.	a-g., a.	³⁷⁾ Den egentliga anledningen till strejken var, att arb. fordrade ett humanare behandlingssätt (a.) (jfr nr 18).	37
2	9	—	Nej.	Arb:nes fordr. beviljades icke. Delvis nya arb.	a-g., a.		38
1	—	12	Ja.	Nya arb. antogs.	a-g., a.		39
1	3	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		40
1	c:a 200	—	Nej.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		41
1	30	—	Nej.	Kompromiss.	a-g., a.	⁴²⁾ A-g. anser, att ingen arbetskonflikt ägt rum.	42
30	44	—	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.		43
1	21	—	Nej.	Timpenningssyst. skulle äga bestånd till d. 1 aug. 1903.	a-g., a.	⁴⁴⁾ Arb. anse, att ingen arbetsinställelse ägt rum.	44

Löpande årsnr.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	Början.	Slut.	Varaktighet i dagar.	Karak-tär.	Fack.	Ort.	Tvistepunkt.
45	1 maj.	10 maj.	10	Strejk.	Skrädderiarb.	Motala.	Löneförhöjning enl. hos öf-riga a-g. gällande tariff.
46	1 "	19 "	19	Strejk.	Bageriarb.	Vänernborg.	Kost- och logisystemets af-skaffande. Arbetstidens begränsning.
47	1 "	16 juli 05.	807	Lockout.	Tegelbruksarb.	Marieholm. (Malmöhus l.)	Föreningsrätten.
48	3 "	6 maj.	4	Strejk.	Renhållningsarb.	Stockholm.	Löneförhöjning. Arbetstid och arbetsordning.
49	4 "	27 "	24	Strejk.	Måleriarb.	Eslöf.	Löneförhöjning. Arbetstid.
50	7 "	24 "	18	Strejk.	Skoarb. (handskomakeri)	Trelleborg.	Löneförhöjning. Arbetstid.
51	9 "	23 "	15	Strejk.	Kakelarb.	Eskilstuna.	Löneförhöjning.
52	9 "	—	—	Lockout.	Möbelsnickare.	Virserum. (Kalmar l.)	Kollektiva aftal och löne-förhöjning. Arbetsordning m. m.
53	11 "	13 maj.	3	Strejk.	Sågverksarb. (o. kvarnarb.)	Jungfrusund. (Stockh. l.)	Löneförhöjning. Arbetstid.
54	11 "	17 "	7	Strejk.	Stenhuggeriarb.	Hufvudsta. (Stockh. l.)	Löneförhöjning.
55	11 "	5 juli.	56	Strejk.	Stenhuggeriarb.	Sköfde.	Löneförhöjning, faststäl-lande af prislista.
56	11 "	—	c:a 45	Lockout.	Järnarb.	Värnamo.	Föreningsrätten.
57	13 "	27 maj.	15	Strejk.	Kolbärare och kolutkörare.	Stockholm.	S. k. sympatistrejk (hamn-arb.-konfl. i Stockholm).
58	14 "	14 juni.	32	Strejk.	Mureriarb.	Ängelholm.	Löneförhöjning.
59	15 "	18 maj	4	Strejk.	Skrädderiarb.	Luleå.	Löneförhöjning.
60	16 "	27 "	12	Strejk.	Grofarb. (spinneri o. färgeri).	Malmö.	Löneförhöjning.
61	18 "	21 "	4	Strejk.	Skrädderiarb.	Stockholm.	Arb. fordr. afskedandet af 3 arb., ej tillh. organisa-tionen.
62	18 "	7 juni.	21	Strejk.	Stenhuggeriarb. (granitslipare)	Västervik.	Reduktion af prislistan.
63	18 "	21 "	35	Strejk.	Järnarb. (mek. verkst.)	Gellivare. (Norrb. l.)	Löneförhöjning. Arbetstid.
64	19 "	13 juli.	56	Lockout.	Bleck- o. plåt-slageriarb.	Linköping.	Löneförhöjning.
65	22 "	26 maj.	5	Strejk.	Gjuteriarb.	Eslöf.	Löneförhöjning.
66	23 maj, 29 juni o. 7 juli.	3 aug. }	37 8 28	Strejk och lockout.	Mek. verkstadsarb.	Hvilan. Södra Sverige. Hela riket.	Löneförhöjning.
67	25 maj.	30 maj.	6	Strejk.	Garfveriarb.	Malmö.	Löneförhöjning. Antal lär-lingar.

8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	Löpande årsnr.
Känt högsta antal			Organiserade arbetare.	Resultat.	Uppgifter föreliggande från	Anmärkningar.	
direkt berörda arbetsgifvare.	strejkande arbetare.	utestängda arbetare.					
1	2 (4)	—	Delvis.	—	a-g., a.	⁴⁵⁾ Motsägande uppgifter angående resultatet.	45
5	12	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.	⁴⁶⁾ Hos 2 a-g., som icke underskrefvo den nya prislistan, fortgick arbetet med oorganiserade arbetare.	46
1	—	3	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		47
4	325	—	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.		48
4	14	—	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.		49
6	10	—	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.		50
2	19	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		51
1	—	81	Delvis.	Nya arb. antogos.	a-g., a.		52
2	20	—	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.		53
5	53	—	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.		54
1	12	—	Ja.	Nya arb. antogos.	a-g., a.	⁵⁵⁾ Af de gamla arbetarne hafva sedermera 7 st. återgått i arbetet.	55
1	—	7	Delvis.	Nya arb. antogos.	a-g., a.	⁵⁶⁾ De utestängda hafva erhållit arbete på annat håll.	56
c:a 20	c:a 300	—	Ja.	Förutvarande villkor.	a-g., a.	⁵⁷⁾ Jfr nr 27.	57
7	46 (29)	—	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.		58
5	31	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		59
c:a 10	c:a 100	—	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.		60
1	20	—	Ja.	A-g. förband sig att i egentl. yrkesarbete endast använda arb., tillh. Sv. skrädd.-arb.-förb.	a-g., a.		61
1	9	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.	⁶²⁾ Konflikten löstes genom skiljedom.	62
1	36	—	Delvis.	Kompromiss.	a-g., a.		63
4	—	14	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.		64
1	10	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.	⁶³⁾ Arbetarne fordrade ackordsarb. afskaffandes samt införande af minimilöner.	65
$\left\{ \begin{array}{l} 1 \\ 12 \\ 64 \end{array} \right\}$	$\left\{ \begin{array}{l} 8 \\ — \\ — \end{array} \right\}$	$\left\{ \begin{array}{l} 59 \\ 1,868 \\ 12,955 \end{array} \right\}$	Delvis.	Förutvarande villkor.	a-g., a.	⁶⁴⁾ Lockout vid Hvilan d. 19/a. Lockout vid samtl. verk inom Sveriges verkstadsförenings södra krets d. 29/a. Lockout vid samtl. 77 verk inom föreningen d. 7/7. Konflikten löstes genom skiljedom.	66
1	12	—	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.		67

Löpande årst.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	Början.	Slut.	Varaktighet i dagar.	Karak-tär.	Fack.	Ort.	Twistepunkt.
68	25 maj.	16 aug.	84	Strejk o. lockout.	Handsmak.-arb.	Skåne. (städerna)	Löneförhöjning. Arbetstid.
69	25 „	—	—	Lockout.	Metallduksväfware.	Jönköping.	Lönesänkning.
70	26 „	8 juni.	14	Strejk.	Filare.	Stockholm.	Lönesänkning.
71	28 „	—	Öfver 30	Strejk.	Tvätterskor.	Stockholm.	Löneförhöjning. Arbetstid.
72	1 juni.	5 juni.	5	Strejk.	Sågverksarb.	Neder-Kalix. (Norrb. l.)	Löneförhöjning m. m. Arbetsordning.
73	1 „	21 „	21	Strejk.	Stufveriarb.	Luleå.	Arb. fordr., att endast organiserade arb. få an-vändas. Löneförhöjning.
74	2 „	11 juli.	40	Lockout.	Måleriarb.	Stockholm.	Löneförhöjning. Olycks-fallsförsäkring.
75	10 „	11 juni.	1	Strejk.	Flottningsarb.	Ljusdal.	Löneförhöjning.
76	10 „	13 „	4	Strejk.	Sågverksarb.	Saltvik. (Gäflerborgs l.)	Löneförhöjning.
77	13 „	22 „	10	Strejk.	Gjuteriarb.	Växjö.	Afskaffande af ackordsar-be-te. Arbetstid. Förbättr. af gjuteriet i sanitärt hänseende.
78	16 „	19 „	3	Strejk.	Vagnmakeriarb.	Malmö.	Löneförhöjning.
79	18 „	20 „	3	Strejk.	Sågverksarb.	Gustafshamn. (Västern. l.)	Löneförhöjning.
80	19 „	19 „	1	Strejk.	Mureri-handtlangare.	Karlskrona.	Arb. fordrade att få behålla 11 timmars arbetsdag.
81	20 „	25 „	5½	Strejk.	Sågverksarb.	Altappen. (Norrb. l.)	Personfråga.
82	22 „	23 „	1½	Strejk.	Grundläggeriarb., bergsprängare.	Härnösand.	Arb. fordrade ny prislista.
83	25 „	5 juli.	11	Strejk.	Stenhuggeriarb.	V. Rödeby. (Blekinge l.)	Löneförhöjning.
84	27 „	—	—	—	Träarb. (fabrikssnickare)	Södertälje.	Arb. fordrade, att samma ar-betsaftal skulle gälla som hos öfriga a-g. på platsen.
85	1 juli.	—	—	Lockout.	Bageriarb.	Göteborg.	Kost- och logisystemets afskaffande.
86	4 „	6 juli.	3	Strejk.	Sågverksarb.	Göteborg.	Löneförhöjning.
87	6 „	12 „	7	Strejk.	Stenhuggeriarb.	Fjällbacka. (Göt. o. Boh. l.)	Löneförhöjning.

8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	Löpande åren.
Känt högsta antal			Organiserade arbetare.	Resultat.	Uppgifter föreliggande från	Anmärkningar.	
direkt berörda arbetsgifvare.	strejkande arbetare.	ute-stängda arbetare.					
14	c:a 175		Ja.	Kompromiss.	a-g., a.	⁶⁸⁾ Började med strejk i Lund hos 5 a-g. Lockout i Hålsingborg d. 14 a, utsträckt till de flesta fabriker i Skåne.	68
1	—	9	Ja.	—	a-g., a.	⁶⁹⁾ A-g. ville sänka ackordsprisen. — Bolaget beslutat nedlägga rörelsen.	69
1	18	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.	⁷⁰⁾ A-g. ville sänka ackordsprisen.	70
1	49	—	Ja.	—	a-g., a.	⁷¹⁾ Rörelsen nedlades enl. beslut d. 2/7 (a-g.)	71
1	c:a 400	—	Delvis.	—	a-g., a.	⁷²⁾ Motsägande uppgifter angående resultatet.	72
4	c:a 200	—	Delvis.	Förutv. villkor.	a-g., a.		73
c:a 70	—	637 (466)	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.		74
1	c:a 200	—	Nej.	Kompromiss.	a-g., a.	⁷⁶⁾ Nya maskiner hade blivit insatta i sågverket, hvarigenom ackordsprisen sjönko. — 24 andra arb. blefvo utan arbete.	75
1	66	—	Nej.	Kompromiss.	a-g., a.		76
1	10	—	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.	⁸⁰⁾ 18 murare blefvo utan arbete. — Tvist förelåg egentl. mellan arb. inbördes. Murarnes fackförening fordrade näml., att arbetet ej skulle få fortgå mer än 10 timmar dagl., hvarpå handtlagarna ej ville ingå, då det minskade deras dagspenning.	77
5	19	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		78
1	9	—	Nej.	Förutv. villkor.	a-g., a.		79
1	53	—	Nej.	10 timmars arbetsdag införd.	a-g., a.		80
1	c:a 300	—	Nej.	Arb:nes fordr. beviljades icke.	a-g., a.	⁸¹⁾ Arbetarne fordrade afskedandet af förvaltaren vid sågverket.	81
2	c:a 40	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a.		82
1	57	—	Nej.	Kompromiss.	a-g., a.	⁸³⁾ Som a-g:s och arb:nes uppgifter rörande resultatet äro motsägende, har ombudets uppgift anförts.	83
1	4		Ja.	Arbetet icke upptaget.	a-g., a.		84
4	—	2	Ja.	—	a-g., a.	⁸⁵⁾ Arbetet icke upptaget af organiserade arbetare. — A-g. uppgifver, att någon konflikt icke ägt rum.	85
1	52 (30)	—	Delvis.	Kompromiss.	a-g., a.	⁸⁶⁾ Arb. uppgifva, att deras fordr. helt beviljades.	86
1	11	—	Ja.	Förutv. villkor.	a-g., a.	⁸⁷⁾ Blockaden upphäddes sedermera, när verks-heten öfvergick till annan a-g.	87

Löpande årsnr.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	Början.	Slut.	Varaktighet i dagar.	Karak-tär.	Fack.	Ort.	Twistepunkt.
88	8 juli.	8 juli.	(1 timme)	Strejk.	Sågverksarb. (stabbläggare)	Alvik. (Västern. l.)	Löneförhöjning.
89	9 „	11 „	3	Strejk.	Transportarb. (Skogsafverkning)	Sandträsk. (Norrb. l.)	Löneförhöjning. Ändring i grunderna för betalnings utfående.
90	13 „	26 „	14	Strejk.	Stenhuggeriarb.	Tångsäter. (Örebro l.)	Fordr. om återtagande af en afskedad arb.
91	14 „	20 sept.	69	Strejk.	Stenhuggeriarb.	Gäddeglo. (Kalm. l.)	Arbetsystemet.
92	15 „	15 juli.	1½	Strejk.	Sågverksarb. (hjälpålgare)	Alvik. (Västern. l.)	Löneförhöjning.
93	21 „	7 aug.	18	Strejk.	Transportarb.	Lundby. (Göteb. o. Bohus l.)	Löneförhöjning. Fordran, att end. organ. arb. finge användas.
94	22 „	24 juli.	3	Strejk.	Sågverksarb.	Norrtälje.	Löneförhöjning.
95	23 „	31 „	9	Strejk.	Sågverksarb.	Johannedal. (Västern. l.)	Löneförhöjning. Fordr., att återfå det afdr., som gjorts å fjolårets ackordspris.
96	27 „	7 aug.	12	Lockout.	Gjutare.	Löfholmen. (Stockh. l.)	Löneförhöjn. Arbetstid.
97	28 „	28 juli.	1	Strejk.	Byggn.-snickare.	Halmstad.	Arb. fordr., att en icke organiserad arb. på platsen skulle ansluta sig till organis. eller afskedas.
98	28 „	30 „	3	Strejk.	Järn- o. metallarb. (järnverk)	Avesta. (Kopparb. l.)	Arb. fordrade att få behålla 10 timmars arbetsdag.
99	28 „	4 aug.	8	Strejk.	Stenhuggeriarb.	Stilleryd. (Blek. l.)	Löneförhöjning.
100	29 „	31 juli.	3	Strejk.	Stufveriarb.	Södertälje.	Personfråga.
101	30 „	2 aug.	4	—	Möbelsnickare.	Karlskrona.	Personliga förhållanden.
102	1 aug.	3 sept.	34	—	Byggnadsarb. (snickare o. timmermän)	Malmö.	Tillämpning af gällande arbetsaftal.
103	1 „	14 jan. 04	379	Strejk.	Stenhuggeriarb.	Sternö. (Blek. l.)	Löneförhöjning.
104	4 „	15 sept.	43	Strejk.	Kem.-tekn. arb. (klorat- o. karbid-fabr.)	Månsbo. (Kopparb. l.)	Löneförhöjning.

8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	Löpande årsnr.
Känt högsta antal			Organiserade arbetare.	Resultat.	Uppgifter föreliggande från	Anmärkningar.*	
direkt berörda arbetsgifvare.	strejkande arbetare.	utestängda arbetare.					
1	12	—	Nej.	Arb:nes fordr. beviljades.	a.	⁸⁹⁾ Alla arb. utom 7 återgingo i arbetet. — Arb. uppgifva, att deras fordr. helt beviljades.	88
1	40	—	Nej.	Kompromiss.	a-g., a.		89
1	21	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.	⁹⁰⁾ A-g. uppgifver, att arb. äfven fordr. den förre verkmästarens afskedande, hvilket icke beviljades.	90
1	6	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		91
1	6	—	Nej.	Förutv. villkor.	a-g., a.	⁹¹⁾ Arbetarne uppgifva, att arb. och a-g. hade missförstått hvarandra angående arbetssystemet.	92
4	250	—	Delvis.	Kompromiss.	a-g., a.	⁹²⁾ 30 andra arb. blefvo utan arbete. Löneförhöjn. beviljades, men icke arb:nes andra fordran (a-g.)	93
1	36	—	Nej.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.	⁹⁵⁾ De flesta strejkande voro minderåriga.	94
1	24	—	Nej.	Förutv. villkor.	a-g., a.		95
1	—	4	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.	⁹⁶⁾ Arb. fordrade ackordarbetets afskaffande och 10 t. arb.-dag.	96
1	6	—	Ja.	Arbetaren anslöt sig till organisationen.	a-g., a.	⁹⁸⁾ På grund af ringa arbetstillgång önskade a-g. införa 8 tim. arbetsdag. Återinförande af 10 timmars arbetsdag efter en vecka utlofvades. — A-g. anser, att ingen arbetskonflikt ägt rum.	97
1	47	—	Nej.	Kompromiss.	a-g., a.		98
1	54	—	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.	¹⁰⁰⁾ Arb. vägrade arbeta under en förman, som varit strejkbrytare (a) i Stockholm under hamnarb.-konflikten därstädes.	99
1	28	—	Delvis.	Nya arb. på förutv. villkor.	a-g., a.		100
1	8	—	Ja.	Arb. återgingo.	a-g., a.	¹⁰¹⁾ Den egentliga anledningen till arbetsinställelsen var, att arb. fordrade ett humanare behandlingssätt (a).	101
1	17	—	Ja.	Twistefrågan hänsköts, enl. a-g:s fordran, till en förefintlig permanent skiljenämnd.	a-g., a.	¹⁰²⁾ Skiljenämnden förklarade arbetarnes fordringar oberättigade.	102
1	c:a 60	—	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.		103
1	144	—	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.		104

Löpande årsnr.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	Början.	Slut.	Varaktighet i dagar.	Karakter.	Fack.	Ort.	Tvistepunkt.
105	6 aug.	7 aug.	2	Strejk.	Grufarb.	Stabbarp (Malmöhus l.)	Arb. fordr. införandet af ett nytt betalningssystem och löneförhöjning.
106	6 „	7 „	1	Strejk.	Sågverksarb. (minderåriga).	Mon (Västern. l.)	Löneförhöjning.
107	7 „	8 „	2	Strejk.	Grofarb. (vid elektr. kablers nedläggande).	Norrköping.	Löneförhöjning.
108	10 „	12 okt.	64	Strejk.	Stenhuggeriarb.	Lanna (Örebro l.)	Löneförhöjning. Lönens utbetalande på bestämd dag.
109	19 „	19 aug.	1	Strejk.	Sågverksarb. (minderåriga).	Norrköping.	Löneförhöjning.
110	19 „	21 „	2 1/2	Strejk.	Sågverksarb. (minderåriga).	Bomhus (Gäflab. l.)	Arbetstid. Löneförhöjning.
111	20 „	25 okt.	67	Strejk o. lockout.	Stenhuggeriarb.	Vånevik (Kalm. l.)	Arb. fordrade skriftligt arbetsaftal.
112	25 „	26 aug.	1	Strejk.	Sågverksarb. (minderåriga).	Bomhus (Gäflab. l.)	Arbetstid.
113	25 „	30 „	6	Strejk.	Möbelsnickare.	Jönköping.	Löneförhöjning.
114	2 sept.	3 sept.	2	Strejk.	Tegelbruksarb.	Kallerstad (Östergötl. l.)	Utfående af aflöning.
115	4 „	12 „	9	Strejk.	Möbelsnickare.	Malmö.	Löneförhöjning, fastställande af prislista.
116	5 „	—	Öfver 180	Strejk.	Stenhuggeriarb.	Heestrand (Göt. o. Boh. l.)	Lönefråga.
117	7 „	13 sept.	7	Strejk.	Tapetserare.	Stockholm.	Löneförhöjning. Arbetstid.
118	7 „	27 „	21	Strejk.	Tunnbindare.	Hässelholm.	Löneförhöjning.
119	9 „	27 „	19	Strejk.	Grofarb. (konstgödningsfabr.).	Landskrona.	Arb. fordr. afskedandet af 3 arb., hvilka nekade deltaga i viss af fackfören. beslut. uttaxering.
120	14 „	10 dec.	88	Strejk.	Träarb.	Västervik.	Löneförh. Inf. af arb.-aftal m. m.
121	19 „	21 sept.	3	Strejk o. lockout.	Spärvägsarb.	Norrköping.	Löneförhöjning. Personfråga.
122	30 „	1 okt.	1	Strejk.	Byggn.-snickare.	Stockholm.	Löneförhöjning.
123	1 okt.	8 „	8	Strejk.	Stenhuggeriarb.	Varberg.	A-g. fordr., att arb. skulle bära förlusten af den sten, s. af köparne kasserades.

8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	Löpande årsnr.
Känt högsta antal			Organiserade arbetare.	Resultat.	Uppgifter föreliggande från	Anmärkningar.	
direkt berörda arbetsgiffvare.	strejkande arbetare.	uteslagna arbetare.					
1	26	—	Nej.	Kompromiss.	a-g., a.	¹⁰⁵⁾ Löneförh. beviljades. Löfte erhöles om utredning inom 2 mån. ang. det begärda betalningssystemets lämplighet.	105
1	16	—	Nej.	Förutv. villkor.	a-g., a.	¹⁰⁶⁾ A-g. anser, att ingen arbetskonflikt ägt rum.	106
1	50	—	Nej.	Kompromiss.	a-g., a.		107
1	18	—	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.		108
1	30	—	Nej.	Kompromiss.	a-g., a.		109
1	ca 40	—	Nej.	Kompromiss.	a-g., a.	¹¹⁰⁾ 570 andra arb. blefvo utan arbete. Jfr n:r 112.	110
1	8	15	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.	¹¹¹⁾ Den ²⁰ s strejk af stenhuggarne; den ⁷ s lockout mot borrarne. Det nya arbetsaftalet upptog höjd timpenning för flere af borrarne. (a.) — Uppgifterna från a-g. ofullständiga.	111
1	ca 80	—	Nej.	Förutv. villkor.	a-g., a.	¹¹²⁾ Jfr n:r 110.	112
1	30 (18)	—	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.	¹¹³⁾ Konflikten löstes genom skiljedom.	113
1	35	—	Nej.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.	¹¹⁴⁾ A-g. anser, att någon konflikt icke ägt rum.	114
4	150 (95)	—	Delvis.	Kompromiss.	a-g., a.		115
1	8	—	Ja.	—	a-g., a.		116
23	ca 160	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.	¹¹⁹⁾ Arb. anse själftva, att strejkbetlutet var förhastadt. Arbetet återupptogs på det af a-g. framställda villkoret, att de 4 arb., hvilka varit anstiftare af strejken, icke skulle återtagas i arbetet.	117
1	2	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		118
1	60	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades icke.	a-g., a.		119
1	70	—	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.		120
1	13	21	Nej.	Förutv. villkor.	a-g., a.	¹²¹⁾ Arb. fordrade bl. a. 2 st. tyska schaktmästares afskedande, hvilket ej beviljades.	121
1	16	—	Ja.	Motsägende uppgifter.	a-g., a.		122
1	14	—	Nej.	A-g:s fordr. beviljades icke.	a-g., a.	¹²²⁾ A-g. uppgifver, att ingen arbetsinställelse ägt rum.	123

Löpande årsnr.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	Början.	Slut.	Varaktighet i dagar.	Karak-tär.	Fack.	Ort.	Twistepunkt.
124	2 okt.	2 okt.	1	Strejk.	Grofarb.	Malmö.	Löneförhöjning.
125	3 „	5 „	2	Strejk.	Hattmakare.	Malmö.	Löneförhöjning enl. hos öf-riga a-g. gällande tariff.
126	10 „	12 „	2	Strejk.	Grofarb., minderåriga. (yllefabr.)	Reimersholm (Stockh. 1.)	Arb. fordrade att återfå gjordt afdrag å aflöningen.
127	12 „	14 „	3	Strejk.	Sömmerskor.	Stockholm.	Arb. påyrkade vissa förän- dringar i arbetslokalen.
128	12 „	19 jan. 04	100	—	Textilarb.	Mariedal (Stockh. 1.)	Arb. fordr. att få på samma villkor som förut fort- sätta arbetet vid fabriken.
129	26 „	27 okt.	2	Strejk.	Skoarb.	Skeninge.	Löneförhöjning.
130	30 „	31 „	1½	Strejk.	Transportarb.	Uddevalla.	Väutpenning:s utbetalande.
131	30 „	28 nov.	30	Strejk.	Droskkuskar.	Stockholm.	Forodr. om återtag. af af- skedade arb. Personl. förh. m. m.
132	1 nov.	2 „	2	Strejk.	Bageriarb.	Gellivare (Norrb. 1.)	Lönefråga.
133	2 „	16 febr. 04.	107	Strejk.	Grofarb. (grundläggare, bergsprängare)	Stockholm.	Personliga förhållanden.
134	5 „	6 dec.	32	Strejk.	Sågverksarb.	Båtskärsnäs (Norrb. 1.)	Lönefråga.
135	7 „	7 nov.	1	Strejk.	Grofarb. (jordschaktn.)	Luleå.	Lönefråga.
136	13 „	13 „	1	—	Stenhuggeriarb.	Västervik.	Grunderna för aflöningens utbetalande.
137	16 „	23 „	8	Strejk.	Buntmakeriarb.	Stockholm.	Arbets-tid. (Organisations- spörmål.)
138	24 „	26 jan. 04	64	Strejk.	Glasarb.	Flerohopp (Kalm. 1.)	Forodr. om återtag. af afsked. arb. Arbets-tid m. m. (Or- ganisations-spörmål.)
139	25 „	14 dec.	20	Strejk.	Skoarb.	Stockholm.	Löneförhöjning.
140	30 „	2 „	3	Lockout.	Grofarb. (cementgjuteri)	Halmstad.	Lönesänkning.
141	1 dec.	1 „	½	Strejk.	Plåtslageriarb.	Gäffe.	Forodr. om återtagande af en afskedad arbetare.
142	21 „	3 jan. 04.	14	Lockout.	Tunnbinderiarb.	Sjöbo (Malm. 1.)	Förändring i gällande pris- lista.

8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	Löpande årsnr.
Känt högsta antal			Organiserade arbetare.	Resultat.	Uppgifter föreliggande från	Anmärkningar.	
direkt berörda arbetsgivarne.	strejkande arbetare.	utestängda arbetare.					
1	13	—	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.	⁽¹²⁶⁾ Afdraget hade blifvit gjort, emedan stora dragremmen i fabriken sprungit sönder och fabriken måst stå en em. — En sedermera framställd begäran om löneförhöjning blef icke bifallen.	124
1	7	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		125
1	12	—	Nej.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		126
1	10	—	Nej.	Nya arb. på förutv. villkor.	a-g., a.	⁽¹²⁸⁾ A-g. uppgifver, att någon arbetskonflikt icke ägt rum, då Mariédals fabrik nedlades på grund af rent ekonomiska skäl.	127
1	8	—	Delvis.	Arb. fingo anställning å samme a-g:s fabrik i Karlskrona.	a-g., a.		128
1	11	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		129
1	23	—	Nej.	Nya arbetare antogos.	a-g., a.	⁽¹³⁰⁾ Arbetet bestod af kollossn. fr. ångbåt. Arb. fordrade betalning för den tid de väntade på tomvagnar, c:a 1 timmes tid.	130
1	79	—	Delvis.	Kompromiss.	a-g., a.		131
1	3	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.	⁽¹³³⁾ Uppgifter rörande konfliktens afslutning föreliggande endast från arbetarne.	132
1	20 (14)	—	Delvis.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		133
1	c:a 200	—	Delvis.	—	a-g., a.	⁽¹³⁴⁾ Uppgifterna rörande resultatet äro ofullständiga och delvis hvarandra motsägande.	134
2	69	—	Nej.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.	⁽¹³⁵⁾ A-g. ville sänka ackordspriset pr kbm. på grund af minskad transportväg.	135
1	37	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		136
1	4	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.	⁽¹³⁷⁾ Striden gällde indirekt föreningsrätten, i det att a-g. vägrade erkänna fackföreningen som underhandlande part. (a.)	137
1	35	—	Delvis.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		138
1	18	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.	⁽¹³⁸⁾ Striden gällde indirekt föreningsrätten (a.) — Beträffande resultatet föreliggande inga uppgifter från a-g.	139
1	—	12	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		140
1	38	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.	⁽¹⁴¹⁾ A-g. uppgifver, att konflikten förorsakades af ett missförstånd.	141
1	—	3	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		142

Arbetsinställelser (strejker och lockouter)

(Arbetarnes uppgifter i kol. 9 och 10 äro, om de afvika

a-g. = arbetsgifvare.

Löpande årsnr.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	Början.	Slut.	Varaktighet i dagar.	Karakter.	Fack.	Ort.	Twistepunkt.
1	4 jan.	omkr. 27 jan.	omkr. 23	Strejk.	Elektr. montörer.	Finspong. (Österg. l.)	Personfråga.
2	5 jan.	19 jan.	15	Strejk.	Tapetserare.	Örebro.	Lönefråga.
3	7 jan.	20 mars.	74	Strejk.	Gjuteriarb.	Gäfle.	Löneförhöjning.
4	12 jan.	18 jan.	7	Strejk.	Garfveriarb.	Karlstad.	Arb. fordrade betalning för s. k. lätthelgdagar, förkortad arbetstid och löneförhöjning.
5	15 jan.	15 jan.	1 1/2	Strejk.	Skoarbetare.	Eslöf.	Middagsrastens längd.
6	15 jan.	1 febr.	18	—	Jordbruksarb.	Alnarp. (Malm. l.)	Lönefråga.
7	16 jan.	19 jan.	3	Strejk.	Smed (a-g). Stenhuggeriarb. (a.).	Skärallid. (Krist. l.)	Smeden fordrade fria kol (a-g.). A-g. ville reducera arbetspriserna för stenhuggeriarb. (a.).
8	21 jan.	7 febr.	18	Strejk.	Grofarb. (toffelmakare).	Malmö.	Löneförhöjning.
9	23 jan.	26 jan.	4	Strejk.	Kappsömmerskor.	Falun.	Löneförhöjning.
10	25 jan.	25 jan.	1	Strejk.	Grofarb. (jordschaktning)	Falun. (Gäfle—Dala järnv.)	Arb. fordrade, att tvenne afsked. arb. skulle återtagas samt rätt att själfva välja förman.
11	27 jan.	28 jan.	1	Strejk.	Grofarb. (impregner.-verk)	Eslöf.	Lönesänkning.
12	28 jan.	28 jan.	1	Strejk.	Bryggeriarb.	Kalmar.	Arb. fordrade en förmans afskedande samt återtagande af en afskedad arb.
13	2 febr.	—	—	Strejk.	Skrädderiarb.	Malmö.	Föreningsrätten, kollektiva aftal, prislista.
14	6 febr.	9 febr.	4	Strejk.	Grofarb., kvinnl. (glödlampfabrik)	Nyköping.	Löneförhöjning.
15	6 febr.	—	—	—	Bageriarb.	Strömstad.	A-g. ville införa personliga kontrakt.
16	8 febr.	4 april.	57	Lockout.	Kakelugsmakeri-arb. (formare och sättare)	Lidköping.	Afskedande af arbetare. Löneförhöjning.

i Sverige, påbörjade under år 1904.

från arbetsgifvarnes, anförda inom parentes).

a. = arbetare. omb. = K. Kommerskollegii ombud.

8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	Löpande åren: r.
Känt högsta antal			Organi- serade arbetare.	Resultat.	Upp- gifter före- ligga från	Anmärkningar.	
direkt berörda arbets- givare.	strej- kande arbetare.	ute- stängda arbetare.					
1	23	—	Delvis.	Förutvarande villkor.	a-g., a.		1
1	2	—	Ja.	—	a-g., a.	²⁾ Rörande resultatet stridiga uppgifter.	2
1	16	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.	³⁾ 25 andra arbetare blefvo utan arbete.	3
1	10	—	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.	⁴⁾ Arb. ingingo i fackförening vid strejkens början (a-g.).	4
1	200	—	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.	⁵⁾ Konflikten uppkom genom missförstånd och var syn- nerligen obetydlig.	5
1	38	—	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.	⁶⁾ Den dittillsvarande dags- penningen, 1.80 kr., skulle utgå till den 15 febr., där- efter det af arb. fordrade högre beloppet, 2 kr.	6
1	1 (24)	—	Ja.	Förutvarande villkor (a-g.). Arb:nes fordr. beviljades (a.).	a-g., a.	⁷⁾ Arb. uppgifva konflikten hafva varat endast 1 dag.	7
6	14 (18)	—	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.		8
1	25	—	Nej.	Kompromiss.	a-g., a.		9
1	66	—	Delvis.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.	¹⁰⁾ A-g. uppgifver, att inga arb. afskedats, samt an- ser, att ingen arbetskon- flikt ägt rum.	10
1	20	—	Nej.	Kompromiss.	a-g., a.		11
1	7	—	Nej.	Nya arb. antogos omedel- bart.	a-g., a.		12
1	17 (26)	—	Ja.	Nya arbetare antogos.	a-g., a.		13
1	23	—	Nej.	Förutvarande villkor.	a-g., a.	¹⁵⁾ A-g. uppgifver, att den afskedade arb. i laga tid uppsagts. Arb. erhö- llo pekuniärt understöd från sitt förbund till d. 1 maj.	14
1	5	—	Ja.	Delv. nya arb. på förut- varande villkor.	a-g., a.		15
1	—	4	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a.		16

Löpande årsnr.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	Början.	Slut.	Varaktighet i dagar.	Karakter.	Fack.	Ort.	Twistepunkt.
17	10 febr.	21 febr.	12	—	Garfvärkarb.	Järla. (Stockh. l.)	Löneförhöjning.
18	13 febr.	13 febr.	1	Strejk.	Garfverkarb. (minderåriga)	Askersund.	Löneförhöjning.
19	18 febr.	28 mars.	40	Strejk.	Skoarb.	Örebro.	Arb. fordrade en kamrats afskedande samt bestämt arbetsaftal med förhöjda löner och förkortad arbetstid.
20	20 febr.	24 febr.	5	Strejk.	Typografer.	Varberg.	Personliga förhållanden.
21	22 febr.	26 febr.	5	Strejk.	Brädgårdsarb.	Göteborg.	Lönesänkning.
22	22 febr.	8 mars.	16	Strejk.	Stenhuggeriarb.	Vätö. (Stockh. l.)	Arb. fordrade, att prislistan skulle följas.
23	23 febr.	1 maj.	69	—	Kem.-tekn. arb. (superfosfatfabr.)	Stockholm.	Arb. fordrade återtagandet af afskedade kamrater samt kollektivt aftal.
24	29 febr.	29 febr.	(1 timme)	Strejk.	Grufarb. (dragare o. lejhug-gare)	Hyllinge. (Malm. l.)	Löneförhöjning.
25	1 mars.	6 mars.	6	Strejk.	Stenhuggeriarb.	Vånevik. (Kalmar l.)	Lönesänkning.
26	2 mars.	10 april.	40	Strejk.	Skoarb.	Stockholm.	Arb. fordrade ett bestämt arbetsaftal med garanterade minimilöner.
27	7 mars.	1 nov.	239	—	Järnvägsbygg-nadsarb. (tippare, gropare)	Falun— Västerdalar-nas järnv. Valdemars-vik.	Löneförhöjning m. m.
28	8 mars.	13 mars.	6	Lockout och strejk.	Garfverkarb.		Ackordsarbete. Förenings-rätt.
29	10 mars.	13 mars.	4	Strejk.	Sågverksarb. (stabbläggare)	Karlstad.	Löneförhöjning. Personliga förhållanden.

8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	Löpande årsnr.
Känt högsta antal.			Organiserade arbetare.	Resultat.	Uppgifter föreliggande från	Anmärkningar.	
direkt berörda arbetsgivar.	strejkande arbetare.	utestängda arbetare.					
1	11		Delvis.	Kompromiss.	a-g., a.	¹⁷⁾ A-g. anser, att någon konflikt i vanlig bemärkelse ej ägt rum.	17
1	6	—	Nej.	Nya arb. på förutv. villkor.	a-g., a.	¹⁸⁾ A-g. anser, att någon arbetsinställelse i egentlig mening icke ägt rum.	18
3	350	—	Delvis.	Kompromiss.	a-g., a.	¹⁹⁾ Hos en a-g. fortgick strejken d. ¹⁸ / ₉ — ¹⁷ / ₈ s, hos en d. ²⁹ / ₂ — ²⁷ / ₂ s och hos en d. ¹ / ₈ — ²⁸ / ₈ s. Ursprungl. tvistepunkten var arbetsfordr. på en kamrats afsk. Denna fråga skulle afgöras af en skiljedomstol. Uppg. om utgången på denna punkt föreligger ej. Samtl. vuxna voro organiserade.	19
1	7	—	Ja.	Förutvarande villkor.	a-g., a.		20
1	25	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.	²¹⁾ A-g. anser, att någon arbetsinställelse i egentlig mening icke förekommit. Arbetsbrist var för tillfället rådande.	21
1	49	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a.	²²⁾ Tvisten afgjordes genom skiljedom.	22
1	108		Delvis.	Kollektivt aftal infördes. De afsked. arb. återtogos ej.	a-g., a.		23
1	22	—	Nej.	Förutvarande villkor.	a-g., a.	²⁴⁾ Löneförhöjning bars sedermera beviljats (a.). A-g. förklarar, att någon arbetskonflikt icke ägt rum.	24
1	189	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.	²⁵⁾ A-g. tog tillbaka sitt beslut om lönereducering.	25
1	235	—	Delvis.	Kompromiss.	a-g., a.	²⁶⁾ Samtliga vuxna voro organiserade.	26
1	120		Delvis.	Kompromiss.	a-g., a.	²⁷⁾ 107 andra arb. blefvo arbetslösa.	27
1	10	20	Ja.	Nytt arbetsaftal upprättades.	a-g., a.	²⁸⁾ 20 arb. utestängdes, 10 lämnade frivilligt arbetet. I det nya aftalet erkändes föreningsrätten, hvilken a-g. förklarar sig icke hafva velat fränkänna arb. Konfl. synes ha uppstått till följd af ömsidigt missförstånd.	28
1	12	—	Nej.	Kompromiss.	a-g., a.	²⁹⁾ Arb:nes fordran om löneförhöjning beviljades helt.	29

Löpande årsnr.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	Början.	Slut.	Varaktighet i dagar.	Karak-tär.	Fack.	Ort.	Twistepunkt.
30	17 mars.	17 mars.	1/2	Strejk.	Sågverksarb. (lastare o. vagnare)	Saltvik. (Gäflab. 1.)	Arb. fordrade garanterad minimiinkomst per dag.
31	17 mars.	21 mars.	5	—	Grufarb. (borrare)	Koskullskulle. (Norrb. 1.)	Arb. fordrade en kamrats afskedande.
32	23 mars.	30 juni.	100	Lockout och sympati-strejk.	Stenhuggeriarb.	Kålsebo, Flivik. (Kalmar l.)	Löneförhöjning.
33	24 mars.	25 mars.	2	Strejk.	Grofarb. (handtlangare)	Nyköping.	Löneförhöjning.
34	30 mars.	—	—	—	Grofarb. (salubrinfabrik)	Eslöf.	Löneförhöjning.
35	2 april.	8 april.	7	Strejk.	Murerihandtl.	Eslöf.	Löneförhöjning.
36	2 april.	11 april.	10	Strejk.	Kakelungsmakeri- arb.	Norrköping.	Högre ackordspriser.
37	2 april.	22 april.	21	Strejk.	Måleriarb.	Hälsingborg.	Löneförhöjning. Ant. lärlingar och deras villkorm. m.
38	5 april.	11 april.	6	Strejk.	Kopparslageriarb.	Stockholm.	Införande af nytt arbets-aftal.
39	5 april.	16 maj.	42	Strejk.	Sadelmakeriarb.	Jönköping.	Arb. fordrade bestämd pris-listas fastställande. Löneförhöjning m. m.
40	5 april.	16 maj.	42	Lockout.	Tunnbinderiarb.	Karlshamn.	Lönesänkning.
41	5 april.	27 aug.	145	Strejk.	Stenhuggeriarb.	Merserum. (Blek. l.)	Skriftl. aftal med högre arbetslöner.
42	11 april.	29 maj.	383	—	Skutskeppare.	Glumslöf. (Malm. l.)	Löneförhöjning m. m.
43	12 april.	12 april.	1/2	Strejk.	Grofarb. (tändsticksfabr.)	Växjö.	Löneförhöjning.
44	12 april.	12 april.	1	Strejk.	Träarb. (byggn.-timmermän)	Malmö.	Undertecknande af ackords-prislista.
45	14 april.	16 april.	2 1/2	Strejk.	Skrädderiarb.	Göteborg.	Arb. fordrade en kamrats afskedande.
46	13 april.	17 april.	5	Strejk.	Skogsafverknings- arb.	Galtström. (Västern. l.)	Löneförhöjning.
47	15 april.	22 april.	8	Strejk.	Åkeriarb.	Göteborg.	Löneförhöjning m. m.
48	16 april.	sept.	ca 150	Strejk.	Stenhuggeriarb.	Hamburg-sund. (Göt. o. Boh. l.)	Löneförhöjning.
49	18 april.	18 april.	1	Strejk.	Träarb. (timmermän)	Sköfde.	Löneförhöjning.
50	18 april.	25 april.	8	Lockout och sympati-strejk.	Grofarb. (vattenverk)	Landskrona.	Lönefråga.

8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	Löjande årsnr.
Känt högsta antal			Organiserade arbetare.	Resultat.	Uppgifter föreliggande från	Anmärkningar.	
direkt berörda arbetsgifvare.	strejkande arbetare.	uteslagna arbetare.					
1	8	—	Nej.	De strejkande fingo afsked.	a-g., a.		30
1	16		Delvis.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.	³¹⁾ Arb. tillförsäkrades därjämte oinskränkt föreningsrätt samt frihet i fråga om inköp af lifsförsäkradehåll, något som. enl. a-g:s uppgift, förut icke fränkants dem. 13 andra arb. blefvo arbetslösa.	31
1	14	35	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.		32
1	12	—	Delvis.	Kompromiss.	a-g., a.		33
1	7		—	Nya arb. antogs.	a-g.		34
4	23	—	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.	³⁵⁾ Den af arb. fordrade timlönen beviljades fr. d. 1 jan. 1905.	35
4	51 (30)	—	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.		36
19	125	—	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.	³⁷⁾ En nämnd af 6 personer, 3 från hvardera parten, tillsattes för tvistens lösning.	37
11	34	—	Delvis.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		38
2	4	—	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.		39
1	—	3	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a.		40
1	74(c:a 50)	—	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.		41
2	c:a 25		Ja.	Arbetsgifvares villkor.	a-g., a.		42
1	—	—	Nej.	Förutvarande villkor.	a.	⁴³⁾ A-g. anser, att någon arbetskonflikt i egentlig mening ej förekommit.	43
2	6	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.	⁴⁴⁾ Tvisten var af uteslutande formell natur (a-g.).	44
1	c:a 100	—	Delvis.	Den ifrågak. arb. begärde själf sitt afsked.	a-g., a.		45
1	100	—	Nej.	Kompromiss.	a-g., a.	⁴⁶⁾ 128 andra arb. blefvo arbetslösa.	46
24	175	—	Delvis.	Kompromiss.	a-g., a.	⁴⁷⁾ Lockout proklamerades sedermera i juli månad.	47
1	5	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		48
1	c:a 20	—	—	Förutvarande villkor.	a-g.	⁴⁹⁾ A-g. anser, att någon arbetskonflikt i egentlig mening icke förekommit.	49
1	6	5	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.	⁵⁰⁾ 2 arb. blefvo indirekt berörda.	50

Löpande årsnr.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	Början.	Slut.	Varaktighet i dagar.	Karak-tär.	Fack.	Ort.	Twistepunkt.
51	18 april.	25 april.	8	Strejk.	Skrädderiarb.	Borås.	Löneförhöjning.
52	19 april.	3 maj.	15	Strejk.	Textilarb. (färgeri- o. appreturverk)	Borås.	Löneförhöjning.
53	19 april.	1 aug. 1907	1190	Lockout.	Träarb. (snickerifabrik)	Värnamo.	Föreningsrätten.
54	20 april.	20 april.	1/2	Strejk.	Sadelmakeriarb.	Stockholm.	Löneförhöjning.
55	20 april.	27 april.	8	Strejk.	Skrädderiarb.	Kalmar.	Löneförhöjning m. m.
56	21 april.	—	—	Lockout.	Glasarb.	Brevik. (Kalmar l.)	Lönesänkning.
57	25 april.	26 april.	2	Strejk.	Grufarb.	Billesholm. (Malm. l.)	Löneförhöjning.
58	25 april.	19 juni.	56	Strejk och lockout.	Fabriksarb. (reseffektfabr.)	Göteborg.	A-g. vägrade erkänna arbetarnes organisation som underhandlande part. Förhöjd prislista.
59	26 april.	5 maj.	10	Lockout.	Måleriarb.	Karlstad.	Löneförhöjning. Arbetstid. Lärlingssystemet.
60	27 april.	12 maj.	16	—	Buntmakeriarb.	Stockholm.	Prislistans giltighetstid.
61	27 april.	14 aug.	110	Strejk.	Sågverksarb. (brädgård.)	Norrköping o. Oxelösund.	Arb. fordr. företrädesrätt till arbete för organ. arb. samt införande af kollek- tiva arbetsaftal.
62	28 april.	29 april.	1	Strejk.	Grofarb. (handtlangare.)	Jönköping.	Personliga förhållanden.
63	29 april.	1 maj.	3	—	Sågverksarb. (minderåriga)	Sund. (Västern. l.)	Löneförhöjning.

8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	Löjande årsn:r.
Känt högsta antal			Organi-serade arbetare.	Resultat.	Upp-gifter före-ligga från	Anmärkningar.	
direkt berörda arbets-gifvare.	strej-kande arbetare.	ute-stängda arbetare.					
1	15 (9)	—	Delvis.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		51
1	26	—	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.		52
1	—	19	Ja.	Delvis nya arbetare.	a-g.	⁵³⁾ Af de strejkande voro 8 kvinnl. arb.: deras löner blefvo oförändrade (a-g.).	53
—	75	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		54
3	28	—	Delvis.	Kompromiss.	a-g., a.	⁵⁵⁾ Den fordrade löneförhöjningen beviljades; prislistan skulle gälla till d. 15 mars 1908.	55
1	—	65	Delvis.	—	a-g., a.	⁵⁶⁾ Den ³¹ / ₅ gick bolaget i likvidation.	56
1	60	—	Delvis.	Kompromiss.	a-g., a.	⁵⁷⁾ A-g. uppger, att ingen arbetskonflikt förekommit.	57
2	ca 70		Delvis.	A-g:s förslag till prislista antogs.	a-g., a.	⁵⁸⁾ Beträffande lösningen af den första tvistefrågan föreligga inga exakta uppg. fr. parterna. Strejk vid en fabrik d. ²⁵ / ₄ , lockout vid den andra d. ²⁶ / ₄ , hvilken upphäfdes d. ¹⁶ / ₅ . Rörande lockouten föreligga uppg. end. fr. Kommerskollegii ombud på platsen.	58
13	—	16	—	Kompromiss.	a-g., a.		59
1	10		Ja.	Kompromiss.	a-g., a.	⁶⁰⁾ Prislistans giltighetstid fastställdes, enl. a-g:s fordran, till d. 1 jan. 1905, men denne lofvade å sin sida, att inga nedsättningar i arbetspriserna skulle förekomma före d. 1 april 1905. Rörande giltighetstiden af 1905 års prislista skulle beslut vara fattadt af parterna senast d. 15 dec. 1904.	60
5	174	—	Delvis.	Kompromiss.	a-g., a.	⁶¹⁾ Den begärda företrädesrätten för organ. arb. beviljades ej, utan skulle samtl. arb. vara likställda. Koll. aftal infördes för alla utom för 2 man med fast anställning i hvarje kapverk. Arbetet nedlades hos 3 a-g. först d. ¹⁰ / ₅ , hos en först den ²⁶ / ₅ .	61
1	9	—	Nej.	Delvis nya arb. på förutvarande villkor.	a-g., a.		62
1	9		Nej.	Förutvarande villkor.	a-g., a.	⁶²⁾ De strejkande fingo löfte om nytt ackord (a.). Ca 80 arb. blefvo genom arb.-inst. indirekt arbetslösa.	63

Löpande årsnr.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	Början.	Slut.	Varaktighet i dagar.	Karak-tär.	Fack.	Ort.	Twistepunkt.
64	29 april.	5 maj.	7	Strejk.	Järn- o. metallarb. (röarb.)	Malmö.	Tolkning af gällande arbetsaftal.
65	30 april.	—	—	—	Bryggeriarb.	Vänersborg.	Löneförhöjning och förkortad arbetstid.
66	1 maj.	—	—	Strejk.	Bageriarb.	Strömstad.	Arb. fordr. att få det gamla aftalet förnyadt. Inga personliga kontrakt.
67	2 maj.	5 maj.	4	Strejk.	Skrädderiarb.	Köping.	Ny prislista med höjda löner.
68	2 maj.	6 maj.	5	Strejk.	Skoarb. (handskom.)	Landskrona.	Löneförhöjning.
69	2 maj.	15 maj.	14	Strejk.	Kakelugnsmakeri- arb. (formare)	Arbrå. (Gäflb. 1.)	Förhöjning i ackordsprislistan.
70	2 maj.	(15 maj).	14	Strejk.	Skoarb.	Jönköping.	Löneförhöjning. Arbetarne fordrade, att endast organiserade arbetare fingo användas.
71	2 maj.	13 juni.	43	Strejk.	Modellsnickare.	Stockholm.	Nytt arbetsaftal med höjda löner och minskad arbetstid.
72	2 maj.	19 juni.	49	Strejk.	Skrädderiarb.	Skog. (Gäflb. 1.)	Ny prislista med höjda löner.
73	2 maj.	5 dec.	218	Lockout.	Stenhuggeriarb.	Bohuslän.	Löneförhöjning o. förändringar i arbetsvillkoren.
74	3 maj.	—	—	—	Träarb. (i grufva)	Herräng. (Stockh. 1.)	Löneförhöjning.
75	4 maj.	(8 maj).	5	Strejk.	Skoarb.	Nybro.	Arb. fordrade bestämdt arbetsaftal med höjda ackordspriser. Föreningsrätten.
76	4 maj.	—	—	Strejk.	Byggnadsträarb. (timmermän och snickare.)	Ulricehamn.	Löneförhöjning.
77	5 maj.	10 maj.	6	Strejk.	Tegelbruksarb.	Hulta. (Älfsb. 1.)	Löneförhöjning m. m.
78	6 maj.	29 maj.	24	Strejk.	Skrädderiarb.	Härnösand.	Löneförhöjning m. m.
79	7 maj.	7 maj.	1	Strejk.	Bokbinderiarb. (kvinnl.)	Sundbyberg.	Arb. fordr. införandet af den i Stockholm gällande tariffen.
80	7 maj.	12 maj.	6	Strejk.	Garfveriarb.	Göteborg.	Löneförhöjning.

8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	Löjande årsnr.
Känt högsta antal			Organi- serade arbetare.	Resultat.	Upp- gifter före- ligga från	Anmärkningar.	
direkt berörda arbets- gifvare.	strej- kande arbetare.	ute- stängda arbetare.					
5	c:a 100	—	Delvis.	Arb:nes uppfattning god- kändes i hufvudsak.	a-g., a.		64
1	4	—	Ja.	Nya arb. på förutvarande villkor.	a-g., a.	⁶⁵⁾ Arb. ansågo, att striden indirekt gällde förenings- rätten.	65
2	10	—	Ja.	Nya arb. antogs nästan omedelbart.	a-g., a.	⁶⁶⁾ De strejkande arb. hafva med understöd från Sv. bageriarb. förb. öppnat egen bagerirörelse.	66
4 (5)	19 (15)	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades i det närmaste.	a-g., a.		67
8	23 (26)	—	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.		68
1	16	—	Delvis.	Kompromiss.	a-g., a.		69
10	19	—	Delvis.	Arb:nes fordr. beviljades i hufvudsak.	a-g., a.	⁷⁰⁾ Hos 7 a-g. återupptogs arbetet d. ¹⁶ s.	70
6	38 (41)	—	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.	⁷¹⁾ Uppgifter saknas från 1 a-g.	71
3	6	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.	⁷²⁾ Arb. uppgifva, att någon arbetsnedläggelse icke ägt rum.	72
9	—	c:a 1,000	Delvis.	Kompromiss.	a-g., a.	⁷³⁾ Ett stort antal arbetare inom andra fack blefvo på grund af konflikten arbetslösa.	73
1	—	—	—	Nya arb. på förutvarande villkor.	a-g.	⁷⁴⁾ A-g. anser, att någon ar- betskonflikt i egentlig me- ning icke förekommit.	74
2	3	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a.		75
2	14	—	Nej.	Nya arb. antogs.	a-g., a.		76
1	55	—	Nej.	Arb:nes fordr. beviljades i hufvudsak.	a-g., a.		77
10	24	—	Delvis.	Kompromiss.	a-g., a.	⁷⁸⁾ Parterna öfverlämnade saken till resp. central- organisationers styrelser, hvilka enades om ett för- slag, som af parterna an- togs.	78
1	5	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		79
1	26	—	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.		80

Löpande årsnr.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	Början.	Slut.	Varaktighet i dagar.	Karak-tär.	Fack.	Ort.	Twistepunkt.
81	9 maj.	17 maj.	9	Strejk.	Träarb. (byggnads-snickare o. timmer-män).	Halmstad.	Löneförhöjning.
82	9 maj.	19 maj.	11	Strejk.	Flottningsarb.	Gnarp. (Gälleb. 1.)	Löneförhöjning.
83	10 maj.	14 juni.	36	—	Stenhuggeriarb.	Ekeberg. (Örebro 1.)	Löneförhöjning.
84	11 maj.	18 maj.	8	Strejk.	Träarb. (byggnads-snickare).	Stockholm.	Arb. fordrade afskedandet af en snickarebas.
85	11 maj.	21 juni.	42	—	Grufarb.	Tuolluvara. (Norrb. 1.)	Arb. fordrade det förutvarande lönesystemets bibehållande.
86	14 maj.	16 maj.	3	Strejk.	Grofarb. (vattenledningsverk).	Kristinehamn.	Arb. fordr. garanterad minimidaglön för fullgod arb. De öfriga ungefär lika aflöningsvillkor.
87	14 maj.	—	—	Strejk.	Järn- o. metallarb. (gummifabrik).	Trelleborg.	Löneförhöjning.
88	18 maj.	18 maj.	1/2	Strejk.	Stationskarlar.	Harnäs. (Uppsala 1.)	Personliga förhållanden.
89	18 maj.	13 juni.	27	Strejk.	Garfveriarb.	Kristinehamn.	Föreningsrätten. Löneförhöjning.
90	18 maj.	—	—	Strejk.	Skoarb.	Malmö.	Arb. fordr. förkortad arbetstid.
91	19 maj.	25 maj.	7	Strejk.	Transportarb.	Varberg.	Löneförhöjning.
92	19 maj.	26 maj.	8	Strejk.	Sågverksarbetare (minderåriga)	Sundsvall.	Löneförhöjning.
93	20 maj.	23 maj.	4	Strejk.	Skoarb.	Stockholm.	Ny prislista med höjda löner.
94	20 maj.	29 maj.	10	Strejk.	Grofarb. (torffabr.)	Löberöd. (Malm. 1.)	Personfråga.
95	24 maj.	31 maj.	8	Strejk.	Glasarb.	Karlstad.	Löneförhöjning.
96	25 maj.	29 maj.	5	Strejk.	Garfveriarb.	Malung. (Kopparb. 1.)	Löneförhöjning.

8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	Löpande årsnr.
Känt högsta antal			Organi- serade arbetare.	Resultat.	Upp- gifter före- ligga från	Anmärkningar.	
direkt berörda arbets- giffvare.	strejk- kande arbetare.	ute- stängda arbetare.					
2	20 (24)	—	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.		81
1	c:a 150	—	Nej.	Förutvarande villkor.	a-g., a.	⁸³⁾ Arb:nes uppgifter om re- sultatet äro ej öfverens- stämmande.	82
1	75	—	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.	⁸³⁾ Genom konfl. blefvo dess- utom c:a 15 grofarb. utan arbete.	83
1	5	—	Nej.	Den ifrågavarande snic- karebasen lämnades själf- mant arbetet.	a-g., a.		84
1	c:a 70	—	Delvis.	De flesta arb. återtogos i arbetet; de öfriga bered- des af a-g. arbete på annat håll.	a-g., a.		85
1	c:a 100	—	Nej.	Kompromiss.	a-g., a.		86
1	5	—	Ja.	Delvis nya arb. på förut- varande villkor.	a-g., a.	⁸⁷⁾ Understöd till de strejk. arb. upphörde fr. 3/9 1904.	87
1	5	—	Nej.	Delvis nya arb. på förut- varande villkor.	a-g., a.	⁸⁸⁾ De strejkande ersattes omedelbart med nytt folk.	88
2	19	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.	⁸⁹⁾ Hos en a-g. återupptogs arbetet redan d. 19/5. Hos den andre a-g. löstes konfl. så, att 2 arb. enl. kontrakt åtog sig att till visst pris per man utföra arbetet. Med dessa träffades aftal och uppsattes prislista, genom hvilken anordning föreningsrätten ansågs ga- ranterad.	89
1	4	—	Ja.	Arbetet fortsattes af med- lemmar af Sv. Arb. förb.	a-g., a.		90
1	30	—	Delvis.	Nya arb. antogs.	a-g., a.	⁹¹⁾ Arb:nes uppgifter ofull- ständiga.	91
1	11	—	—	Kompromiss.	a-g., a.	⁹²⁾ A-g. anser. att konflikten var af särdeles obetydlig natur.	92
1	6	—	Nej.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		93
1	40	—	—	Förutvarande villkor.	a-g.		94
1	16	—	Ja.	Förutvarande villkor.	a-g., a.	⁹⁵⁾ Genom strejken blefvo 80 andra arb. utan ar- bete.	95
1	(20) 12	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		96

Löpande årsnr.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	Början.	Slut.	Varaktighet i dagar.	Karakter.	Fack.	Ort.	Twistepunkt.
97	25 maj.	31 maj.	7	Strejk.	Grofarb. (superfosfatfabr.)	Limhamn. (Malm. 1.)	Löneförhöjning. Giltighetstid för arbetsaftalet.
98	26 maj.	2 juni.	8	Strejk.	Textilarb. (spinnri) minderåriga.	Norrköping.	Löneförhöjning.
99	27 maj.	29 maj.	3	Strejk.	Grofarb.	Errarpsåns upprensning (Krist. 1.)	Löneförhöjning.
100	30 maj.	30 maj.	1	Strejk.	Grofarb. (schaktning o. betongjutting)	Halmstad.	Löneförhöjning.
101	30 maj.	3 juni.	5	Strejk.	Glasarb.	Malmö.	Löneförhöjning. Arbetstid m. m.
102	maj.	—	—	Lockout.	Bageriarbetare.	Ronneby.	Tolkning af prislstan.
103	maj.	maj.	1	Strejk.	Byggnadstimmermän.	Stockholm.	Lönesänkning. Arbetstiden.
104	1 juni.	1 juni.	1	Strejk.	Droskkuskar.	Stockholm.	Fackfören. fordrade rätt att bestämma, hvilka kuskar skulle antagas å 3 drosknummer, som af a-g. inköpts.
105	1 juni.	7 juni.	7	Strejk.	Kakelugnsmakeri- arb.	Kalmar.	Löneförhöjning. Arb. fordr. förkortad arbetstid.
106	1 juni.	9 juni.	9	Strejk.	Skoarb.	Ronneby.	Ny prislista med höjda löner.
107	2 juni.	6 juni.	5	Strejk.	Grufarb.	Dalkarlsberg. (Örebro 1.)	Jämnare lönefördelning m. m.
108	3 juni.	9 juni.	7	Strejk.	Sågverksarb. (plankbärare)	Järfed. (Västern. 1.)	Arb. fordrade en extra ströpojkes anställande.
109	4 juni.	7 juni.	4	—	Korkarb.	Göteborg.	Löneförhöjning.
110	6 juni.	10 juli.	35	Strejk.	Textilarb.	Göteborg.	Löneförhöjn. Föreningsrätten m. m.
111	6 juni.	16 aug.	73	—	Träarb. (orgel- o. pianofabr.)	Arvika.	Arb. fordrade nytt arbetsaftal med delvis förhöjda löner.
112	7 juni.	12 juni.	6	Strejk.	Sågverksarb. (slipersågar)	Göteborg.	Löneförhöjning.
113	13 juni.	16 juni.	4	Strejk.	Bleck- o. plåtslagariarb.	Kopparberg. (Örebro 1.)	Höjd timlön m. m.
114	13 juni.	19 juni.	7	Strejk.	Byggnadsträarb.	Kjäfänge. (Malm. 1.)	Arb. fordrade nytt arbetsaftal med förhöjda löner.
115	13 juni.	12 juli.	30	—	Sågverksarb. (brädgård)	Göteborg.	Löneförhöjning. Större specifikation af prislstan.
116	15 juni.	17 juni.	3	Strejk.	Transportarb. (pitpropsarb.)	Göteborg.	Ny prislista med delvis förhöjda löner.

8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	Löpande årsnr.
Känt högsta antal.			Organiserade arbetare.	Resultat.	Uppgifter föreliggande från	Anmärkningar.	
direkt berörda arbetsgivar.	strejkande arbetare.	utestängda arbetare.					
1	ca 100	—	Delvis.	Kompromiss.	a-g., a.		97
1	25	—	Nej.	Kompromiss.	a-g., a.	⁹⁸⁾ Den begärda löneförhöjningen beviljades en vecka efter arbetets upptagande.	98
1 (2)	ca 50	—	Nej.	Kompromiss.	a-g., a.		99
1	90	—	Nej.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		100
—	—	—	—	Arb:nes fordr. beviljades i hufvudsak.	a-g.		101
1	—	1	—	—	a-g.	¹⁰²⁾ Uppgift om resultatet saknas.	102
1	—	—	—	Nya arbetare på förutvarande villkor.	a.		103
1	15	—	Ja.	Fören:s fordr. beviljades indirekt.	a-g., a.	¹⁰⁴⁾ Konfl. löstes därigenom, att ifrågak. droskägare sålde sagda nummer till Droskbolaget, som förband sig att ingå på fackfören:s fordran.	104
3	86	—	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.	¹⁰⁵⁾ Sv. kakelugnsmakareförb. uppgifver, att ingen arbetsinställelse ägt rum under året inom deras fack i Kalmar.	105
4	20	—	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.		106
1	112	—	Nej.	Arb:nes fordr. beviljades i hufvudsak.	a-g., a.		107
1	10	—	Nej.	Förutvarande villkor.	a-g., a.		108
1	—	25	Delvis.	Kompromiss.	a-g., a.	¹⁰⁶⁾ Tvistefrågan hänsköts till skiljenämnd.	109
1	152	—	Delvis.	Förutvarande villkor.	a-g., a.		110
1	ca 100	—	Delvis.	Kompromiss.	a-g., a.		111
1	23 (36)	—	Delvis.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.	¹¹²⁾ 21 arb. berördes indirekt (a-g.).	112
1	6 (5)	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		113
4	12	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades i hufvudsak.	a.		114
1	ca 50	—	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.		115
1	ca 50	—	Delvis.	Kompromiss.	a-g., a.		116

Löpande årsnr.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	Början.	Slut.	Var- aktighet i dagar.	Karak- tär.	Fack.	Ort.	Tristepunkta
117	15 juni.	23 juni.	8	Strejk.	Timmerflottare.	Vitsaniemi (Norrb. l.)	Arbetsstyrkans storlek.
118	18 juni.	27 juni.	10	Strejk.	Sågverksarb.	Skutskär. (Uppsala l.)	Löneförhöjning. Förkortad arbets- tid. Olycksfallförsäkring.
119	23 juni.	28 juni.	5	Strejk.	Byggnadsarb.	Malmö.	Fråga om fritid.
120	27 juni.	3 aug.	38	Strejk och lockout.	Byggnadsarb.	Stockholm.	Löneförhöjning. Förkortad arbetstid. Bestämmande- rätten vid antagande o. afskedande af arb. m. m. Aftalets giltighetstid.
121	27 juni.	20 aug. 05.	420	Strejk.	Kem.-tekn. arb. (salt- och sodafabr.)	Göteborg.	Löneförhöjning.
122	27 juni.	—	—	—	Garfveriarb.	Nättraby. (Blek. l.)	Föreningsrätten.
123	juni.	—	6	Strejk.	Bageriarbetare.	Härnösand.	Löneförhöjning. Under- tecknande af prislista.
124	juni.	—	c:a 60	Strejk.	Måleriarbetare.	Malmö.	Afföringens utbetalande.
125	1 juli.	1 juli.	1	Strejk.	Måleriarb.	Vänernborg.	Ny prislista med förhöjda löner.
126	4 juli.	4 aug. 05	396	Strejk.	Landt Arb.	Skåne.	Föreningsrätten. Lönefråga.
127	5 juli.	6 juli.	2	Strejk.	Tegelbruksarb.	Hellby. (Söderm. l.)	Arb. fordrade löneförhöj- ning och ackordsarbete.
128	5 juli.	6 okt.	94	Strejk o. lockout.	Järn- o. metallarb. (kopparverk)	Hälsingborg.	Arb. fordrade nytt arbets- aftal med delvis förhöjda löner. Aftalets giltig- hetstid.
129	6 juli.	—	öfver 1,000	Strejk	Stenhuggeriarb.	Västervik.	Arb. fordrade en förmans bibehållande.
130	7 juli.	11 juli.	5	Strejk.	Grofarb. i kakelfabr.	Uppsala.	Löneförhöjning.
131	7 juli.	—	öfver 150	Strejk.	Måleriarb.	Hälsingborg.	Löneförhöjning.
132	7 juli.	1 mars 05.	238	Strejk.	Grofarb.	Nyberget. (Kopparb. l.)	Löneförhöjning.
133	8 juli.	10 juli.	3	Strejk.	Grofarb.	Hässleholm.	Löneförhöjning.
134	9 juli.	9 juli.	1/2	Strejk.	Grundläggare.	Nyköping.	Arb. fordrade, att i aftalet skulle införas, att a-g. ej ägde rätt att utan fackföreningens hörande antaga eller afskeda arb.

8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	Löjande årsnr.
Känt högsta antal			Organi- serade arbetare.	Resultat.	Upp- gifter före- ligga från	Anmärkningar.	
direkt berörda arbets- giffvare.	strej- kande arbetare.	ute- stängda arbetare.					
7	400 (200)	—	Delvis.	Kompromiss.	a-g., a.		117
1	c:a 500	—	Delvis.	Kompromiss.	a-g., a.	¹¹⁸⁾ Genom konfl. blefvo c:a 200 andra arb. delvis arbetslösa.	118
1	—	—	Ja.	Arbetet återupptogs på af a-g. fordrade villkor.	a-g., a.		119
c:a 80	c:a 700		Delvis.	Arb:nes fordr. beviljades i hufvudsak.	a-g., a.	¹²⁰⁾ En underhandlingskommitté tillsattes, bestående af 6 repres. för a-g. o. 6 för arb., hvilka utom sig ut-sågo ordf.	120 ✓
1	24	—	Ja.	Delvis nya arb. Arbetsgiffvarens villkor.	a-g., a.	¹²¹⁾ Utbetalning af strejk-understöd upphörde med d. 20 aug. 1905.	121
1	33 (34)	—	Ja.	Nya arb. på förutvarande villkor.	a-g., a.		122
1	1	—	—	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		123
1	c:a 5	—	—	Arb:nes fordr. beviljades.	omb.		124
1	7	—	Ja.	Delvis nya arb. på förutvarande villkor.	a-g., a.		125
16	420	—	Delvis.	Kompromiss.	a-g., a.		126 ✓
1	39	—	Nej.	Förutvarande villkor.	a-g., a.		127
1	211	24	Delvis.	Kompromiss.	a-g., a.		128
1	15	—	Ja.	Arbetet återupptogs med nya arbetare. Konflikten kvarstår ännu principiellt.	a-g., a.	¹²⁹⁾ Sammanhänger med nr 144.	129
1	21	—	Nej.	Förutvarande villkor.	a-g., omb.		130
1	2	—	Ja.	Andra arbetare antogos i de strejkandes ställe.	a-g., a.	¹³¹⁾ Med 1905 års början antogos nya arbetare, hvar för strejken då kan anses avslutad.	131
2	22	—	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.		132
1	70	—	Nej.	Förutvarande villkor.	a-g., a.		133
2	73	—	Delvis.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		134

Löpande årsnr.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	Början.	Slut.	Varaktighet i dagar.	Karakter.	Fack.	Ort.	Twistepunkt.
135	13 juli.	27 juli.	15	Strejk.	Stenarb.	Göteborg.	Organiserade arbetares företrådesrätt till arbete.
136	16 juli.	14 aug.	30	Lockout.	Åkeriarb.	Göteborg.	Löneförhöjning m. m.
137	20 juli.	21 juli.	2	Strejk.	Bergsprängare vid järnvägsanläggning.	Stora Bodele. (Göt. o. Boh. l.)	Arb. fordrade återtagandet af en afskedad kamrat.
138	25 juli.	2 aug.	9	Strejk.	Grofarb. (handtlang. o. jordschaktare)	Borås.	Löneförhöjning.
139	25 juli.	9 aug.	16	Strejk.	Kem.-tekn. arb. (oljeslageri)	Malmö.	Löneförhöjning.
140	26 juli.	31 juli.	6	Strejk.	Bageriarb., minderåriga (kåstfabrik)	Stockholm.	Löneförhöjning.
141	29 juli.	29 juli.	1	Strejk.	Grofarb. (mudderverk)	Trelleborg.	Löneförhöjning.
142	29 juli.	2 aug.	5	Strejk.	Sömmerskor.	Stockholm.	Arb. fordrade bibehållandet af det gamla beräknings-sättet för »veckoprocen-tens» utgående.
143	1 aug.	17 aug.	17	Strejk.	Byggnadsträarb.	Kristianstad.	Arbetsaftalets giltighets-tid. Löneförhöjning.
144	1 aug.	—	öfver 1,000	Lockout.	Stenhuggeriarb. (stenkilare)	Gäddeglo. (Kalmar l.)	Föreningsrätten. Sympati-strejk.
145	3 aug.	4 aug.	2	Strejk.	Sågverksarb. (hyffleri) (minderåriga).	Skönvik. (Västern. l.)	Löneförhöjning.
146	4 aug.	7 aug.	4	Strejk.	Gjuteriarb. (minderåriga)	Ankarsrum. (Kalmar l.)	Löneförhöjning.
147	4 aug.	10 aug.	7	Strejk.	Grofarb.	Errarpsåns upprensning. (Krist. l.)	Löneförhöjning. Arbetstid.
148	6 aug. 12 aug.	6 aug. 13 aug.	3	Strejk.	Grofarb.	V. Hästholmen. (Blek. l.)	Löneförhöjning och minskad arbetstid.
149	8 aug.	8 aug.	1/2	Strejk.	Varfsarb.	Liljeholmen. (Stockh. l.)	Löneförhöjning.
150	8 aug.	9 aug.	2	Strejk.	Brädgårdsarbetare.	Stockholm.	Löneförhöjning.
151	8 aug.	11 aug.	4	Strejk.	Snickeriarb.	Åkarp. (Malm. l.)	Arb. fordrade införandet af ett bestämt arbetsaftal med fastställda löner och arbetstid.

8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	Löpande årsnr.
Känt högsta antal			Organiserade arbetare.	Resultat.	Uppgifter föreliggande från	Anmärkningar.	
direkt berörda arbetsgifvare.	strejkande arbetare.	ute-stängda arbetare.					
2	17	—	Delvis.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		135
24	—	30	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.	¹³⁶⁾ Jfr n:r 47, som nära sammanhänger med denna konflikt. Orsaken till denna sistnämnda var, att arb. på grund af öfverenskom-melse ansågo sig ha rätt att påräkna löneförhöjning f. o. m. d. 1 juli.	136
1	50	—	Delvis.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g.		137
2	101 (88)	—	Delvis.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		138
1	17	—	Delvis.	Kompromiss.	a-g., a.		139
1	9	—	Nej.	Kompromiss.	a-g., a.		140
1	3	—	Nej.	Nya arb. på förutvarande villkor.	a-g.		141
1	34 (27)	—	Nej.	Kompromiss.	a-g., a.		142
10	80	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		143
1	—	3	Ja.	Arbetet återupptogs med nya arbetare.	a-g., a.	¹⁴⁴⁾ Sammanhänger med n:r 129.	144
1	32	—	Nej.	Förutvarande villkor.	a-g., a.		145
1	ca 10	—	Nej.	Arb:nes fordr. beviljades tillsvidare.	a-g.		146
1 (2)	80 (140)	—	Nej.	Förutvarande villkor.	a-g., a.		147
1	103	—	Nej.	Förutvarande villkor.	a-g., a.		148
1	28	—	Nej.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g.		149
1	11	—	Delvis.	Förutvarande villkor.	a-g., a.	¹⁵⁰⁾ A-g. anser, att arbetskonflikt ej ägt rum.	150
1	11	—	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.		151

Löpande årsnr.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	Början.	Slut.	Varaktighet i dagar.	Karakter.	Fack.	Ort.	Twistepunkt.
152	8 aug.	14 aug.	7	Strejk.	Byggnadstimmermän.	Stockholm.	Aflöningsens utbetalande.
153	8 aug.	16 aug.	9	Strejk.	Rörarb.	Stockholm.	Arb. fordrade afskedandet af en kamrat, som icke tillhörde fackförening.
154	8 aug.	9 okt.	62	Strejk o. lockout.	Bleck- o. plåtslageri- arb.	Stockholm.	Lönefråga. Tolkning af gäl- lande arbetsaftal.
155	9 aug.	14 aug.	6	Lockout.	Måleriarb.	Sköfde.	Arb. fordrade införandet af ett bestämt arbetsaftal med fastställda löner och arbetstid m. m.
156	10 aug.	1 sept.	22	Strejk.	Byggnadstimmer- män.	Solna (Stockh. l.).	Lönefråga.
157	10 aug.	—	—	Strejk. (blockad)	Byggnadssnickare.	Stockholm.	Arb. fordrade återtagandet af en afskedad kamrat.
158	13 aug.	14 maj 05.	275	—	Sågverksarb.	Sörvik. (Västern. l.)	Arb. fordrade bibehållan- det af förutvarande ar- betsvillkor.
159	15 aug.	16 aug.	2	Strejk.	Transportarb. (tegellossare)	Stockholm.	Löneförhöjning.
160	16 aug.	16 aug.	1	Strejk.	Grufarb. (dragare)	Bjuf. (Malm. l.)	Löneförhöjning.
161	16 aug.	—	—	Strejk. (blockad)	Byggnadsträarb.	Västervik.	Arb. fordr. införandet af ett bestämt arbetsaftal med förhöjda löner.
162	17 aug.	—	—	Strejk.	Grufarb.	Kafvelstorp. (Örebro l.)	Lönereglering med förhöjda löner.
163	19 aug.	19 aug.	1	Strejk.	Byggnadstimmer- män.	Stockholm.	Föreningsrätten.
164	25 aug.	26 aug.	1	Lockout o. strejk.	Grufarb.	Striberg. (Örebro l.)	Arb. fordrade återtagandet af afskedade kamrater.
165	27 aug.	4 sept.	9	—	Träarb. (svarfvare)	Norrköping.	Arb. fordrade att få behålla förutvarande lönevillkor.
166	1 sept.	14 sept.	14	Strejk.	Tapetserare.	Karlstad.	Löneförhöjning.
167	1 sept.	—	—	Strejk.	Charkuteriarbetare.	Landskrona.	Godkännande af arbets- aftal.
168	5 sept.	6 sept.	1½	Strejk.	Måleriarb.	Värtan, Stockholm.	Arb. fordrade samma ar- betsvillkor, som öfver- enskommits med Stock- holms målarmästareföre- ning.
169	5 sept.	14 sept.	10	Strejk.	Träarb. (möbelfabrik)	Västerås.	Arb. fordrade nytt arbets- aftal med förhöjda löner m. m.
170	12 sept.	13 sept.	2	Strejk.	Tapetserare.	Norrköping.	Löneförhöjning. Lärings- frågan m. m.

8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	Löpande åren:
Känt högsta antal			Organi- serade arbetare.	Resultat.	Upp- gifter före- ligga från	Anmärkningar.	
direkt berörda arbets- gifvare.	strej- kande arbetare.	ute- stängda arbetare.					
2	7	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a.		152
1	50 (33)	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		153
38	28	c:a 500	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.	¹⁵⁴⁾ Tvistefrågans afgörande hänsköts till en förlik- ningsnämnd.	154
8	—	27	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		155
1	2	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		156
1	4	—	Ja.	Nya arbetare antogs i de strejkandes ställe.	a-g., a.		157
1	c:a 75		Delvis.	Förutvarande lönevillkor.	a-g., a.	¹⁵⁸⁾ 5 andra arb. blefvo utan arbete.	158
12	c:a 300	—	Delvis.	Arb:nes fordr. beviljades i hufvudsak.	a-g., a.		159
1	23	—	Nej.	Förutvarande villkor.	a-g., a.		160
1	6	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		161
1	53	—	Delvis.	De strejkande erhöilo af- sked.	a-g., a.	¹⁶²⁾ 49 andra arb. blefvo utan arbete.	162
1	4	—	Ja.	Föreningsrätten erkändes.	a-g., a.	¹⁶³⁾ A-g. uppgifver, att någon arbetsinst. icke ägt rum.	163
1	26	3	—	Förutvarande villkor.	a-g., a.	¹⁶⁴⁾ Arb. uppgifva, att någon arbetsinst. icke ägt rum.	164
1	3		Ja.	—	a-g., a.	¹⁶⁵⁾ Rörande resultatet stri- diga uppgifter.	165
1	1	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a.		166
1	3	—	Ja.	—	a.	¹⁶⁷⁾ Uppgift om resultatet saknas.	167
3	10	—	Delvis.	Arb:nes fordr. beviljades.	a.		168
3	12	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades i hufvudsak.	a-g., a.		169
7	25	—	Delvis.	Kompromiss.	a-g., a.		170

Löpande årsnr.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	Början.	Slut.	Varaktighet i dagar.	Karak-tär.	Fack.	Ort.	Twistepunkt.
171	13 sept.	2 okt.	20	Lockout och strejk.	Träarb. (möbelsnickare, svarfware)	Linköping.	Arb. fordrade ett bestämdt arbetsaftal med förhöjda löner.
172	19 sept.	2 mars 1905	165	Strejk.	Stenhuggare.	Stockholm.	Aföningens utbetalande.
173	23 sept.	23 sept.	1	Strejk.	Grofarb. (potatisplockerskor)	Gedsholm. (Malm. l.)	Löneförhöjning.
174	26 sept.	2 okt.	7	Strejk.	Grofarb. (handtlangare)	Halmstad.	Arb. fordrade återtagandet af 3 kamrater, som förut själfmant lämnat arbetet.
175	29 sept.	2 okt.	4	—	Träarb. (snickerifabrik)	Linköping.	Arb. fordrade ett bestämdt arbetsaftal med förhöjda löner.
176	1 okt.	11 okt.	11	Strejk.	Skrädderiarb.	Kiruna. (Norrb. l.)	Ny prislista med högre löner.
177	1 okt.	20 nov.	51	Strejk.	Spårvägspersonal.	Norrköping.	Arb. fordrade återtagandet af en afskedad kamrat samt erkännande af för-eningsrätten.
178	1 okt.	—	c:a 100	Strejk. (blockad)	Grofarb. (kvarn)	Sperlings-holm. (Hall. l.)	Arb. fordrade återtagandet af en afskedad kamrat.
179	3 okt.	9 okt.	7	Strejk.	Sågverksarb.	Reutersberg. (Västmanl. l.)	Löneförhöjning m. m.
180	3 okt.	1 mars 1905	150	Strejk.	Textilarb., kvinnl. (trikåfabrik)	Enköping.	Löneförhöjning.
181	6 okt.	—	—	Strejk. (blockad)	Träarb. (byggnadstimmer-män)	Stockholm.	Lönefråga.
182	8 okt.	14 okt.	7	Strejk.	Byggnadsträarb.	Alby. (Västern. l.)	Nytt arbetsaftal med bl. a. förhöjda löner.
183	12 okt.	13 okt.	2	Strejk.	Transportarb. (ilbyrå)	Stockholm.	Löneförhöjning.
184	13 okt.	27 okt.	15	Strejk.	Träarb. (orgelfabrik)	Stockholm.	Arb. fordrade arbetsaftal med bl. a. förhöjda löner.
185	18 okt.	21 okt.	4	Strejk.	Grofarb. (sockerfabrik)	Köpingebro. (Malm. l.)	Löneförhöjning.
186	18 okt.	—	—	Strejk.	Grofarb. (sockerfabrik)	Eslöf.	Löneförhöjning.
187	20 okt.	30 nov.	42	Strejk.	Droskkuskar.	Stockholm.	Arbetsfördelningen.
188	24 okt.	22 nov.	30	Strejk.	Gjuteriarb.	Norrköping.	Löneförhöjning. handtlan-garehjälp m. m.

8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	Löpnings- år nr.
Känt högsta antal.			Organi- serade arbetare.	Resultat.	Upp- gifter före- ligga från	Anmärkningar.	
direkt berörda arbets- giffvare.	strej- kande arbetare.	ute stängda arbetare.					
1	8	3	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.	¹⁷¹⁾ Parternas uppgifter del- vis stridiga.	171
1	9 (10)	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		172
1	ca 25	—	Nej.	Delvis nya arb. på förut- varande villkor.	a-g., a.		173
1	60	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.	¹⁷⁴⁾ Arb. återtogos, först se- dan de erkänt sig hafva begått ett felsteg genom att lämna arbetsplatsen.	174
1	43	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades i hufvudsak.	a-g., a.		175
2	16	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		176
1	21	—	Delvis.	Den afskedade arb. åter- togs ej.	a-g., a.	¹⁷⁷⁾ De strejkande erhö- llo efter hand förnyad an- ställning. Föreningsrätten garanterades (a.).	177
1	10	—	Ja.	Nya arb. antogs.	a-g., a.	¹⁷⁸⁾ Med början af år 1905 upphörde understöd af ar- betareorganisationen att utbetalas.	178
1	40	—	Nej.	Förutvarande villkor.	a-g., a.		179
1	5 (6)	—	Nej.	Kompromiss.	a-g., a.	¹⁸⁰⁾ De strejkande hafva se- dernera organiserat sig.	180
1	7	—	Ja.	Delvis nya arbetare.	a-g.		181
1	9 (14)	—	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.		182
1	10	—	—	En del af de strejkande af- skedades, en del återtogos med förhöjd aflöning.	a-g.		183
1	22	—	Delvis.	Kompromiss.	a-g., a.		184
1	240 (307)	—	Delvis.	Kompromiss.	a-g., a.		185
1	ca 25	—	Nej.	Delvis nya arb. på förut- varande villkor.	a-g., a.		186
1	8 (13)	—	Ja.	—	a-g., a.	¹⁸⁷⁾ Enär parterna synas hysa olika mening om konflik- tens egentliga innebörd, äro deras uppgifter om resultatet hvarandra del- vis motsägende.	187
1	11	—	Delvis.	Arb:nes fordr. beviljades i hufvudsak.	a-g., a.		188

Löpande årsnr.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	Början.	Slut.	Varaktighet i dagar.	Karakter.	Fack.	Ort.	Twistepunkt.
189	24 okt.	—	—	—	Grofarb. (renhållningsverk)	Eskilstuna.	Arb. fordrade arbetsaftal, gällande på obestämd tid med 1 månads ömsesidig uppsägning.
190	27 okt.	—	—	Lockout.	Sågverksarb.	Nya Söraer. (Västern. l.)	Arb. vägrade taga befattning med varor, afsedda för Sörviks sågverk, där konflikt pågick.
191	28 okt.	29 okt.	2	Strejk.	Grofarb. (sockerfabrik)	Hälsingborg.	Förhöjning i öfvertidsbetalningen.
192	29 okt.	29 okt.	1	Strejk.	Magasinsarb.	Hälsingborg	Löneförhöjning.
193	31 okt.	—	—	Strejk. (blockad)	Textilarb., kvinnl. (trikåfabrik)	Lund.	Arbetssätt.
194	4 nov.	20 maj 05	198	Strejk.	Bageriarb. (konditorier)	Stockholm.	Kost- och logisystemets afskaffande. Arbetstid. Löner. Organisations- spösmål.
195	5 nov.	6 nov.	1	Strejk.	Grofarb. (sockerfabrik)	Hasslarp. (Malm. l.)	Arb. fordrade, att tvenne oorganiserade kamrater skulle ansluta sig till organisationen eller afskedas.
196	5 nov.	16 nov.	12	Strejk.	Kopparslageriarb.	Göteborg.	Löneförhöjning. Förkortad arbetstid m. m.
197	7 nov.	20 maj 05	134	Strejk.	Linnesömmerskor.	Hälsingborg.	Arb. fordrade återtagandet af trenne afskedade kamrater. Lönesänkning.
198	8 nov.	9 nov.	2	—	Stenarb.	Åstorp. (Krist. l.)	Lönefråga.
199	12 nov.	16 nov.	5	Lockout.	Träarbetare (orgelfabrik)	Karlstad	Tolkning af arbetsaftal.
200	14 nov.	—	—	Strejk. (blockad)	Mureriarbetsmän.	Stockholm.	Lönefråga.
201	15 nov.	24 nov.	10	Strejk.	Grofarb. (sockerfabrik)	Roma. (Gottl. l.)	Löneförhöjning.
202	15 nov.	1 dec.	16	Strejk.	Skrädderiarb. (kvinnliga)	Malmberget.	Löneförhöjning.
203	17 nov.	17 nov.	1	Strejk.	Glasbruksarb. (minderåriga)	Fjäl. (Västern. l.)	Löneförhöjning.
204	22 nov.	22 nov.	1	Strejk.	Stenhuggeriarb.	Stockholm.	Lönefråga.
205	22 nov.	23 jan. 05	63	—	Grofarb.	Hässleholm.	Återtagandet af afskedade arbetare. Ny prislista med förhöjda löner.

8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	Löpande årsnr.
Känt högsta antal			Organiserade arbetare.	Resultat.	Uppgifter föreliggande från	Anmärkningar.	
direkt berörda arbetsgivar.	strejkande arbetare.	utestängda arbetare.					
1	11		Ja.	Nya arb. på förutvarande villkor.	a-g., a.	¹⁸⁹⁾ A-g. anser, att någon arbetskonflikt icke ägt rum. — De strejkande arb. återtogos, när verksamheten började på våren 1905.	189
1	—	c:a 50	Ja.	Verksamheten nedlades tills vidare.	a-g., a.		190
1	c:a 300	—	Delvis.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		191
4	50	—	—	Kompromiss.	omb.		192
1	4	—	—	Nya arbetare antogs i de strejkandes ställe.	a-g., a.		193
c:a 30	c:a 50	—	Ja.	—	a-g., a.		194
1	397	—	Ja.	Den ene arbetaren slutade frivilligt, den andre förband sig att efter rafinadkampanjens slut lämna arbetet.	a-g., a.		195
3	9 (14)	—	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.		196
1	51	—	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.	¹⁹⁷⁾ A-g. medgafs frihet att använda organiserade eller oorganiserade arbetare med löfte, att a-g. vid arbetets återupptagande först skulle lämna arbete åt de i fackförening varande sömmerskorna.	197
1	c:a 20		Delvis.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		198
1	—	—	—	A-g:s villkor.	a-g.		199
2	7	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a.		200
1	70	—	Nej.	Förutvarande villkor.	a-g., a.	²⁰¹⁾ 187 andra arbetare blefvo utan arbete (a-g.).	201
1	4 (6)	—	Nej.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		202
1	18	—	Nej.	Kompromiss.	a-g., komm. nämnd. ordf.		203
1	4	—	Ja.	De strejkande återupptogo icke arbetet.	a-g., a.		204
1	c:a 125		Ja.	Kompromiss.	a-g., a.		205

Löpande årsnr.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	Början.	Slut.	Varaktighet i dagar	Karak-tär.	Fack.	Ort.	Twistepunkt.
206	3 dec.	3 dec.	1	Strejk.	Grofarb. (murare, handt-langare)	Stockholm.	Personfråga.
207	4 dec.	6 dec.	3	Strejk.	Grofarb.	Malmö.	Nytt arbetsaftal med förhöjda löner.
208	7 dec.	15 jan. 05	40	Strejk.	Gjuteriarb.	Lund.	Arbetarne fordrade en förmans afskedande.
209	8 dec.	—	—	Strejk.	Murare.	Halmstad.	Arb. vägrade utföra begärdt öfvertidsarbete.
210	12 dec.	12 dec.	1½	Strejk.	Typografer.	Haparanda.	Löneförhöjning.
211	15 dec.	10 jan. 05	26	Strejk.	Bokbinderiarb. (pappaskfabrik)	Sundbyberg.	Ny prislista med stadgade minimilöner.
212	16 dec.	10 jan. 05	26	Strejk.	Grofarb. (tändsticksfabrik)	Anneberg. (Jönk. l.)	Lönefråga.
213	19 dec.	19 dec.	1	Strejk.	Åkeriarb.	Stockholm.	Arb. fordrade återtagandet af en afskedad kamrat.
214	19 dec.	—	—	Strejk. (blockad)	Träarb. (byggnadstimmermän).	Stockholm.	Lönefråga.
215	23 dec.	27 sept. 1905	279	—	Kvarnarb.	Kalmar.	Arb. fordrade återtagandet af afskedade kamrater. Föreningsrätten.

8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	Löpande åren.
Känt högsta antal			Organi- serade arbetare.	Resultat.	Upp- gifter före- ligga från	Anmärkningar.	
direkt berörda arbets- giffvare.	strej- kande arbetare.	ute- stängda arbetare.					
1	c:a 20	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g.		206
1	7	—	Ja.	Kompromiss.	a-g, a.		207
1	44	—	Ja.	Arb:nes fordran beviljades icke.	a-g, a.		208
1	2	—	Delvis.	—	omb.		209
1	8	—	Delvis.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g, a.		210
1	11	—	Delvis.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g, a.		211
1	c:a 35	—	Nej.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g, a.		212
1	17	—	Delvis.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g, a.		213
1	10	—	Ja.	Delvis nya arbetare an- togos.	a-g, a.		214
2	c:a 85		Ja.	Kompromiss.	a-g, a.	²¹⁵⁾ Hos den ene a-g. började arbetsinställelsen först d. 11 januari 1905.	215

Arbetsinställelser (strejker och lockouter)

(Arbetarnes uppgifter i kol. 8, 9 och 10 äro, om de afvika
a-g. = arbetsgifvare. a. = arbetare.

Löpande årenr.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	Början.	Slut.	Var- aktighet i dagar.	Karak- tär.	Fack.	Ort.	Twistepunkt.
1	3 jan.	12 febr.	41	Strejk.	Byggnadsarbetare. (målare.)	Stockholm.	Afföningsens utbetalande.
2	4 jan.	8 jan.	5	Strejk.	Sågverksarbetare. (pappersmassefabr.)	Skutskär. (Uppsala l.)	Arb. fordrade återtagandet af 4 afskedade kamrater.
3	7 jan.	6 mars.	59	Strejk.	Grofarbetare.	Alnarp. (Malm. l.)	Lönesänkning.
4	10 jan.	2 april.	83	—	Stenhuggare.	Stilleryd. (Blek. l.)	Lönefråga.
5	12 jan.	13 febr.	33	Strejk.	Gråstensarbetare.	Göteborg.	Afföningsens utbetalande.
6	14 jan.	14 jan.	1	Strejk.	Scenarbetare.	Karlshamn.	Personfråga.
7	9 febr.	15 febr.	7	Strejk.	Murare.	Karlstad.	Löneförhöjning.
8	16 febr.	19 febr.	4	Strejk.	Sjömän och grofarb. (fartygsrengöring)	Hälsingborg.	Löneförhöjning.
9	23 jan.	21 febr.	30	Strejk.	Grofarbetare.	Åhus. (Krist. l.)	Lönefråga.
10	23 jan.	27 febr.	36	Strejk.	Järn- och metall- arbetare.	Värnamo.	Arb. vägrade arbeta till- sammans med s. k. strejk- brytare.
11	23 jan.	21 maj.	119	Strejk.	Järnvägsbyggnads- arbetare.	Stockholm— Djursholms- banan.	Garanterad minimitimpen- ning. Arbetsaftal.
12	25 jan.	31 jan.	7	Strejk.	Skeppstimmermän.	Hälsingborg.	Löneförhöjning.
13	jan.	jan.	2	Strejk.	Timmerkörare.	Ramsjö. (Västern. l.)	Löneförhöjning.
14	2 febr.	12 febr.	11	Strejk.	Hattarbetare.	Malmö.	Arb. fordrade, att kvinn- lig arbetskraft ej finge användas.
15	3 febr.	27 mars.	53	Lockout.	Bageriarbetare.	Kalmar.	Ny prislista. Förenings- rätten.
16	8 febr.	8 febr.	1	Strejk.	Skorstensfejare.	Stockholm.	Norm för nya arbetares antagande.
17	9 febr.	9 febr.	1	Strejk.	Läderarbetare.	Trelleborg.	Lönefråga.
18	10 febr.	12 febr.	3	Strejk.	Smedslärlingar.	Malmö.	Personliga förhållanden.
19	15 febr.	15 febr.	1	Strejk.	Grofarbetare. (varf)	Hälsingborg.	Löneförhöjning.
20	16 febr.	—	öfver 180	Lockout.	Glasarbetare.	Löfsta. (Kalmar l.)	Lönesänkning.

i Sverige, påbörjade under år 1905.

från arbetsgifvarnes, anförda inom parentes.)

omb. = K. Kommerskollegii ombud.

8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	Löpande årsnr.
Känt högsta antal			Organi- serade arbetare.	Resultat.	Upp- gifter föreligga från	Anmärkningar.	
direkt berörda arbets- gifvare.	strej- kande arbetare.	nte- stängda arbetare.					
2	c:a 5	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a.	¹⁾ Uppgifterna om arbetare- antalet ofullständiga.	1
1	c:a 20	—	Delvis.	De afskedade arb. bereddes annat arbete i fabriken.	a-g., a.	²⁾ Ca 120 arb. berördes indirekt.	2
1	36	—	Delvis.	Den gamla lönen bibehölls.	a-g., a.	³⁾ Den högre lönen bibehölls, samtidigt med att arbetstiden ökades (a-g.).	3
1	35	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.	⁴⁾ A-g. anser, att konflikt ej ägt rum.	4
1	7	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.	⁵⁾ A-g. anser, att någon arbetskonflikt icke ägt rum.	5
1	7	—	Nej.	Nya arb. på förutvarande villkor.	a-g., a.		6
1	33	—	Delvis.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		7
11	c:a 240	—	Delvis.	Förutvarande villkor.	a-g., a.		8
1	c:a 50	—	Delvis.	Kompromiss.	a-g., a.		9
1	9 (4)	—	Delvis.	Den ifrågavarande arb. anslöt sig till organisa- tionen.	a-g., a.	¹⁰⁾ Tidsuppgifterna ej öfver- ensstämmande.	10
1	c:a 160	—	Delvis.	Kompromiss.	a-g., a.	¹¹⁾ Strejken, som från början endast var partiell (28 man), omfattade från den 13 februari samtliga arb. vid banan.	11
1	38	—	Delvis.	Förutvarande villkor.	a-g., a.		12
1	—	—	Nej.	Nya arb. antogs delvis.	omb.		13
1	15	—	Delvis.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		14
1	—	c:a 30	Ja.	—	a-g., a.	¹⁵⁾ Uppgifterna ang. resul- tatet hvarandra delvis motsägende.	15
1	6	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		16
1	26	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		17
1	18	—	Ja.	Arbetarne återgingo.	a-g., a.		18
1	31	—	Delvis.	Nya arbetare antogs till största delen.	a-g., a.	¹⁶⁾ Löneförhöjning beviljades. (a.)	19
1	—	35	Delvis.	Verksamheten nedlades tills vidare.	a-g., a.		20

Löpande årsnr.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	Början.	Slut.	Varaktighet i dagar.	Karakter.	Fack.	Ort.	Twistepunkt.
21	17 febr.	19 febr.	3	Strejk.	Byggnadsarbetare.	Stockholm.	Arb. fordrade afskedandet af tvenne förmän.
22	20 febr.	28 febr.	9	Strejk.	Sågverksarbetare. (stabbläggare)	Båtskärsnäs. (Norrb. l.)	Lönefråga. Arbetstid.
23	21 febr.	11 maj.	80	Strejk.	Plåtslageriarbetare.	Örebro.	Personl. förhållanden. Återtagande af en afskedad arb.
24	22 febr.	19 mars.	25	—	Skoarbetare.	Stockholm.	Arbetets fördelning. Fordran på en förmans afskedande.
25	23 febr.	29 maj 06	461	—	Skoarbetare.	Vänersborg.	Arb. fordrade införandet af ett bestämdt arbetsaftal. Föreningsrätten.
26	24 febr.	28 febr.	5	Strejk.	Grundläggare o. bergsprängare.	Härnösand.	Afföningsens utbetalande.
27	25 febr.	15 juli.	140	Lockout.	Bageriarbetare. (kvinnliga)	Oskarshamn.	Föreningsrätten.
28	28 febr.	2 mars.	3	Strejk.	Textilarbetare. (spinneri)	Oskarström. (Hallands l.)	Löneförhöjning.
29	1 mars.	6 mars.	6	Strejk.	Grofarbetare.	Malmö.	Norm för arbetares antagande. Lönefråga.
30	1 mars.	2 april.	33	Lockout.	Skoarbetare.	Örebro.	Arb. fordrade det gamla aftalets förnyande.
31	7 mars.	30 april.	55	Strejk.	Stenhuggare.	Järnavik. (Blek. l.)	Löneförhöjning.
32	14 mars.	—	ca 120	—	Sömmerskor.	Stockholm.	Föreningsrätten.
33	15 mars.	16 mars.	2	Strejk.	Bleckslageriarb. och grofarb. (konservfabrik)	Göteborg.	Norm för arbetares antagande.
34	16 mars.	16 mars.	1	Strejk.	Grofarbetare.	Falun.	Löneförhöjning.
35	18 mars.	21 mars.	4	Strejk.	Tegellossare.	Stockholm.	Lönefråga.
36	18 mars.	—	—	Strejk.	Bokbinderiarbetare.	Stockholm.	Arb. fordrade återtagandet af tvenne afskedade kamrater.
37	21 mars.	11 april.	22	—	Stenhuggeriarbetare.	Bohuslän.	Tolkning af arbetsaftalet.
38	24 mars.	24 mars.	1	Strejk.	Grofarbetare. (hjälparb. vid mek. verkstad)	Göteborg.	Löneförhöjning.
39	24 mars.	29 mars.	6	Strejk.	Skoarbetare.	Göteborg.	Arb. fordrade ledighet dagen före Marie-Bebädsledsag.

8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	Löpande årsnr.
Känt högsta antal			Organi- serade arbetare.	Resultat.	Upp- gifter före- ligga från	Anmärkningar.	
direkt berörda arbets- giffvare.	strej- kande arbetare.	ute- stängda arbetare.					
1	10	—	Ja.	Nya arbetare antogos.	a-g, a.	²¹⁾ Arbetsplatsen blockera- des omedelbart. Blocka- den upphäfd den 14 mars på grund af skiljenämnds utslag. Arb:antalet afser endast mureriarbetsmän- nen.	21
1	20	—	Delvis.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g, a.		22
2	c:a 9	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g, a.	²³⁾ Vid den ena verkstaden pågick strejk d. 13—28 mars.	23
1	17		Ja.	Arb:nes fordr. beviljades i hufvudsak.	a-g, a.		24
1	c:a 440		Ja.	Kompromiss.	a-g, a.		25
1	15	—	Delvis.	Arb:nes fordr. beviljades.	a.		26
1	—	21 (17)	Ja.	Föreningsrätten erkändes.	a-g, a.		27
1	c:a 120	—	Nej.	Kompromiss.	a-g, a.	²⁸⁾ Ca 100 arb. blefvo dess- utom genom konflikten arbetslösa.	28
1	5	—	Ja.	Kompromiss.	a-g, a.		29
1	—	5	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a.		30
1	27	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g, a.	³¹⁾ 2 arb. berördes indirekt. Striden gällde jämväl skriftligt aftal.	31
1	c:a 80		Ja.	Arbetsgiffvarens villkor.	a.		32
1	c:a 25	—	Nej.	Förutvarande villkor.	a-g, a.	³²⁾ Nya arb. hafva antagits.	33
1	c:a 25	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	omb.		34
8	c:a 400	—	Delvis.	Kompromiss.	a-g, a.		35
1	34	—	Ja.	Nya arb. antogos omedel- bart.	a-g.		36
1	50		Ja.	—	a.	³⁷⁾ Uppgifterna ang. resul- tatet ofullständiga. A-g. anser, att konflikt ej ägt rum.	37
1	22	—	Nej.	Nya arb. antogos, hvilka erhöllö löneförhöjning.	a-g.		38
1	20 (40)	—	Ja.	Arb:nes fordr. ogillades.	a-g, a.	³⁹⁾ Uppgifterna ang. resul- tatet hvarandra delvis motsägende.	39

Löpande Årsnr.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	Början.	Slut.	Varaktighet i dagar.	Karak-tär.	Fack.	Ort.	Twistepunkt.
40	27 mars.	22 febr. 1906.	332	Strejk o. lockout.	Mureriarbetsmän. (handtlångare)	Malmö.	Nytt arbetsaftal med förhöjda löner, olycksfallsförsäkring m. m.
41	30 mars.	17 april.	18	Strejk.	Fabriks- o. möbelsnickare.	Trelleborg.	Nytt arbetsaftal med förhöjda löner, utsträckt olycksfallsförsäkr. m. m.
42	31 mars.	6 april.	7	Strejk.	Cementarbetare.	Gäffe.	Löneförhöjning.
43	1 april.	17 nov.	231	Strejk.	Måleriarbetare.	Malmö.	Löneförhöjning. Arbetstid. Lärlingars lön och antal.
44	3 april.	8 maj.	36	Strejk.	Bleck- o. plåtslagare.	Borås.	Arb. fordrade återtagandet af fyra afskedade kamrater.
45	3 april.	—	—	Strejk.	Måleriarbetare.	Varberg.	Lönefråga. Företrädesrätt för å platsen bosatta arb.
46	5 april.	5 april.	1	Strejk.	Mejeriarbetare.	Göteborg.	Arb. fordrade återtagandet af en afskedad kamrat.
47	5 april.	12 april.	7	Strejk.	Skrädderiarbetare.	Nyköping.	Löneförhöjning.
48	6 april.	10 april.	5	Strejk.	Skrädderiarbetare.	Katrineholm.	Löneförhöjning. Fri verkstadsplats och fria sybehör. Aftalets giltighetstid.
49	8 april.	1 maj.	23½	Strejk.	Grofarbetare. (pappersbruk).	Klippan. (Krist. l.).	Löneförhöjning.
50	10 april.	11 april.	1	Strejk.	Grofarbetare. (byggnadsarbete).	Vänersborg.	Löneförhöjning.
51	10 april.	14 april.	5	Strejk.	Grofarbetare. (byggnadsarbete).	Göteborg.	Löneförhöjning.
52	10 april.	27 maj.	48	—	Träarbetare. (snickerifabrik).	Emmaboda. (Kalmar l.).	Föreningsrätten.
53	11 april.	12 april.	2	Strejk.	Sadelmakare o. tapetserare.	Hälsingborg.	Lönefråga.

8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	Löjande åren.
Känt högsta antal			Organi- serade arbetare.	Resultat.	Upp- gifter före- ligga från	Anmärkningar.	
direkt berörda arbets- giffvare.	strej- kande arbetare.	ute- stängda arbetare.					
88	67	c:a 500	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.	⁴⁰⁾ Ca 600 murare blefvo dessutom genom konflikten arbetslösa. Strejken började den 27 mars, lockouten den 4 april; utvidgades den 17 april.	40 ✓
1	55	—	Delvis.	Arb:nes fordr. beviljades i hufvudsak.	a-g., a.		41
1	16	—	Nej.	Kompromiss.	a-g., a.		42
—	c:a 400	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades i hufvudsak.	omb. a.	⁴³⁾ Ca ett 30-tal mindre a-g. godkände arb:nes fordr. efter ett par månader.	43 ✓
1	36	10	De flesta.	Arb:nes fordran beviljades i hufvudsak.	a-g., a.		44
1	3	—	De flesta.	—	a.		45
1	c:a 20	—	Nej.	Den afskedade återtog på vissa villkor.	a-g., a.		46
6 (7)	14 (16)	—	De flesta.	Kompromiss.	a-g., a.	⁴⁷⁾ Enl. a. rörde tvisten jämväl krafvet på fria verkstäder och sybehör samt den nya prislistans giltighetstid.	47
5	13 (4)	—	Delvis.	Arbetsgifvarnes villkor blefvo i hufvudsak gällande.	a-g., a.	⁴⁸⁾ Omkring hälften af arb. afreste från platsen.	48
1	260 (228)	—	Delvis.	Kompromiss.	a-g., a.		49
1	c:a 12	—	—	Arbetet återupptogs på förutvarande villkor. Tre arb. afskedades.	omb.		50
1	c:a 250	—	Nej.	En del arb. afskedades: öfriga återgingo till arbetet efter att ha erhållit någon löneförhöjning.	a-g., omb.		51
1	35	—	Ja.	Föreningsrätten erkändes.	a-g., a.	⁵²⁾ A-g. karaktäriserar arbetsinst. såsom strejk, a. såsom lockout. Sex andra arbetare blefvo dessutom genom konfl. arbetslösa.	52
11	19	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.	⁵³⁾ Konflikten i samband med lönerörelse: en arbetsgiffvare beviljade arbetarnes fordringar utan konflikt. Af de öfriga gjorde tvenne detsamma efter en half dags arbetsinställelse. Återstående efter två dagar.	53

Löpande årsnr.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	Början.	Slut.	Varaktighet i dagar.	Karak-tär.	Fack.	Ort.	Tvistepunkt.
54	11 april.	12 april.	2	Strejk.	Karamellfabrika-tion.	Hälsingtuna. (Gäflab. 1.)	En arb. förklarades af arbetsgifv. icke behöflig för en tid.
55	12 april.	21 maj.	40	—	Grofarbetare. (tegelbruk)	Sjöbo. (Malmöh. 1.)	Lönefråga. Organisations-spörs-mål.
56	13 april.	24 april.	12	Strejk o. lockout.	Tändsticksindustri-arb. (vaxtändsticks-fabrik)	Örgryte. (Göteborgs o. Bohus l.)	Personfråga.
57	15 april.	27 april.	13	Strejk.	Skrädderiarbetare.	Råå. Påarp. Bjuf m. fl. orter i nord-västra Skåne.	Löneförhöjning.
58	20 april.	28 april.	9	Strejk.	Skrädderiarbetare.	Karlshamn.	Löneförhöjning.
59	25 april. 10 juni.	13 nov.	203	Strejker o. lock-out.	Mek. verkstads-industrien.	Hela riket.	Förhandlingsordnings under-tecknande före vidare underhandl. om arbets-villkoren. Minimilöner m. m.
60	maj.	maj.	—	Strejk.	Grofarbetare. (stenkolslossning)	Varberg. (Varberg—Borås-banan).	Löneförhöjning.
61	1 maj.	1 maj.	1	Strejk.	Skrädderiarbetare.	Bollnäs m. fl. orter i södra Hälsingland.	Löneförhöjning.
62	1 maj.	9 maj.	9	Strejk.	Skoarbetare.	Växjö.	Löneförhöjning.
63	1 maj.	15 maj.	15	Strejk.	Arbetsåkare. (byggnads- o. gatu-arbeten)	Borås.	Löneförhöjning.
64	1 maj.	19 maj.	19	Strejk.	Skrädderiarbetare.	Söderhamn.	Löneförhöjning.
65	1 maj.	5 juni.	36	Strejk.	Kakelugnsmakare. (formare)	Stockholm.	Arb. fordrade skriftligt aftal; önskade en icke-yrkeslärn arb. aflägsnad. Hygieniska förhållanden.
66	3 maj.	1 sept.	122	Strejk.	Stenhuggeriarbetare.	Närke.	Tolkning af gällande pris-lista.
67	4 maj. 20 maj.	17 aug.	106	Lockout o. strejk.	Byggnadsarbetare. (bergsprängare, grundläggare, cementarb., plåt-slagare o. murare)	Stockholm.	Formulering af aftalets best. om föreningsrätten o. d. Lönefråga.

8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	Löpande årsnr.
Känt högsta antal			Organiserade arbetare.	Resultat.	Uppgifter föreliggande från	Anmärkningar.	
direkt berörda arbetsgivar.	strejkande arbetare.	utestängda arbetare.					
1	2	—	Nej.	De strejkande återgingo i arbetet.	a-g.	⁵⁴⁾ Minderår. kvinnl. arb. Ingen närmare uppgift om resultatet.	54
1	31		De flesta.	Arb:nes fordr. beviljades i hufvudsak.	a-g., a.	⁵⁵⁾ A-g. karaktäriserar konflikten som strejk, a. som lockout. Enl. a. fordrades äfven arbetstidens förkortning. A-g. förklara driften fullständ. i gång d. 26 maj.	55
1	164 (225)		Nej.	Arb:nes fordr. beviljades delvis.	a-g., a.		56
6	c:a 25	—	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.	⁵⁷⁾ Hos en arbetsgivar var arbetsinställelsens sista dag d. 24 april.	57
7	25	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades i hufvudsak.	a-g., a.	⁵⁸⁾ Till tvistepunkterna hörde jämväl frågan om fri arbetsmaterial samt minimilön för veckolönsarb. (a.).	58
97	13,805		c:a 12,000	Kompromiss.	a-g., a.	⁵⁹⁾ Partiella strejker under april och maj. Lockout d. 10 juni, upphäfd d. 13 nov.	59 ✓
1	10	—	Nej.	Arbetet utfördes af andra banans arb. De strejkande återtog sedan i banans tjänst; löneförhöjning för kollossning beviljades.	a-g., a.	⁶⁰⁾ Arb. hafva ej ständig sysselsätt., utan användas vid behof till olika arbeten å bangården. Arb. anse icke, att konflikt förefunnits.	60
19	21	—	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.	⁶¹⁾ Ett par a-g. hafva dock vägrat underteckna den nya prislistan.	61
15	c:a 30	—	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.		62
7	33	—	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.		63
9	36	—	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.	⁶⁴⁾ 5 oorg. arb. blefvo dessutom genom konflikten arbetslösa (a-g.). Arb. fordrade äfven fria sybehör (a.).	64
1	c:a 20	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		65
4	c:a 175	—	Ja.	Ny prislista antogs med utbytande af ackordsystemet mot timpenning.	a-g., a.	⁶⁶⁾ Begynnelse- och avslutningsdata icke desamma hos alla a-g. Hos en a-g. varade konflikten endast 96 dagar, hos en 112, hos en 122 dagar. Från en a-g. saknas uppgift. Hos en af a-g:ne, där aftal ej fanns, s. k. sympatiststrejk (14 arb.). 14 grofarb. blefvo dessutom genom konflikten arbetslösa.	66
c:a 300	c:a 3,500		Delvis.	Kompromiss.	a-g., a.		67 ✓

Löpande årsnr.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	Början.	Slut.	Varaktighet i dagar.	Karak-tär.	Fack.	Ort.	Twistepunkt.
68	6 maj.	6 maj.	1 ²	Strejk.	Brädgårdsarbetare. (knubbhopförare, märkare, mätare)	Ljusne. (Gäfl. 1.)	Löneförhöjning.
69	6 maj.	12 maj.	7	Strejk.	Buntmakeriarbetare.	Malmö.	Arb. fordrade ett bestämt arbetsaftal med förhöjda löner.
70	8 maj.	9 maj.	1 ¹ / ₂	Strejk.	Glasbruksarbetare.	Surte. (Älfsborgs 1.)	Lönefråga.
71	8 maj.	9 maj.	2	Strejk.	Timmermän och grof- arbetare. (kajbyggnad)	Stocksund. (Sthlms 1.)	Lönevillkoren för ss. timmermän arbetande grof- arbetare.
72	8 maj.	12 maj.	5	Strejk.	Träarbetare. (vagnmakeri)	Malmö.	Löneförhöjning.
73	8 maj.	13 maj.	6	Strejk.	Skrädderiarbetare.	Lidköping.	Löneförhöjning.
74	8 maj.	10 juli.	64	Strejk.	Träarbetare. (byggnads- snickeri)	Norrköping.	Lönefråga i samband med fråga om arbetsgfvarens ställn. till mellan arbetsgfvareförening och fackorganisation slutet aftal.
75	9 maj.	9 maj.	1 ²	Strejk.	Skoarbetare.	Kalmar.	Löneförhöjning m. m.
76	10 maj.	11 maj.	1 ¹ / ₂	Strejk.	Åkeriarbetare.	Gäfl.	Löneförhöjning, månadsfridag, viss garanterad natt-hvila m. m.
77	10 maj.	19 maj.	10	Strejk.	Sågverksarbetare.	Munksund. (Norrb. 1.)	Löneförhöjning.
78	11 maj.	12 maj.	2	Strejk.	Betongjutare.	Karlsvik. (Norrb. 1.)	Ändringar i ackordssyste- met. Löneförhöjning.
79	11 maj.	13 maj.	3	Strejk.	Grof- arbetare. (jordschaktning)	Mackmyra. (Gäfl. 1.)	Löneförhöjning.
80	12 maj.	17 maj.	6	Strejk.	Tegelbruksarbetare.	Villan. (Krist. 1.)	Löneförhöjning. Fria verk- tyg.
81	12 maj.	—	—	—	Sömmerskor.	Göteborg.	Löneförhöjning.
82	15 maj.	17 maj.	3	Strejk.	Byggnadsarbetare. (murare o. plåtslag.)	Västerås.	A-g. använde oorganise- rade arb. Längre ar- betstid sades hafva före- kommit än den i aftalet bestämda.
83	15 maj.	7 juli.	54	Strejk.	Sågverksarbetare.	Altappen, Karlsborg, Sandvik, Granvik: Båtskärsnäs. (Norrb. 1.)	Lönesänkning, hvarpå arb. svarade med begäran om löneförhöjning.

8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	Löpande årsnr.
Känt högsta antal			Organiserade arbetare.	Resultat.	Uppgifter föreliggande från	Anmärkningar.	
direkt berörda arbetsgivar.	strejkande arbetare.	utestängda arbetare.					
1	45	—	Nej.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.	⁶⁸⁾ Ca 130 andra arb. blefvo dessutom genom konflikten arbetslösa.	68
6	ca 300	—	Delvis.	Arbetsaftal med däri fastställda löner infördes.	a-g., a.	⁶⁹⁾ Uppgift om de fastställda lönernas förhållande till de af arb. fordrade saknas.	69
1	63	—	—	Förutvarande villkor.	a-g., a.	⁷⁰⁾ Minderår. arb. Öfriga arb. å arbetsplatsen blefvo genom konflikten arbetslösa i två dagar.	70
2	ca 18	—	Få.	Arbetsgivarvillkor blefvo gällande.	Komm-nämndens ordf.	⁷¹⁾ Upplysn. om resultatet ofullständ. Senare enligt uppgift ny konflikt, som slöt med timmermännens afsked.	71
1	4	—	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.	⁷²⁾ Parternas uppgifter om data för konfliktens början och slut stridiga.	72
5	10 (9)	—	Delvis.	Arb:nes fordr. beviljades i hufvudsak.	a-g., a.		73
1	ca 30	—	Delvis.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		74
5	12	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		75
6	ca 30	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		76
1	44 (75)	—	—	Kompromiss.	a-g., a.	⁷⁷⁾ 223 arb. blefvo dessutom genom konfl. arbetslösa.	77
1	25	—	Nej.	Arbetsgivarvillkor blefvo gällande.	a-g., a.		78
1	30	—	Nej.	Förutvarande villkor. Arb. ersattes delvis med nya arb.	a-g.		79
1	41	—	Nej.	Kompromiss.	a-g., a.	⁸⁰⁾ 8 arb. blefvo dessutom genom konflikten arbetslösa.	80
1	ca 25	—	Nej.	Fabrikationen nedlades.	a-g.		81
7	5	—	Ja.	Skiljenämnd förklarade strejken oberättigad.	a-g., a.		82
2	ca 2,000	—	Delvis.	Kompromiss.	a-g., a. omb.		83

Löpande årenr.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	Början.	Slut.	Varaktighet i dagar.	Karak-tär.	Fack.	Ort.	Twistepunkt.
84	16 maj.	29 maj.	14	—	Tegelbruksarbetare.	Haneström. (Älfsborgs l.)	Lönesänkning.
85	16 maj.	14 juli.	59½	Lockout.	Grofarbetare. (trätöfelfabri- kation).	Falkenberg.	Föreningsrätten.
86	17 maj.	21 juni.	36	Strejk.	Stufveri-, hamn- o. kolarbetare.	Gäffe.	Kollektivt aftal. Löneförhöjning.
87	18 maj.	18 maj.	½	Strejk.	Järnarbetare. (reparatörer vid kopparverk).	Raus. (Malmöh. l.)	Arb. vägrade arbeta tills. med en organiserad.
88	18 maj.	29 maj.	12	—	Järnvägsbygg- nadsarbetare.	Enköping— Heby—Run- hällens järnv.	Arb. fordrade kortare ar- betsdag och fastställda minimilöner.
89	19 maj.	29 maj.	11	Strejk.	Renhållnings- arbetare.	Stockholm.	Löneförhöjning och andra löneförhållanden, arbets- tid, kollektivt aftal, sjuk- doms- och olycksfallser- sättning, fridagar, afta- lets gällande för alla arbetaregrupper m. fl. arbetsvillkor.
90	22 maj.	24 maj.	3	Strejk.	Järnvägsbygg- nadsarbetare. (rälsläggare).	Järbo. (Gäffle. l.)	Löneförhöjning.
91	22 (23) maj.	24 maj.	3 (2)	—	Sågverksarbetare. (slipersågare).	Lundby. (Göteborgs o. Bohus l.)	Lönesänkning.
92	23 maj.	27 maj.	5	Strejk.	Grofarb. (kajbygg- nads-, varfs-, gatu-, vattenled- nings-, trädgårds- arb. m. fl.)	Stockholm.	Löneförhöjning. Aftalsfor- men.
93	25 maj.	—	—	Strejk.	Snickerifabrik.	Limhamn. (Malmöh. l.)	Löneförhöjning.
94	25 maj. 29 maj.	25 maj. 29 maj.	1½	Strejk.	Brädgårdsarbetare.	Harnäs. (Uppsala l.)	Löneförhöjning.
95	26 maj.	5 juni.	10	Strejk.	Grofarbetare. (kloaklednings- arbete).	Linköping.	Löneförhöjning.

8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	Löpande årsnr.
Känt högsta antal			Organiserade arbetare.	Resultat.	Uppgifter föreliggande från	Anmärkningar.	
direkt berörda arbetsgivar.	strejkande arbetare.	utestängda arbetare.					
1	c:a 40		Nej.	Lönesänkningen fortfor. Nya arb. antogs till största delen.	a-g., a.		84
1	—	33	De flesta.	Arbetet återupptaget med dels nya oorganiserade arb., dels 10 af de förutvarande, som förbundet sig icke tillhöra organisation.	a-g., a.	⁸⁵⁾ Driften enl. a-g:s uppgift ånyo fullständig. i gång d. 15 juli. Fabriken förklarad i blockad af arb. De flesta af de utestängda arb. erhöilo arbete å andra arbetsplatser.	85
11	c:a 450	—	Ja.	Kollektivt aftal med väsentl. de af arb. fordrade priserna.	a-g., a.	⁸⁶⁾ Uppgifterna från arb. ofullständig. Enligt a-g. fordrade arb. jämväl företrädesrätt till arbetet för fackföreningsmedl.	86
1	21 (8)	—	Ja.	—	a-g., a.	⁸⁷⁾ Enl. a-g. återgingo arb., då ifrågav. arb. frivilligt slutade vid fabriken, enl. a., då han godvilligt ingick i organisationen.	87
1	177		De flesta.	Kompromiss.	a-g., a.	⁸⁸⁾ Då arb. själfva införde den kortare arbetsdagen, förklarade a-g., att de, som ej ville arbeta den längre, skulle afskedas; arb. nedlade då arbetet. A-g. karaktäriserar konflikten ss. strejk, a. ss. lockout. Indirekt berördes 35 arbetare.	88
4	c:a 650	—	De flesta.	Kompromiss.	a-g., a.		89
1	35	—	Nej.	Kompromiss.	a-g.		90
1	c:a 25		De flesta.	Förutvarande villkor.	a-g., a.	⁹¹⁾ A-g. karaktäriserar konflikten såsom strejk, a. såsom lockout. Ett 40-tal nedlastare, maskinarb. och handtlångare blefvo dessutom genom konflikten arbetslösa.	91
1	1,933	—	De flesta.	Arbetet återupptogs, sedan a-g. förklarat sig villig att träda i underhandling med arbetsombud.	a-g., a.		92
1	9	—	Nej.	Nya arb. antogs omedelb.	a-g.	⁹³⁾ Minderåriga arbetare.	93
1	18	—	—	Kompromiss.	a-g.	⁹⁴⁾ Minderår. arb. Strejk d. 25 maj 1 dag, d. 29 maj 1/2 dag.	94
1	24	—	De flesta.	Kompromiss.	a-g., a.	⁹⁵⁾ 21 arb. blefvo dessutom genom konflikten arbetslösa (a-g.).	95

Löpande årsnr.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	Början.	Slut.	Varaktighet i dagar.	Karakter.	Fack.	Ort.	Tristepunkt.
96	26 maj.	5 juni.	11	Strejk.	Elektr. montörer.	Malmö.	Arbetares antagande och afskedande.
97	29 maj.	30 maj.	1	—	Loss- o. lastningsarbetare.	Göteborg.	Fartygsbesättnings användande till utförande af arbete, hvartill fackföreningen ansåg sig enligt aftal äga ensamrätt.
98	29 maj.	6 juni.	9	Strejk.	Telegraf- o. telefonarbetare.	Södra telegrafdistriktet.	Arb. vägrade underskrifva personliga kontrakt, på grund hvaraf några arb. afskedades. Lönefråga.
99	29 maj.	—	öfver 135	Strejk.	Måleriarbetare. (kassaskåpsfabrik).	Göteborg.	Löneförhöjning.
100	29 maj.	17 okt.	142	—	Järnvägsbyggnadsarbetare.	Blidsberg—Lena (Västra Centralbanan).	Arbetstid.
101	31 maj.	9 juni.	10	Strejk.	Droskkuskar.	Göteborg.	Arb. fordrade skriftligt aftal mell. a-g. o. fackföreningen om de öfverenskomna arbetsvillkoren.
102	5 juni.	6 juni.	2	Strejk.	Järnverksarbetare.	Horndal. (Kopparb. l.)	Tolkning af arbetsöfverenskommelsen med afs. på tiden för arbetes begynnande efter helgdag. Dessutom en afskedad kamrats återtagande (a.).
103	6 juni.	7 juni.	1½	Strejk.	Flottningsarbetare.	Boda. (Västernorr. län).	Löneförhöjning.
104	9 juni.	9 juni.	1½	Strejk.	Sågverksarbetare. (hjälpålgare).	Östrand. (Västernorr. län).	Löneförhöjning.
105	10 juni.	20 juni.	11	Strejk.	Läderarbetare.	Göteborg.	Löneförhöjning.
106	10 juni.	29 juli.	50	Strejk.	Byggnadssnickare o. byggnadstimmermän.	Tranås.	Löneförhöjning. Arbetstid, organisationsspörmål.
107	13 juni.	14 juni.	1½	Strejk.	Grofarb. (vatten- o. aflöppsledningsanläggning).	Lindesberg.	Löneförhöjning.
108	13 juni.	3 sept.	83	Strejk.	Tunnbinderi- arbetare.	Hudiksvall.	Löneförhöjning.
109	19 juni.	20 juni.	1	Strejk.	Grofarbetare. (byggnadsarbete).	Malmö.	Arbetsgifvarens ställning till fackföreningen under den pågående konflikten i byggnadsfacket.

8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	Löjande årsnr.
Känt högsta antal			Organiserade arbetare.	Resultat.	Uppgifter föreliggande från	Anmärkningar.	
direkt berörda arbetsgivar.	streckande arbetare.	uteslagna arbetare.					
1	23 (29)	—	Ja.	—	a-g., a.	⁹⁶⁾ Parternas uppgifter om konfliktens orsak och resultat äro hvarandra motsägande.	96
1	c:a 35	—	Ja.	Fackföreningens fordr. godkändes.	a-g., a.		97
1	180	—	De flesta.	De afskedade återtogos. Personliga kontrakt bibehöllos. Löneförhöjning.	a-g., a.	⁹⁸⁾ A-g. var staten. 10 arb. blefvo dessutom indirekt på grund af konflikten arbetslösa (a.).	98
1	7	—	—		a-g., omb.	⁹⁹⁾ Löneförhöjningen hade provisoriskt beviljats, men efter en tid reducerats.	99
1	47	—	De flesta.	Arbetslagen medgäfvos rätt att själfva bestämma om arbetsdagens längd.	a-g., a.	¹⁰⁰⁾ Arb. begärde jämväl förbättrade ackordspris (a.). Arb. karaktärisera konflikten som lockout.	100
4	c:a 80	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.	¹⁰¹⁾ Hos en af a-g. återtogas arbetet efter en dags arbetsinställelse, sedan han tillmötesgått arb:nes fordringar.	101
1	c:a 150	—	De flesta.	Arb:nes uppfattning godkändes. Den afskedade afstod från att återkomma, men erhöi af arbetsgivar. 14 dagars aflön. och en tids fri bostad.	a-g., a.		102
1	16	—	Nej.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.	¹⁰³⁾ A-g:s uppgifter angifva icke bestämdt, att arbetsinställelse ägt rum.	103
1	22	—	—	Förutvarande villkor. Delvis nya arb. antogos.	a-g., a.		104
1	c:a 25	—	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.	¹⁰⁵⁾ Arb. uppgifva äfven personfråga bland tvistepunkterna.	105
3	c:a 55	—	Nej.	Arb:nes fordr. beviljades i hufvudsak.	a-g., a.		106
1	110	—	Nej.	Förutvarande villkor i hufvudsak.	a-g.		107
1	3	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.	¹⁰⁸⁾ Från a-g. föreligger endast preliminär redogörelse, afgifven före konfliktens slut.	108
1	5	—	Ja.	A-g. antog organiserade arb. i st. f. o. organiserade.	a-g., a.		109

Löpande årsnr.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	Början.	Slut.	Varaktighet i dagar.	Karakter.	Fack.	Ort.	Twistepunkt.
110	19 juni.	20 juni.	2	—	Åkeriarbetare.	Stockholm.	Arb. fordrade återtagandet af en afskedad kamrat.
111	22 juni.	27 juni.	5½	Strejk.	Flottningsarbetare.	Torsång. (Kopparb. 1.)	Löneförhöjning.
112	22 juni.	29 maj.	342	Lockout.	Skoarbetare.	Lundby. (Göt. o. Boh. 1.)	Arb. bojkottade fabrikins alster.
113	29 juni.	15 juli.	17	Strejk.	Grofarbetare. (torfbärgning).	Hästveda. (Krist. 1.)	Löneförhöjning.
114	5 juli.	7 juli.	2½	Strejk.	Grofarbetare. (byggnadsarbete).	Tomelilla. (Krist. 1.)	Löneförhöjning.
115	5 juli.	10 (17) juli.	6 (13)	Strejk.	Grofarbetare. (hamnbyggnad).	Barsebäck. (Malmöh. 1.)	Löneförhöjning.
116	6 juli.	6 juli.	1	Strejk.	Murare.	Stockholm.	Löneförhöjning.
117	8 juli.	17 juli.	10	Strejk.	Textilarbetare. (jutespinneri).	Södertälje.	Löneförhöjning.
118	11 juli.	12 juli.	2	Strejk.	Droskkuskar.	Stockholm.	Arb. fordrade återtagandet af en afskedad kamrat.
119	11 juli.	13 juli.	3	Strejk.	Grofarbetare. (makadamfabrik).	Åstorp. (Krist. 1.)	Fråga om en arbetares afskedande och tolkning af arbetsaftal.
120	17 juli.	—	—	Strejk.	Kypare.	Saltsjöbaden. (Stockh. 1.)	Arb. fordrade återtagandet af en afskedad kamrat.
121	17 juli.	22 juli.	5½	Strejk.	Grofarbetare. (sten- och jordarb.).	Yngersjöfors. (Hallands 1.)	Löneförhöjning.
122	17 juli.	11 aug.	26	Strejk.	Bokbinderiarbetare.	Göteborg.	A-g. vägrade underhandla om ny lönetariff, förrän ur arb:nes förslag strukits en punkt om godtgörelse för af arb. påstådt aftalsbrott.
123	21 juli.	14 sept.	56	Strejk.	Sågverksarbetare. (sliperssågare).	Lundby. (Göt. o. Boh. 1.)	Löneförhöjning.
124	24 juli.	24 juli.	½	Strejk.	Grofarbetare. (byggnadsarbete).	Varberg.	Löneförhöjning.
125	25 juli.	27 juli.	3	Strejk.	Textilarbetare. (manl. o. kvinnl.).	Norrköping.	Personliga förhållanden.
126	27 juli.	28 juli.	1½	—	Murerihandtlangare.	Hyllinge. (Krist. 1.)	Lönefråga.
127	27 juli.	—	—	Strejk.	Kypare.	Göteborg.	Arb. fordrade en afskedad kamrats återtagande.
128	29 juli.	5 aug.	8	Strejk.	Plåtslageriarbetare.	Borås.	Löneförhöjning.
129	1 aug.	9 sept.	40	Strejk.	Pitpropsarbetare.	Göteborg.	Löneförhöjning.

8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	Löpande årsnr.
Känt högsta antal			Organiserade arbetare.	Resultat.	Uppgifter föreliggande från	Anmärkningar.	
direkt berörda arbetsgifvare.	strejkande arbetare.	uteslagna arbetare.					
1	—	—	—	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.	¹¹⁰⁾ Uppgift om antalet af konflikten berörda arb. saknas. 8 af dem voro emellertid organiserade. Arb. erhöilo full afönning för den tid, arbetsinställesen pågått.	110
1	106	—	Nej.	Kompromiss.	a-g., a.		111
1	—	57	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.		112
1	30	—	—	Förutvarande villkor.	a-g., komm.-nämndens ordf.	¹¹³⁾ C:a 100 arb. blefvo dessutom genom konflikten betslösa.	113
1	10	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		114
1	c:a 30	—	Nej.	Kompromiss.	a-g., a.	¹¹⁶⁾ 4 (8) murare blefvo dessutom genom konflikten arbetslösa.	115
1	6	—	Delvis.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g.		116
1	123	—	—	Kompromiss.	a-g.	¹¹⁷⁾ 236 arb. blefvo dessutom genom konflikten arbetslösa.	117
1	c:a 100	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		118
1	16	—	Ja.	—	a.	¹¹⁹⁾ Konflikten löstes genom skiljedom. Upplysningar om resultatet saknas.	119
1	8	—	Ja.	Nya arbetare (kvinnl.) antogs.	a-g., a.		120
1	70	—	Nej.	Förutvarande villkor.	a-g.	¹²¹⁾ En del arb. blefvo afskedade.	121
2	c:a 15	—	Ja.	Arb. tillmötesgingo arbetsgifvarnes fordran.	a-g., a.		122
2	c:a 50 (32)	—	Delvis.	Förutvarande villkor.	a-g., a.	¹²³⁾ Ett antal handtlångare blefvo dessutom genom konflikten arbetslösa.	123
1	12	—	Nej.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		124
1	c:a 570	—	Nej.	Kompromiss.	a-g., a.		125
1	37 (24)	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades i hufvudsak.	a-g., a.	¹²⁶⁾ 27 (18) arb. blefvo dessutom på grund af konflikten arbetslösa. A-g. karakteriserar konflikten ss. strejk, a. ss. lockout.	126
1	c:a 10	—	Få.	—	a-g., a.	¹²⁷⁾ Parternas uppgifter ang. konfliktens varaktighet och resultat äro hvarandra motsägande.	127
1	8	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g.		128
2	c:a 220	—	Delvis.	Förutvarande villkor.	a-g., a.		129

Löpande årsnr.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	Början.	Slut.	Varaktighet i dagar.	Karak-tär.	Fack.	Ort.	Twistepunkt.
130	3 aug.	3 aug.	1	Strejk.	Grofarbetare. (jordschaktning).	Åstorp. (Hälsingborg-Hässelholms järnväg).	Löneförhöjning.
131	7 aug.	8 aug.	2	Strejk.	Textilarbetare. (kvinnl., jutfabr.)	Hälsingborg.	Löneförhöjning.
132	7 aug.	9 sept.	34	Strejk.	Sågverksarbetare. (snickerifabr.)	Färnäs. (Göteborgs o. Bohus l.)	Löneförhöjning.
133	9 aug.	15 aug.	7	Strejk.	Skrädderiarbetare.	Halmstad.	Betalningsnormen för i ackordsprislistan icke särskildt omnämndt arbete.
134	14 aug.	14 aug.	1/2	Strejk.	Brädgårdsarbetare.	Falkenberg.	Lönefråga.
135	14 aug.	19 aug.	6	Lockout.	Elektriska montörer.	Stockholm.	Arb. vägrade taga befattning med arbete, beställt af till följd af den mek. verkstadskonflikten blockerade verkstäder.
136	14 aug.	21 aug.	7 1/2	Strejk.	Järnvägsbyggnadsarbetare.	Södra Hestra. (Jönköp. l., V. centralb.)	Löneförhöjning.
137	17 aug.	29 aug.	13	Lockout.	Stenhuggeriarbetare.	Vätö. (Stockh. l.)	Arb. vägrade utföra arbete å till följd af byggnads-konflikten i Stockholm blockerad arbetsplats.
138	18 aug.	23 aug.	6	Strejk.	Textilarbetare. (tyglagerskor).	Norrköping.	Arb. fordrade afskedandet af en misshaglig föreständerska.
139	23 aug.	8 sept.	17	Strejk.	Byggnadssnickare o. timmermän.	Norrköping.	Löneförhöjning och skriftligt aftal.
140	26 aug.	—	—	—	Brandsoldater.	Eskilstuna.	Brandsoldaterna fordrade att en korporal, som uppträdt ss. strejkbrytare, skulle afskedas.
141	26 aug.	28 aug.	3	Strejk.	Flottningsarbetare.	Kvitsle. (Västern. l.)	Lönefråga.
142	26 aug.	29 aug.	4	Strejk.	Textilarbetare. (minderår. förläggare o. lappare).	Norrköping.	Arb. fordrade aflöning å en på begäran erhållen fridag.
143	28 aug.	29 aug.	2	Strejk.	Grofarbetare. (gas- o. vattenverksanläggning.)	Eslöv.	Löneförhöjning m. m.
144	28 aug.	31 aug.	4	Strejk.	Bryggeriarbetare.	Jönköping.	Arb. voro missnöjda öfver en kamrats tillrättavisande.
145	28 aug.	31 aug.	4	Strejk.	Skrädderiarbetare.	Stockholm.	Arb. fordrade afskedandet af en kamrat, som arbetade för lägre betalt än den i prislistan fastställda.

8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	Löpande årsnr.
Känt högsta antal			Organiserade arbetare.	Resultat.	Uppgifter föreliggande från	Anmärkningar.	
direkt berörda arbetsgifvare.	strejkande arbetare.	ute-stängda arbetare.					
1	60	—	Delvis.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		130
1	125	—	Delvis.	Arb:nes fordr. beviljades i hufvudsak.	a-g., a.	¹³¹⁾ 175 arb. blefvo dessutom genom konfl. arbetslösa.	131
1	74	—	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.		132
1	10	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		133
1	30	—	—	Kompromiss.	a-g.		134
1	—	(53)	De flesta.	Arbetet återupptogs, utan att principfrågan fullständigt afgjordes.	a-g., a.		135
1	89	—	De flesta.	Kompromiss.	a-g., a.	¹³⁶⁾ Konflikten medförde, att arb. blockerade arbetet 30 km. uppåt linjen från Landeryd räknadt.	136
1	—	50	Delvis.	Arbetet återupptogs, då anledningen till konflikten genom byggnadslockoutens avslutande bortföll.	a.		137
1	(78)	—	Delvis.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.	¹³⁸⁾ Den afskedade erhöill dock annat arbete af arbetsgifvaren. Äfven löneförhöjning begärdes och erhöills, samt hörde enl. a., men icke enl. a-g. till strejkens orsaker.	138
3	43	—	—	Arb:nes fordr. beviljades i det närmaste.	a-g., a.		139
1	31	—	Nej.	Nytt manskap anställdes efter hand.	a-g., a.		140
1	140	—	Nej.	Arb:nes fordr. beviljades i hufvudsak.	a-g., a.		141
1	40	—	Delvis.	Arb. afstodo från sitt kraf.	a-g.		142
1	70	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades i hufvudsak.	a-g., a.	¹⁴³⁾ Enl. a-g. erhöillo arb. dessutom fria verktyg och ersättning för slipning.	143
1	13	—	—	Flertalet förutvarandearb. återgingo så småningom.	a-g., a.		144
1	4	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		145

Löpande årsnr.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	Början.	Slut.	Varaktighet i dagar.	Karak-tär.	Fack.	Ort.	Twistepunkt.
146	29 aug.	17 sept.	20	Strejk.	Lykttändare.	Eslöf.	Arb. fordrade att arbete skulle garanteras dem för hela vintern.
147	31 aug.	—	—	Strejk.	Grofarbetare. (kloakledningsarbete).	Eslöf.	Löneförhöjning.
148	1 sept.	5 sept.	5	Strejk.	Stenhuggeri-arbetare.	Mässbacken. (Kopparbergs l.)	Arb. önskade få ackordsarbete infördt i st. f. timlönsarbete.
149	2 sept.	14 sept.	13	Strejk.	Tapetserare.	Örebro.	Löneförhöjning.
150	4 sept.	15 sept.	12	Strejk.	Tobaksarbetare.	Stockholm.	Lönefråga jämte andra arbetsförhållanden.
151	13 sept.	15 sept.	3	Strejk.	Sågverksarbetare. (minderåriga).	Norrsundet. (Gäflb. l.)	Löneförhöjning.
152	13 sept.	10 jan. 1906.	119	Strejk.	Konditoriarbetare.	Göteborg.	Införandet af skriftligt arbetsaftal med bestämmelser om kost- och logi-systemets afskaffande samt andra löne- och arbetsförhållanden.
153	16 sept.	21 sept.	6	Strejk.	Kemisk-tekniska arbetare.	Löfholmen. (Stockh. l.)	Arb. fordrade återtagandet af en afskedad kamrat.
154	16 sept.	4 okt.	19	Strejk.	Järnvägsbyggnadsarbetare.	Kjeflinge—Sjöbo järnvägsbyggn. (Malmöh. l.)	Lönefråga.
155	19 sept.	19 sept.	1	Strejk.	Möbelsnickare.	Eslöf.	Löneförhöjning. Arbetstid.
156	25 sept.	27 sept.	3	Strejk.	Stufveriarbetare.	Lunde. (Väster-norrh. l.)	Löneförhöjning. Föreningsrätten.
157	25 sept.	4 okt.	10	Lockout.	Karamell- och konfektarbetare.	Gäflb.	Löneförhöjning.
158	30 sept.	1 febr. 1906.	125	Lockout.	Glasarbetare.	Johanfors. (Kronob. l.)	Fråga om arbetares afskedande och föreningsrätten.

8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	Löpande årsnr.
Känt högsta antal			Organiserade arbetare.	Resultat.	Uppgifter föreliggande från	Anmärkningar.	
direkt berörda arbets-gifvare.	strej-kande arbetare.	ute-stängda arbetare.					
1	3	—	—	Förutvarande villkor.	a-g., a.	¹⁴⁶⁾ Arb. förneka, att egentlig arbetskonflikt inträffat.	146
1	29	—	—	Arbetet uppsköfs för året.	a-g., kom-nämndens ordf.		147
1	22 (26)	—	Ja.	Förut gällande system bibehölls med förnyande i hufvudsak af förutvarande prislista.	a-g., a.		148
4	8	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades i det närmaste.	a-g., a.		149
1	10	—	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.	¹⁵⁰⁾ Parternas formulering af tvistepunkterna är icke fullt öfverensstämmande.	150
1	36	—	Nej.	Förutvarande villkor.	a-g., a.		151
4	22	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljad af en del arbetsgifvare. Hos de öfriga är konflikten ännu principiellt olöst.	a-g., a.	¹⁵²⁾ Arbetsinställelsen inträffade först hos endast en a-g., hos de öfriga successivt under femte, sjätte och sjunde veckan efter det uppgifna begynnelsedatum. Ett flertal arb. har erhållit arbete å andra arbetsplatser.	152
1	86	—	Fä.	Arb. återgingo i arbetet på villkor, att afskedandets rättmätighet underkastades granskning af representanter för båda parterna. Därvid konstaterades, att afskedandet var befogadt.	a-g., a.		153
1	19	—	Nej.	Kompromiss.	a-g., a.	¹⁵⁴⁾ 5 arb. blefvo dessutom genom konflikten arbetslösa.	154
5	8	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		155
11	350	—	Delvis.	Kompromiss.	a-g., a.		156
1	—	30	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.	¹⁵⁷⁾ A-g. vägrade underhandla förr, än arb. utgingo ur ortens afdelning af Bageriarb:förbundet och bildade egen fackförening, hvilket skedde.	157
1	—	47	Delvis.		a-g.		158

Löpande årenr.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	Början.	Slut.	Varaktighet i dagar.	Karak-tär.	Fack.	Ort.	Twistepunkt.
159	5 okt.	12 okt.	8	Strejk.	Byggnadsarbetare. (träarb., målare, stuckatörer m. fl.)	Trelleborg.	Arb. fordrade indragande af en utsänd »svart lista».
160	6 okt.	17 juli 06.	285	Lockout.	Tobaksarbetare.	Rinkaby. (Krist. l.)	Föreningsrätten.
161	7 okt.	29 okt.	23	Strejk.	Grofarbetare.	Dalby. (Malmöh. l.)	Arb. fordrade kollektivt af-tal med löneförhöjning, förkortad arbetstid m. m.
162	12 okt.	12 okt.	1½	Strejk.	Byggnadsarbetare. (murare, snickare, målare och grofarb.)	Varberg.	Arb. vägrade arbeta till-sammans med s. k. strejk-brytare.
163	14 okt.	14 okt.	1½	Strejk.	Kakelugnsmakare.	Trollhättan.	Arb. fordrade arbetets af-slutande å lördagar kl. 5 e. m. jämte full daglön.
164	14 okt.	29 okt.	16	Strejk.	Gjutare.	Sundsvall.	Arb. vägrade utföra arbete för blockerad verkstad.
165	17 okt.	25 okt.	9	Lockout.	Grofarbetare. (sockerfabrik).	Hasslarp. (Malmöh. l.)	Löneförhöjning.
166	19 okt.	27 nov.	40	Strejk.	Järnvägsbyggnads-arbetare.	Klippan—Östra Ljungby järnvägs-byggnad. (Krist. l.)	Löneförhöjning.
167	20 okt.	22 okt.	3	Strejk.	Sågverksarbetare. (ribblastare).	Alnö (Väster-norrl. l.)	Arbetsgifvaren sänkte lönen samtidigt med att arbets-tiden minskades.
168	24 okt.	29 nov.	37	—	Glasarbetare.	Skruf (Kronob. l.)	Fråga om arbetares afske-dande o. föreningsrätten.
169	24 okt.	26 dec.	64	Strejk.	Gjutare.	Töreboda (Skarab. l.)	Arb. vägrade utföra arbete åt blockerad verkstad.
170	25 okt.	25 okt.	1	Strejk.	Grofarbetare. (betupptagare).	Alnarp (Malmöh. l.)	Löneförhöjning.
171	27 okt.	28 okt.	11½	Strejk o. lockout.	Transportarbetare. (mjölkutkörare).	Malmö.	Arb. fordrade återtagande af en afskedad kamrat.
172	27 okt.	31 okt.	5	Strejk.	Grofarbetare. (vid gasverk).	Malmö.	Arb. fordrade afskaffande af personliga arbetsaf-tal, löneförhöjning m. m.

8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	Löpande årsnr.
Känt högsta antal			Organiserade arbetare.	Resultat.	Uppgifter föreliggande från	Anmärkningar.	
direkt berörda arbetsgifvare.	strejkande arbetare.	ute-stängda arbetare.					
6	15	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		159
1	—	45 (41)	De flesta.	Föreningsrätten erkändes.	a-g., a.	¹⁶⁰⁾ Under konflikten begärde arb. löneförhöjning, som delvis beviljades. Preliminärt aftal slöts den 17 juli 1906.	160
1	55 (41)	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		161
1	28	—	Ja.	Strejkbrytarna aflägsnades från arbetsplatsen.	a-g., a.		162
1	15	—	Nej.		a-g., a.	¹⁶³⁾ Arbetsgifvaren förnekar, att någon konflikt ägt rum. Arbetarne meddela intet om resultatet.	163
1	4	—	Ja.	Arb. återgingo, när annat arbete erbjöds dem.	a-g., a.	¹⁶⁴⁾ Arb:ns uppgifter ytterst knapphändiga. Enl. a-g. vägrade alla verkstadens 12 gjutare att arbeta å »blockadgods». 8 fingo annat arbete inom verkstaden, men 4 utvaldes genom lottnings att gå lediga.	164
1	—	103	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.	¹⁶⁵⁾ Minst 100 kampanjarbetare gingo dessutom arbetslösa under hela oktober månad, afvaktande aflöningsfrågans lösning (a-g.)	165
1	c:a 100	—	Delvis.	Kompromiss.	a-g., a.		166
1	10	—	Nej.	Arbetsgifvarens villkor.	a-g., a.		167
1	c:a 50	—	Delvis.	Förutvarande bestämmelser om arbetares afskedande. Föreningsrätten erkändes.	a-g.		168
1	7	—	De flesta.	Arb:nes fordr. beviljades.	a.	¹⁶⁹⁾ I samband med konflikten lämnade 11 järnarbetare arbetsplatsen och fingo arbete annorstädes.	169
1	c:a 120	—	Nej.	Arbetsgifvarens villkor blefvo gällande.	a-g., omb.		170
4	20 (17)	25 (20)	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.	¹⁷¹⁾ Uppgifterna om resultatet delvis motsäggande. Enl. arbetarne var äfven lönesänkning bland tvistepunkterna.	171
1	68 (77)	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades i hufvudsak.	a-g., a.	¹⁷²⁾ 28 lykttändare erhöilo samtidigt löneförhöjning och kollektivt aftal (a).	172

Löpande årsnr.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	Början.	Slut.	Varaktighet i dagar.	Karakter.	Fack.	Ort.	Twistepunkt.
173	30 okt.	31 okt.	1	Strejk.	Kvarnarbetare.	Tannefors. (Östergötl. l.)	Arb. fordrade kollektivt aftal med vissa löneförhöjningar etc.
174	2 nov.	—	—	Strejk.	Smidesarbetare.	Örbyhus. (Uppsala l.)	Fråga om utförande af ett arbete.
175	6 nov.	6 nov.	1	Strejk.	Bageriarbetare. (kvinnliga)	Falun.	Fråga om arbetstid och aflöning.
176	6 nov.	6 nov.	—	Strejk.	Kypare.	Göteborg.	Arb. fordrade omedelbart undertecknande af aftal med läringsbestämmelser, löneförhöjning, vissa fridagar etc.
177	6 nov.	12 nov.	7	Strejk.	Polerare. (trådrull- och bobinfabrik)	Forserum. (Jönköp. l.)	Betalning för visst ackordsarbete.
178	7 nov.	9 nov.	3	Strejk.	Tobaksarbetare. (lärlingar)	Stockholm.	Löneförhöjning.
179	16 nov.	22 dec.	37	Strejk.	Droskkuskar.	Stockholm.	Arb. fordrade återtagande af en afskedad kamrat.
180	24 nov.	30 nov.	7	Strejk.	Sadelmakare och tapetserare.	Jönköping.	Arb. vägrade utföra arbete åt af dem blockerad verkstad.
181	27 nov.	9 april 1906.	134	—	Kvarnarbetare.	Mjölby. (Östergötl. l.)	Arb. fordrade undertecknande af kollektivt löneaftal.
182	27 nov.	30 nov.	4	Strejk.	Grofarbetare. (trämassefabrik)	Malung. (Kopparb. l.)	Lönefråga.
183	28 nov.	3 dec.	6	Strejk.	Snickeriarbetare.	Målilla. (Kalmar l.)	Fråga om arbetets fördelning.
184	29 nov.	17 jan. 1906.	50	—	Grofarbetare. (makadamfabrik)	Åstorp. (Kristianst. l.)	Arb. fordrade timlön i st. f. ackordsbetalning för visst arbete.
185	7 dec.	7 dec.	—	Strejk.	Sockerbageriarbetare.	Stockholm.	Arb. fordrade, att en utom organisationen stående arbetare från blockerad arbetsplats skulle afskedas.

8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	Löpande årsnr.
Kändt högsta antal			Organiserade arbetare.	Resultat.	Uppgifter föreliggande från	Anmärkningar.	
direkt berörda arbetsgifvare.	strejkande arbetare.	ute-stängda arbetare.					
1	15	—	De flesta.	Arb:nes fordr. beviljades i hufvudsak.	a-g., a.		173
1	4	—	Nej.	Rörelsen öfvertogs af annan arbetsgifvare och arb. afflyttade från orten.	a-g. komm-nämndens ordf.		174
1	12	—	Nej.	Arbetsgifvarens villkor blefvo gällande.	a-g., a.		175
5	37	—	Ja.	Arbetet fortgick utan afbrott med nya arbetare (a-g.).	a-g., a.		176
1	5 (8)	—	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.	¹⁷⁷⁾ Å fabriken hade förut ej utförts sådant arbete, som tvisten gällde. A-g. uppgifver, att arb. gingo utan arbete i väntan på tillverkningsbestämmelser från utländsk köpare.	177
1	16	—	Nej.	Lönen höjdes 14 dagar efter konfliktens slut.	a-g., a.	¹⁷⁸⁾ Arbetsgifvaren förnekar, att löneförhöjningen är att anse såsom en följd af strejken.	178
1	8	—	Ja.	Förlikning, enl. hvilken den afskedade bereddes plats hos annan a-g.	a-g., a.		179
1	3	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		180
1	3	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		181
1	—	—	Nej.	Företvarande villkor.	a-g., komm-nämndens ordf.	¹⁸²⁾ Arb. ansågo konflikten vara af så obetydlig beskaffenhet, att de ej ville lämna de begärda uppgifterna. (Komm-nämndens ordf.)	182
1	c:a 70	—	Nej.	Arbetsgifvarens villkor förblefvo gällande.	a-g., komm-nämndens ordf.		183
1	18 (21)	—	Ja.	Företvarande villkor.	a-g., a.		184
1	10 (7)	—	De flesta.	Nya arbetare antogs omedelbart.	a-g., a.		185

Löpande årsnr.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	Början.	Slut.	Varaktighet i dagar.	Karakter.	Fack.	Ort.	Twistepunkt.
186	8 dec.	—	—	—	Järn- och metallarbetare (lärlingar).	Hässelholm. (Kristianst. l.)	Lärlingarne ville ej bindas genom kontrakt.
187	14 dec.	19 jan. 1906.	37	Strejk.	Sadelmakare och tapetserare.	Hjo.	Föreningsrätten.
188	15 dec.	18 dec.	4	Strejk.	Järnvägsbyggnadsarbetare.	Vasselhytte-Storå järnvägsbyggnad. (Örebro l.)	Löneförhöjning.
189	19 dec.	21 dec.	3	Strejk.	Järn- och metallarbetare.	Stockholm.	På grund af missnöje med en utfärdad order rörande ordningen inom fabriken fordrade arb. förste verk-mästarens afskedande.

8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	Löpande årsnr.
Känt högsta antal			Organi-serade arbetare.	Resultat.	Upp-gifter före-ligga från	Anmärkningar.	
direkt berörda arbets-gifvare.	strej-kande arbetare.	ute-stängda arbetare.					
1	7		Nej.	Arbetsgifvarens villkor blefvo gällande.	a-g.		186
1	5	—	Ja.	Föreningsrätten erkändes.	a-g., a.		187
1	80	—	Nej.	Kompromiss.	a-g., a.		188
1	367	—	De flesta.	Kompromiss.	a-g., a.		189

Arbetsinställelser (strejker och lockouter)

(Arbetarnes uppgifter i kol. 8, 9 och 10 äro, om de afvika
a-g. = arbetsgivare. a. = arbetare.

Löpande årsnr.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	Början.	Slut.	Varaktighet i dagar.	Karakter.	Fack.	Ort.	Tvistepunkt.
1	2 jan.	18 febr.	48	—	Sågverksarbetare.	Båtskärsnäs (Norrb. l.).	Arbetsgivaren sökte införa nytt löneafstal med förbindelse för arbetarne att icke deltaga i arbetsnedläggelse m. m.
2	2 jan.	30 mars.	88	Strejk.	Stenbildhuggare.	Värtan (Stockh. l.).	Arb. fordrade timlön i st. f. ackordsbetalning samt 8 timmars arbetsdag.
3	4 jan.	15 jan.	12	Strejk.	Skoarbetare.	Eslöf.	Arb. fordrade, att tre kamrater, som af brist på arbete permitterats, genast skulle återtagas i arbete.
4	4 jan.	1 april.	88	Strejk.	Stenhuggare.	Hilleviken (Stockh. l.)	Fråga om storleken af arbetsgivarens procentafdrag för hållande af smed.
5	8 jan.	11 jan.	4	Strejk.	Åkeriarbetare.	Stockholm.	Lönefråga.
6	8 jan.	12 jan.	4	Strejk.	Litografer.	Malmö.	Löneförhöjning och arbetstidens förkortande.
7	13 jan.	21 jan.	9	Lockout.	Transportarbetare (brädgård).	Halmstad.	Löneförhöjning.
8	15 jan.	15 jan.	1	Strejk.	Träarbetare (lärlingar).	Sundbyberg.	Löneförhöjning.
9	15 jan.	11 febr.	28	Strejk.	Järn- och metallarbetare.	Hudiksvall.	Arb. fordrade bättre hygieniska förhållanden å arbetsplatsen.
10	16 jan.	21 jan.	6	Strejk.	Skrädderiarbetare.	Malmö.	Löneförhöjning.
11	23 jan.	8 febr.	17	Strejk.	Litografer.	Malmö.	Fråga om semester med behållande af full lön.
12	24 jan.	29 jan.	5	Strejk.	Arb. vid glödlampfabrik (kvinnliga).	Nyköping.	Lönesänkning.
13	27 jan.	29 jan.	3	Strejk.	Grofarbetare (mureriarbetsmän).	Varberg.	Arb. fordrade återtagande af en afskedad kamrat.
14	31 jan.	5 febr.	6	Strejk.	Skrädderiarbetare.	Sandviken (Gäfl. l.).	Arb. fordrade återtagande af en afskedad kamrat.
15	1 febr.	10 febr.	10	Lockout.	Tapetserare.	Eslöf.	Lönefråga.
16	2 febr.	c:a 15 juli	c:a 164	Strejk o. lockout.	Stenarbetare.	Sibbhult (Krist. l.).	Lönesänkning.

i Sverige, påbörjade under år 1906.

från arbetsgifvarnes, anförda inom parentes.)

omb. = K. Kommerskollegii ombud.

8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	Löpande årsnr.
Känt högsta antal			Organi- serade arbetare.	Resultat.	Upp- gifter föreligga från	Anmärkningar.	
direkt berörda arbets- gifvare.	strej- kande arbetare.	ute- stängda arbetare.					
1	150		Delvis.	Den gamla prislistan för- nyades.	a-g., a.		1
1	7 (9)	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		2
1	270 (300)	—	Ja.	Arbetsgifvarens villkor.	a-g., a.	³⁾ Vederbörande förbunds- styrelse förklarade strej- ken obefogad.	3
1	10	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.	⁴⁾ Enl. a-g. rörde tvisten jämväl fria verktyg.	4
1	100	—	Få.	Förutvarande villkor.	a-g., a.		5
1	20	—	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.		6
5	—	46	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.		7
1	ca 30	—	Nej.	Förutvarande villkor.	a-g.		8
1	5 (14)	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.	⁹⁾ Arb. hade jämväl for- drat löneförhöjning, som af a-g. beviljats före kon- fliktens utbrott.	9
—	92	—	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.		10
1	7	—	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.		11
1	12	—	Ja.	Den gamla lönen bibehölls.	a-g., a.		12
1	8 (10)	—	Ja.	Arb. frångingo sin fordr.	a-g., a.	¹²⁾ 14 arb. blefvo dessutom genom konflikten arbets- lösa (a.).	13
1	4 (6)	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		14
1	—	3	Ja.	Arbetet återupptogs på villkor, att underband- lingar inleddes om ny prislista.	a-g., a.		15
1	ca 50		Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		16

Löpande årenr.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	Början.	Slut.	Varaktighet i dagar.	Karak-tär.	Fack.	Ort.	Twistepunkt.
17	2 febr.	—	—	—	Glasarbetare.	Limhamn (Malmöh. l.).	Afdrag vid aflöningens utbetalande.
18	3 febr.	15 febr.	13	Strejk.	Snickeriarbetare.	Mörlunda (Kalmar l.).	Lönesänkning.
19	8 febr.	9 febr.	2	—	Läderarbetare.	Trelleborg.	Fråga om ersättning för under arbetet uppkommen skada å materiel.
20	9 febr.	12 febr.	4	Strejk.	Grofarbetare (cementgjutare och jordschaktare).	Stockholm.	Arb. begärde utfå ackordsöfverskott.
21	10 febr.	6 juni.	117	Lockout o. strejk.	Järnvägsbyggnadsarbetare.	Dunker (Mell. Södermanl. järnvägsbyggnad).	Löneförhöjning.
22	12 febr.	13 febr.	2	Strejk.	Gipsörare.	Stockholm.	Löneförhöjning.
23	22 febr.	22 febr.	1	—	Grofarbetare (sågverk).	Hässelholm.	Afdrag å arbetslönen.
24	22 febr.	25 febr.	4	Strejk.	Grofarbetare (malmbrytning).	Mossgrufvan (Örebro l.).	Arbetsgifvaren införde ackordsbetalning i st. f. timlön.
25	22 febr.	25 febr.	4	Strejk.	Grofarbetare (mureriarbetsmän).	Jordberga (Malmöh. l.).	Löneförhöjning.
26	23 febr.	6 april.	43	Strejk.	Repslagare.	Linköping.	Arb. begärde löneförhöjning, kost- och logisystemets afskaffande samt förkortad arbetstid.
27	3 mars.	6 mars.	3	Strejk.	Sparrbilare.	Storkåge (Västerb. l.).	Löneförhöjning.
28	3 mars.	10 maj.	69	Strejk.	Grofarbetare och tunnbindare.	Kvarnby (Malmöh. l.).	Löneförhöjning.
29	5 mars.	—	—	Strejk.	Landtarbetare.	Bjäresjö (Malmöh. l.).	Arb. fordrade extra betalning för söndagsarbete.
30	6 mars.	11 mars.	6	Strejk.	Järn- och metallarbetare. (trådvalsare).	Skultuna (Västmanl. l.).	Arb. begärde löneförhöjning för en kamrat, som hade lägre timpenning än de öfriga.

8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	Löpande årsnr.
Känt högsta antal			Organiserade arbetare.	Resultat.	Uppgifter föreligga från	Anmärkningar.	
direkt berörda arbets-gifvare.	strejkande arbetare.	ute-stängda arbetare.					
1	25	(28)	Ja.	—	a-g., a.	¹⁷⁾ 50 hjälparbetare blefvo dessutom genom konflikten arbetslösa (a-g.).	17
1	35	—	Nej.	Kompromiss.	a-g., a.		18
1	34	(25)	Ja.	Arbetsgifvaren frångick sin fordran.	a-g., a.	¹⁹⁾ Parternas formulering af tvistepunkten är skiljaktig.	19
1	ca 100 (47)	—	Delvis.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.	²⁰⁾ 24 arbetare blefvo dessutom genom konflikten arbetslösa.	20
1	17	50 (41)	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades i hufvudsak.	a-g., a.	²¹⁾ Den 10 febr. proklamerades lockout. Den 9 mars utbröt sympati-strejk vid en närliggande bergsskärning.	21
2	3	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.	²²⁾ Arb. fordrade betalning enligt en prislista, som var upprättad mellan byggmästareföreningen och Sv. murareförbundet och som äfven undertecknats af gipsörarnes delegerade. — Uppgifterna ofullständiga.	22
1	11	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.	²³⁾ A-g. betecknar konfl. ss. strejk, arb. ss. lockout.	23
1	10	—	Nej.	—	a-g., a.	²⁴⁾ Uppgifter om resultatet saknas. Arbetet fortsattes med till större delen nya arbetare.	24
1	19	—	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.		25
1	8	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a.		26
1	40	—	Nej.	Förutvarande villkor.	komm.-nämndens ordf.		27
2	ca 30	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a., omb.	²⁵⁾ Under konflikten framställde arb. begäran om skriftligt arbetsaftal med bestämmelser om aflönings utbetalande på fredag, fridag d. 1 maj m. m. Äfven dessa fordr. beviljades.	28
1	6	—	Ja.	Nya arbetare antogs i de strejkandes ställe.	a-g.		29
1	5	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		30

Löpande årsnr.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	Början.	Slut.	Varaktighet i dagar.	Karaktär.	Fack.	Ort.	Tvistepunkt.
31	8 mars.	9 mars.	2	Strejk.	Grofarbetare (skeppsvarf).	Gamla Lödöse (Älfsb. 1.).	Löneförhöjning.
32	8 mars.	13 mars.	6	Strejk.	Grofarbetare (spårvägsanlägg.).	Hälsingborg.	Löneförhöjning.
33	10 mars.	18 mars.	8	—	Järn- och metallarbetare. (trådvalsare).	Domnarfvet (Kopparb. 1.).	Arb. fordrade ledighet under natten före sön- och helgdag.
34	10 mars.	—	—	Strejk.	Kemigrafer.	Malmö.	Löneförhöjning.
35	13 mars.	14 mars.	2	Strejk.	Grofarbetare (gummifabrik).	Hälsingborg.	Arb. fordrade afskedande af en förman.
36	14 mars.	2 maj.	50	—	Grofarbetare (torfströfabrik).	Yxenhult (Krist. 1.).	Föreningsrätten.
37	14 mars.	31 maj.	79	Strejk.	Glasarbetare.	Reijmyre (Östergötl. 1.).	Arb. fordrade återtagande af en afskedad kamrat och föreningsrättens erkännande.
38	15 mars.	15 mars.	—	Strejk.	Kollossare.	Ystad.	Löneförhöjning.
39	15 mars.	20 mars.	6	Strejk.	Grufarbetare.	Lerbäck (Örebro 1.).	Lönefråga.
40	16 mars.	4 sept.	173	Lockout.	Grofarbetare (sulfittfabrik).	Mackmyra (Gäfl. 1.).	Föreningsrätten.
41	17 mars.	20 mars.	4	Strejk.	Typografer.	Skara.	Arb. fordrade inskränkande af lärlingarnes antal.
42	19 mars.	21 mars.	3	Strejk.	Bageriarbetare (kvinnliga).	Domnarfvet (Kopparb. 1.).	Lönesänkning.
43	19 mars.	23 mars.	5	Strejk.	Kem.-tekniska arb. (gummifabrik).	Trelleborg.	Ny prislista med förhöjda löner.
44	19 mars.	23 mars.	5	Strejk.	Skrädderiarbetare.	Örebro.	Arb. fordrade afskedande af en förman.
45	19 mars.	27 mars 07.	374	Strejk.	Grofarbetare (träförädlingsfabrik).	Åstorp (Krist. 1.).	Löneförhöjning.

8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	Löpnads åren r.
Känt högsta antal			Organi- serade arbetare.	Resultat.	Upp- gifter föreligga från	Anmärkningar.	
direkt berörda arbets- giffvare.	strejk- kande arbetare.	ute- stängda arbetare.					
1	30	—	Nej.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		31
1	46	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		32
1	35		De flesta.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.	³²⁾ Arb. uppgifva därjämte, att de fång föreningsrätten erkänd.	33
1	2	—	Ja.	Konflikten afvecklades genom att arbetsgiffvaren öfverlät en del af verksamheten till annan person.	a-g., a.		34
1	c:a 400	—	De flesta.	Genom skiljedom godkändes arb:nes kraf.	a-g., a.		35
1	60 (83)		Få.	Föreningsrätten erkändes.	a-g., a.	³⁶⁾ C:a 100 arb. blefvo dessutom genom konflikten arbetslösa. A-g. betecknar konflikten ss. strejk, arb. ss. lockout.	36
1	55	—	Ja.	Kompromiss.	a-g.	³⁷⁾ Konfl. löstes genom skiljedom. Enligt denna skulle föreningsrätten hållas i helgd: a-g. medgafs rätt att icke återtaga alla de strejkande arb., men skulle vidkännas event. flyttningskostnader.	37
1	12	—	Ja.	Arbetet fortsattes med andra arbetare.	a-g.		38
1	—	—	—	Kompromiss.	krono- länsman.	³⁹⁾ Uppgift om arbetarnes antal saknas.	39
1	—	170 (165)	De flesta.	Föreningsrätten erkändes.	a-g., a.		40
1	4	—	Ja.	Nya arbetare antogs i de strejkandes ställe.	a-g., a.		41
1	8	—	Nej.	Arbetsgiffvarens villkor.	a-g., a.		42
1	110 (95)	—	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.	⁴³⁾ Arb:nes lönebegäran bifölls. Däremot ingingo arb. på a-g:s villkor i afseende på pristilans gillighetstid och uppsägning.	43
1	30 (27)	—	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.	⁴⁴⁾ Förmannen kvarstannade, men a-g. förband sig att utbetala strejkunderstöd åt arb. jämte andra ersättningsbelopp samt att använda endast medl. af Sv. skrädderi-arb.-förbundet.	44
1	23	—	De flesta.	—	a-g., a.	⁴⁵⁾ Uppgift om resultatet saknas.	45

Löpande årsnr.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	Början.	Slut.	Varaktighet i dagar.	Karakter.	Fack.	Ort.	Twistepunkt.
46	20 mars.	20 mars.	1	Strejk.	Grofarbetare (spårvägsanlägg.).	Malmö.	Lönefråga.
47	20 mars.	1 april.	13	Strejk.	Järn- och metallarbetare.	Lindås (Kalmar l.).	Löneförhöjning, förkortad arbetstid, sjukhjälp m. m.
48	20 mars.	—	—	Strejk.	Åkeriarbetare.	Malmö.	Personliga förhållanden.
49	21 mars.	23 mars.	3	—	Stenarbetare.	Orsa (Kopparb. l.).	Aföningens utbetalande.
50	23 mars.	5 april.	14	Strejk.	Järnvägsbyggnadsarbetare.	Ulricehamn (Västra Centralbanan).	Löneförhöjning.
51	24 mars.	—	—	—	Landtarbetare.	Asmundtorp (Malmöh. l.).	Arbetstidens längd.
52	26 mars.	26 mars.	1½	Strejk.	Transportarbetare.	Varberg.	Arb. begärde timpenning under af arbetsgifvaren förorsakadt afbrott i arbetet.
53	2 april.	3 april.	1½	—	Hamnarbetare.	Landskrona.	Olika tolkning af en punkt i arbetsaftalet om tiden för arbetets början.
54	2 april.	5 april.	4	Strejk.	Grofarbetare (sågverk).	Hässleholm.	Arb. begärde, att en permitterad kamrat genast skulle återtagas i arbete samt att en förman skulle afskedas.
55	2 april.	10 april.	6	Strejk.	Textilarbetare (minderåriga).	Örby (Älfsborgs l.).	Löneförhöjning.
56	2 april.	16 april.	15	Strejk.	Måleriarbetare.	Lidköping.	Nytt arbetsaftal med förhöjda löner.
57	2 april.	17 april.	16	Strejk.	Skrädderiarbetare.	Stockholm.	Arb. fordrade en afskedad kamrats återtagande.
58	2 april.	22 april.	21	Strejk.	Garfware.	Trelleborg.	Löneförhöjning, öfvertidsprocent, reglerad arbetstid, utvidgad olycksfallsersättning m. m.
59	2 april.	30 april.	29	Strejk.	Skrädderiarbetare.	Norrköping.	Löneförhöjning.
60	3 april.	4 april.	1	Strejk.	Textilarbetare.	Borås.	Arbetstidens längd.

8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	Löpnings åren r.
Känt högsta antal			Organi- serade arbetare.	Resultat.	Upp- gifter föreligga från	Anmärkningar.	
direkt berörda arbets- gifvare.	strej- kande arbetare.	ute- stängda arbetare.					
1	10	—	Nej.	Arb:nes fordr. beviljades	a-g., a.		46
1	14 (11)	—	Delvis.	Arb:nes fordr. beviljades i hufvudsak.	a-g., a.		47
1	1	—	Ja.	Arbetsgifvaren afreste från platsen.	a-g., omb.		48
1	26	—	—	Arb. återgingo, sedan af- löningen utbetalts.	a-g., a.		49
1	30 (50)	—	Delvis.	Kompromiss.	a-g., a.		50
1	4	—	Nej.	Nya arbetare antogs i de strejkandes ställe.	a-g., omb.		51
1	4	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		52
2	89	—	Ja.	Arbetsgifvarnes villkor.	a-g., a.	⁵³⁾ A-g. karaktärisera kon- flikten såsom strejk, arb. såsom strejk och lockout.	53
1	9	—	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.	⁵⁴⁾ Den permitterade arb. återtogs, och förmannen kvarstannade.	54
1	16	—	Nej.	Förutvarande villkor.	a-g., a.	⁵⁵⁾ Indirekt berördes 136 arbetare. Strejken utbröt den 2 april, upphörde följande dag och började åter den 7 april. Löneförhöjning beviljades en tid efter konfliktens slut.	55
3	24	—	De flesta.	Arb:nes fordr. beviljades i hufvudsak.	a-g., a.		56
1	150 (65)	—	Delvis.	Arbetet återupptogs på villkor, att tvisten hän- sköts till skiljenämnd.	a-g., a.	⁵⁷⁾ Skiljenämnden förkla- rade a-g. berättigad att icke återtaga den afske- dade arbetaren.	57
2	46 (37)	—	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.	⁵⁸⁾ I fråga om timlönen bestämdes, att den un- der aftaltiden successivt skulle höjas till de af arb. begärda beloppen.	58
40	104	—	De flesta.	Arb:nes fordr. beviljades i det närmaste.	a-g., a. omb.	⁵⁹⁾ A-g. måste dessutom förbinda sig, att använ- da endast fackföreningen tillhörande arbetare.	59
1	120	—	Nej.	Arbetsgifvarens villkor.	a-g., a.		60

Löpande årenr.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	Början.	Slut.	Varaktighet i dagar.	Karak-tär.	Fack.	Ort.	Twistepunkt.
61	3 april.	9 april.	7	—	Murare.	Klippan (Krist. l.).	Arbetarne begärde tre afskedade kamraters återtagande.
62	3 april.	22 april.	20	Strejk.	Måleriarbetare.	Hälsingborg.	Löneförhöjning m. m.
63	3 april.	6 juni 1907.	430	Strejk.	Måleriarbetare.	Karlskrona.	Arbetarne begärde löneförhöjning, förkortad arbetstid och inskränkning i ackordsarbetet.
64	5 april.	30 juli.	117	—	Järnvägsbyggnadsarbetare.	Nora—Bergslags järnvägsbyggnad (Örebro l.).	Arbetarne fordrade garanterad timpenning, löneförhöjning för öfvertids-, natt- och söndagsarbete, tvisters slitande genom skiljedom m. m.
65	6 april.	8 april.	3	—	Grofarbetare (trämassefabrik).	Vargön (Älfsborgs l.).	Arbetarne fordrade en förmans afskedande och återtagande af afskedade arbetare.
66	6 april.	9 april.	4	Strejk.	Glasarbetare (minderåriga).	Gäffe.	Arbetstidens längd.
67	6 april.	30 april.	25	Strejk.	Sågverksarbetare.	Skön (Västernorr. l.).	Löneförhöjning.
68	9 april.	25 april.	17	Strejk.	Bageriarbetare (kvinnliga).	Stockholm.	Löneförhöjning.
69	10 april.	17 april.	8	Strejk.	Åkeriarbetare.	Stockholm.	Arbetarne fordrade förkortad arbetstid under vissa månader af året, förändrad lönesystem för dagaflönade arbetare, oinskränkt tillträdesrättighet till arbetsplatsen för fackföreningens förtroendeman m. m.
70	10 april.	20 april.	11	Strejk.	Järnvägsmän.	Ystad—Eslöfs järnväg.	En banvakt vägrade att efterkomma en befallning om förflyttning till annan plats vid banan.

8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	Löpande åren:
Känt högsta antal			Organi- serade arbetare.	Resultat.	Upp- gifter föreligga från	Anmärkningar.	
direkt berörda arbets- gifvare.	strej- kande arbetare.	ute- stängda arbetare.					
1	14 (8)		Ja.	Arb. frångingo sin fordr.	a-g., a.	⁶¹⁾ Under konflikten be- gärde arb. jämväl arbets- tidens förkortande och löneförhöjning. Upplysning om resul- tatet i detta afseende saknas. Konflikten karaktäriser- as af a-g. såsom strejk, af arb. såsom lockout. Indirekt berördes 10 mu- rieriarbetsmän.	61
32	182	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		62
11	c:a 120	—	—	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., omb.	⁶³⁾ Genom blockad mot de mästare, som ej velat underteckna aftalet, har arb:nes fordran successivt genomdrifvits.	63
1	285 (246)		Ja.	Kompromiss.	a-g., a.	⁶⁴⁾ Konflikten betecknas af a-g. såsom strejk, af arb. såsom lockout.	64
1	251		Delvis.	Kompromiss.	a-g., a.	⁶⁵⁾ Förmannen kvarstan- nade, men hans rätt att afskeda arbetare ins- skränktes. De afskedade arbetarne återtogos. Kon- flikten karaktäriseras af a-g. såsom strejk, af arb. såsom lockout och strejk.	65
1	32 (25)	—	Nej.	Arbetsgifvarens villkor.	a-g., a.	⁶⁶⁾ 24 arbetare berördes indirekt.	66
1	15	—	Nej.	Förutvarande villkor.	a-g., a.		67
7	67	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		68
139	c:a 2,000 (1,500)	—	Delvis.	Arb:nes fordr. beviljades i hufvudsak.	a-g., a.	⁶⁹⁾ Indirekt berördes ett 60-tal cementgjutare, grundläggare och bergs- sprängare. ⁽⁷⁰⁾ Skiljenämnden fastslog a-g:s rätt att förflytta bauvakter; dock borde sådan förflyttning ske efter godvillig öfverens- kommelse eller då tvin- gande omständigheter nödväldiggjorde den- samma.	69
1	2	—	Ja.	Arbetet återupptogs på villkor, att tvisten hän- sköts till skiljenämnd.	a-g., a.		70

Löpande årenr.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	Början.	Slut.	Varaktighet i dagar.	Karakter.	Fack.	Ort.	Twistepunkt.
71	11 april.	28 april.	17	Strejk.	Skrädderiarbetare.	Örebro.	Arb:ne begärde löneförhöjning samt obligatoriska o. fria verkstäder samt sybehör.
72	12 april.	23 april.	12	—	Grofarbetare (ris- och valskvarn).	Göteborg.	Arbetarne begärde löneförhöjning, föreningsrättens erkännande m. m.
73	12 april.	10 maj.	29	Strejk.	Arbetare vid glödlampfabrik.	Nyköping.	Lönenedsättning.
74	12 april.	10 juni.	60	Strejk.	Byggnadsarbetare (murare, handlangare, målare och byggnadsträarb.).	Kalmar.	Löneförhöjning, organiserade arbetares företrädesrätt till arbete, lärlingars antal m. m.
75	17 april.	4 maj.	18	Strejk.	Tegelbruksarbetare.	Ljungarum (Jönk. l.).	Löneförhöjning och förkortad arbetstid.
76	20 april.	24 april.	5	Strejk.	Grufarbetare.	Risekatslösa (Malmöh. l.).	Arbetarne fordrade en afskedad kamrats återtagande i arbetet.
77	21 april.	23 april.	3	Strejk.	Måleriarbetare.	Örnsköldsvik.	Löneförhöjning och reglerad arbetstid.
78	24 april.	20 juni.	58	—	Prämskeppare.	Stockholm.	Arbetarne fordrade införande af kollektivt aftal.
79	25 april.	30 april.	5	—	Jordschaktare och träarbetare.	Svärdsjö (Kopparb. l.).	Löneförhöjning.
80	25 april.	28 maj.	34	Strejk.	Läderarbetare.	Järfa (Stockh. l.).	Lönefråga.
81	26 april.	6 maj.	11	Strejk.	Rörarbetare.	Lund.	Arbetarne begärde högre timlön, hvaremot arbetsgifvarne påyrkade införandet af vissa verkstadsregler.
82	27 april.	10 maj.	14	Strejk.	Järnarbetare.	Malmö.	Högre timlön och delvis högre ackordspriser med garanterad timlön.
83	28 april.	16 maj.	19	Strejk.	Gjutare.	Skurup (Malmöh. l.).	Löneförhöjning.

8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	Löpande årsnr.
Känt högsta antal			Organiserade arbetare.	Resultat.	Uppgifter föreliggande från	Anmärkningar.	
direkt berörda arbetsgivare.	strejkande arbetare.	uteslagna arbetare.					
27	150	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		71
1	70 (55)		Delvis.	Kompromiss.	a-g., a.	⁷²⁾ A-g. betecknar konflikten såsom strejk, arb. såsom lockout.	72
1	60 (58)	—	Ja.	Lönenedsättningen återtog.	a-g., a.	⁷³⁾ 8 arbetare berördes indirekt. Efter konfliktens slut reglerades arbetstiden enligt arbetarnes fordringar.	73
16	133	—	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.	⁷⁴⁾ Den 12 april nedlade målarne arbetet, den 17 april murarne o. handtlångarne och den 7 maj träarbetarne. Handtlångarne karaktärisera konflikten såsom lockout.	74
1	15	—	Nej.	Kompromiss.	a-g., a.		75
1	37	—	De flesta.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		76
4	c:a 15	—	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.	⁷⁷⁾ Timlönen höjdes och arbetstiden reglerades i enlighet med arb:nes fordringar. Däremot erhöles icke begärd förhöjning för övertidsarbete.	77
3	24		Ja.	Kollektivt aftal upprättades.	a-g., a.	⁷⁸⁾ Indirekt berördes ett icke uppgifvet antal last- och lossningsarbetare.	78
1	41 (46)	—	Nej.	Arbetsgivarens villkor.	a-g., a.		79
1	91	—	De flesta.	Kompromiss.	a-g., a.	⁸⁰⁾ Tristen gällde storleken af ackordspriser, som införts i stället för förutvarande timlöner.	80
3	15 (10)	—	De flesta.	Den högre timlönen beviljades, hvarjämte verkstadsreglerna antogs.	a-g., a.		81
1	14	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades i det närmaste.	a-g., a.		82
1	4	—	Delvis.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		83

Löpande årsnr.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	Början.	Slut.	Varaktighet i dagar.	Karak-tär.	Fack.	Ort.	Twistepunkt.
84	april.	april.	—	Strejk.	Arbetare vid konservfabrik (kvinnliga).	Ystad.	Löneförhöjning.
85	1 maj.	4 maj.	4	Strejk.	Skrädderiarbetare.	Göteborg.	Löneförhöjning.
86	1 maj.	4 maj.	4	Strejk.	Flottningsarbetare.	St. Tuna (Kopparb. l.).	Löneförhöjning och reglerad arbetstid.
87	1 maj.	7 maj.	7	Strejk.	Murare.	Södertälje.	Arbetarne begärde löneförhöjning och uteslutande rätt för fackföreningens medlemmar till arbete.
88	1 maj.	8 maj.	7 $\frac{1}{2}$	Strejk.	Bleck- och plåtslagare.	Trelleborg.	Löneförhöjning.
89	1 maj.	20 (11) maj.	20 (11)	Strejk.	Stenhuggare.	Sundbyberg.	Löneförhöjning.
90	1 maj.	—	—	Strejk.	Skrädderiarbetare.	Ofansjö (Gäfl. l.).	Arbetarne fordrade löneförhöjning, obligatoriska verkstäder, reglerad arbetstid m. m.
91	1 maj.	—	—	Strejk.	Kakelugnsmakare.	Skene (Älfsborgs l.).	Kollektivt aftal och löneförhöjning.
92	1 maj.	—	—	Strejk.	Skrädderiarbetare.	Storvik (Gäfl. l.).	Lönesänkning.
93	2 maj.	5 maj.	4	Strejk.	Last- och lossningsarbetare.	Hälsingborg.	Löneförhöjning och kollektivt aftal.
94	3 maj.	4 maj.	2	Strejk.	Textilarbetare (minderåriga kvinnor).	Örgryte (Göteborgs o. Bohus l.).	Löneförhöjning.
95	4 maj.	16 maj.	13	—	Stenhuggare.	Uddevalla.	Olika tolkning af arbetsaftalet.

8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	Löpende åren.
Känt högsta antal			Organiserade arbetare.	Resultat.	Uppgifter föreliggande från	Anmärkningar.	
direkt berörda arbetsgivarne.	strejkande arbetare.	utestängda arbetare.					
1	3	—	Nej.	Nya arbeterskor antogs omedelbart i de strejkandes ställe.	a-g., magistraten.	⁸⁴⁾ Uppgift saknas om dagen, då konflikten inträffade.	84
26	400	—	Delvis.	Arb:nes fordr. beviljades i hufvudsak.	a-g., a.	⁸⁵⁾ Arb. begärde äfven fria och obligatoriska verkstäder, en fordran som ej beviljades (a).	85
1	54	—	Nej.	Arb:nes fordr. beviljades i det närmaste.	a-g., a.		86
5	20 (25)	—	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.	⁸⁷⁾ Löneförhöjningen bifölls, men arbetsgifvarne tillförsäkrades rätt att använda äfven icke fackföreningsmedlemmar. 27 mureriarbetsmän o. timmermän berördes indirekt.	87
2	4	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		88
6	105 (63)	—	Delvis.	Kompromiss.	a-g., a.	⁸⁹⁾ A-g. erbjödo den vid Vätö (Stockh. l.) gällande prislistan med 5 % förhöjning. Genom kompromissen antogs denna lista med 10 % förhöjning. — Af konflikten berördes indirekt ett obekant antal bergsprängare.	89
2	10	—	Delvis.	Nya arbetare antogs till största delen i de strejkandes ställe.	a-g., a.		90
2	3	—	Ja.	Arbetsgifvarne fortsatte att bedriva arbetet utan arbetare.	a-g., a.	⁹¹⁾ Något datum för konfliktens afslutning kan ej angifvas.	91
1	1	—	Ja.	—	a.	⁹²⁾ Uppgift om resultatet saknas.	92
2	26	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.	⁹³⁾ Den ene a-g., som var ovillig att underhandla med arb., öfverlät sin verksamhet till annan a-g.	93
1	18	—	Nej.	Nya arbetare antogs till största delen i de strejkandes ställe.	a-g., omb.		94
1	12 (9)	—	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.	⁹⁵⁾ A-g. uppgifver, att den träffade kompromissen innebar en försämring af arbetarnes villkor. Konflikten karaktäriseras af a-g. såsom strejk, af arb. såsom lockout.	95

Löpande årsnr.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	Början.	Slut.	Varaktighet i dagar.	Karakter.	Fack.	Ort.	Tvistepunkt.
96	7 maj.	1 aug.	—	Strejk.	Jordbruksarbetare (galizier och ryska polacker).	Brestad, Gnestad och Ullevid (Östergötl. l.).	Löneförhöjning.
97	8 maj.	4 dec.	211	Strejk.	Grundläggare och bergsprängare.	Göteborg.	Löneförhöjning, förkortad arbetstid och organiserade arbetares uteslutande rätt till arbete.
98	9 maj.	10 maj.	2	Strejk.	Flottningsarbetare.	Karlunda (Värml. l.).	Löneförhöjning.
99	10 maj.	20 maj.	11	Strejk.	Bleck- och plåtslagare.	Sala.	Lönefråga.
100	10 maj.	17 juni.	39	Strejk.	Kem.-tekniska arbetare (tryckfärgsfabrik).	Trelleborg.	Arbetarne fordrade en afskedad kamrats återtagande.
101	11 maj.	14 maj.	4	Strejk.	Skrädderiarbetare.	Hälsingborg.	Löneförhöjning.
102	11 maj.	16 maj.	6	—	Murare och mureri- arbetsmän.	Malmö.	Olika tolkning af arbetsaftalet.
103	14 maj.	16 maj.	3	Strejk.	Tegelbruksarbetare.	Ö. Grefvie (Malmöh. l.).	Ändradt ackordsystem, till följd hvaraf arbetarne begärde högre ackordspriser.
104	14 maj.	17 maj.	4	Strejk.	Jordbruksarbetare (polacker).	Anderslöv (Malmöh. l.).	Löneförhöjning.
105	14 maj.	20 maj.	7	Strejk.	Skrädderiarbetare.	Härnösand.	Löneförhöjning.
106	16 maj.	17 maj.	2	Strejk.	Skrädderiarbetare.	Gäfle.	Införande af ny prislista med förhöjda löner.
107	16 maj.	21 maj.	5	Strejk.	Järnvägsmän.	Malmö—Ystads järnväg.	Löneförhöjning.

8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	Löpande årsnr.
Känt högsta antal			Organiserade arbetare.	Resultat.	Uppgifter föreliggande från	Anmärkningar.	
direkt berörda arbetsgivare.	strejkande arbetare.	utestängda arbetare.					
1	ca 100	—	Nej.	Nya arbetare antogs till största delen i de strejkandes ställe.	a-g., omb.	⁹⁶⁾ Ett flertal arbetsinställelser under loppet af maj och följande månader. Af de strejkande arb. afreste 80 från Sverige.	96
—	158	—	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.		97
1	40	—	Nej.	Arbetsgifvarens villkor.	a-g., a.	⁹⁸⁾ Flottningen utfördes af för tillfället antagna jordbruksarbetare.	98
1	3	—	Delvis.	Arb:nes fordr. beviljades.	a.		99
1	3	—	Ja.	Arb. frångingo sin fordran.	a-g., a.	¹⁰⁰⁾ Efter strejkens utbrott inlämnade arbetarne förslag till kollektivt aftal med förhöjda löner och bestämmelser om föreningsrättens erkännande. A-g. uppgjorde ett motförslag, som i princip blef gällande efter konfliktens slut (a-g.).	100
2	13	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		101
1	22	—	Ja.	Förlikningsnämnd afgjorde tvisten till arb:nes förmån.	a-g., a.	¹⁰²⁾ Konflikten karaktäriseras af a-g. såsom strejk, af arb. såsom lockout.	102
1	35	—	Delvis.	Kompromiss.	a-g., a.		103
1	39	—	Nej.	Nya arbetare antogs i de strejkandes ställe.	a-g.	¹⁰⁴⁾ Arb., som hitlockats genom bedrägliga förespeglingar af en tysk agent, återvände till hemlandet. Af dem voro 20 kvinnor och 10 minderåriga.	104
1	3	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a.		105
1	28 (14)	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.	¹⁰⁶⁾ Föregående prislista uppsades ej vederbörligen af arb. (a-g.) Indirekt berördes 4 arb.	106
1	82 (107)	—	De flesta.	Arbetet återupptogs på villkor, att lönefrågan hänsköts till en skiljenämnd under opartisk ordförande.	a-g., a.	¹⁰⁷⁾ Järnvägspersonalens lönekraf godkändes i det allra närmaste med ett par års övergångstid. Af konflikten berördes indirekt 64 extra arbetare. (a-g.)	107

Löpande årsnr.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	Början.	Slut.	Varaktighet i dagar.	Karakter.	Fack.	Ort.	Twistepunkt.
108	19 maj.	20 maj.	2	Strejk.	Grofarbetare (galoschfabrik.)	Lidköping.	Löneförhöjning.
109	21 maj.	28 maj	8	Strejk.	Grofarbetare (stenkross).	Dalby (Malmöh. l.).	Löneförhöjning.
110	21 maj.	17 juni.	28	Strejk.	Träarbetare (pianofabrik).	Göteborg.	Löneförhöjning.
111	25 maj.	28 maj	4	Strejk.	Timmersorterare och flottningsarbetare.	Nyhult (Västerb. l.).	Löneförhöjning.
112	25 maj.	28 juni.	35	Lockout o. strejk.	Bergsprängare, jordschaktare och stenarbetare (elektrisk spårvägsbyggnad).	Långedrag (Göteborgs o. Bohus l.).	Löneförhöjning, förkortad arbetstid, olycksfallsförsäkring, sjukhjälp m. m.
113	26 maj.	28 maj.	3	—	Tegelbruksarbetare.	Villan (Krist. l.).	Löneförhöjning.
114	27 maj.	29 maj.	2	—	Grufarbetare.	Stora Strand (Älfsb. l.).	Af hygieniska skäl begärde arbetarne annan indelning af skiftarbetet.
115	28 maj.	29 maj.	1 1/2	Strejk.	Jordbruksarbetare (galizier).	Svedala (Malmöh. l.).	Löneförhöjning.
116	maj.	5 juni.	—	—	Flottningsarbetare.	Kvitsle (Västernorr. l.).	Fråga om afskedad arbetares återtagande och föreningsrättens erkännande.
117	1 juni.	20 juni.	20	Strejk.	Grof- och fabriksarbetare (gummifabrik).	Malmö.	Arbetarne påyrkade införande af nytt aftal.

8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	Löpande årsnr.
Känt högsta antal			Organiserade arbetare.	Resultat.	Uppgifter föreliggande från	Anmärkningar.	
direkt berörda arbetsgifvare.	strejkande arbetare.	ntestängda arbetare.					
1	75	—	Delvis.	Kompromiss.	a-g., a.	¹⁰⁸⁾ A-g. uppger, att arbetarnes fordran helt beviljats.	108
2	82	—	De flesta.	Kompromiss.	a-g., a.	¹⁰⁹⁾ Hos den ene a-g. begärde arb. jämväl kollektivt aftal och föreningsrättens erkännande, hvilket beviljades. Indirekt berördes 4 arb.	109
1	17	—	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.		110
1	90	—	Nej.	Kompromiss.	a-g., a.		111
1	110		Ja.	Kompromiss.	a-g., a.	¹¹²⁾ Den 25 maj förklarades lockout, som pågick till den 30 maj, då underhandlingar begynte. Dessa strandade och strejk utbröt den 15 juni, som bilades den 28 juni.	112
1	53 (48)		Ja.	Kompromiss.	a-g., a.	¹¹³⁾ Konflikten karaktäriseras af a-g. ss. strejk, af arb. ss. lockout.	113
1	80		—	En del af arb. återgick på villkor, som föreslagits af arbetsgifvarn.	a-g., komm-nämndens ordf.		114
1	32	—	Nej.	Kompromiss.	a-g., municipal-nämndens ordf.		115
1	138		Ja.	Kompromiss.	a-g., a.	¹¹⁶⁾ Alla arb. återtogos i arbetet, sedan de afstått från sin fordran, att endast organiserade skulle användas. Begynnelsedatum kan ej angifvas, enär konflikten uppstod, innan flottningen för året börjat.	116
1	51	—	Ja.	Arbetet återupptogs på villkor, att underhandling om nytt aftal inleddes.	a-g., a.	¹¹⁷⁾ På grund af a-g:s konkurs hade underhandlingar icke inleddts vid det gamla aftalets tilländalöpande.	117

Löpande årsnr.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	Början.	Slut.	Varaktighet i dagar.	Karak-tär.	Fack.	Ort.	Tvistepunkt.
118	1 juni.	18 aug.	79	Strejk.	Grufarbetare.	Billesholms, Bjufs och Skromberga grufvor (Malmöh. l.).	Arbetarne begärde högre ackordslöner, minimidaglön och kollektivt aftal.
119	2 juni.	30 juli.	59	Lockout.	Förgylleri- och glas-mästeriarbetare.	Karlshamn.	Löneförhöjning.
120	2 juni.	1 aug.	61	Strejk.	Åkare.	Malmö.	Lönefråga.
121	2 juni.	4 aug.	64	Strejk.	Järnvägsbyggnads-arbetare.	Linköping—Ringstorps järnvägsbyggnad.	Löneförhöjning, förkortad arbetstid, sjukhjälp m. m.
122	4 juni.	2 aug.	60	—	Stufveriarbetare.	Båtskärsnäs (Norrb. l.).	Organisationsspösmål jämte lönefråga.
123	5 juni.	—	—	Strejk.	Jordbruksarbetare (galizier).	Rone gård (Gottlands l.).	Löneförhöjning.
124	5 juni.	7 juni.	3	Strejk.	Jordbruksarbetare (galizier).	Västkinde (Gottlands l.).	Arbetarne begärde ackordsbetalning i stället för daglön.
125	5 juni.	28 juni.	24	Strejk.	Grofarbetare (tegelbruk).	Skrea (Hallands l.).	Löneförhöjning.
126	8 juni.	5 juli.	28	Strejk.	Åkeriarbetare.	Stockholm.	Tvenne åkeriägare jämte deras arbetare förklarade en arbetsgifvare i blockad för att utfä innestående fordran.
127	9 juni.	5 aug.	58	Lockout o. strejk.	Textilarbetare (stickerskor).	Karlshamn.	Afskedade arbetares återtagande.

8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	Löpande åsamt.
Känt högsta antal			Organi- serade arbetare.	Resultat.	Upp- gifter före- ligga från	Anmärkningar.	
direkt berörda arbets- giffvare.	strej- kande arbetare.	ute- stängda arbetare.					
2	c:a 1,700	—	De flesta.	Kompromiss.	a-g.	¹¹⁸⁾ Aftalets underteck- nande skedde den 18 aug. Sedan dess återupptogs arbetet så småningom. Af konflikten berördes indirekt hamnarbetare i Hälsingborg och Lands- krona.	118
1	—	2	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades i hufvudsak.	a.		119
1	2	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.	¹²⁰⁾ Parternas uppgifter om konfliktens orsak äro ej öfverensstämmande.	120
1	122	—	De flesta.	Arb:nes fordringar bevil- jades i det närmaste.	a-g., a.		121
1	60		Ja.	Arb:nes fordran bevilja- des i hufvudsak.	a-g., a.	¹²²⁾ Parternas uppgifter om konfliktens orsak och re- sultat äro ej öfverens- stämmande. Arb. beteck- na konflikten ss. lockout, medan a-g. uppgifver att arb. brutit arbetskon- traktet.	122
1	42	—	Nej.	Nya arbetare antogs i de strejkandes ställe.	a-g., komm- nämndens ordf.		123
1	49	—	Nej.	Kompromiss.	a-g., komm- nämndens ordf.	¹²⁴⁾ Dagaflöning bibehölls, men lönen förhöjdes.	124
1	45 (34)	—	De flesta.	Kompromiss.	a-g., a.	¹²⁶⁾ Af konflikten berördes indirekt ett 80-tal ce- mentarbetare, grundläg- gare, murare, mureriar- betsmän och timmermän. Genom skiljedom för- pliktigades den blocke- rade a-g. att utbetala största delen af ifråga- varande fordran.	125
3	19	—	—	Arbetet återupptogs, se- dan tvistefrågan hän- skjutits till skilje- nämnd.	a-g., a.		126
1	46		Ja.	De afskedade återtogas.	a-g., a.	¹²⁷⁾ Konflikten karaktäri- seras af a-g. ss. strejk, af arb. ss. lockout och strejk. Arb. uppgifva dessutom, att deras yr- kande på full och oin- skränkt föreningsrätt bi- fölls samt att lönerna förhöjdes under konflik- ten. A-g. säger, att arb. återgått på de gamla villkoren.	127

Löpande årsnr.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	Början.	Slut.	Varaktighet i dagar.	Karak-tär.	Fack.	Ort.	Tvistepunkt.
128	9 juni.	1 nov.	146	Strejk.	Skeppstimmermän.	Råå (Malmöh. l.).	En afskedad arbetares återtagande och föreningsrättens erkännande.
129	10 juni.	17 juni.	7	—	Järn- och metallarbetare.	Avesta. (Kopparb. l.).	Arbetarne begärde ledighet på söndagskvällar.
130	11 juni.	12 juni.	1	Strejk.	Banarbetare.	Hör (Malmöh. l.).	Arbetarne fordrade garanterad daglön vid ackordsarbete.
131	13 juni.	13 juni.	1	Strejk.	Tegelbruksarbetare.	Vedevåg (Örebro l.).	Löneförhöjning.
132	13 juni.	14 juni.	1	Strejk.	Byggnadssnickare.	Lund.	Arbetarne fordrade omedelbart undertecknande af en förut öfverenskommen prislista.
133	13 juni.	20 juni.	8	Strejk.	Garfvere.	Ystad.	Kollektivt aftal med löneförhöjning, förkortad arbetstid m. m.
134	15 juni.	10 juli.	26	Strejk.	Stenhuggare.	Asarum (Blekinge l.).	Nytt aflöningsssystem med förhöjda löner.
135	16 juni.	18 juni.	2½	Strejk.	Murare, snickare och grofarbetare.	Uddevalla.	Tiden för aflöningsens utbetalande.
136	16 juni.	29 okt.	136	Strejk.	Måleriarbetare.	Linköping.	Organisationsspörsmål.
137	18 juni.	27 juni.	10	Strejk o. lockout.	Järnvägsbyggnadsarbetare.	Tingstad (Statsbanan g:m Bohusl.).	Arb. vägrade utföra arbete för en blockerad arbetsgifvares räkning.
138	18 juni.	12 aug.	56	—	Stenhuggare.	Skee (Göteborgs o. Bohus l.).	Kollektivt aftal med förhöjda löner.
139	20 juni.	28 juni.	8	Strejk.	Flottningsarbetare.	Avesta och Grytnäs (Kopparb. l.).	Löneförhöjning.

8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	Löpande årsnr.
Känt högsta antal			Organiserade arbetare.	Resultat.	Uppgifter föreliggande från	Anmärkningar.	
direkt berörda arbetsgivar.	strejkande arbetare.	utestängda arbetare.					
1	10	—	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.	¹²⁸⁾ Den afskedade arbetaren afstod frivilligt från fordran att återtagas. Aftal med förhöjda löner infördes.	128
1	50 (60)		Delvis.	Arb. frångingo sin fordr.	a-g., a.	¹²⁹⁾ A-g. karakteriserar konflikten ss. strejk och lockout, arb. ss. lockout.	129
1	18 (16)	—	Ja.	Förutvarande villkor.	a-g., a.	¹³⁰⁾ Arb. begärde, att vid förflyttning till en annan arbetsplats viss daglön skulle garanteras dem jämte fribiljett en gång i veckan. Detta vägrades dem, men de fingo kvarstanna mot förutvarande betalning. A-g. var staten.	130
1	15	—	Nej.	Förutvarande villkor.	a-g., a.		131
1	10	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		132
1	20 (18)	—	Ja.	Arb:nes fordringar beviljades i det närmaste.	a-g., a.		133
1	15	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades i hufvudsak.	a-g., a.		134
1	35	—	—	Arb:nes fordr. beviljades.	a.		135
1	4	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a.	¹³⁶⁾ Arb. fordrade, att a-g. skulle ansluta sig till mästarföreningen. Enligt upprättadt aftal mellan vederbörande organisationer fingo arb. ej arbeta hos andra a-g. än medlemmar af mästarföreningen.	136
1	20		Ja.	Arb. befriades från att utföra ifrågavarande arbete.	a-g., a.		137
2	127		Ja.	Kompromiss.	a-g., a.	¹³⁸⁾ Konflikten karakteriserades af a-g. ss. strejk, af arb. ss. lockout.	138
1	26	—	Nej.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		139

Löpande årsnr.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	Början.	Slut.	Varaktighet i dagar.	Karak-tär.	Fack.	Ort.	Twistepunkt.
140	20 juni.	9 juli.	20	—	Jordschaktare och åkeriarbetare.	Malmö.	Löneförhöjning och för- eningsrättens erkännande.
141	20 juni.	21 aug.	63	Strejk.	Byggnads-träarbetare.	Boden.	Löneförhöjning.
142	20 juni.	31 jan. 07.	226	Strejk.	Maskinister och eldare.	Nacka (Stockh. l.).	Kollektivt aftal med löne- förhöjning.
143	21 juni.	5 sept.	77	Strejk.	Grofarbetare (kolbrikettfabrik).	Elmhult (Kronob. l.).	Arb. vägrade lossa gods, som misstänktes vara från- en af dem blockerad ar- betsplats.
144	22 juni.	25 juni.	4	Strejk.	Grofarbetare (hamnbyggnad.)	Simrishamn.	Löneförhöjning och två af- skedade arbetares åter- tagande.
145	25 juni.	30 juni.	6	Strejk.	Grofarbetare (spårvägsanläggn.).	Malmö.	Arb. nedlade arbetet i för- trytelse öfver att några kamrater af brist på sys- selsättning blifvit per- mitterade på 3 dagar.
146	25 juni.	6 juli.	12	Strejk.	Flottningsarbetare.	Vitsaniemi (Norrb. l.).	Arb. begärde en förmans afskedande.
147	27 juni.	27 juni.	1	Strejk.	Textilarbetare (väfware).	Borås.	Arb. fordrade, att en kam- rat skulle afskedas.
148	27 juni.	30 juni.	4	Strejk.	Järn- och metall- arbetare.	Eskilstuna.	Löneförhöjning.
149	29 juni.	2 juli.	4	Strejk.	Jordbruksarbetare.	Tosterup (Krist. l.).	Löneförhöjning.
150	2 juli.	2 juli.	1	Strejk.	Träarbetare (vagnmakare).	Uppsala.	Löneförhöjning, förkortad arbetstid samt kost- och logisystemets afskaffande.
151	2 juli.	3 juli.	1	—	Sågverksarbetare.	Hässjö (Västernorr. l.).	Arbetstidens förlängning.
152	2 juli.	—	—	Lockout.	Textilarbetare (väfware.)	Kinna (Älfsborgs l.).	Föreningsrätten.
153	3 juli.	11 juli.	9	Strejk.	Arbetare vid karamellfabrik (kvinnliga).	Rättvik (Kopparb. l.).	Löneförhöjning.
154	6 juli.	5 aug.	31	Strejk.	Flottningsarbetare.	Nedre Dal- älflvens flott- ningsdistrikt.	Löneförhöjning.

8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	Löpande årsnr.
Känt högsta antal			Organiserade arbetare.	Resultat.	Uppgifter föreliggande från	Anmärkningar.	
direkt berörda arbetsgivar.	strejkande arbetare.	utestängda arbetare.					
1	68	—	—	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		140
1	35	—	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.	¹⁴¹⁾ 5 arb. blefvo dessutom genom konflikten arbetslösa. A-g. var staten.	141
1	7	—	Ja.	Kompromiss.	a-g.		142
1	37	—	Ja.	Arbetsgifvarens villkor.	a-g., a.	¹⁴²⁾ A-g. var staten. Arbetarne, som fått straffpermission, garanterades återinsättande i sina förra rättigheter, men afstodo från sina anspråk på ersättning för straffpermissionen. Indirekt berördes 23 grofcarb. (a.)	143
1	c:a 120	—	Ja.	Förutvarande lönevillkor. Den ene af de afskedade arb. återtog.	a-g., a.	¹⁴⁴⁾ Arb. uppgifva, att tvisten rörde endast afskedade arb:s återtagande.	144
1	80 (76)	—	Ja.	Arbetet återupptogs, sedan nytt aftal med förhöjda löner införts.	a-g., a.	¹⁴⁵⁾ Konflikten löstes genom skiljenämnd.	145
30	230	—	Nej.	Arb:nes fordr. beviljades.	a.	¹⁴⁶⁾ 700 arbetare berördes indirekt.	146
1	58 (55)	—	De flesta.	Arb. återgingo till arbetet utan att deras begäran uppfyllts.	a-g., a.	¹⁴⁷⁾ Underhandlingar angående konflikten orsak inleddes sedermera. Ifrågasvarande arb. afflyttade snart från platsen.	147
1	15	—	De flesta.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		148
1	6	—	Delvis.	Förutvarande villkor.	a-g., a.		149
3	9	—	De flesta.	Kompromiss.	a., omb.		150
1	46	—	Få.	Kompromiss.	a-g., a.	¹⁵¹⁾ Arbetstiden förlängdes samtidigt med att lönen höjdes.	151
1	—	37 (33)	Ja.	Nya arbetare antogs i de utestängdas ställe.	a-g., a.	¹⁵²⁾ A-g. anser, att arbetskonflikt ej förekommit.	152
1	3	—	Nej.	Kompromiss.	a-g., a.	¹⁵³⁾ Indirekt berördes 5 arbetare (a.).	153
1	119	—	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.	¹⁵⁴⁾ 9 arbetare berördes indirekt.	154

Löpande åren:r.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	Början.	Slut.	Varaktighet i dagar.	Karak-tär.	Fack.	Ort.	Twistepunkt.
155	9 juli.	12 juli.	3½	Strejk.	Magasinsarbetare.	Malmö.	Löneförhöjning och förkortad arbetstid.
156	9 juli.	12 juli.	4	Strejk.	Järnvägsbyggnadsarbetare.	Oskarshamn—Ruda järnvägsbyggnad.	Lönenedsättning.
157	10 juli.	10 juli.	1	Strejk.	Arbetare vid kloak-anläggning.	Halmstad.	Löneförhöjning.
158	10 juli.	2 okt.	85	Strejk.	Glasarbetare.	Surte (Älfsb. l.).	Kollektivt aftal med löneförhöjning.
159	13 juli.	11 aug.	30	—	Grof- och fabriksarb. (karbidfabrik).	Alby (Väster-norri. l.).	Löneförhöjning.
160	14 juli.	16 juli.	3	Strejk.	Flottningsarbetare.	Torsång (Kopparb. l.).	Löneförhöjning och förkortad arbetstid.
161	14 juli.	16 juli.	3	Strejk.	Sågverksarbetare.	Avesta (Kopparb. l.).	Löneförhöjning.
162	16 juli.	3 aug.	19	Strejk.	Fabrikssnickare.	Halmstad.	Arbetarne fordrade, att för-männen skulle ingå i organisationen.
163	16 juli.	26 aug.	42	Strejk.	Arbetare vid res-effektfabrik.	Göteborg.	Lönenedsättning.
164	17 juli.	29 juli.	13	Strejk.	Järnvägsbyggnadsarbetare.	Klippan—Östra Ljung-by järnvägsbyggnad (Krist. l.).	Arb. begärde en afskedad kamrats återtagande.
165	18 juli.	23 juli.	6	Strejk.	Järn- och metall-arbetare.	Stockholm.	Arb. begärde en afskedad arbetares återtagande.

8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	Löpande årsnr.
Känt högsta antal			Organiserade arbetare.	Resultat.	Uppgifter föreliggande från	Anmärkningar.	
direkt berörda arbetsgivar.	strejkande arbetare.	utestängda arbetare.					
1	8	—	Ja.	Arb:nes fordringar beviljades i det närmaste.	a-g., a.		155
1	42	—	Delvis.	Arbetsgifvarens villkor.	a.		156
1	24	—	—	Arb:nes fordr. beviljades.	omb.		157
1	231	—	De flesta.	Kollektivt aftal med i hufvudsak föregående lönevillkor.	a-g., a.	¹⁵⁸⁾ Ackordspriserna förhöjdes, men s. k. vedpengar och fria bostäder afskaffades, hvarför a-g. anser, att lönevillkoren blefvo oförändrade. Indirekt berördes 70 minderåriga arbetare.	158
1	70 (35)		Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.	¹⁵⁹⁾ Arb. beteckna konflikten ss. lockout. A-g. uppgifver, att arb. afskedades af brist på arbete och sedermera vägrade att återgå på de gamla lönevillkoren.	159
1	88	—	Nej.	Arbetsgifvarens villkor.	a-g., a.	¹⁶⁰⁾ 44 arbetare berördes indirekt.	160
1	28	—	Få.	Arbetsgifvarens villkor.	a-g., a.		161
3	13	—	Ja.	Arbetarnes villkor.	a-g., a.	¹⁶²⁾ Hos två arbetsgivar sökte förmännen inträde i organisationen, hos den tredje lämnade förmännen sin anställning.	162
1	26 (20)	—	Ja.	Lönenedsättningen återtog.	a-g., a.		163
1	ca 100	—	De flesta.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.	¹⁶⁴⁾ Enl. a-g. begärde arbetarne vid arbetets nedläggande jämväl löneförhöjning, som delvis beviljades efter konfliktens slut.	164
1	12	—	—	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g.		165

Löpande årsnr.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	Början.	Slut.	Var- aktighet i dagar.	Karak- tär.	Fack.	Ort.	Twistepunkt.
166	18 juli.	27 mars 07.	253	Strejk.	Träarbetare, murare och grofarbetare (kopparverk).	Hälsingborg.	Arb. fordrade, att a-g. skulle underteckna ett mellan stadens byggmästare och arbetarne gällande aftal.
167	21 juli.	25 juli.	5	Strejk.	Grofarbetare (hamnanläggning).	Simrishamn.	Löneförhöjning.
168	23 juli.	24 juli.	2	Strejk.	Textilarbetare (färgeri).	Borås.	Arbetarne fordrade under- sökning, huruvida afske- dandet af en arbetare var berättigadt.
169	23 juli.	27 aug.	36	Strejk.	Skrädderiarbetare.	Stockholm.	Arbetarne fordrade två af- skedade arbetares åter- tagande och afskedande af en förman.
170	23 juli.	—	öfver 180	Strejk.	Arbetare vid tänd- sticksfabrik.	Göteborg.	Lönenedsättning.
171	25 juli.	6 aug.	13	Strejk.	Grofarbetare (grundläggning).	Lidköping.	Löneförhöjning.
172	30 juli.	23 aug.	25	Strejk.	Möbelsnickare.	Umeå.	Kollektivt aftal med löne- förhöjning och reglerad arbetstid.
173	31 juli.	31 juli.	1	Strejk.	Mureriarbetsmän.	Linköping.	Löneförhöjning, förkortad arbetstid, organiserade arbetares företrädesrätt till arbete m. m.
174	31 juli.	31 juli.	1	Strejk.	Jordbruksarbetare.	Vänersnäs (Skarab. l.).	Arbetstidens längd.
175	1 aug.	1 aug.	1	Strejk.	Arbetare vid meka- nisk verkstad.	Göteborg.	Löneförhöjning.
176	1 aug.	2 aug.	2	Strejk.	Byggnadsarbetare (grofarbetare, murare och byggnads- snickare.)	Oskarström (Hallands l.).	Arb. vägrade arbeta till- sammans med oorgani- serade kamrater.
177	1 aug.	5 aug.	5	Strejk o. lockout.	Träarbetare (möbelsnickare).	Linköping.	Arb. begärde fyra afskedade kamraters återtagande.
178	1 aug.	7 aug.	7	Strejk o. lockout.	Glasarbetare.	Arboga.	Löneförhöjning.

8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	I löpande årsnr.
Känt högsta antal			Organi- serade arbetare.	Resultat.	Upp- gifter före- ligga från	Anmärkningar.	
direkt berörda arbets- gifvare.	strej- kande arbetare.	ute- stängda arbetare.					
1	22	—	Ja.	Ifrågavarande aftal upp- häftes af resp. parter.	a-g.	¹⁶⁶⁾ Aftalet innehöll en klausul, oantaglig för a-g. såsom medlem af Svenska arbetsgifvare- föreningen. 64 arb. be- rördes indirekt. Prelim- inär öfverenskommelse träffad d. 20 dec. med kompromiss i sakfrågan (rörande arbetares an- tagande och afskedande).	166
1	c:a 100	—	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.		167
1	57 (72)	—	Ja.	Undersökning anställdes, som visade, att afske- dandet var berättigadt.	a-g., a.	¹⁶⁸⁾ I uppgörelsen ingick äfvén, att tre senare afs- kedade arbetare skulle återtagas.	168
1	94	—	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.	¹⁶⁹⁾ Den ene af de afske- dade arb. återtog. För- mannen kvarstannade, men vissa förändringar skedde i arbetets ledning efter arbetarnes önskan.	169
1	160	—	Ja.	Fabriksdriften nedlades (maj 1907).	omb.		170
1	29	—	—	Förutvarande villkor.	a-g., ma- gistrat.		171
1	42	—	De flesta.	Kompromiss.	a-g., a.	¹⁷²⁾ Kollektivt aftal med något förhöjda löner upprättades.	172
7	62	—	De flesta.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		173
1	45	—	Nej.	Kompromiss.	a-g., a.		174
1	c:a 30	—	Nej.	Nya arbetare antogs i i de strejkandes ställe.	a-g., omb.	¹⁷⁵⁾ Arb. voro tillfälligt antagna utarbetare.	175
3	258	—	Ja.	Arbetet återupptogs, se- dan de oorganiserade anslutit sig till fack- föreningen.	a-g., a.		176
1	145	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		177
1	110	—	Delvis.	Kompromiss.	a-g., a.	¹⁷⁸⁾ Arb. karaktärisera kon- flikten såsom lockout och uppgifva, att deras for- dringar i hufvudsak be- viljats.	178

Löpande årsnr.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	Början.	Slut.	Varaktighet i dagar.	Karakter.	Fack.	Ort.	Tristepunkt.
179	1 aug.	9 aug.	9	Strejk.	Textilarbetare (kvinnlige).	Skene. (Älfsborgs l.).	Arb. fordrade förändring i de hygieniska förhållandena.
180	1 aug.	10 aug.	10	Strejk.	Grofarbetare (kanalgräfnings).	Hesselby (Gottlands l.).	Lönenedsättning.
181	1 aug.	27 aug.	27	Strejk.	Grof- och fabriksarb. (tegelbruk).	Linköping.	Löneförhöjning.
182	2 aug.	14 okt.	74	Strejk.	Järn- och metallarbetare (läsarbetare).	Eskilstuna.	Kollektivt aftal med löneförhöjning, reglerad arbetstid, öfvertidsbetalt m. m.
183	3 aug.	6 aug.	3	Strejk.	Landtarbetare (betrensare).	Arlöf (Malmöh. l.).	Kollektivt aftal med löneförhöjning.
184	4 aug.	16 aug.	13	Strejk.	Jordschaktare.	Eskilstuna.	Kollektivt aftal med bestämmelser om arbetstid, bofasta arbetares företrädesrätt till arbete m. m.
185	4 aug.	16 sept.	44	Strejk.	Grofarbetare (bergsprängare, cementarbetare, tegelbärare m. m.).	Södertälje.	Arb. fordrade införandet af allmänna bestämmelser om löneförhöjning, garanterad timpenning, reglerad arbetstid m. m.
186	5 aug.	15 aug.	11	—	Grofarbetare (byggnadsarbete).	Staffanstorp (Malmöh. l.).	Löneförhöjning.
187	6 aug.	12 aug.	6½	Strejk.	Textilarbetare (varperskor).	Borås.	Lönenedsättning.
188	6 aug.	24 aug.	19	Strejk.	Grofarbetare (byggnadsarbete).	Eslöf.	Arb. fordrade, att a-g. skulle underskrifva det på platsen allmänt gällande aftalet för facket.
189	6 aug.	18 mars 07.	225	—	Glasarbetare.	Kosta (Kronob. l.).	Arbetarne begärde, att två afskedade kamrater skulle återtagas.
190	7 aug.	8 aug.	2	Strejk.	Arbetare vid tändsticksfabrik (minderåriga).	Kalmar.	Löneförhöjning.
191	8 aug.	8 aug.	1	Strejk.	Jordbruksarbetare.	Tobo (Uppsala l.).	Löneförhöjning.

8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	Löpande åren r.
Känt högsta antal			Organiserade arbetare.	Resultat.	Uppgifter föreliggande från	Anmärkningar.	
direkt berörda arbetsgivar.	strejkande arbetare.	utestängda arbetare.					
1	40	—	Nej.	Förutvarande villkor.	a-g., a.	¹⁷⁹⁾ 100 arbetare berördes indirekt (a.).	179
1	52	—	Delvis.	Kompromiss.	a.	¹⁸⁰⁾ Ackordsbetalning infördes i stället för förut gällande timlön.	180
1	20	—	Ja.	Kompromiss.	a.	¹⁸¹⁾ Timlönen höjdes till det af arb. begärda beloppet. I fråga om ackordspriserna träffades kompromiss.	181
1	74 (62)	—	De flesta.	Arb:nes fordr. beviljades i hufvudsak.	a-g., a.	¹⁸²⁾ Verkstadsföreningens gemensamma verkstadsregler antogs.	182
1	60	—	Delvis.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		183
1	150 (130)	—	Delvis.	Arb:nes fordr. beviljades i hufvudsak.	a-g., a.	¹⁸⁴⁾ A-g. var kommunen. Arbetsvillkoren blefvo i hufvudsak lika med dem, som gälla mellan Stockholms stad och dess arb.	184
1	22	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades i hufvudsak.	a-g., a.	¹⁸⁵⁾ A-g. var kommunen. Arb. fordrade bestämmelser liknande dem, som upprättats för Malmö stads arbetare att i tillämpliga delar gälla jämte personliga aftal.	185
1	7		Ja.	Nya arbetare antogs i de strejkandes ställe.	a-g., a.	¹⁸⁶⁾ För de nya arbetarne höjdes lönen till det af de strejkande begärda beloppet. Konflikten betecknas af a-g. såsom strejk, af arb. såsom lockout.	186
1	4	—	Ja.	Den gamla lönen återinfördes.	a-g., a.		187
1	4	—	Ja.	Verksamheten öfvergick till annan a-g.	a-g., a.	¹⁸⁾ 8 arb. berördes indirekt.	188
1	188		Ja.	De båda afskedade arbetarne återtogos icke.	a-g.		189
1	12	—	Nej.	Förutvarande villkor.	a-g.		190
1	—	—	Nej.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g.		191

Löpande årenr.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	Början.	Slut.	Varaktighet i dagar.	Karak-tär.	Fack.	Ort.	Tvistepunkt.
192	8 aug.	—	—	Strejk.	Murare.	Styrsö (Göteborgs o. Bohus l.).	Personliga förhållanden.
193	9 aug.	9 aug.	1	Strejk.	Grof- o. fabriksarb. (tegelbruk.)	Valbo (Gäfl. l.).	Arb. fordrade, att en leverans till en af dem blockerad fabrik skulle återgå.
194	9 aug.	14 aug.	6	Strejk.	Arbetsåkare.	Göteborg.	Löneförhöjning.
195	9 aug.	30 aug.	22	Strejk.	Järn- och metallarbetare.	Göteborg.	Kollektivt aftal med löneförhöjning, reglerad arbetstid m. m.
196	11 aug.	19 aug.	9	Strejk.	Sadelmakare och tapetserare.	Kalmar.	Löneförhöjning, förkortad arbetstid och lärlingstidens begränsning.
197	11 aug.	24 aug.	14	Strejk.	Måleriarbetare.	Lund.	Aflönningens utbetalande.
198	13 aug.	13 aug.	1	Strejk.	Bleck- och plåtslagare.	Linköping.	Olika tolkning af en punkt i arbetsaftalet angående högre lön för arbete på landsbygden.
199	14 aug.	14 aug.	1	Strejk.	Grofarbetare (gatuarbeten).	Eslöf.	Aflönningens utbetalande.
200	14 aug.	29 aug.	16	Strejk.	Arbetare vid pappersbruk (kvinnliga).	Eda (Värml. l.).	Arbetarne fordrade upphäfvande af en gjord lönesänkning.
201	14 aug.	—	—	—	Grof- o. fabriksarb. (tegelbruk).	Fuxerna (Älfsborgs l.).	Lönefråga.
202	16 aug.	22 aug.	7	Strejk.	Skrädderiarbetare.	Västra Vingåker (Söderm. l.).	Personliga förhållanden.

8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	Löpande åren:
Känt högsta antal			Organi- serade arbetare.	Resultat.	Upp- gifter före- ligga från	Anmärkningar.	
direkt berörda arbets- gifvare.	strej- kande arbetare.	ute- stängda arbetare.					
1	6	—	Ja.	Nya arbetare antogs i de strejkandes ställe.	a-g., a.		192
1	23	—	—	Arb. återgingo på villkor, att arbete icke mer utfördes för den blockerade fabriksens räkning.	a-g., a.		193
5	90	—	Ja.	Kompromiss.	a., omb.	¹⁹⁴ De strejkande voro i sin tur själfva mindre arbetsgifvare.	194
1	42 (46)	—	De flesta.	Kompromiss.	a-g., a.	¹⁹⁵ Arb:nes begäran om kollektivt aftal med minimilön beviljades ej. I stället upprättades en personlig lönelista med någon förhöjning. Där- emot bifölls arb:nes be- gäran i afseende på ar- betstiden. A-g. var kommunen.	195
6	17 (16)	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		196
1	5	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		197
4	23	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades i hufvudsak.	a-g., a.	¹⁹⁸ Arbetsgifvarne med- gäfv o förhöjning vid ackordsarbete på landet. Dock skulle timlönen läggas till grund för förhöjningen.	198
1	6	—	—	Förutvarande villkor.	a-g., komm.- nämnn- dens ordf.		199
1	40 (25)	—	Nej.	Arb:nes fordr. beviljades i det närmaste.	a-g., a.	²⁰⁰ A-g. uppgifver, att lönenedsättningen här- ledde sig af föregående felskrifning i arbetarnes aflöningsböcker.	200
1	7	—	Nej.	—	a-g., a.	²⁰¹ Arb. uppgifva, att a-g. nedsatt lönen och att de begärde återinförande af den gamla lönen. A-g. säger, att arb. begärt löneförhöjning. Tegelbränningen instäl- des tillsevidare.	201
1	50	—	Ja.	Förutvarande villkor.	a-g., a.		202

Löpande årenr.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	Början.	Slut.	Varaktighet i dagar.	Karak-tär.	Fack.	Ort.	Twistepunkt.
203	18 aug.	23 aug.	6	Strejk.	Spårvägspersonal.	Göteborg.	Afskaffande af personliga kontrakt och upprättande af kollektivt aftal med löneförhöjning, förkortad arbetstid, utsträckt sjukhjälp m. m.
204	21 aug.	2 sept.	13	Strejk.	Murare.	Ystad.	Olika tolkning af arbetsaftalet.
205	22 aug.	24 aug.	3	Strejk.	Byggnads-träarbetare.	Karlskrona.	Löneförhöjning samt fastställande af minimilön.
206	22 aug.	21 okt.	61	Strejk.	Textilarbetare.	Oskarström (Hallands l.)	Arb. fordrade en afskedad kamrats återtagande.
207	23 aug.	7 okt.	46	Strejk.	Skoarbetare.	Boden.	Löneförhöjning.
208	24 aug.	26 sept.	34	Strejk.	Grof- och fabriksarb. (tegelbruk).	Rügge (Malmöh. l.)	Arb. vägrade arbeta tillsammans med en oorganiserad kamrat.
209	25 aug.	27 aug.	3	Strejk.	Jordbruksarbetare.	Närkes Kil (Örebro l.)	Löneförhöjning.
210	25 aug.	4 sept.	11	Strejk.	Träarbetare (barnvagnsfabrik).	Malmö.	Kollektivt aftal med löneförhöjning, garanterad timlön, förhöjning för öfvertidsarbete m. m.
211	25 aug.	21 sept.	27	Strejk.	Byggnadsarbetare (murare, timmermän och handtlångare).	Landskrona.	Löneförhöjning och afskaffande af ackordsbetalning.
212	29 aug.	30 aug.	1 ¹	Strejk.	Mureriarbetsmän.	Tranås.	Arb. fordrade att en kamrat skulle afskedas.

8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	Löpande åren.
Känt högsta antal			Organiserade arbetare.	Resultat.	Uppgifter föreliggande från	Anmärkningar.	
direkt berörda arbetsgivar.	strejkande arbetare.	utestängda arbetare.					
1	470 (435)	—	De flesta.	Kompromiss.	a-g., a.	²⁰³) Allmänna bestämmelser om lön, arbetstid, sjukhjälp m. m. upprättades att lända till efterrättelse vid träffande af personliga aftal. I fråga om lön, arbetstid m. m. hade genom kompromiss enighet nåtts före konfliktens utbrott, men öfverenskommelsen i dessa delar förkastades af arbetarne, då deras fordran på kollektivt aftal ej beviljades.	203
1	15	—	Ja.	Arb:nes fordran beviljades i det närmaste.	a-g., a.	²⁰⁴) Arb. begärde tilläggspåpris för visst svarare arbete. Större delen däraf utbetalades vid konfliktens slut. Om återstoden skulle skiljenämnd afgöra.	204
2	32	—	Ja.	Lönen höjdes, men minilönen fastställdes ej.	a-g., a.		205
1	1	—	Ja.	Arbetsgivarvillkor.	a-g., a.	²⁰⁶) Ifrågavarande arbetare afskedades, emedan han agiterat för fackföreningen, hvilket enligt ordningsreglerna på arbetsplatsen var förbjudet. Indirekt berördes 3 arb.	206
1	18	—	Ja.	Kompromiss.	a-g.		207
1	—	—	Ja.	Företvarande villkor.	a-g., a.		208
1	14	—	Nej.	Företvarande villkor.	a-g.		209
1	5	—	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.	²¹⁰) Kompromiss i afseende på timlönens höjd. Garanti af timlönen och begärd förhöjning för övertidsarbete beviljades.	210
2	142	—	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.	²¹¹) En del af arb. erhöi löneförhöjning. Ackordsbetalning bibehölls.	211
1	50 (44)	—	De flesta.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		212

Löpande årenr.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	Början.	Slut.	Varaktighet i dagar.	Karakter.	Fack.	Ort.	Twistepunkt.
213	30 aug.	1 sept.	2½	Lockout o. strejk.	Trädgårdsarbetare.	Malmö.	Föreningsrättens erkännande och afskedade arbetares återtagande.
214	31 aug.	6 sept.	7	Strejk.	Textilarbetare (kvinnliga).	Mjölby (Östergötl. l.).	Arb. begärde återtagande af afskedade kamrater.
215	1 sept.	2 sept.	1	Strejk.	Byggnads-träarbetare.	Karlskrona.	Arb. begärde fastställande af minimilön.
216	1 sept.	3 sept.	3	Strejk.	Packhuskarlar och drängar (textilfabrik).	Norrköping.	Löneförhöjning.
217	1 sept.	3 sept.	3	Strejk.	Textilarbetare (spinneri).	Örgryte (Göteborgs o. Bohus l.).	Arbetarne fordrade afskaffande af ett vid arbetsplatsen infördt plikt-system.
218	1 sept.	7 sept.	7	Strejk.	Sadelmakare och tapetserare.	Eslöf.	Löneförhöjning och förkortad arbetstid.
219	3 sept.	3 sept.	1	Strejk.	Hjälparbetare vid valsverk (minderåriga).	Smedjebacken.	Löneförhöjning.
220	4 sept.	26 okt.	53	Strejk.	Transportarbetare.	Uddevalla.	Löneförhöjning och organiserade arbetares företrädesrätt till arbete.
221	8 sept.	16 sept.	9	Strejk.	Grofarbetare (spannmåls- och stenkolsaffärer).	Lund.	Arbetsgifvarens rätt att antaga och afskeda arbetare.
222	9 sept.	—	—	Strejk.	Tobaksarbetare.	Sölvesborg.	Arb. fordrade återtagande af afskedad arbetare samt kollektivaftal, innebärande löneförhöjning m. m.
223	10 sept.	12 sept.	3	—	Skrädderiarbetare.	Malmö.	Arbetarne begärde, att arbetsgifvaren skulle tillhandahålla dem fri verkstad.
224	10 sept.	—	—	Strejk.	Grofarbetare (muddringsarbete).	Kalmar.	Löneförhöjning.
225	11 sept.	15 nov.	66	Strejk.	Teaterskräddare.	Stockholm.	Löneförhöjning.
226	13 sept.	13 sept.	1	Strejk.	Sågverksarbetare.	St. Tuna (Kopparb. l.).	Införande af ackordsbetalning i st. f. timlön.

8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	Löpande årsnr.
Känt högsta antal			Organiserade arbetare.	Resultat.	Uppgifter föreliggande från	Anmärkningar.	
direkt berörda arbetsgiffvare.	strejkande arbetare.	utestängda arbetare.					
1	3		Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		213
1	70	—	De flesta.	En del af de afskedade återtog.	a-g., a.	²¹⁴⁾ Orsaken till afskedandet var förfallolöst utblifvande från arbete.	214
1	24	—	Ja.	Företvarande villkor.	a-g., omb.		215
1	8	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g.		216
1	67	—	Nej.	Arb:nes fordr. beviljades i hufvudsak.	a-g., a.	²¹⁷⁾ Efter konfliktens slut bildade arbetarne fackförening.	217
3	9	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		218
1	15	—	Nej.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g.		219
12	139	—	De flesta.	Kompromiss.	a-g., a.		220
10	49	—	Ja.	Arbetsgiffvarnes villkor.	a-g., a.	²²¹⁾ Bestämmelsen i Sv. arbetsgiffvareföreningens stadgar, att arbetsgiffvare äger att fritt antaga och afskeda arbetare samt att leda och fördela arbetet, antogs.	221
1	4	—	Ja.	Arbetet återupptogs med nya arbetare.	a-g., a.		222
1	4		Nej.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		223
1	—	—	—	Arbetet fortgick utan afbrott.	a-g.	²²⁴⁾ Ett par själfstande prämar anskaffades, med hvilka arbetet fortgick i full utsträckning.	224
1	4	—	Ja.	Nya arbetare antogs i de strejkandes ställe.	a-g.		225
1	34	—	Delvis.	Kompromiss.	a-g., a.	²²⁶⁾ Arb. ingingo på ackordsbetalning, sedana-g. höjt det först erbjudna ackordet.	226

Löpande årsn:r.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	Början.	Slut.	Varaktighet i dagar.	Karak-tär.	Fack.	Ort.	Twistepunkt.
227	13 sept.	19 sept.	7	Strejk.	Sågverksarbetare (längdsättare).	Skönvik (Västern:s l.).	Löneförhöjning.
228	13 sept.	28 okt.	46	—	Arbetare vid spikbruk.	Ödeborg (Älfsb. l.).	Arb. vägrade utföra lossningsarbete i Uddevalla under pågående strejk.
229	17 sept.	4 okt.	18	Strejk o. lockout.	Jordbruksarbetare.	Klippan (Krist. l.).	Kollektivt aftal med löneförhöjning.
230	18 sept.	2 dec.	76	Strejk.	Garfveriarbetare.	Simrishamn.	Afskedade arbetares återtagande och föreningsrättens erkännande.
231	24 sept.	—	—	Strejk.	Kakelugnsmakare.	Alingsås.	Arbetare af olika organisationer vägrade arbeta tillsammans.
232	25 sept.	5 okt.	11	Strejk.	Kypare.	Malmö.	Arb. begärde undertecknande af aftal med bestämmelser om lärlingstid, uppsägning m. m.
233	2 okt.	15 okt.	12 ^{1/2}	Strejk.	Arb. vid järnverk (minderåriga och kvinnliga hjälparb.).	Hagfors (Värml. l.).	Löneförhöjning.
234	4 okt.	2 nov.	28	Lockout o. strejk.	Arb. vid sockerfabrik (grofarbetare, maskinister och eldare, järn- o. metallarb.).	Hälsingborg.	Förbättring af arbetsvillkoren (löneförhöjn. m. m.).
235	4 okt.	31 okt.	27	Strejk.	Träarbetare (pianoarbetare).	Karlstad.	Förbättring af arbetsvillkoren (löneförhöjning, kortare arbetstid m. m.).
236	5 okt.	—	—	Strejk.	Kvinnliga bageriarb.	Lund.	Kollektivt aftal o. föreningsrätten.
237	5 okt.	9 okt.	4	Strejk.	Textilarbetare (lagare vid spinneri).	Borås.	Afskedad arbetares återtagande.
238	8 okt.	10 okt.	2	Strejk.	Grofarbetare (betlastare).	Rögle och Vegeholm (Malmöh. l.).	Löneförhöjning.
239	8 okt.	—	—	Strejk.	Landtarbetare.	Snogeröd (Malmöh. l.).	Löneförhöjning.

8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	Löpande årsnr.
Känt högsta antal			Organiserade arbetare.	Resultat.	Uppgifter föreliggande från	Anmärkningar.	
direkt berörda arbetsgivare.	strejkande arbetare.	ute-stängda arbetare.					
1	12 (14)	—	Nej.	Kompromiss.	a-g., a.	²²⁷⁾ Arb. fordrade högre ackord för att kunna aflösa två man extra till hjälp. Genom kompromissen fastställdes samma ackord som förut, men en man extra till-sattes af a-g. (a-g.). 15 arb. berördes indirekt (a.).	227
1	126	—	Nej.	Arbetsgivarens villkor.	a-g., a.		228
3	75	—	Få.	Lönen höjdes, men kollektivt aftal beviljades ej.	a-g., a.	²²⁹⁾ Indirekt berördes 45 arb. (a-g.).	229
1	32	—	Ja.	Kompromiss.	a-g.	²³⁰⁾ Föreningsrätten erkändes, men de afskedade återtog ej.	230
1	5 (3)	—	Ja.	Förutvarande villkor.	a-g., a.		231
1	12	—	—	Förutvarande villkor.	a-g., omb.	²³²⁾ Ingen af de strejkande återgick i arbetet.	232
1	67	—	Nej.	Arbetsgivarens villkor.	a-g., a.	²³³⁾ Indirekt berördes 102 arb., hvaraf största delen organiserade.	233
1	186	—	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.	²³⁴⁾ Frågan gällde nytt kollektivaf-tal.	234
1	24	—	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.	²³⁵⁾ Frågan gällde nytt kollektivaf-tal.	235
1	3	—	Ja.	Arbetet återupptogs med nya arbetare.	a-g., a.		236
1	44	—	Nej.	Arbetsgivarens villkor.	a-g., a.	²³⁷⁾ Arbetaren återtog på 14 dagar men afskedades därefter.	237
1	25	—	Nej.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.	52 indirekt berörda.	238
1	18	—	De flesta.	—	a-g., a.	²³⁸⁾ Dessutom nedlade arbetarnes hustrur, som sysselsatts med mjölkning och betupptagning, arbetet.	239

Löpande årsnr.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	Början.	Slut.	Varaktighet i dagar.	Karak-tär.	Fack.	Ort.	Twistepunkt.
240	10 okt.	29 nov.	50	Strejk.	Sadelmakare.	Hörby (Malmö h. 1.).	Löneförhöjning.
241	10 okt.	15 okt.	5	Strejk.	Landtarbetare (betupptagare).	Arlöf (Malmö h. 1.).	Löneförhöjning.
242	15 okt.	—	—	Strejk.	Konditoriarbetare.	Stockholm.	Kollektivt aftal.
243	16 okt.	19 okt.	4	Strejk.	Landtarbetare.	Offer (Västernorr. l.).	Arb. fordrade att medlemmar af deras förening, som arbetade vid trämassfabriken, skulle erhålla tillfälligt arbete under den tid, fabriken ej hölls i gång.
244	18 okt.	19 okt.	1 $\frac{1}{2}$	Strejk.	Landtarbetare (daglönare).	Jordberga (Malmö h. 1.).	Löneförhöjning.
245	20 okt.	12 nov.	22	Strejk.	Grofarbetare (gipsrörare).	Stockholm.	Löneförhöjning.
246	22 okt.	24 okt.	2 $\frac{1}{2}$	Strejk.	Måleriarbetare.	Trollhättan (Älfsb. 1.).	Afföningsens utbetalande.
247	22 okt.	25 okt.	3	Strejk.	Grofarbetare (vid stärkelsefabrik).	Löderup (Krist. l.).	Arb. motsatte sig öfvergång från stycklön till tidlön.
248	22 okt.	5 nov.	14	Strejk.	Grofarbetare (bergsprängare och grundläggare).	Stockholm.	Afföningsens utbetalande.

8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	Löpande årsnr.
Känt högsta antal			Organiserade arbetare.	Resultat.	Uppgifter föreliggande från	Anmärkningar.	
direkt berörda arbets-gifvare.	strej-kande arbetare.	ute-stängda arbetare.					
1	2	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.	²⁴⁰⁾ Konflikten uppstod under Sadelmakare- och tapetserareförbundets arbete för genomförande af likartade löne- och arbetsförhållanden i Es-löf med omnejd.	240
1	80 (74)	—	Nej.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		241
1	2	—	Nej.	Arbetet fortsattes med nya arbetare.	a-g., a.		242
1	12	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.	²⁴³⁾ Arbetet vid fabriken måste inställas på grund af vattenbrist, arb. sys-selsattes under tiden med tillfälligt annat arbete. En fackförening bildades vid fabriken, hvarefter tillfälligt arbete ej vidare erhöles, enl. uppgift från a-g. på grund af, att så-dant ej fanns att tillgå, och enl. arb:nes antagande på grund af fören:s bildande. I uppgörelsen fastslogs förening:rätten.	243
1	12	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		244
10	66	—	De flesta.	Kompromiss.	a-g., a.		245
1	15	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.	²⁴⁶⁾ Efter konfliktens bi-läggande uppstod tvist och några timmars arbetsnedläggelse på grund af arb:nes fordran att en arb., som upptagit arbe-tet tidigare än de öfriga, skulle afskedas. Denna fordran beviljades. Arb. ange som konfliktorsak äfven fordran. att alla arb. skulle återtagas i arbete.	246
1	12	—	Nej.	Arbetet återupptogs med nya arbetare.	a-g., a.	²⁴⁷⁾ Under konflikten på-yrkade arb. äfven höj-ning af den erbjudna tidlönen.	247
1	26	—	De flesta.	Verksamheten öfvergick till annan a-g.	a.		248

Löpande årsnr.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	Början.	Slut.	Varaktighet i dagar.	Karak-tär.	Fack.	Ort.	Tvistepunkt.
249	24 okt.	29 okt.	5	Strejk.	Järnarbetare (velocipedarbetare).	Halmstad.	Återtagande af afskedad arbetare.
250	24 okt.	24 juli 07.	274	Strejk.	Grofarbetare och andra arb. vid anläggning af vattenverk (bergsprängare, jordschaktare, stenarb., timmermän, rörläggare, smeder).	Trollhättan (Älfsb. 1.).	Införande af kollektivavtal (löneförhöjning, rätt att utse och afskeda förman, sjukhjälp m. m.), återtagande af afskedad arbetare.
251	27 okt.	27 okt.	1/2	Strejk.	Grofarbetare.	Bromölla (Krist. 1.).	Återtagande af afskedad arb.
252	29 okt.	—	—	Strejk.	Träarbetare (byggnadssnickare).	Falsterbo.	Lönenedsättning.
253	30 okt.	8 nov.	8	Strejk.	Grofarbetare vid sockerbruk.	Simrishamn.	Löneförhöjning.
254	okt.	okt.	—	Strejk.	Landtarbetare.	Färarp (Krist. 1.).	Föreningsrätten.
255	1 nov.	1 nov.	1	Strejk.	Bokbinderiarbetare.	Lund.	Aftalets förnyande.
256	1 nov.	17 nov.	16	Lockout.	Grofarbetare vid brännvinsfabrik.	Sjöbo ((Malmöh. 1.)	Kollektivavtal (löneförhöjning, olycksfallsförsäkring, begränsad arbetstid m. m.).
257	2 nov.	3 nov.	1	Strejk.	Måleriarbetare.	Norrköping.	Lönenedsättning.
258	6 nov.	8 nov.	2	Strejk.	Konservarbeterskor.	Lysekil.	Löneförhöjning.

8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	Löpande årsnr.
Känt högsta antal			Organi- serade arbetare.	Resultat.	Upp- gifter före- ligga från	Anmärkningar.	
direkt berörda arbets- gifvare.	strej- kande arbetare.	ute- stängda arbetare.					
1	52	—	De flesta.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		249
1	100	—	Ja.	Kompromiss.	a-g.	²⁵⁰⁾ A-g. var kommunen.	250
1	200	—	De flesta.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.	²⁵¹⁾ Fackföreningens kassör afskedad för agitation under arbetet. Återtogs på villkor att ej agitera under arbetet.	251
1	4	—	Ja.	Arbetet återupptogs ome- delbart med nya arb.	a-g., a.		252
1	76	—	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.	²⁵³⁾ Arbetarne organiserade sig omedelbart innan fordringarna framställ- des.	253
1	c:a 5	—	Nej.	Nya arbetare antogs i de strejkandes ställe.	a-g.		254
—	c:a 40	—	Ja.	Arbetet återupptogs på villkor af fortsatta un- derhandlingar.	—	²⁵⁵⁾ Parterna enades om att icke betrakta arbets- nedläggelsen såsom strejk.	255
1	—	6	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		256
1	9	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.	²⁵⁷⁾ A-g. sysselsatte med- lemmar af Sv. måleri- arb.-förb:s afd. i Norr- köping vid en arbets- plats i Linköping och vägrade betala dessa ef- ter sitt aftal med ofran- nämnda förening, hvilket innebar en två öre högre timlön än timlönen i Linköping. Då fackföre- ningen ingrep, afskeda- des arb., hvarvid Norr- köpingsafdelningen in- ställde arbetet. Arbets- platsen i Linköping för- klarades samtidigt i bloc- kad.	257
1	13	—	Nej.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		258

Löpande årssnr.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	Början.	Slut.	Varaktighet i dagar.	Karak-tär.	Fack.	Ort.	Tvistepunkt.
259	7 nov.	30 juni 07.	236	Strejk.	Stenhuggare.	Varberg.	Lönenedsättning.
260	9 (11) nov.	11 (13) nov.	1	Strejk.	Gjutare.	Skellefteå.	Löneförhöjning.
261	9 nov.	12 nov.	2	Strejk.	Grofarbetare vid sockerfabrik.	Örtofta (Malmöh. l.).	Löneförhöjning.
262	13 nov.	26 nov.	13	Strejk.	Grofarbetare (trädgårdsarbetare).	Malmö.	Löneförhöjning.
263	13 nov.	18 nov.	5	Strejk.	Skomakeriarbetare.	Haparanda.	Kollektivaf-tal (löneförhöjning m. m.).
264	14 nov.	15 nov.	1	Strejk.	Grofarbetare vid sockerbruk.	Jordberga (Malmöh. l.).	Löneförhöjning.
265	15 nov.	24 jan. 07.	71	Strejk.	Skrädderiarbetare.	Eskilstuna.	Arbne fordrade en arbets-afskedande, emedan han ej tillhörde deras fack-förening.
266	19 nov.	20 nov.	1	Strejk.	Träarbetare (byggnadstimmermän).	Norrköping.	Löneförhöjning.
267	20 nov.	3 dec.	13	Strejk.	Kvarnarbetare.	Hidinge (Örebro l.).	Löneförhöjning och förkortning af arbetstiden.
268	23 nov.	30 jan. 07.	68	Strejk.	Bageriarbetare.	Örebro.	Kollektivaf-tal (löneförhöjning, företrädesrätt till arbete för fackförenings-medlemmar m. m.).
269	24 nov.	3 dec.	9	Strejk.	Arbetare vid tvålfabrik.	Göteborg.	Personliga förhållanden.
270	26 nov.	7 dec.	10 1/2	Strejk.	Arbetare vid järnverk (minderåriga).	Sandviken (Gäffle. l.).	Arbetsstyrkans inskränkning.
271	27 nov.	29 nov.	2	Strejk.	Reseffekt-sömmerskor.	Göteborg.	Återtagande af afskedade arbetare.
272	29 nov.	1 dec.	2	Strejk.	Textilarbetare (minderåriga).	Göteborg.	Arb. fordrade tidlön i st. f. stycklön.

8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	Löpande årsnr.
Känt högsta antal			Organi- serade arbetare	Resultat.	Upp- gifter föreligga från	Anmärkningar.	
direkt berörda arbets- gifvare.	strej- kande arbetare.	ute- stängda arbetare.					
1	8	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.	²⁵⁹⁾ A-g. var kommunen. Gataförvaltningen bestämde nya mått för stenen, hvilket arb. ansågo innebära en lönesnedsättning.	259
1	10	—	—	Förutvarande villkor.	a-g.		260
1	380	—	Delvis.	Kompromiss.	a-g., a.	²⁶¹⁾ Arbetarne organiserade sig under konfliktens gång.	261
22	74	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.	²⁶²⁾ Kompromiss angående längden af aftalets giltighetstid.	262
1	15	—	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.		263
1	39	—	Nej.	Kompromiss.	a-g.		264
1	2	—	Ja.	Arbetarne upphäfde bojkott, blockad och strejk.	a-g., a.	²⁶⁵⁾ Arb.-ff. uttalade dock att den därmed ej fränkade sig rättigheten att använda öfriga förfaringsätt, som den finner behöfliga för att för- må tredskande arbetare att tillhöra nämnda förbund. <i>Medling af statens förlikningsman.</i>	265
1	8	—	De flesta.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		266
1	7	—	Delvis.	Kompromiss.	a-g., a.		267
1	118	—	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.	²⁶⁸⁾ A-g:s rätt att antaga arbetare utan något förbehåll, fastslogs.	268
1	40	—	Ja.	Arbetsgifvarens villkor.	a-g.	²⁶⁹⁾ Arb. nedlade arbetet, emedan en af dem fick tillsägelse af förmannen att sköta sig bättre i sitt arbete.	269
1	169	—	Nej.	Förutvarande villkor.	a-g., a.	²⁷⁰⁾ 232 andra arbetare (icke minderåriga) indirekt berörda.	270
1	28	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		271
1	14	—	Nej.	Förutvarande villkor.	a-g.		272

Löpande Årsmr.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	Början.	Slut.	Varaktighet i dagar.	Karak-tär.	Fack.	Ort.	Twistepunkt.
273	29 nov.	8 nov. 07	345	Strejk.	Arbetare vid jästfabrik (grofärbetare, maskinister, eldare och utkörare).	Sege (Malmöh. l.).	Löneförhöjning.
274	29 nov.	9 dec.	10	Lockout.	Grufarbetare.	Stora Strand (Älfsb. l.).	Arb. vägrade underskrifva personliga kontrakt.
275	1 dec.	4 dec.	4	Strejk.	Kuskar.	Norrköping.	Löneförhöjning.
276	1 dec.	10 dec.	8 ¹ / ₂	Strejk.	Järn- och metall-arbetare vid mek. verkstad.	Östersund.	Arb. fordrade en förmans afskedande.
277	2 dec.	25 jan. 07.	53	Strejk.	Tobaksarbetare.	Sölvesborg.	Löneförhöjning.
278	3 dec.	10 jan. 07.	37	Strejk.	Skrädderiarbetare (lagerskrädderiarb.).	Falun.	Löneförhöjning och kollektivaf-tal.
279	5 dec.	13 dec.	7 ¹ / ₂	Strejk.	Textilarbetare.	Marieholm (Malmöh. l.).	Twist angående tolkning af kollektivaf-tal.
280	8 dec.	18 dec.	9	Lockout.	Stenhuggare.	Rixö (Göteborgs o. Bohus l.).	Löneformen.
281	17 dec.	19 dec.	2 ¹ / ₂	Strejk.	Plåtslageriarbetare.	Hudiksvall.	Lönenedsättning.
282	17 dec.	—	—	Strejk.	Grofärbetare vid sockerfabrik (betlastare).	Köpinge (Krist. l.).	Löneförhöjning.
283	17 dec.	24 mars 07.	98	Strejk.	Cement- och asfalt-arbetare.	Norrköping.	Löneförhöjning.

8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	Löpande åsamt.
Känt högsta antal			Organiserade arbetare.	Resultat.	Uppgifter föreliggande från	Anmärkningar.	
direkt berörda arbetsgivar.	strejkande arbetare.	uteslagna arbetare.					
1	16	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.	²⁷³⁾ Endast grofarbetarna och eldarne begärde löneförhöjning, de öfriga arb:ne sympatistrejkade. Fabriken var i likvidation och höll på att övergå till annan verksamhet.	273
1	56 (70)	—	De flesta.	Kompromiss.	a-g., a.	²⁷⁴⁾ Arb. underskrefvo personliga kontrakt, som emellertid ej fingo strida mot ett samtidigt upprättadt kollektivaf-tal mellan parterna.	274
1	2	—	Ja.	Kompromiss.	a-g.		275
1	12	—	Delvis.	Arbetsgifvarens villkor.	a-g., a.	²⁷⁶⁾ Förmannen kvarstannade i arbetet, men fick tillrättavisning af a-g.	276
1	10 (7)	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		277
1	40	—	De flesta.	Kompromiss.	a-g., a.	²⁷⁸⁾ Under konflikten tillkom frågan om föreningsrätten, som vid uppgörelsen erkändes. Medling af statens förlikningsman.	278
1	60	—	De flesta.	Arbetsgifvarens villkor.	a-g., a.	²⁷⁹⁾ Fackföreningen beslöt strejk utan sin förbundsstyrelses medgifvande.	279
1	—	240	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.	²⁸⁰⁾ A-g. ville införa stycklön, arb. fordrade tidlön. Parterna enades om att arbetet skulle återupptagas och underhandlingarna fortsättas af en kommitté. Dennas förslag, som antogs af båda parterna den 18 febr. 07, innehöll en ackordsprislissa, som i vissa afseenden afvek från a-g:s förslag.	280
1	5	—	—	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		281
1	24	—	Nej.	Arbetet återupptogs omedelbart med nya och kvarvarande arbetare.	a-g., a.		282
5	43	—	Ja.	Kompromiss.	omb.		283

Löpande årsnr.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	Början.	Slut.	Varaktighet i dagar.	Karakter.	Fack.	Ort.	Tvistepunkt.
284	18 dec.	20 dec.	1½	Strejk.	Grofarbetare (tillfälliga, sysselsatta med isupptagning).	Klippan (Krist. l.).	Löneförhöjning.
285	19 dec.	25 febr. 07.	36	—	Skrädderiarbetare.	Hjälmsjö (Krist. l.).	Kollektivaftal o. föreningsrätt.
286	22 dec.	24 dec.	2	Strejk.	Järnvägsmän.	Kalmar län.	Arb. fordrade återtagande af afskedad arbetare (de ansågo orsaken till afskedandet vara dennes arbete i Sv. järnvägsmanufakturbundets tjänst).
287	22 dec.	13 jan. 07.	21	Lockout o. strejk.	Bageriarbetare (kvinnliga).	Stockholm.	Tvist angående utbetalning af löner.
288	24 dec.	8 mars.	75	Strejk.	Grofarbetare (spannmålsmagasin).	Landskrona.	Arbetares antagande och afskedande.
289	25 dec.	7 mars.	14	Strejk.	Grofarbetare (vägbyggnad).	Tumba— —Fittja landsvägsbyggnad.	Aflönings utbetalande.
290	29 dec.	29 dec.	1/8	Strejk.	Fotogenutkörare.	Göteborg.	Betalning för helgdagsarbete.

8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	Löpande årenr.
Känt högsta antal			Organiserade arbetare.	Resultat.	Uppgifter föreliggande från	Anmärkningar.	
direkt berörda arbetsgivar.	strejkande arbetare.	utestängda arbetare.					
1	28	—	Delvis.	Kompromiss.	a-g.	²⁸⁴⁾ Indirekt berörda 60 arbetare.	284
1	35		Nej.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		285
3	157	—	De flesta.	Arbetsgifvarnes villkor.	a-g., a.	²⁸⁶⁾ Efter medling af utomstående beslöts tillsättande af en undersökningskommission, som eventuellt skulle hänskjuta frågan till skiljenämnd. Skiljenämnden förklarade afskedandet i förevarande fall berättigadt.	286
1	21		Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		287
1	2	—	Ja.	Kompromiss.	—		288
1	10	—	Ja.	Aflöningen utbetaltes.	a.	²⁸⁹⁾ Medling af statens förlikningsman.	289
2	13	—	Nej.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		

Arbetsinställelser (strejker och lockouter)

(Arbetarnes uppgifter i kol. 8, 9 och 10 äro, om de afvika

a-g. = arbetsgivare. a. = arbetare.

Löpande årsnr.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	Början.	Slut.	Varaktighet i dagar.	Karakter.	Fack.	Ort.	Twistepunkt.
1	2 jan.	1 okt.	273	Strejk.	Grofarbetare (vid torfströfabrik).	Hörda (Malmöh. l.).	Kollektivaftal.
2	2 jan.	9 jan.	7	Lockout.	Grofarbetare (vid makadamfabrik).	Åstorp (Krist. l.).	Arb. fordrade garanterad timlön vid ackordsarbete.
3	2 jan.	13 jan.	12	Strejk o. lockout.	Grofarbetare, maskinister o. snickare (vid torfströfabrik).	Ageröd (Malmöh. l.).	Löneförhöjning. A-g:s rätt att utan inblandning från arb:nes sida anta och afskeda arb.
4	2 jan.	20 jan.	19	Lockout.	Grofarbetare (vid spårvägsanläggning).	Göteborg.	Löneförhöjning, förkortad arbetstid m. m.
5	3 jan.	31 jan.	29	Strejk.	Stenarbetare.	Karlstad.	Lönefråga.
6	5 jan.	20 jan.	16	Strejk.	Murare.	Skara.	Kollektivt aftal.
7	7 jan.	25 jan.	18	Strejk.	Järn- och metallarbetare (smeder och reparatörer).	Alby (Väster-norr. l.).	Löneförhöjning m. m.
8	7 jan.	28 jan.	22	Strejk.	Landtarbetare.	Charlotten-lund (Malmöh. l.).	Arb:ne vägrade att låta aflöning innestå hos a-g. Löneförhöjning.

i Sverige, påbörjade under år 1907.

från arbetsgifvarnes, anförda inom parentes.)

omb. = K. Kommerskollegii ombud.

8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	Löpande Årsnr.
Känt högsta antal			Organiserade		Resultat.	Uppgifter föreligga från	Anmärkningar.	
direkt berörda arbetsgifvare.	strejkande arbetare.	ute-stängda arbetare.	arbetsgifvare.	arbetare.				
1	36	—	—	De flesta.	Kollektivt aftal infördes.	a-g., a.	¹⁾ A-g. anser, att egentlig arbetskonflikt ej ägt rum.	1
1	—	25	—	Ja.	A-g:s villkor.	a-g., a.	²⁾ A-g. uppger, att ingen lockout förekommit, utan arbetet upptagits i vanlig tid efter julhelgen.	2
1	32	22	Nej.	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.		3
1	—	70	Nej.	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.		4
1	7	—	—	Nej.	A-g:s villkor.	a-g., a.	⁵⁾ A-g. anser, att egentlig arbetskonflikt ej ägt rum.	5
1	2	—	Nej.	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.	⁶⁾ Parternas uppgifter äro ej fullt öfverensstämmande.	6
1	18	—	Nej.	De flesta.	Kompromiss(hufvudsakligen i öfverensstämmelse med arb:nes fordringar).	a-g., a.		7
2	16	—	Ja.	De flesta.	Kompromiss.	a-g., a.	⁸⁾ Konflikten berörde två gårdar, af hvilka den ena ägdes, den andra arrenderades af samma person. Kompromissen gällde löneförhöjningen. I öfrigt biföllos arb:nes fordringar.	8

Löpande årsnr.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	Början.	Slut.	Varaktighet i dagar.	Karak-tär.	Fack.	Ort.	Tvistepunkt.
9	7 jan.	15 jan.	9	Strejk.	Järn- och metall-arbetare (vid plåt-valsverk).	Ronneby.	Skiftindelningen.
10	7 jan.	12 maj.	126	Strejk.	Skrädderiarbetare.	Östersund.	Löneförhöjning.
11	8 jan.	3 febr.	27	Lockout.	Arbetare vid för-gyllerietablisement.	Göteborg.	Arbetares afskedande.
12	8 jan.	24 jan.	15	Strejk.	Grofarbetare (syssel-satta med rostknack-ning vid ångbåtar).	Hälsingborg.	Löneförhöjning och fri olycksfallsförsäkring.
13	10 jan.	12 jan.	3	Strejk.	Tapetserare.	Stockholm.	Lönefråga.
14	11 jan.	11 febr.	31	Strejk.	Grofarbetare (vid margarinfabrik).	Malmö.	Löneförhöjning.
15	11 jan.	16 jan.	6	Strejk.	Grofarbetare (isupptagare).	Eskilstuna.	Löneförhöjning.
16	12 jan. (lockout 16 jan.)	9 febr.	29	Strejk o. lockout.	Åkare och byggnadsarbetare.	Kristianstad.	I staden bosatta (organise-rade) arbetares företrä-desrätt till arbete.
17	c:a 15 jan.	22 maj.	c:a 128	Lockout.	Textilarbetare.	Furulund (Malmöh. l.).	Kollektivt aftal med löne-förhöjning m. m.

8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	Löpande årenr.
Känt högsta antal			Organiserade		Resultat.	Uppgifter föreliggande från	Anmärkningar.	
direkt berörda arbetsgivar.	strejkande arbetare.	utestängda arbetare.	arbetsgivar.	arbetare.				
1	13	—	Ja.	De flesta.	Kompromiss.	a-g., a.	⁹⁾ Arb. arbetade förut på 3 skiftlag à 8 t. (= nattarbete i medeltal hvar tredje dygn); a-g. påyrkade införandet af 2 skiftlag à 8 t. (= nattarbete i medeltal hvarannat dygn); genom kompromissen infördes försökavis 3 skiftlag à 6 t. (= nattarbete i medeltal 4 à 5 ggr i veckan). I första fallet var hvilan mellan skiften 16 t., i andra fallet 8 t. och i tredje 12 t.	9
1	1	—	—	Ja.	Arb:s fordr. beviljades.	a.		10
1	—	56	Ja.	Delvis.	Kompromiss.	a-g., a.	¹¹⁾ Arb. ansågo afskedandena bero på de afskedades arbete i fackföreningens tjänst. Vid uppgörelsen bestämdes bl. a., att alla de afskedade arbetarne utom en skulle återtagas och att som skäl för afsked ej får gälla, att arb. tillhör sin organisation eller följer dess bestämmelser. Föreningsrätten fastslogs. <i>Medling af statens förlikningsman.</i>	11
1	15	—	Ja.	Nej.	Förutvarande villkor.	a-g., a.		12
1	4	—	Nej.	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.	¹²⁾ Arb. fordrade att utfå s. k. väntpengar, d. v. s. skillnaden mellan intjänt ackordslön och garanterad veckolön.	13
1	94	—	Ja.	—	Kompromiss(hufvudsakligen i öfverensstämmelse med a-g:s villkor).	a-g., a.		14
2	52	—	—	Delvis.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		15
—	c:a 200		Ja.	Ja.	Kompromiss.	omb.		16
1	—	c:a 300	—	—	Kollektivt aftal beviljades.	a.		17

Löpande åren:r.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	Början.	Slut.	Varaktighet i dagar.	Karak-tär.	Fack.	Ort.	Twistepunkt.
18	16 jan.	17 mars.	61	Strejk.	Magasinskarlar.	Malmö.	Afskedade arbetares återtagande.
19	17 jan.	18 jan.	1	Strejk.	Grofarbetare (vid tegelbruk).	Arboga.	Lönesänkning.
20	18 jan.	4 febr.	17	Strejk.	Skrädderiarbetare.	Lidköping.	Löneförhöjning m. m.
21	18 jan.	24 jan.	6	Strejk.	Grufarbetare (dragare).	Hyllinge.	Vägran att utföra ålagdt arbete och böters åläggande.
22	19 jan.	25 jan.	6	Strejk.	Timmerhuggare.	Skåre (Gälleb. l.).	Löneförhöjning.
23	19 jan.	21 jan.	1½	Strejk.	Arbetare vid träsliperi.	Sundsvall.	Öfvertidsarbete och afskedad förmans återtagande i arbete.
24	20 jan.	9 febr.	21	Strejk.	Sparrbilare.	Piteå o. Elfsby landsförsamlingar.	Löneförhöjning.
25	21 jan.	6 mars.	45	Lockout.	Tegelbruksarbetare.	Timmergata (Östergötl. l.).	Lönefråga.
26	22 jan.	23 jan.	1	Strejk.	Byggnadsarbetare.	Stockholm.	Arbetstiden.
27	23 jan.	23 jan.	⅓	Strejk.	Utearbetare vid tändsticksfabrik.	Jönköping.	Löneförhöjning.
28	29 jan.	14 febr.	17	Strejk.	Skrädderiarbetare.	Göteborg.	Löneförhöjning.
29	30 jan.	18 febr.	20	Strejk.	Skoarbetare.	Uppsala.	Arb. fordrade afskedande af oorganiserad kamrat.
30	1 febr.	10 febr.	10	Lockout.	Skoarbetare.	Ängelholm.	Lönesänkning.
31	1 febr.	1 maj.	89	Strejk.	Måleriarbetare.	Trollhättan.	Nytt kollektivaftal, löneförhöjning m. m.

8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	Löpande årsnr.
Känt högsta antal			Organiserade		Resultat.	Uppgifter föreliggga från	Anmärkningar.	
direkt berörda arbetsgifvare.	strejkande arbetare.	utestängda arbetare.	arbetsgifvare.	arbetare.				
1	7	—	Nej.	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		18
1	4	—	—	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.	¹⁹⁾ Arb:ne fingo behålla den gamla tidlönen, men arbetstiden per dag utsträcktes.	19
1	100 (65)	—	Nej.	De flesta.	Kompromiss.	a-g., a.	²⁰⁾ Medling af statens förlikningsman.	20
1	26	—	Ja.	Delvis.	Kompromiss.	a-g., a.	²¹⁾ En af arbetarne afskedades, de öfriga blefvo fria från böter. Indirekt berördes 130 arbetare af konflikten.	21
—	150	—	Nej.	—	Kompromiss.	a-g., a.		22
1	11	—	Nej.	De flesta.	Förutvarande villkor.	a-g., a.		23
10	250	—	—	Nej.	Kompromiss.	St. förlikningsman.	²⁴⁾ Medling af statens förlikningsman.	24
1	—	11	Nej.	Ja.	I hufvudsak förutvarande villkor.	a-g., a.	²⁵⁾ Arb. uppgifva, att a-g. afstängde arbetet endast för att påskynda pågående underhandlingar om löneafst. A-g. uppgifver, att han varskott arb., att arbete för vintern ej var att säkert påräkna.	25
1	23	—	—	De flesta.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		26
1	36	—	Nej.	Nej.	Arbetsgifvarens villkor.	a-g., a.	²⁷⁾ Höjd lön beviljades på villkor att en del af arbetena ställdes på ackord.	27
1	c:a 30	—	—	Delvis.	Arb:nes fordr. beviljades i det närmaste.	a-g., a.		28
1	43	—	Nej.	De flesta.	Kompromiss.	a-g., a.	²⁹⁾ Ifrågavarande arbetare, som äfven i öfrigt var missaglig för kamraterna, erhöi varning för sitt beteende, men tilläts kvarstanna. Medling af statens förlikningsman.	29
1	—	50	Nej.	Få.	Förutvarande villkor.	a-g., a.		30
3	12	—	Nej.	De flesta.	Kompromiss.	a-g.		31

Löpande årsnr.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	Början.	Slut.	Varaktighet i dagar.	Karak-tär.	Fack.	Ort.	Twistepunkt.
32	1 febr.	25 sept.	237	Lockout.	Arbetare vid marmorbruk.	Kolmården (Östergötl. l.).	Lönesänkning.
33	2 febr.	4 febr.	3	Strejk.	Läderarbetare.	Klippan (Krist. l.).	Kollektivt aftal med löne-förhöjning.
34	4 febr.	5 febr.	1	Strejk o. lockout.	Grofarbetare (sulfittfabrik).	Hjärpen (Jämtl. l.).	Löneförhöjning.
35	7 febr.	—	—	Strejk.	Timmerhuggare.	Oxberg (Kopparb. l.).	Löneförhöjning.
36	10 febr.	12 febr.	3	Strejk.	Kolkörare.	Krokom (Jämtl. l.).	Löneförhöjning.
37	11 febr.	15 febr.	5	Strejk.	Timmerhuggare och lasskarlar.	Ytterhogdal (Jämtl. l.).	Löneförhöjning.
38	11 febr.	19 febr.	9	Strejk.	Bokbinderiarbetare.	Lund.	Garanterad minimilön vid ackordsarbete, tidlön för kvinnliga specialarbete-re, arbetstidens längd m. m.
39	11 febr.	—	—	Lockout.	Martin- och valsverksarbetare.	Hofors (Gäfl. l.).	Agitation för fackförening.
40	12 febr.	4 mars.	21	Strejk.	Stenhuggare.	Vätö (Stockh. l.).	Olika tolkning af arbets-aftalet.
41	14 febr.	30 april.	76	—	Arbetare vid ljus-fabrik.	Hälsingborg.	Fråga om arbetares anstäl-lande med kontrakt.
42	16 febr.	14 mars.	27	Strejk.	Käppmakare.	Malmö.	Löneförhöjning.
43	19 febr.	21 febr.	3	Strejk.	Jordbruksarbetare.	Klinga (Östergötl. l.).	Arbetstiden.
44	20 febr.	—	—	Strejk.	Bleckslageriarbetare (minderåriga).	Göteborg.	Personliga förhållanden.

8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	Löpande årsnr.
Känt högsta antal			Organiserade		Resultat.	Uppgifter föreliggande från	Anmärkningar.	
direkt berörda arbetsgivarv.	strejkande arbetare.	utestängda arbetare.	arbetsgivarv.	arbetare.				
1	—	102	Nej.	Ja.	Kompromiss.	a-g.		32
1	26 (22)	—	Nej.	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.		33
1	6	99	Nej.	Nej.	Förutvarande villkor.	a-g., a.		34
1	6	—	—	Nej.	Nya arbetare antogs i de strejkandes ställe.	kom-nämnd:s ordf.	³⁵⁾ Dylika konflikter inträffa ganska ofta vid skogsarbete, i det huggarne medfölja körarne till skogen, utan att någon uppgörelse om arbetspris träffats, och först vid framkomsten till afverkningsplatsen framställa sina anspråk.	35
2	17	—	Nej.	—	Kompromiss.	a-g., kom-nämnd:s ordf.		36
1	132	—	Nej.	Nej.	Kompromiss.	a-g.		37
12	42	—	De flesta.	De flesta.	Arbetet återupptogs, sedan tvistefrågorna hänskjutits till skiljedom.	a-g., a.	³⁶⁾ Skiljedomen innebar kompromiss.	38
1	—	7	—	—	Arbetarne återtogos på villkor att fackföreningsagitatio-nen skulle försiggå under lugnare former.	a-g., a.		39
1	25	—	Nej.	De flesta.	Arbetarnes villkor.	a-g.		40
1	4	—	Ja.	Ja.	Personliga kontrakt infördes ej.	a-g.	⁴¹⁾ Indirekt berördes 20 arbetare vid ljusfabriken.	41
1	17 (9)	—	Ja.	—	Arb:nes fordr. beviljades i det närmaste.	a-g., a.		42
1	19	—	Nej.	Nej.	Förutvarande villkor.	a-g., kom-nämnd:s ordf.		43
1	12	—	Nej.	Nej.	Nya arbetare antogs till största delen i de strejkandes ställe.	a-g.		44

Löpande årsnr.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	Början.	Slut.	Varaktighet i dagar.	Karakter.	Fack.	Ort.	Tvistepunkt.
45	20 febr.	1 mars.	10	Strejk.	Åkeriarbetare.	Stockholm.	Arb. fordrade, att enligt aftalet ersättning för olycksfall i arbetets skulle utbetalas.
46	21 febr.	23 febr. 08.	368	Lockout.	Bergsprängare och grundläggare.	Långedrag (Göteborgs o. Bohus l.).	Kollektivt aftal med löneförhöjning.
47	25 febr.	6 maj.	71	Strejk.	Skeppstimmermän.	Råå (Malmöh. l.).	Kollektivt aftal med löneförhöjning.
48	27 febr.	5 mars	7	Strejk.	Järn- och metallarbetare (knifsmeder).	Eskilstuna.	Löneförhöjning.
49	febr.	febr.	—	—	Grofarbetare (kraftstationsanläggning).	Långsele (Väster-norrl. l.).	Löneförhöjning.
50	1 mars.	4 april.	35	Strejk.	Mjölkerskor.	Gustafsberg (Malmöh. l.).	Löneförhöjning och ökning af arbetsstyrkan.
51	2 mars.	21 juni.	112	Lockout.	Stenhuggare, grundläggare, jordschaktare, timmermän och smeder.	Säter.	Löneförhöjning, sjukhjälp, utsträckt olycksfallsförsäkring m. m.
52	2 mars.	22 mars.	21	Strejk.	Stenhuggare.	Uddevalla.	Olika tolkning af löneaftalet.
53	3 mars.	21 maj.	80	Strejk o. lockout.	Stenhuggare.	Lommelanda och Hälle (Göteb. o. Bohus l.).	Lönefråga.
54	4 mars.	5 mars.	2	Lockout.	Packhusarbetare.	Karliskrona.	Föreningsrättens erkännande och löneförhöjning.
55	4 mars.	10 mars.	7	Strejk.	Bergsprängare, grundläggare och jordschaktare.	Vadstena.	Löneförhöjning.

8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	Löpande år nr.
Känt högsta antal			Organiserade		Resultat.	Uppgifter föreliggande från	Anmärkningar.	
direkt berörda arbetsgifvare.	streckande arbetare.	utestängda arbetare.	arbetsgifvare.	arbetare.				
1	12 (17)	—	Ja.	Delvis.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		45
2	—	44 (39)	Nej.	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.	⁴⁶⁾ Den 5 april återtogos 15 man i arbete.	46
2	22	—	Nej.	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades i det närmaste.	a-g., a.		47
1	35 (31)	—	Nej.	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.	⁴⁶⁾ Medling af statens förlikningsman. A-g. vägrade att underskrifva arb:nes prislista, förrän stadens samtliga a-g. i branschen godkände samma. Efter några smärre ändringar godkände han dock aftalet att tillämpas fr. o. m. den 15 april 1907.	48
1	101	—	Nej.		Förutvarande villkor.	a.	⁴⁶⁾ Sedan arb. begärt löneförhöjning med hot om arbetsnedläggelse, afskedades hälften, medan de öfriga kvarblefvo på de gamla villkoren.	49
1	2	—	Ja.	Nej.	Förutvarande villkor.	a-g.		50
1	—	150	Nej.	—	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g.	⁵¹⁾ 30 åkeriarbetare berördes indirekt. <i>Medling af statens förlikningsman.</i>	51
1	21	—	Nej.	Ja.	Arbetsgifvarens villkor.	a-g., a.	⁵²⁾ Enl. arb. godkändes arbetarnes tolkning i en punkt. 6 arb. indirekt berörda (enl. arb:nes uppgifter utestängda).	52
1	c:a 60	—	Ja.		Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		53
1	—	3	Nej.	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g.		54
1	28	—	—	—	Förutvarande villkor.	a-g., a.		55

Löpande årsnr.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	Början.	Slut.	Varaktighet i dagar.	Karak-tär.	Fack.	Ort.	Twistepunkt.
56	5 mars.	29 sept.	209	Strejk.	Grof- och fabriksarbetare (torfströ-fabrik).	Axhult (Kronob. l.).	Arbetarne fordrade, att en kamrat, som förflyttats till annat arbete, skulle återinsättas på sin förra plats.
57	7 mars.	10 mars.	3	Strejk.	Jordbruksarbetare.	Bollerup (Krist. l.).	Löneförhöjning.
58	9 mars.	—	—	Strejk.	Grofarbetare (vid bryggeri).	Jönköping.	Arbetstiden.
59	11 mars.	14 juni.	96	—	Repslageriarbetare.	Göteborg.	Löneförhöjning, föreningsrätt m. m.
60	12 mars.	2 maj.	51	Strejk.	Skoarbetare.	Kjäfinge (Malmö. l.).	Löneförhöjning m. m.
61	13 mars.	14 mars.	1	Strejk.	Sågverksarbetare.	Båtskärsnäs (Norrb. l.).	Afskedade arbetares återtagande.
62	16 mars.	—	—	Strejk.	Slipare.	Hult (Östergötl. l.).	Löneförhöjning och hygieniska fordringar.
63	16 mars.	22 juni.	99	Lockout o. strejk.	Sågverks- och brädgårdsarbetare.	Dal (Västern. l.).	Föreningsrätten.
64	20 mars.	20 mars.	1	Strejk.	Kioskbud.	Malmö.	Olika tolkning af arbetsaftalet. Lönefråga.
65	20 mars.	22 mars.	3	Strejk.	Arbetare vid tändsticksfabrik (minderåriga).	Jönköping.	Löneförhöjning.
66	21 mars.	24 mars.	4	Strejk.	Jordbruksarbetare.	Glimmingehus (Krist. l.).	Löneförhöjning.
67	25 mars.	—	—	Strejk.	Gjutare.	Jönköping.	Löneförhöjning.
68	25 mars.	26 mars.	2	Strejk.	Smidesarbetare.	Trollhättan (Älfsb. l.).	Löneförhöjning.

8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	Löpande åren:r.
Känt högsta antal			Organiserade		Resultat.	Uppgifter föreligga från	Anmärkningar.	
direkt berörda arbets-gifvare.	strejkande arbetare.	utestängda arbetare.	arbets-gifvare.	arbetare.				
1	13	—	Nej.	Ja.	—	a-g., a.	⁵⁶⁾ Efter konflikten slöts kollektivt aftal. Upplysning om resultatet för öfrigt saknas.	56
1	28 (15)	—	Ja.	Delvis.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		57
1	8	—	—	—	Nya arbetare antogos i de strejkandes ställe.	a-g., omb.		58
1	21 (17)		Nej.	De flesta.	Arb:nes fordr. beviljades i det närmaste.	a-g., a.	⁵⁹⁾ Konflikten karaktäriseras af a-g. såsom strejk, af arb. såsom lockout.	59
1	141	—	Ja.	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.		60
1	400	—	Nej.	De flesta.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		61
1	10	—	Ja.	Ja.	Nya arbetare antogos efter hand i de strejkandes ställe.	a-g., a.	⁶²⁾ 26 arbetare berördes indirekt. Blockaden upphäddes d. 7 jan. 08.	62
1	71		Nej.	Delvis.	Föreningsrätten erkändes.	a-g., a.	⁶³⁾ Arbetarne uppgifva c:a 200 såsom berörda af konflikten, emedan de medräknat såsom utestängda å orten boende arbetare, hvilka på hösten 1906 afskedades af a-g. Medling af statens förlikningsman.	63
1	14	—	Nej.	Ja.	En del af arbetarne återgick på arbets-gifvarens villkor.	a-g., omb.	⁶⁴⁾ 50 arb. berördes indirekt.	64
1	20	—	—	Nej.	De flesta arbetarne återgingo på de gamla villkoren.	omb.	⁶⁵⁾ Strax efter konfliktens slut höjdes timlönen för 8 af de strejkande arbetarne.	65
1	12	—	Nej.	Nej.	Förutvarande villkor.	a-g., a.		66
1	7	—	—	Nej.	Nya arbetare antogos omedelbart i de strejkandes ställe.	a-g., omb.		67
1	11	—	Nej.	Nej.	Arb:nes fordran beviljades i hufvudsak.	a-g., a.		68

Löpande årenr.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	Början	Slut.	Var- aktighet i dagar.	Karak- tär.	Fack.	Ort.	Tvistepunkt.
69	25 mars.	27 mars.	2	Strejk.	Bageriarbetare.	Göteborg.	Tvist om aftalets tolkning.
70	26 mars.	7 april.	13	—	Mureriarbetsmän.	Maglarp (Malmö. l.).	Löneförhöjning, olycksfalls- försäkring m. m.
71	26 mars.	13 april.	19	—	Grundläggare och jordschaktare.	Hamra (Stockh. l.).	Löneförhöjning.
72	26 mars.	28 mars.	1½	Strejk.	Utearbetare vid tändsticksfabrik.	Vänernborg.	Löneförhöjning.
73	27 mars.	16 april.	21	—	Sågverksarbetare.	Ulfvik o. Löf- vik (Väster- norrl. l.).	Föreningsrätten.
74	28 mars.	21 april.	25	Lockout.	Toffelmakare.	Vinslöf (Krist. l.).	Löneförhöjning.
75	28 mars.	11 juni.	76	Strejk.	Gatstenschuggare.	Varberg.	Löneförhöjning.
76	29 mars.	5 maj.	38	Lockout.	Toffelmakare.	Hässleholm.	Löneförhöjning.
77	1 april.	17 juni.	77	Strejk.	Måleriarbetare.	Oskarshamn.	Nytt kollektivafstal, löne- förhöjning m. m.
78	1 april.	9 april (27 april).	8 (26)	Strejk.	Arbetare vid krutfabrik.	Annelöf (Malmö. l.).	Löneförhöjning.
79	2 april.	16 april.	14	Strejk.	Jordbruksarbetare och arbetare vid bränneri.	Stora Bjurum (Skarab. l.).	Förkortad arbetstid.
80	2 april.	6 april.	4	Strejk.	Textilarbetare (lappare, minder- åriga).	Norrköping.	Löneförhöjning.
81	2 april.	5 april.	3	Strejk.	Skrädderiarbetare.	Nässjö.	Löneförhöjning m. m.
82	2 april.	8 april.	6	Strejk.	Grofarbetare vid hamnbyggnad.	Simrishamn.	Återtagande af afskedade arbetare; arb. begärde dessutom afskedande af förman.
83	2 april.	4 april.	1½	Strejk.	Gjuteri- handtlångare.	Huskvarna.	Löneförhöjning.
84	2 april.	3 april.	2	Strejk.	Byggnadsarbetare.	Uddevalla.	Kollektivafstal och afske- dande af oorganiserad arbetare.

8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	Löpnade årens r.
Känt högsta antal			Organiserade		Resultat.	Uppgifter föreligga från	Anmärkningar.	
direkt berörda arbetsgivar.	streckande arbetare.	utestängda arbetare.	arbetsgivar.	arbetare.				
1	4	—	Nej.	—	Arb:nes kraf godkändes.	a-g., a.	⁶⁶⁾ Parternas formulering af tvistepunkten är skiljaktig. <i>Medling af statens förlikningsman.</i>	69
1	11	—	Nej.	Ja.	Arb:nes fordringar beviljades i det närmaste.	a-g., a.	⁷⁰⁾ Indirekt berördes 11 murare af konflikten.	70
1	—	—	—	Ja.	Kompromiss.	a-g.		71
1	25	—	Nej.	Få.	Kompromiss.	a-g.		72
1	c:a 250	—	Nej.	Delvis.	Föreningsrätten erkändes.	a-g., a.	⁷³⁾ <i>Medling af statens förlikningsman.</i>	73
1	—	8 (7)	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		74
2	73	—	—	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.	⁷⁵⁾ 15 stenarbetare berördes indirekt. <i>Medling af statens förlikningsman.</i>	75
1	—	4	Nej.	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		76
6 (8)	21	—	Nej.	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.		77
1	68	—	Ja.	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.	⁷⁸⁾ Indirekt berörda 15 man.	78
1	100	—	Nej.	Nej.	A-g:s villkor.	a-g., a.	⁷⁹⁾ Sedan arb. återgått i arbetet, blef arbetstiden förkortad med 1 timme.	79
1	22	—	—	Nej.	A-g:s villkor.	a-g., omb.	⁸⁰⁾ Arbetsg:s villkor inneburo äfven löneförhöjning, ehuru lägre än den af arb. begärda.	80
5	37	—	Nej.	De flesta.	Kompromiss.	a-g., a.		81
1	80 (57)	—	Nej.	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.	⁸²⁾ 10 man indirekt berörda.	82
1	26	—	—	Nej.	Kompromiss.	a-g., a.		83
1	4	—	Nej.	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		84

Löpande åren n:r.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	Början.	Slut.	Varaktighet i dagar.	Karak-tär.	Fack.	Ort.	Tvistepunkt.
85	4 april.	3 maj.	28	Strejk.	Arbetare vid hamn- och gatubyggnad samt vattenledning m. m.	Göteborg.	Löneförhöjning, aftal m. m.
86	4 april.	7 maj.	31	Strejk.	Stenhuggeriarbetare.	Matvik (Blekinge l.).	Olika tolkning af kollektiv-aftalet.
87	4 april.	11 april.	8	Strejk.	Grufarbetare.	Pershytte grufvor (Örebro l.).	Löneförhöjning.
88	4 april.	11 nov.	191	Strejk.	Landtarbetare.	Råbelöf, Odersberga, Hammarsjö (Krist. l.).	Kollektivt aftal med löne-förhöjning och kortare arbetstid.
89	8 april.	—	—	Strejk.	Klädsömmerskor.	Lund.	Kollektivt aftal, löneförhöjning.
90	9 april.	15 april.	5½	Strejk.	Järnarbetare vid mekanisk verkstad.	Lindås (Kalmar l.).	Arb. fordrade att en afskedad kamrat skulle återtagas i arbetet.
91	9 april.	11 april.	2	Strejk.	Maskinist vid textilfabrik.	Malmö.	Afskedande af arbetare.
92	9 april.	9 april.	1	Strejk.	Trädgårdsarbetare.	Göteborg.	Löneförhöjning.
93	10 april.	14 april.	4	—	Fabriksarbetare, varuutkörare, reparationsarbetare m. m. vid oljeslageri och kvarn.	Mölndal (Göteborgs o. Bohus l.).	Kollektivt aftal och löne-förhöjning.
94	10 april.	17 april.	7	Lockout.	Tunnbindare.	Vallberga (Hallands l.).	Ny prislista. Löneförhöjning.

8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	Löpande åsrr.
Känt högsta antal			Organiserade		Resultat.	Uppgifter föreliggande från	Anmärkningar.	
direkt berörda arbetsgiffvare.	strejkande arbetare.	utestängda arbetare.	arbetsgiffvare.	arbetare.				
1	434	—	—	De flesta.	Kompromiss.	a-g., a.	⁸⁵⁾ Medling af statens förlikningsman. Konflikten afgjordes genom skiljedom. Kommunen arbetsgiffvare.	85
1	70	—	Ja.	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.	⁸⁶⁾ Indirekt berörda 10 man.	86
14	67	—	Nej.	—	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g.	⁸⁷⁾ Medling af statens förlikningsman.	87
1	75	—	Ja.	Ja.	Kompromiss.	a-g.	⁸⁸⁾ Medling af statens förlikningsman.	88
—	—	—	Nej.	Ja.	—	a-g., omb.		89
1	15	—	Nej.	De flesta.	Kompromiss.	a-g., a.	⁹⁰⁾ Den afskedade blef återtagen, men erhöi ej sin gamla plats.	90
1	1	—	—	Nej.	Arbetsgiffvarens villkor.	a-g., a.	⁹¹⁾ Indirekt berörda ett obekant antal arb. Maskinisten vid fabriken afskedades enl. a-g. på grund af dåligt uppförande, enl. a. på grund af att förslag till aftal inlämnats. Hans plats blockerades af fackföreningen, hvarigenom den nyantagne maskinisten ansåg sig tvungen att inställa sitt arbete och först sedan blockaden upphäfts återupptog han detsamma.	91
1	8	—	—	Nej.	Nya arbetare antogs omedelbart i de strejkandes ställe.	a-g., a.		92
1	80	—	Ja.	De flesta.	Kompromiss (kollektivafstalt med något lägre löner än de af arb. begärda).	a-g., a.		93
1	—	2	—	Ja.	Arbetet återupptogs med nya arbetare.	a.		94

Löpande årsnr.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	Början.	Slut.	Varaktighet i dagar.	Karakter.	Fack.	Ort.	Twistepunkt.
95	11 april.	17 april.	6½	Strejk.	Arbetare vid tegelbruk.	Torpa (Älfsborgs l.).	Löneförhöjning.
96	12 april.	13 april.	1	Strejk.	Textilarbetare (kvinnliga).	Borås.	Löneförhöjning.
97	13 april.	16 april.	3	Strejk.	Lastnings- och lossningsarbetare.	Ystad.	Arbetstiden.
98	13 april.	27 maj.	44	Strejk.	Landtarbetare.	Säby, Örja och Herslöfs socknar (Malmöh. l.).	Kollektivafstal, löneförhöjning, arbetstid m. m.
99	15 april.	—	—	Strejk.	Sadelmakare och tapetserare.	Falkenberg.	Arbetares afskedande.
100	15 april.	27 maj.	42	Strejk.	Landtarbetare.	Ljunghyhed (Krist. l.).	Kollektivafstal, formerna för arbetares afskedande, fri medicin m. m.
101	15 april.	10 juni.	56	Lockout o. strejk.	Måleriarbetare.	Stockholm.	Nytt kollektivafstal. Löneförhöjning m. m.
102	17 april.	5 juni.	59	Strejk.	Sågverksarbetare och stufveriarbetare.	Sandö (Väster-norrh. l.).	Föreningsrätten.
103	18 april (8 april).	3 maj (18 april).	16 (11)	Strejk.	Tegelbruksarbetare.	Eskilstuna.	Löneförhöjning.
104	19 april.	—	—	Strejk.	Hamnarbetare.	Sundsvall.	Löneförhöjning.
105	20 april.	22 april.	2	Strejk.	Spårvägsbyggnadsarbetare.	Jönköping.	Tiden för aflönings utbetalning.
106	20 april.	25 april.	5½	Strejk.	Åkare.	Borås.	Arbetstiden.

8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	Löpande åren r.
Känt högsta antal			Organiserade		Resultat.	Uppgifter föreligga från	Anmärkningar.	
direkt berörda arbetsgifvare.	streckande arbetare.	utestängda arbetare.	arbetsgifvare.	arbetare.				
1	25	—	—	Nej.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., kom.-nämnd:s ordf.		95
1	8	—	—	Ja.	Kompromiss.	a.		96
—	59	—	—	Ja.	Kompromiss.	a. och magi-straten.	⁹⁷⁾ Arbetarne utgöra ett dragarelag, som kooperativt utför arbetet enligt af Konungens befälningshafvande fastställd taxa. Konflikten gällde nattarbete, hvarpå arb. gingo in mot förhöjd timlön.	97
1	57	—	Nej.	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.	⁹⁸⁾ Medling af statens förlikningsman. 14 mjölkerskor indirekt berörda.	98
1	6	—	—	Ja.	Den afskedade arbetaren återtog.	a.	⁹⁹⁾ Medling af statens förlikningsman.	99
1	2	—	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a.		100
150	ca 700		De flesta.	De flesta.	Kompromiss.	a-g., a.	¹⁰¹⁾ Medling af statens förlikningsman.	101
1	84	—	Nej.	Fler-talet.	Uppgörelse i hufvudsak i enlighet med arbetarnes fordringar.	a-g.	¹⁰²⁾ Sammanhänger med den i mars 1907 utbrutna konflikten vid Dals sågverk. Medling af statens förlikningsman.	102
1	11	—	—	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.		103
1	20	—	Nej.	Nej.	Förutvarande villkor.	a-g., a.		104
1	82	—	Nej.	Nej.	Kompromiss.	a-g.		105
1	26	—	Nej.	Ja.	Åkarnes fordringar beviljades.	a-g.	¹⁰⁶⁾ Arbetsgifvare var kommunen; de som inställde arbetet voro åkare, hvilka utom arbetskraft äfven ställdes häst till a-g:s föfogande.	106

Löpande årsnr.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	Början.	Slut.	Varaktighet i dagar.	Karak-tär.	Fack.	Ort.	Twistepunkt.
107	22 april (24 april).	7 maj.	15 (13)	Strejk o. lockout.	Trikkåarbetare.	Borås.	Afskedad arbetares återtagande.
108	22 april.	6 maj.	14 $\frac{1}{2}$	Strejk.	Kvarnarbetare.	Malmö.	Tolkning af kollektivaf-tal.
109	22 april.	22 april.	1 $\frac{1}{2}$	Strejk.	Järnvägsbyggnadsarbetare.	Billesholm (Malmöh. l.).	Löneförhöjning.
110	24 april.	2 maj.	9	Strejk.	Vagnmakeri-arbetare.	Stockholm.	Nytt kollektivaf-tal. Löne-förhöjning m. m.
111	24 april	2 juni.	39	Strejk o. lockout.	Byggnadsarbetare (träarbetare och grofarbetare).	Eskilstuna.	Ny prislista.
112	24 april.	29 april.	5	Strejk.	Tändsticksarbetare (kvinnliga).	Vänernsberg.	Löneförhöjning.
113	25 april.	3 maj.	9	Strejk.	Toffelmakare.	Hässelholm.	Kollektivaf-tal med löne-förhöjning.
114	27 april.	4 maj.	8	—	Arbetare vid tegel-bruk.	Höja (Krist. l.).	Nytt kollektivaf-tal, löne-förhöjning m. m.
115	30 april.	14 maj.	14	Strejk.	Tegelbruksarbetare.	Köpinge (Krist. l.).	Kollektivaf-tal och löne-förhöjning.
116	30 april.	20 maj.	20	Strejk.	Läderarbetare.	Karlstad.	Nytt kollektivaf-tal. Löne-förhöjning, kortare arbetstid m. m.
117	april.	april.	5	Strejk.	Skoarbetare.	Örebro.	Kollektivaf-tal, löneförhöjning m. m.
118	1 maj.	12 maj.	11	Strejk o. lockout.	Tunnbinderi-arbetare.	Halmstad, Varberg, Falkenberg och Getinge (Hallands l.).	Nytt kollektivaf-tal. Löne-förhöjning.
119	1 maj.	2 juni.	32	Strejk.	Plåtslageriarbetare.	Hudiksvall.	Löneförhöjning m. m.
120	1 maj.	6 maj.	5	Strejk.	Handelsarbetare.	Hälsingborg.	Löneförhöjning m. m.
121	1 maj.	17 juni.	47	Strejk.	Bageriarbetare.	Jönköping.	Löneförhöjning, företrädes-rätt till arbete, kortare arbetstid m. m.
122	1 maj.	11 maj.	10	Strejk.	Läderarbetare.	Malmö.	Nytt kollektivaf-tal, löne-förhöjning, arbetstiden m. m.
123	1 maj.	3 maj.	2	Strejk.	Skrädderiarbetare.	Visby.	Löneförhöjning.

8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	Löpande ås.nr.
Känt högsta antal			Organiserade		Resultat.	Uppgifter föreliggande från	Anmärkningar.	
direkt berörda arbetsgifvare.	strejkande arbetare.	ute-stängda arbetare.	arbetsgifvare.	arbetare.				
1	220		Ja.	Delvis.	Arbetsgifvarens villkor.	a-g., a.	¹⁰⁷⁾ Den afskedade arb. bereddes plats på annan fabrik. A-g. uppger, att fabriken måste stanna på grund af brist på garn förorsakad af spinnarnes strejk.	107
1	88	—	Ja.	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades i hufvudsak.	a.	¹⁰⁸⁾ 6 träarbetare indirekt berörda.	108
1	10	—	Nej.	—	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g.		109
22	41	—	Ja.	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		110
10	190		Nej.	De flesta.	Kompromiss.	a-g., a.	¹¹¹⁾ Indirekt berörda blefvo 57 murare. <i>Medling af statens förlikningsman.</i>	111
1	8	—	Nej.	—	Arbetsgifvarens villkor.	a-g.		112
1	3	—	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		113
1	50	—	Ja.	Ja.	Kompromiss.	a-g.	¹¹⁴⁾ Tillverkningen, som eljest börjar i slutet af april, blef genom konflikten fördröjd omkr. 8 dagar.	114
2	26	—	Ja.	De flesta.	Kompromiss.	a-g., a.		115
1	35	—	Ja.	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.		116
2	25	—	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	omb.		117
6	11		Nej.	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		118
5	21	—	Ja.	De flesta.	Kompromiss.	a-g.		119
30	70	—	Ja.	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.		120
7	24	—	—	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.	¹²¹⁾ <i>Medling af statens förlikningsman.</i>	121
1	85 (94)	—	Nej.	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.		122
6	26	—	Nej.	De flesta.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		123

Löpande årsnr.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	Början.	Slut.	Varaktighet i dagar.	Karak-tär.	Fack.	Ort.	Tvistepunkt.
124	1 maj.	15 maj.	14	—	Arbetare vid tegelbruk.	Arboga.	Kollektivaftal, löneförhöjning, sjukhjälp.
125	2 maj.	24 maj.	22	Strejk.	Murare och murerarbetsmän.	Ystad.	Nytt kollektivaftal. Löneförhöjning m. m.
126	2 maj.	—	—	Strejk.	Träarbetare.	Stockholm.	Kollektivaftal.
127	5 maj.	11 maj.	6	Strejk.	Landtarbetare (mjölkerskor).	Söfde (Malmöh. l.).	Löneförhöjning.
128	6 maj.	13 maj.	7	Lockout.	Arbetare vid mekanisk verkstad.	Vara (Skarab. l.).	Föreningsrätten.
129	6 maj.	8 maj.	2	Strejk.	Bageriarbetare.	Hälsingborg.	Nytt kollektivaftal. Läringsfrågan, löneförhöjning m. m.
130	7 maj.	17 maj.	10	Strejk.	Sågverksarbetare.	Alnö (Västerb. l.).	Kollektivaftal. Löneförhöjning.
131	7 maj.	10 maj.	3½	Strejk.	Timmermän och snickare.	Nol (Älfsborgs l.).	Löneförhöjning.
132	7 maj.	10 maj.	3	Strejk.	Trämassefabriksarbetare.	Slottsbron (Värml. l.).	Återtagande af en afskedad arbetare, som fört de öfrigas talan.
133	8 maj (10 maj).	18 maj.	10 (8)	Strejk.	Cement- och asfaltarbetare m. fl.	Trelleborg, Karlskrona, Malmö, Ystad och Lund.	Nytt kollektivaftal; löneförhöjning m. m.
134	10 maj.	31 maj.	21	Strejk.	Handelsarbetare.	Eslöf (Malmöh. l.).	Löneförhöjning.
135	10 maj.	24 maj.	15	Strejk.	Skoarbetare.	Karlskrona.	Löneförhöjning.
136	10 maj.	17 maj.	7	Strejk.	Textilarbetare (lappare o. spinnare).	Norrköping.	Löneförhöjning.
137	11 maj.	14 juni.	33	Strejk.	Byggnads- och fabrikssnickare.	Landskrona.	Nytt kollektivaftal, löneförhöjning, arbetstiden m. m.
138	13 maj (14 maj).	22 maj.	9 (8)	Strejk o. lockout.	Byggnadsgröfvarbetare.	Karlskrona.	Nytt kollektivaftal. Löneförhöjning.
139	13 maj.	—	—	Strejk.	Grufvarbetare.	Gellivare (Norrb. l.).	Ökad arbete för samma lön.
140	13 maj.	16 maj.	4	Strejk.	Murare och handlangare.	Ängelholm.	Organisationsspösmål.

8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	Löpande åsår.
Kändt högsta antal			Organiserade		Resultat.	Uppgifter föreliggande från	Anmärkningar.	
direkt berörda arbetsgivar.	strejkande arbetare.	uteslängda arbetare.	arbetsgivar.	arbetare.				
1	12	—	Nej.	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.	¹²⁴⁾ Arbetet inställdes enl. a-g:s uppgift på grund af arbetsbrist, enl. arb:nes på grund af att förslag till kollektivafstal inlämnats. Fackföreningen förklarade sedan blockad.	124
10	124	—	Ja.	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.	¹²⁵⁾ Indirekt berörda 63 murare och träarbetare.	125
1	13	—	—	Ja.	Verksamheten nedlades.	a.		126
1	4	—	Ja.	Nej.	Kompromiss.	a-g., a.		127
1	—	9	Nej.	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		128
3	13	—	Nej.	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.		129
1	45	—	Nej.	De flesta.	Kompromiss.	a-g., a.	¹³⁰⁾ Medling af statens förlikningsman. Indirekt berörda 5 arb.	130
1	26	—	Nej.	Nej.	Kompromiss.	a-g., a.		131
1	200	—	Nej.	De flesta.	Twisten hänsköts till skiljenämnd.	a-g., a.	¹³²⁾ Genom skiljedom förpliktigades a-g. att återtaga den afskedade arbetaren.	132
1	55 (43)	—	Ja.	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.		133
7	7	—	—	Ja.	Kompromiss.	a.		134
1	22	—	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades i hufvudsak.	a.		135
1	22	—	—	Nej.	Kompromiss.	a-g., a.		136
2	16	—	Ja.	Ja.	Kompromiss.	a-g.		137
11	132		Ja.	De flesta.	Arbetarnes fordringar beviljades.	a-g., a.		138
1	12	—	Nej.	De flesta.	Driften nedlades.	a-g., a.		139
1	11	—	Nej.	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	magistraten.		140

Löpande årsnr.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	Början.	Slut.	Varaktighet i dagar.	Karakter.	Fack.	Ort.	Twistepunkt.
141	14 maj.	20 juni.	38	Strejk.	Bleck- och plåtslageriarbetare.	Karlskrona.	Nytt kollektivafstal, lärlingsbestämmelser, löneförhöjning m. m.
142	15 maj.	—	—	Strejk.	Måleriarbetare.	Karlskrona.	Arbetarne påstodo, att arbetsgifvaren brutit mellan dem träffadt aftal, att ackordsarbete ej får förekomma, hvilket afalsbrott arbetsgifvaren förnekar.
143	15 maj.	26 juli.	73	Lockout.	Stenhuggare, bergsprängare m. m.	Trollhättan.	Löneförhöjning och kortare arbetstid.
144	21 maj.	29 maj.	7	Strejk.	Gruslastare o. räsläggare (järnvägsbyggnad).	Uddevalla.	Löneförhöjning.
145	22 maj.	23 maj.	1	Strejk.	Nattvaktspersonal.	Göteborg.	Afskedad arbetares återtagande.
146	24 maj.	29 maj.	5½	Strejk.	Gas- och vattenbyggnadsarbetare, bergsprängare m. m.	Borås.	Kollektivafstal. Löneförhöjning m. m.
147	24 maj.	1 sept.	101	Strejk.	Kuskar.	Karlskrona.	Löneförhöjning.
148	25 maj.	28 maj.	3	Strejk.	Tegelbruksarbetare.	Hagaström (Gäfl. l.).	Löneförhöjning.
149	25 maj (8 juni).	30 maj (13 juni).	5	Strejk.	Arbetare vid kem.-tekn. fabrik (delvis kvinnliga).	Norrköping.	Afdrag på lönen för helgdagar.
150	25 maj.	27 maj.	1½	Strejk.	Jordschaktare m. fl. vid kajbyggnad.	Sörfors (Västern. l.).	Löneförhöjning.
151	25 maj.	27 maj.	2	Strejk.	Bleck- och plåtslageriarbetare.	Uddevalla.	Kollektivafstal.
152	8 maj.	26 aug.	111	Strejk(o. lockout fr. den 25 maj).	Kakelfabriks- och kakelugnsmakeriarbetare.	Hela riket.	Löneförhöjning (lokal tillägg) och oorganiserade arbetares rätt till arbete.

8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	Löpande åsamt.
Känt högsta antal			Organiserade		Resultat.	Uppgifter föreligga från	Anmärkningar.	
direkt berörda arbetsgifvare.	strejkande arbetare.	utestängda arbetare.	arbetsgifvare.	arbetare.				
5	10	—	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades i hufvudsak.	a-g., a.		141
1	9	—	Ja.	Ja.	—	a-g.	¹⁴²⁾ Blockaden kvarstår ännu.	142
1	—	199	—	Ja.	Kompromiss.	a.	¹⁴³⁾ Medling af statens förlikningsman. A-g. var staten.	143
1	c:a 20	—	—	Nej.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g.	¹⁴⁴⁾ Från arbetarchäll uppgifves anledningen till arbetsnedläggelsen ha varit, att arbetspriserna ej utbetaltes enligt gällande öfverenskommelse. A-g. var staten.	144
1	—	—	Nej.	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g.	¹⁴⁵⁾ Arbetaren i fråga, som tillhörde fackföreningsstyrelse, återintogs i arbetet men erhöi 1/2 månads suspension utan lön.	145
1	165	—	—	Ett flertal.	Kompromiss.	a-g., a.	¹⁴⁶⁾ Staden arbetsgifvare. Medling af statens förlikningsman.	146
1	3	—	Nej.	Ja.	Arbetsgifvarens villkor.	a-g.		147
1	12	—	—	Nej.	Arbetsgifvarens villkor.	a-g., a.	¹⁴⁸⁾ Arbetsgifvarens villkor inneburo en mindre löneförhöjning.	148
1	13	—	Nej.	Nej.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		149
1	60	—	Nej.	Nej.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		150
3	13	—	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a. och magistraten.	¹⁵¹⁾ Från a-g. göres gällande, att egentlig konflikt ej förelagat.	151
16	927		Ja.	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.	¹⁵²⁾ Sedan allmänna underhandlingar inom industrien strandat, begärde arbetarne i Örebro separata förhandlingar, som vägrades af a-g., hvarefter strejk utbröt därstädes.	152

Löpande årenr.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	Början.	Slut.	Varaktighet i dagar.	Karak-tär.	Fack.	Ort.	Twistepunkt.
153	27 maj.	3 juni.	6½	Strejk.	Arbetare vid bobinfabrik.	Forserum (Jönköp. l.).	Löneförhöjning.
154	27 maj.	15 juli.	49	Strejk o. lockout.	Kuskar och magasinarbetare.	Norrköping.	Afskedande af arbetare, enligt arb:s mening på grund af medlemskap i fackförening.
155	27 maj.	9 juni.	14	Strejk.	Gipsrörare.	Göteborg.	Kollektivaf-tal.
156	28 maj.	4 juni.	6½	Strejk.	Koltomtarbetare.	Landskrona.	Nytt kollektivaf-tal. In-förande i aftalet af be-stämmelser angående för-farande vid arbetares af-skedande.
157	28 maj.	—	—	Strejk.	Arbetare vid bruk (skogsarbetare, byggnadsarbetare m. m.).	Ängelsberg. (Västmanl. l.).	Löneförhöjning, förkortad arbetstid m. m.
158	28 maj (30 maj).	15 juli (9 juli).	49 (41)	Strejk.	Stenhuggare.	Gylsboda och Immeln (Krist. l.).	Kollektivaf-tal, löneförhöj-ning m. m.
159	29 maj.	22 juli.	53	Strejk.	Möbelsnickare och maskinsnickare.	Ramfall (Östergöt. l.).	Kollektivaf-tal, löneförhöj-ning m. m.
160	31 maj.	10 juni.	9	Strejk.	Sågverks- och bräd-gårdsarbetare.	Arboga.	Kollektivaf-tal, löneförhöj-ning m. m.
161	maj.	maj.	2	Strejk.	Kolningsarbetare.	Söderala (Gäfl. l.).	Löneförhöjning.
162	1 juni.	16 juli.	45	Strejk.	Byggnads-grofarbetare.	Torsebro (Krist. l.).	Arbetsgifvaren afskedade arbetare, som berörts af annan konflikt.
163	1 juni.	4 juni.	3	Strejk.	Glasmästeriarbetare.	Malmö.	Nytt kollektivaf-tal, fria verktyg.
164	1 juni.	1 juli.	30	Strejk.	Arbetare vid läs- och motorfabrik.	Norrtälje.	Nytt kollektivaf-tal, löne-förhöjning m. m.
165	4 juni.	7 juli.	34	Strejk.	Bleck- och plåt-slageriarbetare.	Göteborg.	Ny prislista med löneförhöjning.
166	5 juni.	17 juni.	13	Strejk.	Arbetare vid tegelbruk.	Vänersborg.	Löneförhöjning.

8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	Löpande årsnr.
Känt högsta antal			Organiserade		Resultat.	Uppgifter föreligga från	Anmärkningar.	
direkt berörda arbetsgivarvare.	strejkande arbetare.	utestängda arbetare.	arbetsgivarvare.	arbetare.				
1	164	—	Ja.	Ja.	Arbetsgivarvarens villkor.	a-g., a.		153
1	8		Ja.	Ja.	Arbetsgivarvarens villkor; dock träffades kollektivavtal, som fastslog föreningsrätten.	a-g., a.		154
—	c:a 20	—	Ja.	Ja.	Kompromiss.	a., omb.	155) Den träffade överenskommelsen blef snart upphäfd.	155
4	18	—	Ja.	De flesta.	Arbetsgivarvarens villkor.	a-g., a.		156
1	7	—	Nej.	Ja.	—	a-g., a.		157
1	303	—	Nej.	Fler-talet.	Kompromiss.	a-g., a.		158
1	20	—	—	De flesta.	Kompromiss.	a.		159
1	30	—	Nej.	De flesta.	Kompromiss.	a-g., a.		160
1	25	—	—	Ja.	Arbetet återupptogs på villkor af fortsatta underhandlingar.	a.		161
1	7	—	Nej.	De flesta.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g.		162
8	26	—	Ja.	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		163
1	90	—	Ja.	—	Kompromiss.	a-g.	164) Strejken började under pågående underhandlingar, då dessa ej hunnit slutföras inom af fackföreningen bestämd dag. Arbetet återupptogs 1 juli, hvarefter underhandlingarna fortsattes.	164
1	22	—	Ja.	De flesta.	Kompromiss.	a-g.	165) Medling af statens förlikningsman.	165
1	43	—	—	Ja.	Kompromiss.	a.		166

Löparde ås.nr.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	Början.	Slut.	Varaktighet i dagar.	Karakter.	Fack.	Ort.	Twistepunkt.
167	5 juni.	1 aug.	56	Strejk o. lockout.	Arbetare vid pappersbruk.	Skärblacka (Östergötl. l.).	Löneförhöjning.
168	6 juni.	18 juli.	43	Strejk.	Bageriarbetare.	Uppsala.	Löneförhöjning och förkortning af arbetstiden.
169	7 juni.	12 juni.	6	Strejk o. lockout.	Arbetare vid karbidfabrik.	Alby (Västernorr. l.).	Minskning af arbetareantallet på grund af nya mekaniska anordningar.
170	7 juni.	17 juni.	9 ¹ / ₄	Strejk.	Minderåriga arbetare vid mekanisk verkstad.	Trollhättan (Älfb. l.).	Twist angående visstackord.
171	10 juni.	14 juni.	5	Strejk.	Såg- och brädgårdsarbetare.	Ramvik (Västernorr. l.).	Löneförhöjning.
172	10 juni.	30 juni.	21	—	Snickeriarbetare.	Sölvesborg.	Löneförhöjning.
173	10 juni.	18 juni.	9	Strejk.	Smeder och filare.	Karlskrona.	Twist om aftalet.
174	11 juni (4 juni).	20 juni.	9 (16)	Strejk.	Arbetare vid tegelbruk.	Rögle (Malmöh. l.).	Kollektivaftal, löneförhöjning, aftalets giltighetstid m. m.
175	12 juni.	12 juni.	1	Strejk.	Kypare.	Halmstad.	Personliga förhållanden.
176	12 juni.	15 juni.	2 ¹ / ₂	Strejk.	Spårvägsbyggnadsarbetare.	Jönköping.	Löneförhöjning.
177	12 juni.	16 juni.	4	Strejk.	Byggnadsarbetare.	Lidköping.	Kollektivaftal, löneförhöjning m. m.
178	14 juni. (25 maj).	18 juni. (28 maj).	3 ¹ / ₂ (2 ¹ / ₂)	Strejk.	Tegelbruksarbetare.	Tjörnarp (Krist. l.).	Huruvida visstarbets skulle ingå i stycklönen eller betalas extra.
179	14 juni.	23 juni.	10	Strejk.	Läderarbetare.	Halmstad.	Kollektiv underhandling, löneförhöjning, sjukunderstöd m. m.
180	14 juni.	17 juni.	3	Lockout.	Textilarbetare.	Sjuntorp (Älfb. l.).	Föreningsrätten.
181	15 juni.	18 juni.	3	Strejk.	Kvarnarbetare.	Alster (Värml. l.).	Löneförhöjning.
182	15 juni.	18 juni.	3	Strejk.	Laståkare.	Västerås.	Löneförhöjning.

8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	Löpande årsnr.
Känt högsta antal			Organiserade		Resultat.	Uppgifter föreliggande från	Anmärkningar.	
direkt berörda arbets-gifvare.	strejkande arbetare.	utestängda arbetare.	arbets-gifvare.	arbetare.				
1	161		Ja.	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.	¹⁶⁷⁾ Konflikten ledde d. 22 juli till allmän lockout i industrien.	167
6	38	—	Ja.	De flesta.	Arb:nes fordringar beviljades i det närmaste.	a-g., a.	¹⁶⁸⁾ Medling af statens förlikningsman.	168
1	70		Ja.	Ja.	Arb:nes villkor.	a-g., a.	¹⁶⁹⁾ Frågan hänsköts till skiljedom, som likväl sedermera icke bar föllits. Arbetet fortgick tillsvidare enligt arb:nes fordringar.	169
1	8	—	Ja.	Nej.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		170
1	60	—	Nej.	De flesta.	Kompromiss.	a-g.		171
1	2		Nej.	Ja.	—	a-g., a.		172
1	5	—	Ja.	De flesta.	Arb:nes fordr. beviljades.	a.		173
1	69 (97)	—	Ja.	De flesta.	Kompromiss.	a-g., a.		174
1	12	—	Nej.	Nej.	Arbetet återupptogs med nya arbetare.	omb.		175
1	48	—	Nej.	Nej.	Förutvarande villkor.	a-g.		176
3	72	—	Nej.	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.	¹⁷⁷⁾ Enl. arb:nes uppgift berördes 35 arb. direkt och 30 indirekt.	177
1	11	—	Ja.	De flesta.	Kompromiss.	a-g., a.	¹⁷⁸⁾ Af det omtvistade arbetet skulle 1:a timmen ingå i stycklönen, resten betalas extra med timlön.	178
1	4	—	Nej.	De flesta.	Arb:nes fordran beviljades i hufvudsak.	a-g., a.		179
1	—	275	—	Nej.	Arb. erhöilo rätt att bilda fackförening på villkor att denna ej deltog i den »ungsocialistiska» rörelsen.	a-g., a.		180
1	17	—	—	Nej.	Kompromiss.	omb.		181
—	15	—	Nej.	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., omb.	¹⁸²⁾ Kommunen arbets-gifvare.	182

Löpande årsnr.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	Början.	Slut.	Varaktighet i dagar.	Karak-tär.	Fack.	Ort.	Tvistepunkt.
183	17 juni.	13 juli.	26	Strejk o. lockout.	Bryggeriarbetare.	Göteborg.	Nytt kollektivavtal, löneförhöjning m. m.
184	17 juni.	15 nov.	152	Strejk.	Arbetare vid bleck-varufabrik.	Lund.	Kollektivavtal, löneförhöjning m. m.
185	17 juni.	21 aug.	66	—	Järnvägsbyggnadsarbetare.	Hesselby (Gottl. l.).	Garanterad minimitimlön.
186	20 juni.	21 juli.	31	Strejk.	Modellörer och andragare.	Malmö och Hälsingborg m. fl. orter.	Nytt kollektivavtal, löneförhöjning m. m.
187	25 juni.	22 juli.	26	Strejk.	Byggnadsgrofarbetare m. m.	Gullspång (Skarab. l.).	Kollektivavtal, löneförhöjning m. m.
188	25 juni.	—	—	Strejk.	Bageriarbetare.	Söderala (Gäfl. l.).	Vägran att underskrifva prislista.
189	26 juni.	7 juli.	12	Strejk.	Gruslastare (vid järnväg).	Älfkarleby (Uppsala l.).	Löneförhöjning.
190	28 juni.	16 juli.	18	Strejk o. lockout.	Spinneriarbetare.	Norrköping.	Kollektivavtal, löneförhöjning m. m.
191	28 juni.	7 juli.	10	Strejk.	Skrädderiarbetare.	Malmö.	Afskedad arbetares återtagande.
192	1 juli.	16 juli.	16	Strejk.	Arbetare vid pappersbruk.	Kvarnsveden (Kopparb. l.).	Löneförhöjning.
193	1 juli.	22 juli.	22	Strejk.	Arbetare vid pappersbruk.	Pauliström (Jönköp. l.).	Lönefråga.
194	1 juli.	20 okt.	112	—	Grof- och fabriksarbetare vid glasbruk.	Eda (Värml. l.).	Löneförhöjning.

8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	Löpande åsnt.
Känt högsta antal			Organiserade		Resultat.	Uppgifter föreliggande från	Anmärkningar.	
direkt berörda arbets-gifvare.	strejkande arbetare.	ute-stängda arbetare.	arbets-gifvare.	arbetare.				
13	ca	800	Ja.	De flesta.	Kompromiss.	a-g., a.	¹⁸³⁾ Medling af statens förlikningsman. Konflikten berörde äfven transportarbetare vid till ett af bryggerierna hörande sockerbruk. Vid sockerbruket återupptogs arbetet den 10 aug. genom förmedling af statens förlikningsman.	183
1	89 (57)	—	Ja.	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.	¹⁸⁴⁾ Indirekt berörda 3 snällpresstryckare. Medling af statens förlikningsman.	184
1	100 (40)		Nej.	Delvis.	Arb:nes fordran beviljades i hufvudsak.	a-g., a.	¹⁸⁵⁾ 7 arbetare indirekt berörda.	185
6	11	—	Ja.	De flesta.	Kompromiss.	a-g., a.		186
1	523	—	Ja.	De flesta.	Kompromiss.	a-g., a.		187
2	2	—	Nej.	Ja.	Verksamheten nedlades.	a-g., a.		188
1	15	—	Ja.	Nej.	Arbetsgifvarens villkor.	a-g.		189
1	300	800	Ja.	Fler-talet.	Man enades om en opartisk undersökning af arbetsförhållandena på arbetsplatsen.	a.		190
1	44	—	Ja.	Ja.	Arbetsgifvarens villkor.	a-g., a.		191
1	560	—	Ja.	De flesta.	Kompromiss.	a-g.	¹⁹²⁾ Till följd af allmän lockout i industrien inställdes arbetet åter under tiden 22—30 juli.	192
1	75	—	Nej.	Nej.	Verksamheten öfver-gick till annan arbetsgifvare.	a-g., a.		193
1	154		Ja.	De flesta.	Kompromiss.	a-g., a.	¹⁹⁴⁾ Arb. räkna konflik-tens början från d. 2 juni, då enligt a-g. arbetet i fabriken afstannade för glas-ugnens ombyggnad. Medling af statens förlikningsman. 10 arb. indirekt berörda.	194

Löpande årsnr.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	Början.	Slut.	Varaktighet i dagar.	Karak-tär.	Fack.	Ort.	Twistepunkt.
195	2 juli.	—	—	Strejk.	Utearbetare vid tändsticksfabrik.	Jönköping.	Löneförhöjning.
196	3 juli.	3 juli.	1	Strejk.	Kypare.	Hälsingborg.	Personliga förhållanden.
197	6 juli.	10 juli.	5	Strejk.	Flottningsarbetare.	Sunnanå, Ellervik och Landa (Gäffle. l.).	Löneförhöjning.
198	6 juli.	11 juli.	6	Strejk.	Arbetare vid kapsylfabrik.	Stockholm.	Garanterad timlön vid ackordsarbete.
199	6 juli.	11 juli.	5 $\frac{1}{2}$	Lockout.	Träarbetare.	Åsheda (Kronob. l.)	Föreningsrätten.
200	7 juli.	7 aug.	32	Strejk o. lockout.	Kypare.	Stockholm.	Löneförhöjning.
201	8 juli.	11 juli.	4	Strejk.	Handelsarbetare.	Malmö.	Kollektivt aftal med löneförhöjning.
202	8 juli.	14 juli.	7	Strejk.	Byggnadsgrofarbetare.	Kattarp (Malmö. l.).	Löneförhöjning.
203	8 juli.	31 aug.	55	Strejk.	Handelsarbetare.	Eslöf.	Kollektivt aftal.
204	8 juli.	—	—	—	Järn-, trä- och jordbruksarbetare.	Säfsjöström (Kronob. l.).	Föreningsrätten.
205	8 juli.	9 juli.	2	Strejk.	Byggnadsträarbetare.	Ronneby.	Kollektivt aftal.
206	10 juli.	9 aug.	31	Strejk.	Gruslastare.	Arrie (Malmö. l.).	Löneförhöjning.
207	11 juli.	15 juli.	5	—	Järn- och metallarbetare (mek. verkstad).	Karlshamn.	Löneförhöjning.
208	13 juli.	15 juli.	2	Strejk.	Hamnarbetare.	Luleå.	Organisationsspörsmål.

8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	Löpande årsnr.
Känt högsta antal			Organiserade		Resultat.	Uppgifter föreliggande från	Anmärkningar.	
direkt berörda arbetsgiffvare.	strejkande arbetare.	ute-stängda arbetare.	arbetsgiffvare.	arbetare.				
1	21	—	Nej.	Få.	Några få arbetare återgingo på förutvarande villkor.	a-g., a.	¹⁹⁵⁾ Arbetet fortsattes under strejken med förminskad personal.	195
1	—	—	—	Nej.	Nya arbetare antogs omedelbart.	omb.		196
1	255	—	—	Nej.	Arb:nes fordr. beviljades i hufvudsak.	a-g., a.	¹⁹⁷⁾ Af konflikten berördes indirekt ett flertal sågverk och trämassefabriker jämte deras arbetare.	197
1	32 (35)	—	Ja.	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		198
2	—	20	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		199
16	286	16	—	Ja.	Förutvarande villkor.	—		200
1	1	—	Nej.	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		201
12	108	—	Ja.	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.		202
1	2	—	Nej.	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		203
1	83	—	—	Ja.	—	a-g., a.	²⁰⁴⁾ A.-g. anser, att egentlig arbetskonflikt ej förekommit. Blockaden kvarstår. De af konflikten berörda arbetarne hafva afhysts från sina af a.-g. upplåtna lägenheter.	204
1	10	—	—	Ja.	Verksamheten öfver gick till annan arbetsgiffvare.	a-g., a.	²⁰⁵⁾ A.-g. förnekar, att arbetsinställelse ägt rum.	205
1	24	—	Ja.	Ja.	Kompromiss.	a-g., kom-nämnds ordf.		206
1	23	—	Ja.	De flesta.	Kompromiss.	a-g., a.	²⁰⁷⁾ Enl. arb:nes upp gift genomdrefsos deras fordr. helt.	207
—	—	—	Ja.	Ja.	Förutvarande villkor.	a-g., a.	²⁰⁸⁾ Tvisten gällde rätten att utföra visst lossningsarbete, som hamnarbetareff. ansåg sig äga monopol på, medan a.-g. öfverlät detsamma till kol- och stufveriarb.-ff.	208

Löpande årsnr.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	Början.	Slut.	Var- aktighet i dagar.	Karak- tär.	Fack.	Ort.	Tvistepunkt.
209	13 juli.	10 aug. 08.	395	Strejk.	Hyrkuskär och fodermarskar.	Norrköping.	Arbetsgifvarens rätt att antaga arbetare utom fackföreningen.
210	15 juli.	11 aug.	28	Strejk.	Arbetare vid ris- och valskvarn.	Göteborg.	Löneförhöjning, kortare ar- bets-tid m. m.
211	15 juli.	—	—	Strejk.	Rensare (minderåriga).	Mackmyra (Gäfl. 1.).	Lönefråga.
212	17 juli.	19 juli.	3	Strejk.	Textilarbetare (minderåriga »lappare»).	Norrköping.	Löneförhöjning.
213	17 juli.	25 aug.	40	Strejk.	Måleriarbetare.	Östersund.	Löneförhöjning.
214	18 juli.	23 juli.	6	Strejk.	Byggnads- grof-arbetare.	Genevad (Hallands l.).	Löneförhöjning och arbets- tidens förkortning.
215	19 juli.	28 juli.	10	Strejk.	Arbetare vid karamellfabrik.	Göteborg.	Arbeters suspension.
216	22 juli.	30 juli.	8	Lockout.	Arbetare vid pappersbruk.	Hela riket.	Strejkande arbetares åter- tagande.
217	22 juli.	7 aug.	17	Strejk.	Stenhuggare.	Solna (Stockh. l.).	Olika tolkning af tvenne punkter i aftalet.
218	23 juli.	24 juli.	2	Strejk.	Järnsvarfvere vid vagn- och maskinfabrik.	Falun.	Arbeters afskedande.
219	24 juli.	29 juli.	6	Strejk.	Arbetare vid karamellfabrik (kvinnliga).	Stockholm.	Kollektivt aftal med löne- förhöjning m. m.
220	27 juli.	2 aug.	7	Strejk.	Frisörer.	Landskrona.	Kortare arbetstid, semester m. m.

8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	Löpande åsamt.
Känt högsta antal			Organiserade		Resultat.	Uppgifter föreliggande från	Anmärkningar.	
direkt berörda arbets-gifvare.	strejkande arbetare.	ute-stängda arbetare.	arbets-gifvare.	arbetare.				
1	21	—	—	Ja.	Arbetsgifvarens villkor i hufvudsak.	a-g., a.	²⁰⁹⁾ 6 droskkuskar berördes indirekt.	209
1	53	—	Ja.	Delvis.	Kompromiss.	a-g.	²¹⁰⁾ <i>Medling af statens förlikningsman.</i>	210
1	40	—	—	Nej.	Arbetsgifvarens villkor.	a-g.		211
1	20	—	Ja.	Nej.	Arbetsgifvarens villkor.	a-g., a.	²¹²⁾ A.-g:s villkor inneburo en mindre löneförhöjning för arb.	212
7	49	—	—	Ja.	Arbetsgifvarnes villkor.	a-g., a.	²¹³⁾ Under konflikten bildade arbetarna en kooperativ förening, som åtog sig arbete i facket. <i>Medling af statens förlikningsman.</i>	213
3	225	—	Delvis.	Ja.	Kompromiss.	a-g.	²¹⁴⁾ 48 arb. indirekt berörda.	214
1	c:a 60	—	Nej.	Få.	Kompromiss.	a-g.	²¹⁵⁾ A.-g. förband sig utbetala visst belopp för hvarje arbetare, som arbetat under konflikten. 15 arb. berördes indirekt. <i>Medling af statens förlikningsman.</i>	215
13	—	3,665	Ja.	Delvis.	Kompromiss.	a-g., a.		216
1	21	—	—	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.	²¹⁷⁾ Sedan a.-g. ingått på arbets tolkning af ena punkten i aftalet, hänsköts den andra till skiljenämnd, som fällde utslag till a.-g:s förmån. 9 bergsprängare berördes indirekt.	217
1	32 (35)	—	Ja.	Ja.	Den afskedade arbetaren återtog.	a-g., a.	²¹⁸⁾ Enligt a.-g. afskedades arbetaren för vägran att utföra ålagdt arbete, som han sedermera åtog sig vid konflikterns slut.	218
1	67	—	Nej.	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.	²¹⁹⁾ 20 arbetare berördes indirekt.	219
6	6	—	Ja.	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.		220

Löpande årsnr.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	Början.	Slut.	Varaktighet i dagar.	Karak-tär.	Fack.	Ort.	Tvistepunkt.
221	28 juli.	—	—	Strejk.	Byggnadsträarbetare.	Johannedal (Västern. l.).	Löneförhöjning.
222	29 juli.	30 juli.	2	Strejk.	Stenhuggare.	Örnsköldsvik.	Olika tolkning af prislistan.
223	30 juli.	7 aug.	9	Strejk.	Tunnbindare.	Åstorp (Krist. l.).	Löneförhöjning.
224	31 juli.	18 aug.	19	Strejk.	Måleriarbetare (kassaskåpsfabrik).	Backa (Göteborgs o. Bohus l.).	Löneförhöjning.
225	31 juli.	22 aug.	22	—	Bergsprängare och grundläggare.	Göteborg.	Arbetets anordning.
226	31 juli.	18 sept.	50	Strejk o. lockout.	Dräneringsarbetare.	Uddevalla.	Kollektivt aftal med löneförhöjning.
227	1 aug.	2 aug.	1½	Strejk.	Trädgårdsarbetare.	Linköping.	Kollektivt aftal med löneförhöjning.
228	1 aug.	15 aug.	15	Strejk.	Snickeriarbetare.	Halmstad.	Löneförhöjning och organiserade arbetares utesluttande rätt till arbete.
229	2 aug.	12 aug.	11	Lockout.	Guldlistarbetare.	Karlstad.	Löneförhöjning och förkortad arbetstid.
230	3 aug.	22 aug.	20	Strejk.	Såg- och brädgårdsarbetare.	Gellivare (Norrb. l.).	Löneförhöjning, fria husrum och vedbrand.
231	5 aug.	7 aug.	3	Strejk.	Kypare och kassörskor.	Lund.	Personliga förhållanden.
232	6 aug.	16 aug.	11	Strejk.	Gummiarbetare.	Malmö.	Arbetarne begärde en förmans afskedande.
233	6 aug.	19 aug.	14	Strejk.	Skofabriksarbetare (minderåriga).	Stockholm.	Löneförhöjning.
234	8 aug.	8 aug.	1	Strejk.	Kolningsarbetare.	Nederkalix (Norrb. l.).	Löneförhöjning.
235	9 aug.	28 febr. 08	204	Strejk.	Förgyllare.	Norrköping.	Löneförhöjning, förkortad arbetstid m. m.
236	12 aug.	13 aug.	2	—	Såg- och brädgårdsarbetare.	Piteå landsförs. (Norrb. l.).	Organiserade arbetares företrädesrätt till arbete.

8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	Löpande årenr.
Känt högsta antal			Organiserade		Resultat.	Uppgifter föreliggande från	Anmärkningar.	
direkt berörda arbetsgivar.	strejkande arbetare.	utestängda arbetare.	arbetsgivar.	arbetare.				
1	c:a 15	—	—	Nej.	Förutvarande villkor.	a-g.		221
1	32	—	Ja.	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g.		222
1	9 (10)	—	Nej.	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.		223
1	13	—	Nej.	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.		224
2	30		Nej.	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.	²²⁵) Af konflikten berördes indirekt 13 byggnadsarbetsmän.	225
2	43	4	—	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.	²²⁶) Den ene a-g. var kommunen. <i>Medling af statens förlikningsman.</i>	226
1	10 (9)	—	—	De flesta.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		227
8	35 (26)	—	Nej.	De flesta.	Kompromiss.	a-g., a.	²²⁸) I lönefrågan beviljades i hufvudsak arbetarnes fordran, hvar emot deras begäran om organiserades utslutande rätt till arbetet fick falla. <i>Medling af statens förlikningsman.</i>	228
1	—	60 (42)	Ja.	De flesta.	Kompromiss.	a-g., a.		229
1	38	—	Nej.	De flesta.	Kompromiss.	a-g., a.	²³⁰) 4 arbetare berördes indirekt.	230
1	24	—	—	—	Kompromiss.	a-g., a.		231
1	290 (250)	—	Nej.	Ja.	Arbetsgivarrens villkor.	a-g., a.	²³²) Förmannen förflyttades till annan plats inom fabriken och upphörde att hafva befattning med arbetarne.	232
1	c:a 25	—	—	Nej.	Förutvarande villkor.	a-g.		233
2	50	—	Nej.	Delvis.	Kompromiss.	a-g.		234
1	1	—	—	Ja.	Arb:s fordr. beviljades.	a.		235
1	83		—	Delvis.	Samtliga arbetare ingingo i organisationen.	a-g., a.		236

Löpande åren:r.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	Början.	Slut.	Varaktighet i dagar.	Karakter.	Fack.	Ort.	Twistepunkt.
237	12 aug.	—	—	Strejk.	Skorstensfejare.	Göteborg.	Löneförhöjning, förkortad arbetstid, sjukhjälp m. m.
238	15 aug.	22 aug.	8	Strejk.	Stenhuggare.	Stockholm.	Löneförhöjning.
239	15 aug.	15 sept.	32	Strejk.	Möbelsnickare.	Jönköping.	Löneförhöjning.
240	15 aug.	27 aug.	13	Strejk.	Träarbetare.	Östersund.	Löneförhöjning.
241	17 aug.	24 sept.	39	Strejk.	Grufarbetare.	Stora Strand (Älfsborgs l.).	Garanterad tidlön vid allt ackordsarbete.
242	19 aug.	25 aug.	7	—	Byggnadsträarbetare.	Göteborg.	Twist om aftalets tolkning.
243	19 aug.	—	—	Lockout o. strejk.	Grofarbetare (sjösänkning)	Hornborga (Skarab. l.)	Löneförhöjning och förkortad arbetstid.
244	19 aug.	—	—	—	Jordschaktningsarbetare.	Stenum (Skarab. l.).	Löneförhöjning.
245	20 aug.	2 sept.	14	—	Sågverksarbetare.	Degerselet (Norrb. l.).	Lönefråga.
246	22 aug.	29 aug.	7	Strejk.	Spinnare och väfvere.	Matfors (Västern. l.).	Löneförhöjning och förkortad arbetstid.
247	22 aug.	3 sept.	13	Strejk.	Eldare och reparatörer vid textilfabrik.	Norrköping.	Löneförhöjning.
248	23 aug.	30 aug.	8	Strejk.	Läderarbetare (minderåriga).	Malmö.	Arbetares afskedande.
249	23 aug.	25 aug.	3	Strejk.	Mureriarbetsmän.	Halmstad.	Personliga orsaker.
250	25 aug.	29 aug.	4	Strejk.	Kemisk-tekniska arbetare.	Mölnadal (Göteborgs o. Bohus l.).	Arbetares afskedande.
251	26 aug.	26 aug.	—	Strejk.	Buteljasköljerskor vid bryggeri.	Lyse (Göteborgs o. Bohus l.).	Löneförhöjning.

8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	Löpande årsnr.
Känt högsta antal			Organiserade		Resultat.	Uppgifter föreligga från	Anmärkningar.	
direkt berörda arbetsgivare.	strejkande arbetare.	utestängda arbetare.	arbetsgivare.	arbetare.				
1	4	—	Nej.	Ja.	—	a-g.		237
3	c:a 30	—	Ja.	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	—		238
10	59	—	—	De flesta.	Kompromiss.	a-g., a.	²³⁹⁾ 2 arbetare berördes indirekt.	239
—	150	—	Ja.	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades i det närmaste.	a.	²⁴⁰⁾ Medling af statens förlikningsman.	240
1	75	—	Ja.	De flesta.	Uppgörelse i hufvudsak i enlighet med a-g:s villkor.	a-g., a.	²⁴¹⁾ En partiell arbetsnedläggelse skedde redan 3—5 juli, hvar efter förhandlingar om kollektivt aftal upptogs; under dessa förhandlingar utbröt ny konflikt. Medling af statens förlikningsman.	241
2	120 (103)		Ja.	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.	²⁴²⁾ Medling af statens förlikningsman.	242
1	6	30	—	De flesta.	—	a.		243
1	—	—	—	Ja.	—	—		244
1	14		—	Ja.	Verksamheten öfvergick till annan arbetsgivare.	a.		245
1	13	—	Nej.	Nej.	Arbetsgivarens villkor.	a-g., a.	²⁴⁶⁾ Enl. arbetarnes uppgift var den träffade öfverenskommelsen en kompromiss.	246
2	9 (15)	—	Ja.	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.	²⁴⁷⁾ C:a 630 arbetare berördes indirekt.	247
1	45	—	Ja.	Ja.	Arbetsgivarens villkor.	a-g.	²⁴⁸⁾ 180 arbetare vid fabriken berördes indirekt.	248
1	8	—	Ja.	—	Arbetet återupptogs med nya arbetare.	a-g., omb.		249
1	64	—	Ja.	—	Arbetet återupptogs på villkor att underhandlingar kommo till stånd.	a-g., a.		250
1	4	—	—	Nej.	Nya arbetare antogos omedelbart.	a-g., a.		251

Löpande årens r.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	Början.	Slut.	Varaktighet i dagar.	Karak-tär.	Fack.	Ort.	Twistepunkt.
252	28 aug	11 nov.	76	Strejk.	Landtarbetare.	Rögle m. fl. gårdar (Malmöh. 1. och Kristianst. 1.).	Kollektivt aftal.
253	29 aug.	30 aug.	2	Strejk.	Sågverksarbetare.	Fjärdvik (Västernorr. 1.).	Löneförhöjning.
254	31 aug.	1 sept.	2	Strejk.	Gjutare.	Trollhättan (Älfsborgs l.).	Löneförhöjning.
255	aug.	aug.	—	Strejk.	Murare och handtlangare.	Göteborg.	Arbetare af olika organisationer vägrade att arbeta tillsammans.
256	2 sept.	4 sept.	3	Strejk.	Glasmästare och förgyllare.	Hälsingborg.	Läringslöner.
257	2 sept.	9 sept.	6	Strejk.	Arbetare vid bokbinderi och påsfabrik.	Örebro.	Kollektivt aftal.
258	2 sept.	29 sept.	28	Strejk.	Sadelmakare och tapetserare.	Malmö.	Löneförhöjning.
259	3 sept.	20 okt.	48	Strejk.	Möbelsnickare.	Ystad.	Aftal för läringar.
260	7 (13) sept.	21 sept.	15 (9)	Strejk o. lockout.	Pitpropsarbetare.	Göteborg.	Kollektivt aftal med löneförhöjning.
261	10 sept.	11 sept.	1	Strejk.	Sågverksarbetare (minderåriga).	Bollnäs (Gäfl. l.).	Löneförhöjning.
262	11 sept.	11 sept.	1	Strejk.	Pålning-, schaktnings- och gjutningsarbetare.	Vifstavarf (Västernorr. 1.).	Arbetarne fordrade en afskedad arbetares återtagande och afskedande af en annan.
263	13 (20) sept.	15 (22) sept.	3	Strejk.	Sågverksarbetare (plankvagnare).	Munksund (Norrb. l.).	Löneförhöjning.
264	13 sept.	omkr. 13 okt.	31	Strejk.	Konditoriarbetare.	Göteborg.	Kollektivt aftal.
265	16 sept.	8 okt.	23	Strejk.	Arbetare vid kraftstationsanläggning.	Iggesund (Gäfl. l.).	Löneförhöjning.

8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	Löpande årsnr.
Känt högsta antal			Organiserade		Resultat.	Uppgifter föreliggande från	Anmärkningar.	
direkt berörda arbets-gifvare.	strejkande arbetare.	ute-stängda arbetare.	arbets-gifvare.	arbetare.				
6 (7)	238 (114)	—	Ja.	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.	²⁵²⁾ Kollektivt aftal infördes jämte skriftligt personligt arbetsaftal. <i>Medling af statens förlikningsman.</i>	252
1	72	—	—	Delvis.	Arb:nes fordr. beviljades.	a.		253
1	74	—	Ja.	De flesta.	Arbetet återupptogs på villkor af förhandlingar.	a-g., a.	²⁵⁴⁾ Underhandlingarna resulterade i kompromiss.	254
1	—	—	—	—	Arbetsgifvarens villkor.	a-g.		255
8	9	—	Nej.	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		256
1	24	—	Nej.	Nej.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g.	²⁵⁷⁾ A-g. var obenägen att underskrifva fackföreningens prislista, emedan hans arbetare ej tillhörde organisationen.	257
22	107	—	Ja.	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.	²⁵⁸⁾ <i>Medling af statens förlikningsman.</i>	258
10	34	—	Ja.	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g.		259
1	17 (18)	—	Nej.	Ja.	Kollektivt aftal med något förhöjda löner.	a-g., a.	²⁶⁰⁾ <i>Medling af statens förlikningsman.</i> A-g. karakteriserade konflikten ss. strejk, arb. ss. strejk och lockout.	260
1	—	—	—	Nej.	Förutvarande villkor i hufvudsak.	a-g., kom.-nämnds ordf.		261
2	160	—	Ja.	Ja.	Kompromiss.	a-g.	²⁶²⁾ Båda ifrågavarande arbetare fingo kvarstanna i arbetet.	262
1	15 (30)	—	Nej.	Några.	Förutvarande villkor.	a-g., a.	²⁶³⁾ Indirekt berördes 189 arbetare.	263
1	—	—	—	—	Nya arbetare hafva antagits i de strejkandes ställe.	a-g.		264
1	16	—	—	—	Arbetet fortsattes med hufvudsakligen nya arbetare.	a-g., a.	²⁶⁵⁾ Enl. a. höjdes sedermera lönen något.	265

Löpande årsnr.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	Början.	Slut.	Varaktighet i dagar.	Karakter.	Fack.	Ort.	Twistepunkt.
266	16 sept.	13 okt.	28	Strejk.	Tobaksarbetare (lärlingar).	Norrköping.	Olika tolkning af arbetsaftal.
267	19 sept.	23 sept.	5	Strejk.	Jordbruksarbetare.	Åby (Gäfl. l.).	Kollektivt aftal med löneförhöjning.
268	23 sept.	2 okt.	10	Strejk.	Arbetare vid gummifabrik.	Trelleborg.	Afskedad arbetares återtagande samt förmans afskedande.
269	26 sept.	11 okt.	16	Strejk.	Sockerbageriarbetare.	Göteborg.	Garanterad minimilön vid allt ackordsarbete.
270	28 sept.	20 okt.	23	Lockout.	Sockerbageriarbetare.	Stockholm.	Föreningsrätten.
271	29 sept.	1 okt.	2	—	Martinarbetare.	Kolsva.	Nattarbete.
272	28 sept.	17 okt.	20	Strejk.	Grus- och sandarbetare.	Stockholm.	Arbetsgifvaren fordrade införandet af särskilda ordningsregler vid sidan af aftalet.
273	30 sept.	16 mars 08.	168	Strejk.	Sadelmakare och tapetsereare.	Sköfde.	Kollektivt aftal.
274	5 okt.	7 okt.	2	Strejk.	Kuskar.	Eskilstuna.	Kollektivt aftal.
275	7 okt.	11 okt.	5	Strejk.	Expressbud.	Stockholm.	Lönefråga.
276	10 okt.	4 jan. 08	83	Strejk.	Extra banarbetare och grofarbetare.	Gäfl. och Sandviken (Gäfl. l.).	Löneförhöjning.

8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	Löpande årsnr.
Känt högsta antal			Organiserade		Resultat.	Uppgifter föreliggande från	Anmärkningar.	
direkt berörda arbetsgivarare.	strejkande arbetare.	utestängda arbetare.	arbetsgivarare.	arbetare.				
1	25 (23)	—	Nej.	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.	²⁶⁶) A.-g. förband sig att noga följa det mellan organisationerna upprättade aftalet, dock med vissa förtydliganden till sin egen förmån. 5 arb. berördes indirekt.	266
1	10	—	Nej.	De flesta.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.	²⁶⁷) Medling af statens förlikningsman.	267
1	110	—	Nej.	Ja.	Arbetsgivararens villkor i hufvudsak.	a-g., a.	²⁶⁸) Förmannen kvarstannade, men upphörde att hafva direkt beröring med arbetarne. 17 arbetare berördes indirekt, enligt arb:nes uppgift genom lockout.	268
3	108	—	Ja.	De flesta.	Arbetsgivararnes villkor.	a-g.	²⁶⁹) Minimilönen garanterades endast i de fall, då fasta ackord ej funnos upprättade, såsom då nya arbeten utföras, nya arbetsmetoder användas, nya maskiner begagnas m. m. Medling af statens förlikningsman.	269
1	—	72	—	Ja.	Kollektivt aftal och föreningsrättens erkännande.	a.	²⁷⁰) Medling af statens förlikningsman.	270
1	12	—	—	Delvis.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		271
1	24	—	Ja.	Ja.	Förutvarande villkor.	a-g.		272
4	8	—	Nej.	Ja.	Kompromiss.	a-g.		273
1	4	—	—	Ja.	Kollektivt aftal träffades.	a.		274
1	6	—	Nej.	—	Nya arbetare antogs i de strejkandes ställe.	a-g.	²⁷⁵) Löneförhöjning hade beviljats för den bräddaste tiden på hösten, och arbetarne vägrade sedan att arbeta på de gamla villkoren.	275
1	33 (32)	—	Ja.	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.	²⁷⁶) Medling af statens förlikningsman.	276

Löpande årenr.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	Början.	Slut.	Varaktighet i dagar.	Karakter.	Fack.	Ort.	Twistepunkt.
277	14 okt.	16 okt.	3	Strejk.	Arbetare vid mekanisk verkstad (minderåriga).	Trollhättan.	Löneförhöjning.
278	14 okt.	3 nov.	21	Strejk.	Segelsömmare.	Malmö.	Lönesänkning.
279	16 okt.	22 okt.	5	Strejk.	Betupptagare.	Hasslarp (Krist. 1.).	Löneförhöjning.
280	17 okt.	—	—	Strejk o. lockout.	Gruftarbetare och träarbetare.	Nautanen (Norrb. 1.).	Löneförhöjning och afskedade arbetares återtagande.
281	18(9) okt.	7 nov.	21 (30)	Strejk.	Sprängare och lastare (vid kalkbrott).	Furillen (Gottlands l.).	Personliga arbetskontrakt.
282	19 okt.	19 okt.	1	Strejk.	Vägbyggnadsarbetare.	Trångfors (Norrb. 1.).	Löneförhöjning.
283	21 okt.	—	—	Strejk.	Murare (vid sockerfabrik).	Genevad (Hallands l.).	Afskedade arbetares återtagande.
284	24 okt.	—	—	—	Landtarbetare.	Klippan (Krist. 1.).	Kollektivt aftal.
285	27 okt.	29 okt.	2	Strejk.	Sågverks- och brädgårdsarbetare.	Gäffe.	Arbetstiden (söndagsarbete, skiftindelning m. m.).
286	28 okt.	28 okt.	1	Strejk.	Groffarbetare (dränering).	Ystad.	Löneförhöjning.
287	28 okt.	29 okt.	2	Strejk.	Handelsarbetare.	Stockholm.	Kollektivt aftal med löneförhöjning.
288	29 okt.	30 okt.	1	Strejk.	Transportarbetare.	Stockholm.	Kollektivt aftal.
289	30 okt.	22 nov.	24	Strejk.	Torfströarbetare.	Yxenhult (Krist. 1.).	Löneförhöjning.
290	1 nov.	3 nov.	3	Strejk.	Betlossare.	Ängelholm.	Arbetarne begärde timlön i stället för ackordsbetalning.

8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	Löpnings åren r.
Känt högsta antal			Organiserade		Resultat.	Uppgifter föreligga från	Anmärkningar.	
direkt berörda arbetsgifvare.	strejkande arbetare.	utestängda arbetare.	arbetsgifvare.	arbetare.				
1	14	—	Ja.	Delvis.	A-g:s villkor.	a-g., a.	²⁷⁷) Konflikten löstes af en stående förhandlingskommitté mellan a.-g. och arb.	277
1	6 (7)	—	Nej.	Nej.	Lönesänkningen återtog.	a-g., a.	²⁷⁸) Den högre lön, som gällde före konflikten utbrött, hade enligt a.-g. beviljats endast för sommarmånaderna.	278
1	33 (26)	—	Ja.	Nej.	Kompromiss.	a-g., a.		279
1	81	—	—	Ja.	—	a., omb.	²⁸⁰) Af konflikten berördes indirekt 10 järn- och metallarbetare	280
1	54 (39)	—	Nej.	De flesta.	Arbetet återupptogs på villkor att underhandlingar om kollektivt aftal öppnades.	a-g., a.	²⁸¹) Arbetarne karaktärisera konflikten såsom föreningsrättsstrid, medan a.-g. uppgifter, att arbetares afskedande för fylleri varit anledning till konflikten.	281
1	ca 60	—	—	Nej.	Arb:nes fordr. beviljades.	kom.-nämnd:s ordf.		282
1	—	—	Ja.	Ja.	—	—		283
1	4	—	—	Ja.	—	a.		284
1	140	—	—	Nej.	Kompromiss.	a-g., a.	²⁸⁵) C:a 420 sågverks- och brädgårdsarbetare berördes indirekt.	285
1	15	—	Nej.	—	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g.	²⁸⁶) A.-g. var kommunen.	286
2	11 (10)	—	Nej.	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		287
1	1	—	Ja.	Ja.	Arbetsgifvarens villkor.	a-g., a.		288
1	50	—	Nej.	Ja.	Kompromiss.	a-g.	²⁸⁹) A.-g. anser, att arbetarne genom sin begäran om löneförhöjning bröto mot aftalets bestämmelser. Indirekt berördes 35 arbetare vid fabriken.	289
1	40	—	Ja.	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.	²⁹⁰) I stället för timlön beviljades arbetarne högre ackord.	290

Löpande årenr.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	Början.	Slut.	Varaktighet i dagar.	Karak-tär.	Fack.	Ort.	Twistepunkt.
291	1 nov.	3 nov.	3	Strejk.	Landtarbetare.	Hälla (Kopparb. l.).	Kollektivt aftal med löne-förhöjning och afskedade arbetares återtagande.
292	4 nov.	6 nov.	3	Strejk.	Textilarbetare.	Järbo (Gäflerb. l.).	Arbetarne nedlade arbetet för att påskynda pågå-ende förhandlingar.
293	4 nov.	19 nov.	16	Strejk.	Måleriarbetare.	Stockholm.	Afskedade arbetares åter-tagande.
294	5 nov.	21 nov.	17	Strejk.	Kopparslagare.	Göteborg.	Kollektivt aftal med löne-förhöjning.
295	7 nov.	—	—	Strejk.	Stabbläggare.	Wii (Västern. l.).	Löneförhöjning.
296	18 nov.	14 jan. 08	57	—	Järn- och metall-arbetare (kran-förare).	Göteborg.	Arbetets anordning.
297	19 nov.	19 nov.	1/4	Strejk.	Kappsömmerskor.	Gäflle.	Kollektivt aftal med löne-förhöjning.
298	19 nov.	21 nov.	2 1/2	Strejk.	Bokbinderiarbetare.	Kristianstad.	Twist om aftalets tolk-ning.
299	25 nov.	25 nov.	—	Strejk.	Arbetare vid sockerbruk (kampanjarbetare).	Arlöf (Malmöh. l.).	Arbetarne motsatte sig en införd förändring i ar-betssättet.

8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	Löpande årsnr.
Känt högsta antal			Organiserade		Resultat.	Uppgifter föreliggande från	Anmärkningar.	
direkt berörda arbetsgivarvare.	strejkande arbetare.	utestängda arbetare.	arbetsgivarvare.	arbetare.				
1	5	—	Nej.	Ja.	A.-g:s villkor.	a.-g., a.	²⁹¹⁾ Arbetsgivarvarens villkor inneburo en mindre löneförhöjning. Kollektivt aftal beviljades ej.	291
1	24	—	—	Ja.	Arbetarne återgingo till arbetet på hufvudorganisationens tillstyrkan.	a.-g., a.	²⁹²⁾ Enl. uppgift från förbundsstyrelsen strejkade arb. på grund af »missuppfattning af en skrivelse från förbundets styrelse». Kollektivt aftal kom sedermera till stånd.	292
1	18	—	Ja.	Ja.	De afskedade arbetarne frångingo sin fordran att återtagas i arbete.	a.-g., a.		293
4	16	—	Nej.	Ja.	Kompromiss.	a.-g.		294
1	9 (11)	—	—	—	Kompromiss.	a.-g., a.	²⁹⁵⁾ Arb. begärde högre betalning på grund af svårigheter med verkets framforsling till arbetsplatsen. Sedan uppläggnigen af verket flyttats till annan arbetsplats, förklarade sig arbetarne nöjda med den gamla lönen.	295
1	13	—	Nej.	Ja.	Kompromiss.	a.-g.	²⁹⁶⁾ A.-g. var kommunen.	296
4	75	—	Nej.	De flesta.	Arb:nes fordr. beviljades i hufvudsak.	a.-g.		297
1	32 (33)	—	Nej.	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a.-g., a.	²⁹⁸⁾ Arb. säga, att de ville ha ändradt ett med a.-g. uppgjort aftal, som stred mot förbundets öfriga aftal. De uppgifva äfven, att a.-g. brutit aftalet genom att underbetala 7 kvinnliga arbetare. A.-g. framhåller, att arbetarne utan uppsägning lämnat sin plats.	298
1	c:a 70	—	Ja.	De flesta.	De strejkande arbetarne ersattes omedelbart med andra.	a.-g.		299

Löpande årsnr.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	Början.	Slut.	Varaktighet i dagar.	Karakter.	Fack.	Ort.	Twistepunkt.
300	25 nov.	28 nov.	4	Strejk.	Hejarsmeder.	Eskilstuna.	Arb. fordrade en afskedad kamrats återtagande.
301	25 nov.	29 nov.	5	Strejk.	Sågverksarbetare.	Ornäs (Kopparb. l.).	Afskedade arbetares återtagande.
302	28 nov.	10 dec.	13	Strejk.	Murare.	Halmstad.	Permitterad arbetares återtagande.
303	2 dec.	7 dec.	6	Lockout o. strejk.	Kvarnarbetare.	Gissleberga (Malmö. l.).	Kollektivt aftal och löneförhöjning.
304	5 dec.	—	—	Strejk.	Stenhuggare.	Vekerm (Blek. l.).	Lönefråga.
305	6 dec.	—	—	Strejk.	Läderarbetare.	Ousby (Kristianst.l.).	Kollektivt aftal.
306	9 dec.	1 jan. 08	24	Strejk.	Järnarbetare (reparatörer).	Malmö.	Twist om huruvida gällande aftal fanns eller ej.
307	13 dec.	—	—	Strejk.	Handelsarbetare.	Göteborg.	Löneförhöjning.
308	14 dec.	27 dec.	13	—	Kypare.	Stockholm.	Kollektivt aftal med löneförhöjning.
309	16 dec.	16 febr. 08	63	Strejk.	Pappersarbetare.	Gransholm (Kronob. l.).	Afskedade arbetares återtagande.
310	19 dec.	—	—	Lockout.	Jordschaktare.	Bander (Gottl. l.).	Föreningsrätten.
311	23 dec.	15 jan. 08	24	—	Bleck- och plåtslageriarbetare.	Alingsås.	Lönesänkning.
312	31 dec.	19 juli 08	202	Lockout.	Sockerfabriksarbetare.	Arlöf (Malmö. l.).	Fråga om lön och arbetstid.

8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	Löpande åren r.
Känt högsta antal			Organiserade		Resultat.	Uppgifter föreliggande från	Anmärkningar.	
direkt berörda arbetsgifvare.	strejkande arbetare.	utestängda arbetare.	arbetsgifvare.	arbetare.				
1	c:a 50	—	—	—	Den afskedade arbetaren återtog ej.	a.	³⁰⁰⁾ Ersättning lämnades dock af a.-g. åt den afskedade.	300
1	20	—	—	De flesta.	Kompromiss.	a.-g., a.	³⁰¹⁾ Den ene arbetaren återtog, den andre erbjöds annan anställning hos a.-g.	301
1	16	—	Ja.	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a.		302
1	4	—	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a.-g., a.	³⁰²⁾ A.-g. anser att arbetsinställelse i egentlig mening ej förekommit.	303
1	12	—	Nej.	Ja.	—	a.-g.		304
1	2	—	—	Ja.	—	municip: nämnd:s ordf.		305
1	8	—	—	Ja.	Arbetet återupptogs på villkor af förhandling mellan hufvudorganisationerna.	a.-g., a.	³⁰⁶⁾ Vid förhandlingarna kunde man ej enas om den frågan, huruvida aftal fanns eller ej. Ett kompromissförslag uppgjordes att gälla för 1908. Indirekt berördes 15 grof arbetare.	306
1	3	—	Nej.	Ja.	Nya arbetare antogs i de strejkandes ställe.	a.-g., a.		307
21	125	—	Ja.	Ja.	Arbetet återupptogs på villkor af underhandlingar om kollektivt aftal.	a.-g.	³⁰⁸⁾ Medling af statens förlikningsman. 15 arbetare berördes indirekt.	308
1	37 (35)	—	Nej.	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a.-g., a.	³⁰⁹⁾ Arbetarne påstodo, men a.-g. förnekar, att afskedandena skett på grund af medlemskap i fackföreningen. Medling af statens förlikningsman.	309
1	—	18	—	Ja.	—	a.		310
1	5	—	—	Ja.	Arb:nes villkor.	a.		311
1	—	519	Ja.	Ja.	Kompromiss.	a.-g.	³¹²⁾ Medling af statens förlikningsman. Konflikten löstes genom en af regeringen tillsatt förlikningskommission.	312

Särskilda redogörelser för vissa arbetsinställelser.

No 27. Hamnarbetare i Stockholm.

År 1903.

Den 30 dec. 1902 uppsade de flesta stufverifirmorna i hufvudstaden det till den 1 april 1903 gällande aftalet med Stockholms hamnarbetarefackförening. Förhandlingar fördes sedermera under januari, februari och mars månader angående åstadkommandet af ett nytt aftal. I gällande aftal var timpenningen fastställd till 50 öre för ordinarie tid samt 75 öre för öfvertid och söndagsarbete mot en daglig ordinarie arbetstid af 10 timmar. Arbetsgifvarnes fordringar voro sänkning af ifrågasvarande timlöner till 40, resp. 65 öre med samma arbetstid, arbetarne yrkade, att det dåvarande aftalet skulle utsträckas att gälla ännu ett år. Trots långvariga underhandlingar kunde emellertid parterna icke enas. Ett 20-tal arbetare bildade då en kooperativ loss- och lastningsförening, kallad Progress, som, själf arbetsgivare, upptog konkurrens med stufverifirmorna.

I midten af mars månad framkommo arbetsgifvarne med ett nytt förslag, som gick ut därpå, att dessa förbundo sig att under tiden 1 april—31 december hos sig anställa ett fast lag af omkring 350 arbetare mot en aflöning af 100 kronor per månad, för öfvertidsarbete en timpenning af 65 öre samt med 10 timmars arbetsdag. Vid sjukdom skulle arbetaren under högst 4 veckor erhålla 1 krona om dagen. Personliga kontrakt skulle upprättas.

Gentemot detta förslag uppställde fackföreningen följande fordringar: fast anställning af 400 af föreningens medlemmar mot en månadslön af 100 kronor för 10 månader samt 50 kronor för återstående 2 månader; aftalet skulle undertecknas af stufvarne och föreningen kollektivt.

Då arbetsgifvarne icke kunde för sin del biträda detta förslag, utbröt öppen konflikt den 1 april. För att nödortfigt kunna bedriva arbetet anskaffade stufverifirmorna oorganiseradt folk från såväl hufvudstaden som landsorten, och fackföreningens medlemmar samlades å sin sida omkring det startade kooperativa företaget »Progress». Striden blef både häftig och långvarig; den ledde äfven åtskilliga gånger till våldsamma uppträden, som i några fall efterföljdes af åtal.

Sympatistrejk proklamerades i början af april af spannmålsarbetarne och i början af maj af kolbärare, gårdskarlar och kolutkörare. Samtliga dessa återupptogo emellertid arbetet den 26 maj, då arbetsgifvarne som villkor för blifvande underhandlingar uppställit denna fordran. Underhandling kom ock till stånd, men strandade på arbetsgifvarnes vägran att ingå något som helst kollektivafstal med fackföreningen.

Emellertid hade »Progress» lyckats träffa aftal med tvenne firmor i hufvudstaden, något som i icke obetydlig grad stärkte arbetarnes ställning. Nya underhandlingar inleddes i december månad, hvilka ledde därhän, att slutlig uppgörelse den 14 januari 1904 kom till stånd. Denna betecknar framgång för arbetarne, i det att 1902 års prislista med några smärre ändringar — snarare till arbetarnes fördel än nackdel — af parterna godkändes. Timpenningen blef sålunda fortfarande 50 öre för ordinarie tid och 75 öre för öfvertids- och söndagsarbete. Arbetarne lyckades dessutom genomdriva ännu en fordran, nämligen att till hvarje arbete arbetskraft uttoges genom en af föreningen vald s. k. statistikförare, hvaraf äfven indirekt följde, att alla s. k. strejkbrytare aflägsnades. Till statistikens bekostande skulle stufverifirmorna bidraga med olika summor från 500 kronor per år och lägre.

År 1903.

Möjligen uppkommande tvister skulle slitas af en skiljenämnd, bestående af 5 personer, hvaraf 2 skulle väljas af arbetsgifvarne, 2 af arbetarne och den femte utses bland utomstående opartiska personer, omväxlande ur arbetsgifvareklassen och arbetareklassen för en period af sex månader i sänder. Det nya aftalet trädde i kraft den 1 februari 1904 och var gällande till den 1 april 1905, med tre månaders uppsägning.

Striden uppgifves hafva kostat arbetarne c:a 90,000 kronor, hvaraf c:a 25,000 kronor erhöållits genom frivilliga bidrag. Arbetsgifvarnes direkta förluster hafva af dem uppskattats till c:a 33,000 kronor.

N:o 29. Skoarbetare i Skåne.

Konflikten började med strejk hos 3 firmor i Hålsingborg, och gällde striden fastställande af minimilöner. Arbetarne fordrade minimilönen för manlig arbetare höjd från 17 till 20 kronor pr vecka och för kvinnlig arbetare från 11:34 till 12:42 kr. pr vecka. Arbetsgifvarne ville däremot bevilja en förhöjning till resp. 18 och 12 kr. pr vecka.

Hos två af Hålsingborgsfirmorna upphörde strejken efter c:a en månads tid, sedan dessa antagit ett af arbetarne framlagdt medlingsförslag om resp. 37 och 23 öre pr timme.

Hos en tredje fabrikant, medlem af Sv. sko- och nåtl. fabr. föreningen, fortgick emellertid strejken, och tillspetsade sig striden så, att lockout proklamerades vid alla fabriker tillhörande ofvannämnda förening d. 25 juni, då strejken hos ifrågavarande firma till dess ej blifvit bilagd. Arbetarne blefvo nu villiga att underhandla, och löstes konflikten därigenom, att bägge parterna vid sammanträde i Malmö d. 4 juli 1903 antogo ett af polismästaren i Malmö framlagdt förlikningsförslag, enligt hvilket minimilönerna fastställdes till resp. 19 och 12:42 kr. pr vecka.

N:o 30. Hamn- och stufveriarbetare i Gäfle.

Mot slutet af mars 1903 inlämnades till arbetsgifvarne för lösnings- och lastningsarbeten i Gäfle hamn från kol- och stufveriarbetarefackföreningen — förut två föreningar, som sammanslagits till en — ett löneförslag, som i hufvudsak upptog de priser, hvilka tillämpats under 1901 års seglation. Dessa priser voro i regel högre än de för 1902, enligt arbetarnes uppgift hufvudsakligen beroende på att konkurrensen mellan stufveribolagen nedpressade priserna, enligt arbetsgifvarne åter en följd af de tryckta tiderna inom sjöfartsnäringen. Därför begärde arbetarne tillsättandet af en statistikförare med uppgift att fördela arbetet lika på fackföreningsmedlemmarna.

På denna framställning svarade arbetsgifvarne den 24 mars med att erbjuda arbetarne 40 öre i timmen, medan förhandlingarna pågingo, äfvensom att, om annan timpenning därvid skulle öfverenskommas, arbetarne skulle erhålla eventuellt tillägg i timpenningen. Den 27 mars sammanträdde arbetsgifvarne ånyo, hvarvid beslöts, att den af arbetarne inlämnade prislistan såsom alldeles oantaglig ej skulle genomgås, utan skulle 1902 års lista upptagas till behandling, med de ändringar, som voro af behovet påkallade. Till följd af de tryckta konjunkturerna befanns nödigt att göra reduktioner i 1902 års lista, enligt arbetarnes uppgift intill 15% af 1902 års priser. Sålunda erbjöds en timlön af 40 öre, medan arbetarnes lista upptog 50 öre och 1902 års 45 öre. Någon statistikförare för kolarbetarne ville arbetsgifvarne ej medgifva; för stufveriarbetarnes räkning tillade de, att arbetsförman skulle äga rätt att ur ett lag utesluta den eller de arbetare, han ansåg icke lämpliga.

Detta arbetsgifvarnes beslut delgafs arbetarne genom en skrivelse af den 28 mars, hvari framhölls, att det förslag, som åtföljer denna skrivelse, upptager i alla afseenden både de högsta priser och de till ömsesidig säkerhet hästa arbetsbetingelser, som kunna

ernås i dessa särskildt för all skeppsfart ytterst tryckta tider». Bestämdt svar affordrades till den 30 mars kl. 12 middagen, och skulle uteblifvet svar anses såsom afslag. År 1903.

Med anledning häraf beslöt arbetarne den 30 mars att ingå med förnyad begäran om underhandling på basis af den först inlämnade prislistan. I fråga om statistikföraren beklagades, att arbetsgifvarne ej tagit hänsyn till arbetarnes önskingar, hvarmed afsågs ett mera ordnad arbetsförhållande på platsen än som förut varit rådande. Vidare förklarade sig arbetarne villiga att lämna arbetsgifvarne arbetskraft, medan underhandlingarna pågingo, för de priser, som voro upptagna i arbetarnes lista: dock borde underhandlingarna vara avslutade inom en vecka.

På möte den 30 mars beslöt arbetsgifvarne till svar å arbetarnes samma dag afgifna hemställan förklara sig villiga att »ingå i underhandlingar om jämkning af de föreliggande förslagen till arbetsaftal», dock på de villkor, att arbetet under den tid underhandlingarna pågingo, skulle utföras på de betingelser, som arbetsgifvarnes tidigare förslag innefattade, nämligen 40 öre per timme med eventuell förhöjning. Härå begärdes svar senast kl. 11 f. m. den 31 mars.

Arbetarne uppfattade detta tydligen såsom ett försök från arbetsgifvarne att under bibehållande af den låga timlönen söka fördröja en uppgörelse, hvarför de svarade den 31 mars, att de »ej funnit skäl föreligga göra ändringar eller tillägg däri, utan endast vilja markera, att arbetarnes ombud böra få vara närvarande å herrar arbetsgifvares sammanträden samt där föra föreningens talan». Detta svar uppfattades enhälligt af arbetsgifvarne såsom ett afslag, och beslöt dessa på sammanträde den 31 mars att med anlitande för sina arbeten i hamnen af det folk, som stöde till buds, tillämpa den prislista och de ordningsregler, som erbjudits fackföreningen, dock med den förändring, att allt timpeningsarbete i stället för med 40 öre skulle betalas med 45 öre.

Arbetarne erbjödo, då svar uteblef på deras senaste hemställan, ny underhandling på basis af statistikförarens godkännande, men äfven denna skrivelse lämnades af arbetsgifvarne (den 1 april) utan afseende, då intet i densamma utgjorde svar på eller anslutning till arbetsgifvarnes förslag af den 30 mars om arbetets utförande under den tid underhandlingarna pågingo. Därmed kan konflikten anses ha utbrutit. Ett resultatlöst försök till medling gjordes strax därefter genom transportarbetareförbundets förtroendemän, och på arbetarnes hemställan förklarade sig landshöfdingen i Gäfle villig att medla. Detta sista medlingsförsök strandade dock på arbetsgifvarnes obenägenhet för vidare förhandlingar.

Af arbetsinställelsen berördes 3 stufverifirmor, 5 speditörfirmor samt c:a 400 arbetare. Redan i mars månad hade arbetsgifvarne träffat anstalter för anskaffande af ny arbetskraft, och under loppet af april månad erhöles full styrka med tämligen stor lätthet på grund af den allmänt rådande arbetslösheten. Ytterligare utvidgades konflikten vid midten af april månad, då c:a 200 af stadens arbetare afskedades på grund af vägran att lossa en för stadens räkning inkommen kollast: dessa stadsarbetare blefvo dock vid månadens slut återtagna i arbete. Stämningen bland de organiserade arbetarne blef allt bittrare, och mot de nyantagna arbetarne begingos våldsamheter, som i flera fall ledde till åtal. De svåraste oroligheterna föreföllo den 29 april, då polismakten sökte afstyra en utan dess medgifvande tillämnad demonstration. Till ordningens upprätthållande rekvirerades handräckning från militärskolan i Gäfle och inkallades från Uppsala ett 50-tal beridna artillerister. Så småningom lugnade sig den upphetsade sinnesstämningen.

Den 18 april hade arbetarne framställt förslag om hänskjutande till skiljenämnd af statistikförarefrågan, arbetspriser och arbetsvillkor, likväl med förbehåll att fackföreningsmedlemmar skulle äga företrädesrätt till arbete framför oorganiserade, att arbetet återupptoges tillslvidare på basis af 1902 års prislista samt att aföningen skulle utbetalas genom en af parterna utsedd kassör. På dessa förbehåll förklarade sig arbetsgifvarne ej kunna ingå, bl. a. emedan de genom kontrakt bundit sig vid icke organiserade arbetare. Fackföreningen försökte nu fortsätta striden genom startandet af ett

År 1903. kooperativt företag i branschen: detta försök hade dock ingen framgång, emedan de flesta redier redan genom kontrakt voro bundna vid arbetsgifvarne.

Sedan striden pågått i 28 veckor och i rundt tal kostat arbetarnes organisation 60,000 kr., indrogs vidare understöd. De arbetare, som icke erhållit sysselsättning på annat håll, nödgades därigenom återgå till arbete i hamnen på arbetsgifvarnes villkor.

N:o 47. Tegelbruksarbetare i Marieholm.

Anledningen till lockouten var den, att arbetsgifvaren ville, att tegelbruksarbetarnes fackförening på platsen skulle upphöra. Då arbetarne vägrade att gå in härpå, förklarade arbetsgifvaren lockout, och blef tegelbruket omedelbart därpå af fackföreningen blockeradt för ny arbetskraft.

Då tegelbruket endast var i gång under sommarmånaderna, voro endast 3 arbetare i arbete vid konfliktens utbrott. Under sommaren sysselsattes i vanliga fall ett 30-tal arbetare.

I slutet af maj 1903 erbjödos arbetarne att återgå i arbetet, under förutsättning att fackföreningen på platsen upplöstes, men lämnades dem rättighet att få tillhöra annan fackförening i någon af närliggande städer. Detta förslag blef likväl ej antaget af arbetarne, utan fortsatte arbetsgifvaren arbetet med nya arbetare, c:a 20 st.

Enligt uppgift har föreningsrätten på platsen sedermera blifvit erkänd, och i följd häraf upphäfdes blockaden den 16 juli 1905.

N:o 48. Renhållningsarbetare i Stockholm.

I början af mars 1903 inlämnade trenne kommitterade för stadens arbetare en skrifvelse till renhållningsverket med begäran om löneförhöjning af ungefär 10 kr. per man i månaden och förkortad arbetstid.

Ärendet anmäldes i skrifvelse af renhållningsdirektören till drätselnämndens andra afdelning. Afdelningen fann sig böra afslå en allmän höjning af arbetslönerna, emedan dessa tid efter annan blifvit reglerade enligt gällande arbetspris. Myndigheterna ställde sig äfven af den anledningen afvisande mot förslaget, att enligt detsamma de högre lönerna för stadens arbetare skulle träda i kraft, innan aftalet mellan entreprenörerna och deras arbetare utlupit den 1 maj 1903.

Innan ännu skriftligt svar från drätselnämndens andra afdelning hunnit meddelas arbetarne, inlämnade dessa den 7 april ett nytt förslag med något högre löner än i det föregående förslaget. Kort förut hade äfven entreprenörernas arbetare ingått med begäran om löneförhöjning, ej fullt uppgående till den, stadens arbetare sist begärt.

Drätselnämndens svar i enlighet med dess ofvannämnda beslut innehöll, att löneförhöjning ej, såsom arbetarne begärt, kunde beviljas för sopare och sopareförmän: däremot erbjöds något högre lön för kuskar, under förutsättning att underhandling inleddes om ny beräkning af arbetstiden enligt angifna grunder. Äfven gjordes några medgifvanden angående öfvertidsbetalning och sjukaflöning, hvaremot arbetarnes yrkande på medbestämmanderätt vid ordningsreglens utfärdande afslogs.

Arbetarne svarade den 20 april med att i hufvudsak ansluta sig till arbetsgifvareförslaget om arbetstidens beräkning, men fasthöllo vid de förut framställda löneanspråken.

Entreprenörerna framställde nu ett medlingsförslag, till hvilket äfven renhållningsverkets direktör anslöt sig, af i hufvudsak följande innehåll:

- a) att lönen höjdes för tiden 1 maj—1 oktober med 5 kr. per månad för sopareförmän och sopare samt med 10 kr. per månad för kuskar;
- b) att all öfvertid skulle betalas med 40 öre per timme;
- c) att vid vanlig sjukdom sjukaflöning skulle utgå med en krona per dag (förut 80 öre), dock icke utan särskildt beslut under längre tid än 60 dagar;

d) att vid sjukdom, som förorsakades af olycksfall under arbetet, sjukaföningen skulle utgå med en krona per dag, till dess att arbetsförhet inträdt eller till dess ersättningsfrågan ordnats på samma eller bättre sätt än som för andra arbetare bestämmes i lagen angående ersättning för skada till följd af olycksfall i arbete.

Enligt fackföreningens protokoll d. 30 april förklarade arbetarne, att de godkände arbetsgifvarnes medgifvanden, men påyrkade också bifall till arbetarnes öfriga fordringar. Härpå kunde icke arbetsgifvarne ingå, hvarför underhandlingarna ansågos afbrutna.

Arbetarne anmälde sedermera till renhållningsverket, att de hört uppgifvas, att entreprenörerna voro villiga höja lönen för hela året till samma belopp, som förut utlovats för tiden 1 maj—1 oktober, och frågade, om renhållningsverket i så fall också ville göra detta medgifvande.

Härtill svarade renhållningsverkets direktör, att om entreprenörerna gjorde ett dylikt medgifvande, skulle han förorda detsamma för drätselnämnden, men att han af egen myndighet icke kunde besluta i frågan. I afseende på arbetstidens bestämmande och öfriga villkor fasthöll han vid sin förutvarande ståndpunkt.

Tvenne af entreprenörerna tillkännagåvo sedan skriftligen för fackföreningen, att de ingingo på sist omnämnda löneförhöjning, hvaremot den tredje större entreprenören icke lämnade skriftligt svar.

Arbetarne nedlade nu arbetet natten mellan den 2 och 3 maj, hvarvid uppgafs såsom skäl, att ej bestämdt svar erhållits från renhållningsverkets direktör och en af entreprenörerna i fråga om löne- och tidsförslagen.

På grund af strejken hade drätselnämndens andra afdelning extra sammanträde måndagen den 4 maj, och redan samma dag meddelades arbetarne skriftligt svar af liknande innehåll, som entreprenörerna redan förut afgifvit.

Härefter ägde ett sammanträde rum den 5 maj mellan samtliga de i strejken indragna arbetsgifvarne och kommitterade från arbetarne för uppgörande af förslag till det blifvande aftalet. Till grundval för underhandlingen togs ett af verkställande direktören för bolaget Sleipner framlämnadt aftalsförslag. Hvad som vid sammanträdet förekom togs till protokoll och, sedan det sålunda öfversedda aftalet blifvit af fackföreningen godkänt, upptogs arbetet igen onsdagen den 6 maj på morgonen.

Arbetarne hade erbjudit sig att under strejktiden sköta hästarna, men enär det ansågs olämpligt, att de strejkande arbetarne upphöllo sig i stallokalerna, afböjdes erbjudandet och arbetet utfördes af andra, som utan svårighet kunde anskaffas. För att så godt sig göra lät försätta de mest trafikerade gatorna och platserna i någorlunda tillfredsställande skick sökte man att hålla i verksamhet så många som möjligt af dagsoparne, hvilka icke anses tillhöra den egentliga gatu- och gårdsrenhållningskåren. Dessa dagsopare befunnos också villiga, men endast en del utförde verkligen sitt arbete, under det att de öfriga tillföljd af påtryckning från de strejkande upphörde med arbetet.

Under vanliga förhållanden förtjänade dagsoparne, som i allmänhet äro mindre arbeidskraftiga, cirka 2 kr. 50 öre per dag, men för att uppmuntra de arbetande betalades dessa under strejktiden med 5 kronor per arbetsdag.

En af entreprenörerna körde själf en sopmaskin på viktigare platser och undanskaffade med tillhjälp af sina tillsyningsmän det sammansopade. Med gårdsrenhållningen, som ålåg de strejkande, arbetade endast tillsyningsmännen, hvilka dock icke voro tillfylles för arbetets utförande. I strejken deltog icke småentreprenörnas arbetare, och genom det arbete, som utfördes af dessa och af enskilde husägare, som själfva skötte gårdsrenhållningen för sina egendomar, blef tillförseln till sopstationerna ganska afsevärd eller i medeltal nära hälften af den vanliga.

Ur det den 5 maj träffade aftalet må anföras:

Aföningen bestämdes per månad till:

för sopareförmän	90 kr.
» sopare	85 »
» kuskar	90 »

År 1903.

År 1903. Ersättning för öfvertidsarbete skulle utgå till sopare och kuskar med 40 öre i timmen, då de utföra renhållningsarbete, och till kuskar med 35 öre i timmen, då de verkställa åkerikörslor.

Arbetstiden beräknades å söckendagar för sopare och sopareförmän till 10 timmar, för kuskar till 12 timmar. En timmes nattarbete beräknades motsvara 1½ timmes dagsarbete och 1 timmes arbete under sabbatstid 1½ timmes söckendagsarbete.

Därjämte innehöll aftalet, att den effektiva arbetstiden ej skulle öfverskrida sex timmar i en följd samt att arbetet så mycket som möjligt skulle ordnas såsom betingsarbete.

N:o 57. Kolbärare och kolutkörare i Stockholm.

Samtliga kolimportörer i Stockholm uppsade prislistan för kolbärarefackföreningens medlemmar i och för förändring af bestämmelserna om olycksfallsförsäkring. Arbetarne begärde i samband härmed förhöjning af en del ackordspriser och blefvo parterna öfverens härom, men vägrade arbetarne emellertid att underteckna uppgörelsen, innan hamnarbetarekonflikten i Stockholm vore löst. En s. k. sympatistrejck blef nu följden häraf och fortgick densamma till den 27 maj 1903, då arbetarne återupptog arbetet under afvaktan på lösningen af hamnarbetarekonflikten. Sympatistrejken kom tydligtvis till stånd för att söka förmå kolimportörerna att öfva påtryckning emot de i hamnarbetarekonflikten indragna stufverfirmorna, men när detta försök ej hade åsytad verkan, återgingo arbetarne på de gamla villkoren. Sedan hamnarbetarekonflikten blifvit löst, skedde ingen förändring i förutvarande öfverenskommelse.

N:o 66. Mekaniska verkstadsarbetare i hela riket.

Se redogörelsen under n:o 59 år 1905.

N:o 69. Metallduksväfvere i Jönköping.

Anledningen till konflikten var, att arbetsgifvaren ej ville antaga arbetarnes förslag om garanterad timpenning äfven vid ackordsarbete. Dessutom förbehöll sig arbetsgifvaren rätt att afskeda och antaga arbetare utan fackföreningens hörande, under det att arbetarne fordrade, att frågan om en arbetares afskedande skulle hänskjutas till en skiljenämnd. Då öfverenskommelse i dessa punkter ej kunde ernås, blefvo arbetarne en månad i förväg uppsagda till aflyttning fr. o. m. d. 25 maj. Sedermera beslöt bolaget, att dess verksamhet skulle nedläggas.

N:o 70. Filare i Stockholm.

Strejken uppkom genom arbetsgifvarens förslag att sänka förutvarande ackordspriser, enär arbetarne på dessa priser kunde förtjäna ända upp till 85 å 90 % utöfver timpenningen. Genom Verkstadsföreningen inleddes underhandlingar, och väcktes under dessa förslag om arbetets omedelbara återupptagande å förutvarande villkor, till dess att parterna hunnit ena sig om ett nytt betalningssystem, det s. k. premieackordsystemet. Konflikten löstes slutligen genom att bägge parterna antogo det föreslagna premieackordsystemet.

N:o 102. Byggnadsarbetare i Malmö.

Arbetsgifvare och arbetare råkade i strid om tolkningen af vissa punkter i gällande aftal. Tolf snickare, hvilka på arbetsgifvarens bygge utförde golfläggning, fordrade särskild betalning för den afputsning af fogarna, som — helst under arbetets gång — måste verkställas för att arbetet skall vara väl utfördt. Häri ville arbetsgifvaren

ej foga sig, utan ansåg, att arbetarnes begäran vore i strid med gällande aftal, och hänvisade till aftalets bestämmelser, att meningsskiljaktigheten borde hänskjutas till den förefintliga ständiga skiljenämnden. Arbetarne vägrade fortfarande att utföra putsningen, hvarför de afskedades, och som en följd häraf blef bygget blockeradt af fackföreningen.

Efter det att arbetet legat nere en månads tid, fick den permanenta skiljenämnden tvistefrågan om hand, och förklarade nämnden arbetarnes fordringar oberättigade. Arbetarne återgingo på de gamla villkoren.

År 1963.

N:o 113. Möbelsnickare i Jönköping.

Arbetarne begärde en förhöjning i minimilönen med 8 öre pr timme eller från 25 till 33 öre, och fordrade de dessutom svar inom 24 timmar, om deras förslag antogs. Arbetsgifvaren kunde ej på så kort tid lämna något svar härför, och hade detta till följd, att strejk utbröt. Arbetet återupptogs emellertid efter några dagar, sedan tvistefrågans lösning hänskjutits till en skiljenämnd, bestående af 5 personer, utsedda två af hvardera parten och af dessa fyra en femte. Denna skiljenämnd bestämde minimilönen till 31 öre pr timme. Arbetarne hade fört konflikten utan förbundsstyrelsens därtill gifna tillstånd.

N:o 131. Droskkuskar i Stockholm.

Droskkuskarnes skriftliga meddelande om strejk innehöll ej några bestämda fordringar, utan preciserades dessa, enligt arbetsgifvarens uppgift, först 3 veckor efter strejkens utbrott. Dessa voro: 3 afskedade droskkuskars återtagande i tjänstgöring, direktörens omedelbara afskedande samt bättre fouragering af hästarne m. m.

Konflikten löstes på så sätt, att hela den strejkande personalen återtog i arbetet. Fordran om direktörens afskedande beviljades icke.

N:o 10. Järnvägsbyggnadsarbetare vid Falun—Västerdalarnes järnväg.

År 1904.

Striden gällde grusningsackordet, hvilket förut varit ett = 3 kr. pr vagn, men nu af arbetarna önskades uppdeladt så, att lastarelaget skulle skiljas från tipparelaget och hvardera laget erhålla 1.80 kr. för lastad eller lossad grusvagn. Arbetsgifvaren anser, att arbetsinställelsen kan betraktas som avslutad den 1 november 1904, då arbetet återupptogs af f. d. organiserade arbetare vid järnvägsbyggnaden efter 3 kr. för grusvagn i ett ackord. Några månader senare beviljades uppdelning af grusningslaget i två lag med skilda ackord och erhöill groplaget kr. 1.80 samt tipparelaget kr. 1.50 pr vagn. I sept. 1905 blefvo ackorden åter ändrade och fastslagna till kr. 1.80 för groplaget och till kr. 1.70 pr vagn för tipparelaget.

N:o 23. Arbetare vid superfosfatfabrik i Stockholms län.

Vid en superfosfatfabrik invid Stockholm utbröt strejk den 23 febr. 1904, omfattande ett 100-tal arbetare. Orsaken till arbetsinställelsen uppgifves af arbetarne ha varit deras vägran att underskrifva personliga kontrakt, som förelagts af arbetsgifvaren. Denne åter häfdar, att verkliga orsaken till konflikten var, att sedan maskiner med större produktionsförmåga anskaffats, arbetarne nekade att med dessa utföra väsentligen mer arbete än med de gamla. Arbetsbefälet såg sig därigenom nödsakadt att afskeda några motsträfviga arbetare, hvilket väckte missnöje hos de öfriga och närmast föranledde strejken. Frågan om personliga kontrakt hade enligt arbetsgifvarens uppgift ordnats till arbetarnes belåtenhet redan före strejkens utbrott, men användes sedermera af arbetarne såsom agitationsämne. Under strejken, som pågick från den 23 februari till den 2 maj, förekommo enligt arbetsgifvarens uppgift rätt hotfulla

År 1904. demonstrationer med stenkastning o. d. De villkor, som stipulerades vid arbetets återupptagande, hade antagits vid förhandlingar parterna emellan i slutet af april månad och voro: kollektivt aftals införande och personfrågans hänskjutande till skiljenämnd. Arbetarne afstodo dock från kravet på skiljedom och de sex arbetarnes återtagande mot vissa smärre medgifvanden.

N:o 36. Kakelugnsmakeriarbetare i Norrköping.

Arbetarne anse, att denna arbetsinställelse icke kan kallas strejk, och blef ej heller någon sådan proklamerad. Den förut gällande ackordsprislistan blef den 31 december 1903 uppsagd af arbetarne till den 1 april 1904, och ny lista inlämnades i början af februari. I slutet af mars uppsatte arbetsgifvarne ny prislista, och upptog denna priser, hvilka i några fall öfverstego de pris arbetarne begärt. Ny prislista blef nu af dessa senare inlämnad, och upptog denna de högsta prisen från båda listorna. Då den 1 april någon öfverenskommelse ej blef träffad, uteblefvo arbetarne från arbetet den 2 april. Den 11 april återupptogs arbetet på det villkor, att arbetsgifvarnes prislista antogs i de flesta punkter.

N:o 42. Skutskeppare och tegelbruksarbetare i Glumslöf.

Konflikten uppkom därigenom, att 12 skutskeppare, hvilka fraktade tegelsten till Danmark, fordrade, att arbetsgifvarne skulle i Köpenhamn afgiftsfritt tillhandahålla dem s. k. uppställningsmän vid tegellossningen. Då arbetsgifvarne ej ville bevilja detta, strejkade skutskepparne. Underhandlingar om tvistefrågan fördes, men strandade dessa därpå, att arbetsgifvarnes kunder i Köpenhamn icke där ville anskaffa ställningsmän, såsom stridande mot gällande regler därstädes.

Arbetarne vid arbetsgifvarnes tegelbruk ställde sig nu solidariska med skutskepparne, hvilket hade till följd, att arbetsgifvarne tillkännagäfvö lockout mot de förra från den 6 maj. Arbetarne begärde dessutom en förhöjning af 5 öre pr 1,000 st. murtegel.

Enligt arbetsgifvarens uppgift kan konflikten anses afslutad den 29 maj 1905, då arbetet återupptogs. Villkoren härför voro: skutskepparne afstodo från s. k. ställningsmän i Köpenhamn, och arbetarne fingo 9 öres nedsättning i det förutvarande arbetspriset pr 1,000 st. murtegel.

N:o 61. Brädgårdsarbetare i Norrköping.

Mellan trävaruexportörer i Norrköping och deras arbetare hade sedan hösten 1903 pågått underhandlingar om nytt arbetsaftal, hvarvid enighet nåddes utom i tvenne punkter. Den ena var arbetarnes fordran på afskaffande af alla personliga kontrakt, som arbetsgifvarne börjat införa allt sedan den 7 veckor långa strejken år 1902 för att ej i händelse af bristande uppgörelse med arbetarne om de kollektiva villkoren nödgas inställa rörelsen. Den andra tvistepunkten var arbetarnes kraf på företrädesrätt till arbete för organiserade arbetare. Då samtliga 5 arbetsgifvar vägrade att ingå på dessa villkor, utbröt strejk först hos en arbetsgifvare den 27 april, därefter hos trenne andra den 19 maj och hos den femte den 26 maj. Striden omfattade då 174 arbetare, af hvilka 33 varit bundna genom personliga kontrakt. Innan striden blef allmän, hade arbetsgifvarne vid sammanträde den 9 maj gjort några medgifvanden, i det de endast fordrade kontraktsbundna arbetare vid kapsågarne, två man vid hvarje, samt att organiserade arbetare ej skulle vägra arbeta tillsammans med oorganiserade. Å sin sida framställde arbetarne den 24 maj ett sista medlingsförslag, nämligen att punkten om företrädesrätt för organiserade skulle utgå och förekommande arbeten tillförsäkras alla lika. Likväl utbröt öppen strid, som pågick ända till den 14 augusti, då öfverenskommelse träffades, hufvudsakligen på de villkor, som arbetsgifvarne fram-

ställt strax vid början af strejken. Dessa villkor voro: fri och oinskränkt föreningsrätt, lika rätt till arbete för alla samt personliga aftal endast för tvenne arbetare vid hvarje kapverk. *År 1904.*

N:o 73. Stenhuggare i Bohuslän.

De organiserade gatstenshuggeriarbetarne i Bohuslän uppsade under detta år den till den 1 maj 1904 gällande prislistan med yrkande i hufvudsak på några procents förhöjning å priserna för de tyska stensorterna, men däremot erbjudande reducering å priserna för engelsk gatsten. Till svar härå utarbetade arbetsgifvarne ett motförslag, hvori yrkades, att den engelska gatstenen skulle helt strykas från prislistan och att priset för tysk sten skulle nedsättas med 5 % å gällande taxa.

Delegerade för båda parterna höllo den 13 april möte i Göteborg, hvarunder arbetsgifvarne frångingo sin fordran på prisnedsättning för tysk sten, hvaremot arbetarne såsom villkor för fortsatta underhandlingar fasthöllo vid beviljandet af *någon* förhöjning å denna stensort. Då detta villkor emellertid ej af arbetsgifvarne godkändes, afslutades förhandlingarne utan uppgörelse.

I en den 13 april dagtecknad skrifvelse meddelade nu 8 af de genom konflikten berörda firmorna sina arbetare, att »därest den normalprislista för gatstenshuggeriarbete, som af oss erbjudits, icke blir af gatstenshuggeriarbetarnes fackorganisation inom den 1 maj 1904 antagen till efterrättelse för en tid af minst ett år från nämnda dag, skola vi från arbete vid alla våra gatstenshuggerier inom Bohuslän utestänga hvarje arbetare, som icke rättar sig efter prislistan och skriftligen förbinder sig att, så länge han hos oss har arbete och intill dess ny gemensam prislista för gatstenshuggeriarbete aftalats, icke på något sätt deltaga i eller understödja fackorganisationerna, äfvensom hvarje arbetare, som öfverträder afgifven dylik förbindelse.»

Behandlande denna skrifvelse vid ett möte den 26 april (i Lysekil), antogo arbetarne följande resolution: »Såväl organiserade som icke organiserade arbetare uttala sin skarpaste protest och förkastelsedom öfver den af arbetsgifvarne uppsatta promemorian och uttala enhälligt att under inga omständigheter underteckna slafkontrakt, utan uppträda som en man för att genomdrifva de rimliga fordringar, som blifvit af arbetarne framställda.»

Den 29 och 30 april pågick slutuppgörelse vid samtliga af konflikten berörda stenhuggerier. För de cirka ett tusen arbetare, som, organiserade eller ej, icke gått in på arbetsgifvarnes fordringar, blefvo sålunda dessas arbetsplatser fr. o. m. den 2 maj stängda.

Från arbetarnes sida vidtogos nu genast åtgärder för en effektiv blockad mot utskęppningen af då färdighuggen sten för att därmed öfva största möjliga tryck på arbetsgifvarne. Denna blockad vållade många olägenheter och slitningar mellan arbetsgifvarne och de utestängda arbetarne. Efter flera fruktlösa försök till uppgörelse sammanträdde äntligen den 29 november ombud för båda parterna i Uddevalla för åstadkommande af slutlig uppgörelse. Öfverenskommelse träffades och blef arbetet upptaget den 5 december på de villkor, att arbetarne erhöilo till största delen den begärda förhöjningen å tysk gatsten, men fingo priserna för engelsk sten i afsevärd mån reducerade.

N:o 85. Grufarbetare i Tuolluocara.

På grund af förändradt arbetssystem från den 1 april utfärdade arbetsgifvaren ny prislista för arbetarne, men förklarade sig dessa missnöjda härmed och önskade förhöjda pris. Detta afslog emellertid arbetsgifvaren, emedan prisen voro de i trakten gällande och därför att arbetet var af tillfällig natur och i hvarje fall skulle upphöra i början af maj. Arbetet fortsattes, sedan dessa upplysningar lämnats, enligt arbetsgifvarens prislista. Arbetet afslutades den 7 maj, och meddelades, att en del af arbe-

År 1904. tarne kunde senare erhålla sysselsättning, bestående i anläggande af en linbana mellan Tuolluvaara och Kiruna (c:a 5 km.) Då arbetarne skulle börja arbetet för linbanan, uppmanades de af ombud för Grufarbetareförbundet att icke arbeta, enär arbetsplatsen var förklarad i blockad. Arbetarne lämnade nu arbetet, och blef blockaden aflyst först den 21 juni, då arbetsgifvaren beredde annat arbete åt omkring 50 af de förutvarande arbetarne och de flesta af arbetarne vid linbaneanläggningen återtogos i arbetet. Angående prislistan bestämdes, att denna fråga skulle hvilas, tills permanent grufter drift blifvit införd vid Tuolluvaara, då arbetsprisen skulle bestämmas efter samma grunder som i Kiruna.

N:o 122. Garfveriarbetare i Nättraby.

Arbetarne, som förut icke varit organiserade, hade, påverkade af kamrater från Landskrona, bildat en fackförening. I juni 1904 besökte fackförbundets förtröendeman arbetsgifvaren i syfte att få föreningsrätten erkänd och — enligt arbetsgifvarens uppgift — en förbindelse af honom att icke utan fackföreningens medgifvande antaga och afskeda arbetare. Arbetsgifvaren ville icke träffa någon öfverenskommelse med fackföreningen, såsom varande icke juridisk person, eller fördrade deposition af en större summa såsom garanti mot aftalsbrott (enligt egen uppgift). Under gifna förhållanden ville han endast träffa öfverenskommelse med hvarje arbetare särskildt och tillsade de arbetare att sluta, som endast genom fackföreningen såsom mellanhand ville framställa sina yrkanden. Till följd häraf upphörde de flesta af arbetarne, 33 till antalet (enligt arbetsgifvaren 37 å 38), den 27 juni med arbetet och återgingo icke inom af arbetsgifvaren förelagd betänketid. Tvisten rörde således icke något sakligt spörsmål, utan var en strid om föreningsrätten.

Denna arbetskonflikt ådrog sig särskild uppmärksamhet genom de demonstrationer, som sedan ägde rum å orten, samt åtgärden att låta häkta arbetarnes förtröendeman och en fackföreningsmedlem äfvensom anställa åtal mot dem. De båda häktade försettes efter 16 dagar på fri fot samt förde sedan mot vederbörande kronofogde ansvarstalan för olaga häktning och tjänstefel, ett yrkande i hvilket riksdagens justitieombudsman instämde. Genom af Kungl. Maj:t d. 11 okt. 1906 fastställd dom förklarades häktningsåtgärden ha varit olaglig samt ogillades åtalet mot arbetarne. Kronofogden ådömdes bötesstraff för olaga häktning och oförstånd i tjänsten; yrkandet om ansvar för obefogadt åtal ansågs däremot ej kunna bifallas.

Vid läderfabriken blef sedermera icke öfverenskommelse träffad, och har arbetet fortgått med oorganiserade arbetare.

N:o 126. Landtarbetare i Skåne.

I början af juli 1904 utbröto tvistigheter mellan arbetsgifvare och arbetare vid en del större gårdar i Skåne, där betodling bedrefs. Vid Marsvinsholm med arrendegårdar nedlades arbetet den 4 juli, och gällde striden arbetarnes fordran om förhöjning af daglönen med 25 öre. Sedermera utbredde sig konflikten, så att den slutligen omfattade 16 arbetsgifvare, organiserade i »Skånska landtmännens arbetsgifvareförening», och c:a 420 arbetare. Under stridens lopp trädde alltmer spörsmålet om arbetarnes föreningsrätt i förgrunden, medan lönefrågan mindre beaktades. En del arbetsgifvare uppställde nämligen såsom villkor för förhandling i lönefrågan, att arbetarne skulle utträda ur Skånska landtarbetareförbundet. Vid några gårdar förekom lockout, i det arbetsgifvarne icke ville behålla arbetarne på andra villkor än föreningsrättsförbud. Härpå svarade landtarbetareförbundet med blockad af de gårdar, där lockout ägt rum.

Stridens karaktär skärptes genom att arbetsgifvarne i stor skala importerade galiziska eller polska arbetare i de strejkandes ställe. Dock blefvo de flesta konflikterna af kort varaktighet, endast fyra räckte öfver två månader; en af dessa, strejken vid Lindholmens gård, pågick från den 24 oktober 1904 till den 4 augusti 1905. Enligt

uppgift från sekreteraren i Skånska landtmännens arbetsgivarförening slutade striden *År 1904.* med nederlag för arbetarne, hvad gäller föreningsrättens erkännande, men löneförhöjning blef i några fall delvis beviljad.

N:o 154. Bleck- och plåtslageriarbetare i Stockholm.

I bleck- och plåtslagarefacket i Stockholm uppstod på eftersommaren 1904 tvist rörande lärlingslöner. Arbetarne ansågo att tvenne arbetsgifvare brutit mot aftalets bestämmelser, medan arbetsgifvarne höllo före, att aftalets bestämmelser härvid ej voro tillämpliga. De senare föreslogo, att tvisten jämlikt aftalet skulle hänskjutas till skiljenämnd, men arbetarne ville ej underkasta sig skiljedom, emedan de utan vidare höllo sin tolkning af aftalet för riktig. På grund häraf nedlades arbetet den 8 augusti vid tvenne verkstäder af 28 arbetare och förklarades blockad mot arbetsplatserna. De arbetsgifvare, som voro anslutna till Sveriges Bleck- och plåtslageriarbetsgivarförbund, svarade den 24 aug. med allmän lockout inom förbundets första distrikt, hvarigenom c:a 520 arbetare utestängdes. Sedan striden pågått en månad, blef en förhandlingskommitté tillsatt, i hvilken äfven representanter för resp. hufvudorganisationer, Centrala arbetsgivarförbundet och Landsorganisationen, deltog. Därinom enades man om upphäfvande af all blockad den 8 oktober på följande villkor: i fråga om de fyra lärlingslöner striden gällt, fingo arbetarne sina kraf uppfyllda i tvenne fall, arbetsgifvarne i ett, medan i det fjärde kompromiss träffades. Lockouten upphäfdes den 10 oktober, och arbetet återupptogs omedelbart.

N:o 158. Sågverksarbetare i Sörvik.

Vid justeringen af sågade trävaror användes vid sågverket s. k. vändpojkar, hvilkas uppgift hade varit att på staplarne före justeringen vända alla bräder med rotändan åt samma håll, hvarigenom en och annan fot af brädans längd kunde vinnas vid bestämmandet af längden. Sedermera hade vändpojkarne af justeringsarbetarne börjat användas att endast frambära bräderna, så att någon tid för brädans vändning ej blef öfver. På grund häraf ansåg bolaget det vara en förlust att använda vändpojkar och indrog dessa platser. Från arbetsgifvaren uppgifves äfven, att vändpojkar icke användes vid de flesta sågverk.

Justerarne nedlade då d. 13 aug. 1904 arbetet under påstående, att deras arbetsförtjänst genom vändpojkarne borttagande reducerades med c:a 40 procent; ackordspriset vid justeringen var nämligen öfverenskommet utan hänsyn till, om vändpojkar användes eller ej. Då arbetsgifvaren hade flera fartyg under lastning, för hvilka justeradt virke behöfdes, anmodades lastarne att utföra justeringen, hvilket de dock vägrade. Därefter anmodades sågverkspersonalen, men den ställde sig solidarisk med brädgårdsmanskapet. På detta sätt inställdes arbetet vid hela arbetsplatsen. Förhandlingar inleddes nu, och lofvades justeringsarbetarne att återfå de gamla arbetsvillkoren, men såsom villkor för sågverkspersonalens återtagande sattes 10 % lönereduktion. På detta ville arbetarne ej ingå, hvarför de definitivt nedlade arbetet.

Arbetsinställelsen omfattade 76 arbetare, af hvilka ett 20-tal voro organiserade vid konfliktens utbrott och de öfriga därefter anslöto sig till Sv. sågverksindustriarbetareförbundet och genom detta förklarade arbetsplatsen blockerad. Innan allmän anslutning till fackföreningen skett, framlämnade arbetarnes kommitterade ett medlingsförslag på grundval bl. a. af vändpojkarne borttagande och någon löneförhöjning (12 %) för justerarne, men detta antogs icke af arbetsgifvaren. I medlingsförlaget begärdes äfven oinskränkt föreningsrätt och blef detta efterhand det egentliga spörsmål, om hvilket striden rörde sig. Bolaget synes hafva varit villigt att erkänna föreningsrätten på villkor, att bolaget hade rätt i sin tjänst antaga äfven oorganiserade, hvilka ej

År 1904. fingo trakasseras af de andra, medan arbetarne i en sådan bestämmelse sågo ett hot mot föreningsrätten.

Emellertid anslöto sig arbetarne allmänt till fackföreningen och sökte inleda nya underhandlingar på basis af förut framställda villkor. Men nu ställde sig arbetsgifvaren absolut afvisande och fordrade såsom villkor för förhandlingar utträde ur fackföreningen, hvarigenom all utsikt till konfliktens biläggande syntes utesluten. Äfven ett förslag af arbetarne att hänskjuta tvisten till skiljedom förkastades. Disponenten började nu antaga nytt folk i de andras ställe och afhyste från bolagets bostäder äldre arbetare, som innehafte sådana: 14 arbetare med hustru och barn drabbades däraf.

Under konfliktens lopp antog striden en alltmera hårdnackad karaktär och stridigheter förekommo mellan de gamla och de nyanställda arbetarne, så att ordningsmakten vid flera tillfällen måste inskrida. Först den 12 maj 1905 träffades en öfverenskomelse, hvarefter arbetet återupptogs den 15 maj.

I hvad rör föreningsrätten innehöll öfverenskommelsen följande:

Arbetarne äga rättighet tillhöra hvilken förening de önska på följande villkor.

a) Arbetets frihet skall från båda sidor ovillkorligen respekteras.

b) Bolaget har rättighet att arbeta med oorganiserade arbetare.

c) De organiserade arbetarne få icke trakassera de oorganiserade arbetarne eller bolagets män eller vice versa.

d) De organiserade arbetarne få icke deltaga i eventuellt uppstående storstrejk eller sympatistrejker rörande tvister på andra platser.

Afföningsvillkoren blefvo desamma som före konflikten, och af arbetarne återtogos 45 i arbete, däraf en del omedelbart.

N:o 177. Spårvägspersonal i Norrköping.

Såväl elektricitetsverket som spårvägen är stadens egendom, men driften upprätthålles af »Allgemeine Elektrizitäts Gesellschaft». Driften hade nyligen begynt, nämligen den 10 mars 1904, och utgjorde lönen till en början 70 kr. pr månad jämte fri uniform, försäkring mot olycksfall och sjukdom, fyra fridagar i månaden etc., om hvilket allt kontrakt fanns upprättadt med personalen.

Personalen organiserade sig snart till en fackförening — Norrköpings spårvägs-personals fackförening —, som i september 1904 framställde begäran om löneförhöjning, hvilket också beviljades med 5 kr pr månad.

Strejken, som utbröt den 1 oktober 1904 utan egentliga förhandlingar, berodde därpå att en af personalen, ordförande i fackföreningen, afskedades för tjänstefel, hvilket af de öfriga tolkades såsom angrepp på föreningsrätten. Af 24 vagnförare och konduktörer nedlade 21 arbetet; personalen i maskin- och vagnshallen samt verkstaden berördes icke. Till följd af strejken måste driften inställas under tiden 4—12 oktober samt den 16 oktober, men upprätthölls för öfrigt med nyengagerad personal, hvilken äfven sedan fick kvarstanna i stadens tjänst. Detta s. k. strejkbryteri medförde åtskilliga oordningar och våld mot person och egendom förekom, så att ordningsmakten vid flera tillfällen måste inskrida.

På uppmaning från arbetarehåll erbjöd stadens borgmästare sin medling. Sedan ett par förberedande förhandlingar ägt rum, öfvertogs de vidare förhandlingarna af å ena sidan Landssekreterariatet, å andra sidan direktionen för Allg. Elektr. Gesellschaft. Arbetsgifvaren fasthöll sin fordran, att den ofvannämnde afskedade personen ej skulle återtagas, men förpliktigade sig att successivt till den 1 febr. 1905 återtaga de öfriga strejkande. I uppgörelsen, som undertecknades den 19 november, ingick äfven att föreningsrätten skulle lämnas fri och oförkränt. Öfver hufvud måste konflikten till ej ringa del ha berott på missförstånd och föranledts af bristande villighet att förhandla innan utbrottet.

N:o 11. Järnvägsbyggnadsarbetare vid Stockholm—Djursholmsbanan.

År 1905.

Vid förda underhandlingar mellan arbetsgifvaren och arbetarnes kommitterade framställde de senare-i hufvudsak följande fordringar.

1. Garanterad timpenning af 50 öre.
2. Fria resor till och från arbetsplatsen.
3. 100 % löneförhöjning för nattarbete.

Arbetsgifvaren fasthöll vid det förut tillämpade ackordslönesystemet, som han dock erbjöd sig att reglera; detta lämnade arbetarne enligt deras egen uppgift en dagsinkomst af mellan 3:25 kr. och 3:50 kr., hvarifrån afgick 70 öre för reseavgifter.

Konflikten afvecklades på så sätt, att arbetet öfverläts till en bland arbetarne bildad kooperativ förening, som förband sig att inom viss tid fallborda arbetet. Till dess skulle arbetsgifvaren innehålla 15 % af arbetslönen, hvaremot han förpliktigade sig att tillhandahålla arbetsmaterial, kostnadsfritt transportera föreningens arbetare och förskottera medel till olycksfallsförsäkring. Mellan den kooperativa föreningen och arbetarne träffades ett aftal med bestämmelser om bl. a. 50 öres garanterad minimitimpenning, 50 % förhöjning för tillfälligt öfvertidsarbete, vissa kostnadsfria reseturer för arbetarne till och från arbetsplatsen m. m.

N:o 14. Arbetare vid strå- och filthattfabrik i Malmö.

Till biträde vid appretering af hattar anställdes en minderårig kvinnlig arbetare. De fackbildade manliga arbetarne ansågo detta vara ett intrång i deras rättigheter och nedlade arbetet.

Strejken ledde till, att arbetsgifvaren måste underteckna en förbindelse att ej använda kvinnlig arbetskraft till appretering, likväl på villkor att samma princip tillämpades vid landets öfriga hattfabriker.

N:o 16. Skorstensfejare i Stockholm.

Arbetsgifvaren hade antagit en ny arbetare med förbigående af en, som förut haft tillfällig anställning, men som han af flera skäl ansåg mindre lämplig. Detta ansågo arbetarne strida mot en inom yrket gällande princip vid anställande af fasta arbetare och genomdrefvo efter en kortare arbetsnedläggelse sin fordran, att den förut anställde skulle erhålla platsen.

N:o 21. Mureriarbetsmän i Stockholm.

Medlemmar af arbetarnes fackförening fordrade, att två förmän, som tillhörde Svenska arbetareförbundet skulle afskedas och förklarade, då detta vägrades, arbetsplatsen i blockad, enär ifrågavarande förmän »icke uppgjort sitt mellanhavande» med fackföreningen.

Genom enhälligt skiljedom förklarades blockaden oberättigad och förorsakad genom »felaktiga rapporter».

N:o 24. Skoarbetare i Stockholm.

Vid inträffad arbetsbrist blefvo samtliga arbetare å tillskärareafdelningen utom en permitterade. Stödjande sig på en föreskrift i arbetsaftalet, att vid arbetsbrist arbetstiden skulle inskränkas, så att afskedanden och väntning i största möjliga mån undvekes, fordrade arbetarne, att sysselsättning skulle beredas dem *alla*, så långt arbetstillgången medgäffe.

Med organisationens tillhjälp genomdrefvo de omsider sin fordran.

Arbetarnes yrkande på en missaglig förmans afskedande resulterade i ett löfte om rättelse i händelse framdeles missförhållanden skulle yppa sig.

År 1905.

N:o 25. *Skoarbetare i Vänersborg.*

Denna långvariga konflikt inleddes med, att arbetarne den 2 febr. 1905 inlämnade ett förslag till »allmänna bestämmelser» med minimilönsatser, 9 timmars arbetsdag och ackordspriser m. m.

Enligt arbetsgifvarens beräkningar uppgick den föreslagna höjningen för ackordsarbeten till c:a 25 %.

I skrifvelse den 16 februari svarade arbetsgifvaren utan någon motivering, att fordringarna ej godkändes.

Genom skoarbetareförbundets förtroendeman inleddes sedan förhandlingar, men de strandade på att arbetsgifvaren ej ville ingå på muntliga underhandlingar.

Den 23 februari utbröt öppen konflikt, omfattande c:a 400 organiserade arbetare. Striden utvidgades den 22 juni till en samma arbetsgifvare tillhörig fabrik i Lundby, därstädes omfattande 57 organiserade arbetare. Anledningen var, att den af arbetarne blockerade Vänersborgsfabriken utsände skor i marknaden, stämplade med Lundbyfabrikens märke.

Striden fördes därefter med stor häftighet, å arbetarnes sida medelst blockad och bojkottnings af båda fabrikenas alster. Först efter 10 månader kommo muntliga underhandlingar till stånd under förmedling af Svenska arbetsgifvareföreningen å ena sidan, Sv. skoarbetareförbundet å den andra. Dessa förhandlingar strandade likväl, enär man ej kunde enas om villkoren för de strejkandes återtagande i arbetet. Liknande resultat hade flera försök att bilägga tvisten.

Omsider efter det konflikten pågått i 14 månader, lyckades man den 29 maj 1906 uppnå en öfverenskommelse, hvars hufvudpunkter voro, att 150 af de i Vänersborgskonflikten indragna arbetarne skulle återtagas inom en tid af tre månader och de öfriga intill den 1 april 1907 äga företrädesrätt framför andra vid lediga platser besättande. I fråga om Lundbyfabriken bestämdes, att 40 stycken skulle återtagas inom en månad efter konfliktens slut, de öfriga äga företrädesrätt till den 1 april 1907. Äfven öfverenskoms om tvisters hänskjutande till en skiljenämnd af tre personer.

I realfrågorna innebar resultatet i de flesta punkter en kompromiss. Ackordspriser i hufvudsak lika med de vid öfriga skofabriker i landet gällande fastställdes i ett kollektivt aftal. Likaså stipulerades däri om minimilön, arbetstid, öfvertidsprocent m. m.

N:o 32. *Sömmerskor i Stockholm.*

Denna konflikt gällde uteslutande föreningsrätten; alla arbeterskor, som anslutit sig till en nybildad fackförening, afskedades. Tvisten har ej blifvit principiellt bilagd. Nya arbeterskor hafva antagits i stället för de gamla, som erhållit sysselsättning på andra håll.

N:o 40. *Byggnadsarbetare i Malmö.*

De organisationer, som närmast berördes af denna omfattande konflikt, voro å arbetsgifvarnes sida Malmö byggmästareförening och Malmö nya byggmästareförening och å arbetarnes sida Svenska murareförbundets afdelning i Malmö (murare), Svenska träarbetareförbundets afdelning i Malmö (byggnadssnickare och timmermän) samt Svenska grof- och fabriksarbetareförbundets afdelning i Malmö (mureriarbetsmän).

För alla tre arbetarekategorierna förefunnos äldre aftal, gällande till den 1 april 1905, och hade dessa aftal i vederbörlig ordning blifvit uppsagda samt underhandlingar om nya aftal inledda. Innan sådana blifvit träffade, etablerade mureriarbetsmännen den 27 mars 1905 partiell strejk, omfattande 7 arbetsgifvare och c:a 60 arbetare.

Arbetarnes fordringar voro i hufvudsak vid konfliktens utbrott 40 öres timlön, 9 timmars arbetsdag samt olycksfallsförsäkring å 2 kr. pr dag.

Arbetsgifvarne, som endast ville ha uppgörelse på basis af gemensamma underhandlingar i alla tre facken, besvarade den partiella strejken med lockout under loppet af april månad. Därigenom blefvo 471 grofarbetare utestängda. År 1905.

Sedan underhandlingarne med mureriarbetsmännen afbrutits, fortsattes de med murare och träarbetare samt ledde till aftals träffande med murarne (28 april 1905), men däremot ej med träarbetarne. Dessa senare gjorde dock icke strejk, men såväl murare som träarbetare blefvo till följd af den mot mureriarbetsmännen riktade lockouten i stor utsträckning utan arbete. Arbetsinställelsens menliga verkningar sträckte sig ock vida utöfver själfta byggnadsfacken. Särskildt må omnämnas, att påbörjandet af en mängd beramade större kommunala arbetsföretag till följd af konflikten blef undanskjutet.

Den 9 maj återupptogs förhandlingar mellan delegerade för arbetsgifvarne och mureriarbetsmännen. Därvid behandlades frågan om arbetstidens längd, hvarvid man likväl icke nådde enighet. Arbetarne frånträdde sedan sin fordran på arbetstidens förkortning, och den 30 maj begyntes underhandlingar om timlönen. Men ståndpunkterna voro så vidt skilda, att man tills vidare uppgaf hvarje tanke på uppgörelse. Lika resultatlösa blefvo underhandlingar, som i september månad ägde rum, där Landsorganisationens ordförande deltog. Ännu i december månad, då hemställen under hand gjordes till parterna om nya förhandlingars upptagande under vissa, närmare angifna former, förhöll sig parterna å båda sidor tämligen afvisande.

I januari månad 1906 erbjöd, på anmodan af civil- och finansministrarne, förste aktuarien Elmquist i Kommerskollegium sin medling. Såväl arbetsgifvarnes som arbetarnes delegerade förklarade sig villiga att antaga medlingen, och förhandlingarna togo omedelbart (den 29 januari) sin början under den utsedde medlarens ordförandeskap.

Underhandlingar fördes samtidigt mellan byggmästarnes delegerade samt träarbetarnes och mureriarbetsmännens delegerade. För murarnes vidkommande var, såsom ofvan nämnts, aftal redan träffadt.

Frågorna om arbetstidens längd och timlönen erbjödo de största svårigheterna. Emellertid voro underhandlingarna i grofarbetarefacket redan den 2 februari så långt fortskridna, att ett förslag till allmänt aftal kunde aflåtas att af organisationerna förkastas eller antagas. Byggmästareföreningarna antogo förslaget oförändradt, men mureriarbetsmännen endast under förutsättning, att vissa förändringar gjordes beträffande öfvergångstiden för förhöjningarna i timlönen. I afseende å slutbeloppen af timlönen hade däremot arbetarne icke något att erinra. Emellertid måste förhandlingarna inom detta fack tills vidare anses vara afbrutna.

Under tiden hade förhandlingarna mellan byggmästarna och träarbetarne fortgått och resulterat däri, att förslag till aftal rörande de s. k. allmänna bestämmelserna förelåg färdigt den 7 februari. Såväl byggmästarna som träarbetarne antogo förslaget, som den 13 februari undertecknades att omedelbart träda i kraft.

En förutsättning för aftalets fortsatta giltighet var dock, att de vidlyftiga ackordsprislisorna för trä- och timmermansarbeten skulle föreligga fullständigt utarbetade senast den 1 april 1906.

Nåddes icke enighet uti en eller flera punkter af prislisorna, skulle ordföranden i sista hand afkunna skiljedom.

I början af april 1906 blefvo de ifrågavarande ackordsprislisorna slutbehandlade. Undertecknandet skedde den 6 april.

Samma dag det allmänna aftalet mellan byggmästarna och träarbetarne undertecknades, lyckades ordföranden förmå byggmästarnes delegerade att till mureriarbetsmännens delegerade aflåta en skrivelse, däri de förklarade sig villiga att införa sina resp. föreningar tillstyrka ett tillmötesgående i hufvudsak af mureriarbetsmännens senast gjorda framställning med afseende å de första förhöjningarna i timlönen. Detta erbjudande biträdades af såväl arbetarnes som arbetsgifvarnes organisationer, hvarefter det allmänna aftalet mellan byggmästarna och mureriarbetsmännen under-

År 1905. tecknades den 15 februari. Sedan ackordsprislistan för mureriarbetsmän blifvit fullbordad den 16 februari och omedelbart undertecknad å organisationernas vägnar, tillkännagåfvo underhandlingsdelegerade, att något hinder ej vidare förelåg för byggnadsarbetets omedelbara återupptagande.

Därmed var den långvariga konflikten bragt ur världen.

Genom aftalen fastställdes följande timlöner:

för murare

under tiden 1 april 1905 till 1 april 1906	46 öre
» » 1 » 1906 » 1 » 1907	48 »
» » 1 » 1907 » 1 » 1908	49 »
» » 1 » 1908 » 1 » 1909	50 »

för byggnadsträarbetare

till den 1 april 1906	45 öre
från 1 april 1906 till 1 okt. 1906	47 »
» 1 okt. 1906 » 1 april 1907	48 »
» 1 april 1907 » 1 » 1908	49 »
» 1 » 1908 » 1 » 1909	50 »

för mureriarbetsmän

till 1 okt. 1906	37 öre
från 1 okt. 1906 till 1 april 1907	38 »
» 1 april 1907 » 1 » 1908	39 »
» 1 » 1908 » 1 » 1909	40 »

Arbetstiden fastställdes till 10 timmar hvarje helgfri dag under sommarmånaderna, men under vintermånaderna mars och oktober 9½ t, febr. och nov. 8 t. samt jan. och dec. 7 t.

N:o 44. Bleck- och plåtslagare i Borås.

Arbetsgifvaren afskedade en arbetare, emedan han agiterade för fackföreningen. Flera afskedanden följde sedan.

I en skrivelse anhöll arbetarnes organisation om arbetarnes återtagande, och då nekande svar följde, utbröt öppen konflikt. Något aftal i egentlig mening existerade ej.

Genom förmedling af fackförbundets förtroendeman löstes konflikten i hufvudsak på de villkor, att de strejkande återtogos och full frihet lämnades dem att tillhöra organisationen.

N:o 47. Skrädderiarbetare i Nyköping.

Gällande prislista uppsades vederbörligen af fackföreningens afdelning på platsen och skriftliga underhandlingar inleddes om ny. Då dessa ej ledde till resultat, försöktes muntliga förhandlingar, men dessa strandade på arbetsgifvarnes vägran att underhandla i »Folkets hus» i staden.

Arbetarnes hufvudfordran var vissa förhöjningar i ackordsprislistan. Arbetsgifvarne uppgifva därjämte, att veckolönsarbetarne fordrade 16 kr. minimiveckolön och 10 timmars arbetsdag.

Genom kompromiss enades man om ett 3-årigt arbetsaftal med vissa förhöjningar för ackordsarbete.

Veckoarbete skulle fortfarande ersättas efter särskild öfverenskommelse.

N:o 52. Snickeriarbetare i Emmaboda.

Två arbetare, som tillhörde styrelsen i en på platsen nybildad fackförening, afskedades af arbetsgifvaren. I anledning häraf utbröt en konflikt, som af arbetsgifvaren karaktäriseras som strejk, af arbetarna såsom lockout. En skrivelse tillställdes ar-

betarne, i hvilken arbetsgifvaren fordrade, att de skulle förbinda sig ej tillhöra fackförening. År 1905.

Resultatet blef en seger för arbetarne, i det att arbetsgifvaren skriftligen medgaf full föreningsrätt.

N:o 59. Mekaniska verkstadsarbetare i hela riket.

Redan under sommaren 1903 inträffade en allmän lockout inom den mekaniska verkstadsindustrien, närmast föranledd af en gjutarestrejk vid en mindre verkstad i Skåne (Hvilan), men indirekt af den anledning att arbetarne på flera platser påyrkade kollektiva löneförbättringar i samband med garanterandet af en viss minimilön. Sedan en förhandlingskommitté blifvit tillsatt (i juli 1903), återupptogs arbetet inom kort, efter det man hänskjutit tvisten vid Hvilan till afgörande genom skiljedom samt beslutat att vidare förhandla om vissa från arbetarnes sida framställda lönekräf. Sistnämnda förhandlingar ledde dock icke till något resultat, utan ställdes på framtiden. Åt en särskild kommitté uppdrogs emellertid att utarbete

1) förslag till en s. k. förhandlingsordning till förekommande af öppna konflikter, samt

2) förslag till principiella bestämmelser om minimilöner, lärlingsutbildning, ackordsarbete m. m.

Dessa förslag förelägo färdiga i december 1903, då de af den s. k. förhandlingskommittén med tillstyrkande i hufvudsak öfverlämnades till organisationerna. I mars 1904 sammanträdde förhandlingskommittén ånyo, då man efter vidtagande af ett antal, hufvudsakligen af verkstadsföreningen påyrkade ändringar, enades om slutliga förslag till öfverenskommelser. Förslagen tillstyrktes enhälligt till antagande och blefvo i april 1904 antagna af fackförbunden. Verkstadsföreningen påyrkade däremot först och främst införande i aftalet af ett tillägg till bestämmelsen om, att »föreningsrätten skall lämnas oförkränkt», innebärande att arbetarne icke ägde rätt vägra arbeta tillsammans med sådana arbetare, som voro oorganiserade eller tillhörde annan organisation. Denna senare bestämmelse fruktade arbetarne kunde misstolkas såsom innebärande en förbindelse från deras sida att respektera s. k. strejkbrytare. Ett ändringsförslag från arbetarne afvisades af verkstadsföreningen och förhandlingsarbetet var därmed tills vidare afbrutet.

Senare medgaf verkstadsföreningen, att förhandlingar upptogos enbart om lärlingsutbildning och minimilöner i detalj. En ny förhandlingskommitté, som utsetts för nämnda ändamål, sammanträdde i februari 1905 och uppdrogs då åt en subkommitté att utarbete förberedande förslag i berörda ämnen. På förekommen anledning fann sig emellertid förhandlingskommittén föranlåten att utöfver det densamma gifna uppdraget upptaga frågan om förhandlingsordningen och uppnåddes nu fullständig enighet om den enda förut omstridda bestämmelsen genom följande beslut:

»Underhandlingskommittén inom den mekaniska verkstadsindustrien har denna dag enats om att föreslå organisationerna att godkänna det af förhandlingsnämnden den 19 mars 1904 afgifna förslag till öfverenskommelse angående bestämda former för behandling af framställningar och arbetstvister, därvid dock öfverenskommelsens slutmening bör erhålla följande förändrade lydelse:

Sveriges verkstadsförening och vederbörande fackförbund, som äro ense därom att föreningsrätten skall lämnas oförkränkt i alla afseenden af såväl arbetsgifvare och arbetare som deras resp. organisationer, förbinda sig i och med undertecknandet af förestående öfverenskommelse, att efter bästa förmåga samverka för att lugna och stabila arbetsförhållanden må blifva rådande inom den mekaniska verkstadsindustrien, äfvensom för att alla till de respektive organisationerna anslutna medlemmar och underafdelningar må ställa sig förestående öfverenskommelse samt i enlighet därmed träffade aftal och beslut till noggrann efterrättelse, så att störande afbrott genom arbetsin-

År 1905. ställelser, af hvad slag det vara må, i största möjliga utsträckning för framtiden undvikas.

Detta förslag har biträddts af samtliga närvarande, som förbinda sig att hos sina respektive organisationer förorda förslagets antagande.

Underhandlingskommittén uttalar tillika önskvärldheten af, att denna del af öfverenskommelserna mellan organisationerna må föreligga godkänd senast vid utgången af innevarande månad, då kommittén ånyo sammanträder för att behandla de förslag till öfverenskommelser angående minimilöner, lärlingsförhållandenas ordnande m. m., hvilka kommittén uppdragit åt särskilda delegerade att utarbete, och komma de förslag i dessa frågor, hvarom kommitterade då kunna enas, att omedelbart öfverlämnas till organisationerna för öfverenskommelsers träffande.»

Verkstadsföreningens delegerade inom kommittén hade den uppfattningen, att förhandlingsordningen, sedan nu fullständig enighet om dess affattning blifvit uppnådd, borde antagas af organisationerna för att omedelbart tillämpas — ehuru ej på de pågående förhandlingarna — hwaremot flertalet arbetaredelegerade framhöllo, att de väl kunde tillstyrka sina resp. organisationer att redan nu godkänna förhandlingsordningen i föreliggande skick — hvarigenom en viktig del af förhandlingsarbetet vore undanjordt —, men att densamma icke borde undertecknas att träda i kraft förrän samtidigt med undertecknandet af det aftal om lärlingsutbildning och minimilöner, hvarom nu särskilda underhandlingar vore inledda.

Denna förklaring motiverades med fruktan för, att lösningen af dessa realfrågor eljes skulle blifva ytterligare undanskjuten.

Arbetareorganisationerna beslöto ock i enlighet med den af deras delegerade uttalade meningen att väl godkänna förhandlingsordningen, men att med dess undertecknande skulle anstå, tills man enats om det under utarbetande varande aftalet om minimilöner och lärlingsutbildning. Verkstadsföreningen antog åter utan vidare förhandlingsordningen i slutet af februari.

Den ofvannämnda subkommittén hade dessförinnan omedelbart gått till sitt arbete, och dess betänkande förelåg i början af mars, innefattande förslag till lärlingsbestämmelser, lärlingskontrakt och en del öfriga stadganden äfvensom en gruppering af arbetsställena med anledning af det beramade införandet af minimilöner samt slutligen vissa redaktionella ändringar i förslaget till förhandlingsordning. Däremot hade inom subkommittén ej kunnat ernås enighet om minimilönernas belopp, enär man å arbetaresidan påyrkat högre minimilöner än arbetsgifvarerepresentanten ansåg sig kunna medgifva.

Någon vidare behandling af subkommitténs betänkande och förslag kom dock aldrig till stånd inom den större förhandlingskommittén.

På grund af den olika uppfattning, som gjort sig gällande om tiden för förhandlingsordningens ikraftträdande, beslöt verkstadsföreningen den 23 mars att »vidare förhandlingar angående lärlingsbestämmelser och minimilöner icke borde äga rum, förr än fackförbunden till omedelbart ikraftträdande antogo den s. k. förhandlingsordningen». Fackförbunden vägrade att ställa sig denna fordran till efterrättelse såsom enligt deras mening stående i strid med förut träffad öfverenskommelse. Förhandlingsarbetet var därmed ånyo strandadt.

Arbetarne framställde nu vissa lönekraf vid en del särskilda verkstäder, men möttes städe af en hänvisning till verkstadsföreningens beslut den 23 mars om förhandlingsordningens ikraftträdande, innan förhandlingarna om minimilöner upptogs.

Detta hade till följd, att partiella strejker under loppet af april och maj månader igångsattes vid en del verkstäder af arbetarne än inom ett, än inom ett annat fack. Mot slutet af maj uppgick de strejkandes antal till inemot 4,000. Verkstadsföreningen förhöll sig tills vidare afvaktande samt beslöt vid sitt årsmöte den 13 maj att lämna fackförbunden öppet att till den 22 maj till omedelbart ikraftträdande antaga förhandlingsordningen samt såsom en följd däraf inställa alla påbörjade strejker.

Därest detta anbud af fackförbunden afböjdes, skulle verkstadsföreningen efter *År 1905.* sagda dag ej vidare anse sig bunden af hittills gjorda erbjudanden, utan skulle då vidtaga de åtgärder, som omständigheterna kunde påkalla.

Det första offentliga medlingsförslaget — ett sådant hade redan i april framlagts af ordföranden i förhandlingskommittén vid en sammankomst af delegerade för båda parterna, ehuru utan resultat — framställdes i medio af maj af en verkstadsägare, hvilken föreslog, att man med undanskjutande af frågan om förhandlingsordningens undertecknande till omedelbart ikraftträdande, skulle upptaga nya förhandlingar om realfrågorna, men detta förslag vann icke verkstadsföreningens bifall.

Ett andra medlingsförslag framställdes på civilministerns uppmaning af Kommerskollegii chef generaldirektör Lagerheim, hvilken erbjöd sin medling under följande förutsättningar:

att fackförbunden skulle häfva strejkerna och under förhandlingarne ej igångsätta några nya sådana;

att verkstadsföreningen skulle låta krafvet på förhandlingsordningens omedelbara ikraftträdande tillsvidare hvilat, samt

att förhandlingarna om realfrågorna skulle bedrivas med sådan skyndsamhet, att resultatet kunde föreligga senast den 20 juli. Fackförbundens delegerade afgåvo ett tillmötesgående svar, men verkstadsföreningen afböjde den erbjudna medlingen till följd af sin »på erfarenhet grundade öfvertygelse om utsiktslösheten för närvarande att genom underhandling med fackförbunden vinna en för industrien antaglig öfverenskomelse angående minimilön och öfriga arbetsvillkor». I ett senare meddelande till pressen angafs som anledning till afböjandet, att verkstadsföreningen ej kunnat uppgifva sin »hufvudsposition i striden, nämligen krafvet på förhandlingsordningens omedelbara ikraftträdande».

Allmän lockout gent emot fackförbundens medlemmar var då proklamerad att träda i verkställighet den 10 juni.

De politiska händelserna i början af juni gåvo anledning till framställandet af ett tredje medlingsförslag af redaktörerna Hildebrand och Hallgren i samråd med förste aktuarien Elmquist och gående ut därpå, att lockouten och strejkerna skulle häfvas och arbetet återupptagas, underhandlingar omedelbart inledas för genomförande af trängande löneförbättringar samt för åstadkommande af ett på gemensamt utförda grundliga utredningar och studier af minimilönefrågan inom den utländska industrien fotadt förslag, hvilket borde föreligga senast i mars 1906, hvarjämte strejker och lockouter ej borde få ifrågakomma före den 1 maj 1906.

Verkstadsföreningen ställde sig icke ovillig emot detta förslag, men fackförbundsrepresentanterna önskade betänketid. De båda redaktörerna riktade då en offentlig vädjan till verkstadsföreningen att för 14 dagar häfva lockouten och under denna tid söka träffa uppgörelse.

Detta förslag afböjdes dock af såväl verkstadsföreningen som fackförbunden. De senare framhöllo, att de återstående tvistefrågorna om lärlingars löner och minimilönernas belopp inom ganska kort tid borde kunna bringas till lösning, men att arbetsinställelserna ej borde häfvas, förrän enighet uppnåtts. Därmed var det tredje medlingsförsöket strandadt.

Under konfliktens lopp hade en särskild kommitté inom verkstadsföreningen sig förelagdt att fortsätta utredningen af frågan angående minimilöner, lärlingsutbildning m. m. Utredningen omfattade äfven frågan om en förenkling af den s. k. förhandlingsordningen. Kommitténs utredning föranledde verkstadsföreningen att på extra allmänt möte den 11 och 12 sept. antaga

dels regler för behandling af tvister mellan arbetsgifvare och arbetare;

dels bestämmelser om minimilöner och om lärlingsutbildning;

dels ock gemensamma ordningsregler för de olika verkstäderna.

År 1905.

Bestämmelserna om föreningsrätten hade följande lydelse: »Medlemmarne i Sveriges Verkstadsförening och samtliga arbetare anställda vid deras verkstäder skola lämna föreningsrätten oförkränkt, d. v. s. att hvarje arbetare äger frihet att tillhöra organisation eller ej, allt efter som honom lämpligt synes; att hvarje arbetsgivarare äger frihet att i sin tjänst antaga hvar och en, antingen denne tillhör fackförening eller icke. Hvarje arbetare, som tager anställning på verkstad tillhörande medlem af Sveriges Verkstadsförening, skall i lön och sämja arbeta tillsammans med arbetskamrater, antingen han eller de tillhöra organisation eller icke.»

I fråga om minimilöner fastslogs, att »berättigad till minimilön är hvarje arbetare, som uppnått 21 års ålder och som visat sig hafva godkänd yrkesutbildning samt arbetat i sitt fack minst 4 år, äfvensom grofarbetare, som uppnått 21 års ålder.»

Genom dessa beslut blefvo onekligen de reala tvistepunkterna om minimilöner och om lärlingars utbildning bragta närmare sin lösning.

Det fjärde och sista medlingsförsöket åvägabragtes på initiativ af civil- och finansministrarne.

En förhandlingskommitté bestående af direktör John Bernström, ingenjör J. Sjöholm, hrr Herman Lindquist och Ernst Blomberg sammanträdde i början af oktober i Stockholm under landshöfdingen grefve Hugo Hamiltons ordförandeskap.

Kommittén grep sig först an med frågan om minimilöner. Beträffande storleken af dessa förelägo emellertid ännu inga uttalanden från arbetsgivarhåll. Kommittén nöjde sig därför med att fastställa vissa principiella bestämmelser om minimilöner, men hänsköt i en cirkulärskrifvelse af den 13 okt. frågan om minimilönernas storlek till öfverenskommelse mellan hvarje enskild arbetsgivarare och dennes arbetare.

Denna cirkulärskrifvelse ledde emellertid icke till det af kommittén åsyftade resultatet, i det att de ingångna svaren visade, att sådan öfverenskommelse på flertalet verkstäder icke kunnat uppnås. De inkomna uppgifterna blefvo likväl ett värdefullt material för kommittén vid dess fortsatta arbete att sammanjämka de olika ståndpunkterna. Efter långvariga förhandlingar framgick ss. resultat den 27 okt.

dels ett förslag till öfverenskommelse om regler för tvisters biläggande,

dels ett förslag till bestämmelse om minimilöner, ackordsarbete, ordinarie arbetstid m. m.

Vid företagen omröstning bland de i konflikten indragna fackförbundsmedlemmarne antogos medlingskommitténs förslag med 5,215 röster mot 2,714. Samtidigt antog verkstadsföreningen förslagen vid sitt sammanträde den 8 nov.

Den 9 nov. undertecknades medlingskommitténs slutprotokoll, och därmed var den mest omfattande arbetskonflikt, som dittills ägt rum i vårt land, afslutad.

Af konflikten berördes 97 arbetsgivarare, anslutna till Sveriges verkstadsförening, med en sammanlagd arbetstyrka af 18,120 man (vid konfliktens början).

Rörande dessas fördelning på de skilda facken föreligga uppgifter för 17,363, af hvilka 11,823 voro järnarbetare, 2,165 gjutare, 1,610 träarbetare, 193 måleriarbetare och 1,572 grofarbetare. Af ifrågavarande arbetareantal voro 3,884 oorganiserade, 650 tillhörde Svenska arbetareförbundet och 10,250 andra organisationer. Högsta antalet under konflikten arbetslösa uppgifves till 13,805.

De antagna reglerna för behandling af tvister mellan arbetsgivarare och arbetare äro af följande lydelse:

Regler för behandling af tvister mellan arbetsgivarare och arbetare.

§ 1. Här nedan benämnas samtliga arbetareorganisationer, vare sig permanenta eller tillfälliga fackföreningar eller enskilda arbetare, af hvad slag de vara må, med ett gemensamt namn *arbetare*.

§ 2. Uppstår tvist vid verkstad, tillhörande medlem af Sveriges Verkstadsförening, skola alltid allvarliga försök göras att genom skriftlig eller muntlig förhandling

mellan arbetsgifvaren eller hans representant och arbetare bilägga densamma.

År 1905.

Träffad öfverenskommelse bör skriftligen affattas.

§ 3. Har icke inom 20 dagar efter det skriftlig framställning gjorts öfverenskommelse träffats, och arbetare besluta att fullfölja ärendet, äga de att inom 8 dagar efter utgången af nyss angifna tid till vederbörande kretsstyrelse inom Verkstadsföreningen därom göra skriftlig framställning, åtföljd af fullständiga uppgifter om ärendets innebörd, om dag, då framställning först gjorts, och om resultatet af de förda förhandlingarna. Har ärendet icke inom sålunda fastställd tid fullföljts, anses frågan hafva förfallit.

§ 4. Sedan dylik anmälan inkommit, utreder kretsstyrelsen skyndsammast ärendet samt söker med alla till buds stående medel åstadkomma förlikning mellan parterna. Anser endera parten muntlig förhandling behöfelig, utse kretsstyrelsen och vederbörande arbetare hvardera 3 kommitterade, hvilka genom förhandling skola söka lösa den föreliggande tvisten. Kretsstyrelsen anmodar en af sina kommitterade att sammankalla kommittén. Kommitterade utse bland sig en ordförande eller, i fall de ej kunna enas därom, en utomstående opartisk person att leda förhandlingarna. Hafva från arbetare vid flera verkstäder ingått framställningar i samma syfte, må framställningarna behandlas samtidigt, enligt förestående.

§ 5. Den kommitté, hvarom i föregående § stadgas, skall vara tillsatt senast 8 dagar efter det yrkande om dess tillsättande blifvit gjort. Behandling af ärende skall vara afslutad inom 14 dagar, efter det kommitterade erhållit skriftligt meddelande om valet, såvida ej kommitterades flertal enar sig om uppskof. Träffas uppgörelse, skall densamma skriftligen affattas. Har uppgörelse icke träffats, uppsattes ett kortfattadt protokoll.

§ 6. Därest icke genom förhandling enligt förestående förlikning kunnat ernås, och under denna förutsättning att frågan gäller tolkning af träffadt aftal, af öfverenskommelse eller af förlikning, hänskjutes tvisten, om endera parten det skriftligen yrkar, till afgörande af skiljemän, af hvilka 2 utses af arbetare och 2 af öfverstyrelsen för Verkstadsföreningen. De sålunda valda 4 skiljemännen utse själfva den 5:e, som skall leda skiljenämndens förhandlingar och vid lika röstetal äga utslagsröst. Enas skiljemännen icke yid valet af ordförande, utses ordföranden enligt lagen om skiljemän af vederbörande myndighet å den ort, där verkstaden är belägen.

Skiljemännen meddela dom senast inom den 20:e dagen efter den dag, då endera parten till den andra gjort framställning om tvistefrågans hänskjutande till skiljedom.

§ 7. Innan ärendet slutbehandlats enligt ofvan gifna regler, må icke på grund af samma ärende arbetsinställelse (strejk eller lockout) äga rum. Beslut om arbetsinställelse må ej fattas senare än 6 veckor efter det behandlingen af ärendet afslutats, och skall beslutet omedelbart tillställas motparten. Sådant beslut må ej verkställas tidigare än 6 dagar eller senare än 14 dagar efter den dag, då detsamma delgifvits motparten.

§ 8. Därest behandling af framställning i principfråga eller af annan angelägenhet i den ordning, förestående regler stadga, icke medfört ärendets afgörande, må icke framställning i samma fråga eller angelägenhet upptagas till förnyad behandling mellan samma parter enligt förestående, förrän 6 månader förflytit från den dag, då föregående förhandlingar i ärendet afslutats.

I sammanhang härmed förklara sig Verkstadsföreningen och vederbörande fackförbund vara ense därom, att rätten att under alla förhållanden fritt och okränkt deltaga i arbete skall likasom föreningsrätten hållas i ömsesidig helgd.

År 1905.

Förestående öfverenskommelse skall gälla till den 1 januari 1908 och därefter år efter år, därest ej uppsägning skriftligen skett från någon sida minst 6 månader före tiden för öfverenskommelsens utlöpande.

N:o 65. Kakelugnsmakare i Stockholm.

Arbetarne hade vederbörligen uppsagt prislistan och inlämnat förslag till ny med förhöjda ackordspriser för formare.

Därjämte fordrades förbättring i de hygieniska förhållandena, nämligen bestämd tid för verkstadens rengöring samt att eldning skulle ske genom fabriken försorg. Äfven begärdes afskedande af en ej yrkesskicklig arbetare. Arbetsgifvaren vägrade att för tillfället underteckna något nytt aftal, emedan han ville afvakta arbetsgifvareföreningens beslut i fråga om den pågående verkstadslockouten. Arbetarne tolkade arbetsgifvarens vägran såsom ovillighet att träffa aftal med fackföreningen. I afseende på deras öfriga fordringar uppgifva de, att han lämnat bestämdt afslag.

Konflikten resulterade i, att arbetsgifvaren afgaf följande förbindelse: »Med detta förbinder jag mig att till formare vid min fabrik betala enligt den af dem begärda prisförhöjda listan af den 2 januari 1905, och skola dessa priser gälla till den 30 april 1906. Äfvenså förbinder jag mig att ej till formning använda den omtvistade arbetskarlen, förrän resp. föreningar afhandlat lärlingsfrågan, och kommer jag då att ställa mig deras beslut till efterrättelse.»

(Underskrift.)

Äfven villfors arbetarnes begäran i fråga om verkstadens eldning.

N:o 66. Stenhuggeriarbetare i Närke.

Aftal var upprättadt att gälla till den 1 maj 1909. Detta aftal, som var grundadt på ackordsbetalning, beskrifves af arbetsgifvarne som så förmånligt för arbetarne, att de skickligaste därpå kunde förtjäna 125—160 kr. i månaden. Arbetarne voro dock missnöjda med den otydliga affattningen i vissa punkter och påstå, att de genom oriktiga beräkningar vid uppmätningen af huggen sten kunnat blifva lidande på ända till 75 % af den rätta betalningen. Af denna anledning nedlades arbetet vid ett stenhuggeri och då arbetsgifvarne på de öfriga platserna för inledande af underhandlingar fordrade, att arbetet skulle återupptagas, utbröt öppen konflikt vid alla arbetsplatserna.

Under striden gjordes från Svenska arbetareförbundet försök att hänskjuta tvisten till skiljenämnd, men detta förslag förkastades af arbetarnes majoritet, som tillhörde Sv. stenhuggareförbundet. Majoritetens fordran var ett allmänt underhandlingsmöte, där man skulle försöka uppnå öfverenskommelse. Vore detta omöjligt, kunde återstående tvistepunkter hänskjutas till skiljenämnd.

Efter c:a 3 månaders arbetsinställelse inleddes underhandlingar mellan arbetsgifvarne och Svenska arbetareförbundet samt uppgjordes förslag till ett löneaftal, baserat på timlön. Vid ett senare hållet allmänt sammanträde, där representanter för samtliga arbetare voro närvarande, enades man om en prislista med 40 öres timlön för fullt yrkesskickliga stenhuggare samt 25 öres minitimpennning för dem, som arbetat i facket i 3 år och fyllt 18 år. Arbetstiden bestämdes till 10 timmar, och uppkommande tvister skulle hänskjutas till båda parternas kommitterade. Arbetsgifvaren tillförsäkrades rätt att fördela och leda arbetet samt antaga och afskeda arbetare utan fackföreningens ingripande. Dock finge han ej afskeda arbetare endast af det skäl, att denne tillhörde någon förening.

Aftalet gällde till den 1 juli 1910.

På grundval af denna öfverenskommelse återupptogs arbetet efter hand, på ett par arbetsplatser dock först efter c:a 1 månads tvister angående de strejkande arbetarnes återtagande.

N:o 67. Byggnadsarbetare i Stockholm.

År 1905.

Sedan februari 1905 pågingo underhandlingar inom de skilda facken af byggnadsindustrin mellan resp. arbetare- och arbetsgivarorganisationer.

Inom grofarbetarefacket (grundläggare, bergsprängare, cementarbetare) voro tvistepunkterna i hufvudsak:

1. Arbetarne fordrade 8 öres förhöjning af timlönen, medan arbetsgivarne voro villiga att medgifva endast 2 öres förhöjning.

2. Arbetarne påyrkade förändring i de gällande bestämmelserna, att arbetsgivaren fördelar och leder arbetet samt antager och afskedar arbetare utan fackföreningens ingripande samt att arbetare icke får lämna arbetet endast af det skäl, att arbetsgivare använder arbetare, som icke tillhöra viss förening. Äfvenså begärdes, att de fackföreningsmedlemmar, som äro bosatta och skattskrifna i Stockholm eller dess närmaste omgivning, skulle ha företräde till arbete under tiden oktober—mars.

Dessutom begärde grundläggarna och bergsprängarna, att olycksfallsförsäkringen skulle utsträckas att gälla för skador, ådragna såväl utom som inom arbetet, och utgå med 1:50 kr. fr. o. m. första dagen samt att arbete i nattsift skulle betalas som öfvertidsarbete.

Cementarbetarne ville ha bestämdt ersättningsbelopp vid dödsfall eller invaliditet.

Inom bleck- och plåtslagarefacket gällde tvisten:

1. Förhöjning i ackordsprislistan eller införande af timlönesystem, som alternativt begärdes af arbetarne.

2. Arbetsgivarne påyrkade införande af liknande bestämmelser i fråga om arbetares antagande och afskedande m. m., som gällde inom grofarbetarefacket och som ofvan anförts under punkt 2.

Då dessa olika underhandlingar icke ledde till något resultat i fråga om de båda under punkt 1 och 2 här anförda tvistefrågorna, hänsköt arbetsgivarne i de skilda facken tvisten till Centrala arbetsgivarförbundet. Där lyckades man lika litet lösa tvisten, hvarför lockout proklamerades fr. o. m. den 4 maj å alla arbetsplatser inom 30 km. från Stockholms Stortorg. Jämväl inom murarefacket hade pågått underhandlingar om ny prislista, och då dessa äfven strandade, etablerades partiell strejk den 6 maj, följd af allmän lockout fr. o. m. den 20 maj.

Genom förmedling af generaldirektör Lagerheim inleddes emellertid förhandlingar, och i slutet af maj lyckades man uppnå enighet i fråga om punkt 2, så att endast lönefrågan återstod. Rörande denna pågingo ofta afbrutna underhandlingar under opartisk ordförande hela sommaren. Förslag att hänskjuta tvisten till skiljedom gjordes af arbetsgivarne, men förkastades af motparten.

Den 3 juli modifierades lockouten därhän, att Centrala arbetsgivarförbundet tillät sina medlemmar att ingå separataftal med arbetsvilliga på de erbjudna villkoren. Dock skulle ingen öfverenskommelse träffas med fackförbunden. Därvid återgingo c:a 500 arbetare.

Den under öfverdirektör Günthers ordförandeskap arbetande underhandlingskommittén lyckades omsider den 17 augusti få ett slut på striden.

Lönefrågan löstes så, att arbetarne inom grofarbetarefacket erhöilo 5 öres förhöjning pr timme. Förlängdes aftalet öfver den 1 april 1907, skulle inträda en ytterligare förhöjning af 1 öre. Olycksfallsförsäkringen ordnades enligt arbetarnes önskan, dock så att arbetarens bidrag pr arbetsdag höjdes från 1 till 2 öre. Äfven inom de öfriga facken inträdde förhöjningar.

I fråga om ofvannämnda punkt 2 ingicks en kompromiss, hvarigenom bestämdes, att arbetsgivaren leder och fördelar arbetet samt antager och afskedar arbetare utan fackföreningens ingripande samt att vid antagandet af arbetare under tiden oktober—

År 1905. mars arbetsgifvaren medgifver företräde åt sådana, som äro skattskyldiga inom Stockholm eller så bosatta, att de dagligen färdas mellan Stockholm och bostaden.

Grofarbetare förklarades oförhindrad att, utan angifvande af skäl, sluta sitt arbete, men arbetarne eller deras organisationer ägde icke rätt att förhindra antagandet af arbetare eller förklara blockad mot viss arbetsplats eller arbetsgifvare, därför att denna sysselsatte arbetare, som ej tillhörde viss förening.

N:o 68. Brädgårdsarbetare i Ljusne.

Ifrågavarande arbetare voro minderåriga och till största delen kvinnor.

Mätarne och knubbbhopförarne hade en daglön af 1.50 kr., märkarne 1.10 å 1.25. Samtliga fordrade 1.75 kr. om dagen; allt med en arbetsdag af 10 timmar.

Enär fartyg i hamnen väntade på last, måste arbetsgifvaren efter ett par timmars arbetsnedläggelse bevilja arbetarnes fordran. Men efter 14 dagar, då arbetet var mindre brådskande, återgicks till föregående aflöning och afskedades de flesta af de arbetare, som strejkat.

N:o 70. Glasbruksarbetare i Surte.

De flesta af arbetarne voro i åldern 14—16 år. Deras begäran var en minimilön af 19 kr. pr half månad. Aflöningen hade förut merendels öfverskridit det begärda beloppet, hvarför arbetsgifvaren betecknar strejken såsom ren okynnesstrejk, framkallad af ungsocialistiska agitatorer. Arbetet återupptogs efter ett par dagar på förutvarande villkor.

N:o 74. Byggnadssnickare i Norrköping.

Mellan stadens byggmästareförening och fackföreningen var träffadt aftal om, att timlönen för dugliga träarbetare från 1 april skulle utgöra 35 öre.

En arbetsgifvare, som säger sig icke hafva godkänt byggmästareföreningens aftal, fasthöll emellertid vid förutvarande aflöningsystem (ackordsbetalning jämte timpenning), som enligt hans uppgift lämnat arbetarne lika god inkomst. Då strejk utbröt bland de organiserade arbetarne, förklarade arbetsgifvaren sig villig att höja timpenningen enligt föregående aflöningsystem, så att duglig arbetare erhöles 35 öre.

Konflikten löstes under påtryckning af de oorganiserade arbetarne, som i en skrifvelse förklarade, att arbetet nedlagts »i strid med fackföreningens stadgar och mot vår vilja»; de fordrade därför arbetets omedelbara återupptagande.

Detta skedde också på grundval af arbetsgifvarens under konflikten gjorda anbud, som icke fastställde minimilön, men för öfrigt i det närmaste öfverensstämde med aftalet mellan byggmästareföreningen och fackföreningen.

N:o 81. Sömmerskor i Göteborg.

Rörande denna konflikt föreligger redogörelse endast från arbetsgifvaren.

Fabrikationen var nyinrättad och sömmerskorna beskrifvas såsom ovana vid arbetet.

Sömmerskorna betaltes därför till en början med veckolön, varierande mellan 6 och 9.50 kr. Detta system visade sig emellertid »uppmuntra lättja». Därför öfvergicks till ackordspriser, fastställda efter de på andra orter gällande. Veckobetalningen steg nu för ett par arbeterskor icke till mer än 3 å 4 kr.

I anledning af nekad förhöjning nedlades då arbetet och därmed afstannade fabrikationen tills vidare.

N:o 82. Byggnadsarbetare i Västerås.

En arbetsgifvare hade utlämnat byggnadsarbete på entreprenad. Entreprenören använde delvis oorganiserade arbetare och påstods ej följa arbetsaftalet i fråga om arbetstiden.

I anledning häraf förklarades arbetsplatsen i blockad af arbetarnes »samorganisation», och de organiserade nedlade arbetet. Såsom motiv för blockaden anfördes, att oorganiserade arbetare användes och att arbetsaftalet brutits. Dock bröt å sin sida samorganisationen gällande aftal, som bestämde att tvister skulle hänskjutas till skiljenämnd. Denna uppfattning häfdades också af en senare tillsatt skiljenämnd, med stadens riksdagsman som opartisk ordförande, som för öfrigt förklarade, att arbetstidens öfverskridande ej nöjaktigt konstaterats och att blockaden såsom oberättigad borde upphävas.

N:o 83. Sågverksarbetare i Norrbotten.

Vid Granviks sågverk, Seskarö, tillhörigt Nordiska trävaruaktiebolaget, utbröt strejk den 15 maj, emedan bolaget på grund af dåliga konjunkturer för sommaren 1905 reducerat fjolårets sommarprislista (reduktionen angifves af arbetsgifvarne till 8—10 %, af arbetarne till c:a 30 %). Strejken utbredde sig sedermera till bolagets öfriga arbetsplatser, nämligen till Karlsborg den 29 maj och till Altappen den 2 juni.

Sistnämnda dag, den 2 juni, nedlades äfven arbetet vid Aktiebolaget Båtskärsnäs sågverk, på grund af att lönen för skeppningsarbetare nedsatts med 10 %.

Vid Granvik uppgjorde arbetarne en prislista med delvis betydliga förhöjningar. Vid Karlsborg och Altappen fordrades 1904 års priser i sågverket och 1903 års priser i brädgården. Dessutom fordrade Karlsborgs arbetare förvaltarens afskedande, en fordran, som sedermera återtog. Vid samtliga dessa arbetsplatser begärdes också en fixering af de blifvande vinterprisen.

Vid Båtskärsnäs fordrades ett kollektivt aftal med lönen något öfverstigande föregående års.

Arbetet återupptogs vid Nordiska trävaruaktiebolagets arbetsplatser den 19 maj på följande villkor:

Fjolårets sommarprislista blef gällande för sommaren 1905, likaså fjolårets vinterprislista för vintern 1905—1906. Öfvertidsbetalning blef 25 % extra.

Vid Båtskärsnäs återupptogs arbetet den 8 juli på villkor, att lönenedsättningen återtog och priserna i sågverket ökades med c:a 5 %.

För öfvertidsarbete fastställdes 10 %, för söndagsarbete 25 % löneförhöjning; alla dessa bestämmelser innefattades i ett kollektivt aftal med ettårig giltighetstid.

Angående en samtidig konflikt vid Axelsvik föreligga inga uppgifter.

N:o 86. Stufverier, hamn- och kolarbetare i Gäfle.

Denna konflikt torde vara att betrakta som en fortsättning af den år 1903 med arbetarnes nederlag slutade striden.

Arbetarne fordrade ett kollektivt aftal med 5 öres förhöjning af timlönen, vissa förhöjningar af ackordspriserna samt företrädesrätt till arbete för fackföreningens medlemmar.

Genom förmedling af Gäfle arbetsgifvareförening löstes konflikten på följande villkor:

Ett kollektivt aftal upprättades att gälla till 1 maj 1906 med förlängning ett år i sänder, såvida ej uppsägning sker.

Timlönen höjdes med 5 öre. Likaså skedde förhöjning i ackordspriserna för lossning af kol och trälastning. En punkt innehåller att »nyktra och ordentliga fackföreningsmedlemmar äga alltid företrädesrätt till arbetet». En annan punkt innehåller bestämmelser om skiljenämnd vid eventuella tvistigheter.

N:o 89. Renhållningsarbetare i Stockholm.

Gällande aftal med Stockholms stads renhållningsverk och stadens entreprenörer var af arbetarne vederbörligen uppsagdt till den 1 maj.

År 1905. De af arbetarne vid underhandlingarnas början framställda fordringarna voro i hufvudsak:

1. Förhöjning af månadslön för

sopareförmän	från 90 till 105 kr.
sopare	85 » 100 »
kuskar	90 » 100 »

ökad ersättning för öfvertidsarbete, ökad ersättning vid sjukdomsfall såväl med afseende på dagsersättning som tiden för dess utgående, ökad olycksfallsersättning genom fördubblad dödsfallsersättning, ökad dagsersättning och förlängd ersättningstid.

2. Arbetsdagens förkortande för kuskar från 12 till 10 timmar.

3. 12 fridagar om året för samtliga arbetare.

4. Inskränkning i arbetsgifvarens bestämmanderätt rörande anställning och aflöning af s. k. dagsopare.

Under april och maj månader underhandlades härom, hvarvid öfverensstämmelse nåddes utom i följande punkter, där arbetarnes sista medgifvanden voro:

1. *Månadslön för*

	1905	1906	1907
sopareförmän	95	100	105 kr.
kuskar	95	100	105 »
sopare	95	95	100 »
dagsopare	80	85	85 »

2. *Arbetstid:*

66 timmar pr vecka för sopare och 72 timmar för kuskar.

3. *Fritid:*

7 fridagar pr år med villkor, att de utgå i en följd under sommaren.

Arbetsgifvarnes yttersta anbud voro i sistnämnda punkter:

1. 5 kronors förhöjning i månadslönen under förutsättning att aftalets giltighetstid blefve 1 år d. v. s.

för sopareförmän	95 kr.
» kuskar	95 »
» sopare	90 »

Rörande de s. k. dagsoparne ville arbetsgifvarne ej i aftalet intaga några bestämmelser.

2. 66 timmars arbetstid pr vecka för sopare och 84 timmar för kuskar.

3. Ledighet för arbetarne hvarannan söndag under sommarmånaderna.

Förhandlingarna mellan stadens renhållningsverk och dess arbetare rörde jämväl upprättande af skriftligt arbetsaftal med fackföreningen. Ett sådant ansågs emellertid, såsom ej rättsligt bindande, ej kunna bifallas af myndigheterna.

På dessa skiljaktigheter strandade underhandlingarna, och arbetet nedlades af entreprenörernas arbetare den 19 maj, af stadens arbetare den 21—22 maj.

På initiativ af åtskilliga stadsfullmäktige inleddes nya förhandlingar under en af stadsfullmäktiges ordförande utsedd opartisk ordförande (förste aktuarien Elmquist). Därvid nåddes full enighet, så att arbetet kunde återupptagas den 29 maj. Stadens arbetare återgingo dock endast på villkor, att förhandlingarna fortsattes, hvilka ledde till kompromiss af den 7 sept. i hufvudsak tillämpad sedan den 1 juli.

Mellan staden och samtliga dess arbetare upprättades d. 7 sept. allmänna bestämmelser att i tillämpliga delar lända till efterrättelse vid träffandet af personliga aftal. Enligt »specialbestämmelserna för renhållningsverket» skulle månadslönen vara:

för soparebasar och kuskar	100 kronor
» sopare och stalldrängar	95 »
» ordinarie soplämpare	85 »
» dagsopare	80 »

För entreprenörernas arbetare fastställdes något lägre löner, som dock skulle höjas från den 1 okt. 1906.

Å söckendagar beräknades arbetstiden för sopare, soparebasar och dagsopare till 10 timmar, för kuskar till 11 timmar (inberäknadt tiden för hästens skötsel). Å sön- och helgdagar ansågs såsom ordinarie arbetstid 6 timmar på morgon eller förmiddag utan beräkning af tidstillägg. Ledighet utan afdrag å aflöningen skulle arbetarne erhålla under tiden fr. o. m. 1 maj t. o. m. 30 sept.

Det arbetsaftal, som enligt allmänna bestämmelserna arbetschefen ägde afsluta med hvarje arbetare, var af följande lydelse:

Mellan N. N. och N. N., hvilken denna dag antagits såsom arbetare vid Stockholms stads..... verk med en ömsesidig uppsägningstid af . dagar, är det aftal träffadt, att för arbetarens ifrågavarande anställning skola i tillämpliga delar lända till efterrättelse gällande »Bestämmelser angående arbets- och löneförhållanden vid Stockholms stads arbeten». Af detta aftal äro två lika lydande exemplar underskrifna och utväxlade.

Stockholm den

N:o 92. Grofarbetare i Stockholms stads tjänst.

Denna konflikt sammanhänger med den ofvannämnda konflikten vid Stockholms stads renhållningsverk.

Gällande aftal var uppsagdt af stadens samtliga arbetare och förslag till nytt inlämnadt med förhöjning af såväl ackordspriser som timlöner.

Försök till underhandlingar strandade hufvudsakligen på drätselnämndens ovillighet att ingå kollektivt aftal med arbetareorganisationer såsom ej rättsligt bindande, men kommo sedermera till stånd samtidigt med de ofvan refererade. Af intresse är särskildt, vid denna liksom vid förestående konflikt, dels att de utfärdade »allmänna bestämmelserna»ingo formen af ett kollektivt aftal, men att till desamma fogades formulär till personligt aftal att komma till användning, där arbetsledningen fann sådant erforderligt, dels ock att kollektivt aftalet af arbetarnes underhandlingsdelegerade, hvilka utsetts å allmänt möte, undertecknades »för Stockholms stads arbetare» och icke för deras föreningar. Bland nämnda undertecknare voro emellertid några funktionärer inom fackorganisationer, och angäfvos dessa sin karaktär under namnteckningen.

Liksom för renhållningsarbetarne fastställdes äfven specialbestämmelser för byggnadskontorets arbeten och belysningsverken.

Aftalet är undertecknadt den 7 september, men tillämpades, såsom ofvan sagts, redan från 1 juli.

N:o 98. Telegraf- och telefonarbetare i Södra telegrafdistriktet.

Förhandlingar pågingo, hvarvid arbetarne framställde fordran dels på daglönens höjande till 3 å 4 kr., dels på slopande af de personliga kontrakten.

Närmaste anledning till konflikten var, att vid tillsättande af reparatörsplatser i Hälsingborg och Klippan arbetarne vägrade underskrifva personliga kontrakt. 5 reparatörer blefvo då afskedade, hvarefter de öfriga nedlade arbetet.

Villkoren vid stridens afslutning innehållas i Kungl. Telegrafstyrelsens cirkulär den 19 juni 1905, som bl. a. föreskref personliga kontrakt samt en daglön af 2:75 å 3:75 kr. Den senare bestämmelsen var delvis ett tillmötesgående af arbetarnes fordran. De afskedade återtogos.

N:o 120. Kypare vid Saltsjöbaden.

Konflikten utbröt på grund af den i tabellen angifna personliga anledningen och sanktionerades ej af fackföreningen.

År 1905.

Arbetarne gjorde gällande, att den afskedade bort beviljas 14 dagars uppsägning; dock fanns ej någon bestämmelse om uppsägning, ehuru underhandlingar om ett aftal pågingo.

De strejkande, som ersattes med kvinnliga arbetare,ingo sedan sysselsättning på annan arbetsplats tillhörig samma arbetsgifvare.

Under strejken ingick arbetsgifvaren i en nybildad arbetsgifvareförening i branschen, hvarefter konflikten löstes genom underhandling mellan båda parterna delegerade. Strax efter undertecknades äfven ett ettårigt aftal med bestämmelser om lön, uppsägningsstid o. s. v.

N:o 122. Bokbinderiarbetare i Göteborg.

Det gamla aftalet utlöpte till den 1 juli och underhandlingar om nytt förbättrades. Arbetarne inlämnade ett förslag till allmänna bestämmelser, som innehöll en »tilläggsbestämmelse» af följande lydelse: »För ingående af nytt aftal fordras, att full godtgörelse lämnas Sv. bokbindareförbundet för alla dess utgifter, som förorsakats genom brytandet af de den 30 januari och 16 februari 1903 ingångna aftalen.»

Beskyllningen för aftalsbrott tillbakavisades af arbetsgifvarnes organisation, som vägrade att underhandla om nytt aftal förrän »tilläggsbestämmelsen» strukits från arbetarnes förslagspunkter. Detta uppfattades af arbetarne såsom ovillighet från arbetsgifvareorganisationens sida att öfver hufvud underhandla om ny lönetariff.

De hänvände sig därför med sitt förslag till ett par medlemmar af arbetsgifvarnes förening enskildt; dock utan resultat. Strejk etablerades då hos de två sistnämnda arbetsgifvarne, hvarvid angafs såsom ändamål att få till stånd underhandling med samtliga arbetsgifvarne.

Då arbetsgifvarne erfärit, att deras afvisande hållning misstydts, aflåto de till fackföreningen en skrifvelse, i hvilken de förklarade sig villiga underhandla på villkor att frågan om aftalsbrottet förfölje och att de igångsatta strejkerna upphäffdes.

Efter någon skriftväxling förklarade sig arbetarne villiga såväl att utesluta »tilläggsbestämmelsen» från förslagspunkterna som att häfva de partiella strejkerna under underhandlingarnes gång.

Utsikterna till tvistens biläggande förmörkades ett ögonblick genom den ene af ofvannämnde arbetsgifvares utträde ur organisationen och beslut att fortsätta striden på egen hand. Genom fackförbundets ingripande afvärjdes mellertid en hotande allmän lockout, och förhandlingar påbörjades, som ledde till fastställande af ett aftal den 14 november.

Hos den återstående arbetsgifvaren bilades konflikten fullständigt först den 2 december.

N:o 133. Skrädderiarbetare i Halmstad.

Arbetarnes fordran var, att arbetslönen för ett ej i prislistan upptaget plagg, skoluniformsrockar, skulle betalas efter samma pris som kavarjer och icke såsom dittills skett efter särskildt öfverenskommet pris.

Arbetsgifvaren stödde sin vägran att bifalla detta på följande passus i löneaftalet: »Då arbete förekommer, som ej finnes upptaget i denna prislista, betalas sådant efter öfverenskommelse.» En annan tvistepunkt var, att arbetsgifvaren saluförde varor från en blockerad verkstad.

Arbetarnes fordran vid konfliktens utbrott var, att arbetsgifvaren skulle betala den begärda prisskillnaden för alla skoluniformsrockar, som tillverkats sedan 1904 års början, och upphöra med de blockerade varornas försäljning.

Dessa villkor måste han också underkasta sig, enär arbetsgifvareföreningen ej var villig att stödja hans kraf med allmän lockout.

N:o 135. *Elektriska montörer i Stockholm.*

År 1905.

Med anledning af den pågående konflikten inom mekaniska verkstadsindustrien utsände elektriska montörföreningen följande cirkulär:

Med anledning af nu pågående lockout, som nog är eder bekant, hafva vi intagit neutral ståndpunkt.

Som en del af verkstadsägareföreningens ledamöter vidtagit vissa åtgärder, som kunna lända såväl eder som våra kamrater och medlemmar till skada och förfång, har vår afdelning beslutat:

dels att hemställa till respektive firmor att ej under nu pågående lockout och blockad utföra eller åtaga sig arbeten och anläggningar å de fabriker och verkstäder, hvarest striden pågår, samt få vi bedja, att när arbetarne vid firman anhålla och ej äro villiga att utföra sådana blockerade arbeten, de därifrån blifva befriade. Vi våga tro, att denna vår anhållan måtte beaktas och af eder godkännas, skulle ej så vara förhållandet, anhålla vi yördsamt om svar.

Stockholm den 18 juli 1905.

För afd. 62 Elektriska montörföreningen:

(Underskrift.)

Allm. svenska elektriska aktiebolagets montörer i Stockholm nekade därför taga befattning med beställningar för blockerade verkstäders räkning och med arbete, som utgått från bolagets verkstad i Västerås.

Arbetschefen uppfattade detta såsom brott mot gällande löneaftal och lät inställa arbetet i enlighet med följande meddelande:

Till våra organiserade montörer.

Till bekräftande af det muntliga meddelande, som vi i lördags gjorde eder, anföra vi nedanstående:

Då ni nu nekat taga befattning med maskiner från våra verkstäder i Västerås samt vägrat utföra arbeten åt vissa af våra beställare, hafva ni därigenom visat eder fullkomligt ignorera den öfverenskommelse, som eder fackförening å edra vägnar i slutet af 1903 ingick med oss, och hvarigenom vi garanterade eder vissa löneförmåner m. m. mot att ni i stället fullgjorde de arbeten, vi ålade eder.

Den partiella strejk, som ni genom ofvanstående aftalsbrott förklarar mot oss, gör det nödvändigt för oss att få frågan om vårt aftals giltighet fullt fastslagen. För detta ändamål låta vi om måndag arbetet afstanna, på det att ni ej må kunna säga, att ni få för kort tid att öfverlägga med eder fackförening, samt uppmana hvar och en som anser, att aftalet bör respekteras, att senast tisdagen den 15 kl. 9 f. m. fortsätta arbetet.

De montörer, som, utan hvad vi anse giltigt förfall, ej då fortsätta arbetet, måste anses definitivt brutit aftalet och uppsagt sin plats, då vi för närvarande ej äro villiga använda andra arbetare än som respektera sina öfverenskommelser.

För alla eventualiteter hafva vi låtit eder inlämna edra verktyg, hvilket dock ej är liktydigt med ett afskedande, utan står det hvar och en fritt att som ofvan sagts upptaga arbetet.

Stockholm den 13 augusti 1905.

Allmänna Svenska elektriska aktiebolaget.

(Underskrift.)

Genom förmedling af Sv. järn- och metallarbetareförbundet bilades konflikten efter några dagar på följande villkor:

Blockaden af bolagets verkstad i Västerås upphäfdes. Angående arbete för öfriga blockerade verkstäders räkning skulle öfverenskommelse träffas mellan båda parternas organisationer. Aflöning beviljades arbetarne för två af de dagar, då arbetet legat nere.

De omnämnda underhandlingarna resulterade i, att blockadförklaringen mot arbeten åt verkstadsföreningens medlemmar upphäfdes den 31 okt.

År 1905.

N:o 141. Flottningsarbetare vid Kvitsle.

Mellan flottningsbolaget och dess arbetare var upprättadt kontrakt. Detta innehöll utom ackordspriser äfven en garanterad daglön af 3.50 kr.

I 1905 års kontrakt voro 1904 års priser reducerade med c:a 10 %. Arbetarne å sin sida fordrade förhöjning med c:a 10 % öfver 1904 års priser.

Bolaget var villigt upphäffa lönenedsättningen, men på villkor, att minimidaglönen endast *under vissa förutsättningar* garanterades. Arbetarne ansågo detta för aftalsbrott och nedlade arbetet.

Den kortvariga konflikten afslutades på så sätt, att nytt kontrakt upprättades med 1904 års ackordspriser, förnyad obetingad garanti af gällande daglön samt 2 kr. i »väntpengar» de dagar, då vattenhöjden ej tillät flottning.

N:o 146. Lykttändare i Eslöf.

Nytt gasverk var under anläggning och skulle blifva färdigt under vinterns lopp. De gamla lykttändare, som sågo sig hotade i sin anställning, fordrade garanti för, att arbete lämnades dem under hela vintern, och då detta nekades, nedlade de arbetet.

Att anskaffa nya arbetare fordrade åtskilligt besvär, och ssmhället fick en tid nöja sig med half belysning.

N:o 147. Grofarbetare (kloakledningsarbete) i Eslöf.

Denna konflikt står i samband med den i tabellen under n:r 143 redovisade. I båda fallen begärde arbetarne omedelbar förhöjning af minimitimlönen från 30 till 34 öre, trots det att gällande löneafstal utlöpste först den 1 april 1906.

Konflikten bland kloakledningsarbetarne ledde till, att arbetet nedlades för året.

N:o 152. Konditoriarbetare i Göteborg.

Arbetarne voro missnöjda såväl med det gamla »kost- och logisystemet» som med arbetstidens längd, ersättning för öfvertidsarbete etc.

De inlämnade därför ett förslag till arbetsafstal med förhöjda veckolöner, 50—100 % förhöjning för öfvertidsarbete, bestämmelser om fridagar, organiserade arbetares uteslutande rätt till arbete etc.

Af flertalet arbetsgifvare i staden godkändes detta förslag med några modifikation, utan att öppen konflikt utbröt.

Hos de öfriga, som vägrade underhandla med arbetarnes organisation, nedlades arbetet successivt.

Den 10 januari 1906 förklarades strejken afslutad, utan att likväl 4 arbetsgifvare, som antagit oorganiserade arbetare, undertecknat aftalet.

N:o 157. Karamell- och konfektarbetare i Gäfle.

Arbetarne, som uppgifva, att betydliga lönenedsättningar förekommit vid fabriken, inlämnade genom Sv. bageriarbetareförbundet förslag till ny prislista. Detta förslag afsåg framför allt att förbättra de kvinnliga arbetarnes ställning.

Arbetsgifvaren vägrade underhandla och proklamerade lockout för att förmå arbetarne utgå ur organisationen.

Genom förmedling af utomstående löstes konflikten på så sätt, att en bland arbetarne nybildad fackförening upprättade aftal med arbetsgifvaren i hufvudsaklig öfverensstämmelse med de förut framställda fordringarna.

Arbetstiden bestämdes till 56 timmar pr vecka, öfvertidsarbete skulle betalas med 25—100 % förhöjning.

Lägstalön för kvinnlig arbetare blef 8 kr. i veckan.

N:o 159. Byggnadsarbetare i Trelleborg.

År 1905.

En arbetsgiffvare, som tillhörde verkstadsföreningen, utsände under verkstads-konflikten till stadens samtliga arbetsgiffvare följande cirkulär:

På förekommen anledning bedja vi härmed få öfverlämna en förteckning öfver de härstädes anställda sedan den 1 sistlidne juni strejkande arbetarne med vänlig anhållan, att ni benäget ville med ledning af denna förteckning upptagen arbetare, förrän till Eder kännedom kommit, att konflikten på ena eller andra sättet blifvit löst.

Skulle någon arbetare under denna tid komma att begära afgångsbetyg från verkstaden, skola vi i betyget anmärka, att ifrågavarande arbetare aflyttat på grund af vid verkstaden rådande strejk.

Om möjligen någon arbetare redan erhållit anställning hos eder, hoppas vi, att ni i likhet med hvad redan ägt rum hos andra arbetsgiffvare på olika platser, ofördröjligen afskedar denne med hänsyn till ofvanstående beaktansvärda fakta.

I förhoppning att ni till fullo inser det berättigade härutinnan, teckna vi

Högaktningsfullt
(Underskrift.).

Förteckning öfver de utedagda arbetarne följde.

Särskildt då betafverknigen tog sin början, ansågo sig arbetarne lida men af denna »svarta lista». De igångsatte därför en blockad af reparationsarbete i arbetsgiffvarens privatbostad. Som blockaden ledde till fullständig arbetsnedläggelse, för-mäddes arbetsgiffvaren att återkalla cirkuläret genom en ny skrivelse af följande lydelse:

Då den skrivelse af förra månaden, som blifvit eder jämte några andra arbetsgiffvare här i staden tillsänd, af de strejkande arbetarne härstädes tagits som anledning förhindra afslutandet af ett i boningshuset härstädes pågående reparationsarbete och då till följd af denna åtgärd en konflikt, som kunde blifva af stor omfattning, hotar att uppstå i de fack, hvilka blifvit berörda af blockaden, nämligen murare, snickare, kakelugnsmakare och målare, anse vi icke saken vara värd så mycket, utan medgifva eder fullkomlig frihet, att efter eget *rättfinnande* antaga eller icke antaga de i nämnda skrivelse omnämnda arbetarne.

Högaktningsfullt
(Underskrift.).

N:o 169. Gjutare vid mekanisk verkstad i Töreboda.

Arbetarnes fordringar voro:

- 1) att ej behöfva taga befattning med arbete åt i lockout indragen verkstad;
- 2) att arbetare ej får afskedas på grund af medlemskap i fackförbundet;
- 3) vid eventuell arbetsbrist förkortas arbetstiden, och när arbetare afskedas, sker detta i den ordning, som de intagits.

Enligt arbetarnes uppgift beviljades dessa fordringar efter ett par månaders strejk.

År 1905.

N:o 171. *Mjölkkutkörare i Malmö.*

Nytt löneafstal var upprättadt mellan Allmänna arbetsgifvareföreningen och Varu-
utkörarefackföreningen.

Däri var bl. a. bestämdt, att hvarje kusk dagligen skulle erlægga likvid för de
varor, han sålde, vid äfventyr af afsked. Stödjande sig på denna bestämmelse af-
skedade en medlem af arbetsgifvareföreningen en kusk.

Fackföreningen ansåg detta för ett brott mot aftalets bestämmelse om uppsäg-
ningstid.

Strejk etablerades, som besvarades med lockout af stadens större arbetsgifvare i
branschen.

Konflikten löstes skyndsamt så, att den afskedade arbetaren fick återgå på villkor,
att han efterkom bestämmelsen om likvids aflämnande.

Arbetarne uppgifva därjämte, att en del af dem förut tvungits att underskrifva
ett aftal med reducerade löner. I uppgörelsen ingick äfven, att detta aftal skulle
annulleras.

N:o 172. *Gasverksarbetare i Malmö.*

Konflikten, som omfattade utomhus-, gårds- och gatuarbetare, inleddes med en
skrifvelse från fackföreningen af den 27 aug., i hvilken begärdes, att arbetarne »för
framtiden blifva befriade från» de personliga arbetsaftal, som voro upprättade mellan
gasverket och en del af dess arbetare, äfvensom att ett kollektivt aftal upprättades
mellan gasverket och fackföreningen.

Denna skrifvelse ledde till underhandlingar, vid hvilka man dock ej kunde uppnå
enighet i följande hufvudpunkter:

1. *Aftalsformen.* Arbetsgifvaren fordrade personliga kontrakt med de fast an-
ställda arbetarne samt med de öfriga kontrakt, som underskrefvos af arbetarne själfva
eller befullmäktigade ombud för dem.

Arbetarne ansågo att ett kollektivt aftal borde upprättas med organisationen
utan något lagligt bemyndigande från medlemmarnes sida.

2. *Timlönen.* Arbetarne fordrade 34 öre, men gasverket erbjöd endast 32 5 öre.

3. *Kontraktets giltighetstid.* Arbetsgifvaren ville ha treårigt kontrakt, arbe-
tarne endast tvåårigt.

Under förhandlingarnas ytterligare förlopp betonades af fackföreningen, att den
icke ansåg nödigt, att kontrakt afslötes på sådant sätt, att fullmakter förededes af
de ombud, som å arbetarnes vägnar underskrefvo.

Den 27 oktober nedlades arbetet af de flesta vid gasverket anställda arbetarne,
däribland många, som ej tillhörde fackföreningen.

Den slutliga uppgörelsen innehöll i ofvannämnda punkter:

1. Kontrakt mellan gasverket och arbetarne upprättades; därvid skulle iakt-
tagas, »att äfven s. k. kollektivaftal blifva lagligt bindande för båda parterna».

2. Timlön af 34 öre.

3. Treårig giltighet för aftalet.

N:o 176. *Kypare i Göteborg.*

Förslag till arbetsaftal hade af Nya kypareföreningen i Göteborg tillställts Göte-
borgs restauratörförening.

Svaret blef, att underhandlingar ännu för en tid ej kunde begynnas. Ny skrif-
velse inlämnades den 4 november med begäran om preliminärt svar den 6 samma
månad och definitivt svar två dagar därefter. Det bifogade förslaget till löneafstal var
af följande lydelse:

• Mellan Göteborgs restauratörförening och Nya kypareföreningen i Göteborg träffas År 1905. följande öfverenskommelse angående tjänstevillkoren för servitörer.

1:o) Göteborgs restauratörförening förbinder sig, att intill dess lärlingsfrågan hunnit ordnas i sådan riktning, att de fast anställda servitörerna för framtiden komma att utgöras endast af i yrket kvalificerad folk, från den 1 januari 1906 icke hafva någon fast anställd som servitör, som ej arbetat i facket i minst två år och fyllt 18 år. I detta afseende göres dock undantag för tiden från och med den 1 maj till och med 30 september hvarje år; hvarjämte servitör, som den 1 november 1905 innehade fast anställning utan att uppfylla de uppställda kvalifikationsvillkoren, må vid den samma bibehållas.

2:o) Fjorton dagars ömsesidig uppsägningstid tillämpas. Då gröfre förseelser föreligga, må den skyldige genast afskedas.

Som gröfre förseelser räknas:

- a) oärlighet af alla slag,
- b) att inom affären befinnas vara märkbart öfverlastad af starka drycker,
- c) ohöflighet mot gäster eller principal,
- d) för sen ankomst efter hvarje affärs ordningsregler tre gånger under loppet af en månad.

3:o) Till hvarje fast anställd matsalskypare betalas en lön af minst 15 kronor i månaden. En månads lön skall alltid innestå till tjänstetidens slut och vara förverkad af den, som slutar utan iakttagande af uppsägningstid eller som afskedas för gröfre förseelse.

God och närande kost skall hållas samt öl gratis till hvarje måltid.

4:o) S. k. glaspennningar afskaffas. Hvad som af tjänare söndersläs betalas efter inköpspris.

5:o) All glastorkning samt putsning af speglar, fönster, belysningsarmatur o. d. afskaffas.

6:o) Penningeplikter bortfalla.

7:o) En fridag i veckan skall erhållas. Vid större fester eller dylikt kan ledigheten indragas, men skall af den, som står i tur, erhållas nästa dag.

8:o) Öfverenskommelsen, hvilken icke berör förhållandet till andra tjänare än sådana, som tillhöra Nya kypareföreningen, gäller från dato till den 1 maj 1907 och förlänges på ett år hvarje gång, därest icke uppsägning sker minst två månader före den 1 maj.

Göteborg den 190 . .

Restauratörföreningens styrelses svar af den 6 november var välvilligt och innehöll meddelande, att föreningen sammankallats inom kortast möjliga tid d. v. s. till den 13 november för att afgifva definitivt besked.

Kypareföreningen såg i detta svar en fara för uppskof och etablerade strejk redan den 6 november, Göteborgs förnämsta restaurantdag. Serveringen kunde likväl oafbrutet fortgå på samtliga restauranter med nyanskaffad personal.

Restauratörföreningens vid sammanträde den 13 november afgifna svar utmynnade i »att Göteborgs restauratörförening ser sig ur stånd att göra någon öfverenskommelse med Sveriges Nya kypareförening under dess nuvarande ledning och under dess nuvarande organisation». Äfvenså tillbakavisades såsom oriktig en förklaring af kypareföreningens ordförande, att det inlämnade förslaget till löneaftal öfverensstämde med det i Stockholm slutna.

Arbetet fortgick tills vidare med nyanskaffade arbetare.

N:o 179. Droskkuskar i Stockholm.

Det gällande aftalet mellan Stockholms droskägareförening och Droskkuskpersonals fackförening innehöll en bestämmelse om föreningsrättens erkännande och om

År 1905. att ingen kusk finge afskedas eller trakasseras därför, att han tillhör fackförening eller arbetar i dess syfte.

I afskedandet af en kusk, som var funktionär inom fackföreningen, ville arbetarne se ett angrepp på föreningsrätten och ett brott mot ofvannämnda bestämmelse. Tillika ansågo de, att arbetsgifvaren i andra afseenden icke följt aftalet. Enligt aftalet hänsköto de frågan till droskägareföreningens styrelse; denna häfdade, att arbetsgifvaren hade full rätt att utan fackföreningens ingripande afskeda kusen, när han så funnit skäligt.

Arbetsgifvaren inkom senare med en förklaring rörande motiven för afskedandet.

Fackföreningen ansåg emellertid dessa skäl för ej fullgiltiga och etablerade strejk jämte blockad.

Efter en månads arbetsinställelse enades parterna om att hänskjuta tvisten till en förlikningsnämnd under förste aktuarien Elmquists ordförandeskap.

Nämndens utslag, dateradt den 22 dec. 1905, innehöll i hufvudsak:

Förlikningsnämnden hade ej funnit det vara till full evidens bevisadt, att arbetsgifvaren genom afskedandet brutit mot aftalet.

Då emellertid ej heller det till fullo styrkts, att ifrågavarande kusk gjort sig skyldig till sådan försummelse, att han bort afskedas, hade en annan arbetsgifvare inom facket förklarat sig villig bereda den afskedade plats hos sig.

Till slut ansåg sig nämnden böra understryka båda parternas skyldighet att obrottsligen följa aftalet.

I enlighet med detta utslag blef arbetet återupptaget och blockaden upphäfd.

N:o 184. Grofarbetare (makadamfabrik) i Åstorp.

Arbetarne erhöilo betalning för lastning af sprängd sten efter ett pris af 24 öre pr tippkärra. Vid ett tillfälle, då bland den sprängda stenen äfven förekom nedrasad lera m. m., som försvårade arbetet, fordrade de betalning efter timlön. Detta nekades dem af arbetsgifvaren under hänvisning till aftalet, som gällde till den 1 jan. 1906.

Öppen konflikt utbröt då, i det lastarlaget nedlade arbetet, hvarpå driften i dess helhet afstannade.

Arbetarne frångingo sedan sin fordran och begärde att få återupptaga arbetet på de gamla villkoren. Detta förvägrades dem, därför att en del reparationsarbeten, som påbörjats under strejken, först måste fullbordas. Troligen har denna vägran föranlett arbetarne att karakterisera konflikten såsom lockout.

Konflikten bilades omsider genom Svenska grof- och fabriksarbetareförbundets bemedling på det villkor, att nya underhandlingar om löneaftal begyntes.

Förhandlingarna ledde till förnyande af det gamla aftalet.

N:o 185. Sockerbageriarbetare i Stockholm.

Gällande aftal mellan Stockholms konditoriiddkare och Svenska bageriarbetareförbundets afdelning i Stockholm föreskref i § 12, att »endast medlemmar af Svenska bageriarbetareförbundets sockerbageriarbetareafdelningar erhålla arbete i Stockholms konditorier».

En arbetsgifvare anställde hos sig såsom verkmästare en arbetare, ej tillhörande fackförbundet och förut anställd å af arbetarne blockerad arbetsplats. Denna åtgärd motiveras därmed, att för platsen lämplig person ej fanns att tillgå inom förbundet. Saken blef föremål för förhandlingar mellan parterna, hvarvid arbetsgifvaren påyrkade tvistens biläggande genom verkmästarens upptagande i fackförbundet. Detta förvägrades emellertid af förbundet, som fordrade hans afskedande. Underhandlingarna strandade alltså, och arbetet nedlades. Rörelsen fortgick dock oafbrutet med nyanskaffadt

folk. Någon uppgörelse har sedan ej kunnat träffas, men strejken har från arbetarnes År 1905. sida förklarats upphörd.

N:o 189. Järn- och metallarbetare i Stockholm.

En order om bestraffning för arbetare, som kommo för sent till arbetsplatsen, var närmaste anledningen till konflikten. Ordern troddes härröra från en verkmästare, som sedan längre tid varit föremål för arbetarnes missnöje. De fordrade nu hans afskedande och nedlade arbetet efter verkställd omröstning.

Sedan underhandling ägt rum mellan verkstadschefen och arbetarnes kommitterade och åtskilligt missförstånd undanröjts, löstes konflikten på följande villkor:

Direktören lofvade att själf öfvertaga högsta ledningen öfver arbetet. En permanent underhandlingskommitté tillsattes bland arbetarne för att med direktören öfverlägga vid uppkommande tvister. Bestraffningsordern återkallades, men verkmästaren kvarstannade.

N:o 36. Torfströarbetare i Yxenhult.

År 1906.

Skånska landtmännens andelstorfströförening började på nyåret 1906 anlägga en fabrik för tillverkning af torfströ vid Yxenhult på gränsen mellan Skåne och Småland. Arbetarna vid denna anläggning, hvilka uppgingo till ett 100-tal, klagade öfver, att lönerna utbetalades i alltför oregelbundna perioder. I midten af mars bildade arbetarne en fackförening. Vid underrättelsen härom afskedade arbetsgifvaren alla dem bland arbetarne, som inskrifvit sig i föreningen. Dessas antal uppgick inom kort till 74, och när alla afskedats, afstannade arbetet.

Arbetarnes fordringar voro föreningsrättens erkännande samt aflöningsens utbetalande hvar 14:de dag. Arbetet låg nere i omkring 7 veckor, innan underhandlingar inleddes, hvilka resulterade i ett för tre år gällande aftal af den 2 maj, hvari föreningsrätten erkändes och aflöningsterminerna fastställdes till hvar 14:de dag, hvarjämte arbetarne lyckades genomdrifva några förhöjningar i tidigare gällande ackordspris samt i timlönen. Denna fastställdes till 25 öre och garanterades vid allt ackordsarbete.

N:o 37. Glasarbetare i Reijmyre.

Den 8 februari afskedades en slipare, som vägrat efterkomma gifna föreskrifter. Denne arbetare var emellertid ordförande i Reijmyre nybildade glasarbetarefackförening, hvidan afskedandet af arbetarne tolkades såsom angrepp på föreningsrätten. Fackföreningen fordrade nu den afskedade arbetarens återtagande samt att föreningsrätten skulle skriftligen erkännas. Då arbetsgifvarens svar härå blef nekande, förklarade fackföreningen strejk, hvilken utbröt den 14 mars. Den berörde 55 af fabriken omkr. 450 arbetare, men förorsakade intet afbrott i fabriksdriften. I april ingafs af arbetsgifvaren till länsstyrelsen ansökan om vräkningsdom för 27 af de strejkande arbetare, hvilka bodde bolagets bostäder. Likväl gjordes aldrig något bruk af de med anledning häraf erhållna vräkningsdomarne.

I maj upptogos underhandlingar rörande konflikten mellan representanter för Svenska glasarbetareförbundet samt för Reijmyre glasbruk under rådman R. Öhnells ordförandeskap. Sedan underhandlingarna slutförts den 29—31 maj, träffades uppgörelse på den grundval, att föreningsrätten ömsesidigt erkändes samt att samtliga i konflikten deltagande arbetare skulle beredas arbete inom förut innehafda yrkesgrenar, hvarvid hälften skulle återtagas före 1 juli, de öfriga före 15 juli, och för de arbetare åt hvilka platser ej kunde beredas vid Reijmyre, skulle genom Reijmyre bolags försorg arbete anskaffas vid Kristallbolagets bruk.

År 1906.

N:o 40. Sulfitarbetare i Mackmyra.

Den 18 febr. 1906 ingingo 9 arbetare vid Mackmyra Sulfitaktiebolag i Mackmyra sektion af Järnvägsbyggnadsarbetarefackföreningen, som är en afdelning af Sv. grof- och fabriksarbetareförbundet. I början af mars s. å. hade ytterligare 49 af sulfitfabrikens arbetare anslutit sig till nämnda sektion, inom hvilken de bildade en grupp för sig med en provisorisk styrelse. Då sammankallade fabriksdisponenten den 9 mars fabriken arbetare och uppläste i bolagets namn en skrivelse, enligt hvilken 13 arbetare genast uppsades till afflyttning med iakttagande af ordinarie uppsägningstiden 8 dagar, hvarjämte samma uppsägning skulle drabba de arbetare, som icke före kl. 8 påföljande dags afton underskrifvit en förbindelse att under den tid de voro i bolagets tjänst icke ansluta sig till socialistisk fackorganisation. De som ej påtecknat en dylik förbindelse inom den utsatta tiden ansågos uppsagda och skulle i de fall, där deras bostäder ägdes af bolaget, dessa vara utrymda inom 14 dagar från den 9 mars, efter hvilken tid påskyndad vräkningssdom mot tredskande komme att sökas. Af fabriken arbetare synas ett 60-tal, de flesta gifta, ha bott i bolagets bostäder.

Den närmaste följden af skrivelsen var, att samma kväll ytterligare 25 af fabriken arbetare ingingo i fackföreningssektionen, hvarjämte en kommitté på tre personer tillsattes för att underhandla med fabriksdisponenten. Denna erhöll företräde nästa dag, hvarvid disponenten förklarade sig icke vilja underhandla med några ombud för arbetarne, hvarjämte han meddelade sig icke under några förhållanden kunna erkänna någon socialistisk fackförening. Samma dags afton anslö sig 40, påföljande dag, den 11, ytterligare 25 arbetare till föreningssektionen. Af fabriken 200 arbetare, af hvilka 30 dock endast hade arbete som lossare och lastare och under hela konflikten stodo utanför, voro nu 150 (149) organiserade.

Vid möte den 11 mars beslöto arbetarne att till bolagsstyrelsen aflåta en skrivelse, däri de begärde rätt att få tillhöra sin fackorganisation. Skrifvelsen skulle af arbetarnes kommitté den 12 öfverlämnas till disponenten, men denne vägrade mottaga kommittén, hvadan denna afsände skrifvelsen med posten den 13 till styrelsens ordförande. Den 16 besvarades skrifvelsen i bolagets namn af disponenten, hvilken förklarade sig icke kunna föredraga den inför styrelsen, då den undertecknats af arbetare, hvilka redan den 9 mars under alla omständigheter afskedats.

Dagen förut, den 15, hade arbetarne bildat Mackmyra sulfitfabriksarbetarefackförening, hvilken ingick som afdelning i Sv. grof- och fabriksarbetareförbundet.

Då underhandlingarna sålunda strandat och arbetarne icke efterkommit den fordran som uppställts i bolagets skrivelse af den 9, stängdes fabriken den 17 mars. Den 20 utsändes cirkulär om afflyttning ur bolagets bostäder senast den 2 april. Då emellertid vid fristens utgång ingen afflyttning skett, ingaf bolaget den 3 april till länsstyrelsen ansökan om vräkningssdom för 37 familjer. Den 12 expedierades bifallande utslag och den 19 påbörjades vräkningarna, hvilka pågingo en vecka. I början af maj vräcktes ytterligare 2 familjer.

Den 7 i samma månad förklarade den nya fackföreningen allt arbete inom och utom fabriken samt all in- och utlastning i blockad. Ungefär samtidigt hänsköt bolaget sin sak till Svenska arbetsgifvareföreningen, af hvilken det redan före konflikten utbrott var medlem. Arbetsgifvareföreningen inledde med anledning häraf underhandling med Sv. grof- och fabriksarbetareförbundet, men något resultat uppnåddes ej. Emellertid gjorde arbetsgifvareföreningen i sammanhang härmed det tillkännagifvandet, att då bolaget för egen del hänvänt sig till arbetsgifvarnes organisation, det därigenom tydligt torde framgå, att bolaget ej har i sinnet att förmå arbetarne att tillhöra fackförening, utan torde konflikten karaktär af föreningsrättsstrid därigenom bestämdt kunna anses undanröjd. Mackmyra fackförening uppställde nu följande villkor för en uppgörelse: 1) Föreningsrättens erkännande; 2) Alla arbetares återtagande på gamla

villkor; 3) Alla vräkta familjers återinflyttning; 4) Alla under konflikten nyantagna arbetares afskedande. År 1906.

Så kom sommaren, och juni månad gick med ett misslyckadt försök till återupptagna underhandlingar, medan efter hand anskaffades nya arbetare från andra håll. Dessas antal uppgick slutligen till 59. Den 13 juli upptogs förhandlingarna ånyo, hvarvid arbetsgifvareföreningens direktör fungerade som ordförande, bolaget representerades af 2 ombud och Mackmyra fackförening af lika många, hvarjämte deltog Landsorganisationens ordförande och en af Sv.' grof- och fabriksarbetareförbundets förtroendemän. Då arbetsgifvarerepresentanterna emellertid ej ansågo sig kunna tillmötesgå arbetarnes kraf — bl. a. ville de endast medgifva halfva antalet arbetares återtagande i arbetet — så strandade underhandlingarne äfven nu och återupptogs ej förr än den 31 aug. Ordförande i förhandlingskommittén var nu arbetsgifvareföreningens ordförande, under det att sammansättningen i öfrigt var densamma som i juli-kommittén med undantag af att landsorganisationens ombud nu saknades.

Denna gång lyckades underhandlarne efter två dagars arbete enas om ett förslag till uppgörelse, hvilket af båda de berörda parterna godkändes och den 4 sept. under-tecknades af bolagets disponent och arbetarnes kommitterade. Den sålunda antagna öfverenskommelsen hade följande lydelse:

»Till biläggande af vid Mackmyra uppkommen konflikt har följande uppgörelse träffats mellan Mackmyra Aktiebolag och Svenska grof- och fabriksarbetareförbundets afdelning på platsen:

1. Ömsesidig rätt medgifves båda parterna att tillhöra resp. organisationer och få inga åtgärder från någondra sidan vidtagas att förhindra denna rätt.

2. Af de i konflikten indragna arbetarne återtagas 75 i arbete omedelbart, hvarvid de ingå på förut innehafda platser. Ytterligare 25 skola intagas i arbete senast 1 nov. detta år. I fall ytterligare behof af arbetare skulle uppkomma före detta års slut, lämnas företräde åt förutvarande arbetare, som ej enligt ofvanstående bestämmelse kunnat intagas.

3. Af de 75 arbetare, som genast intagas i arbete, skola minst 25 erhålla bostäder i af bolaget disponerade hus, hvarvid de återbekomma förut innehafda bostäder, såvida de nu stå obegagnade.

4. Inga som helst repressalier få med anledning af konflikten från någondra sidan vidtagas.

5. Arbetet återupptages snarast möjligt, sedan denna öfverenskommelse blifvit under-tecknad.»

Häraf framgår således, att arbetarne lyckades genomdrifva sin hufvudfordran: för-eningsrättens erkännande. Af arbetarnes ofvan anförda, tidigare formulerade öfriga villkor godkändes tvenne (mom. 2 och 3) endast delvis, i det att blott 2/3 af de organiserade arbetarne återtogos i arbete och ungefär lika många af de vräkta fingo återinflytta, hvaremot ett af villkoren — afskedande af nyantagna arbetare (mom. 4) — icke berördes i uppgörelsen. Dock meddelade arbetsgifvaren härom, att af de 59 under konfliktens lopp nyengagerade arbetarne »bolaget ställde i utsikt att endast använda 30.»

Arbetet återupptogs delvis den 10 sept. Vid slutet af månaden var fabriksdriften åter i gång med full arbetsstyrka.

N:o 62. Måleriarbetare i Hälsingborg.

Svenska måleriarbetareförbundets afdelning i Hälsingborg hade i december 1905 uppsagt sitt till den 1 april 1906 gällande aftal med Hälsingborgs målarmästareförening. Genom underhandlingar hade öfverenskommelse nåtts rörande de flesta lönepunkterna; meningskiljaktigheterna gällde hufvudsakligen sista årets lärlingar, för hvilka arbetarne fordrade 15 kr. i aflöning per vecka. Dessutom lyckades man icke uppnå enighet rörande formulering af en från arbetsgifvaresidan föreslagen paragraf om bruk af sprit-drycker under arbetstiden, hvarjämte arbetarne vägrade godkänna en bestämmelse af

År 1906. innehåll, att de ej fingo antaga kondition hos andra än mästarföreningens medlemmar. Sedan de ända in i det sista förda underhandlingarna ej ledt till lösning af tvistefrågorna, nedlade fackföreningsafdelningens medlemmar med sitt förbunds tillåtelse arbetet den 3 april på morgonen. Strejken omfattade vid sitt utbrott 100 arbetare, alla organiserade. Arbetsgifvarnes organisation omfattade icke alla målarmästare på platsen.

Några dagar efter konflikten utbrott föreslogo arbetsgifvarna sakens hänskjutande till skiljedom, ett förslag, som likväl ej accepterades af arbetarne. I stället löstes tvisten genom nya underhandlingars upptagande direkt mellan parterna. Dessa avslutades den 21 genom undertecknandet af ett nytt för 5 år gällande aftal. Den 23 återupptogs arbetet.

Det nya aftalet stadgade rörande de omtvistade punkterna följande: I § 7 (måleri-arbetare):

»Vid antagandet af arbetare och då mindre arbetstillgång är rådande, skola stadens arbetare (och i synnerhet familjefäder) hafva företråde, om de varit skattskrifna i staden minst 6 månader och de äro nyktra, dugliga och ordentliga.»

samt i § 5 (lärlingar):

»Lärlingsaföning utgår 1:sta året med 6 kr. per vecka, 2:dra året med 8 kr., 3:dje året med 11 kr. samt 4:de året med 15 kr. de 6 sommarmånaderna och 12 kr. de 6 vintermånaderna.»

Rörande förbud för arbetarne att arbeta hos andra än mästarföreningens medlemmar lyckades arbetsgifvarne ej genomdrifva någon bestämmelse i aftalet.

N:o 64. Järnvägsbyggnadsarbetare vid Nora—Bergslags järnväg.

Den 17 mars 1906 begärde vid Nora—Bergslags Järnvägsaktiebolags järnvägsbyggen anställda arbetare, 285 till antalet, alla organiserade, godkännande af ett af dem upprättadt förslag till arbetsaftal med bestämmelser om kortare arbetstid, 45 öres garanterad timlön m. m. I fråga om arbetstiden godkändes arbetarnes förslag, hvaremot bolaget ville ha dagaföningen fastställd till högst 3 kronor. Arbetarne vidhölllo sitt förslag och nedlade arbetet d. 5 april, då deras begäran ej villfors.

Den 3 maj inkallades alla förmän och erhöilo af arbetsbefälet besked, att antingen skulle arbetet återupptagas eller ock nedlade bolaget arbetet för längre tid. Den 7 meddelade arbetarne, att de sänkte den begärda minimilönen till 43 öre i timmen. Den 8 underrättades arbetarne om, att bolaget tillsvidare icke ämnade fortsätta eller återupptaga arbetet. Vid denna tidpunkt hade redan omkring 200 af arbetarne afrest till anställning på andra orter. Af de kvarvarande förrättade en del vakttjänstgöring utmed arbetslinjen för att tillse, att icke den samtidigt med strejken förklarade blockaden bröts.

Konflikten varade i nära fyra månader, då i slutet af juli förhandlingar inleddes genom förmedling af Svenska väg- och vattenbyggarnes arbetsgifvareförbund samt Svenska arbetsgifvareföreningen och fördes mellan dessa organisationers direktörer och förtroendemännen inom Svenska grof- och fabriksarbetareförbundet samt Svenska järnvägsbyggnadsarbetarnes fackförening.

Arbetet återupptogs den 30 juli, hvarvid omkr. 100 man af den före konflikten i tjänst varande arbetsstyrkan återtog i arbete. Det då godkända aftalet, gällande till tiden för järnvägsbyggnadens fullbordande, bestämde bl. a. en minimilön af 40 öre i timmen.

N:o 68. Bageriarbetare i Stockholm.

Det till den 1 april 1906 sedan 6 år gällande aftalet mellan Stockholms delikatessbrödsbagerier med kvinnliga arbetare samt Svenska bageri- och konditoriarbetareförbundets kvinnliga Stockholmsafdelning uppsades den 31 dec. 1905 af arbeterskorna. Underhandlingar fördes i mars och början af april rörande nytt aftal, hvarvid enighet uppnåddes i alla punkter utom i lönefrågan, på hvilken underhandlingarna strandade

den 4 april. Arbetarne hade då sänkt sina anspråk till att omfatta begäran om en löneförhöjning af 2 kr. pr vecka, under det arbetsgifvarne erbjödo en förhöjning af 1 kr. pr vecka efter ett års förlopp.

Sedan arbetarnas nu angifna ståndpunkt godkänts af förbundsafdelningen, beslöt denna att den 9 april igångsätta partiell strejk, omfattande ett bageri. Den 10 april nedlades arbetet inom ytterligare ett bageri, hvarigenom antalet strejkande uppgick till 30.

Samma dag träffades uppgörelse med en af de i de afbrutna underhandlingarna deltagande fabrikanterna, sysselsättande 28 arbetare, hvarvid arbetarnes fordringar beviljades och löneförhöjningen af 2 kr. pr vecka sålunda medgafs. Samma steg togs den 16 af ytterligare en arbetsgifvare med 4 arbetare.

Den 13 april hade arbeterskorna beslutat att den 17 nedlägga arbetet hos alla de firmor, som icke intill dess undertecknat aftalet. Härigenom kom strejken nämnda dag att omfatta ytterligare 5 arbetsgifvare, således sammanlagdt 7 med 67 arbetare.

Denna strejk pågick till den 26 april, då arbetet återupptogs af alla strejkande, sedan arbetsgifvarne undertecknat arbetarnes aftalsförslag, innehållande medgifvande rörande den omtvistade löneförhöjningen. Det nya aftalet gällde för 3 år.

N:o 69. Åkeriarbetare i Stockholm.

Stockholms åkeriarbetarefackförening uppsade den 30 januari sitt till den 1 april gällande aftal med Stockholms åkeriidkareförening och inlämnade samtidigt förslag till nytt aftal. I detta begärdes en månadslön af 90 kr. för enbets- och 100 kr. för parkusk såsom minimilön, vidare viss ersättning vid sjukdoms- och olycksfall, förkortning af arbetstiden med 1 timme på aftonen under januari, februari, mars och juli månader, timlön å 50 öre på söndagar, 4 dagars årlig semester samt rätt för förtroendemannen att besöka arbetsplatser och stallar.

Den 20 februari började med anledning häraf underhandlingar mellan representanter för de båda parterna, hvarvid arbetsgifvarne framställde ett motförslag till nytt aftal. Detta skilde sig utom i andra punkter äfven i den för arbetarne viktigaste — frågan om månadslön i stället för veckolön — från arbetarnes förslag. Den begärda månadslöns belopp beviljades visserligen med en mindre differens, men den skulle utgå endast till stationerade åkeriarbetare, under det att de icke stationerade fortfarande skulle aflönas med en något förhöjd veckolön. Arbetarnes förslag gick ut på månadslön åt alla arbetare. Under förhandlingarna lyckades man nå enighet rörande en del mindre viktiga punkter, men då ingen öfverenskommelse kunde träffas i hufvudfrågan, ehuru arbetarne sänkte sina anspråk härutinnan till att gälla endast 80 % af den icke stationerade personalen, afbröts underhandlingarna efter 12 sammanträden. Den 1 april ingick sålunda, utan att det af arbetarne till den dagen uppsagda aftalet ersatts genom något nytt.

Under sådana omständigheter sammanträdde åkeriarbetarefackföreningen den 9 april för öfverläggning. Sedan därvid upplysts, att styrelsen för Svenska transportarbetareförbundet, till hvilket förbund fackföreningen anslutit sig, medgifvit arbetarne rätt att nedlägga arbetet, under förutsättning af att beslut härom fattades med $\frac{2}{3}$ majoritet, så anställdes omröstning om denna fråga. Dess resultat blef beslut om att arbetet skulle nedläggas den 10 april på morgonen.

Af strejken berördes alla åkeriidkare inom Stockholm (139 st., hvaraf 3 aktiebolag) med omkring 2,000 arbetare samt indirekt byggnadsverksamheten. Den 11 april sammanträdde representanter för parterna inför stadens polisintendent, hvarvid man enades om att föreslå upptagande af ny underhandling under opartisk ordförande. Såväl åkeriidkareföreningen som åkeriarbetarefackföreningen godkände på sammanträden följande dagar detta förslag. Den 14 april sammanträdde den nya förhandlingskommittén, bestående af ordföranden, borgmästare Lindhagen, samt 2 representanter för hvardera parten. Sedan man lyckats ernå enighet i alla tviste-

År 1906. punkter, underställdes uppgörelseförslaget den 17 april fackföreningen, hvars representanter ej hade fullmakt att fatta definitivt beslut. Fackföreningen godkände förslaget, hvarefter aftalet undertecknades och arbetet återupptogs den 18 på morgonen.

Aftalet, som skulle gälla två år, var hufvudsakligen af följande innehåll. Rörande den viktigaste frågan godkändes arbetarnes önskan så till vida att lönerna från den 1 april 1907 till den 1 april 1908 skulle utgå i form af månadslön för 80 % af arbetsstyrkan hos icke stationerade åkare. Före denna tid skulle månadslön mellan 1 april och 1 okt. 1906 betalas till 50 %, samt mellan 1 okt. 1906 och 1 april 1907 till 65 % af arbetarne. Efter den 1 april 1908 skulle alla arbetare åtnjuta månadslön. Efter denna tid skulle ouppsgadt aftal fortfarande gälla ett år i sänder.

Rörande arbetstiden vunno de stationerade arbetarne en timmes afkortning på aftonen under månaderna januari, februari och juli samt på sön- och helgdagsaftnar, då arbetet skulle sluta kl. 6 i stället för kl. 7. De icke stationerade arbetarne vunno samma förkortning på sön- och helgdagsaftnar samt $\frac{1}{2}$ timmes minskad arbetsdag under perioden 1 november—31 mars. För alla arbetare avslutas arbetet kl. 12 midnatten den 1 maj och midsommarafton.

Öfriga nya bestämmelser äro garanterad uppsägningstid af åtta dagar samt förbindelse för arbetsgifvaren att låta värnpliktiga arbetare återfå sin förutvarande anställning efter fullgjord öfning. Olycksfallsersättningen höjdes från 1 kr. till 1:50 per dag, sjukhjälp infördes med 1:50 i dagsersättning under högst 42 dagar pr år.

I den mycket omtvistade frågan rörande fackföreningsförtroendemannens besök innehåller aftalet den bestämmelsen, att denne äger »obehindradt tillträde till arbetsplatser», hvaremot han äger besöka »stallgårdar» endast kl. 5—8 e. m., allt under förutsättning att »pågående arbete ej förhindras».

N:o 70. Banvakter vid Ystad—Eslöfs järnväg.

Trafikchefen vid Ystad—Eslöfs järnvägsaktiebolag hade beordrat tvenne banvakter vid järnvägen att byta plats med hvarandra. Denna order vägrade den ene af banvakterna att efterkomma, hvarför han afskedades. Svenska järnvägsmannaförbundets afdelning n:o 91 anordnade då den 10 april ett möte, som beslöt att bansträckan n:o 1 af järnvägen emellan Ystad och Köpingsbro (omkr. 2 km.) skulle tillsvidare blockeras. Blockaden verkställdes på sådant sätt, att banvakterna nr:is 1 (den afskedade) och 2 öfvergåfvo sina å den blockerade sträckan befintliga postplatser, hvarigenom två allmänna vägar blefvo utan grindbevakning. Förut under dagens lopp hade arbetarne velat underhandla med bolagets verkställande direktör, men då arbetarnes förhandlingskommitté anfördes af en järnvägsmannaförbundets förtroendeman och direktören vägrade att underhandla med andra än personalen, förklarade kommittén, att någon underhandling ej kunde förekomma.

Arbetarnes fordringar vid konfliktens utbrott voro, att banvakten n:o 1 skulle återinsättas i tjänstgöring på sin gamla plats och att upprättelse skulle gifvas för den kränkning af föreningsrätten, som förmenades vara begången genom direktörens vägran att ingå på förhandling.

Den 17 april afstämde järnvägsbolagets styrelse till järnvägsmannaförbundet en skrivelse med erbjudande att öfverlämna frågans afgörande till en skiljenämnd af 5 personer, af hvilka bolaget och förbundet skulle utse hvardera 2 medlemmar och dessa fyra den femte, men därest enighet ej kunde uppnås rörande denna femte ledamot, skulle han utses af förste aktuarien Elmquist. Detta förslag godkändes den 20, under villkor att blockaden omedelbart upphäfdes och att banvakten n:o 1, i afvakten på skiljenämndens beslut, samtidigt återinträdde å sin förra plats.

Den 25 maj sammanträdde nämnden i Ystad. Efter öfverläggning afgaf den sitt utlåtande af innehåll, att den afskedade banvakten haft skyldighet att lyda den gifna ordern om förflyttning, men att han på grund af de omständigheter, under hvilka flyttningsordern meddelats, borde bibehållas såsom ordinarie banvakt i järnvägens tjänst.

I sammanhang härmed uttalade skiljenämnden, att förflyttning af personal endast bör ske efter godvillig öfverenskommelse eller då tvingande omständigheter nödvändiggöra densamma, så framt icke tjänstefel eller dåligt uppförande är för handen, och bör vid flyttning tillses, att någon försämring i villkoren eller eljest någon förlust icke förekommer.

N:o 78. Pråmskeppare i Stockholm.

I slutet af 1905 ingingo ett antal pråmskeppare i Stockholm i rorgångare-, pråmskeppare-, loss- och lastningsarbetarefackföreningen, med anslutning till Svenska transportarbetareförbundet. Under vintern sökte transportbolagen få till stånd likalydande personliga kontrakt med pråmskepparne, något som också lyckades med de flesta, i det att endast ett mindretal synes ha anslutit sig till föreningen. Emellertid vägrade några af skepparne att underskrifva kontrakten, hvilket hade till följd deras afskedande vid seglationens början i slutet af april. Detta afskedande drabbade ett tjugotal skeppare, anställda vid Uppsala Transportaktiebolag, D. & J. Berggrens Bogserings- och Transportaktiebolag samt Stockholms Transport- och Bogseringsaktiebolag.

Organisationen erbjöd bolagen underhandling, hvilken accepterades på basis af att då gällande personliga kontrakt skulle ha giltighet året ut samt att de uteslutna skepparne i mån af behof skulle återtagas i arbete. Denna förhandlingsgrund godkändes af fackföreningen med den ändringen, att underhandlingarnas villkor skulle vara alla utestängda skeppares återtagande samt att, om de för året uppgjorda kontrakten respekterades, man dock samtidigt skulle söka få till stånd en kollektivuppgörelse att tillämpas från och med påföljande säsong. Något svar på denna föreningens hemställan lämnades ej, hvarför arbetarne beslöt att den 8 maj blockera de pråmar, där förutvarande skeppare utan giltig anledning afskedats. Denna blockad drabbade nyssnämnda dag 17 af Uppsala och 5 af Berggrens Transportbolags pråmar. Uppgörelse träffades emellertid några dagar senare med dessa bolag på de af arbetarne framställda villkoren, hvadan blockaden upphäffdes den 12 maj.

Blockad mot Stockholms Transportbolag förklarades först den 23 maj, sedan fackföreningen erhållit kännedom om att på grund af vägran att underskrifva kontrakt utestängda arbetare äfven här förekommo. Blockaden drabbade nio af bolagets pråmar.

I juni skreds till underhandling rörande denna konflikt. Den 21 juni undertecknades en öfverenskommelse mellan transportbolagens och fackföreningens representanter, hvilka sammanträdde under förste aktuarien Elmquists ordförandeskap, af innehåll, att förhandlingar omedelbart skulle upptagas för uppgörande af kollektivafताल, och borde arbetet härmed vara färdigt senast den 15 juli; att blockaden omedelbart upphäffdes; att de afskedade pråmskepparne omedelbart intoges i arbete; att arbetskontrakten, där de funnos, skulle respekteras; samt att föreningsrätten skulle hållas i ömsesidig helgd. På grundval häraf vidtogs förhandlingarna, under det att arbetet återupptogs och blockaden upphäffdes. Genom det den 19 juli undertecknade aftalet bestämdes bl. a. den fasta månadslönen för fullgod pråmskeppare till 75 kr., efter 2 års oklanderlig tjänst hos arbetsgifvaren 80 kr. och efter 5 års 85 kr. Enligt de gemensamma bestämmelserna skulle, då endera kontrahenten sådant påfordrade, träffas ett skriftligt arbetsafताल i enlighet med formulär. Meningsskiljaktigheter angående aftalets tillämpning skulle hänskjutas till en permanent förliknings- och skiljenämnd af fem personer.

N:o 93. Hamnarbetare i Hålsingborg.

Arbetet med lossning och lastning af stycke gods för ångbåtsaktiebolaget Södra Sveriges och Hallands ångbåtsaktiebolags båtar hade i Hålsingborg under en följd af år utförts af oorganiserade arbetare. Under vintern 1905—06 bildade de med detta

År 1906. arbete sysselsatta arbetarne en sektion af Svenska transportarbetareförbundet, hvilken framställde begäran om ett aftal mellan förbundssektionen och de båda ångbåtsbolagen, hvari endast den gällande prislistans fastställande begärdes. Underhandlingarna strandade dock, emedan representanten för ångbåtsaktiebolaget Södra Sverige vägrade ingå något aftal med arbetareorganisationen. Arbetarne begärde då hos förbundsstyrelsen att få framställa kraf på förhöjd betalning m. m. samt rätt att nedlägga arbetet, därest arbetsgifvarne nekade ingå på underhandling. Denna begäran bifölls af förbundsstyrelsen, hvarefter den nya lönelistan inlämnades till arbetsgifvarne. Då bolaget »Södra Sveriges» representant emellertid fortfarande vägrade ingå på förhandling, nedlade arbetarne, 26 till antalet, arbetet den 2 maj.

Vid de underhandlingar, som omedelbart efter strejkens utbrott upptogs, godkände Hallands ångbåtsbolags representant arbetarnes fordringar oförändrade, hvaremot »Södra Sverige» stod fast vid sin gamla ståndpunkt. I stället öfverlämnade detta senare bolag det af konflikten berörda arbetet till gamla dragarelaget, hvilket ombesörjer godsets transport från båtarna. Detta lag godkände åter arbetarnes fordringar oförändrade och under-tecknade aftalet såsom arbetsgifvare, sedan laget öfvertagit lossningen och lastningen af styckegods äfven för Hallandsbolagets räkning.

Genom aftalet, som gällde till den 3 april 1907, höjdes arbetarnes timlön från 50 till 60 öre, hvarjämte någon förhöjning vanns i betalningen för öfvertidsarbete.

N:o 96. Polska arbetare vid Brestad m. fl. gårdar i Östergötland.

Östergötlands sockerfabriksaktiebolag bedriver för egen räkning betodling vid åtskilliga bolagets gårdar i Östergötland. För att anskaffa erforderlig arbetskraft på betfälten vände sig bolaget i början af 1906 till en tysk kommissionär, som förband sig anskaffa den begärda arbetsstyrkan. Kommissionären lämnade sitt uppdrag vidare åt ett antal tyska arbetsförmän inom det afsedda yrket, hvilka också lyckades anskaffa hvar sin grupp arbetare, dels i Galizien, dels, och som det synes oftast, i ryska Polen. En dylik grupp utgjordes i regel af 15 till 30 arbetare, bestående af män, kvinnor och barn (pojkar). Dessa fästes med kontrakt, hvilka likväl understundom vid öfersättningen till polska från det tyska originalkontrakt, som upprättats mellan bolaget och den tyske kommissionären, synas ha förvanskats, så att förmännen förespeglat arbetarne ej oväsentligt bättre villkor än som afsetts.

I april, maj och juni anlände nu dessa arbetare i de olika grupperna under hvar sin förmän till de östgötska betfälten. Vid en del af bolagets gårdar synas förhållandena ha gestaltat sig bättre, men vid tre af dem utbröto konflikter inom kort. Arbetsgifvarne hade i kontrakten för arbetarne utfäst följande förmåner: daglönen skulle för män utgöra 1 kr. 40 öre, för gossar 1 kr. 20 öre, för kvinnor 1 kr.; under skörden skulle dessa summor höjas till 1 kr. 75 öre, 1 kr. 50 öre, 1 kr. 35 öre resp.; härtill komme såsom naturaförmåner 1½ liter skummjölkl dagl., 12½ kg. potatis i veckan, vidare fritt husrum, vedbrand och sängplats samt fria resor fram och åter till hemlandet.

Den första konflikten utbröt vid Brestads gård bland därstädes anställda 31 polska arbetare, af hvilka 25 nedlade sitt arbete den 7 maj och påföljande dag begäfvos sig till Norrköping. Uppgifterna rörande deras fordringar växla, men de synas hufvudsakligen ha gått ut på en förhöjning af daglönen med 10 å 20 öre samt en viss reglering af arbetstiden. Dessutom uppgifvas de ha begärt »tillstånd att röka sina cigarretter när och hvarhelst de befinna sig (äfven i ladorna)». I allmänhet förtjänar rörande denna och de öfriga konflikterna med dessa arbetare den anmärkningen göras, att deras uppkomst, fortgång och lösning i hög grad tyngdes af den stora svårighet alla förhandlingar mötte, i det att parterna icke förstodo hvarandras språk och tolkarne, förmännen, icke voro opartiska. Konflikten i Brestad synes emellertid ha lösts den 11 maj, sedan någon löneförhöjning beviljats arbetarne.

Vid Ullevid, en annan af bolagets egendom, gjorde de polska arbetarne ett segare motstånd. Den första arbetsnedläggelsen gjordes den 11 juni af 47 bland gärdens 67 arbetare och varade till den 14 juni. Så bröt den andra strejken, denna gång dock blott omfattande 17 arbetare, ut den 19 och slutade den 21 juni. Då hade 13 polacker bland de strejkande afskedats och icke återgått till arbetet. Den tredje strejken, omfattande 17 arbetare, började den 2 juli. Alla här deltagande arbetare afskedades och återvände ej till arbetet. Arbetarnes fordringar voro vid den första strejkens utbrott dagaföningens höjande till 2 kr. för vuxna män samt befrielse för dessa från arbetet med betornas rensning. I de fall, där ackordsarbete förekom, skulle detta bortfalla. De förbättringar arbetarne genom strejken vunno voro dagaföningens höjande med 10 öre samt en ökning af ackordspriset från 5 till 6 kr. per »måg» (ett slags försvenskning af det tyska ytmättet Magdeburger Morgen, omkr. ¼ har). De båda öfriga strejkerna, som afsågo en ytterligare förbättring af ackordspriset, ledde icke till någon förändring.

Äfven vid sockerbolagets egendom Gnestad hade polska arbetare anställts. De anlände dit den 12 maj och började sitt arbete den 14. Vid första aföningen den 19 fingo de i daglön 1 kr. 60 öre och 1 kr. 10 öre för män och kvinnor resp., således högre löner än hvad det ofvannämnda ursprungliga kontraktet afsett. Likväl begärde arbetarne 2 kr. för män och 1 kr. 75 öre för kvinnor. Då detta vägrades, begäfvos sig den 21 maj 25 af de 30 till Norrköping, hvarifrån de sedan vunno vidare befordran till Stettin.

Vid flere af de här ofvan refererade strejktillfällena förekommo våldsamheter från arbetarnes sida. Särskildt synes deras missnöje med befälet d. v. s. de tyska förmännen, ofta ha varit mycket stort, och det var förreträdesvis dessa, som blefvo ut-satta för misshandel af understundom allvarlig beskaffenhet.

N:o 97. Gråstensarbetare i Göteborg.

Gråstensarbetarnes till Svenska grof- och fabriksarbetareförbundet hörande fackförening i Göteborg inlämnade i december 1905 ett förslag till aftal till därvarande Byggmästareförening. Muntligen besvarades denna framställan af arbetsgifvarna med det beskedet, att deras förening »ej ville underhandla på basis af de framställda förslagen, emedan fordringarne ställts för högt». De inneburo i hufvudsak kraf på 9 timmars arbetsdag, en timpenning af 50 öre samt förbindelse för arbetsgifvarne att endast använda fackföreningsmedlemmar i arbetet. Något kollektivafstal mellan här berörda arbetare och arbetsgifvare hade icke förut existerat. Arbetarne vidhöll emellertid sina fordringar och byggmästareföreningen stod likaledes fast vid sitt beslut att ej träda i underhandling på grundval af det inlämnade aftalsförslaget, ett beslut, som i skrifvelse till arbetarne af den 7 maj ytterligare motiverades. Med förbundsstyrelsens tillåtelse nedlade då arbetarne arbetet den 8 maj.

Redan före strejkens utbrott hade utanför Göteborgs Byggmästareförening stående arbetsgifvare undertecknat arbetarnes aftal, hvidan af fackföreningens medlemmar endast omkring hälften berördes af strejken. Under 1:sta veckan efter konflikten utbrott var antalet strejkande 94, en siffra, som under andra veckan gick ned till 90, sedan ytterligare några arbetsgifvare undertecknat aftalet. Emellertid var under hela konflikten gång antalet strejkande arbetare varierande, enär tillgången på arbete synes ha varit relativt ringa.

Konflikten löstes genom underhandling, sedan den varat i sju månader. Aftalet undertecknades af Byggmästareföreningen och fackförbundsafdelningen.

N:o 107. Järnvägsmän vid Malmö—Ystads järnväg.

Svenska järnvägsmannaförbundets afdelning n:o 87, omfattande betjante vid Malmö—Ystads järnväg, ingick i mars till järnvägens styrelse med ett förslag till förbättrad

År 1906. lönestat för personalen, afsedt att gälla fr. o. m. 1906 års ingång. Samtidigt utsåg afdelningen kommitterade för underhandling. Efter någon tid inkallades dessa till järnvägsbolagets direktör, hvilken meddelade att styrelsen tillsatt en kommitté för frågans utredning. För att påskynda resultatet af denna kommittés arbeten, meddelade förbundsafdelningen styrelsen i början af april, att den afvaktade styrelsens svar på sin hemställan före månadens utgång, »förbehållande sig att i motsatt fall taga i öfvervägande vidare åtgärder för tryggnad af en dräglig existens åt sina medlemmar». På denna skrifvelse svarade styrelsen med att i slutet af april utsända en »cirkulär-order» till samtliga stationer vid järnvägen. I denna meddelades, att styrelsen beslutat en förhöjning af lönen för alla grader intill bokhållaregraden med 10 kr. per månad i städerna och 6 kr. å landet. Samtidigt meddelades, att styrelsen ville afvakta vissa pågående officiella utredningar angående lönereglering vid statsbanorna, innan den uppgjorde en ny lönestat.

Förbundsafdelningen meddelade med anledning häraf styrelsen, att »det icke vore ett nytt uppskof personalen behöfde, utan en ny lönestat». Den inbjöd samtidigt till nya underhandlingar med afdelningens delegerade, hvilka dock skulle ha bragts till afslutning senast den 7 maj. Sådana förhandlingar kommo emellertid ej till stånd. I stället afhöll järnvägsmännen den 9 maj möte, hvarvid en förberedande omröstning företogs rörande de åtgärder som borde vidtagas. Här af framgick att stämningen var stark för strejk — 82 röster af 100.

Då meddelade styrelsen, att den vore villig underhandla. Förhandlingarna emellan parternas delegerade började den 11 maj. Härunder gjorde styrelsens representanter det förslaget, att frågan skulle hänskjutas till en skiljenämnd, hvilket förslag personalens ombud icke ansågo sig kunna acceptera. Däremot erbjödo de den jämkningen i sin lönestat, att den skulle tillämpas först från den 1 april i stället för från den 1 januari, likväl utan att detta förslag lyckades vinna styrelsens bifall. Förhandlingarna afbröts sålunda utan resultat den 12 maj.

Den 13 maj afhöll förbundsafdelningen möte, hvarvid meddelades att förbundsstyrelsen lämnat den full handlingsfrihet. Afdelningen beslöt nu att tillstålla styrelsen följande meddelande såsom sitt ultimatum: »Därest icke järnvägsstyrelsen före tisdagen den 15 d:s kl. 6 e. m. träffat uppgörelse med afdelningen, nedlägges fr. o. m. onsdagen den 16 d:s arbetet vid järnvägen.»

Då intet åtgörande från styrelsens sida med anledning här af träffades, så tog strejken sin början utsatt dag kl. 1 f. m. Antalet vid banan anställda betjante var 146, hvar af 100 organiserade. Trafiken vid banan inställdes helt och hållet.

När strejken varat i två dagar, ansåg sig civilministern böra ingripa för att om möjligt få en öfverenskommelse till stånd. Han uppdrog åt förste aktuarien Elmquist att ta medlingen om hand, enligt följande skrifvelse:

»I anledning af den inträffade konflikten vid Malmö—Ystads järnväg får jag härmed anmoda Eder att ofördröjligen afresa till Skåne för att å mina vägnar erbjuda Eder medverkan till ifrågakvarande arbetsinställelses biläggande.

Förutsättningarna för denna Eder medverkan synas mig böra vara:

att trafiken omedelbart återupptages;

att parterna hvar för sig utse personer till lika antal att jämte Eder utgöra en nämnd för tvistens biläggande, samt

att parterna på förhand förbinda sig att ställa sig inom nämnden åvågabragt uppgörelse till ovillkorlig efterrättelse.

Då det vidare synes mig vara af den största vikt att hvad som nu inträffat vid Malmö—Ystads järnväg icke på annat håll återupprepas, får jag tillika anmoda Eder att, för den händelse förhållandena synas Eder sådant påfordra, å mina vägnar erbjuda Eder medling äfven vid de öfriga skånska järnvägar, där de af personalen gjorda löneframställningarna ännu icke ledt till slutlig åtgärd från resp. järnvägsstyrelsers sida.

Stockholm den 18 maj 1906.

Axel Schotte.»

Med anledning af detta uppdrag förfrågade sig den utsedde medlaren omedelbart hos parterna, huruvida de vore villiga att acceptera hans medling under de i civilministerens skrifvelse gjorda förutsättningarna. Svaren härpå blefvo jakande. Skiljenämnden, sammansatt af, utom ordföranden, 3 delegerade för järnvägen, 2 för personalen och 1 för järnvägsmanaförbundet, sammanträdde den 20 maj och enades om att trafiken vid järnvägen skulle återupptagas den 21 på morgonen.

Rörande lönestaten nådde nämnden enighet den 23 maj, hvarvid af båda parterna godkändes ett aftal, som i det närmaste anslöt sig till personalens förslag med ett par års öfvergångstid.

N:o 112. Arbetare vid spårvägsbyggnad Göteborg—Långedrag.

Göteborgs stad hade öfverlämnat arbetet med en spårvägsbyggnad till Långedrag åt en svensk firma, hvilken i sin tur öfverlätit anläggningen af banvallen på entreprenad till en tysk firma. På begäran af den tyska firmans arbetschef inlämnade sektion 37 af Svenska järnvägsbyggnadsarbetarefackföreningen, omfattande samtliga vid bygget anställda 105 arbetare, den 16 maj ett förslag till aftal. Det begärda svaret uteblef den dag arbetarne önskat erhålla det, men anlände den 25 på morgonen. Det innehöll afslag å arbetarnes fordringar; samtidigt beordrades arbetarne att upphöra med arbetet och deras inestående lön utbetalades.

Efter förhandling mellan parterna återupptogs arbetet den 30 maj med villkor, att underhandlingar samtidigt skulle begynna rörande arbetarnes aftalsförslag, hvilka underhandlingar skulle vara bragta till slut inom 14 dagar. Den 13 juni anlände firmans chef till Göteborg, hvarefter arbetarne nästa dag erhöilo underrättelse om, att deras förslag ej kunnat godkännas samt att driften delvis komme att inställas under tre månader. Samma dags afton skulle 40 å 46 man af arbetsstyrkan afskedas. Den 15 meddelade arbetarne, att de fortfarande vidhöllo sitt aftalsförslag. Arbetschefen förklarade sig då ånyo icke kunna godkänna detta förslag och att i alla händelser den förut nämnda arbetsstyrkan komme att afskedas. Arbetarne beslöto då att alla nedlägga arbetet den 15 på aftonen.

Den 28 juni upptogs underhandlingar mellan arbetarnes delegerade och förbundets förtroendeman samt arbetschefen. På aftonen uppnåddes enighet och aftalet undertecknades. Nästa dag återgingo 85 man i arbete; de öfriga hade under konfliktens lopp erhållit arbete på annan ort.

Aftalet, som gällde till den 1 april 1907, tillförde arbetarne en ökad timlön af 3 å 5 öre (från 42 till 45 öre o. s. v.), hvarvid arbetarne fingo nöja sig med 1 å 3 öre mindre än de ursprungligen begärt. Arbetstiden fastställdes till 57 timmar i veckan, under det att arbetarne hade begärt 54.

N:o 118. Grufarbetare vid stenkolsgrufvor i Bjuf, Billesholm och Skromberga.

De båda under gemensam förvaltning stående företagen Höganäs-Billesholms aktiebolag samt Skromberga stenkols- och lerindustriaktiebolag äga i det skånska stenkolsområdet betydande grufvor vid Bjuf, Billesholm och Skromberga. Arbetarne vid dessa grufvor hade under 1905 till bolagen inlämnat framställning om lönereglering m. m. Först vägrade bolagen att erkänna föreningsrätten samt att ingå kollektiva aftal. Den förra erkändes i oktober 1905, hvarvid samtidigt någon förhöjning i lönerna beviljades. I april 1906 medgäfvö bolagen krafven på kollektivafktal och trädde i underhandlingar med parternas organisationer. Förhandlingarna pågingo under maj månad, men ehuru en del jämkningar uppnåddes, vanns intet afgörande resultat. Arbetarnes fordringar voro i hufvudsak en prislista, enligt hvilken ackordsprisen skulle ha höjts afsevärdt i vissa fall och daglönen med i medeltal 50 öre, vidare minimidaglön vid ackordsarbete i grufva, 8 timmars arbetsdag samt skriftligt kollektivafktal.

År 1906.

I midten af maj hölls gemensamt möte med alla de tre grufvornas arbetare, hvarvid visserligen konstaterades, att arbetarnes fordringar i de viktigaste punkterna hittills ej af bolagen accepterats, men sedermera beslut fattades att, då förbundsstyrelsens svar ännu icke anländt och underhandlingarna icke kunde anses afslutade, icke nedlägga arbetet förrän eventuellt den 1 juni. Disponenten i Bjuf utlofvade nu att hos styrelserna göra hemställan om ytterligare löneförbättringar, hvarvid dock beslut af bolagsstämmorna den 29 maj måste afvakts. Då beslöto arbetarne den 25 att tillställa styrelsen ett ultimatum, innehållande några smärre medgifvanden rörande lönesiffrorna, men eljest väsentligt fasthållande vid: att premiesystemet, såsom ledande till orättvisor, afskaffades; att ackordslönerna bestämdes enligt de af arbetarne ursprungligen framlagda lönelistorna; samt att minimidaglön bestämdes.

Till svar härå tillställdes arbetarne följande utdrag af protokoll, hållet vid gemensamt sammanträde med styrelserna för Höganäs-Billesholms aktiebolag och Skromberga stenkols- och lerindustriaktiebolag i Hålsingborg den 28 och 29 maj 1906.

§ 5.

Anmälades, att förhandlingarna med grof- och fabriksarbetareförbundets fackföreningar vid Billesholm, Bjuf och Skromberga under hela maj månad fortgått och att desamma icke ledd till annat resultat än att föreningarna förklarat sig fortfarande hålla fast vid sina tidigare framställda fordringar, oaktadt direktör Schwartz, som å styrelsens vägnar ledd dessa förhandlingar, för arbetarna ställt i utsikt, att styrelserna, därest arbetet finge ostördt fortsättas, skulle vara villiga, att så långt bolagens ekonomiska ställning medgäfvade, tillmötesgå arbetarnas framställda önsknningar. Några mindre jämkningar i sina fordringar hade arbetarne visserligen medgifvit, men ytterst obetydliga mot dem som direktör Schwartz funnit absolut nödvändiga, och hade arbetarne betecknat sina sista fordringar såsom ett ultimatum, så att de vid afslående svar därå vore beslutna att nedlägga arbetet på tid, som de själfva komme att bestämma. Arbetarnes anspråk i sin helhet innebure en ökad utgift af omkring 300,000 kronor om året, inberäknadt löneförhöjningar till ett belopp af omkring 60,000 kronor om året, som af styrelserna under nästlidna år beviljats.

Som de af fackföreningarna såsom ultimatum framställda fordringarna vore absolut oantagliga, beslöto styrelserna afslå desamma. Vid detta förhållande funno styrelserna sig böra fatta beslut om ofvannämnda af direktör Schwartz i utsikt ställda eftergifter, hvilka voro antagliga endast under förutsättning att bolagen finge säkerhet för, att arbetet under en följd af år finge ostördt fortgå.

Då de af styrelserna förda direkta underhandlingarna med fackföreningarna sålunda icke ledd till öfverensstämmelse, men det låge styrelserna varmt om hjärtat att så vidt möjligt undvika en för båda parterna skadlig konflikt, beslöto styrelserna öfverlåta frågans vidare behandling till arbetsgifvareföreningen med begäran om dess förhandlande med förbundsstyrelsen för Svenska grof- och fabriksarbetareförbundet.

På grund af detta meddelande nedlade arbetarne med stöd af tidigare beslut arbetet vid de tre grufvorna den 1 juni på morgonen, hvarvid grufvorna samtidigt förklarades i blockad. Af konfikten berördes omkring 1,700 arbetare, hvaraf alla utom ett 50-tal voro organiserade (Svenska grof- och fabriksarbetareförbundets afdelningar). Under strejkens lopp upprätthölls en del arbete, hvars nedläggande »kunnat medföra vidtomfattande skada för bolaget» (pumpar o. d.) af en del organiserade arbetare med organisationens tillåtelse.

Den 13 juni upptogs i Stockholm förhandlingar för konfliktens afvecklande. I dessa deltog representanter för Svenska arbetsgifvareföreningen, Sv. grof- och fabriksarbetareförbundet, bolagen och arbetarne. Härunder nåddes öfverenskommelse rörande de principiella punkterna, hvaremot förhandlingar om detaljerna skulle taga sin början

den 20 juni. Dessa senare ledde efter fjorton dagars arbete den 5 juli till full enighet mellan parternas ombud i samtliga tvistiga punkter. Det af underhandlingskommittén uppgjorda förslaget till öfverenskommelse antogs af bolagen, men arbetarne förkastade det. De begärde revidering i en del punkter, och deras ändringsförslag öfverlämnades till arbetsgivarföreningen. Med anledning häraf fördes ånyo underhandlingar mellan parternas organisationer, hvarvid meningsskiljaktigheterna synas ha undanröjts. Arbetsgivarföreningen ställde nu i skrifvelse af den 26 juli en uppfordran till grofarbetareförbundet att för sin del och med bindande verkan för de i konflikten indragna afdelningarna sanktionera, hvad som genom de förda underhandlingarna öfverenskommits. Härå begärde föreningen svar senast den 1 augusti. Sedan uppskof med svarets afgifvande beviljats, afläts detta den 2 aug. och innehöll ett godkännande af arbetsgivarföreningens begäran med villkor, att några smärre punkter i aftalet reviderades. Enighet nåddes härom den 7 aug.

Sedan arbetarne godkänt sina representanters beslut, skulle aftalen undertecknas den 13 aug. Emellertid framkommo arbetsgifvarne nu med begäran, att arbetarne skulle underteckna ett kvitto med personlig förbindelse, innefattande, att vederbörande mottagit ordnings- och arbetsreglerna samt förbunde sig att efterleva dem. På grund af de bestämda protesterna från arbetarehåll mot denna begäran frånträdde den efter några dagar. I stället formulerades aftalet så, att det skulle äga bindande kraft mellan å ena sidan bolaget och å andra grof- och fabriksarbetareförbundet, dess afdelningar och medlemmar.

Arbetet skulle återupptagas den 18 aug. Men i full utsträckning kunde det ej åter påbörjas förr än vid månadens utgång.

Genom det den 18 aug. undertecknade aftalet fastställdes bl. a. den »allmänna lägsta dagslönen» för dagsverkare under och öfver jord till 2.50 kr. För vissa kvalificerade grupper sattes minimidaglönen högre under förutsättning af viss arbetsprestation. I afseende på ackordspriserna tillmötesgicks delvis arbetarnas kraf, så att förhöjningar kommo alla grupper till godo.

N:o 127. Trikåarbeterskor i Karlshamn.

Den 27 maj hade i Karlshamn bildats en fackförening bland textilarbetarne, hvilken omedelbart anslöt sig till Svenska textilarbetareförbundet. I föreningen ingingo bland andra äfven 16 arbeterskor vid en trikåfabrik. Dessa afskedades af fabriken förestånderska den 8 juni, hvarvid enligt arbetarnes uppgift såsom orsak angafs deras medlemskap af fackföreningen. Då arbetet den 9 skulle börja, gjorde ytterligare 21 flickor gemensam sak med sina kamrater, och de flesta af dem gingo in i fackföreningen. 31 arbeterskor stannade kvar vid sitt arbete. Af dessa slutade under de följande veckorna ytterligare 9, så att hela antalet strejkande samt afskedade utgjorde 46, samtliga organiserade, under det att 22 fortfarande arbetade.

I slutet af juli inleddes underhandlingar mellan representanter för fabriken samt förbundsstyrelsen, hvilka ledde till, att arbetet återupptogs af alla arbeterskor den 6 aug. Föreningsrätten erkändes, de under konflikten höjda lönerna skulle bli gällande för hela personalen, förestånderskan förståndigades att behandla arbeterskorna human. Hvarjämte inga trakasserier med anledning af konflikten finge äga rum.

N:o 143. Grofarbetare vid Statens järnvägar i Elmhult.

I slutet af juni ankommo till Elmhults station vid statsbanan 3 kolvagnar, hvilka 29 arbetare vid statens brikettfabrik därstädes fingo order att lossa. Arbetarne, som tillhörde Svenska järnvägsmanförbundet, befarade att vagnarna kommo från Höganäs-Billesholms aktiebolags grufvor vid Bjuf, där strejk samtidigt pågick. De nekade därför att taga befattning med arbetet, innan de förvissat sig om, att de därmed icke

År 1906. utförde strejkbrytararbete. Sedan de fått visshet om att kolen ifråga ej kommit från strejkplats, utfördes arbetet med lossningen.

Emellertid hade arbetarnes tidigare vägran inrapporterats till vederbörande maskindirektör, hvilken på platsen anställde förhör, hvars resultat blef de 29 arbetarnes suspension under fjorton dagar från den 26 juni. Med anledning häraf förklarades brikettverket den 5 juli af järnvägsmanufakturbandets platsafdelning i blockad. Den 10 juli, då suspensionen för ofvannämnda 29 arbetare upphörde, infann sig ingen af dem i arbete. Icke heller återupptogs arbetet af fabriakens öfriga 8 arbetare, som den 26 juni nedlagt arbetet. så att den 10 juli ingen af brikettverkets arbetare var i tjänst.

Under det blockaden fortfarande var i kraft, ankom den 31 juli till Elmhult en vagn med gods, hvilket såväl af afdelnings- som förbundsstyrelsen blef hänfördt under blockaden, hvadan godset enligt dessas åsikt ej borde lossas. Emellertid beordrades ett antal (23) extra arbetare, hvilka under sommaren voro anställda för diverse grof-arbeten inom banafdelningen, att utföra arbetet med vagnens lossning. Dessa nekade emellertid att befatta sig med arbetet, då de också voro medlemmar af förbundet och icke ansågo sig kunna utföra något arbete, som stode i direkt förbindelse med det blockerade brikettverket. Efter skriftväxling mellan befäl och underbefäl samt styrelserna för afdelningen och förbundet äfvensom försök att beordra ordinarie personal till arbetet, utfördes detta af några bland befälet. De 23 extra arbetarne, som vägrat utföra lossningen, afskedades emellertid den 23 augusti.

Först i början af september löstes konflikten genom öfverenskommelse mellan järnvägsstyrelsen och järnvägsmanufakturbandets styrelse. Den 5 sept. upphäfdes blockaden, och påföljande dag återupptogs arbetet vid brikettverket af samtliga där förut anställda arbetare.

N:o 152. Textilarbetare i Kinna.

Den 1 juli bildades i Kinna en textilarbetarefackförening, i hvilken omkring 100 medlemmar inskrefvo sig. Då arbetsgifvaren till 32 af dessa fick kännedom om fackföreningens bildande, blefvo de organiserade arbetarne hos honom omedelbart, den 2 juli, afskedade.

En del af dessa arbetare bebodde arbetsgifvaren tillhöriga arbetarebostäder. De uppmanades redan den 4 juli skriftligen att afflytta. Mot 9 af dem begärdes senare vräkning, hvilken likväl af länsstyrelsen afslogs. Ej heller lyckades arbetsgifvaren få vräkningsdom genom hänvändelse till häradsrätten, hvilken ogillade väckt åtal mot arbetarne rörande deras kvarboende i arbetsgifvarens bostäder.

Småningom skaffade fabriksägaren nya arbetare i de afskedades ställe, och vid årets slut eller dessförrinnan synes hela antalet ha varit ersatt. Äfven de afskedade erhöilo efter hand plats hos andra arbetsgifvare.

N:o 154. Flottningsarbetare vid Nedre Dalälfdven.

Flottningsarbetarne på sträckan Marma—Gysinge inom Nedre Dalälfdvens flottningsdistrikt tillhörande Nedersta Dalälfdvens Flottningsförening hade under försommaren 1906 bildat en fackförening såsom afdelning af Sv. sågverksindustriarbetareförbundet. De inlämnade i början af juni ett förslag till löneafstal till flottningschefen, hvilket denne emellertid ej godkände, utan besvarade med ett å Flottningsföreningens vägnar uppgjort förslag till aftal. Arbetarnes fordringar gingo ut på förhöjd och lika aflöning, 3 kr. om dagen för alla arbetare, som fyllt 18 år, samt 2 25 för arbetare under 18 år, dessutom en sänkning af arbetstiden till 10¹/₂ timmar. Arbetsgifvaren åter önskade »olika aflöning för olika arbeten efter arbetets svårighet och erforderlig arbetsskicklighet», hvarvid skulle utgå timlöner växlande mellan 22 och 27 öre. Arbetsdagen skulle fastställas till 11 timmar.

Då arbetarne icke ansågo sig kunna godkänna flottningsschefens aftalsförslag, nedlades arbetet den 5 juli af 119 man. År 1906.

Under konflikten framkom från Flottningsföreningens sida förslag att lösa tvisten genom att ställa arbetet på ackord med garanterad minimiaflöning lika med den af Flottningsföreningen förut erbjudna. Men detta förslag förkastades af arbetarne, hvilka förklarade sig ej vilja underhandla på annan basis än principen: lika aflöning för allt arbete.

Efter i början af augusti förda underhandlingar mellan flottningsschefen och arbetarnes utsedda kommittéer i närvaro af förbundets förtröendeman lyckades man efter ömsesidiga jämkningar uppnå öfverenskommelse, så att arbetet återupptogs efter en månads strid den 6 augusti.

Genom aftalet fastställdes arbetstiden till 11 timmar. Duglig flottningsarbetare fr. o. m. 18 år skulle betalas med 26 öre pr timme.

N:o 169. Skrädderiarbetare i Stockholm.

Vid en firma i Stockholm, sysselsättande 98 verkstadsarbetare, alla organiserade, hade två arbetare afskedats. Arbetsgifvaren uppgaf som skäl härfor, att den ene af de afskedade uppträdde på ett otillbörligt sätt mot arbetsledningen, under det att den andra arbetaren vägrat utföra en ändring å ett af honom afämnadt, ej godkänt arbete. Arbetarne åter ansågo sig böra uppfatta afskedandet såsom föranlett af inför bolagets direktör framfördt klagomål öfver en enligt deras åsikt inhuman verkstadsföreståndare. Af arbetarne begärdes nu genom organisationen, att de båda afskedade skulle återtagas i arbete samt att verkstadsföreståndaren skulle entledigas från sin tjänst. Då detta trots underhandlingar mellan bolagets direktör och förbundsafdelningens styrelse icke beviljades, nedlades arbetet den 24 juli.

Underhandlingar för konfliktens lösning upptogs i aug., hvarvid ett medlingsförslag, framställt af Sv. skrädderiarbetareförbundets delegerade, af båda parterna accepterades. Arbetet återupptogs den 28 aug. af samtliga arbetare, utom den ene af de afskedade, som erhållit annan anställning. Det antagna medlingsförslaget innehöll i hufvudsak följande:

2. Uppstår meningsskiljaktighet mellan arbetsledare och arbetare angående af talets tillämpning, beskaffenheten af utfördt arbete, om arbetsledares och arbetares beteende gent emot hvarandra eller om efterlefnad af ömsesidigt godkända verkstads- och ordningsregler, skall bolagets och Svenska skrädderiarbetareförbundets styrelser sättas i tillfälle att därom förhandla, innan sådan meningsskiljaktighet får föranleda till afskedande eller till arbetsnedläggelse.

3. Genom bolagets vid förhandling afgifna skriftliga meddelande, att arbetarne i första hand komma att sortera under tillskärarna, tillika med bestämmelserna här ofvan i punkt 2, fränfaller krafvet om verkstadsföreståndarens (namn) afskedande.

4. Krafvet angående (namn) fränfaller af den anledning, att han mottagit annan anställning.

5. Afskedade (namn) äger att återfå sin förut innehafda anställning å bolagets verkstad.

N:o 172. Möbelsnickare i Umeå.

Arbetarne hos en firma i Umeå sökte på sommaren 1906 få till stånd ett kollektivt aftal med sin arbetsgifvare. Af fabriken 45 arbetare tillhörde flertalet platsens möbelsnickarefackförening, ansluten till Svenska träarbetareförbundet. Den 9 juli inlämnade föreningen ett förslag till löneaftal, innebärande höjda löner. Bolaget erbjöd höjd timpenning, »men motsatte sig upprättandet af kontrakt med den oansvariga fackföreningen». Sedan en del underhandlingar skriftligen förts, men utan resultat nedlades arbetarne den 30 juli arbetet.

År 1906.

Någon skarpare divergens rörande lönerna synes ej ha förekommit. Hufvudorsaken var arbetsgifvarens motvilja mot kollektivt öfverenskommande; sedermera önskade han dock underhandling på grundval af ett aftals upprättande, men ej med fackföreningen utan med »endera arbetarne hvar för sig eller i grupp».

Emellertid skedde uppgörelse till sist mellan styrelsen å ena sidan och arbetarnes kommitterade samt förbundets förtröendeman å den andra. Ett löneafstal, gällande till den 1 aug. 1907, undertecknades den 23 aug. och arbetet återupptogs påföljande dag. Aftalets karaktär framgår af följande utdrag ur vid förhandlingarne fördt protokoll.

§ 1.

Sedan vid ett samma dag hållet möte för förtröendemannen blifvit tydliggjordt, att bolaget tillfölje ingånget skriftligt aftal med andra arbetsgifvare på platsen, icke kunde träffa kollektivt aftal med fackföreningen i dess namn, beslutades att nu pågående möte skulle upptaga förhandlingen om ett för båda parterna afpassadt, lämpligt löne- och verkstadsreglemente, hvilket bolaget sedermera i sitt namn skulle kungöra och tillhandahålla arbetarne såsom varande en för båda parterna gällande öfverenskommelse.

§ 2.

Beslutades enhälligt, att förhandlingen skulle upptagas på denna grund, samt att det resultat, kommittén och styrelsen nu möjligen uppnådde, skulle utgöra slutet på striden, och arbetet på dessa grunder omedelbart upptagas, och att uppsatta löne- och verkstadsreglementet därefter noggrant skulle från båda sidor efterlefas.

N:o 176. Byggnadsarbetare i Oskarström.

Oskarströms Sulfitaktiebolag sysselsatte under sommaren 1906 ett 50-tal byggnadsarbetare för diverse inredningsarbeten. Af dessa arbetare voro alla utom 8 snickare organiserade, i det att de tillhörde Svenska grof- och fabriksarbetareförbundets platsafdelning. Fackföreningsmedlemmarne bland de vid bolaget anställda arbetarne försökte nu öfvertala sina oorganiserade kamrater att ansluta sig till antingen grof- eller fabriksarbetareförbundets afdelning eller ock träarbetareförbundets afdelning i Halmstad. Då detta trots ihärdiga försök misslyckades och bolaget ej ville afskedade de oorganiserade, nedlade fackföreningsmedlemmarne arbetet den 1 aug.

Bolaget önskade att »fackföreningsmedlemmarne skulle låta de ej organiserade vara i fred, då bolaget, lika litet som det ville förbjuda några arbetare att tillhöra förening, lika litet ville påtvinga arbetare ledamotskap i fackförening eller tåla agitation på arbetsplatsen». Arbetarne fingo strejkdagen det beskedet, att de, som ej den 3 aug. återgått till arbetet, skulle anses afskedade. Sedan de 8 snickarna emellertid den 2, således redan strejkens andra dag, anmält sig till inträde i grof- eller fabriksarbetareförbundets platsafdelning, återtog arbetet den 3 aug.

En sympatiststrejk, omfattande öfver 200 arbetare, igångsattes af byggnadsarbetare vid AB. Skånska Cementgjuteriet, bolagets entreprenör.

N:o 177. Snickeriarbetare i Linköping.

4 möbelsnickare vid en snickerifabrik i Linköping hade begärt tidsenlig ventilering af den lokal, där de arbetade. Arbetsgifvaren lofvade, att deras begäran skulle uppfyllas, men tyckes arbetets fullbordande blifvit fördröjd. Under en af de heta sommarkdagarna anhöllo de 4 snickarna om permission, uppgifvande att de ej kunde arbeta i den värme, som rådde i deras arbetsrum. Permissionen beviljades ej, men arbetarne gingo likväl sin väg. Påföljande dag inställde de sig åter i arbete, men arbetsgifvaren förbjöd dem påbörja något sådant, enär de dagen förut aflägsnat sig utan tillstånd. Flertalet af fabriakens öfriga arbetare (145, alla organiserade) gjorde då gemensam sak med sina kamrater och nedlade arbetet den 1 aug.

Efter någon underhandling löstes konflikten på sådant sätt, att alla strejkande, äfven *År 1906.*
de utestängda 4, återgingo i arbete den 6 aug.

Strejken hade etablerats, utan att förbundsstyrelsens godkännande inhämtats.

N:o 185. Södertälje stads arbetare.

Den 26 maj inlämnade i Södertälje stads tjänst anställda, organiserade grofarbetare, 22 till antalet, till drätselkammaren ett förslag till kollektivafstal med begäran om dess godkännande. Den 12 juni afslogs framställningen, men en förhöjning af timlönen från 35 till 38 öre beviljades (arbetarne hade begärt 42 öre samt dessutom sjukhjälp och olycksfallsersättning med 1 kr. och 1 kr. 50 öre resp.). I juli anhöllo arbetarne om underhandling i frågan, hvilken också kom till stånd mellan delegerade för parterna; därvid medgäfvos arbetarne en sänkning i den af dem begärda timlönen till 40 öre. Emellertid behandlades frågan af drätselkammaren på sammanträde den 27 juli, hvarvid den föll. Drätselkammaren ville ej »gå in på något arbetsafstal och ej binda sig vid någon viss prislista, men i möjligaste mån använda ackordsberäkning». Med anledning häraf nedlades arbetet den 4 aug. af arbetarne.

Konflikten varade i 6 veckor, till den 17 sept., då arbetet återupptogs, sedan uppgörelse om kollektivafstal af hufvudsakligen samma innebörd som de förut i Stockholm, Gäfve och Malmö träffade skett mellan Sv. grofarbetarförbundets afdelning och Södertälje drätselkammare. Timlönen bestämdes till 40 öre, hvarjämte sjukhjälp och olycksfallsersättning skulle utgå så som arbetarne begärt.

N:o 203. Spårvägspersonalen vid Göteborgs spårvägar.

Svenska spårvägsmannaförbundets afdelning i Göteborg omfattar all vid stadens spårvägar anställd personal. Denna, hvars dåvarande antal var omkring 470 man, inlämnade den 8 juni 1906 till spårvägsstyrelsen ett förslag till löneafstal, i hvars motivering det bland annat hette:

»Det torde vara obehöfligt att för styrelsen göra den erinran, att det numera på de flesta områden mellan arbetsgifvare och arbetare tillämpas fasta arbetsafstal, gällande för viss tid med en för båda parterna bestämd uppsägningstid.

Då vid härvarande spårvägar personalen är anställd med personliga kontrakt och då dessa såväl till sin form som tillämpning betraktas af personalen med misstroende såsom varande i vissa delar jämnställda med tjänstehjonsstadgan och då det numera är sällsynt, att dylika kontrakt tillämpas på de platser, där något större antal arbetare äro sysselsatta, få vi härmed till styrelsen göra hemställan om, att de mellan Göteborgs stads spårvägar och personalen varande kontrakten annulleras och i dessas ställe införes ett för hela personalen gällande arbetsafstal, undertecknad af båda parterna och fastställt för viss tid, jämte öfverenskommen uppsägningstid.»

Förslaget innehöll nya fordringar, särskildt i afseende på lön, arbetstid, semester, pension och sjukhjälp.

Spårvägsstyrelsen tillsatte en kommitté för att afgifva yttrande och förslag med anledning af personalens framställning. Kommitténs förslag godkändes af styrelsen och dess yttrande remitterades den 20 juli till personalen. Rörande frågan om kollektivt afstal heter det däri:

»att styrelsen icke kan ingå ett kollektivafstal på sätt personalen föreslagit och detta af det skäl, att Svenska spårvägsförbundets afdelning nr 8 icke är någon juridisk person och således hvarken kan förvärfva rättigheter eller ikläda sig skyldigheter. Ett afstal med förbundet vore därför en nullitet och skulle därför när som helst kunna utan någon påföljd för förbundet af detsamma brytas. Härtill kommer, att därest afstal träffades med förbundet, det blefve en gifven följd, att endast sådana personer, som redan vore eller förbunde sig att blifva medlemmar i detsamma, kunde erhålla anställning. Huruvida samtliga till spårvägspersonalen hörande personer äro medlemmar i förbundet

År 1906. är oss icke bekant, men i hvarje fall skulle den enskilde genom ett dylikt aftal äfven mot sin vilja nödgas kvarstå eller ingå i förbundet, hvarigenom såväl den enskildes rätt skulle kränkas som kommunen hindras i sin handlingsfrihet vid anställande af lämplig personal. Vid sådant förhållande synes det icke böra ifrågakomma, att en kommunens styrelse träffar ett aftal af nu nämnd beskaffenhet. Personalen har väl framhållit, att enskilde arbetsgifvare pläga träffa kollektivafstal med sina arbetare; men en enskild person, som när som helst kan nödgas upphöra med sin verksamhet och afskeda sina arbetare utan skyldighet att utan vidare taga sig an dem, kan icke såsom arbetsgifvare likställas med kommunen.»

I öfriga frågor tillmötesgick styrelsen personalens förslag på en del punkter, men framförallt lönerna föreslogos till lägre belopp än som begärts.

Detta spårvägsstyrelsens förslag tillbakavisades af personalen på möte den 23 juli. Sitt svar formulerade den genom en kommitté, som den 30 inlämnade sin skrivelse till styrelsen. De ursprungliga fordringarne fasthöllos i allt väsentligt, men en hemställan gjordes, huruvida styrelsen genom svar till den 2 aug. ville meddela, om den vore villig att fortsätta underhandling. Denna framställning vann styrelsens bifall. Den 11 påbörjades underhandlingarne mellan delegerade för båda parter, men då styrelsen fortfarande bestämdt fasthöll vid sin vägran att ingå kollektivafstal och enighet trots en del ömsesidiga medgifvanden ej nåddes i sakfrågorna, afbröts förhandlingarna.

På möte den 14 aug. enades personalen om framställande af ett kompromissförslag, innebärande något sänkta löneanspråk för en del befattningshafvare. Dessutom beslöts, att därest det nu sist gjorda förslaget tillbakavisades, arbetet skulle nedläggas den 18 på morgonen. Arbetarnes hufvudfordringar voro nu, utom kraf på kollektivafstal, en arbetstid af 8½ timme, en månadslön för ordinarie personal af 90 kr. med 6 årstillägg hvar annat år af 60 kr., 34 öre i timmen för extra personal och sjukhjälp till ordinarie personal med half aflöning i 90 dagar, till extra personal med 1 kr. 50 öre dagligen i 90 dagar.

Styrelsens svar på denna sista hemställan från personalen afläts den 16. Det innebar ett bestämdt fasthållande af den tidigare ståndpunkten, sådan den i vissa fall modifierats vid underhandlingarna den 11. Med anledning häraf utbröt strejken den 18, hvarigenom all trafik å stadens spårvägar stoppades.

Underhandlingar upptogs efter fem dagar, den 23 aug., och befunno sig redan på aftonen i det stadium, att trafiken kl. 8 återupptogs.

Det träffade aftalet, undertecknad den 23 aug., innebar i de flesta tvistepunkter kompromiss. Sälunda fastställdes arbetstiden för ordinarie trafikpersonal till 9 timmar pr dag, för öfrig linjepersonal till 10 timmar. Den ordinarie personalens lönefordringar beviljades, hvaremot den extra trafikpersonalens nedsattes till 33 öre i timmen. Sjukhjälp blef för ordinarie personal half aflöning under högst 90 dagar, för extra trafikpersonal 1 kr. 50 öre dagligen under högst 60 dagar.

I fråga om aftalsformen skulle upprättas personliga kontrakt, gällande jämte de allmänna bestämmelserna rörande arbetsvillkoren.

N:o 220. Hamnarbetare i Uddevalla och spikbruksarbetare i Ödeborg.

Den 8 juni inlämnade Uddevalla transportarbetarefackförening till arbetsgifvarne ett förslag till prislista, innebärande förhöjda löner samt i öfrigt bland annat innehållande bestämmelsen om, att fackföreningsmedlemmar borde tillförsäkras företrädesrätt till arbete. Upprepade sammanträden mellan parterna höllos, hvarvid enighet nåddes, utom i tvenne punkter i prislistan samt rörande fackföreningsmedlemmarnas företrädesrätt, hvilken senare arbetsgifvarne icke ansågo sig kunna bevilja. Under sådana förhållanden beslöt fackföreningen på sammankomst den 3 sept. att påföljande

dag nedlägga arbetet. Antalet strejkande, som utgjordes af stufveri-, pitprops- och kolgårdarbetare, var omkr. 140. År 1906.

Under strejkens andra vecka ankom till Uddevalla hamn en dit af Ödeborgs bruk dirigerad skrotjärnslast om 800 ton. Då den ej kunde lossas af hamnarbetare i Uddevalla, beordrade bruket några af sitt eget folk att utföra arbetet. Dessa vägrade, ehuru oorganiserade liksom alla brukets arbetare. Följden blef, att fabriksledningen stoppade arbetet vid bruket den 13 september.

Hamnarbetarekonflikten pågick i sju veckor. Den avslutades den 22 oktober efter underhandlingar mellan parterna, hvarvid de organiserade arbetarne företrädades af transportarbetareförbundets förtroendemän. De olika meningarne rörande två punkter i prislistan utjämnades så, att arbetsgifvarne beviljade hälften af skillnaden mellan de belopp arbetarne begärt och dem som erbjudits dem. I fråga om fackföreningsmedlemmars företrädare i arbetet lyckades arbetarne ej genomdrifva den åsyftade paragrafen, men beslöts, att alla vid konfliktens utbrott anställda arbetare skulle få återgå till sina platser.

Konflikten vid Ödeborgs bruk, som berört 126 arbetare, löstes den 29 okt., då alla arbetare återgingo i arbetet på gamla villkor.

N:o 221. Handelsarbetare i Lund.

Mellan Svenska grof- och fabriksarbetareförbundets afdelning i Lund, sektionen för koltomtsarbetare, samt ett antal spannmåls- och stenkolsfirmor i Lund hade en längre tid under 1906 pågått underhandlingar angående nytt löneafstal. Man hade enats om lönefrågan, men arbetsgifvarne vägrade godkänna en punkt i aftalet af följande lydelse:

»Arbetarnes föreningsrätt godkännes. Vid afskedande på grund af arbetsbrist sker detta så, att de sist antagna först afskedas, och äga dessa företrädare till arbete, då sådant åter blir tillgängligt».

Den sista delen af denna punkt ville arbetsgifvarne ha formulerad sålunda:

»Då arbetare på grund af arbetsbrist skall afskedas, skall om möjligt hänsyn tagas till den tid arbetarne varit anställda på platsen».

Då enighet ej kunde nås, nedlade arbetarne, ett 50-tal organiserade, arbetet den 8 september.

Af arbetsgifvarne synas några före konfliktens utbrott ha varit oorganiserade. De anslöto sig nu emellertid alla till Svenska arbetsgivarföreningen, dit de hänsköto konflikten till afgörande för sin del. Genom dess förmedling löstes tvisten och arbetet återupptogs den 19 sept. på sådana villkor, att alla under konflikten nyantagna arbetare skulle afskedas, hvaremot de gamla skulle få återgå till sina förut innehafda platser. Den egentliga tvistefrågan blef på så sätt afgjord, att i det nya aftalet infördes den allmänna bestämmelsen, att arbetsgifvaren äger rätt att fritt antaga och afskeda arbetare samt att leda och fördela arbetet och begagna arbetare oberoende af hvilken förening denne tillhör.

N:o 233. Minderåriga arbetare vid Hagfors järnbruk.

I rörverket vid Hagfors järnbruk, tillhörande Uddeholms aktiebolag, sysselsattes såsom hjälpare och uppässare ett trettiotal pojkar i åldern 14—16 år. 14 af dessa begärde på förmiddagen den 2 okt. förhöjd timpenning. Då denna begäran afslogs, lämnade de omedelbart arbetet.

Dagen efter framställde 53 vid brukets sömfabrik sysselsatta flickor en liknande begäran rörande höjda ackordspriser, en framställning, som af fabriksledningen icke villfors, hvarefter arbeterskorna nedlade arbetet.

Hvarken gossarne eller flickorna voro organiserade. Emellertid medförde deras strejk, att arbetet såväl i rörverket som i sömfabriken måste helt nedläggas, hvare-

År 1906. genom ytterligare sammanlagdt omkring 100 arbetare blefvo arbetslösa. Af dessa voro ett 80-tal organiserade.

Befälets försök att använda fullvuxna arbetare i de strejkandes ställe omöjliggjordes af organisationen. Emellertid påverkades gossarne och flickorna af sina föräldrar, hvilka uppträdde som medlare mellan dem och befälet, så att arbetet återupptogs af flickorna den 10 och af gossarne den 15 oktober. Villkoren blefvo desamma som förut, dock med den förändringen, att där 3 pojkar förr användts, sattes nu 4 till arbete, mot tidigare gällande timpenning.

N:o 250. Dränerings- och vattenledningsarbetare i Trollhättan.

Den 3 juli 1906 gjorde vid anläggning af vattenverk med rörnät samt aflöppsledningar för Trollhätte kommun sysselsatta arbetare framställning om bl. a. förhöjning af s. k. förskottstimpning från 30 till 40 öre och utbetalning af aflöningen hvarje fredag. Denna framställning liksom begäran om sjukhjälp vid all sjukdom ansåg sig arbetsgifvaren, Trollhättans dränerings- och vattenledningskommitté, icke kunna bifalla. I början af augusti begärde arbetarne återtagandet af en smed som verktygssmed, hvilket äfvenledes afslogs. Då inlämnades i midten af oktober af de i järnvägsbyggnadsarbetarefackföreningen organiserade — 82 bland 98 vid arbetena anställda — arbetarne ett förslag till kollektivafstal, innehållande bl. a. begäran om 9 timmars arbetsdag, om garanterad timpenning af 50 öre, 1 kr. 50 öre i sjuk- och olycksfallsersättning m. m. samt fordran på den afskedade smedens återintagande. Dräneringskommittén svarade den 23 okt. på detta förslag med följande protokollsutdrag:

»Kommittén anser sig sakna befogenhet att för kommunala arbeten träffa aftal med en sammanslutning, representerande järnvägsarbetarnes intressegrupp och anser sig ha så mycket mindre skäl att ingå i underhandlingar som det inlämnade förslaget såväl till ton och form som till innehåll högst väsentligt skiljer sig från de aftal på andra platser angående kommunala arbeten, hvarom kommittén tagit kännedom.»

Samma afton som detta svar mottagits, beslöt fackföreningssektionen med 45 röster mot 7 att nedlägga arbetet påföljande dag, den 24 okt., hvilket också skedde. Arbetschefen underrättades omedelbart genom protokollsutdrag härom, äfvensom att samtliga arbeten tillsvidare förklarats i blockad.

Ärendet hänsköts af kommittén till kommunalnämnden med förslag, att de arbeten, som anförtratts kommittén, måtte på grund af arbetsinställelsen tillsvidare få ligga nere. Detta förslag godkändes den 30 okt. af kommunalnämnden. En vecka senare biföll nämnden ett nytt kommitténs förslag, hvarigenom Trollhättans dränerings- och vattenledningskommitté ingick som medlem i Svenska väg- och vattenbyggnadsarbetarefackförbundet och Svenska arbetsgifvareföreningen. Genom förbundets förmedling upptogs underhandlingar i Stockholm den 10 nov., dock utan att leda till något resultat. Ett af förbundet sedermera uppgjort medlingsförslag, erbjudande bl. a. en arbetstid af 57 timmar i veckan, en timlön af 30 öre, olycksfallsersättning med 1 kr. 50 öre samt sjukhjälp med 1 krona, antogs i hufvudsak af arbetsgifvarne, men afslogs enhälligt af fackföreningen den 21 nov. Nya förhandlingar fördes i januari 1907, hvarvid ett medlingsförslag framkom, som erbjöd något högre löner — 30 öre för jord- och 35 öre för stenarbetare. Men icke heller nu ledde underhandlingarna till något resultat.

I mars erbjöd förlikningsmannen i fjärde distriktet parterna sin medling, men detta ledde icke till upptagandet af några förhandlingar.

Först i juli samma år blef konflikten åter föremål för underhandlingar, hvarvid den behandlades i samband med andra inom väg- och vattenbyggnadsyrket samtidigt pågående arbetstvister (vid Gullspång—Munkfors kraftstations anläggning, Orsa—Härjedalens järnvägsbyggnad samt brobyggnaden vid Södernäs färja). Vid underhandlingarna voro dels arbetsgifvare och arbetare i de berörda anläggningarna representerade genom hvar sitt ombud, dels ock Centrala arbetsgifvareförbundet, Svenska

arbetsgifvareföreningen, Svenska väg- och vattenbyggarnes arbetsgifvareförbund, Svenska grof- och fabriksarbetareförbundet samt Svenska järnvägsbyggnadsarbetarefackföreningen. Säsom ordförande fungerade Sv. arbetsgifvareföreningens direktör.

Förhandlingarna pågingo mellan den 15 och 18 juli samt ledde till en preliminär öfverenskommelse, hvars definitiva antagande gjordes beroende af resp. parter beslut.

Dräneringskommittén och kommunalnämnden biföllo för sin del den 20 juli förenämnda af arbetarne äfvenledes godkända öfverenskommelse, jämte arbetarnes fordringar rörande den afskedade smedens återintagande och 1:sta-maj-ledighet. Aftalet under-tecknades af parterna den 24 juli, hvarefter arbetet återupptogs påföljande dag. Genom aftalet bestämdes arbetstiden till 57 timmar pr vecka, normaltimpningen för bergsprängare, borrsmeder, stenarbetare m. fl. yrkesarbetare till 45 öre, för jordarbetare, handtlångare, kranförare och öfriga icke yrkesutbildade till 38 öre. För sön- och helgdags- samt nattarbete skulle betalas 100 %, för annat öfvertidsarbete 50 % tillägg. Olycksfallsersättning utgick med 1:50 kr. pr dag från den dag, då olycksfallet kommit under läkares behandling, sjukhjälp med 1:25 kr.

N:o 286. Personal vid Kalmar-järnvägarne.

I juli 1906 aflät en extra stationskarl (N. N.) vid Kalmar—Emmaboda järnväg, som var ordförande i afdelningen n:o 29 af Svenska järnvägsmannaförbundet, en rapport till nämnda afdelning, hvori bl. a. omförmäldes, att han, ehuru han varit anställd vid järnvägen sedan maj 1902, icke befordrats till ordinarie, i trots af att ett 10-tal personer, som anställts efter honom, redan befordrats, samt att han, då han ej under hela sin tjänstetid varit bestraffad för tjänstefel, ansåg, att de uppdrag, han utfört för afdelningens räkning, härtill vore anledningen. Med bifogande af denna skrifvelse gjorde afdelningen en skriftlig framställning med anhållan, att vederbörande stationskarl måtte bli antagen till ordinarie.

Innan denna fråga afgjorts, hölls den 23 sept. ett möte med anledning af några vid järnvägen skedda befordringar, vid hvilket den ifrågavarande stationskarlen fungerade säsom ordförande. Mötet uttalade sin protest mot det befordringssätt, som tilllämpats vid järnvägen.

De ordalag, i hvilka protestresolutionen affattats, syntes direktionen vara af förolämpande beskaffenhet mot trafikchefen. Då N. N., enligt direktionens åsikt, haft väsentlig del i resolutionens tillkomst, så lades honom till last, att han därigenom visat vanvördnad mot förmän och bristande hänsyn till den disciplin, som måste finnas vid hvarje järnväg. N. N:s förmenande, att trafikchefens uppfattning af honom hade något sammanhang med hans verksamhet säsom ledamot af fackföreningen, tillbakavisades säsom grundlöst. Vid direktionens sammanträde upplystes vidare, att N. N. på grund af sitt förhållande i tjänsten för länge sedan blifvit underrättad, att han icke kunde antagas till ordinarie och icke hade utsikt att bibehållas i järnvägens tjänst. På grund af hvad sålunda förekommit, ansåg direktionen ej annat återstå än att entlediga N. N. från hans befattning.

Efter åtskilliga underhandlingar enades direktionen och förbundsstyrelsen till sist därom, dels att tvisten vore af beskaffenhet att kunna hänskjutas till en undersökningskommission, dels att denna skulle bestå af 2 af hvardera parten valda medlemmar samt en femte opartisk person, utsedd af civilministern.

Enighet kunde likväl ej nås rörande formuleringen af den fråga, hvilken af kommissionen skulle besvaras, och då ingen lösning af denna tvist visade sig möjlig, meddelade förbundsstyrelsen i skrifvelse den 19 december, att den betraktade underhandlingarna som strandade. Med anledning häraf beslöt afdelningen, att arbetet skulle nedläggas vid Kalmarbanorna kl. 12 på natten mellan den 21 och 22 dec. Personalen, åtminstone den ordinarie, vid alla dessa järnvägar, där de strejkandes antal enligt arbetarnes uppgift uppgått till 113 man, var bunden vid sina tjänster genom kontrakt

År 1906. med 3 månaders uppsägning, hvidan aftalsbrott från dess sida förelåg. Detta erkännes af förbundsafdelningen, hvilken dock samtidigt anför, att »personalen anser, att de kontrakt, som förefinnas mellan dem och bolagen, icke äro giltiga, emedan flertalet af personalen blifvit tvingade att underskrifva desamma, hvarvid bl. a. som påtrycknings-åtgärd aflönningen innehölls».

Omedelbart före strejkens utbrott meddelade landshöfdingen i Kalmar förbundsafdelningen, att civilministern uppdragit åt borgmästaren Bergendahl i Växjö att resa till Kalmar för att söka medla mellan parterna. Underrättelse härom hann dock icke utgå till de utom staden tjänstgörande, hvidan strejken på utsatt tid trädde i kraft.

På begäran af direktionen och förbundsstyrelsen kvarstannade emellertid borgmästare Bergendahl i Kalmar för att söka åstadkomma medling. Detta lyckades också, så att man den 23 på aftonen enades om ett förlikningsförslag, hvarefter trafiken, som uppehållits med några få och oregelbundna tåg under strejkdagarna, den 24 dec. återupptogs på alla de berörda banorna.

Det antagna förlikningsförslaget innehöll bl. a., att direktionen förklarade sig erkänna järnvägspersonalens fulla föreningsrätt och anse, att medlemskap i förening icke utgör giltig grund för en järnvägsmans skiljande från tjänsten.

De underhandlande parterna skulle öfverlämna till en undersökningsnämnd att meddela utlåtande: a) huruvida fullt giltig anledning till extra stationskarlen N. N:s skiljande från tjänsten förelagat i hans tjänsteförhållanden samt b) huruvida afskedandet föranledts af den verksamhet N. N. utfövat såsom medlem af järnvägsmannaförbundets afdelning n:o 29. I fall frågan a) besvarades jakande, skulle vid afskedandet förblifva, hvaremot, om andra frågan bejakades, N. N. skulle återtagas i tjänst. Undersökningsnämnden skulle bestå af fem ledamöter, hvaraf hvardera parten utsåg två och de sålunda valda den femte. Kunde de ej enas om valet, skulle han nämnas af civilministern. Från undersökningsnämnden kunde vädjast till en skiljenämnd, sammansatt af 3 personer.

Undersökningskommissionen sammanträdde den 19 febr. 1907 i Stockholm under ordförandeskap af landshöfdingen greve Hugo Hamilton. Den 7 mars beslöt nämnden, med ordförandens och personalens delegerades röster, besvara frågan a) med nej och frågan b) med ja.

Järnvägsdirektionen väddade nu till den skiljenämnd, som i öfverenskommelsen förutsatts såsom högsta instans. Till ledamöter i denna skiljenämnd utsåg bolaget öfverste C. G. Hult samt personalen riksdagsmannen Jansson i Edsbäcken, hvarjämte civilministern, då parterna ej kunde enas härom, till tredje ledamot utsåg bankofullmäktigen Carl Berg. I maj afgaf skiljenämnden sitt utslag, hvori uttalades en mot undersökningskommissionens resultat afvikande ståndpunkt. Mot utslaget reserverade sig herr Jansson.

Skiljenämnden ansåg, att redan före tvisten personalens föreningsrätt varit af direktionen uttryckligen erkänd och hade icke funnit någon omständighet, som gifvit vid handen, att N. N:s afskedande föranledts af hans organisationsarbete. För direktionens åtgärd, att oaktadt N. N:s framstående duglighet icke beförda honom till ordinarie, hade anförts så tungt vägande skäl, att nämnden icke ansåg sig befogad uttala, att hans medlemskap i förbundsafdelningen varit medverkande orsak. Någon faktisk omständighet till stöd för uppfattningen, att N. N:s afskedande varit att betrakta som ett ingrepp i personalens föreningsrätt, hade undersökningsnämnden icke anført.

Vidare påpekades N. N:s åtgärd att i skrifvelse till sin förbundsafdelning tillvita trafikchefen att ha behandlat honom orättvist samt utsatt honom för ovilja och trakasserier, äfvensom N. N:s andel i den mot trafikchefen riktade protestresolutionen. Denna resolution innehöll en anklagelse, som, utom det att den var stödd på tämligen lösa grunder, framställdes utan närmare angifvande af de faktiska omständigheterna och utan föregående hänvändelse till direktionen i syfte att vinna rättelse. Genom båda dessa handlingar förklarades N. N. så hafva brutit mot disciplinen och brutit

i den aktning, han varit skyldig sin chef, att dessa handlingar jämte hvad i öfrigt *År 1906.*
mot N. N:s förhållande i tjänsten förekommit, måste anses ha utgjort tillräcklig anledning för direktionen att afskeda N. N.

På grund häraf ansåg skiljenämnden, att N. N. icke skulle i järnvägens tjänst återtagas.

N:o 11. Förgylleri- och glasmästeriarbetare i Göteborg.

År 1907.

I slutet af december 1906 afskedades tvenne arbetare, af hvilka den ena var fungerande ordförande, den andre f. d. ordförande i Sv. förgylleri- o. glasmästeriarbetareförbundets afdelning. Detta ansågs af arbetarne såsom angrepp mot fackföreningen, af hvilken de flesta voro medlemmar. Arbetsgifvaren åter uppgaf arbetsbrist såsom orsak till afskedandena. Fackföreningen förklarade de afskedades platser blockerade, och den ene efter den andre af arbetarne vägrade att efter arbetsgifvarens tillsägelse inställa sig på de blockerade platserna. Ytterligare afskedanden följde nu, däribland af en medlem i den arbetarnes kommitté, som försökt inleda förhandlingar. Den 7 jan. 1907 sammankallade arbetsgifvaren personalen och tillkännagaf, att »den, som ej ville utföra det arbete firman hade att gifva honom eller i öfrigt ej var nöjd med firmans görande och låtande, från samma dags afton var afskedad från sin plats». Följande dag uteblefvo samtliga arbetare utom två förmän från arbetet, sedan de kvällen förut på möte beslutit att ställa sig solidariska med de afskedade och fordra föreningsrättens erkännande. Arbetsgifvaren sade sig kort före detta möte ha infört fackförbundets förtroendeman lofvat återtaga den ene af de afskedade, hvilket erbjudande dock på mötet förkastades.

Sedan konflikten fortgått i fyra dagar och firman redan börjat anskaffa en del nya arbetare, kallade statens förlikningsman i fjärde distriktet representanter för bägge parterna till underhandlingsmöte. Därvid enades man om följande grunder för fortsatt underhandling:

Den ene af de först afskedade skulle söka annan anställning, men de öfriga i mån af arbetstillgång senast den 15 februari få återinträda hos firman eller annan arbetsgifvare i branschen. Arbetsgifvaren leder arbetet samt antager och afskedar arbetare utan fackföreningens ingripande. Som skäl för afsked får ej anses, att arbetare tillhör sin organisation eller följer dess bestämmelser. Ej heller får fackförening utöfva repressalier mot under konflikten antagna arbetare. I händelse af arbetsbrist skulle arbetare, som varit anställda hos firman före konflikten, anses som äldre i tjänsten än under konflikten antagna.

Firmans ordningsregler skulle fortfarande lända till oefftergiftig efterrättelse. Vid följande sammanträde inför förlikningsmannen den 17 januari uppnåddes fullständig enighet på grundval af den preliminära öfverenskommelsen. Tiden för arbetarnes återinträde sattes till den 4 februari; intill denna tid skulle firman återtaga de arbetare, som den för affärens drift funne af behovet påkallade. Om efter denna tid arbetsbrist omöjliggjorde full arbetstid för samtliga arbetare, ägde bolaget gruppvis göra inskränkning i den dagliga arbetstiden.

N:o 30. Skofabriksarbetare i Ängelholm.

På aftonen den 31 januari underrättades arbetarne, att fabriken komme att stängas följande dag. Orsaken till afstängningen uppgifves af arbetsgifvaren ha varit, att verkmästaren afvikit från sin plats och fabriken stod utan ledning; därjämte uppgifves, att den uppgjorda akordsprislistan varit alldeles för hög, hvarför underhandlingar om akordprissättning inleddes. Vid underhandlingarna konstaterades (enligt arbetarne), att prislistan icke var högre än vid andra fabriker. Den 11 februari återupptogs arbetet på förutvarande lönevillkor af samtliga 50 arbetare.

År 1907.

N:o 53. Stenhuggeriarbetare vid Hälle.

Konflikten inträffade vid en arbetsplats, där en norsk firma drifver tillverkning af hufvudsakligen kantsten och äfven gatsten. En dag kom order till arbetarne, att enbart en tysk stensort skulle tillverkas och öfriga stensorter indragas. Då det pris, som erbjöds för denna sort, ansågs för lågt, så att arbetarne ej ville arbeta mot en så ringa ersättning och ändring ej kunde vinnas på annat sätt, tillsattes en kommitté, som tillika med förtroendemannen besökte bolagets direktör i Kristiania. Arbetarnes fordringar voro dels, att aflöning skulle ske hvar 14:de dag, och slutuppgörelse för hvarje månad (förut hvar 3:dje och 6:te vecka respektive), dels att en höjning af ersättningen skulle ske med 10 öre pr meter för ofvannämnda tyska kantsten, som nu hade varit under huggning en tid. Bolagets direktör medgaf, enligt arbetarnes uppgift, höjning af ersättningen för den tyska stenen samt att någon engelsk sten fick tillverkas jämte den tyska. Detta anbud antogs af kommitterade, men när dessa kommo hem, möttes de af underrättelsen, att order ankommit från kontoret, att arbetet tillsvidare nedlades. Arbetsgifvaren uppgifver, att någon stensort icke för tillfället fanns att sätta i arbete. Arbetarne betraktade emellertid ordern såsom en maskerad lockout och beslöt därför på fackföreningssammanträde blockad af arbetsstället; arbetet nedlades den 14 mars 1907. Blockaden blef ganska långvarig; den upphäfdes först den 23 maj samma år, sedan bolaget till följd af brist på arbetskraft godkänt arbetarnes ofvan nämnda villkor. Vid arbetets nedläggande uppgick arbetsstyrkan till ett 60-tal arbetare; af dessa hade dock en stor del under blockadens fortvaro skaffat sig arbete på annan plats, så att endast ungefär hälften af de förra arbetarne efter blockadens upphäfvande återgingo i bolagets tjänst.

N:o 56. Torfströfabriksarbetare vid Axhult.

Före konflikten var en man anställd att väga och undanförsla de tillverkade torfströbalarna. De arbetare, som arbetade vid torfpressarna, hade någon hjälp af denna person, hvilken var direkt aflönad af arbetsgifvaren och icke ingick i de öfriga arbetarnes ackord. Arbetsgifvaren ansåg emellertid denna befattning öfverflödigt, enär balarne ej mer skulle vägas, men arbetarne fordrade, att vägaren skulle kvarstanna för att fortfarande disponeras af personalen vid pressarna. Af denna anledning inställde arbetarne, 13 till antalet, den 5 mars på morgonen arbetet, enligt egen uppgift efter tillsägelse af arbetsgifvaren. Underhandling med arbetsgifvaren försöktes sedan af arbetarnes kommitterade, likväl utan resultat. Arbetsgifvaren förklarade sig ej vilja återtaga någon af de strejkande och antog i maj 12 galiziska arbetare. Sedan arbetsgifvaren under konflikten ingått i Svenska torfindustriens arbetsgivarförening, fördes underhandlingarna mellan denna och en arbetarnes förtroendeman. Därigenom kom uppgörelse till stånd den 29 sept., hvarigenom bl. a. de förut anställda arbetarne återtogos och ett kollektivafval upprättades.

N:o 63 och 102. Sägverksarbetare vid Dal och Sandö.

I december 1905 bildades vid Dals sågverk i Västernorrlands län en afdelning af Sv. sågverksindustriarbetareförbundet, men sedan bolagets chef förklarar sig icke under några förhållanden »kunna samarbeta med arbetare tillhörande socialistiska fackföreningar», upplöstes den nybildade föreningen och bildades i stället en af alla utomstående organisationer oberoende platsförening »Dals Arbetareförening», konstituerad den 9 jan. 1906. I § 2 stadgades, att »föreningen skall vara fullt fri och själfständig. Den får sålunda icke ingå som led i eller sortera under någon allmänna organisation». § 9 innehöll bestämmelser om obligatorisk skiljenämnd för lönetvister, och skulle nämndens beslut vara fullt bindande för parterna.

Vid uppgörandet af föreningens stadgar uppstodo meningsskiljaktigheter inom föreningen, som slutade med att en del yngre medlemmar utgingo ur densamma och i

augusti 1906 ånyo bildade en afdelning af Sv. sågverksindustriarbetareförbundet. Bolagets disponent ville ej vika från den förut intagna ståndpunkten och förelade dem, som ingått i föreningen, viss betänketid om de ville upplösa föreningen eller ej. Då föreningen fortfor att bestå, uppsade bolaget den 9 mars 71 arbetare från bostad och arbete, de gifte på tre, de ogifta på två månader.

Underhandlingar fördes såväl före som efter uppsägningarna och medverkade därvid statens förlikningsman. Bl. a. framlades därvid af arbetarnes förtroendeman följande förslag till konfliktens lösning, som af arbetsgifvaren förkastades: Arbetarne garanteras fri och oinskränkt föreningsrätt, men de förbinda sig att ej hindra icke föreningsmedlemmar att arbeta eller att genom hot och ofredande tvinga andra att ingå i någon förening, som de ej önska tillhöra, eller att lämna en förening, som de önska tillhöra. Fackföreningen som sådan förbinder sig dessutom att i politiskt afseende intaga en helt och hållet neutral ståndpunkt. Sedan underhandlingarna strandat, beslöt afdelningen af sågverksindustriarbetareförbundet med Landsorganisationens gillande att nedlägga arbetet, som skedde den 17 mars af 71 man. Dessutom berördes indirekt 50 arbetare vid Dal.

Den 17 april utbröt sympatiststrejk vid Sandö sågverk, tillhörigt samma ägare som Dals sågverk. Dessa arbetare hade efter hand anslutit sig till en fackförening under Landsorganisationen, hvaremot arbetsgifvaren påyrkade, att föreningen skulle vara i »politiskt och religiöst afseende neutral, d. v. s. icke kunna genom majoritetsbeslut tvinga in en del arbetare mot sin vilja i ett politiskt parti». Denna arbetsnedläggelse omfattade 34 man. I slutet af april utsträcktes striden äfven till stufveriarbetarne, i det att transportarbetareförbundet fattade beslut om blockad af Dal, Sandö och Sikeå lastplatser.

Konflikten antog nu en allt mer svårartad karaktär och våldsamheter föreföllo mellan de mestadels nyorganiserade arbetarne vid de kringliggande verken och skogsarbetarne samt de »strejkbrytare», som engagerats vid Dal och Sandö. Det svåraste uppträdet ägde rum den 9 maj och föranledde flera häktningar. Den oroliga stämningen fortfor äfven därefter, och ordföranden i sågverksföreningarnas platsstyrelse förklarade för statens förlikningsman, att »ledarne för arbetarne kunna ej åtaga sig ansvaret för följderna» samt begärde dennes ingripande. Genom förlikningsmannens förmedling inleddes därpå i början af juni förhandling mellan parterna. Därvid enades man om en preliminär öfverenskomelse, hvars tre första punkter här anföras in extenso:

1. Arbetsgifvaren har rätt att fritt antaga och afskeda arbetare samt att leda och fördela arbetet; dock må ingen arbetare trakasseras eller afskedas på den grund att han är organiserad.

2. Vid verket befintlig fackförening skall hålla sig neutral i politiskt och religiöst afseende.

3. Afdelningen garanterar, att ingen strejk eller blockad får ifrågakomma af dess medlemmar under aftalstiden, och arbetsgifvaren i sin ordning garanterar, att ingen lockout får ifrågakomma under samma tid. Arbetsgifvaren förbinder sig att ej ålägga fackföreningsmedlemmarna att utföra arbete på arbetsplats, där strejk eller lockout pågår.

För öfrigt stadgades om skiljenämnd för afgörande af tvister rörande öfverenskomelsens tolkning eller tillämpning. Aföningsförmånerna skulle förblifva sådana de voro före konfliktens utbrott.

Den svåraste återstående tvistepunkten rörde de afskedade arbetarnes återtagande. Uppgörelsen härutinnan framgår af nedanstående utdrag ur det den 22 juni 1907 träffade aftalet mellan å ena sidan Dals Ångsågs Aktiebolag, å andra sidan Svenska sågverksindustriarbetareförbundet äfvensom Svenska transportarbetareförbundet:

Af arbetarne återtagas, efter arbetsgifvarens fria val, omedelbart 35 stycken samt därutöver före den 1 september 1907 15 stycken.

Den ytterligare arbetskraft, som för driften vid Dal kan behövas, skall intill den 1 juni 1908 tagas bland återstående sjuttio i konflikten indragna personer, och må sålunda ingen ny arbetare intagas inom ofvan nämnda tid, förrän de gamla arbetarne, som så önska och sådant anmäla inom 8 dagar härefter, blifvit återtagna, allt dock

År 1907. under förutsättning att ibland dessa finnas för platsen eller platserna ifråga personer med nödig kompetens.

Vid återtagandet skall i regel företräde lämnas åt gifta och åt på platsen bofasta arbetare.

N:o 73. Sågverks- och brädgårdsarbetare vid Ulfvik och Löfvik.

Arbetarne vid dessa båda sågverk i Västernorrlands län, tillhöriga Ulfviks Aktiebolag, voro anställda under villkor, att ingen förening finge finnas därstädes i enlighet med disponentens meddelande härom ^{24/7} 1906. Den 26 mars 1907 hölls på platsen ett föredrag i arbetarefrågan, vid hvilket ett 60-tal arbetare påtecknade sina namn på en lista såsom intresserade för fackförenings bildande. Påföljande morgon blefvo dessa arbetare afskedade. På begäran fingo de dock återgå till arbetet mot en förklaring, att de ej ämnade bilda någon förening. Ytterligare affordrade disponenten arbetarne en skriftlig förbindelse af följande lydelse: »Undertecknad, som antagits till arbetare vid Ulfviks Aktiebolag under förutsättning, att jag icke tillhör eller tillhört någon fackförening, förbinder mig härmed att under den tid jag är i bolagets arbete icke ingå i någon fackförening. Bryter jag detta aftal, förbinder jag mig att lämna arbetet och genast afflytta ur bolagets lägenhet.» Arbetarne ansågo en sådan förbindelse kränkande, och när disponenten vidhöll sin fordran, svarade arbetarne med att bilda en fackförening. Vid därpå följande möte mellan disponenten och arbetarne förklarade denne, att om arbetarne ej uppgåfve den nybildade fackföreningen, finge de betrakta sig såsom afskedade från och med samma dag. Arbetarne höllo fast vid sin förening, och arbetet nedlades efter hand fullständigt. Så var läget, när statens förlikningsman inskred. Efter det denne genom samtal med båda parterna hört deras villkor, lyckades han få till stånd en underhandling mellan disponenten och styrelsen för Ulfviks och Löfviks afdeln. n:r 24 af Sv. sågverksindustriarbetareförbundet. Underhandlingen ledde till öfverenskommelse och arbetets återupptagande den 16 nästföljande april, under villkor att föreningsrätten erkändes (föreningen fick dock icke ansluta sig till det socialdemokratiska partiet) och samtliga föreningsmedlemmar skriftligen förbundo sig att icke på något sätt bedriva agitation eller söka förhindra icke föreningsmedlemmar att arbeta eller genom hot eller ofredande påverka sina arbetskamrater att ingå i någon förening.

Strejken omfattade första veckan 50 arbetare; till dessa slöto sig fler och fler af de öfriga arbetarne, så att de strejkandes antal uppgick andra veckan till 200 och tredje veckan till 250 arbetare.

N:o 88. Landtarbetare vid Odersberga, Råbelöf och Hammarsjö.

Den 4 april nedlade ett tjugotal daglönare arbetet vid Odersberga gård, sedan inledda underhandlingar om löneförhöjning icke ledt till resultat. Daglönen hade dittills utgått med 1.75 kr. för vintermånaderna och 2 kr. för sommar med resp. 9 och 10¹/₂ timmars arbetsdag. Arbetarnes begäran innefattade 25 öres timlön för daglönare, som bodde fritt i gårdens bostäder, och 27 öres för andra, fri läkarevård och medicin, 1,000 kr. olycksfallsförsäkring samt 20 öre per dag för ryktning. För statkarlar (2 månaders uppsägningstid) begärdes 40 kr. per månad under 4 månader och 45 kr. per månad under öfriga 8 månader af året samt in natura 100 kg. rågmjöl per månad och 3 liter söt mjölk per dag, bostad och hage, fria körslor för vedbrandshämtning och jordens skötsel, fri läkarevård och medicin för familjen samt olycksfallsförsäkring å 1,000 kr.

Dessa lönevillkor skulle fastställas i ett kollektivt aftal och begärdes svar till den 31 mars; då svar uteblef, nedlades som nämnt arbetet vid Odersberga d. 4 april. Arbetsgifvarens villkor voro vid strejkens utbrott, att statkarlarna skulle städlas i enlighet med legostadgan och personligt aftal slutas med hvarje särskild arbetare. De daglönare, som behodde gårdens hus, erbjödes i daglön 1.75 kr. under tiden dec.—mars,

2 kr. april—juni, okt.—nov., 2:50 kr. juli—sept. m. m. Daglönare med egna bostäder Är 1907. erbjödös 2 kr. jan.—mars, nov.—dec., 2:50 kr. april—okt., statkarlar kontant 275 kr., 1,200 kg. spannmål m. m. Den 14 april beslöt Råbelöfs landtarbetareförening att proklamera strejk äfven för Råbelöfs och Hammarsjö gårdar, tillhöriga samma ägare som Odersberga. Konflikten kom därigenom att under tredje veckan omfatta 63 man och under 6:te veckan 79 man, den största strid, som Skånska landtarbetareförbundet dittills fört.

Emellertid hade arbetsgifvaren efter konfliktens utbrott ingått i Skånska landtmännens arbetsgifvareförening, hvars program var: personliga aftal mellan husbonde och tjänare på basis af den allmänna öfverenskommelsen mellan organisationerna. Med understöd af arbetsgifvareföreningen började till Råbelöfsgårdarne införskrifva galiziska arbetare, nämligen under april månad 65 st., under maj 4 st. och under augusti 30 st. En stor del af dessa afreste dock under konfliktens lopp, därtill förmädda af de svenska organiserade arbetarne. Å några arbetare, som bebodde gårdens hus, begärdes vräkning, som sedermera verkställdes under loppet af april och maj månader. Å andra sidan förklarade kvarnarbetarne i Kristianstad blockad å spannmål från Råbelöfsgårdarna, och Råbelöfs landtarbetarefackförening utfärdade ett meddelande om bojkott å gårdarnes alster.

I juni månad gjorde en medarbetare i tidningen »Arbetet» ett medlingsförsök i hufvudsak på grundval af arbetarnes först framställda löneanspråk. Tillika föreslogs nu bestämmelse i aftalet om skiljenämnd, en månads uppsägningstid och rätt för arbetsgifvaren att innehålla 25 öre per dag af aflöningen intill 25 kr. såsom garanti mot afflyttning utan iakttagande af uppsägningstid. För underlättande af uppgörelse med arbetsgifvarnes organisation föreslogs, att arbetarne skulle anteckna sina namn till protokollet öfver det möte, vid hvilket de antogo förslaget, hvarigenom den kollektiva öfverenskommelsen jämväl skulle få karaktär af individuella aftal. Sedan ofvannämnde tidningsrepresentant gjort hänvändelse till Skånska landtmännens arbetsgifvareförening, öppnades i aug. månad förhandlingar under ordförandeskap af statens förlikningsman. Men efter två dagars sammankomst åtskildes man utan resultat, och voro därmed förhandlingarna för denna gång strandade. Meningsskiljaktigheten rörde dels principfrågor såsom kollektivt aftal med eller utan samband med legostadgan, dels lönespörmål.

Striden fortsattes nu å arbetarnes sida med utvidgad blockad och bojkott mot gårdarne, å arbetsgifvarens med ytterligare import af galiziska arbetare. Först i oktober återupptogs underhandlingarne, sedan arbetarne hemställt om öfverenskommelse på basis af en del aftal, som träffats mellan Kristianstads läns jordbrukareförening och vederbörande fackföreningar. Vid dessa förhandlingar mellan bägge parternas delegerade under ordförandeskap af statens förlikningsman enades man först om formen för öfverenskommelsen, som bestämdes skola blifva kollektivt aftal kompletteradt med personliga aftal för daglönare och tjänstehjonsstadgan för statare. I fråga om löne-villkoren träffades kompromiss. Endast rörande de strejkandes återtagande kunde man ej enas. Arbetarne afstodo från sina kraf på allas återtagande och medgäfv, att antalet sattes till högst 63, men ville gifva förmånsrätt åt familjeförsörjare. Arbetsgifvaren åter förbehöll sig rätt att själf pröfva, hvilka som skulle återtagas.

I själfva aftalsfrågan hade emellertid enighet nåtts och förslaget underställdes bägge parterna och godkändes af dem i midten af oktober. Sedan de fem arbetare, som arbetsgifvaren förklarat sig ej vilja återtaga, afstått från krafvet därpå, var vägen till slutlig uppgörelse banad. Vid slutligt sammanträde mellan delegerade blef den 28 oktober undertecknad ett aftal, genom hvilket bl. a. fullgod statkarl tillförsäkrades kontant lön af 300 kr., 800 kg. råg, 400 kg. korn, 8 hl. potatis, 600 sträckmeter potatisland, vedbrandspengar 52 kronor, 3 liter söt mjölk dagligen, bostad och hage, fri läkarevård och medicin. Uppkommande tvister skulle hänskjutas till en skiljenämnd af tre

År 1907. personer. Stridsfrågan om individuellt aftal för daglönare löstes på så sätt, att den kollektiva öfverenskommelsen skulle kompletteras med ett skriftligt, personligt arbetsaftal för viss tid med hvarje särskild arbetare.

N:o 93. *Arbetare vid kvarn och oljeslageri i Mölndal.*

Förslag till aftal med löneförhöjning, 60 timmars arbetsvecka m. m. inlämnades af en arbetarnes kommitté först till fabriakens disponent och, då denne ställde sig afvisande, till ägaren i Göteborg. Svaret på denna begäran blef, att den 22 mars arbetarne öfver lag erhöilo 25 öres löneförhöjning per dag och arbetstiden indelades per vecka enligt arbetarnes önskan. Fordringarna beviljades delvis och skulle sedermera tagas i ytterligare öfvervägande. Kollektivt aftal ansågs däremot ej kunna gifvas, endast ett skriftligt erkännande af föreningsrätten. Den 10 nästföljande april (f. m.) försökte arbetarnes förtroendeman vid personligt besök att inleda underhandlingar, likväl utan resultat. På eftermiddagen samma dag tillsades allt folket att inställa sig på kontoret vid den tid, som nattarbetet började, enär disponenten önskade tala med dem *alla*. Men endast de tre ofvannämnda medlemmarne i arbetarnes kommitté inställde sig och förklarade sig företräda kamraterna. De öfriga befunno sig utanför på gatan, och på disponentens tillfrågan, om de ej ville komma in, blef svaret, att ingen, som tillhör fackföreningen, går in på kontoret. Därefter inställdes arbetet i fabriken, enligt arbetarnes förmenande genom lockout. Redan efter ett par dagar inledde arbetarnes förtroendeman underhandlingar med fabriakens ägare i Göteborg, och förklarade sig denne villig att underskrifva kollektivt aftal, hvarefter arbetet återupptogs den 14 april och förhandlingar om kollektivt aftal vidtog. I aftalet inrycktes Sv. arbetsgifvareföreningens § 23 med dess tillägg af den 19 dec. 1906.

N:o 101. *Måleriarbetare i Stockholm.*

Under senare delen af år 1906 enades Sv. måleriarbetsförbundets afdelning i Stockholm och Stockholms målaremästareförening att utse en gemensam kommitté för att öfverlägga om nytt löneaftal i facket. Den 28 december uppsade arbetarne det gällande aftalet samt inlämnade några dagar senare till mästareföreningen ett löneaftal med i hufvudsak följande fordringar:

<i>Arbetslid:</i> Under april—sept.	9 tim. per dag.
> oktober	8 > > >
> nov.—febr.	6 > > >
> mars	7 > > >

Arbetslön: Allt arbete, som kunde hänföras till gällande ackordsprislista, skulle utföras på ackord. Under ackordsarbets förlopp skulle utbetalas en timlön af 70 öre, men då sådant arbete förekom, som ej kunde hänföras till prislistan, skulle detta verkställas per timme och aflöningen utgå med 75 öre.

För lärningar begärdes: under 1:sta året	10 kr. per vecka.
> 2:dra >	15 > > >
> 3:dje >	18 > > >
> 4:de >	22 > > >

Från mästareföreningens sida hemställdes om bibehållande af förutvarande löner — 60 öres timlön — och vid underhandlingskommitténs konstituerande sammanträde den 16 jan. framställde arbetsgifvarnes ombud en fråga, om arbetarnes underhandlare ville fränsäga sig allt omnämnande af lönefrågan, ett förslag, som dock förkastades af måleriarbetsförbundets Stockholmsafdelning. Sedan Centrala arbetsgifvareförbundet enligt § 7 i förbundets stadgar beslutat att gifva målaremästareföreningen all den hjälp, som däri stadgas, äfven om en allmän arbetsafstängning skulle blifva följden, hemställde det till måleriarbetarnes förbundsstyrelse, att denna liksom arbetsgifvareförbundet

skulle utse hvar sin representant i underhandlingskommittén. Några verkliga underhandlingar kunde emellertid ej komma till stånd, emedan arbetsgifvarne fasthöllo vid status quo i lönefrågan, och arbetarne ej ville frångå sitt ofvan refererade förslag.

År 1907.

Målaremästareföreningen beslöt å extra sammanträde den 8 mars att hvilken dag som helst från och med 1 april på order af Centrala arbetsgifvareförbundets styrelse och fullmäktige inställa allt arbete för medlemmar af Sv. måleriarbetareförbundet.

På initiativ af Centrala arbetsgifvareförbundet kommo emellertid nya förhandlingar till stånd i början af april, vid hvilka arbetsgifvarnes ombud frångingo statusquo-ståndpunkten och framlade ett medlingsförslag af ettårigt aftal med 64 öres timlön och 10 timmars arbetstid. Arbetarnes ombud jämkade sina anspråk till fyraårigt aftal med $9\frac{1}{2}$ timmars arbetsdag de tre första åren och 9 det fjärde samt en timlön af 64 öre de första åren intill den 1 april 1909, 66 öre det tredje året och 70 öre det fjärde året. Till detta förslags framställande ägde dock arbetarnes ombud icke fullmakt från fackföreningen. Hvarken i dessa punkter eller i fråga om den af arbetsgifvarne föreslagna paragrafen om »arbetets frihet», kunde emellertid enighet uppnås.

Efter ett resultatlöst försök af statens förlikningsman att medla trädde lockout i kraft den 15 april. Arbetarne svarade med blockad mot de mästare, som förklarat lockout, oafsedt om arbetet öfvergick i andra händer. Ytterligare utvidgades konflikten genom att den 20 april målningsarbetet för Stockholms stad nedlades; dock träffades snart nog uppgörelse med staden. Antalet berörda arbetsgifvare och arbetare var störst under andra veckan af lockouten, nämligen resp. 150 och 715 st. Efter en månad hade antalet nedgått till 515, emedan en stor del af arbetarne med förbundets understöd afreste till andra orter. Några (ett 20-tal) blefvo egna mästare, och måleriarbetarnes kooperativa affär uppgifves ha tagit stort uppsving.

I början af maj gjordes medlingsförsök af statens förlikningsman och kom ett förhandlingsmöte till stånd. Därvid visade sig ståndpunkterna i de båda hufvudfrågorna, arbetstiden och arbetslönen, oförenliga. Arbetsgifvarne bjödo 10 timmars arbetsdag och 65 öre per timme, men fackföreningen begärde 9 timmars arbetsdag och 75 öres timlön. De alternativa medlingsförslag med olika aftalstid — 1 å 3 år —, som förlikningsmannen framställt, kunde arbetarne på grund af sin ofvan angifna ståndpunkt ej ansluta sig till. Däremot voro de villiga att gå med på öfvergångstid och en lång aftalstid.

I slutet af maj öppnades åter förhandlingar under förlikningsmannens ordförandeskap. Denna gång nåddes enighet på basis af arbetarnes fordringar med fyraårig aftalstid. Sedan Centrala arbetsgifvareförbundets fullmäktige godkänt öfverenskommelsen, undertecknades aftalet den 8 juni 1907, ur hvilket här anföras följande hufvudbestämmelser:

1:sta aftalsåret:	64 öres timlön, 10 timmars arbetstid.
2:dra »	68 » » $9\frac{1}{2}$ » »
3:je »	70 » » $9\frac{1}{2}$ » »
4:de »	75 » » 9 » »

N:o 132. Slottsbrons sulfitarbetare.

Vid Slottsbrons sulfittaktiebolag i Eds socken af Värmlands län hade en arbetare i april månad 1907 såsom ombud för arbetarestyrkan därstädes framfört ett sitt uppdrag till disponenten på ett sätt, som denne ansåg för sig kränkande, hvarför han afskedade arbetaren. Arbetarne vid fabriken ansågo afskedandet innebära en kränkning af föreningsrätten och beslöto på den grund på fackföreningssammanträde att nedlägga arbetet, hvilket ock skedde den 7 maj. Arbetet återupptogs dock redan den 10 i samma månad efter ett af arbetarne antaget förslag af disponenten, att tvisten skulle hänskjutas till skiljedom. Skiljenämnden sammanträdde omedelbart därefter och afkunnade följande utslag: Nämnden fann visserligen den ifrågavarande arbetarens uppträdande gent

År 1907. emot bolagets disponent olämpligt och klandervärdt, men ansåg ej detta ha utgjort tillräckligt skäl för afskedande. På grund häraf föreskref nämnden, att arbetaren skulle i bolagets tjänst återtagas samt åtnjuta lön för den tid, han varit utestängd. I arbetsnedläggelsen deltog samtliga arbetare, uppgående till omkring 200 stycken.

N:o 143. Arbetare vid statens kraftstationsanläggning i Trollhättan.

Förhandlingar hade en längre tid förts mellan arbetsledningen vid statens kraftstationsanläggning i Trollhättan och arbetarne därstädes beträffande aflöningsförmånernas storlek och arbetstidens längd. Härvid visade det sig, att stora svårigheter yppade sig för parterna att nå enighet beträffande arbetstidens längd. Arbetarnes ursprungliga fordran var 8 timmars arbetsdag; senare synas de dock hafva nedsatt sina anspråk till 54 timmar pr vecka. Arbetsledningen kunde dock icke gå med på mindre än 57 timmar pr vecka. Arbetstiden utgjorde under förhandlingarnes fortgång 9 timmar om dagen. I midten af maj påbjöd emellertid arbetsledningen, att arbetstiden skulle utgöra 10 timmar om dagen och att de arbetare, hvilka icke ville arbeta hela den föreskrifna tiden, skulle anses hafva nedlagt arbetet. Resultatet blef, att arbetet nedlades den 15 maj. En hel del sammanträden höllos under statens förlikningsmans ordförandeskap, hvilka slutligen — den 26 juli — gäfvö till resultat en öfverenskommelse, hvori bland annat bestämdes, att arbetstiden skulle utgöra högst 57 timmar pr vecka. De af arbetsnedläggelsen berörda arbetarne uppgingo till omkring 200.

N:o 152. Kakelarbetare vid 28 olika platser.

Då aftalen inom kakelindustrien varit olikartade och ojämna, beslöto i slutet af år 1906 de 2 arbetsgifvareorganisationerna inom facket, Sveriges kakelfabrikantförening och Sveriges kakelindustriidkareförening, att uppsäga gällande aftal att upphöra den 1 maj 1907 och inbjuda arbetareorganisationen, Svenska kakelugnsmakareförbundet, till förhandling för att åstadkomma ett för hela riket gällande kollektivafstal. Förhandlingarna började i midten af april, och man hade redan nått enighet i fråga om priserna för formning uti landsorten (uppsättningspriserna hunno aldrig komma till behandling), då förhandlingarna strandade dels på bristande enighet beträffande lokaltillägget för Stockholms stad, dels på oenighet beträffande bestämmelserna om »arbetets frihet». Arbetsgifvarne fordrade här att få in i aftalet Sv. arbetsgifvareföreningens § 23, som innehåller, att arbetsgifvaren har rätt att fritt antaga och afskeda arbetare, att leda och fördela arbetet och att begagna arbetare, från hvilken förening som helst eller arbetare, stående utanför föreningen. Detta medgäfvö kommitterade från Sv. kakelugnsmakareförbundet under villkor, att på annan plats i aftalet infördes en paragraf af följande lydelse: »Med formare eller sättare, som icke är eller uraktlåter att bli medlem af Sv. kakelugnsmakareförbundet, fritaga vi oss från skyldigheten till samarbete.» Sälunda afstannade förhandlingarna. Örebro fackförening beslöt då utan att afvakta vidare förhandlingar emellan hufvudorganisationerna att själf söka genomdrifva bättre priser för Örebro stad. Den utarbetade ett förslag för ändamålet och framlade detta för arbetsgifvarne därstädes. Dessa vägrade emellertid att antaga förslaget och hänvisade till de gemensamma underhandlingskommitterade, under erinran om, att de voro förbjudna separatunderhandling af sina hufvudorganisationer. Arbetarne i Örebro voro emellertid obenägna för gemensam förhandling och förklarade strejk i början af maj. Som följd af ett redan förut fattadt beslut inom ofvannämnda arbetsgifvareorganisationer svarade dessa med att påbjuda lockout hos föreningarnes samtliga medlemmar. De medgäfvö dock Örebroarbetarne viss frist, inom hvilken deingo återgå till arbetet vid äfventyr, att eljest lockout skulle inträda. Fristen utlöpte den 23 maj, och då strejken fortfarande pågick, förklarades lockout den 25 maj. Denna arbetsnedläggelse utestängde något öfver 900 arbetare från arbete.

Den 6 juni sammanträdde kakelugnsmakareförbundets styrelse med Centrala Ar 1907. arbetsgivarförbundets ombudsman, hvarvid nämnda styrelse tillfrågades af ombudsmannen, huruvida och på hvilket sätt arbetarne voro villiga att underhandla. Den 8 juni svarade dessa, att härtill voro de villiga och föreslogo till grund för förhandlingarna, att arbetsgifvarne å hvarje ort trädde i underhandling med fackföreningarne. Dock voro de äfven villiga för underhandlingar mellan huvudorganisationerna. En eventuell öfverenskommelse mellan delegerade skulle underställas organisationens pröfning. Arbetsgifvarne förklarade sig villiga att genom en särskild förhandlingskommitté af fem personer träda i underhandling om arbetstid, ordningsregler, arbetspriser (med klassificering af arbetsplatserna) m. m. Säsom förutsättning för underhandling fordrade de dock skriftligt medgifvande, att i det blifvande aftalet intoges bestämmelser om arbetsgivarrens rätt att leda och fördela arbetet. Dessa bestämmelser skulle formuleras för Sveriges kakelfabrikantförenings medlemmar sålunda: 'Med iakttagande af aftalets bestämmelser i öfrigt äger arbetsgivarren rätt att leda och fördela arbetet, att fritt antaga eller afskeda arbetare samt använda arbetare, oafsedt om dessa äro organiserade eller ej. Föreningsrätten skall å ömse sidor lämnas okränk. Anse arbetarne, att afskedandet ägt rum under omständigheter, som kunna tolkas såsom angrepp på föreningsrätten, äga de att, innan andra åtgärder vidtagas, genom sin organisation påkalla undersökning för vinnande af rättelse'; samt för Sveriges kakelindustriidkareförenings medlemmar sålunda: 'Arbetsgifvarn leder och fördelar arbetet samt äger ensam bestämmanderätt att i arbetet antaga, afskeda eller behålla antagen arbetare utan fackförenings eller arbetares ingripande. Som skäl för afsked får ej anses, om arbetare tillhör organisation eller ej.'

Vidare fordrade arbetsgifvarne medgifvande, att kollektivt aftal träffades mellan de två arbetsgivarföreningarne och fackförbundet.

Emellertid vägrade arbetarne börja underhandling på grund af dessa två villkor och svarade, att, om underhandling och kollektivt aftal skulle komma till stånd, så borde underhandling föras om hela aftalet, icke blott om en del där af. Efter någon tids betänkande voro också arbetsgifvarne villiga till underhandling om arbetstid, ordningsregler m. m., hvarjämte bestämmelse om »arbetets frihet» upptogs i förhandlingsordningen. Sålunda begyntes den 19 juli underhandlingar mellan Centrala arbetsgivarförbundet och Svenska kakelugnsmakareförbundet. Efter vidlyftiga förhandlingar nåddes omsider enighet, och ett gemensamt förslag afgafs, hvilket godkändes den 23 augusti 1907 af delegerade för de olika arbetsgivarorganisationerna inom kakelindustrin och representanterna för Svenska arbetsgivarföreningen, Centrala arbetsgivarförbundet och Svenska kakelugnsmakareförbundet. Delegerade och representanter beslöt samtidigt, att arbetet skulle återupptagas den 26 augusti.

Bland bestämmelserna i detta kollektivt aftal må omnämnas, dels, att paragrafen om »arbetets frihet» blef af följande lydelse: »Arbetsgivarren fördelar och leder arbetet samt äger ensam bestämmanderätt att i arbete antaga, afskeda eller behålla antagen arbetare utan fackförenings eller arbetares ingripande. Arbetare må ej afskedas eller trakasseras af den anledning, att han tillhör fackförening», dels ock, att därigenom fastställdes ett grundpris för sättning och formning att gälla för orter med låga lefnadsomkostnader, med visst procenttillägg för vissa orter. Procenttillägget för Stockholm bestämdes till 15 % för formning och 20 % för sättning. Då underhandlingarna första gången strandade på tillägget för Stockholms stad, begärde arbetarne 15 % tillägg till grundpriset för formning, arbetsgifvarne däremot erbjödo blott 10 %.

N:o 183. Bryggeriarbetare i Göteborg.

I mars månad inlämnade Göteborgs bryggeriarbetare förslag till ny prislista och aftal, och efter det flera underhandlingar förts dels i Göteborg mellan arbetsgifvarne och arbetarne, dels ock i Stockholm mellan Svenska bryggeriarbetareförbundet och Svenska arbetsgivarföreningen, utan att något resultat uppnåttis, proklamerades strejk

År 1907. vid tvenne af stadens största bryggerier af tillsammans omkring 150 arbetare. Ett af statens förlikningsman förut gjort erbjudande af medling hade af arbetarne antagits, men arbetsgifvarne förkastade detsamma. Arbetsgifvarne bjödo vid första underhandlingssammanträdena 35 öre i timmen och fasthöllo därvid ända till sista underhandlingssammanträdena, då de höjde anbudet till 36 öre för svagdricksbryggeriarbetarne och 37 öre för dem, som voro sysselsatta inom öl-bryggerierna. Arbetarne förklarade sig acceptera arbetsgifvarnes senast erbjudna timlön under förbehåll, att aftalet blott träffades för ett år; arbetsgifvarne å sin sida ville fastställa aftaltiden till 3 år. För ett 3-årigt aftal fordrade emellertid arbetarne 37 öres timlön vid svagdricksbryggerierna samt 39 öre vid öl- och porterbryggerierna.

Då enighet icke kunde uppnås, utbröt, som ofvan nämnts, strejk vid två bryggerier den 17 juni. Samtidigt gjorde utköarne vid samma bryggerier, uppgående till ett 40-tal, sympatistrejk med bryggeriarbetarne. Statens förlikningsman gjorde ytterligare en hemställan till de stridande att få medla, men Svenska arbetsgifvareföreningen afböjde anbudet under hänvisning till det långt framskridna skick, hvari frågan befann sig, då strejk redan utbrutit. Arbetsgifvarnes närmaste åtgärd blef i stället att besluta lockout vid samtliga bryggerier i Göteborg från och med den 25 juni, därest icke före nämnda dag arbetareorganisationen godkänt arbetsgifvarnes anbud och de igångsatta strejkerna upphört. Något godkännande hördes icke af från arbetareorganisationen, utan denna förklarade i stället Göteborgs bryggerier blockerade från all arbetskraft från och med den dag, då lockout skulle inträda. De af striden berörda arbetarne utgjorde nu, utköarne inberäknade, omkring 600. Då sedermera ett antal utearbetare vid Carnegieska bruket vägrade att taga befattning med porterfaten och för den skull blefvo afskedade, nedlades arbetet omedelbart af alla till Svenska transportarbetareförbundet anslutna arbetare vid Carnegieska bruket. Deras antal utgjorde omkring 200.

Underhandling kom emellertid till stånd redan samma månad under statens förlikningsmans ordförandeskap, hvarvid arbetsgifvarne erbjödo sig att gå med på ett 2-årigt aftal med de förut erbjudna lönerna. Arbetarne kunde emellertid nu liksom förut blott gå med på ett 1-årigt. Härmed strandade underhandlingarna för denna gång. Den 3 juli beslöt arbetareorganisationen att bojkotta bryggeriernas tillverkningar, hvarigenom striden ännu mera tillspetsades. Det närmaste initiativet togs därefter af arbetsgifvarne, hvilka genom Svenska arbetsgifvareföreningen tillställde Svenska bryggeriarbetareförbundet en skrifvelse af innehåll, att om icke före den 8 juli arbetarne antogo arbetsgifvarnes sist framställda medlingsförslag, nya arbetare komme att antagas i den mån driften påfordrade. Arbetarne svarade ånyo med afslag å medlingsförslaget, men föreslogo ny underhandling inför statens förlikningsman, eventuellt skiljedom. Bryggeriidkarne antogo denna inbjudan, och underhandlingar kommo till stånd den 10 juli. Redan följande dag vid sammanträde inför statens förlikningsman träffades uppgörelse mellan samtliga bryggerier i Göteborg och bryggeriarbetareorganisationen. Arbetarne accepterade härvid arbetsgifvarnes senaste förslag om en arbetslön af 37 öre pr timme vid öl- och porterbryggerierna samt 36 öre vid svagdricksbryggerierna och detta med en tvåårig aftaltid. Uppgörelsen godkändes af fackföreningen; lockout-, blockad- och bojkottbesluten upphäfdes, och arbetet återupptogs följande dag eller den 12 juli. Redan några dagar förut hade utköarnes sympatistrejk inhiherats.

Emellertid blef icke härmed striden afgjord mellan Carnegieska bolaget och dettas transportarbetare. Hemställan gjordes af statens förlikningsman till Svenska transportarbetareförbundets afdelning i Göteborg och Carnegieska bolaget, huruvida ej parterna voro villiga hänskjuta frågan till skiljedom, emedan konflikten måste anses bero på parternas olika tolkning af aftalet. Arbetarne voro villiga härtill, men bolaget gjorde i stället genom förlikningsmannen arbetarne ett erbjudande, att alla vid strejkens utbrott anställda arbetare utom 60, som uppsades på 14 dagar, skulle återtagas. De uppsagda skulle under aftalets giltighetstid lämnas företräde vid anställning. Arbetarne beslöto

att ej motsätta sig en uppgörelse på dessa grunder, dock med villkor att afskedandet icke finge innebära ett försök att komma åt de till fackföreningen anslutna arbetarne. På dessa grunder blef också öfverenskommelse träffad mellan Carnegieska bolaget och Carnegies transportarbetarefackförening inför statens förlikningsman den 9 augusti: arbetet återupptogs den 13 i samma månad. År 1907.

N:o 184. Arbetare vid Bleckvarufabriken i Lund.

Arbetarne vid Bleckvarufabriken i Lund, uppgående till ett 60-tal, nedlade arbetet den 17 juli 1907 med anledning af, att mellan arbetsgifvare och arbetare förda underhandlingar om löner icke ledt till resultat.

Efter strejkens utbrott kommo underhandlingar till stånd mellan Svenska arbetsgifvareföreningen samt Sv. grof- och fabriksarbetareförbundet, hvarvid i början af oktober enighet nåddes om ett löne- och arbetsaftal.

Under förhandlingarnes gång hade emellertid en ny tvistefråga [uppstätt. En arbetare, som förut varit anställd i fabriken och som genom olyckshändelse under arbetet blifvit oförmögen till fabriksarbete, och därefter haft anställning såsom portvakt å arbetsplatsen, skulle under strejktiden några gånger varit berusad, hvarför arbetsgifvaren icke längre ville behålla honom. Arbetarne däremot fordrade, att personen ifråga skulle få behålla sin anställning såsom portvakt. Efter åtskilliga förhandlingar inför statens förlikningsman löstes tvisten på så sätt, att portvakten frivilligt lämnade sin befattning mot erhållande af en mellan parterna öfverenskommen ökad invaliditetsersättning, hvarefter arbetet omedelbart återupptogs.

N:o 192. Arbetare vid Domnarfvets pappersbruk.

Arbetarne vid Domnarfvets pappersbruk med träsliperi och sulfittfabrik vid Kvarnsveden inlämnade i slutet af april 1907 till arbetsledningen därstädes förslag till ny lönestat. Bolaget ansåg sig emellertid icke kunna godkänna densamma, utan afgaf i stället ett motförslag; detta förkastades af fackföreningen, och arbetarne inkommo så med ännu ett förslag. Arbetsgifvareorganisationen, Sveriges pappersbruksförbund, ansåg dock, att de af arbetarne framställda fordringarna voro sådana, att de ej kunde godkännas. Med anledning häraf nedlade arbetarne arbetet den 1 juli. Förhandlingar upptogs genast mellan respektive organisationer, och dessa ledde mycket snart till enighet, så att arbetet återupptogs redan den 17 juli. Strejken omfattade ungefär 560 arbetare.

N:o 194. Arbetare vid Eda glasbruk.

Vid Eda glasbruk i Värmlands län inlämnade arbetarne i slutet af maj 1907 ett förslag till ny lönestat. Vid bruket hade icke förut förefunnits något kollektivafstal, men arbetarne begärde nu ett fullständigt sådant. Den 1 juni afstannade arbetet i glashytan i och för ommurning af glasugnen, hvarför arbetarne, som voro sysselsatta där, blefvo arbetslösa. På grund af tillverkningens afstannande i glashytan blefvo emellertid efter hand äfven andra grupper arbetare arbetslösa. Åtskilliga förhandlingar fördes i slutet af juni månad utan resultat, hvarför strejk utbröt den 1 juli. Samtidigt förklarades äfven arbetsplatsen i blockad. Efter åtskilliga försök af statens förlikningsman att sammanföra parterna till förhandling, utan att detta lyckades, emedan arbetsgifvarne icke antogo inbjudan därtill, kommo emellertid förhandlingar till stånd i Stockholm den 18 och 19 juli. Dessa strandade likväl redan andra dagen på den grund, att det af arbetsgifvarne framställda villkoret för förhandlingarnas fortsättande, nämligen att de i arbetsnedläggelsen deltagande 13 grofarbetarne skulle återgå i arbetet i och för inbärgandet af höskörden, icke kunde af arbetarnes delegerade antagas. Härmed voro förhandlingarna för denna gång afbrutna. Statens förlikningsman lyckades dock

År 1907. slutligen i oktober att få nya underhandlingar till stånd, och dessa ledde genom ömsesidiga eftergifter till ett fullständigt kollektivafktal. Konflikten omfattade ungefär 150 arbetare.

N:o 204. Arbetare vid Säfsjöströms bruk.

Vid bruket bildades sommaren 1907 en fackförening med omkring ett 70-tal medlemmar. Dessa voro dels fabriks- och sågverksarbetare, dels jordbruksarbetare. Ägaren af bruket afskedade då de arbetare, hvilka mest bidragit till föreningens tillkomst. Häremot protesterade emellertid de öfriga arbetarne, och sökte dessa, ehuru förgäfvets, att få underhandlingar till stånd med arbetsgifvaren i afsikt att få denne att erkänna föreningsrätten. Slutligen, den 8 juli, nedlade de organiserade arbetarne på arbetsplatsen arbetet. Af dessa voro en del lagstadda, en annan del bundna genom arbetsaftal med 3 månaders uppsägningstid. Med anledning häraf instämde ägaren dessa arbetare till häradsrätten, hvilken dömde de förra i enlighet med legostadgan till i densamma stadgade böter och skadestånd samt till vräkning, de senare däremot enbart till vräkning. Öfriga icke aftalsbundna arbetare blefvo uppmånade att lyfta sin inestående aflöning för att därefter söka arbete på annat håll.

N:o 216. Arbetare vid pappersbruk i hela riket.

I början af år 1907 inlämnade afdeln. 180 af Sv. grof- och fabriksarbetareförbundet vid Skärblacka pappersbruk i Östergötland till arbetsledningen därstädes förslag till ny lönestat. Fabriksledningen uppgjorde å sin sida ett annat förslag. Förhandlingar fördes om de uppgjorda förslagen, utan att dessa ledde till något resultat. I början af juni nedlades arbetet af de till Sv. grof- och fabriksarbetareförbundet hörande arbetarne vid bruket. Dessa uppgingo till ungefär 160 af brukets 282 arbetare. Efter åtskilliga förhandlingar enades man om ny lönestat och äfven i alla andra punkter nåddes enighet med undantag af bestämmelsen rörande det antal arbetare, som arbetsgifvaren skulle återtaga. Arbetsledningen ville på grund af uppgifna skäl minska arbetarantalet med ett 30-tal, under det att arbetarne fordrade, att alla arbetare skulle återfå sina förra platser. För att påskynda ett afgörande, beslöt Sveriges pappersbruksförbund att påbjuda lockout vid de till förbundet hörande arbetsplatserna. Lockouten skulle träda i kraft den 22 juli, därest icke Skärblackakonflikten vore bilagd före den 18 i samma månad. Då sistnämnda konflikt icke löstes inom utsatt tid, trädde lockouten i kraft, och omfattade densamma 3,665 arbetare. Förhandlingar upptogos emellertid genast och dessa ledde mycket snart till enighet i den omtvistade punkten. Ursprungligen hade arbetsgifvarne förklarat sig villiga återtaga 90 män och 10 kvinnor, hvilka siffror emellertid nu ändrades till 102 och 10 respektive. Samtidigt beslöts att lockouten skulle upphöra och arbetet återupptagas med snaraste och senast den 1 augusti kl. 6 f. m.

N:o 242. Byggnadsträarbetare i Göteborg.

Ett kollektivafktal hade upprättats mellan Göteborgs byggmästareförening och Sv. träarbetareförbundets afdeln. n:r 46, hvilket aftal undertecknades den 1 augusti 1907. I aftalet hade bestämts vissa högre lönesatser för »duglig och flitig» arbetare samt för »synnerligen skicklig» arbetare. Vid tolkningen af dessa bestämmelser uppstodo emellertid åtskilliga meningsskiljaktigheter. Arbetsgifvarne utslöto vid utbetalandet af aflöningen en del arbetare från de högre löneklasserna. Härtill ansågo emellertid arbetarne dem icke enligt stadgandets mening äga rätt, hvarför arbetarnes fackförening tillställde Byggmästareföreningen en skrivelse med anhållan om förklaring och rättelse till den 15 augusti 1907. Någon förklaring lämnades icke, och ansågo sig därför samtliga arbetare hos ett par byggmästarefirmor, uppgående till ett 120-tal, utestängda

från arbetet. Förhandlingar mellan parterna kommo genast till stånd inför statens förlikningsman, och efter några sammanträden enades man om, att arbetet skulle återupptagas den 26 augusti samt förhandlingarna fortsättas och slutföras. Arbetet återupptogs, och enighet beträffande förevarande tvistefall uppnåddes redan de första dagarna i september. Konflikten löstes genom en kompromiss, så att en del arbetare fingo lönerna förhöjda, under det att andra, för hvilka prisförhöjning begärts, fingo nöja sig med den aflöning, arbetsgifvarne tillerkänt dem.

År 1907.

N:o 247. *Textilarbetare i Norrköping.*

Eldare och reparatörer vid tvenne fabriker i Norrköping inlämnade i början af april 1907 förslag till ny lönestat till Norrköpingskretsen af Sveriges Textilindustri-förbund. Efter den 4 juli, sedan svar erhöles från arbetsgifvarne, vidtogo en del förhandlingar parterna emellan, hvilka resulterade i att ofvannämnda arbetare uppgående till omkring 15 stycken nedlade arbetet den 22 augusti. Som följd häraf nedlades genast hela driften vid den ena fabriken, hvarigenom 531 arbetare, däribland 300 kvinnor, blefvo uteslagna från arbetet; därjämte blefvo genom konflikten ca 100 arbetare vid den andra fabriken arbetslösa. Förhandlingar kommo snart till stånd mellan Sv. arbetsgifvareföreningen och Sv. järn- och metallarbetareförbundet, och redan den 2 sept. kom man till enighet beträffande den nya lönestaten. Arbetarne fingo därigenom sina löner väsentligen förhöjda. Arbetet återupptogs den 4 sept.

N:o 252. *Landtarbetare i nordvästra Skåne.*

I början af augusti månad 1907 pågick lönerörelse vid en del gårdar i nordvästra Skåne. Emellertid synes icke hufvudsaken varit att åstadkomma en ny lönestat, utan fastmer att få den inom industrien förhärskande aftalsformen — kollektivaftalet — införd och erkänd afven inom jordbruket för att därigenom få de delar af legohjonsstadgan, hvilka i aftalet blefvo föremål för särskilda bestämmelser, försatta ur giltighet. Särskildt ville man då införa 3 månaders uppsägningstid för statare. Då bland annat 1- och 1/2-årig legotid med bestämda årsdagar för legotidens början och slut förutsattes för att nämnda stadga skall anses få tillämpning på ett föreliggande tjänsteförhållande, så innebar i verkligheten denna fordran ett upphäfvande af en väsentlig punkt i denna stadga. Förhandlingar höllos mellan Skånska landtarbetareförbundet och de *enskilda* arbetsgifvarne. Af dessa voro emellertid de, hvilka tillhörde Skånska landtmännens arbetsgifvareförening, af denna förbjudna att ingå kollektivaftal, hvarför några aftal icke kunde komma till stånd. Med anledning häraf afsände landtarbetareförbundets förtroendeman den 14 aug. till arbetsgifvareföreningens sekreterare en skrifvelse med anhängan om förhandling med denna *förening* med anledning af vid Spannarp, Karindal och Herninge pågående lönerörelser under förbehåll af rätt att vidtaga lämpliga åtgärder, därest en sådan ej skulle komma till stånd. Arbetsgifvareföreningen lät undersöka förhållandena vid nämnda gårdar och fann därvid, att man redan fastat folk för nästa år vid Herninge och Karindal; Spannarp tillhörde ej föreningen. I sitt svar till förtroendemannen förklarade därför föreningen, att den ej fann sådana förhållanden förefinnas vid sagda gårdar, att underhandling vore af nöden. Då några skäl för afslag å förhandling icke funnos i skrifvelsen angifna, uppfattade arbetarne skrifvelsen, som om den gällde afslag å förhandlingar i allmänhet. Närmast för att framtvunga förhandling beslöt med anledning häraf Spannarpsafdelningen den 25 aug. och Kattarpsafdelningen den 27 aug. (båda afdelningarna tillhöra Skånska landtarbetareförbundet) att nedlägga arbetet den 28 aug. Det var emellertid endast daglönarna som strejkade; de lagstadda statkarlarna deltog däremot icke direkt i arbetsnedläggelsen, men utträttade i stället så litet som möjligt. Som synes, har sålunda denna skördestrejk tillkommit endast genom ett missförstånd, men var helt naturligt det mellan parterna rådande misstroendet också en mycket kraftigt bidragande faktor. Genom ingripande

År 1907. från statens förlikningsman blefvo parterna slutligen sammanförda till förhandling, och ledde denna till det resultat, att ett kollektivafstal kom till stånd vid de af strejken berörda gårdarna. Statkarlarne skulle emellertid fortfarande städjas enligt lag. Arbetet återupptogs den 12 november samma år. Strejken omfattade 13 gårdar samt ungefär 240 arbetare.

N:o 269. Arbetare vid karamellfabriker i Göteborg och Örgryte.

De en tid pågående löneförhandlingarna inom konfektyrbranschen i Göteborg hade ledt till öfverenskommelse mellan arbetarne och de flesta af arbetsgifvarne. Den i arbetarnes förslag upptagna bestämmelsen, att, då ackordsarbete förekommer, detta skall betalas så, att minimilön kan förtjänas, kunde emellertid icke antagas af arbetsledningen vid tvenne karamellfabriker och detta hufvudsakligen därför, att deras organisation, Svenska arbetsgifvareföreningen, icke godkände denna bestämmelse. Öfriga arbetsgifvare inom yrket tillhörde icke denna förening, och dessa voro villiga att antaga den af arbetarne föreslagna formuleringen. Omnämnda tvenne arbetsgifvare föreslogo i stället, att ifrågavarande bestämmelse skulle erhålla följande lydelse: »Vid ackordsarbete garanteras minimilön endast i de fall, då fasta ackord ej finnas vare sig genom skriftlig eller muntlig öfverenskommelse upprättade, såsom då nya arbeten utföras, nya arbetsmetoder användas, nya maskiner begagnas eller andra härmed jämförliga fall.» Då enighet ej kunde uppnås härom vid dessa fabriker, nedlades arbetet den 26 september 1907. Förhandlingar höllos inför statens förlikningsman och enighet uppnåddes redan den 9 oktober, hvarvid den af arbetsgifvarne föreslagna formuleringen af bestämmelsen ifråga blef gällande. De i arbetsnedläggelsen deltagande arbetarne uppgingo till omkring 110 stycken.

ARBETSINSTÄLLELSER
UNDER ÅREN 1859—1902.

Arbetsinställelser under åren 1859—1902.

I förliknings- och skiljenämndskommitténs betänkande år 1901 har nämnda kommittés sekreterare d:r A. Raphael publicerat en tabellarisk redogörelse för arbetsinställelser i Sverige under åren 1859—1900 jämte en sammanställning af de inträffade konflikterna länsvis. Denna förteckning, som är upprättad på grundval af uppgifter i dagliga tidningar under nämnda period, torde gå så långt tillbaka i tiden, som är erforderligt för att erhålla en öfversikt öfver förekomsten i vårt land af arbetsinställelser i modern mening — ehuru visserligen arbetskonflikter, som medfört störande afbrott i arbetet, inträffade äfven i äldre tider — och lämnar ett mycket värdefullt bidrag till arbetsinställelsernas tidigare utvecklingshistoria. D:r Raphael har sedermera fortsatt sin undersökning t. o. m. den 15 juni 1902 och välvilligt ställt sina anteckningar härom till förfogande för Kommerskollegii afdelning för arbetsstatistik. Öfver arbetsinställelser under den återstående delen af år 1902 har å afdelningen utarbetats en liknande öfversikt med ledning af tidningsnotiser.¹ På grundval af det sålunda angifna materialet har utarbetats den kortfattade redogörelse för arbetskonflikter under åren 1859—1902, d. v. s. för tiden intill den officiella statistikens början, hvilken i det följande meddelas.

Antalet arbetsinställelser äfvensom antalet af en del af dessa berörda *arbetare* under de olika åren framgår af öfversikten å omstående sida.

Den stegring i arbetskonflikternas antal, som kännetecknar hela tidsperioden, är naturligtvis ytterst att tillskrifva samhälls- och näringslivets utveckling samt arbetarerörelsens i samband därmed skeende genombrott. Växlingen i konfliktantalet under vissa kortare perioder eller vissa år torde däremot hufvudsakligen vara att hänföra till skiftningar i de ekonomiska konjunkturerna. Exempelvis förete de i ekonomiskt hänseende goda åren 1872—74 ett vida större antal arbetsinställelser än de föregående och efterföljande mindre gynn-

¹ En statistik öfver arbetsinställelser under åren 1886—1902 har äfven upprättats af redaktör O. Dalkvist, hvars uppgifter rörande antal konflikter, berörda arbetare och förlorade arbetsdagar, tid efter annan meddelade i *Ekonomisk Tidskrift*, här återgifvits i tabblän å följande sida.

Dr Raphaels undersökning.							Red. Dalkvists undersökning.			
År.	Antal arbetsinställelser.	Antal arbetsinställelser med uppgift om arbetsantalt.	Antal berörda arbetare.	År.	Antal arbetsinställelser.	Antal berörda arbetare.	Antal arbetsinställelser.	Antal berörda arbetare.	Antal förlorade arbetsdagar.	
1859—1866	2 ¹	—	—	1886 . . .	29	8	1,810	12	1,185	15,700
1867 . . .	2	—	—	1887 . . .	16	11	1,508	4	300	4,300
1868 . . .	3	—	—	1888 . . .	41	16	1,440	12	2,200	5,350
1869 . . .	4	—	—	1889 . . .	38	13	3,031	22	2,379	36,190
1870 . . .	1	—	—	1890 . . .	105	32	9,039	107	3,900	126,100
1871 . . .	5	—	—	1891 . . .	63	18	4,680	37	2,317	74,120
1872 . . .	8	4	1,170	1892 . . .	26	8	683	16	1,346	105,900
1873 . . .	11	3	1,200	1893 . . .	53	20	2,559	32	2,269	201,350
1874 . . .	9	1	60	1894 . . .	44	15	878	18	768	4,790
1875 . . .	3	1	400	1895 . . .	65	30	2,529	46	2,929	16,110
1876 . . .	1	1	150	1896 . . .	102	38	5,916	50	4,600	195,200
1877 . . .	3	3	313	1897 . . .	114	45	5,478	90	5,930	80,100
1878 . . .	1	1	300	1898 . . .	163	82	7,185	134	16,700	184,000
1879 . . .	7	2	4,500	1899 . . .	105	48	9,399	62	8,667	205,900
1880 . . .	3	2	490	1900 . . .	135	77	13,880	104	10,290	331,600
1881 . . .	10	5	1,740	1901 . . .	118	50	4,633	127	6,200	210,000
1882 . . .	4	—	—	1902 . . .	139	59	8,587	123	9,600	350,000
1883 . . .	5	1	800	1859—1902	1,454	599	94,836	—	—	—
1884 . . .	6	3	341	1886—1902	1,356	570	83,235	996	81,580	2,146,710
1885 . . .	10	2	137							

samma åren. Detsamma är förhållandet med den kortare uppsvingstiden 1890—91 och de sista åren af 1890-talet, som utmärktes af stark ekonomisk lifaktighet. Efter ett afbrott i början af 1900-talet fortsatte de goda tiderna, och den i det föregående meddelade konfliktstatistiken för åren 1903—1907 lämnar ytterligare illustration till nyss antydda växelverkan mellan konjunkturer och strejkrörelse.

Beträffande antalet af arbetsinställelser berörda arbetare äro de föreliggande uppgifterna före den officiella statistikens tillkomst, som synes, alltför fåtaliga för att kunna gifva någon riktig föreställning om konflikternas omfattning. De siffror, som för en del arbetskonflikter kunnat erhållas ur tidningsnotiser, torde ock ofta vara otillförlitliga och icke representera hela antalet i dessa konflikter invecklade arbetare. Emellertid framgår af ofvanstående öfversikt, att

¹ En arbetsinställelse under hvardera af åren 1863 och 1865.

konflikterna kunna sägas hafva tagit någon mera afsevärd omfattning först mot slutet af 1880-talet, men att de ännu under förra hälften af det följande decenniet hade ringa utbredning.

Bland mera betydande äldre arbetskonflikter äro i synnerhet att omnämna: sågverksarbetarestrejken i Sundsvall våren 1879 för erhöjande af högre lön, omfattande c:a 4,000 arbetare och slutad med nederlag för arbetarne; bagarestrejken i Stockholm försommaren 1890 för kost- och logisystemets afskaffande m. m., omfattande 800 man och slutad med arbetarnes nederlag; sågverksarbetarestrejken i Skutskär i sept. s. å., berörande 2,000 arbetare och resulterande i, att arbetarnes kraf på den gamla lönsens bibehållande godkändes; grufarbetarestrejken i Norberg under april 1891, omfattande 800 arbetare och genom bemedling af landshöfdingen och skiljenämnd bilagd enligt arbetarnes kraf; skräddarestrejken i Stockholm under maj månad s. å. rörande aftalsformen, omfattande 700 arbetare och avslutad genom ömsesidiga eftergifter; murarelockouten i Göteborg under sommaren 1893, omfattande 700 arbetare och avslutad enligt arbetarnes fordringar; tobaksarbetarekonflikten i Göteborg, Stockholm m. fl. orter på hösten 1896 för minimilön och föreningsrätt, omfattande 1,200 arbetare och bilagd genom ömsesidiga eftergifter; åkarestrejken i Stockholm i oktober s. å. med prislista såsom tvisteorsak samt omfattande 1,000 man och avslutad genom ömsesidiga eftergifter; malmlastarestrejken i Malmberget på våren 1897 för löneförhöjning med 2,000 berörda arbetare, avslutad enligt arbetarnes fordringar; brädgårdsarbetarestrejken i Gäfle i juni 1898, framkallad af arbetarnes vägran att arbeta tillsammans med strejkbrytare och omfattande 1,300 man samt avslutad därmed, att arbetarne återgingo på förutvarande villkor; brädgårdsarbetarelockouten i Sundsvallsdistriktet på våren 1899 för föreningsrätt, omfattande c:a 1,500 arbetare och slutad med nederlag för arbetarne; grundläggarestrejken i Stockholm på våren s. å. för lönehöjning, omfattande 2,000 man och avslutad genom ömsesidiga eftergifter; bokbindarestrejken i Stockholm på hösten s. å. för löneförhöjning m. m., omfattande 700 man och avslutad med seger för arbetarne; stenhuggarelockouten i Bohuslän under år 1900 med anledning af lönesänkning, omfattande c:a 2,000 man och bilagd genom skiljedom (ömsesidiga eftergifter); byggnadsarbetarelockouten i Stockholm under våren s. å. med anledning af begäran om löneförhöjning, omfattande c:a 4,000 man och avslutad genom skiljedom (ömsesidiga eftergifter); stenhuggarestrejken i Blekinge på föråret 1901, framkallad af lönesänkning och omfattande 839 arbetare samt avslutad genom ömsesidiga eftergifter; järnvägsbyggnadsarbetarestrejken vid Gellivare—Ofotenbanan under juni 1901, omfattande c:a 800 arbetare och slutad med seger för arbetarnes kraf på löneförhöjning; byggnadsarbetarekonflikten i Malmö, Ystad m. fl. städer under år

1902 med anledning af begäran om löneförhöjning, avslutad genom skiljedom.

Arbetsinställelsernas *fördelning på olika näringsgrupper* under olika tidsperioder framgår af nedanstående öfversikt:

Fördelning af arbetsinställelser 1863—1902 efter näringsgrupper.

Näringsgrupper.	Antal arbetsinställelser under åren								Summa.
	1863-69.	70-74.	75-79.	80-84.	85-89.	90-94.	95-99.	1900-02.	
Jordbruk, boskaps- och trädgårds-skötsel	—	1	—	—	2	38	4	3	47
Skogsbruk	—	1	—	—	3	3	4	—	11
Grufdrift	—	3	1	1	7	12	5	2	31
Närings- och njutningsämnesindustri	—	4	—	1	10	20	49	27	111
Textilindustri	—	—	—	—	2	8	17	12	39
Beklädnadsindustri	—	5	—	3	10	46	53	63	180
Läder-, hår- och gummiindustri	—	—	—	—	—	1	13	15	29
Trävaruindustri	2	3	8	6	14	25	75	68	201
Trämasse- och pappersindustri	1	—	—	—	2	3	13	6	25
Grafisk industri	—	—	—	—	1	15	7	5	28
Malmförädlingsindustri	—	—	—	—	2	—	1	2	5
Metallindustri	—	—	—	3	10	14	46	25	98
Maskin- och skeppsbyggnadsindustri	1	5	—	3	3	6	12	15	45
Jord- och stenindustri	1	—	1	2	9	12	55	41	121
Kemisk-teknisk industri	—	—	—	—	7	7	6	6	26
Byggnadsindustri	2	3	1	5	30	52	91	59	243
Belysning, vattenledning m. m.	—	1	—	—	—	1	9	3	14
Handel och varulager	—	—	—	—	—	—	3	1	4
Landtransport	2	6	3	4	17	19	61	30	142
Sjötransport	—	1	1	—	3	3	6	2	16
Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	—	—	—	—	—	1	—	—	1
Ej specificerad	2	2	—	—	2	5	19	7	37
<i>Summa</i>	11	34	15	28	134	291	549	392	1,454

Inom jordbruket framträda särskildt de talrika konflikterna under åren 1890—94, hvilka dock voro helt kortvariga; i öfrigt var antalet landtarbetarekonflikter högst ringa. Stark stegring är i synnerhet att konstatera inom närings- och njutningsämnesindustrien, beklädnadsindustrien, trävaruindustrien, metallindustrien, jord- och stenindustrien, byggnadsindustrien samt transportverksamheten till lands.

Känt är ock, att inom dessa näringsgrupper arbetarerörelsens första framträngande inföll under 1880- och 1890-talen.

Förutom inom jordbruket var konflikternas antal jämförelsevis ringa inom skogsskötseln, grufdriften, textilindustrin, läder-, hår- och gummiindustrin, trämasse- och pappersindustrin, den grafiska industrin, malmförädlingsindustrin, maskin- och skeppsbyggnadsindustrin, den kemisk-tekniska industrin, handel och varulager m. m. Inom flertalet af dessa näringsgrupper inföll arbetarerörelsens genombrott icke förrän under tiden efter 1902, hvarför ock konflikterna inom dessa grupper då förete en afsevärd stegring, som är relativt mera betydande än den samtidiga stegringen inom andra näringsgrupper.

För öfrigt märkes, att under den här behandlade perioden byggnadsindustrin var mest hemsökt af arbetskonflikter — hvad deras antal beträffar — däreft trävaruindustrin, beklädnadsindustrin och transportverksamheten till lands.

De under åren 1863—1902 inträffade arbetsinställelsernas *fördelning på landsdelar* var följande:

Fördelning af arbetsinställelser 1863—1902 efter landsdelar.

Landsdelar.	Antal arbets- instäl- lelser.	Landsdelar.	Antal arbets- instäl- lelser.
Stockholms stad	251	Göteborg och Bohus län	137
Stockholms län	43	Älfsborgs »	18
Uppsala »	27	Skaraborgs »	11
Södermanl. »	42	Värmlands »	30
Östergötlands län	101	Örebro »	40
Jönköpings »	35	Västmanlands »	22
Kronobergs »	15	Kopparbergs »	20
Kalmar »	28	Gäflleborgs »	58
Gottlands »	9	Västernorrlands »	71
Blekinge »	38	Jämtlands »	14
Kristianstads »	38	Västerbottens »	7
Malmöhus »	321	Norrbottnens »	33
Hallands »	41	Okänd ort	4
		<i>Summa</i>	1,454

Malmöhus län företer det största antalet arbetskonflikter, och tämligen långt efter följa i ordningen Stockholms stad samt Göteborg och Bohus län. Det minsta antalet har Västerbottens län och däreft Gottlands län. För synnerligen stark stegring under de sista

åren af perioden utmärkte sig Blekinge, Kristianstads, Malmöhus, Göteborgs och Bohus samt Västernorrlands län, således i allmänhet landsdelar med stark industriell utveckling. För Skaraborgs och Västmanlands län är icke någon nämnvärd stegring att konstatera.

Till sin *karaktär* uppgifvas 100 arbetsinställelser hafva varit lockouter och 3 såväl lockouter som strejker. De öfriga angifvas såsom strejker. Härvid bör dock erinras, att uppgifterna mestadels härröra från endast ena parten i konflikterna, hvarför nyssnämnda 100 arbetsinställelsers karaktär af lockouter icke alltid kan anses oomtvistlig. Lockouter anträffas isynnerhet under de sista åren af hela perioden; det största antalet, eller 23, faller på år 1900, hvar-efter följa 1902 med 15 lockouter samt 1898 och 1901 med hvarterdera 13 lockouter.

Öfver arbetskonflikternas *hufvudorsaker* under olika tidsperioder meddelas nedanstående öfversikt, i hvilken de olika tvistefrågorna sammanförts till 12 större grupper:

Fördelning af arbetsinställelser 1863—1902 efter orsaker.

Hufvudorsaker.	Antal arbetsinställelser under åren								Summa.
	1863-69.	1870-74.	1875-79.	1880-84.	1885-89.	1890-94.	1895-99.	1900-02.	
Begäran om löneförhöjning ¹	1	2	2	13	75	121	237	130	582
Lönesänkning	2	1	—	2	7	10	31	60	113
Andra lönefrågor	—	1	—	—	7	8	24	38	78
Begäran om föreningsrätt	—	—	—	—	1	4	22	22	49
» » kollektivaftal ²	—	—	—	—	—	4	49	23	76
Andra organisationspörsnål	—	—	—	—	—	3	8	1	12
Personliga förhållanden	—	—	—	—	4	7	12	6	29
Twist om arbetstiden	1	—	—	1	3	22	11	4	42
Fråga om arbetares antagande och afskedande	—	—	—	2	3	18	29	13	65
Fråga om arbetets anordning	—	—	—	5	8	26	22	6	67
Tolkning af aftal	—	—	—	—	2	—	—	—	2
Andra orsaker	—	—	—	1	2	6	22	17	48
Okända orsaker	7	30	12	4	22	62	82	72	291
Summa	11	34	15	28	134	291	549	392	1,454

¹ Innefattar äfven de fall, där arbetarnes syfte i Raphaels tabellariska öfversikt angifvits vara »ny prislista».

² Innefattar de konflikter, där arbetarne fordrat »prislista», »prislistas underskrift» m. m.

Mer än hälften af samtliga konflikter, eller 773, hafva, såvidt känt, varit lönestrider, som till allra största delen rört sig om löneförhöjning. Konflikter, framkallade af sistnämnda orsak, förekommo särskildt talrikt under perioderna 1885—89 och 1895—99, af hvilka åtminstone den senare utmärktes af starkt ekonomiskt uppsving. Perioderna 1890—94 och 1900—02 förete däremot ett relativt mindre antal löneförhöjningsstrider. Den senare perioden uppvisar desto flera tvister om lönesänkning.

Konflikter rörande föreningsrätt, kollektivafstal och andra organisationsspörsmål förekommo först mot slutet af den här behandlade tidsperioden, då särskildt afstaltsvistera vora talrika.

Bland öfriga konfliktorsaker förete särskildt tvister om arbetares antagande och afskedande stark stegring mot slutet af perioden; i något ringare grad gäller detsamma om konflikter rörande arbetets anordning. Minst framträdande såsom konfliktorsaker voro personliga förhållanden, tvister om arbetstiden och olika tolkning af aftal. Att beakta är dock, att tvist om arbetstiden ofta förekommit såsom bidragande orsak till konflikter, utan att kunna räknas såsom hufvudsak.

I fråga om konflikternas *resultat* märkes, att detta icke är känt för inemot hälften af samtliga fall. Några bestämda omdömen om utgången af arbetsinställelserna i det hela medgifva därför icke nedanstående uppgifter för de 748 konflikter, hvilkas resultat är bekant.

Fördelning af arbetsinställelser 1863—1902 efter resultat.

Resultat.	Antal arbetsinställelser under åren								Summa.
	1863—69.	1870—74.	1875—79.	1880—84.	1885—89.	1890—94.	1895—99.	1900—02.	
Arbetsgivarens villkor	5	8	6	3	26	41	39	24	152
Arbetarnes fordringar	2	3	—	2	29	74	150	93	353
Kompromiss	—	6	2	6	16	29	102	82	243
<i>Summa</i>	7	17	8	11	71	144	291	199	748

Härvid må änyo erinras, att uppgifterna till hufvudsaklig del härröra från endast den ena parten. De senare årens siffror grunda sig på notiser ur arbetarepressen, hvarför arbetarnes stora öfverlägsenhet under denna tid till någon del torde böra tillskrifvas en benägenhet å deras sida att framhäfva egna segrar. Särskildt påfallande är det relativt stora antalet arbetaresegrar under depressions-tiden 1900—1902, då likväl arbetarnes sträfvan efter förbättrade

villkor torde hafva rönt ett starkt hinder i de försämrade konjunkturena. Sannolikt skulle ock förhållandet mellan de olika resultaten förändras, därest utgången af återstående 193 konflikter under nyssnämnda tid vore bekant.

Alldeles oafsedt nu anmärkta bristfällighet i uppgifterna kommer emellertid i ofvanstående tablå till synes en viss återverkan af konjunkturena på resultatet. Sålunda var utgången af konflikterna vida gynnsammare för arbetarne under uppsvingstiden 1895—99 än under den närmaste föregående depressionstiden.

En jämförelse mellan den förra och den senare hälften af hela 40-årsperioden synes ge vid handen, att arbetaresegrarna varit stadda i oafbruten stegring. Äfven med hänsyn tagen till det stora antalet felande uppgifter och materialets nyss påpekade otillförlitlighet torde ock med någorlunda säkerhet kunna påstås, att arbetarnes framgångar varit, relativt likaväl som absolut, talrikare under den senare delen af perioden. Orsaken härtill torde vara att söka i ett flertal olika omständigheter, såsom den industriella produktions storartade utveckling, lefnadskostnadernas stegring och därmed följande berättigade anspråk på högre löner, arbetareorganisationernas utveckling och första konsolidering m. m.

För öfrigt kan nämnas, att enligt tillgängliga uppgifter 15 arbetsinställelser under 40-årsperioden löstes genom *skiljenämnd*; detta sätt att bringa tvister till lösning kom särskildt till användning under de senare åren, och afkunnades skiljedom vid 9 arbetskonflikter under åren 1900—1902.

Vid 9 arbetsinställelser uppgifves *medling af utomstående* hafva förekommit, hvarjämte i några få fall förekom medling af socialdemokratiska partistyrelsen eller fackföreningsstyrelse.

I ofvan lämnade statistiska öfversikt är icke medräknad den s. k. *storstrejken* under dagarna 15—17 maj 1902. Denna arbetsinställelse, hvilken, som bekant, företogs af politiska skäl, är den med hänsyn till antalet berörda arbetsgifvare och arbetare mest omfattande, som ägt rum i vårt land. Ur den utredning om denna arbetsinställelse, som enligt uppdrag på sin tid utarbetades af dr. G. Huss och hvilken i det följande (sid. 343 ff.) meddelas, må redan i detta sammanhang några siffror återgifvas.

Antalet arbetsgifvare och arbetare, som under de olika strejkdagarna direkt berördes af arbetsnedläggelsen, framgår af öfversikten å nästföljande sida.

Antalet på en gång deltagande arbetare var störst under den tredje dagen, eller 83,974. Dessutom torde i arbetsnedläggelsen hafva deltagit vissa smärre arbetsgifvare och ett mindre antal hos dessa

	Den 15 maj.		Den 16 maj.		Den 17 maj.	
	Arbets- gifvare.	Arbetare.	Arbets- gifvare.	Arbetare.	Arbets- gifvare.	Arbetare.
Städer	1,875	56,502	2,080	64,496	2,085	65,459
Landsbygd	150	13,706	198	18,103	199	18,515
Summa	2,025	70,208	2,278	82,599	2,284	83,974

tillfälligt anställda »fria arbetare», om hvilka vederbörande uppgiftslämnare (polismyndigheterna) ej kunnat erhålla kännedom. Approximativt har antalet af dessa »fria arbetare» beräknats till 5 % af öfriga strejkande. Med användning af detta proportionstal kan antalet strejkande under den 17 maj beräknas till 88,000 å 90,000 personer. Tager man åter hänsyn till samtliga arbetare, som under någon dag inställt arbetet, så kan dessas antal uppskattas till c:a 95,000.

Hos de 2,339 arbetsgifvare, som under någon dag vederligen berördes af strejken, voro i allt anställda 101,487 arbetare, hvaraf 16,375 eller 16.1 % kvinnor. På städerna kommo 91.2 % af arbetsgifvarne med 77.6 % af alla arbetare.

Storstrejken hade sin tyngdpunkt i Stockholm, där högsta antalet på en gång deltagande var icke mindre än 28,905. Näst efter Stockholm kommo, med hänsyn till antalet berörda arbetare, Malmöhus län samt Göteborgs och Bohus län.

Anmärkas kan, att antalet strejkande arbetare i förhållande till antalet af strejken berörda arbetsgifvare var mångdubbelt högre på landsbygden än i städerna, på grund af att i dessa senare ett jämförelsevis stort antal smärre verkstäder och handtverkerier drabbades af arbetsinställelsen, under det att sådan på landsbygden ägde rum endast vid större arbetsställen.

Antalet strejkande tillväxte, som synes af ofvanstående tablå, för hvarje dag. Detta berodde isynnerhet därpå, att de kvinnliga arbetarna i allt större utsträckning läto påverka sig att nedlägga arbetet.

Med afseende å antalet strejkande arbetare inom olika yrken in- togos de främsta platserna af maskin- och skeppbyggnads- samt byggnads- och trävaruindustrierna.

Förteckning öfver arbetsinställelser i Sverige under åren 1901 och 1902.¹⁾

O r t.	Län.	Yrke.	Bör- jan.	Slut.	Antal delt. arb.	Arbetarnes syfte.	Re- sult. för arb.	Anmärk- ningar.
1901.								
Sörvik	Västernorr.	Stabbläggare.	3/1	—	7	Förhinder. af lönesänkn.	—	
Norrköping	Östergötl.	Nubbstenhuggare.	14/1	15/1	—	» » »	K.	
Blekinge	Blekinge	Stenhuggare.	21/1	18/5	839	» » »	—	
Munksund	Norrhottens	Sågverksarb.	21/1	—	—	» » »	—	
Yxenhult	Kristianst.	Torffabriksarb.	21/1	—	130	» » ackordsbe- talt.	—	
Göteborg	Göteb. o. Boh.	Åkare.	27/1	—	30	» » lönesänkn.	—	
Ätvidaberg	Östergötl.	Hyttarb. m. fl.	30/1	1/2	—	Ändring af hyreskontr.	N.	Lockout.
Göteborg	Göteb. o. Boh.	Tunnbindare.	—	—	—	Löneafalts hållande.	—	Blockad.
Malmö	Malmöhus	Skräddare.	5/2	11/3	—	Ny prislista, förenings- rätt m. m.	S.	»
Norrtälje	Stockholms	Garfvare.	9/2	18/2	13	Löneförh., förkortn. af arbetstid, föreningsr.	S.	
Vätö	»	Stenhuggare.	11/2	—	—	Utfående af aflöning.	S.	
Råå	Malmöhus	Murare.	—	—	—	—	—	»
Stockholm	—	Toffelmakare.	—	13/3	—	—	—	»
Säfsjö	Jönköpings	Skoarb.	—	—	—	Föreningsrätt.	—	»
Malmö	Malmöhus	Målare.	16/2	febr.	—	—	S.	»
Ronneby	Blekinge	Skoarb.	—	—	—	Förhinder. af lönesänkn.	S.	
Halmstad	Hallands	Bleck- och plåtsl.	—	20/2	—	Löneförhöjning.	K.	
Linköping	Östergötl.	Garfvare.	1/3	29/3	22	Föreningsrätt m. m.	S.	
Eslöf	Malmöhus	Skoarb.	2/3	mars	ca 200	Prislistas underskr.	S.	
Östersund	Jämtlands	Mek. verkstadsarb.	4/3	26/3	—	Förhinder. af lönesänkn.	K.	»
Stockholm	—	Skoarb.	5/3	—	71	—	—	
Uddevalla	Göteb. o. Boh.	Skräddare.	—	9/5	—	Prislistas underskr.	K.	Lockout;
Stockholm	—	Teaterstatister.	11/3	13/3	25	Förhinder. af lönesänkn.	S.	blockad.
Göteborg	Göteb. o. Boh.	Väffverskor.	16/3	mars	100	» » »	S.	
Eslöf	Malmöhus	Skoarb.	16/3	18/3	—	Löneförhöjning.	N.	
Stockholm	—	Stenhuggare.	18/3	—	—	Utfående af lön.	—	Blockad.
Malmö	Malmöhus	Bagare.	1/4	4/4	—	Ny prislista m. m.	K.	
Landskrona	—	Skoarb.	1/4	3/5	29	Löneförhöjning.	K.	
Varberg	Hallands	Stenhuggare.	—	—	—	Förhinder. af lönesänkn.	—	
Malmö	Malmöhus	Läderarb.	9/4	26/5	40	Föreningsrätt, löneför- höjning.	—	
Örebro	Örebro	Mek. verkstadsarb.	15/4	—	8	Bättre lönevillkor.	—	Lockout.
Västervik	Kalmar	Tunnbindare.	15/4	—	—	Löneförhöjning.	—	Blockad.
Kalmar	»	Skräddare.	15/4	—	—	Ny prislista.	S.	
Varberg	Hallands	»	16/4	24/4	—	—	S.	
Halmstad	»	Skoarb.	—	17/4	—	—	—	
Hörby	Malmöhus	»	17/4	20/4	ca 20	—	S.	
Kärlinge	»	»	17/4	25/4	—	Mot förman.	K.	
Söndrum	Hallands	Transportarb.	18/4	—	—	—	—	
Kivik	Kristianst.	Hamnarb.	—	—	50	—	—	
Varberg	Hallands	Byggnadsarb.	18/4	20/4	50	Löneförhöjning.	K.	
Stockholm	—	Järnmöbelarb.	22/4	30/4	—	Förhinder. af lönesänkn.	K.	Lockout.
Varberg	Hallands	Mek. verkstadsarb.	—	—	—	Löneförhöjning.	—	»
Västervik	Kalmar	Snickeriarb.	—	—	—	Förhinder. af lönesänkn.	—	
Stockholm	—	Brädgårdsarb.	26/4	25/5	30	Löneförhöjning.	K.	»
Skromberga	Malmöhus	Byggnadsarb.	26/4	—	ca 60	»	—	
Halmstad	Hallands	Målare.	28/4	29/5	34	»	K.	
Limhamn	Malmöhus	Gjutare.	29/4	3/5	11	Förhinder. af ackords- system.	S.	

¹⁾ Uppställningen i denna tabell ansluter sig till d:r Raphaels i »Förteckning öfver arbetsinställelser i Sverige under åren 1859—1900» (Förliknings- och skiljenämndskommitténs be tänkande 1901).

Förteckning öfver arbetsinställelser i Sverige under åren 1901 och 1902.

O r t.	Län.	Yrke.	Bör- jan.	Slut.	Antal delt. arb.	Arbetarnes syfte.	Re- sult. för arb.	Anmärk- ningar.
Kopparberg . . .	Västmanl.	Skräddare.	1/5	14/5	—	Löneförhöjning.	S.	Blockad.
Karlshamn . . .	Blekinge	Bagare.	—	—	—	—	—	
Kristianstad . . .	Kristianst.	—	—	—	—	—	—	
Boden	Norrbottns	Skräddare.	14/5	—	ca 20	Löneförhöjning.	N.	
Söderhamn . . .	Gäflleborgs	Skomakare.	—	—	—	Prislistas underskr.	—	
Hörningsholm . .	Väster norrl.	Sågverksarb.	19/5	21/5	—	Förhindr. af lönesänkn.	K.	
Stockholm	—	Buntmakare.	20/5	24/5	—	Förhindr. af arbets af- skedande, prislista.	S.	Blockad.
Ockelbo	Gäflleborgs	Skräddare.	20/5	21/5	—	Löneförhöjning.	S.	
Lund—Bjarröd . .	Malmöhus	Järnväg.	22/5	23/5	—	—	S.	
Södertälje	Stockholms	Järnarb.	24/5	25/5	10	—	S.	
Söräker	Väster norrl.	Sågverksarb.	—	25/5	—	—	K.	
Åla	—	—	25/5	27/5	—	Förhindr. af lönesänkn.	K.	
Stockholm	—	Byggnadsarb.	4/6	17/6	—	Aftals genomförande.	S.	Skiljedom.
Hyttön—Marma	Gäflleborgs	Flottare.	4/6	5/6	ca 100	Förhindr. af löneafdrag.	S.	
Borås	Älfsborgs	—	—	5/6	—	—	S.	
Sala	Västmanl.	Skomakare.	—	—	—	Prislist. godkännande.	S.	
Malmö	Malmöhus	Åkare.	12/6	19/6	—	Löneförhöjning.	K.	
Gellivare—Ofoten	Norrbottns	Järnvägsbyggn.- arb.	13/6	18/6	ca 800	— m. m.	S.	
Lund	Malmöhus	Garfware.	20/6	27/6	30	—	S.	Skiljedom.
Kalmar	Kalmar	Murare.	20/6	—	—	—	—	
Trelleborg	Malmöhus	Målare.	20/6	—	16—18	Löneförhöjn., arbetstid.	—	
Härnösand	Väster norrl.	Gjutare.	—	—	—	Aftals hållande.	—	
Göteborg	Göteb. o. Boh.	Brädgårdsarb.	—	—	ca 30	Förhindr. af löneafdrag.	—	
Seskarö	Norrbottns	—	—	—	—	—	—	
Vänaåfjärden . . .	Väster norrl.	Flottare.	—	—	—	Löneförhöjning.	—	Blockad.
Falkenberg	Hallands	Jordarb.	28/6	—	—	Förhindr. af aftals- brott.	—	
Värnamo	Jönköpings	Möbelarb.	—	—	—	Föreningsrätt, förhind- rande af lönesänkn.	—	
Söndrum o. Gull- brandstorp	Hallands	Stenhuggare.	8/7	15/7	265	Prislista.	—	
Nacka	Väster norrl.	Sågverksarb.	—	7/8	ca 80	Förhindr. af lönesänkn.	N.	
Varberg	Hallands	Byggnadsarb.	8/7	20/7	—	Löneförhöjning.	K.	
Stockholm	—	Garfware.	10/7	11/7	35	—	S.	Blockad.
Östersund	Jämtlands	Bagare.	—	—	—	—	—	
Björklunda	Kalmar	Glasslipare.	—	—	—	Löneförhöjning.	—	
Hälsingborg . . .	Malmöhus	Byggnadsarb.	—	28/7	40	— fack- förening.	S.	
Södertälje	Stockholms	Handskmak.	26/7	2/8	13	Förhindr. af ackords- arbete.	S.	
Nyland	Väster norrl.	Sågverksarb.	28/7	—	—	—	—	Blockad.
Stockholm	—	Murare.	1/8	—	15	Utfående af lön.	—	
—	—	Stenhuggare.	7/8	9/8	35	Prislistas underskr.	S.	
Malmö	Malmöhus	Tunnbindare.	9/8	—	20	Löneförhöjning.	—	
Stockholm	—	Tapetserare.	12/8	—	—	Ersättn. för uppsågn.	—	
Sandviken	Väster norrl.	Sågverksarb.	—	—	18	—	N.	
Stockholm	—	Bagare.	—	—	—	Prislistas hållande.	—	Blockad.
Östersund	Jämtlands	Målare.	13/8	18/8	—	Löneförhöjning.	K.	
Höör	Malmöhus	Skräddare.	22/8	aug.	14	Föreningsrätt.	—	
Kalmar	Kalmar	Sotare.	—	10/9	—	Arbetares återtagande, föreningsrätt.	S.	
Göteborg	Göteb. o. Boh.	Spinnare.	11/9	14/9	140	Arbetares återtagande, föreningsrätt.	S.	
Visby	Gottlands	Skomakare.	—	—	—	—	—	Blockad.
Stockholm	—	Murare.	16/9	18/9	—	Fråga om ackordslön.	—	
Billsta	Väster norrl.	Sågverksarb.	—	—	—	Förhindr. af lönesänkn.	—	
Göteborg	Göteb. o. Boh.	Skräddare.	—	19/9	—	Utfående af lön.	—	

Förteckning öfver arbetsinställelser i Sverige under åren 1901 och 1902.

O r t .	Län.	Yrke.	Bör- jan.	Slut.	Antal arb. delt.	Arbetarnes syfte.	Re- sult. för arb.	Anmärk- ningar.
Skifarp	Malmöhus	Järnarb.	² / ₁₀	⁷ / ₁₀	346	Föreningsrätt.	S.	Lockout.
Hallsberg	Örebro	Garfvare.	¹² / ₁₀	¹⁴ / ₁₀	14	„ m. m.	S.	„
Stockholm	—	Boktryckare.	¹⁴ / ₁₀	¹⁵ / ₁₀	—	Löneförhöjning.	S.	Blockad.
Malmö	Malmöhus	Skräddare.	²¹ / ₁₀	²⁶ / ₁ 02	—	—	—	„
Göteborg	Göteb. o. Boh.	Förgyllare.	²² / ₁₀	¹⁴ / ₁ 02	17	—	N.	„
Ifö	Kristianst.	Kalkarb.	²² / ₁₀	—	80	Verkmästares afsk.	—	„
Simrishamn	„	Betvägsarb.	²⁵ / ₁₀	¹ / ₁₁	49	Löneförhöjning.	K.	„
Östersund	Jämtlands	Boktryckare.	—	—	—	Prislistas underskr.	—	„
Stockholm	—	Pianoarb.	²⁸ / ₁₀	²⁴ / ₃ 02	26	Förhinder af lönesänkn.	S.	„
Gäfle	Gäflborgs	Hamnarb.	²² / ₁₁	—	—	—	—	„
Södertälje	Stockholms	Handskarb.	²² / ₁₁	—	11	Förhinder af lönesänkn.	—	Lockout.
Stockholm	—	Bokbindare.	²⁸ / ₁₁	⁴ / ₁₂	—	Prislistas hållande.	S.	„
Falun	Kopparbergs	Snickare.	²⁸ / ₁₁	³ / ₁₂	—	—	S.	„
Stockholm	—	Hamnarb.	¹ / ₁₂	—	108	—	—	„
Lingbo	Gäflborgs	Järnarb.	³ / ₁₂	—	20	Förhinder af lönesänkn.	—	„
Göteborg	Göteb. o. Boh.	Gjutare.	³ / ₁₂	¹⁵ / ₄ 02	—	„ „ „	K.	„
Båtskärsnäs	Norrbottnens	Sågverksarb.	dec.	juni 02	400	„ „ „	K.	„
Knislinge	Malmöhus	Skoarb.	—	¹¹ / ₄ 02	70	—	—	„
Stockholm	—	Byggnadsarb.	⁹ / ₁₂	—	—	Prislistas iakttagande.	—	Blockad.
Eskilstuna	Södermanl.	Mek. verkstadsarb.	⁹ / ₁₂	¹⁴ / ₁ 02	40	Förhinder af lönesänkn.	K.	Lockout.
Stockholm	—	Murare.	¹⁹ / ₁₂	² / ₄ 02	—	„ „ „	S.	„
1902.								
Sölvesborg	Blekinge	Läderarb.	⁶ / ₁	²² / ₅	40—50	Föreningsrätt.	S.	Lockout.
Klagshamn	Malmöhus	Kalkbrottsarb.	¹³ / ₁	—	213	„	—	„
Borås	Älfsborgs	—	—	—	—	„	—	„
Stockholm	—	Byggnadsarb.	²⁰ / ₁	² / ₄	—	Förhinder af lönesänkn.	S.	Blockad.
Ängelholm	Kristianst.	Kakelugnsn.	—	⁷ / ₄	—	Ny prislista.	—	„
Trelleborg	Malmöhus	Målare.	²² / ₁	²⁴ / ₃	—	Utslags hållande.	S.	„
Norrköping	Östergötl.	Snickare.	—	²⁴ / ₁	10	Förhinder af lönesänkn.	N.	„
Grängesberg	Kopparbergs	Mek. verkstadsarb.	²⁴ / ₁	²¹ / ₄	—	„ „ „	K.	„
Augustendal	Stockholms	Automobilarb.	²⁵ / ₁	⁵ / ₂	—	Resebiljetter.	S.	„
Stockholm	—	Plåtslagare.	⁵ / ₂	—	—	Prislistas hållande.	—	„
Sundbyberg	Stockholms	Tegelarb.	⁶ / ₂	—	22	Förhinder af lönesänkn.	N.	„
Stockholm	—	Byggnadsarb.	—	—	—	„ „ „	—	„
Åstorp	Kristianst.	Tunnbindare.	¹⁷ / ₂	²² / ₃	—	„ „ „	S.	Lockout.
Karlskrona	Blekinge	Skomakare.	febr.	—	—	Prislistas gällande.	—	„
Mälby	Stockholms	Grufarb.	—	—	—	Löneförhöjning.	—	„
Ätvidaberg	Östergötl.	Järnarb.	¹⁹ / ₃	—	—	Förhinder af lönesänkn.	—	Blockad.
Nässjö	Jönköpings	Möbelarb.	²² / ₃	⁶ / ₃	—	„	K.	„
Göteborg	Göteb. o. Boh.	Bagare.	²⁷ / ₂	juni	—	Kortare arbetstid.	—	Lockout.
Norrstälje	Stockholms	Läsarb.	³ / ₃	—	40	Förhinder af lönesänkn.	—	„
Torsålla	Södermanl.	Mek. verkstadsarb.	¹⁰ / ₃	¹⁸ / ₄	20	Löneförhöjning.	S.	„
Malmö	Malmöhus	Träarb.	¹⁸ / ₃	—	—	—	—	„
Linköping	Östergötl.	Svarfvare.	¹ / ₄	¹⁸ / ₃	100	Förhinder af lönesänkn.	S.	{Strejk och lockout.
Halmstad	Hallands	Skräddare.	¹ / ₄	—	—	Prislista.	—	
Stockholm	—	Byggnadssnickare.	⁷ / ₄	—	—	„	—	„
Göteborg	Göteb. o. Boh.	Porslinsarb.	⁹ / ₄	²¹ / ₄	80	Föreningsrätt.	—	„
Ystad	Malmöhus	Skräddare.	¹⁰ / ₄	—	—	Prislistas underteckn.	—	„
Söndrum o. Gull- brandstorp	Hallands	Stenhuggare.	¹⁴ / ₄	⁹ / ₆	c:a 500	Ändring af prislista.	K.	„
Hälsingborg	Malmöhus	Skräddare.	¹⁶ / ₄	²³ / ₄	93	—	S.	„
Stockholm	—	Kopparslagare.	—	—	—	Löneförhöjning.	—	„
Hälsingborg	Malmöhus	Kakelugnsmak.	—	—	—	„	—	„
Malmö	„	Murare och träarb.	¹⁶ / ₄	¹⁷ / ₁₀	1,000	Löneförhöjning.	K.	{Lockout; skilje- nämnd.

Förteckning öfver arbetsinställelser i Sverige under åren 1901 och 1902.

O r t.	Län.	Yrke.	Bör- jan.	Slut.	Antal delt. arb.	Arbetarnes syfte.	Re- sult. för arb.	Anmärk- ningar.
Sundsvall . . .	Västernorr.	Målare.	17/4	21/4	—	—	K.	
Uddevalla . . .	Göteb. o. Boh.	Hamnarb.	—	—	25—30	Löneförhöjning.	—	
Mariestad . . .	Skaraborgs	Boktryckare.	21/4	—	—	—	—	
Kristinehamn . .	Värmlands	Skomakare.	—	—	—	Prislistas hållande.	—	Blockad.
Karlshamn . . .	Blekinge	Skräddare.	24/4	—	—	—	—	
Landskrona . . .	Malmöhus	Målare.	26/4	6/5	—	Löneförhöjning.	K.	
Krokslätt . . .	Göteb. o. Boh.	Värfvare.	28/4	3/5	600	Hindrande af orättvis behandling.	S.	Lockout.
Simrishamn . . .	Kristianst.	Stenhuggare.	28/4	—	50	Löneförhöjning.	S.	
Hjälmedal . . .	Hallands	—	1/5	9/6	120	—	K.	
Norrköping . . .	Östergötl.	Brädgårdsarb.	2/5	10/6	300	Förhindr. af löneändr.	K.	
Stockholm . . .	—	Kartongfabr.	5/5	10/7	15	Tariffs följande.	S.	
Karlstad	Värmlands	Skomakare.	5/5	9/5	—	Löneförhöjning.	K.	
Halland	Hallands	Tunnbindare.	—	—	—	—	—	
Karlskrona . . .	Blekinge	—	—	27/5	—	—	—	
Vaddö	Stockholms	Kanalarb.	—	—	—	—	—	
Göteborg	Göteb. o. Boh.	Arbetsåkare.	9/5	—	69	Skriftligt aftal.	—	
Kalmar	Kalmar	Orgelbygg.	—	—	—	Utfående af lön.	—	Blockad.
Hallstahammar .	Västmanl.	Bultfabr.	12/5	—	—	Löneförhöjning.	—	
Spångsholm . . .	Östergötl.	Spikarb.	12/5	—	40	Löne- och tidsbestäm., föreningsrätt.	—	
Ystad, Lund, Kristianstad, Karlshamn, Trelleborg . . .	Malmöhus o. Kristianst.	Byggnadsarb.	15/5	17/10	—	Löneförhöjning.	K.	Lockout; skilje- nämnd.
Södertälje . . .	Stockholms	Träarb.	—	—	—	—	—	
Hälsingborg . . .	Malmöhus	Sockerarb.	19/5	3/7	—	Löneförhöjning.	N.	Lockout.
Landskrona . . .	—	—	20/5	—	—	—	—	
—	—	Plåtslagare.	20/5	31/5	8	Prislista.	S.	
Stockholm . . .	—	Murare.	—	—	—	—	—	Blockad.
Virserum	Kalmar	Träarb.	23/5	—	—	Aftals hållande.	—	
Malmö	Malmöhus	Yllearbetare.	28/5	30/5	600	Arbetares återtagande.	S.	
Norrköping . . .	Östergötl.	Tunnbindare.	—	—	—	Aftals hållande.	—	
Kvarnby	Malmöhus	—	—	—	—	—	—	
Uddevalla	Göteb. o. Boh.	Hamnarb.	—	1/6	30	Löneförhöjning.	S.	
Härnösand	Västernorr.	Bleckslagare.	2/6	—	—	Ny prislista.	—	
Oskarshamn . . .	Kalmar	Boktryckare.	2/6	—	—	—	—	
Katrineholm . . .	Södermanl.	Skräddare.	3/6	—	—	Prislistas godk.	—	
Västervik	Kalmar	Glasbruksarb.	—	—	—	—	—	
Söderhamn	Gäflborgs	Gjutare.	3/6	24/6	23	Löneförhöjning.	—	
Skutskär	Uppsala	Hamnarb.	4/6	—	—	Arbets afsked.	—	
Nyköping	Södermanl.	Mek. verkstadsarb.	—	2/3 03	13	Löneförhöjning.	—	
Södertälje	Stockholms	Skoarb.	9/6	—	—	—	—	
Stockholm	—	Grundläggare.	10/6	—	—	Löneförhöjning.	—	
Askesta	Gäflborgs	Sågverksarb.	—	—	25	Förhindr. af lönesänkn.	—	
Stockholm	—	Sotare.	16/6	16/7	—	Föreningsrätt, »bloc- kadbrytares» afsk.	K.	
Båtskärsnäs . . .	Norrbottnens	Sågverksarb.	20/6	juli	250	Föreningsrätt.	S.	
Lund	Malmöhus	Färgeri och ull- spinneri.	juni	13/6	27	Löneförhöjning.	K.	
Boden	Norrbottnens	Bageriarb.	—	—	—	Ny prislista.	—	
Söderhamn	Gäflborgs	Brädgårdsarb.	21/6	1/7	40—50	Förhindr. af lönesänkn.	K.	
Göteborg	Göteb. o. Boh.	Smidesarb.	5/7	—	—	Ändradt lönesätt.	—	
Norrköping	Östergötl.	Cigarrarb.	7/7	19/1 03	25	Löneförhöjning.	S.	
Gunön	Blekinge	Stenhuggare.	17/7	—	—	Förhindr. af lönesänkn.	—	Lockout.
Göteborg	Göteb. o. Boh.	Pitproppsarb.	17/7	21/7	262	—	K.	
Karlstad	Värmlands	Byggnadssnickare.	21/7	31/7	240	Prislista o. minimilön.	S.	Skilje- nämnd.
Ljung	Östergötl.	Landt Arb.	—	—	37	Utfående af aflöning.	—	

Förteckning öfver arbetsinställelser i Sverige under åren 1901 och 1902.

O r t .	Län.	Yrke.	Bör- jan.	Slut.	Antal delt. arb.	Arbetarnes syfte.	Re- sult. för arb.	Anmärk- ningar.
Borås	Älfsborgs	Murerihandtl.	juli	—	20	Löneförhöjning.	—	
Alby	Västernorr.	Arb. vid klorat- fabr.	26/7	18/8	200	Prislista.	K.	
Vänersborg . . .	Älfsborgs	Tändsticksarb.	aug.	—	400	Förhindr. af lönesänkn.	N.	
Stockholm	—	Grundläggare.	—	—	—	Löneförhöjning.	K.	
Malmö	Malmöhus	Arb. vid vals- kvarn.	—	aug.	—	—	K.	
Tingstad	Göteb. o. Boh.	Brädgårdsarb.	4/8	—	—	Förhindr. af lönesänkn.	S.	
Skurup	Malmöhus	Kloakarb.	7/8	—	50	Löneförhöjning.	S.	
Nederkalix	Norrbottnens	Stufveriarb.	—	—	—	Föreningsrätt.	—	
Skönvik-Östrand .	Västernorr.	Sågverksarb.	13/8	20/8	—	Förhindr. af lönesänkn.	N.	
Malmö	Malmöhus	Grundläggare.	14/8	—	—	Löneförhöjning.	—	
—	—	Byggnadsträarb.	aug.	—	—	Förhindr. af lönesänkn.	—	
Stockholm	—	Hvitgarfware.	14/8	—	—	Ändradt lönesätt, för- eningsrätt.	—	Blockad.
—	—	Läderarb.	14/8	sept.	—	Föreningsrätt.	S.	
Skromberga . . .	Malmöhus	Järnarb.	16/8	—	16	—	—	Lockout.
Karlsborg	Norrbottnens	Sågverksarb.	18/8	—	400	—	—	
Stockholm	—	Bokbindare.	20/8	1/9	—	Prislistas följande.	S.	
Bromsholm	—	Stenhuggare.	26/8	—	75	Löneförhöjning, pris- listas underskr.	—	
Halmstad	Hallands	Varfsarb.	aug.	30/8	17	Mot förman.	K.	
Eskilstuna	Södermanl.	Stationskarlar.	—	29/9	30	Föreningsrätt.	K.	
Stockholm	—	Expressbud.	4/9	—	8	Mot kassörska.	—	
Halland	Hallands	Hattarb.	—	—	—	Föreningsrätt.	N.	
Landskrona	Malmöhus	Arb. vid borstfabr.	9/9	10/9	—	Ändradt lönesätt.	—	
Södertälje	Stockholms	Väfverskor och spinnerskor.	11/9	okt.	—	Bättre råmaterial, för- mans afskedande.	—	
Göteborg	Göteb. o. Boh.	Rörarb.	13/9	—	57	Löneförhöjning.	S.	
Landskrona	Malmöhus	Sockerarb.	17/9	10/11	267	Ny prislista.	K.	
Bjuf	—	Kolhuggare och dragare.	17/9	14/10	50	Mot afdrag & lön så- som böter.	K.	
Örebro	Örebro	Möbelsnickare.	sept.	—	—	Prislista.	—	
Bohuslänska långdbanan	Göteb. o. Boh.	Grofarb.	19/9	—	—	Ändradt lönesätt.	—	Blockad.
Trosa	Södermanl.	Stenhuggare.	sept.	—	8	—	—	
Gärnsås	Kristianst.	Landtarb.	—	sept.	—	Löneförhöjning.	—	
Göteborg	Göteb. o. Boh.	Textilarb.	20/9	—	800—900	Arbetares återtagande.	N.	
Örebro	Örebro	Murare.	—	—	—	—	—	
Stockholm	—	Jordschaktare och stenarb.	21/9	—	60	Förhindr. af lönesänkn.	—	
Göteborg	Göteb. o. Boh.	Arb. vid mattfabr.	27/9	—	130	Öfvertidsprocent.	—	Lockout.
Gäffe	Gäffebergs	Glasbruksarb.	4/10	20/10	18	Föreningsrätt.	S.	
Tomeilla	Malmöhus	Skräddare.	okt.	—	—	Ändradt lönesätt.	—	
Uddevalla	Göteb. o. Boh.	Hannarb.	16/10	—	—	Löneförhöjning.	—	
Linköping	Östergötl.	Sadelm. o. tapets.	—	—	—	Lika lön för alla arb.	S.	
Stockholm	—	Murare.	28/10	1/11	—	Upprättelse för förnedr. behandling.	—	
—	—	Ölutkörare.	31/10	25/11	40	Arbetets anordning.	K.	{ Skilje- nämnd.
Söderhamn	Gäffebergs	Vattenledn.-arb.	31/10	31/10	—	Ändradt lönesätt.	K.	
Örebro	Örebro	Möbelsnickare.	8/11	—	50	Löne- och verkstads- reglemente.	—	{ Strejk och lockout.
Stockholm	—	Tobaksarb.	9/11	12/11	—	Löneförhöjning.	—	Lockout.
Jönköping	Jönköpings	Byggnadsträarb.	7/11	21/1 03	14	Förhindr. af lönesänkn.	S.	
Otterön	Göteb. o. Boh.	Gatstenshuggare.	—	—	—	—	—	
Vadensjö	Malmöhus	Skoarb.	—	jan. 03	—	Ändradt lönesätt.	S.	
Göteborg	Göteb. o. Boh.	Bokbindare.	10/11	31/1 03	217	Löneförhöjning.	K.	
Stockholm	—	Byggnadssnickare.	13/11	—	—	Aftals hållande.	—	Blockad.

Förteckning öfver arbetsinställelser i Sverige under åren 1901 och 1902.

O r t.	Län.	Yrke.	Bör- jan.	Slut.	Antal delt. arb.	Arbetarnes syfte.	Re- sult. för arb.	Anmärk- ningar.
Malmö	Malmöhus	Murerihandtl.	20/11	22/11	400—500	Mot skiljedom.	N.	} Blockad; skilje- nämnd.
Karlstad	Värmlands	Möbelsnickare.	20/11	—	—	Arbetstidens reglering.	—	
Hälsingborg . .	Malmöhus	Jacquardväfveri.	—	—	6 (minder- åriga)	Löneförhöjning.	—	
Stockholm . . .	—	Skräddariarb.	27/11	—	12	Förhindr. af ackords- betaltning.	N.	
Fjällbacka . . .	Göteb. o. Boh.	Stenhuggare.	27/11	—	70	Ändradt lönesätt.	—	
Sommen	Jönköpings	Snickeriarb.	28/11	—	—	Förhindr. af lönesänkn.	K.	
Stockholm . . .	—	Bleck- och plåtsl.	1/12	12/12	—	Utfående af olycks- fallsersättning.	N.	
Grebbestad . . .	Göteb. o. Boh.	Stenhuggare.	1/12	—	30	Ändradt lönesätt.	—	
Kristinehamn . .	Värmlands	Hamnarb.	dec.	—	—	Förhindr. af lönesänkn.	—	

**DEN S. K.
POLITISKA STORSTREJKEN
ÅR 1902.**

Inledning.

Den 24 maj 1902 aflät Herr Statsrådet och Chefen för Kungl. Civildepartementet *Insamladetaf*
till samtliga Kungl. Maj:ts Befallningshafvande en cirkulärskrifvelse af följande lydelse: *uppgifter rö-*
rande stor-
strejken.

»Sedan under innevarande månad arbetsinställelser af arbetare till större antal å skilda orter inom riket ägt rum i angifvet syfte att på sådant sätt gifva uttryck åt vissa önskemål beträffande den på Riksdagens behandling beroende frågan om utsträckning af den politiska rösträtten, får jag härigenom anmoda Eder att till Kungl. Civildepartementet inkomma med redogörelse, huruvida och i sådant fall i hvilken utsträckning sådana arbetsinställelser förekommit inom det Eder anförtrödda län, och därvid tillika i förekommande fall meddela uppgift, så vidt ske kan, å antalet deltagare i hvarje särskild arbetsinställelse, huruvida något störande af allmänna ordningen därunder ägt rum, hvilka åtgärder arbetsgivare må hafva i anledning af arbetsinställelsen vidtagit, samt hvad i öfrigt må vara af beskaffenhet att böra i sammanhang härmed inberättas.»

I anledning häraf inkommo öfverståthållareämbetet och länsstyrelserna med redogörelser i berörda hänseende, enligt hvilka redogörelser arbetsinställelser af i cirkulärskrifvelsen angifven art under någon eller några af dagarne den 15—17 maj 1902 inträffat i Stockholms stad samt inom Stockholms, Uppsala, Södermanlands, Östergötlands, Jönköpings, Kalmar, Kristianstads, Malmöhus, Göteborgs och Bohus, Älfsborgs, Örebro, Västmanlands, Kopparbergs, Gäfneborgs, Västernorrlands, Jämtlands och Norrbottens län, hvaremot dylika arbetsinställelser icke förekommit i Kronobergs, Gottlands, Blekinge, Hallands, Skaraborgs, Värmlands och Västerbottens län.

Uppdraget att med ledning af de sålunda inkomna uppgifterna utarbete en öfversiktlig redogörelse öfver samtliga de arbetsinställelser, som inom riket vid den nämnda tidpunkten och i ofvan angifvet syfte ägde rum — den s. k. storstrejken — öfverlämnades åt undertecknad.

Vid granskning af de särskilda föreliggande redogörelserna befunnos dessa visserligen lämna tillräcklig ledning för bedömandet af arbetsinställelsernas karaktär och allmänna utbredning, men däremot endast undantagsvis meddela sådana detaljerade och likartade uppgifter, som erfordrades för vinnande af en mera ingående kännedom om storstrejkens omfattning och ekonomiska betydelse för skilda orter och yrkesgrenar. Då emellertid närmare upplysningar härutinnan möjligen stode att vinna i de primäruppgifter, som legat till grund för de af länsstyrelserna afgifna redogörelserna, anmodades dessa, genom cirkulärskrifvelse den 14 mars 1903, att — i den mån så ej redan skett i samband med besvarandet af cirkulärskrifvelsen den 24 maj 1902 — till Kungl. Civildepartementet insända berörda primäruppgifter. Det utförligare material — kronofogdars och länsmäns samt magistraters och andra polismyndigheters rapporter — som i

anledning häraf erhöills, visade sig visserligen med afseende å vissa orter och särskilda frågor fullständiga de redan föreliggande uppgifterna, men för de flesta länen lämnade desamma allt fortfarande otillräckligt specificerade och olikartade siffror, som ej kunde göras till föremål för en någorlunda ingående behandling.

För inhämtande af erforderliga kompletteringsuppgifter befanns det sålunda nödvändigt att beträffande ifrågavarande län och orter — utgörande flertalet af de utaf arbetsinställelserna berörda — ånyo utfråga vederbörande arbetsgifvare, för hvilket ändamål utarbetades den här nedan återgifna formulärblankett.

Uppgifter

rörande den s. k. storstrejken 15—17 maj 1902, afgifna af

.....
(firmans fullständiga namn)

...i (stad, län).

Verksamhetens art. (T. ex. byggnadsarbete, handel, sockerbruk o. s. v.)	Hela antalet arbetare den 15—17 maj 1902.		Däraf ej arbetande						Skedde arbetsinställsen efter vänlig öfverenskommelse med arbetsgifvaren?
			den 15 maj.		den 16 maj.		den 17 maj.		
	Män.	Kvin.	Män.	Kvin.	Män.	Kvin.	Män.	Kvin.	
1.									
2.									
3.									
4.									

Anmärkingar (repressalier mot arbetare eller dylikt):

Såväl med hänsyn till den begränsade utförligheten hos uppgifterna från de orter, rörande hvilka materialet kunde anses fylla de onödgängliga krafven, som ock i anledning däraf att mera ingående uppgifter ej gärna kunde erhållas fullt exakta, efter den tidrymd, som förflutit sedan storstrejken inträffade, måste formuläret, såsom synes, inskränkas till att beröra endast några hufvudsakliga frågor, hvilka vore af den natur, att vederbörande arbetsgivare skulle kunna utan svårighet därom lämna korrekta meddelanden. Formuläret afsåg sålunda inhämtande hos hvarje arbetsgivare af uppgift om den bedrifna verksamhetens art, hela antalet vid densamma sysselsatta manliga och kvinnliga arbetare vid tidpunkten för storstrejken, antalet af de män och kvinnor bland dessa arbetare, hvilka under hvar och en af de ifrågavarande dagarna 15—17 maj af en eller annan anledning icke deltog i arbetet, samt huruvida detta inställande af arbetet försiggått efter vänlig öfverenskommelse med arbetsgifvaren, hvarjämte anmärkningsvis efterfrågades, om några repressalier mot arbetarne i anledning af arbetsinställelsen vidtagits eller om i samband med densamma något annat af vikt vore att inberätta.

Dylika formulärblanketter — tryckta å ena hälften af frankerade dubbla brefkort — öfversändes omedelbart till samtliga de af storstrejken direkt berörda arbetsgifvare (i Stockholm samt vissa mindre orter i olika län), öfver hvilka fullständiga

nominativa förteckningar förefunnos bland de redan tillgängliga handlingarna, men beträffande hvilka uppgifterna i öfrigt icke voro tillfredsställande. I fråga om öfriga orter, som tarvade kompletteringar, anmodades vederbörande länsstyrelser genom cirkulärskrifvelse den 30 juni 1903 att föranstalta därom, att de af storstrejken direkt berörda arbetsgifvarne måtte om densamma meddela erforderliga upplysningar med användande af förenämnda formulärblanketter, hvilka i nödigt antal samtidigt öfversändes. Dessa sistnämnda kompletteringsuppgifter inföto efter hand ganska fullständigt, hvaremot åtskilliga af de arbetsgifvare, som direkt anmodades om upplysningar, underlåto att trots påminnelser ifylla och återsända de dem tillställda blanketterna. Särskildt var detta fallet i Stockholm, där de resterande uppgifterna därför måste införskaffas genom öfverståthållareämbetet, hvilket i och för detta insamlingsarbete tillställdes erforderliga formulär jämte för hvarje polisdistrikt upprättad förteckning öfver de arbetsgifvare, från hvilka uppgifter borde infordras.

Den efterföljande framställningen af storstrejken den 15—17 maj 1902 samt dess förberedelser och omedelbara följder, grundar sig sålunda på *dels* de af öfverståthållareämbetet och länsstyrelserna därom afgifna redogörelser, *dels* de rapporter från magistrater, poliskammare, kronofogdar, länsmän, polisuppsyningsmän och andra myndigheter, hvarpå berörda redogörelser äro byggda, *dels* ock slutligen de af vederbörande arbetsgifvare afgifna uppgifter, hvilka antingen direkt från dem själfva eller genom resp. myndigheters bemedling införskaffats förmedelst särskilda formulärblanketter. Tillbörlig hänsyn har äfven tagits till de upplysningar, som på annan väg kunnat vinnas, hvarvid må nämnas muntliga upplysningar af representanter för åtskilliga arbetareorganisationer samt de särskilda redogörelser för storstrejken, som afgifvits af »Arbetarepartiets verkställande utskott», hvilket anordnade och utöfvade den närmaste ledningen af densamma.

För framställningen af storstrejkens allmänna gång och karaktär finnes sålunda att tillgå ett ganska mångsidigt material, hvilket förhållande måste underlätta erhållandet af en klar uppfattning af densamma. En sådan mångfald af källor kan däremot synas betänkelig med afseende å den del af den efterföljande redogörelsen, som afser att med siffror belysa arbetsnedläggelsernas utbredning och omfattning. Härvid bör emellertid observeras, att *siffermaterialet* till sitt ursprung är enhetligt, enär det utgöres af vederbörande arbetsgifvares egna uppgifter, antingen omedelbart efter storstrejken införskaffade af polismyndigheten å platsen eller ock sedermera af arbetsgifvarne själfva antecknade på formulär, hvilka direkt eller genom polismyndigheten till dem öfverlämnats.

Primäruppgifternas beskaffenhet.

Den förstnämnda delen af siffermaterialet har kommit till användning endast i de fall, då detsamma erbjudit alla såsom oundgängliga ansedda uppgifter. Detta har emellertid endast i ganska ringa utsträckning varit förhållandet, enär för de flesta län uppgift saknats antingen om hela antalet vid hvarje arbetsställe anställda arbetare eller ock beträffande dessas, resp. de ej arbetandes, fördelning på män och kvinnor. Från några län eller särskilda orter inom sådana hade ursprungligen endast totalsiffror meddelats. I alla dessa fall måste nya fullständiga siffror på ofvan angifvet sätt införskaffas, och sådana förmedelst formulären insamlade uppgifter ligga sålunda i hufvudsaklig del till grund för tabellbilagan (sid. 384—391).

Den omständigheten, att denna sistberörda del af materialet inhämtats först någon tid efter storstrejken, kan icke medföra risk, att uppgifterna blifvit mindre tillförlitliga. Arbetsgifvarne torde nämligen hafva bevarat denna säregna arbetsnedläggelse i tillräckligt klart minne för att kunna besvara de få och enkla uppgifter, som förekomma å formulären och beträffande hvilka de i sina afövningsböcker kunnat inhämta nödiga fakta. Endast undantagsvis har också någon arbetsgifvare förklarat sig ur stånd att fullt korrekt ifylla formuläret. I dylika fall, äfvensom när till följd af arbets-

gifvares död eller afflyttning, affärs ombyte af ägare eller upphörande o. s. v. fullständig uppgift ej kunnat erhållas, har det blifvit nödvändigt att åtnöjas med blott och bart angifvande af antalet hos sådan arbetsgifvare anställda arbetare, som underorstrejken ej deltog i arbetet.

Äfven om sålunda dessa i tabellbilagan ingående primäruppgifter få anses vara i och för sig fullt korrekta, så möter emellertid här den frågan, huruvida de innehålla hela sanningen, eller med andra ord, om verkligen alla aforstrejken direkt berörda arbetsgifvare och arbetare där redovisats.

Enligt meddelade upplysningar och enligt hvad rapporterna gifva vid handen, hafva polismyndigheterna i städerna — där några egentliga svårigheter härutinnan kunnat förekomma — gata efter gata, hus efter hus systematiskt utfrågat samtliga arbetsgifvare och därvid såsom ledning använt författningsenligt föreliggande förteckningar öfver samtliga näringsidkande. Om man därvid äfven tar i betraktande vederbörande polismäns ingående personliga kännedom om hithörande förhållanden, torde man kunna med visshet förutsätta, att de vid ifrågavarande undersökning kunnat anträffa alla arbetsställen på någon betydenhet, som direkt berörts aforstrejken. Lika visst torde emellertid kunna antagas, att, åtminstone i de större städerna, här och hvar någon mindre arbetsgifvare med en eller annan, kanske för vårsäsongen tillfälligt anställd arbetare äfvenledes träffats af arbetsnedläggelsen, utan att polismyndigheten kunnat göra sig underkunnig därom. Ihågkommas må vidare förekomsten af en del »fria» arbetare, som mottaga tillfälligt arbete här och hvar, där sådant yppas, och bland hvilka gifvetvis somliga underorstrejken torde hafva inställt sitt arbete. Dessa omständigheter hafva ej heller förbisetts af myndigheterna, hvilka där de ej kunnat distinkt angifva antalet, vanligen sökt i sina rapporter gifva någon anvisning därom. Med ledning häraf hafva på vederbörligt ställe i textframställningen verkställts några approximativa beräkningar, hvaremot sådana siffror ej ansetts böra införas i tabellbilagan.

I åtskilliga redogörelser från magistrater och länsstyrelser meddelas, att uppgift om antalet i arbetsnedläggelsen deltagande arbetare jämväl infordrats från vederbörande arbetarekommun, samt att denna därvid uppgifvit en i regel högre (undantagsvis dock äfven lägre) siffra än den, som framgått af myndigheternas undersökning. Såsom naturlig förklaring till sådan skiljaktighet hafva myndigheterna anført, att arbetarekommunerna till grund för sina beräkningar lagt antingen antalet deltagare i demonstrationstågen, till hvilka emellertid äfven diverse löst folk utan anställning äfvensom kvinnor och barn anslutit sig, eller ock antalet medlemmar i arbetarekommunen, hvilken ofta äfven omfattar fackföreningar vid arbetsställen i stadens närhet. Likaså har anmärkts, att i arbetarekommunernas uppgifter torde hafva medtagits jämväl arbetare, som endast under någon timmes tid varit frånvarande från arbetet.

Vid bearbetningen af uppgiftsmaterialet har också i många fall konstaterats, att olikheterna mellan de i denna redogörelse angifna uppgifterna och motsvarande, af arbetarepartiets verkställande utskott angifna siffror låtit sig tillfredsställande förklara på nyss anförda eller likartade grunder. Medan här af naturliga skäl gjorts bestämd åtskillnad mellan stad och landsbygd, synas arbetarekommunerna i de städer och stadsliknande samhällen, som bildade stödjepunkter för arbetsnedläggelsen, vanligen hafva medräknat äfven däri deltagande arbetare från omgifningarna. En afsevärd förhöjning af siffrorna skulle ock vinnas, om man, hvilket här naturligen ej skett, toge i betraktande jämväl de arbetare, hvilka på pingstaftonen den 17 maj, detta år liksom alla andra år, enligt vid arbetsplatsen gällande sed åtnjöto hel eller half dags ledighet.

Vidare hafva i denna redogörelse icke inbegripits t. ex. de ca 1,200 arbetare inom byggnads- och träarbetarefacken i Malmö, hvilka, i anledning af en redan i april 1902 utbruten arbetskonflikt, ännu vidorstrejken utbrott liksom efter densamma voro utan arbete; likartadt var förhållandet med arbetarne hos en stor stenhuggerifirma i Bohus-

län o. s. v. Inom hamnarbetet i Sundsvall (måhända äfven på andra af arbetsnedläg- gelsen berörda platser) hade i anledning af naturförhållandena endast ett fåtal arbetare ännu vid storstrejkens början fått sysselsättning, liksom i Stockholm några smärre ångslupsbolag ej hunnit börja trafiken för sommaren, hvarför en del behörande arbetare af sådan anledning icke voro sysselsatta. Å andra sidan torde vid den ifrågavarande tidpunkten en eller annan verksamhet för sommaren hafva blifvit nedlagd, så t. ex. driften af Klara-gasverket i Stockholm. Anföras må slutligen, att åtskilliga arbets- gifvare, såsom bokbindermästarne m. fl. i Uppsala, förklarar, att deras arbetare erhållit några timmars permission på middagarna under storstrejken för att kunna deltaga i demonstrationsmöten, men att arbetet i öfrigt fortgått obehindradt. I samtliga dessa fall torde de arbetslösa arbetarne hafva varit inräknade i arbetarekommunens rapporter om antalet i storstrejken deltagande, under det att de ej ansetts böra medtagas i här föreliggande redogörelse. Därest alla de synpunkter, som här ofvan nu anförts, tagas i betraktande, så torde skilljaktigheterna mellan, å ena sidan, de af arbetarekommunerna uppgifna antalen af i storstrejken deltagande arbetare och, å andra sidan, vissa i det efterföljande meddelade siffror ganska tillfredsställande förklarar. Påpekas må äfven att arbetarekommunernas uppgifter lämnats i afrundade tal och redan därigenom an- gifvas vara approximerade.

Föreliggande redogörelse gör sålunda ej anspråk på att omfatta samtliga under stor- strejkdagarna arbetslösa arbetare eller alla i storstrejksdemonstrationerna deltagande utan *endast de arbetare, hvilka i anledning af storstrejken den 15—17 maj 1902 under nämnda dagar icke deltog i arbetet på de arbetsställen, där de då hade anställning.*

Sannolikt synes visserligen, att en stor del af de arbetare, som oberoende af stor- strejken voro utan arbete vid dess utbrott, skulle hafva deltagit i densamma, om de därunder ägt anställning. Dessa kunna dock icke komma i betraktande vid den siffer- mässiga framställningen i denna redogörelse, vid hvilken såsom hufvudsynpunkt måste fasthållas utredandet af den ekonomiska betydelse, storstrejken faktiskt ägde för landets näringslif.

Storstrejken förberedande och anordnande.

Tanken att genom samtida arbetsinställelser å olika orter och inom skilda yrkesgrenar — s. k. storstrejk — gifva uttryck åt vissa politiska önskningsmål har inom arbetareorganisationer i andra länder länge förefunnits och flestades äfven i större eller mindre utsträckning förverkligats. I Sverige har denna tanke upptagits inom det socialdemokratiska arbetarepartiet¹, hvilket i upprepade kongressresolutioner under 1890-

¹) För en riktig uppfattning af den efterföljande framställningen om storstrejkens förberedande och anordnande erfordras en viss kännedom om arbetarnes organisationsväsende; dess hufvuddrag skola därför här nedan i korthet angifvas.

Den svenska organiserade arbetarerörelsen af socialdemokratisk färg hvilat på fackföreningen såsom primär organisationsform. Fackföreningen är, som namnet antyder, en sammanslutning af arbetare inom samma eller angränsande yrken; hvar och en sådan omfattar i regel endast en särskild ort. För hufvud- dandet af de faktliga intressen, som en sådan förening har gemensamma med andra dylika inom samma yrke på annan ort, äro dessa föreningar i allmänhet sammanslutna till *fackförbund*. Genom sin lag- stiftande myndighet — en af de särskilda fackföreningarnas representanter sammansatt kongress — be- stämmer fackförbundet principerna för äfven fackföreningarnas verksamhet, och genom sin verkställande myndighet — en af kongressen vald förbundsstyrelse — utöfvar detsamma en mer eller mindre effektiv kontroll öfver föreningarnas tillämpning af dessa principer, särskildt beträffande förhållandet gent emot å betesgifvare eller organisationer af sådana.

Behovet af ömsesidigt understöd och samverkan har föranlett de flesta fackförbunden att ingå i en samorganisation, *landsorganisationen*, hvilken genom sina myndigheter, landsekreterariatet, represen- tantskapet och kongressen, utöfvar den högsta ledningen af denna arbetarerörelses fackliga arbete.

Äfven dess politiska verksamhet baserar sig ytterst på fackföreningarna. När på en ort en sådan förening tillhör det *socialdemokratiska arbetarepartiet*, utgör densamma en *arbetarekommun*. Hafva flera fackföreningar å samma plats anslutit sig till partiet, bilda de tillhopa platsens arbetarekommun, hvars styrelse utgöres af representanter från samtliga anslutna föreningar. Arbetarekommunerna tillsammans- tagna bilda (i hufvudsaken) det socialdemokratiska partiet, hvars ledning utöfvas utaf en af arbetare- kommunernas representanter bestående partikongress samt partistyrelsen och dess verkställande utskott.

De allra flesta fackföreningar tillhöra såväl resp. fackförbund — i regel sålunda äfven lands- organisationen — som och ortens arbetarekommun och, genom denna, det socialdemokratiska partiet.

Fackföreningarna stå ensamma i direkt kontakt med de enskilda arbetarna. En af fackföreningarnas viktigaste uppgifter är därför uppbörden, vanligen per vecka, af de afgifter till organisationerna, som

talet förklarar sig anse en sådan demonstration under vissa förutsättningar lämplig att visa allvaret i partiets kraf på allmän rösträtt och att öfva påtryckning på de lagstiftande myndigheterna vid deras behandling af nämnda fråga. Äfven i den offentliga diskussionen behandlades vid vissa tidpunkter planen om anordnandet af en storstrejk med stor liflighet, men utan att i något fall föranleda positiva åtgärder för dess realiserande.

Partikonferensen i Malmö 1901.

Då emellertid det socialdemokratiska arbetarepartiet, under intryck af den politiska situation, som inträdit i och med härordningsreformen år 1901, den 21 augusti nämnda år sammanträdde till en extra partikonferens i Malmö och därvid beslöt att kräfva rösträttsfrågans lösning genom införande af allmän och lika rösträtt vid val till andra kammaren, upptogs också på allvar »tanken på en politisk storstrejk som yttersta påtryckningsmedel». Partikonferensen, vid hvilken jämväl voro närvarande representanter för de flesta fackförbunden i riket, gaf nämligen partistyrelsens verkställande utskott i uppdrag att, så snart regeringens bebadade förslag i rösträttsfrågan föreläge, sammankalla 1902 års partikonferens för att fatta definitivt beslut om de åtgärder och påtryckningsmedel, som däraf kunde föranledas. Därjämte riktade konferensen till samtliga arbetarekommuner och fackföreningar i hela landet en uppmaning att upptaga rösträttsfrågan till förnyad behandling och därvid göra arbetarne ytterligare förtrogna med tanken på en politisk storstrejk. Sedan vidare genom spridning af skrifter och flygblad, genom anordnande af massmöten m. m. en kraftig rösträttsagitation satts i gång, borde partistyrelsens verkställande utskott på lämpligt sätt före konferensens sammanträdande från de olika fackföreningarna inhämta i hvilken utsträckning arbetarne vore villiga att eventuellt anställa storstrejk för rösträttsens eröfrande. Slutligen anbefalles fackföreningarna »besluta att innan årets slut upptaga minst en dags inkomst per medlem till en storstrejksfond att af partistyrelsen och landssekretariatet särskildt förvaltas och användas först därest de maktägandes halsstarrighet skulle göra det oundvikligt att tillgripa detta yttersta medel, som står arbetarklassen till buds, att vägra samhället sin arbetskraft».

Kongressen i Köpenhamn 1901.

Den omedelbart därefter sammanträdande Skandinaviska arbetarekongressen i Köpenhamn, hvars svenska medlemmar såsom nämnts varit närvarande vid Malmökonferensen, uttalade sitt gillande af dessa beslut. Den utlofvade jämväl, att Sveriges arbetare, därest de funno sig böra anordna en storstrejk, därvid skulle få påräkna det kraftigaste moraliska och pekuniära stöd af Danmarks och Norges arbetareorganisationer.

Ekonomiska förberedelser för storstrejken.

I enlighet med Malmökonferensens ofvanberörda beslut vidtogo partistyrelsens verkställande utskott och landssekretariatet omedelbart åtgärder för att insamla medel för den beslutade storstrejksfonden och för att inhämta de svenska arbetareorganisationernas mening om lämpligheten att anordna en storstrejk vid tiden för rösträttsfrågans behandling vid 1902 års riksdag. Med hänsyn till nödvändigheten att skarpt fasthålla åtgärdernas politiska syfte och därigenom förmå de arbetsgifvare, som genom de eventuella arbetsnedläggelserna kunde blifva berörda, att icke uppfatta dem såsom riktade emot sig, måste dessa förberedelser vidtagas med tillhjälp af arbetarerelsens politiska organisationsformer i orterna, arbetarekommunerna. Liksom emellertid ej blott den politiska centralorganisationen, partistyrelsen och dess verkställande

medlemmarna äro skyldiga att erlägga. Dessa afgifter äro, i enlighet med hvad ofvan anförts, afsedda för följande särskilda ändamål:

- 1:o) fackföreningens egna omkostnader för administration, lokalhyra, o. d.;
- 2:o) den öfriga fackliga verksamheten, d. v. s. dels i vederbörande fackförbund och dels i landsorganisationen;
- 3:o) den politiska verksamheten, nämligen dels i arbetarekommunen på platsen och dels i det socialdemokratiska arbetarepartiet.

Inom åtskilliga fackföreningar förefinnas särskilda *sektioner*, afsedda för arbetare af olika specialiteter, eller *verktadsklubbar* för uppboord och andra ändamål, liksom ock en s. k. *platstyrelse* brukar inrättas för att sammanhålla de olika fackföreningar inom samma förbund, som kunna förekomma på en ort.

Erinras må slutligen, att, vid sidan af denna fackliga organisationsrörelse af socialdemokratisk färg, äfven gifvas andra fackorganisationer bland arbetarne; den betydligaste bland dessa är Svenska arbetareförbundet.

utskott, utan äfven den fackliga centralmyndigheten, landssekreterariatet, enligt parti-konferensens beslut deltog i den högsta ledningen af förberedelserna, så lämnade äfven fackförbundens styrelsemedlemmar sitt personliga bidräde vid distributionen af cirkulär och annat tryck, insamlingen af penningar och anordnandet af omröstningar inom sina förbunds lokalafdelningar. Hufvudparten af detta organisations- och agitationsarbete ålåg emellertid arbetarekommunernas styrelser, hvilka också sedermera helt och hållet utförde ledningen af demonstrationerna och öfriga beslutade åtgärder.

Beträffande de anställda omröstningarnas resultat hafva inga meddelanden offentliggjorts; dock torde böra antagas, att en tämligen betydande del af de röstande uttalat sig för anordnandet, under de gifna förutsättningarna, af en storstrejk, enär omröstningen återopades såsom stöd för det sedermera fattade definitiva beslutet om allmän arbetsinställelse.

Den anbefallda uttaxeringen inom organisationerna af en dags inkomst per medlem för bildande af en storstrejksfond synes särskildt i början hafva mött vissa svårigheter, beroende dels på det motståndt själfva storstrejksplanen här och hvar väckte och dels på de inom åtskilliga näringsgrenar rådande tryckta konjunkturena. Icke desto mindre inflöte efter hand och på olika vägar mycket afsevärda belopp, så att partistyrelsen i särskilda afgifna redogörelser för insamlingsarbetet kunde redovisa följande hufvudsakliga inkomstposter:

[illegible]

Sedan K. Maj:ts proposition i rösträttsfrågan afåtit till riksdagen och befunnits icke äsyfta sådan allmän, lika och direkt rösträtt, som det socialdemokratiska arbetarpartiet på konferensen i Malmö förklarar innebära den enda acceptabla lösningen af spörsmålet, sammankallade partistyrelsens verkställande utskott, i enlighet med det af konferensen gifna uppdrag, en extra partikongress i Stockholm. Denna bestod af, förutom partistyrelsen, 135 ombud för arbetarekommuner å olika orter i landet och sammanträdde under dagarna 10—13 april. Förhandlingarna, som ägde rum för lyckta dörrar, utmynnade i följande

• Beslut i fråga om påtryckningsåtgärder.

Inför en situation, då Sveriges regering och riksdag än en gång synas älna undanskjuta eller föfuska rösträttsfrågan, denna hela svenska nationens lifsfråga, har kongressen tagit del af den undersökning, som verkställts angående stämningen bland de organiserade arbetarne rörande påtryckningsåtgärder, samt af det resultat, hvartill insamlingen för en storstrejksfond hittills ledt.

Med stöd häraf fastslår kongressen, då det synes sannolikt att ännu kraftigare påtryckning kan komma att erfordras för att folket skall erhålla fullt ut

sin rätt, att fortsatt energisk rustning för en omfattande storstrejk skall bedrivas, dels genom fortlöpande insamlingar till storstrejksfonden och dels genom ytterligare stärkande och utvidgande af arbetarnes organisationer.

Men för ögonblicket anbefaller kongressen Sveriges arbetare samt alla andra för rösträttsfrågans lösning intresserade medborgare att genom allttjämt upprepade möten och demonstrationer tydligare än någonsin förut visa de maktägande, att arbetarklassen tröttnat att längre vänta på sin allttjämt förhållna medborgarrätt.

Dessa folkdemonstrationer, som skola ordnas och ledas af Arbetarekommunernas styrelser, må begynna söndagen den 20 april samt därefter upprepas minst hvarje söndag, intill dess konstitutionsutskottets utlåtande i rösträttsfrågan är känt.

1 maj skall i år, med hänsyn till rösträttsfrågans allt dominerande betydelse för Sveriges arbetare, öfverallt hållas som fridag och helt ägnas åt demonstrationer för den allmänna rösträtten.

Så snart konstitutionsutskottet sagt sitt ord, anordnas dessa demonstrationsmöten hvarje afton. När riksdagen börjar behandla rösträttsfrågan, skola demonstrationerna på alla orter, där detta är görligt, i största utsträckning utvidgas genom nedläggande af arbetet, framför allt i städer och större industricentra samt i öfrigt på alla platser, där en sådan arbetsinställelse anses kunna verka som påtryckningsåtgärd.

Kongressen anbefaller de för sin rätt demonstrerande arbetarne att öfverallt hålla sig inom laglighetens ramar. Härvid förväntar kongressen, att dessa berättigade, fredliga demonstrationer icke skola obefogadt förhindras eller trakasseras och betonar kraftigt myndigheternas ansvar i sådant fall.

För att i samråd med partistyrelsens verkställande utskott ordna denna folkrörelse, tillsätter kongressen en kommitté på fem personer.

Kongressen uttalar sin bestämda förhoppning om, att de organiserade arbetarne, medvetna om betydelsen och vikten af frågans lösning för icke endast sig själfva utan för nationen i sin helhet, nu skola utveckla all den kraft de förmå för att göra påtryckningen på de maktägande så effektiv som möjligt.

Kongressens beslut innebar sålunda i hufvudsak, att demonstrationer, anordnade och ledde af arbetarekommunernas styrelser, skulle äga rum hvarje söndag, till dess konstitutionsutskottets utlåtande i rösträttsfrågan blifvit känt, med början söndagen den 20 april, att, så snart konstitutionsutskottets utlåtande offentliggjorts, demonstrationsmöten skulle äga rum hvarje afton samt att, när riksdagen börjat förhandlingarna i rösträttsfrågan, demonstrationerna skulle å alla orter, där detta vore görligt, i största utsträckning utvidgas genom nedläggande af arbetet, framför allt i städer och större industricentra samt i öfrigt på alla platser, där en sådan arbetsinställelse ansåges kunna verka som påtryckningsåtgärd.

Förberedande demonstrationer.

Redan före kongressens sammanträdande hade demonstrationer påbörjats i Stockholm med ett möte den 6 april, hvarefter, i enlighet med kongressens beslut, sedermera följde demonstrationsmöten söndagarna den 13, 20 och 27 april samt torsdagen den 1 och söndagen den 11 maj, samtliga under öppen himmel utanför staden. Till anordnandet af dessa möten hade utverkats vederbörligt tillstånd af öfverståthållareämbetet, hvars föreskrifter i anledning däraf i allmänhet efterföljdes. Efter mötet den 13 april hade emellertid en del af mötesdeltagarna icke enligt dessa föreskrifter åtskilt på mötesplatsen, utan i oordnade hopar tågat in mot stadens centrala delar, hvaraf polismyndigheten föranledes att ingripa och skingra folkmassorna.

I anledning häraf samt måhända äfven under intryck af de allvarliga oroligheter, som samtidigt pågingo i Belgien under behandlingen af frågan om rösträtts utvidgning, synes i arbetarekretsar hafva utbredt sig en irriterad stämning, hvilken bland

annat tog sig uttryck i agitation bland arméns i Stockholm förlagda manskap. När sålunda efter det följande mötet den 20 april likartade sammanstötningar mellan polisen och folkmassorna ånyo inträffade och därvid en del lösa befolkningselement togo del, erhöilo dessa sammanstötningar en allvarligare karaktär och resulterade i häktandet af 42 personer. Under de båda närmast följande dagarne föreföllo äfven här och hvar smärre oordningar,

För att förekomma upprepandet af dylika tilldragelser utverkade socialdemokratiska arbetarepartiets verkställande utskott och Stockholms arbetarekommun genom utsedda representanter hos öfverståhållareämbetet tillstånd att efter det möte, som skulle anordnas söndagen den 27 april, få genom särskilda ordningsmän föra mötesdeltagarne i ordnad tåg genom vissa bestämda gator i staden. Dessa åtgärder hade till följd att efter de följande demonstrationsmötena den 27 april och 11 maj mötesdeltagarne under tystnad och fullkomligt god ordning, såsom öfverståhållareämbetet i sin till civildepartementet afgifna redogörelse intygat, tågade genom staden och därefter åtskildes. Vid mötet den 1 maj gingo deltagarne i ordnad tåg ut till mötesplatsen, där de efter mötets slut omedelbart och själfmant skingrades. Hvert och ett af dessa demonstrationståg räknade ett mycket betydande antal deltagare.

Den 12 maj offentliggjordes konstitutionsutskottets utlåtande i anledning af Kungl. Majts proposition och åtskilliga inom riksdagens kamrar väckta motioner angående den politiska rösträttens utsträckning.

Enligt partikongressens beslut skulle alltså nu anordnas demonstrationsmöten hvarje afton, till dess riksdagens förhandlingar i frågan begyntes, hvilket väntades ske den 15 maj. I öfverensstämmelse härmed höllos också åtskilliga talrikt besökta möten såväl den 13 som den 14 maj på kvällarna. Något störande af den allmänna ordningen förekom ej i samband med dessa möten.

Partistyrelsens maning att öfverallt anordna demonstrationer för den allmänna rösträtten följdes äfven af arbetarekommunerna i landsorten. I nästan alla industriella arbetarecentra af någon betydighet inom hela landet — äfven på platser, där någon storstrejk sedan ej förekom, såsom t. ex. Luleå och Kiruna — höllos möten, vanligen åtföljda af demonstrationståg, under söndagarna den 20 och 27 april, den 4 och 11 maj samt här och hvar äfven på andra dagar. På vissa platser, där arbetet mera allmänt hvilade den 1 maj, skedde sådana demonstrationer nämnda dag i stället för söndagen den 4 maj. Nästan öfverallt hade anordningarna för möten och tåg vidtagits med vederbörande myndigheters tillstånd och efter deras anvisningar. I allmänhet synes också den bästa ordning hafva varit rådande.

Det enda nämnvärda undantaget härutinnan utgjorde vissa oordnade och utan polismyndighetens medgifvande uppkomna demonstrationer i Jönköping på kvällarna den 23 och 24 april. Åtskilliga personer, som deltog i ordningarna den första nämnda dagen, blefvo inför rådstufvurätten dömda till ansvar för oljud. Vid det senare tillfället återställdes omedelbart ordningen utan vidare påföljder och utan att den militärstyrka, som nu på rekvisition ställts till förfogande, behöfde ingripa.

Partikongressens beslut om, att demonstrationerna, under de dagar rösträttsfrågan behandlades i riksdagens kamrar, skulle skärpas genom allmän arbetsnedläggelse, mötte i allmänhet ej något motstånd inom arbetarekommunerna. Från åtskilliga platser rapporteras, att de enhälligt beslutat efterkomma den gifna parollen och i öfverensstämmelse därmed vidtagit nödiga anordningar för arbetsnedläggelsen. Här och hvar torde emellertid organisationen bland arbetarne hafva varit för svag eller föga omfattande, för att en sådan arbetsinställelse skulle kunnat göras effektiv, hvarför man där fann lämpligast att icke alls göra försök därmed. Att äfven själfva storstrejksplanen såsom sådan på sina ställen väckt starkt motstånd, visar bland annat frågans utveckling i Malmö. Den företogs till behandling vid arbetarekommunens sammanträde den 30 april, därvid först dennas representanter vid partikongressen lämnade en redogörelse för de synpunk-

Arbetarekommunernas beslut om storstrejk.

ter, som där gjort sig gällande. Därefter diskuterades ett af arbetarekommunens styrelse framställt förslag om tillsättande af en särskild kommitté för att utröna stämningen gent emot storstrejken bland arbetarne i staden. Förslaget förkastades, och i stället antogs en resolution, hvori uttalades en obetingad anslutning till partikongressens beslut, hvilket vore »ett uttryck för den mera moderata påtryckningstaktik, arbetarepartiet numera nödgas använda för rösträttsfrågans lösning». På föranstaltande af några medlemmar i arbetarekommunens styrelse, hvilka icke ville åtnöja sig med denna frågans utgång, anordnades för dess förnyade behandling ett möte den 7 maj, hvarvid enligt uppgift tillstädeskommo c:a 6,000 personer. Denna gång erhöles majoritet för styrelsens förslag om utredning, i det att man beslöt att bland samtliga för saken intresserade arbetare anställa en omröstning, hvilken skulle vara afslutad före måndagen den 12 maj. Beträffande resultatet af omröstningen är intet annat känt än den af arbetarekommunens styrelse på möte den 13 april afgifna förklaringen, att utredningen gifvit vid handen, att majoriteten röstat för storstrejkens tillgripande. Vid detta möte beslöts också utan meningsskiljaktighet, att allmän arbetsnedläggelse skulle vidtaga den 15 maj på morgonen.

*Upprop till
Sveriges arbe-
tare om stor-
strejken.*

Redan den 9 maj, då konstitutionsutskottets utlåtande och de därtill fogade reservationerna voro i hufvudsak kända, hade emellertid arbetarepartiets verkställande utskott offentliggjort ett upprop till Sveriges arbetare, hvori närmare utvecklades innebörden af och planen för den förestående arbetsnedläggelsen. Denna borde icke uppfattas såsom en storstrejk i egentlig mening, d. v. s. en ekonomisk påtryckning på samhället af sådan omfattning och långvarighet, att den kunde framtvunga eftergifter, utan endast såsom en försöksmobilisering för arbetarne och en varning för samhället. Den vore en rent politisk demonstration, riktad mot samhällets politiska organ, regering och riksdag. Däremot afsåge densamma ingalunda arbetsgifvarne, hvilkas aftal med arbetarne ej mer berördes däraf än »om några nya helgdagar komme in i almanackan». Fackföreningarna hade sålunda intet att skaffa med arbetsnedläggelsen, hvarför arbetarne ej heller kunde göra anspråk på dessas ekonomiska understöd. Skulle emellertid någon enskild blifva förföljd för sitt deltagande, kunde han förlita sig på arbetarnes solidaritet.

Vid arbetets nedläggande borde öfverallt tillses, att intet inträffade, som kunde stöta allas naturliga rättsmedvetande. Själfklart finge sålunda inga poster, på hvilka människors eller djurs lif eller hälsa berodde, lämnas obesatta, och likaså borde hänsyn visas »vid de enstaka undantagsfall, då stora materiella värden för enskilda personer skulle kunna sättas på spel». Sådana undantag borde dock endast i nödfall göras, och de på dithörande poster arbetande hade att, såsom bevis på sin solidaritet, af den därvid erhållna aföningen lämna nya bidrag till storstrejksfonden.

Genom telegram från verkställande utskottet skulle underrättelse meddelas arbetarekommunerna om dagen för arbetsnedläggelsens början. Arbetshvilen skulle användas till möten och ordnade demonstrationer, därvid arbetarne borde hålla sig inom laglighetens ramar och undvika alla anledningar till konflikter med ordningsmakten. När riksdagen fattat sitt beslut, skulle arbetarekommunerna genast därom underättas, och hade dessa då att tillkännagifva beslutet samt proklamera arbetets omedelbara och samfälda återupptagande.

Myndigheternas åtgärder i anledning af storstrejken.

Sedan storstrejken blifvit af det socialdemokratiska partiets kongress påbjuden och dess utförande beslutats af arbetarekommunerna i orterna, togo vederbörande myndigheter under öfvervägande, hvilka åtgärder voro påkallade i anledning af densamma. Med hänsyn till det lugn och den goda ordning, som i allmänhet kännetecknat de före strejken hållna mötena och demonstrationstågen, kunde emellertid dessa myndigheternas

åtgärder nästan öfverallt inskränkas till de mått och steg, som gemenligen brukat vidtagas, när folksamlingar af osedvanlig omfattning varit att förvänta.

I och för det ökade arbete, som under strejkdagarna kunde åligga ordningsmakten, torde i allmänhet allt tillgängligt polismanskap hafva inkallats i tjänstgöring. Förutom den förstärkta patrulleringen å allmänna platser erfordrades nämligen vid demonstrationståg och möten särskilda anordningar för gators afspärrande eller trafikens ordnande i öfrigt o. s. v., hvarjämte manskap ständigt måste hållas i beredskap för att ingripa vid möjligen förefallande oordningar.

Till följd af arbetarnes lugna uppträdande, hvartill de af sina ledare muntligen och i pressen enträget uppmanats, samt deras utsedde ordningsmäns lojala samverkan med ordningsmakten lyckades denna tillfredsställande fullgöra sina åligganden utan svårighet, om ock ej utan särskildt utsträckt och ansträngande tjänstgöring. De i eller vid åtskilliga städer förlagda truppförband behöfde därför icke anlitas till hjälp på mer än en plats, nämligen i Eksjö, hvarest dock ingen arbetsnedläggelse ägde rum. Här fann sig nämligen magistratens ordförande böra på kvällen den 17 maj för ordningens återställande anlita handräkning af en kontingent utaf den på Ränneslätt förlagda rekrytskolan af K. Smålands husarregemente.

Då det kunde befaras, att under strejktiden de lediga arbetarne i Stockholm skulle företrädesvis samlas på Riddarholmen för att under pågående öfverläggningar i riksdagen demonstrera utanför riksdagshuset, utfärdade öfverståthållareämbetet den 14 maj en kungörelse af innehåll, att under ifrågavarande tid i fall af behof Riddarholmen, och om denna åtgärd skulle visa sig otillräcklig, Riddarhustorget och angränsande delar af staden inom broarna skulle afstängas från trafik af andra personer än riksdagens medlemmar och andra, som voro berättigade till inträde i riksdagshuset, äfvensom öfriga, hvilka hade ärende, sysselsättning eller bostad inom det afstängda området. Den ifrågasatta afspärrningen behöfde emellertid uppehållas endast den 15 maj och omfattade då allenast Riddarholmen.

För polisens tjänstgöring i Stockholm under strejktiden fanns särskild plan utarbetad. Under de ifrågavarande dagarna befann sig hvarje polisman nära nog oafbrutet i tjänstgöring vare sig ute å stadens allmänna platser eller i beredskap å polisstationerna. Öfverståthållareämbetet vitsordar det nit och den villighet, hvarmed personalen fullgjorde det ansträngande arbete, som af densamma kräfdes.

I skrifvelse till Öfverståthållareämbetet den 12 maj meddelade Herr Statsrådet och Chefen för Kungl. Landtförsvarsdepartementet, att Kungl. Maj:t genom generalorder befallt, att till förstärkande af Stockholms garnison dels tre skvadroner af Kungl. lifregementets dragoner dels ock en kontingent ur de å Karlsborgs fästning förlagda trupper den 13 maj skulle inträffa i hufvudstaden. Af dessa trupper ankommo först dragonafdelningen, hvilken under förmiddagen marscherade in till staden och inkvarterades i kavallerietablisementet å Ladugårdsgärdet, samt därefter med extratåg på aftonen kontingenten från Karlsborg, för hvilken genom öfverståthållareämbetets försorg inkvartering bereddes i den s. k. Sieverska kasernen å Södermalm. Den sistnämnda afdelningen, hvilken utgjordes af trupper ur infanterivolontärskolan, Kungl. Boden-Karlsborgs artilleriregemente, Kungl. Göta ingenjörkår och Kungl. första Göta trängkår, räknade enligt styrkebesked 600 man förutom befäl m. m. Proviantering och foudragering af trupperna ombesörjdes af Kungl. Arméförvaltningens intendentsdepartement.

Under strejktiden behöfde hvarken de inkommande trupperna eller garnisonen i öfrigt tagas i anspråk för ordningens upprätthållande. Landsortstruppernas tjänstgöring i hufvudstaden inskränkte sig därför till, att högvakt under ett dygn gjordes af manskap ur skolorna.

På nådig befallning lämnade de inkommande trupperna hufvudstaden, dragonerna den 18 maj och de öfriga trupperna den 20 maj.

Då under storstrejken så många människor voro lediga och i rörelse ute, var gifvetvis intet viktigare för ordningens upprätthållande än att hindra de sämre elementen från att åtkomma spirituosa och därmed berusa sig. På de flesta platser, där arbetsnedläggelsen erhöll någon större anslutning, synas därför, på polismyndigheternas framställning, såväl utminuteringsställen som krogar och ölstugor hafva hållits stängda under strejkdagarna eller ock, där de fortfarande varit öppna, utlämnat spirituosa endast till spisande gäster.

Stockholms utminuteringsaktiebolag afvaktade dock icke dylik framställning från öfverståthållareämbetet, utan lät själfmant på morgonen den 15 maj stänga bolagets samtliga utskänkningslokaler och utminuteringsställen. Denna stängning var närmast afsedd att fortfara lika länge som arbetsinställelsen, men som det ansågs lämpligt, att densamma fick fortgå äfven under den omedelbart därefter inträffande Pingsthelgen, öppnades bolagets försäljningslokaler icke förrän tisdagen den 20 maj.

Då i Stockholm utminuterung af spirituösa drycker sker icke allenast på utskänkningsbolagets utminuteringsställen utan äfven hos vinhandlande, hvilka äga sälja finare spirituosa och dessa handlande icke kunde, enligt de för vinhandel gällande författningsbestämmelser, förbjudas hålla sina lokaler öppna, vidtog öfverståthållareämbetet den åtgärden att särskildt uppmana en hvar af dem att icke under strejken försälja spirituosa annorledes än åt kända kunder till leverans i deras hem. Denna uppmaning ställde sig vinhandlandena (med ett enda undantag) beredvilligt till efterrättelse, hvarvid en stor del af dem föredrog att stänga sina försäljningslokaler.

Å hufvudstadens hotellrestauranger och öfriga finare värdshuslokaler, som pläga besökas af resande, fick utskänkningen fortgå. Likaledes pågick ölförsäljningen, för hvilken samma lagbestämmelser gälla som för handel med vin, obehindradt under strejktiden.

Då det kunde tänkas, att brännvin i större kvantiteter blefve infördt till hufvudstaden från angränsande orter, där brännvinsförsäljning var tillåten, satte sig Öfverståthållareämbetet i förbindelse med Kungl. Majts Befallningshafvande i Stockholms län, genom hvars tillmötesgående nödiga åtgärder vidtogos för förhindrande af brännvinsförsäljning i dylikt syfte.

Storstrejken utbrott, förlopp, allmänna karaktär och afslutande.

Torsdagen den 15 maj begynte inom riksdagens båda kamrar förhandlingarna i rösträttsfrågan. I enlighet med den socialdemokratiska partikongressens beslut skulle också denna dag allmän arbetsnedläggelse inträda öfverallt i landet, där partiet hade nog inflytande öfver arbetarne att göra densamma någorlunda effektiv. Af åtskilliga anledningar kunde emellertid storstrejken ej igångsättas så likformigt och samtidigt på alla platser och vid alla arbetsställen.

Arbetsgifvar-
nes ställning
till
storstrejken.

Sedan arbetarekommunerna fattat sina beslut att anordna storstrejk, tillkom det deras medlemmar att hos resp. arbetsgifvare utverka tillstånd till arbetets nedläggande under de dagar, strejken kunde komma att fortvara. Sådana framställningar torde också i allmänhet hafva gjorts, vanligen genom vederbörande fackförening eller verkstadsklubb. I en mängd fall hafva dock arbetsgifvare uttryckligen förklarat, att intet som helst meddelande om arbetsinställelsen lämnats dem, utan att deras arbetare helt enkelt uteblifvit från arbetet. Många arbetsgifvare beklaga sig också öfver, att framställning om ledighet gjorts först samma dag den skulle börja, hvarigenom de förhindrats i tid planera i och för densamma och vidtaga nödiga åtgärder för undvikande af därmed följande obehag och förluster. Detta gäller särskildt de många arbetsställen, där arbetsnedläggelsen ej omedelbart kom till stånd, utan först under intryck af förhållandena å

Tab. A. Afgifna svar å frågan: Skedde arbetsinställelsen efter vänlig öfverenskommelse med arbetsgifvaren?

Svaren fördelade efter skilda arbetsorter.				Svaren fördelade efter olika yrkesgrenar.			
Arbetsorter.		Afgifna svar.		Yrkesgrenar.		Afgifna svar.	
		Hela antalet	Däraf »Ja»			Hela antalet	Däraf »Ja»
Stockholms stad		552	336	Gruvdrift: städer . .		1	—
					landsbygd	3	1
Stockholms län: städer . .		24	14		S:a	4	1
	landsbygd .	33	23	Sten-, ler- o. glasindustri: städer . .		43	30
	S:a	57	37		landsbygd	18	8
Uppsala län: Uppsala . .		32	20		S:a	61	38
	landsbygd .	1	—	Metallindustri: städer . .		278	194
	S:a	33	20		landsbygd	7	7
Södermanlands län: städer . .		131	97		S:a	285	201
	landsbygd .	7	3	Maskin- o. skeppsbyggn.: städer . .		117	86
	S:a	138	100		landsbygd	30	20
Östergötlands län: städer . .		25	9		S:a	147	106
Jönköpings län: Jönköping .		7	4	Byggnadsindustri: städer . .		250	168
Kalmar län: Västervik .		5	2		landsbygd	7	7
Kristianstads län: städer . .		45	39		S:a	257	175
	landsbygd .	11	10	Trävaruindustri: städer . .		181	133
	S:a	56	49		landsbygd	38	19
Malmöhus län: städer . .		326	233		S:a	219	152
	landsbygd .	34	24	Läderindustri: städer . .		27	18
	S:a	360	257		landsbygd	11	10
Göteb. o. Boh. län: Göteborg .		180	104		S:a	38	28
	landsbygd .	58	38	Textilindustri: städer . .		37	14
	S:a	238	142		landsbygd	8	5
Älfsborgs län: Borås . .		17	1		S:a	45	19
Örebro län: Örebro . .		41	36	Beklädnadsindustri: städer . .		199	127
	landsbygd .	2	—		landsbygd	10	6
	S:a	43	36		S:a	209	133
Västmanlands län: städer . .		11	9	Näringsindustri: städer . .		187	131
Kopparbergs län: städer . .		18	14		landsbygd	10	9
	landsbygd .	1	1		S:a	197	140
	S:a	19	15	Kemisk-teknisk ind.: städer . .		22	15
Gäfleborgs län: städer . .		133	95		landsbygd	13	10
	landsbygd .	1	1		S:a	35	25
	S:a	134	96	Pappersindustri: städer . .		41	26
Västernorr. län: Sundsvall .		14	13		landsbygd	1	—
	landsbygd .	14	5		S:a	42	26
	S:a	28	18	Grafisk industri: städer . .		88	38
Jämtlands län: Östersund .		9	6		landsbygd	2	1
	S:a	9	6		S:a	90	39
Summa		1,732	1,137	Annan industri: städer . .		11	6
Däraf i städer . .		1,570	1,032	Vattentransport: städer . .		15	8
» på landsbygd		162	105		landsbygd	1	1
					S:a	16	9
				Landtransport: städer . .		54	25
					landsbygd	3	1
					S:a	57	26
				Annat ej spec. arbete: städer . .		19	13
					S:a	1,732	1,137
				Summa		1,570	1,032
				Däraf i städer . .		162	105
				» på landsbygd			

andra arbetsplatser. I regel torde dock arbetarne hafva i tillbörlig tid gjort anhållan om ledighet underorstrejksdagarna.

Att döma af arbetsgifvarnes egna svar å frågeformuläret samt öfriga till buds stående uppgifter hade dessa arbetarnes framställningar upptagits på mycket olika sätt. De allra flesta arbetsgifvare hafva uppenbarligen bestämt ogillat arbetsnedläggelsen och meddelat arbetarne denna sin åsikt. Åtskilliga förklara sig hafva fäst uppmärksamheten å den kränkning af inom yrket gällande arbetsaftal, som arbetsnedläggelsen skulle medföra. Flerstädes erhöles arbetarne också bestämt afslag å sin anhållan. Många andra arbetsgifvare, hvilka likaledes alldeles ogillade arbetsnedläggelsen, förklara sig hafva gifvit sina arbetare permission, »enär en vägran i alla händelser icke skulle hafva afhållit dem från att strejka». Många framhålla ock, att de ej velat förhindra sina arbetares deltagande i nedläggelsen, för att ej bringa dem i motsättning mot sina kamrater. Detta skäl har i en mängd fall förmått arbetsgifvarne, att, när någon del af deras personal strejkat, lämna de öfriga permission, ofta med bibehållna aflöningsförmåner. Endast sällan uttala arbetsgifvarne sitt nttryckliga gillande af arbetsnedläggelsen, och berömma då vanligen endast den solidaritetskänsla arbetarne vid densamma lagt i dagen. Här och hvar synes någon arbetsgifvare hafva direkt uppmannat sitt folk att i likhet med sina kamrater upphöra med arbetet. Det förekommer till och med exempel på arbetsgifvare, som förklarat, att arbetarne lämnat arbetet »på min befallning».

Bland mängden af olika uttalanden, som belysa arbetsgifvarnes ställning till arbetsinställelsen, må här i öfrigt endast anföras några exempel. Cheferna för några mekaniska verkstäder meddela, att de nödgats vägra arbetarne ledighet, enär genom arbetsinställelse vissa leveranser kunnat försenas och de i sådant fall stipulerade böter endast vid strejk bortföll. Några arbetsgifvare hade öfverenskommit med sina arbetare, att de som vanligt skulle infinna sig till arbetet, men att detta skulle upphöra, därest detsamma väckte uppmärksamhet och kunde tillskynda några obehag. Tämligen ofta synas likaså öfverenskommelser hafva ingåtts om, att strejken skulle pågå endast en bestämd dag eller vissa tider på dagarna, att arbetarne skulle genom nattarbete söka återvinna den förlorade tiden o. s. v.

Här ofvan hafva i en öfersiktstabell sammanförts de svar, som erhöles på den i frågeformuläret förekommande frågan: »Skedde arbetsinställelsen efter vänlig öfverenskommelse med arbetsgifvaren?» Härvid bör emellertid observeras, att på vissa platser dylika formulär ej tillhandahållits arbetsgifvarne äfvensom att åtskilliga andra arbetsgifvare, som afgifvit uppgifter å formulären, dock ej besvarat nämnda fråga, hvarför materialet ingalunda är uttömmande. Icke desto mindre torde detsamma kunna afsevärdt belysa den ställning, arbetsgifvare och arbetare inom olika delar af landet och skilda yrken intogo gent emot hvarandra vid arbetsinställelsernas utbrott. Vid bedömandet af uppgifterna bör dock ihäggas, såsom i det föregående framhållits, att åtskilliga arbetsgifvare, hvilka besvarat frågan med ja, ansett sig tvungna bevilja arbetarne ledighet samt att, förutom de i tabellerna upptagna arbetsgifvare, som svarat nej, äfven vissa andra torde hafva på tillfrågan gifvit samma svar med den påföljd, att någon arbetsinställelse hos dem icke alls förekommit.

Tabell A. utvisar, att svar å den framställda frågan: »Skedde arbetsinställelsen efter vänlig öfverenskommelse med arbetsgifvaren?» afgifvits af sammanlagt 1,732 arbetsgifvare, hvaraf 1,570 i städer och 162 å landsbygden. Bland dessa hade 1,032 (65·7 %) i städer och 105 (64·3 %) å landsbygden eller tillhopa 1,137 (65·6 %) besvarat frågan med ja. Anmärkningsvärdt är här, att arbetsgifvarne på landsbygden i allmänhet synas hafva ställt sig lika tillmötesgående emot arbetarnes ansökan om ledighet eller känt påtryckningen af deras sammanhållning lika stark som arbetsgifvarne öfver hufvud i städerna. Detta förhållande torde hufvudsakligen bero därpå, attorstrejkt på landsbygden anordnades företrädesvis i industriellt betydande stadsliknande samhällen eller i dylika orters samt städernas omedelbara grannskap, där arbetarnes organisationer

voro fullt effektiva och där arbetsgifvarne följaktligen voro förtroigna med såväl deras sträfvanden som deras resurser. Då vidare af de anförda siffrorna framgår, att ungefär $\frac{2}{3}$ af samtliga arbetsgifvare uttryckligen medgifvit arbetarne att under storstrejksdagarna nedlägga arbetet, så bör därvid ihågkommas, att, såsom ofvan nämnts, detta deras medgifvande i många fall icke får anses vara fullt frivilligt afgifvet.

Inom skilda delar af landet eller olika yrkesgrenar visa sig ej heller några särdeles stora olikheter med afseende å arbetsgifvarnes ställning till denna fråga. Bland de af storstrejken i större utsträckning berörda länen uppvisa Kristianstads (företädesvis staden Kristianstad) Örebro (staden Örebro), Södermanlands (egentligen Eskilstuna), Gäfveborgs (staden Gäfve) och Malmöhus län de proportionsvis flesta arbetsgifvare (resp. 87.5, 83.7, 72.5, 71.6 och 71.4 %), hvilka medgifvit arbetets upphörande. Jämförelsevis mindre medgörliga voro arbetsgifvarne i Göteborgs och Bohus län (59.7 %) samt Stockholms stad (60.9).

Något större voro härutinnan skillaktigheterna mellan de olika näringsgrenar, hvilka afsevärdt berördes af storstrejken. Inom maskin- och skeppsbyggnads-, närings- och njutningsämnes-, metall-, trävaru- och byggnadsindustrierna hade 72 å 68 % besvarat den föreliggande frågan med ja, under det att däremot motsvarande procenttal utgöra för landtransport 45.6, grafisk industri 43.3 och textilindustri 42.2 (i Borås hade samtliga arbetsgifvare inom textilindustrien svarat nej). Att arbetsgifvarne inom landtransportväsendet samt den grafiska industrien i allmänhet motsatt sig arbetets nedläggande, berodde gifvetvis på dessa yrkens säregna karaktär. Kommunikationsanstalterna liksom tryckerierna måste nämligen anses vara af mer direkt betydelse för hela samhällslifvet och dess normala gång än flertalet andra verksamhetsgrenar, hvilkas bedrivande eller upphörande icke så omedelbart inverkar därpå.

Partikongressens beslut om arbetets samtidiga nedläggande och återupptagande å olika platser i landet kunde icke likformigt genomföras. Mågenstädes åtnöjde arbetarekommunerna sig med att anordna strejk under endast den 16 och 17 maj eller endera af dessa dagar. Ej heller lyckades arbetarekommunerna fullt genomföra sina beslut härom. Af hänsyn för sina arbetsgifvare, af likgiltighet, såsom många af dessa uppgifva, för storstrejkens ändamål eller af diverse andra anledningar afhöll sig arbetarne vid många arbetsställen å de olika platserna från att på bestämd tid inställa arbetet. Flerstädes synes endast förödmöet från de väl organiserade arbetarne vid några större verkstäder hafva gifvit den egentliga signalen till arbetsinställelserna; i samma mån som allt flere arbetsplatser därpå berördes, drogos sedan andra med i rörelsen dels genom kamrat- och solidaritetskänslans makt, dels också genom mer eller mindre kraftig påtryckning. Många arbetsgifvare förklara, att de vid iakttagandet af strejkens oväntade omfattning upphört att motsätta sig sina arbetares önskan om deltagande eller rent af uppmänat dem därtill. Påtryckningsåtgärderna bestodo hufvudsakligen i att andra strejkande — vanligen inom samma näringsgren — samlade sig utanför arbetsplatsen och demonstrativt gifvo tillkänna sitt missnöje med att arbetet fortgick. Därmed understöddes den agitation, som samtidigt bland de arbetande pågick genom någon eller några särskildt intresserade inom deras egen krets. Under rasterna kunde kamrater och bekanta i den demonstrerande skaran direkt påverka de tveksamma samt förberå dem bristande intresse och solidaritetskänsla. Flera arbetsgifvare i Stockholm uppgifva, att de kring arbetsplatsen samlade folkmassorna uppträd så hotande och förolämpande mot de arbetande eller företädesvis arbetsbefälet, att de, då begärdt polisskydd ej tillräckligt bereddes dem, funnit sig nödsakade att upphöra med arbetet. Likaså skulle vid några fabriker å landsbygden demonstrerande skaror från närbelägen stad eller industriell anläggning hafva under oordningar inträngt på arbetsplatsen eller i arbetsrummen och därigenom omöjliggjort verksamhetens fortsättande för dagen.

Om sålunda påtryckningsåtgärder af skilda slag användts af de för storstrejken mera intresserade arbetarne eller deras organisationer, så torde det å andra sidan vara

*Storstrejkens
början. På-
tryckningsåtgärder.*

otvifvelaktigt, att påtryckningen mera gällt arbetsgifvarne än arbetarne. Ty vare sig dessa senare personligen ägde någon uppfattning af och intresse för den föreliggande rösträttsfrågan eller icke, så synas de dock mycket allmänt hafva varit genomträngda af tanken på samhörighet och sammanhållning i den situation, som då förelåg. Genom de föranstaltade demonstrationerna skulle sålunda en hvar arbetsgifvare förmås att själfmant permittera arbetarne och dessa därigenom befrias från det motbjudande i att handla direkt mot dennes uttalade önskan. Lika visst torde emellertid också vara, att i många fall arbetarne bestämt ogillat storstrejken, men icke desto mindre af fruktan för obehag från kamrater vid samma arbetsställe eller annorstädes sett sig nödsakade att inställa arbetet. Åtskilliga arbetsgifvare hafva ock, för att ej försätta sina arbetare i sådan ställning, underlåtit att motsätta sig eller till och med tillrätt arbetets upphörande.

Storstrejken Storstrejken har alltså icke, såsom afsedt var, påbörjats fullt samtidigt å de *varaktighet.* skilda orterna i riket eller ens vid olika arbetsställen å samma plats. Den efter hand inträdande anslutningen till densamma framgår också mycket klart af tabellbilagorna samt vissa efterföljande texttabeller. Därjämte lämnas här en öfversiktlig tablå öfver arbetsnedläggelsens inträdande och varaktighet i olika delar af landet, hvarvid naturligtvis afseende fästes ej vid några sporadiska arbetsinställelser utan vid hufvudparten af dem, som öfverhufvud på resp. platser inträffade. I de fall, där endast ett fåtal arbetsgifvare och arbetare berördes, har uppgiften anförts inom parentes.

<i>I Stockholms stad:</i>		varade storstrejken den	15, 16 och 17 maj
» <i>Stockholms län:</i>	Södertälje	»	» 15, 16 » 17 »
	Vaxholm	»	» 15, 16 » 17 »
	landsbygden	»	» 15, 16 » 17 »
» <i>Uppsala</i>	» Uppsala	»	» 15, 16 » 17 »
	» landsbygden	»	» (15, 16 » 17 »)
» <i>Södermanlands</i>	» Nyköping	»	» 16 » 17 »
	» Eskilstuna	»	» 15, 16 » 17 »
	» Torshälla	»	» 16 » 17 »
	» landsbygden	»	» 15, 16 » 17 »
» <i>Östergötlands</i>	» Linköping	»	» 15, 16 » 17 »
	» Norrköping	»	» (15, 16 » 17 »)
	» Jönköpings	»	» 15, 16 » 17 »
» <i>Kalmar</i>	» Västervik	»	» 16 » 17 »
	» <i>Kristianstads</i>	» Kristianstad	» 15, 16 » 17 »
» <i>Malmöhus</i>	» Ängelholm	»	» (16 » 17 »)
	» landsbygden	»	» 15, 16 » 17 »
	» Malmö	»	» 15, 16 » 17 »
	» Lund	»	» 15, 16 » 17 »
» <i>Göteborgs och Bohus</i>	» Landskrona	»	» 15, 16 » 17 »
	» Hälsingborg	»	» 15, 16 » 17 »
	» Ystad	»	» 15, 16 » 17 »
	» Trelleborg	»	» 15, 16 » 17 »
	» landsbygden	»	» 15, 16 » 17 »
» <i>Älfsborgs</i>	» Göteborg	»	» 15, 16 » 17 »
	» landsbygden	»	» 15, 16 » 17 »
» <i>Örebro</i>	» Borås	»	» 15, 16 » 17 »
	» Örebro	»	» (15, 16 » 17 »)
» <i>Västmanlands</i>	» landsbygden	»	» (15, 16 » 17 »)
	» Sala	»	» 16 » 17 »

I Västmanlands län: Köping		varade storstrejken den	16	>	17	>
	landsbygden				(15, 16	> 17 >)
> Kopparbergs	> Falun				15, 16	> 17 >)
	Hedemora				(16	> 17 >)
	landsbygden				(15, 16	> 17 >)
> Gäfleborgs	> Gäfle				15, 16	> 17 >)
	Söderhamn				(15, 16	> 17 >)
	landsbygden				(15, 16	> 17 >)
> Västernorrlands	> Sundsvall				15, 16	> 17 >)
	landsbygden				16	> 17 >)
> Jämtlands	> Östersund				15, 16	> 17 >)
	landsbygden				(16	> 17 >)
> Norrbottens	> landsbygden				(16	> 17 >)

Från alla de platser, där arbetsnedläggelsen erhöi någon lifigare anslutning, hafva genom tidningarna meddelats skildringar af den egendomliga prägeln densamma öfverallt gaf åt samhällenas hela fysionomi. De stora fabrikerne och verkstäderna, bruket och grufvorna stodo öde och tysta, hamnarna, som nyss förut varit fyllda af lif och rörelse, hade nästan återtagit vintersäsongens stillsamma utseende, ehuru väl fartygens talrikhet samt mängden af hopade varor vittnade, att vårens bråda tid var inne. Ingen rök höjde sig ur fabrikerne skorstenar, intet larm hördes från deras maskiner, och inga arbetsåtkon bullrade på gatorna. Där höljade från morgon till kväll högtidsklädda arbetareskaror, som gruppvis promenerade och diskuterade dagens stora frågor — röst-rättsfrågan och storstrejken — och de sparsamma underrättelser, som därom kunde erhållas. Nästan allestädes hade nämligen tryckeriernas personaler mangrant gått med i arbetsinställelsen, så att några tidningar ej kunde utgifvas; smärre hektograferade meddelanden erbjödo endast klen ersättning.

I Stockholm, där arbetsnedläggelsen antog jämförelsevis storartade proportioner, blef den särskildt framträdande därigenom, att nästan alla lokala kommunikationsanstalter måste upphöra med sin verksamhet. Spårvagns- och omnibustrafiken var helt och hållet inställd, endast några få hyrvagnar och droskar kunde erhållas för de mest nödvändiga ändamål, ingen varuforsling utfördes af åkerierna, de flesta ångslupar för persontrafik mellan stadens olika delar lågo stilla, och endast undantagsvis funnos stadsbud att tillgå för budskickning och dylikt. Tack vare den mönstergilla ordning, som i allmänhet rådde, åstadkommo alla dessa rubbningar i de vanliga förhållandena icke någon afsevärd oro eller upphetsning bland stadens befolkning; likväl spriddes och troddes här och hvar de grundlösa ryktena om att vatten- och gasledningarna hade afstängts.

I detta sammanhang torde böra omnämnas, att den 16 maj ett försök gjordes att hindra arbetet vid Norra järnvägsstationen. Några hundra personer, som samlat sig på Norra bantorget, förmodade nämligen dem, som infunnit sig för att med kärror hämta gods, att afstå därifrån samt föranledde genom sitt uppträdande järnvägsbetjäningen att stänga portarne till järnvägens område och inställa utlämningen af fraktgods. Inom kort blef emellertid ordningen genom polisens försorg återställd, hvarefter arbetet vid stationen obehindradt kunde fortsättas.

I storstrejkens plan ingick naturligtvis, att de i densamma deltagande skulle så mycket som möjligt visa sig ute för att därigenom inverka på de tilläfventyrs tveksamme samt förstärka intrycket af strejkens omfattning och betydelse. Därjämte höllos under strejkdagarna på alla af strejken berörda platser allmänna möten, vanligen både för- och eftermiddag, därvid de strejkande öfverallt voro mycket talrikt närvarande och mottogo meddelanden om storstrejkens förlopp och rösträttsfrågans fortgående behandling i riksdagen. Vid dessa möten höllos vidare tal för arbetarnes enighet i den på-

Storstrejkens inflytande på orternas fysionomi.

Demonstrationer.

gående kampen för ernående af allmän rösträtt samt utbringades lefve- och hurrarop för densamma. På de flesta platser höllos i samband med mötena äfven demonstrationståg, hvilka med vederbörande polismyndighets tillstånd leddes af de strejkandes egna ordningsmän. I Stockholm hölls sådant demonstrationståg endast den 17 maj, i Göteborg och Eskilstuna den 16 och 17, i Malmö hvarje dag den 13—17 o. s. v.

*Storstrejken
afslutande.*

Då riksdagens öfverläggningar i rösträttsfrågan afslutades den 16 maj, i första kammaren på middagen och i andra kammaren sent på kvällen, borde enligt partikongressens beslut tiden förorstrejken hafva utlupit med nämnda dag. Arbetarepartiets verkställande utskott, som sammanträdde först på förmiddagen den 17 maj (lördag), beslöt emellertid att strejken skulle upphöra sistnämnda dag kl. 6 på eftermiddagen, hvilket beslut genom telegram delgafs samtliga arbetarekommuner.

Då på nästan alla större fabriker och verkstäder arbetet på lördagsaftnarna icke pågår efter kl. 6, var detta beslut liktydigt medorstrejken fortgång under hela arbetsdagen den 17 maj. På några platser i landet återupptogs dock arbetet allmänt redan på lördagen, och annorstädes, där nedläggelsen i hufvudsak fortgick under nämnda dag, började arbetet dock vid vissa arbetsställen komma i gång under dagens lopp. Särskildt på tryckerier, där aftontidningar trycktes, begynte verksamheten vid middagstiden, så att sådana tidningar på kvällen kunde utkomma. I Stockholm, där renhållningsarbetet legat nere under strejken, återupptogs detta på lördags afton och på följande natt med det resultat, att på söndagsmorgonen, pingstdagen, inga obehag i detta hänseende förspordes af arbetsinställelsen. Här började likaledes åter spårvägar och öfriga lokala kommunikationsanstalter sin verksamhet vid vanliga tider på söndagen. Då måndagen likaledes var helgdag, annandag pingst, kunde arbetet i sin helhet ej återupptagas förr än på tisdag. Så skedde också i allmänhet, ehuruval här och hvar åtskilliga arbetsgifvare i sin tur läto arbetet hvilat ännu några dagar. Här om lämnas i det följande några närmare underrättelser i samband med redogörelsen för de konflikter och repressalier, som i anledning aforstrejken förekommo.

Storstrejken omfattning.

Å sid. 360—61 härofvat har meddelats en summarisk öfversikt öfverorstrejken lokala utbredning under hvar och en af dagarna den 15—17 maj. En närmare framställning häraf lämnar tabellbilagan, hvars hufvudsakliga innebörd i det följande skall återgifvas. Inledningsvis bör emellertid här redogöras för några vid primärmaterialets behandling beaktade synpunkter, i den mån dessa äro af betydelse för en rätt uppfattning af de meddelade uppgifterna.

Siffermaterialets bearbetning.

Den i tabellbilagan såväl som i vissa efterföljande texttabeller förekommande grupperingen af arbetsgifvare och arbetare, efter den bedrifna verksamhetens art, är i allt väsentligt densamma, som af Kungl. Kommerskollegii afdelning för arbetsstatistik användes i dess »Meddelanden». Enär densamma i åtskilliga punkter afviker från de klassificeringar, som anträffas i öfriga officiella publikationer, men framför allt med hänsyn till att i föreliggande redogörelse ingen åtskillnad kunnat göras mellan fabriks- och handtverksarbete, hafva inga detaljerade jämförelser gjorts i syfte att utrönaorstrejken utbredning i förhållande till hela den verksamhet, som vid tidpunkten för densamma bedrefs inom resp. näringsgrenar eller landsdelar. En sådan jämförelse vore så mycket mindre lämplig och möjlig, somorstrejken berörde äfven andra former af arbete än det i vanlig mening industriella, hvilka slag af arbete sammanfattats under grupperna ¹⁾ »vattentransport», »landtransport» och »annat eller ej specificerad arbete». Till den sistnämnda gruppen har, såsom af namnet framgår, äfven hänförts sådana arbetsgifvare och arbetare, beträffande hvilka primärmaterialet ej lämnat klar upplysning om den bedrifna verksamhetens art.

¹⁾ Under gruppen »byggnadsindustri» hafva jämväl räknats vissa slag af byggnadsarbete, som ej ingå i den officiella statistikens uppgifter om fabriker och handtverkerier.

Den måhända väsentligaste skiljaktigheten från det redovisningssätt, som användes i den officiella fabriksstatistiken, består däri, att denna senare som bekant icke anger antalet särskilda arbetsgivare, utan arbetsställen, hvarvid mängden gång alla de olika hufvudafdelningarna vid ett större etablissement räknas såsom själfständiga arbetsställen. Oafsedt de betänkligheter, som ett dylikt redovisningssätt i och för sig kunna väcka, torde detsamma i föreliggande fall vara afgjort olämpligt, enär ju arbetarne vid en anläggning i regel läto sin ställning gent emot storstrejken bestämmas af den allmänna stämningen inom hela verkstaden och ej af den speciella uppfattning, som vid en särskild afdelning af densamma kunde vara rådande. I denna redogörelse har sålunda hvarje verksamhet i sin helhet hänförs till den yrkesgrupp, som den till sin hufvudsakliga tillverkning tillhör; afgörandet häraf har i de flesta fall ej blifvit svårt, i betraktande däraf att de förekommande grupperna äro så fåtaliga och följaktligen omfattande, att endast undantagsvis någon anläggning kunnat falla inom två eller flera af dessa grupper. Äfvenså har såsom en arbetsgivare räknats äfven sådana, som innehaft filial i skilda delar af samma stad, enär äfven i detta fall samma ekonomiska intresse varit engageradt och såväl arbetarens som arbetsgivarens ställning till storstrejken i regel varit likartadt. Om däremot en firma idkat verksamhetsgrenar af fullständigt olika slag och oberoende af hvarandra, har hvardera af dem i de få fall, som förekommit, räknats såsom skilda »arbetsgivare». Äfven hvar ett och ett af statens här nedan uppräknade särskilda etablissement har särskildt räknats, liksom de af kommunerna själfva bedrifna arbeten upptagits såsom skilda arbetsställen, i den mån de ingått under skilda yrkesgrupper.

Då såsom förut visats, anslutningen till storstrejken såväl som dess upphörande skedde efter hand, hafva i åtskilliga fall arbetsinställelser inträffat eller slutat under loppet af någon utaf de ifrågavarande dagarna. Vid beräkningen af strejkens varaktighet har i dylika fall tillämpats den principen, att *arbetsnedläggelse under half dag eller längre del däraf räknats såsom hel dags strejk, hvaremot kortare inställelse icke alls medräknats*. Här må äfven erinras, att såsom af storstrejken berörda den 17 maj icke räknats sådana arbetsställen, som alltid brukat bevilja arbetsledighet på pingstaftonen.

Beträffande i öfrigt beskaffenheten af det primärmaterial, som ligger till grund för uppgifterna i tabellbilagan och därmed för den här efterföljande framställningen af storstrejkens omfattning, hänvisas till hvad i inledningen därom yttrats. *Dess innebörd torde kunna sammanfattas därhän, att det föreliggande siffermaterialet, trots vissa obestriddliga brister, kan göra anspråk på att lämna en i hufvudsak riktig bild af förhållandena.*

Storstrejkens omfattning och utveckling i stort sedt torde klarast framgå af efterföljande ur tabellbilagan hämtade siffersammanställningar.

*Storstrejkens
omfattning
och utveckling.*

Arbetsgivare, som direkt berördes af storstrejken.

	Den 15 maj.	Den 16 maj.	Den 17 maj.
	Antal.	Antal.	Antal.
Städer	1,875	2,080	2,085
Landsbygd	150	198	199
Tillsammans	2,025	2,278	2,284
Ökning i procent.			
	Den 16 maj.	Den 17 maj.	
Städer	10·9 %	0·2 %	
Landsbygd	32·0 »	0·5 »	
Tillsammans	12·0 %	0·3 %	

Arbetare, som under storstrejken ej deltog i arbetet.

	Den 15 maj. Antal.	Den 16 maj. Antal.	Den 17 maj. Antal.
Städer	56,502	64,496	65,459
Landsbygd	13,706	18,103	18,515
Tillsammans	70,208	82,599	83,974

	Ökning i procent.	
	Den 16 maj.	Den 17 maj.
Städer	14.1 %	1.5 %
Landsbygd	32.1 %	2.3 %
Tillsammans	17.6 %	1.7 %

Af dessa siffror framgår, att storstrejken omfattade: den 15 maj tillhoppa 70,208 arbetare hos 2,025 arbetsgifvare, den 16 maj 82,599 arbetare hos 2,278 arbetsgifvare samt den 17 maj 83,974 arbetare hos 2,284 arbetsgifvare. Här af tillhörde det stora flertalet städerna; på landsbygden belöpte sig nämligen endast resp. 150, 198 och 199 arbetsgifvare samt resp. 13,706, 18,103, 18,515 arbetare. I ögonen fallande är här genast den skillnad, som gör sig gällande därutinnan, att på hvarje arbetsgifvare å landsbygden kommo i genomsnitt omkring 90 arbetare, som under strejkdagarna ej deltog i arbetet, under det att motsvarande tal för städerna var endast omkring 30. Detta förhållande förklaras helt naturligt af den i många städer lifliga anslutningen till strejken bland arbetare inom äfven den mindre industrien och handtverkeriet, hvar emot å landsbygden i regel endast sådana arbetaregrupper deltog, som genom sin talrikhet kunnat bilda och vidtmakthålla egna organisationer. Endast i några, här till landsbygden räknade, köpingar och municipalsamhällen nedlades arbetet hos en och annan handtverkare eller mindre industriidkare.

De anförda talen för ökningen i procent af antalet berörda arbetsgifvare och arbetare utvisa, att en skillnad mellan landsbygd och städer gjorde sig märkbar äfven med afseende på arbetsinställelsernas samtidiga och effektiva anordnande. I städerna utgjorde ökningen den 16 maj, utöfver antalet föregående dag, för arbetsgifvarne 10.9 %, för arbetarne 14.1 %; på landsbygden voro motsvarande tal mycket högre, nämligen resp. 32 och 32.1 %. Denna olikhet torde förklaras af den från många arbetsgifvare å landsbygden lämnade upplysningen, att arbetet vid deras etablissement inställts först i anledning af föredöme eller påtryckning från passerande demonstrationståg af arbetare, vanligen från närbelägen stad.

Med afseende å de ofvan angifna uppgifterna om hela antalet under hvarje dag af strejken berörda arbetsgifvare äfvensom antalet hos dem anställda strejkande arbetare må här uttryckligen betonas, att ingalunda samtliga arbetare och arbetsgifvare, som angifvits för den 15, återfinnas i siffrorna för den 16 o. s. v. samt att sålunda den 17 maj, som uppvisar de högsta talen, icke kan ange totalsumman af alla de arbetsgifvare, som under hela strejken berördes, och alla de arbetare, som därunder nedlade arbetet. Såsom redan förut betonats, förekom öfverallt en mängd olikheter i fråga om tidpunkten för arbetets nedläggande och återupptagande; ett belysande exempel härutinnan erbjuda de nedan meddelade siffrorna för antalet arbetare vid statens järnvägsverkstad i Göteborg, hvilka den 15—17 maj nedlade arbetet, nämligen resp. 5, 263 och 32. Då det vidare icke är möjligt att afgöra, huruvida vid samma arbetsställe just samma personer nedlagt arbetet eller tilläfventyrs några tillkommit, medan andra afgått (så var åtminstone förhållandet vid åtskilliga arbetsställen, där ett antal arbetare turvis skött maskiner eller gjort stalltjänst) så framgår klart, att man ej kan bestämdt angifva totalsumman individer, som under någondera af storstrejksdagarna

uteblifvit från arbetet. Dock skola några beräkningar häröfver verkställas i annat sammanhang. Däremot kunna gifvetvis erhållas uppgifter om samtliga de arbetsgifvare, som under någon dag drabbades af arbetsinställelsen. Härom meddelas längre fram vissa upplysningar.

Tabellbilagan, innehåller för alla de arbetsställen, rörande hvilka specificerade uppgifter föreläggas, siffror jämväl om samtliga vid dessa arbetsställen anställda arbetare, vare sig de under strejken nedlagt arbetet eller ej, äfvensom alla arbetares såväl som de strejkandes fördelning på män och kvinnor.

Arbetare, som underorstrejken ej deltaga i arbetet, i procent (%) af hela antalet arbetare, anställda hos aforstrejken berörda arbetsgifvare.

Den 15 maj. Den 16 maj. Den 17 maj.

a) *Manliga arbetare.*

Städer	86.6 %	86.0 %	87.3 %
Landsbygd	79.9 %	80.6 %	84.0 %
Tillsammans	85.1 %	84.7 %	86.5 %

b) *Kvinnliga arbetare.*

Städer	81.2 %	73.3 %	78.1 %
Landsbygd	64.5 %	76.7 %	88.0 %
Tillsammans	79.2 %	73.7 %	79.4 %

c) *Manliga och kvinnliga arbetare.*

Städer	85.7 %	83.7 %	85.6 %
Landsbygd	78.6 %	80.3 %	84.4 %
Tillsammans	84.3 %	83.0 %	85.4 %

Dessa siffror visa, attorstrejken efter hand ökade omfattning i stort sedt icke bestod däruti, att vid af strejken berörda arbetsställen en del arbetare, som af tveksamhet gent emot strejken fortsatt med arbetet under t. ex. den första dagen, låtit sig ryckas med under någon af de följande. Procenttalen för de olika dagarna äro nämligen resp. 84.3, 83.0 och 85.4 samt förete sålunda ingen afsevärd ökning i denna riktning. Storstrejken förut konstaterade tillväxt berodde följaktligen därpå, att nya arbetsgifvare efter hand kommo att drabbas af densamma, hvilket ock med stöd af andra siffror redan påvisats. På landsbygden visar sig dock härutinnan någon olikhet, i det att äfven antalet deltagare i arbetsnedläggelsen för hvarje dag växer. Detta gäller särskildt i fråga om de strejkande kvinnliga arbetarne, hvilkas relativa antal i förhållande till hela antalet anställda kvinnor den 15 maj utgjorde 64.5 %, den 16 maj 76.7 % samt den 17 maj 88.0 %. Dessa tal utvisa, att de kvinnliga arbetarne efter hand i allt större proportion ryckts med i arbetsnedläggelsen. Att procent-siffran för deras deltagande på landsbygden en dag till och med öfverstiger motsvarande tal för männen, torde till en del bero därpå, att af dessa senare åtskilliga måste för maskiners och hästars skötsel kvarstanna i arbetet.

Då det synes vara af speciellt intresse att undersöka, i hvad månorstrejken drabbade sådan verksamhet, som använde kvinnlig arbetskraft, lämnas i efterföljande tablå några särskilda upplysningar härom.

Antalet kvinnliga arbetare i procent (%) af hela antalet arbetare, anställda hos af storstrejken berörda arbetsgifvare.

	Den 15 maj.	Den 16 maj.	Den 17 maj.
	%.	%.	%.
Städer	15.6	17.7	17.5
Landsbygd	8.6	9.5	9.6
Tillsammans	14.2	15.9	15.8

Hos de af storstrejken berörda arbetsgifvare, beträffande hvilkas arbetare specificerade uppgifter förelegat, utgjorde sålunda kvinnliga arbetare c:a 15 % af hela antalet anställda arbetare. Såsom förut påpekats, kunna dessa uppgifter icke utan vidare jämföras med den officiella statistikens, enär här äfven ingå vissa slag af arbete, som ej i denna komma till synes. Anföras må dock, att enligt Kommerskollegii berättelse år 1902 beträffande fabriker och handtverk, kvinnornas antal vid fabrikerna utgjorde 18.5 %, vid handtverkerierna 7.2 %. De vid föreliggande undersökning funna resultaten skulle sålunda innebära, att procenttalen för de kvinnliga arbetarne äro något lägre än de för fabriker genomsnittliga, af den anledning att äfven en del handtverkerier och dylika verksamhetsgrenar tillkomma, vid hvilka kvinnligt arbete i mycket mindre omfattning användes.

Antalet strejkande kvinnor i procent (%) af samtliga strejkande arbetare.

	Den 15 maj.	Den 16 maj.	Den 17 maj.
	%.	%.	%.
Städer	14.8	15.5	16.6
Landsbygd	7.1	9.1	10.0
Tillsammans	13.4	14.1	14.7

Denna tablå meddelar nästan samma procentsiffror som den närmast föregående; detta resultat är ju ock helt naturligt, då deltagandet i strejken, såsom förut visats, var ungefär lika lifligt bland kvinnorna som bland männen. Samtliga dessa siffersammanställningar belysa ock ur olika synpunkter den för hvar och en af strejkdagarna ökade proportionen af kvinnliga deltagare.

De å sid. 368—369 meddelade tabeller B och C lämna vissa summariska uppgifter rörande storstrejkens utbredning inom skilda yrkesgrenar samt olika delar af riket.

Såsom förut påpekats, hade storstrejken sin tyngdpunkt i Stockholm, beroende helt naturligt dels på hufvudstadens talrika och i allmänhet väl organiserade arbetarebefolkning, dels ock på det särskilda intresse, som riksdagens pågående behandling af rösträttsfrågan där måste uppväcka. Strejkens effektiva organisation visar sig här också därutinnan, att anslutningen under dess båda senare dagar ökades jämförelsevis föga. Såväl de af strejken berörda arbetsgifvarne, resp. 822, 850 och 850, som de i arbetet ej deltagande arbetarne, resp. 27,673, 28,449 och 28,905 utgjorde en mycket betydande part, mer än $\frac{1}{3}$, af hela antalet af strejken berörda arbetsgifvare och arbetare i hela riket. Stockholms inflytande visar sig äfven i de proportionsvis höga talen för Stockholms län, särskildt landsbygden, där de stora fabrikspersonalerna invid hufvudstaden i allmänhet äro väl organiserade. Näst efter Stockholm kom Malmöhus län med hänsyn till hela antalet af storstrejken berörda arbetsgifvare och arbetare: de förra uppgingo under de olika dagarna till resp. 531, 566 och 574, de senare till resp. 15,460, 17,034 och 17,972. Tredje rummet intogs af Göteborgs och

Bohus län med resp. 188, 239 och 238 arbetsgifvare samt 6,963, 10,174 och 10,712 arbetare. Anmärkningsvärdt är här särskildt, att landsbygden uppvisar nästan lika höga siffror för antalet strejkande som Göteborgs stad, hvilket beror på att, som bekant, 'dess närmaste omgifningar hysa en mängd större fabriker. I Göteborgs och Bohus såväl som i Malmöhus län var ökningen i strejkens omfattning under dess båda senare dagar mycket betydlig. Liftig var vidare anslutningen till storstrejken i Södermanlands län (företrädesvis Eskilstuna med omgifningar), där den omfattade resp. 130, 149 och 147 arbetsgifvare med 4,646, 5,496 och 5,662 arbetare, samt i Gäfleborgs län (hufvudsakligen Gäfle med omnejd), hvarest hos resp. 126, 142 och 142 arbetsgifvare resp. 3,467, 3,972 och 4,028 arbetare under strejkdagarna ej deltog i arbetet.

Förut har påpekats, att antalet strejkande arbetare i förhållande till antalet af strejken berörda arbetsgifvare på landsbygden var mångdubbelt högre än i städerna (resp. 90 och 30), på grund af att i dessa senare ett jämförelsevis stort antal smärre verkstäder och handtverkerier drabbades af arbetsinställelsen. Detta förhållande framträder klart vid en granskning af tab. C, där arbetsgifvare och arbetare grupperats efter landsbygd och städer under olika yrkesgrenar. Det alldeles öfvervägande antalet arbetsgifvare i städerna återfinnes nämligen inom de yrkesgrupper, där handtverkeriet afsevärdt berörts af storstrejken, såsom metallindustrien (däraf ett flertal plåtslagare-mästare och smeder), byggnadsindustrien (därbland målaremästare och tapetserare), beklädnadsindustrien (skräddare- och skomakaremästare) samt närings- och njutnings-ämneshandeln (bagaremästarna). På landsbygden voro däremot mest representerade sådana grupper, som där företrädesvis bedrivas såsom storindustri, t. ex. maskin- och skeppsbyggnadsindustrien, trävaruindustrien och stenindustrien.

Med afseende å antalet strejkande arbetare intogs de främsta platserna af maskin- och skeppsbyggnads-, byggnads-, trävaru-, närings- och njutningsämnes- samt metallindustrierna. I detta hänseende obetydliga voro däremot grupperna »annan industri» samt läder- och pappersindustri. Gruppen »annat eller ej specificerad arbete» har här blifvit ganska afsevärd, beroende på att hit hänförts samtliga arbetsgifvare och arbetare i Landskrona, som berördes af storstrejken. Påpekas må slutligen, att de c:a 2,400 grufarbetare, som nedlade arbetet, voro fördelade på tre olika slag af grufhandtering; de tillhörde nämligen Falu koppargrufvor, Grängesbergs järnmalmgrufvor samt Billesholms—Bjufs stenkolsgrufvor.

De ofvan anförda uppgifterna afse, såsom redan framhållits, antalet, för hvar och en af dagarna den 15—17 maj, af de arbetsgifvare, som direkt berörts af storstrejken, en af arbetare, som därnuder ej deltog i arbetet. Det måste emellertid vara af intresse att undersöka hela det sammanlagda antal arbetsgifvare, resp. arbetare, som under någon af strejkdagarna berördes af arbetsinställelsen, enär däraf klarast framgår, i hvad mån densamma erhöi anslutning samt till hvilken grad den sålunda medförde rubbningar inom näringslivet. En sådan undersökning låter sig dock, som nämnts, med det tillgängliga materialet ej verkställa beträffande antalet arbetare, som nedlade arbetet, enär vid samma arbetsställe några arbetare kunde under en strejkdag, andra under en annan, nedlägga resp. återupptaga arbetet, hvilket bevisligen ock händt. Däremot har en dylik utredning utförts beträffande antalet arbetsgifvare äfvensom hela antalet hos dem vid tiden för storstrejken anställda arbetare. Resultaten af denna undersökning föreligga i tabellerna D och E å sid. 372—373.

Med afseende å tillkomsten af vissa uppgifter i dessa tabeller torde några närmare upplysningar vara erforderliga. Hela antalet anställda arbetare är, såsom af inledningen framgår, i de allra flesta fall, men dock ej i alla, säkert känt. I tabellbilagan angifvas de arbetsgifvare, beträffande hvilka dylik fullständig uppgift ej föreläggat, äfvensom de hos dem anställda arbetare, som under storstrejken ej deltog i arbetet. Här gäller sålunda att finna det mot dessa strejkande arbetare svarande hela

*Storstrejken
inom olika
yrkesgrenar.*

*Storstrejken
största omfatta-
ning.*

Tab. B. Antalet af storstrejken direkt berörda arbetsgiffvare och arbetare under hvar och en af dagarne 15—17 maj inom olika landsdelar.

Arbetsorter.	A n t a l e t					
	arbetsgiffvare			arbetare, som ej deltog i arbetet		
	d. 15.	d. 16.	d. 17.	d. 15.	d. 16.	d. 17.
Stockholms stad	822	850	850	27,673	28,449	28,905
Stockholms län: städer	22	25	25	1,636	1,657	1,657
landsbygd	37	43	43	2,560	2,844	2,834
S:a	59	68	68	4,196	4,501	4,491
Uppsala län: Uppsala	29	30	34	489	532	592
landsbygd	1	3	3	34	1,334	1,334
S:a	30	33	37	523	1,866	1,926
Södermanlands län: städer	111	130	127	3,347	4,197	4,203
landsbygd	19	19	20	1,299	1,299	1,459
S:a	130	149	147	4,646	5,496	5,662
Östergötlands län: städer	27	43	40	450	578	546
Jönköpings län: Jönköping	3	8	7	241	1,256	1,061
Kalmar län: Västervik	—	6	6	—	320	320
Kristianstads län: städer	41	40	42	1,188	867	961
landsbygd	11	11	11	366	366	366
S:a	52	51	53	1,554	1,233	1,327
Malmöhus län: städer	506	534	538	13,473	14,637	15,264
landsbygd	25	32	36	1,987	2,397	2,708
S:a	531	566	574	15,460	17,034	17,972
Göteb. o. Bohus län: Göteborg	140	177	174	3,459	5,682	5,676
landsbygd	48	62	64	3,504	4,492	5,086
S:a	188	239	238	6,963	10,174	10,712
Älfsborgs län: Borås	22	22	20	1,247	1,162	1,102
Örebro län: Örebro	4	36	39	174	1,044	1,018
landsbygd	2	3	1	577	668	91
S:a	6	39	40	751	1,712	1,109
Västmanlands län: städer	2	9	10	11	366	364
landsbygd	1	1	1	125	125	125
S:a	3	10	11	136	491	489
Kopparbergs län: städer	7	11	14	321	421	446
landsbygd	2	3	2	1,800	1,813	1,800
S:a	9	14	16	2,121	2,234	2,246
Gäflleborgs län: städer	124	137	138	2,517	2,875	2,942
landsbygd	2	5	4	950	1,097	1,086
S:a	126	142	142	3,467	3,972	4,028
Västernorrlands län: Sundsvall	6	13	12	185	362	321
landsbygd	1	13	13	4	1,158	1,176
S:a	7	26	25	189	1,520	1,497
Jämtlands län: Östersund	9	9	9	91	91	81
landsbygd	—	2	—	—	10	—
S:a	9	11	9	91	101	81
Norrbottens län: landsbygd	1	1	1	500	500	500
Summa	2,025	2,278	2,284	70,208	82,599	83,974
Däraf i städer	1,875	2,080	2,085	56,502	64,496	65,459
» på landsbygd	150	198	199	13,706	18,103	18,515

Tab. C. Antalet aforstrejken direkt berörda arbetsgiffvare och arbetare under hvar och en af dagarne 15—17 maj inom olika yrkesgrenar.

Yrkesgrenar.		A n t a l e t					
		arbetsgiffvare			arbetare, som ej deltago i arbetet		
		d. 15.	d. 16.	d. 17.	d. 15.	d. 16.	d. 17.
Grufdrift:	städer . . .	1	1	1	254	254	254
	landsbygd . .	2	2	2	2,164	2,166	2,177
	S:a	3	3	3	2,418	2,420	2,431
Sten-, ler- o. glasindustri:	städer . . .	37	47	46	2,471	2,716	1,701
	landsbygd . .	20	23	30	838	1,401	2,564
	S:a	57	75	76	3,309	4,117	4,265
Metallindustri:	städer . . .	280	312	317	5,958	6,374	6,379
	landsbygd . .	17	18	19	1,136	1,184	1,186
	S:a	297	330	336	7,094	7,558	7,565
Maskin- o. skeppsbyggn:	städer . . .	111	124	123	11,835	13,164	12,696
	landsbygd . .	35	38	36	3,629	3,745	3,297
	S:a	146	162	159	15,464	16,909	15,993
Byggnadsindustri:	städer . . .	255	292	289	7,582	9,415	9,544
	landsbygd . .	7	9	8	613	622	616
	S:a	262	301	297	8,195	10,037	10,160
Trävaruindustri:	städer . . .	177	206	201	3,578	4,108	4,199
	landsbygd . .	23	44	42	2,719	5,307	5,503
	S:a	200	250	243	6,297	9,415	9,702
Läderindustri:	städer . . .	27	32	30	720	760	762
	landsbygd . .	9	9	9	96	129	130
	S:a	36	41	39	816	889	892
Textilindustri:	städer . . .	33	40	40	2,793	3,442	3,721
	landsbygd . .	5	8	10	504	1,011	1,213
	S:a	38	48	50	3,297	4,453	4,934
Beklädnadsindustri:	städer . . .	209	220	227	3,406	3,796	4,046
	landsbygd . .	10	11	11	608	810	1,130
	S:a	219	231	238	4,014	4,606	5,176
Näringsindustri:	städer . . .	200	213	212	6,706	7,283	7,632
	landsbygd . .	9	10	11	834	852	846
	S:a	209	223	223	7,540	8,135	8,478
Kemisk-teknisk ind.:	städer . . .	21	28	29	1,330	2,310	2,586
	landsbygd . .	9	13	14	310	488	485
	S:a	30	41	43	1,640	2,798	3,071
Pappersindustri:	städer . . .	36	43	44	640	885	936
	landsbygd . .	—	1	1	—	44	37
	S:a	36	44	45	640	929	973
Grafisk industri:	städer . . .	84	98	100	3,107	3,255	3,381
	landsbygd . .	1	3	2	12	37	24
	S:a	85	101	102	3,119	3,292	3,405
Annat industri:	städer . . .	9	12	12	186	225	227
	landsbygd . .	11	14	14	1,101	1,135	1,108
	S:a	20	26	26	1,287	1,360	1,335
Vattentransport:	städer . . .	11	14	14	1,101	1,135	1,108
	landsbygd . .	—	1	1	—	64	64
	S:a	11	15	15	1,101	1,199	1,172
Landtransport:	städer . . .	269	279	282	2,998	3,389	3,400
	landsbygd . .	3	3	3	243	243	243
	S:a	272	282	285	3,241	3,632	3,643
Annat ej spec. arbete:	städer . . .	115	119	118	1,837	1,885	1,887
	Summa	2,025	2,278	2,284	70,208	82,599	83,974
	Däraf i städer . . .	1,875	2,080	2,085	56,502	64,496	65,459
	» på landsbygd . .	150	198	199	13,706	18,103	18,515

antalet arbetare hos de nyssberörda arbetsgifvarne. Härvid har såsom utgångspunkt tjänat det säkerligen i hufvudsak riktiga antagandet, att proportionen mellan hela antalet anställda arbetare och den del af dem, som nedlagt arbetet, bör vara densamma beträffande såväl de arbetsställen, om hvilka specificerade uppgifter erhållits, som dem, där sådana saknas. Med det för dessa förra arbetsställen funna proportionstalet, 1·2, hafva sålunda talen för strejkande »öfriga» arbetare multiplicerats för vinnande af motsvarande antal samtliga anställda arbetare. Såsom förut visats, förekom i detta hänseende föga skiljaktighet mellan städer och landsbygd öfver hufvud, hvarför här intet försök gjorts att därvid använda särskilda proportionstal. De erhållna antalen af samtliga anställda arbetare hafva sedan fördelats på manliga och kvinnliga arbetare, denna gång med användande af de särskilda reduktionstal för städer och landsbygd, som i det föregående redan anförts; dessa företedde nämligen en betydande skillnad, i det kvinnorna på landsbygden utgjorde endast 9·5 % af hela antalet arbetare, i städerna däremot 17·7. Samtliga här anförda proportionstal afse förhållandena den 16 maj, hvilken dag var den mellersta strejkdagen och i många hänseenden företer de jämnaste siffrorna. Påpekas må emellertid, att olikheterna mellan de olika dagarna ej äro af den betydelse, att vid dessa beräkningar någon afsevärd skillnad skulle uppstå, därest tilläfväntys siffrorna för en af de andra dagarna skulle hafva användts. Att öfver hufvud dessa proportioneringar här kunnat lämpligen verkställas, beror slutligen därpå, att de därvid framkomna talen äro obetydliga i förhållande till dem, som förut voro kända, så att slutresultatet icke kan afsevärdt af dem påverkas.

I tab. D och E å sid. 372—373 meddelas sålunda dels efter yrkesgrenar och dels efter arbetsorter specificerade uppgifter om hela antalet arbetsgifvare, som under någon af strejkdagarna drabbades af arbetsinställelse, äfvensom hela antalet hos dem anställda arbetare, män och kvinnor. Af hithörande siffror framgår följaktligen, i hvilket omfång storstrejken kunde hafva åstadkommit rubbningar inom näringslivet. Med hänsyn emellertid till de förut meddelade uppgifterna och då de nu ifrågavarande tabellerna klarast framlägga resultaten, skola endast de hufvudsakliga af dem här i korthet anföras.

Man finner sålunda, att storstrejken berörde sammanlagt 2,339 arbetsgifvare, hos hvilka i allo voro anställda 101,487 arbetare, hvaraf 16,375, eller 16·1 % kvinnor. På städerna kommo 91·2 % af arbetsgifvarne med 77·6 % af alla arbetare; på landsbygden belöpte sig 8·8 % af arbetsgifvarne och ej mindre än 22·4 % af arbetarne. De kvinnliga arbetarne utgjorde i städerna 18·0 %, men på landsbygden 9·5 % af hela arbetsstyrkan.

Undersöker man närmare förekomsten af kvinnliga arbetare på olika arbetsorter och inom skilda yrkesgrenar, hvarom förut meddelade texttabeller ej lämnat uppgifter, framträda åtskilliga anmärkningsvärda, om ock ej oväntade, förhållanden. Vid af storstrejken berörda grufvor samt vattentransportanstalter återfinnas alla inga kvinnliga arbetare; inom byggnadsindustrien, landtransportväsendet, maskin- och skeppsbyggnads- samt trävaruindustrierna förekomma de mycket sparsamt. Däremot uppvisa textil-, beklädnads-, pappers- samt kemisk-tekniska industrierna höga såväl absoluta som relativa tal för kvinnorna, i samband hvarmed äfven står att motsvarande relativa tal i särskildt Älfsborgs (textilfabrikerna i Borås) och Jönköpings (tändsticksfabrikerna) län blifvit synnerligen betydliga. I öfrigt må här påpekas, att procenttalen för kvinnornas frekvens i regel mycket väl stämma med de i den officiella statistiken förekommande siffrorna för fabrikerna. Afsevärda skiljaktigheter visa sig endast beträffande de yrkesgrupper och län, för hvilka siffrorna äro för små för att vara fullt representativa äfvensom för dem, där handtverksarbete eller annan till fabrikshandling ej hänförlig verksamhet kommit att ingå i de här föreliggande tabellerna.

Med afseende å hela den föregående siffermässiga framställningen af storstrejkens omfattning och utbredning må här än en gång bestämdt betonas, att den ej baserar

sig på fullt uttömmande primäruppgifter. Såsom i inledningen närmare påvisats, måste nämligen antagas, att åtminstone i de större städerna dels en och annan arbetare hos vissa smärre arbetsgifvare och dels ett mindre antal tillfälligt anställda »frä» arbetare deltagit i arbetsnedläggelsen, utan att vederbörande polismyndigheter kunnat erhålla kännedom därom. Af likaledes i inledningen anförda skäl kan visserligen icke detta antal arbetare hafva varit af sådan betydighet, att den föregående sifferframställningen, genom deras lämnande å sido, blifvit afsevärdt missvisande. Icke desto mindre skall här göras ett försök till ungefärlig uppskattning af de tal, hvarmed siffrorna rörande arbetarne kunde böra kompletteras.

Några tillgängliga uppgifter (från tvenne polisdistrikt i Stockholm samt några städer) synas gifva vid handen, att antalet sådana ej specificerade arbetare beräknats uppgå till i genomsnitt omkring 5 % af de öfriga i strejken deltagande. Användes detta proportionstal, skulle hela antalet strejkande den 17 maj, som uppvisar den högsta siffran utaf de tre strejkdagarna, hafva uppgått till 88 å 90,000 personer. Beträffande *samtliga de arbetare, som under någon af dessa dagar inställt arbetet*, hafva ofvan inga uppgifter kunnat lämnas; approximativt torde deras antal böra uppskattas till c:a 95,000.

Några motsvarande proportioneringar erfordras däremot ej i fråga om antalet af de arbetsgifvare, som berörts af strejken, rörande hvilka uppgifter därom ej ingått. Deras antal bör visserligen vara ganska stort, enär endast några få arbetare kunna hafva belöpt sig på hvar och en af dem, då just den ringa omfattningen af deras verksamhet föranlett, att de ej kommit med vid polismyndigheternas undersökning. Men af samma skäl har deras verksamhet ej så afsevärdt influerats af strejken.

Såsom förut omnämnts, har ej heller ansetts nödigt att närmare undersöka antalet af sådana arbetare, som under endast någon mindre del af resp. strejk dagar varit frånvarande från arbetet. Flerstädes tyckes så hafva skett i ganska stor utsträckning.

Storstrejken inom vissa särskilda slag af arbete.

Då arbetsnedläggelsen var afsedd att utöfva påtryckning på statsmakterna, borde den naturligtvis drabba staten främst bland alla arbetsgifvare. Så skedde delvis äfven, om ock de särskilda former och villkor, under hvilka arbetare hafva anställning vid de flesta arbeten, som utföras för statens räkning, förhindrade, att arbetsnedläggelsen här antog några större och för samhällslifvet mera störande proportioner.

Vid en del anläggningar af rent industriell natur, som af staten omedelbart handhafvas där arbetare äga anställning af samma art som hos enskilda arbetsgifvare, nedlades däremot arbetet flerstädes under de dagar storstrejken pågick.

I Stockholm var det företrädesvis telegrafverket, som sålunda drabbades af densamma. Vid dess verkstad hade flertalet anställda genom anteckning å utlagd lista uttalat sig för arbetets nedläggande, hvarför tillstånd därtill beviljades dem alla. Under den 15—17 maj voro sålunda dess samtliga 270 arbetare lediga från arbetet. Vid telegrafens och rikstелефонens undersöknings- och ledningsarbeten strejkade 131 arbetare under nämnda tre dagar, hvarvid äfven förmännen erhöilo permission. Bland dessa arbetare hade en stor del sitt arbete förlagdt utom Stockholm, ehuru de voro där stationerade. Då emellertid telegrafverkets egentliga trafikpersonal fullgjorde sina åligganden som vanligt, inträffade intet afbrott i telegraf- eller telefonförbindelserna.

Likaså inställdes arbetet under de trenne dagarna af 40 arbetare vid artillerigården i Stockholm.

I Eskilstuna torde storstrejken hafva genomförts mer effektivt än på någon annan plats, och särskildt gäller detta omdöme järn- och metallarbetarefacken, hvilka äro mycket talrikt representerade genom verkstäder äfven i stadens närhet. Här af föranleddes jämväl arbetarne vid Karl Gustafs stads gevärsfaktori, tillhörigt staten,

Statens arbeten.

Tab. D. Hela antalet af storstrejken direkt berörda arbetsgifvare äfven-
som hela antalet hos dem anställda arbetare inom olika landsdelar.

Arbetsorter.	Arbetsgifvare.		Arbetare.			
	Antal.	%	Antal.	%	Däraf kvinnor.	
					Antal.	% af hela an- talet ar- betare.
Stockholms stad	858	36.7	31,384	30.9	5,146	16.4
Stockholms län: städer	25		1,711		383	22.4
landsbygd	43		2,992		438	14.6
S:a	68	2.9	4,703	4.6	821	17.5
Uppsala län: Uppsala	34		820		101	12.3
landsbygd	3		1,474		—	—
S:a	37	1.6	2,294	2.3	101	4.4
Södermanlands län: städer	131		4,505		589	13.1
landsbygd	20		1,615		18	1.1
S:a	151	6.4	6,120	6.0	607	9.9
Östergötlands län: städer	44	1.9	659	0.7	114	17.3
Jönköpings län: Jönköping	8	0.3	2,010	2.0	776	38.6
Kalmar län: Västervik	6	0.3	349	0.3	12	3.4
Kristianstads län: städer	47		1,396		211	15.1
landsbygd	11		376		1	0.3
S:a	58	2.5	1,772	1.7	212	12.0
Malmöhus län: städer	542		17,952		4,281	23.8
landsbygd	36		3,254		242	7.4
S:a	578	24.7	21,206	20.9	4,523	21.3
Göteb. o. Bohus län: Göteborg	185		9,229		737	8.0
landsbygd	65		6,514		1,200	18.4
S:a	250	10.7	15,743	15.5	1,937	12.3
Älfsborgs län: Borås	22	0.9	2,156	2.1	1,139	52.8
Örebro län: Örebro	41		1,271		67	5.3
landsbygd	3		768		84	10.9
S:a	44	1.9	2,039	2.0	151	7.4
Västmanlands län: städer	12		428		—	—
landsbygd	1		137		—	—
S:a	13	0.5	565	0.6	—	—
Kopparbergs län: städer	16		632		—	—
landsbygd	3		2,093		45	2.2
S:a	19	0.8	2,725	2.7	45	1.7
Gäffleborgs län: städer	139		3,681		627	17.0
landsbygd	5		1,353		44	3.3
S:a	144	6.2	5,034	5.0	671	13.3
Västernorrlands län: Sundsvall	14		433		23	5.3
landsbygd	13		1,538		37	2.4
S:a	27	1.2	1,971	1.9	60	3.0
Jämtlands län: Östersund	9		145		2	1.4
landsbygd	2		12		1	8.3
S:a	11	0.5	157	0.2	3	1.9
Norrbottnens län: landsbygd	1	0.0	600	0.6	57	9.5
Summa	2,339	100.0	101,487	100.0	16,375	16.1
Däraf i städer	2,133	91.2	78,761	77.6	14,208	18.0
» på landsbygd	206	8.8	22,726	22.4	2,167	9.5

Tab. E. Hela antalet af storstrejken direkt berörda arbetsgifvare äfvensom hela antalet hos dem anställda arbetare inom olika yrkesgrenar.

Yrkesgrenar.		Arbetsgifvare.		Arbeta re.			
		Antal.	%	Antal.	%	Däraf kvinnor.	
						Antal.	% af hela antalet arbetare.
Grufdrift:	städer	1		254		—	—
	landsbygd . . .	2		2,839		—	—
	S:a	3	0.1	3,093	3.0	—	—
Sten-, ler- o. glasindustri:	städer	47		3,179		421	13.2
	landsbygd . . .	30		1,935		9	0.5
	S:a	77	3.3	5,114	5.0	430	8.4
Metallindustri:	städer	320		6,937		714	10.3
	landsbygd . . .	19		1,268		58	4.6
	S:a	339	14.5	8,205	8.1	772	9.4
Maskin- o. skeppsbyggn.:	städer	129		14,467		234	1.6
	landsbygd . . .	58		4,682		216	4.6
	S:a	167	7.1	19,149	18.9	450	2.3
Byggnadsindustri:	städer	295		11,528		162	1.4
	landsbygd . . .	9		733		58	7.9
	S:a	304	13.0	12,261	12.1	220	1.8
Trävaruindustri:	städer	208		5,107		259	5.1
	landsbygd . . .	45		6,622		105	1.6
	S:a	253	10.8	11,729	11.6	364	3.1
Läderindustri:	städer	32		924		198	21.4
	landsbygd . . .	9		144		11	7.6
	S:a	41	1.8	1,068	1.1	209	19.6
Textilindustri:	städer	44		6,687		4,126	61.7
	landsbygd . . .	10		1,398		753	53.9
	S:a	54	2.3	8,085	8.0	4,879	60.3
Beklädnadsindustri:	städer	231		4,888		2,065	42.2
	landsbygd . . .	11		1,141		587	51.4
	S:a	242	10.4	6,029	5.9	2,652	44.0
Näringsindustri:	städer	219		8,858		3,001	33.9
	landsbygd . . .	11		898		234	26.1
	S:a	230	9.8	9,756	9.6	3,235	33.2
Kemisk-teknisk ind.:	städer	29		3,164		1,321	41.8
	landsbygd . . .	14		629		113	18.0
	S:a	43	1.8	3,793	3.7	1,434	37.8
Pappersindustri:	städer	47		1,154		511	44.3
	landsbygd . . .	1		71		23	32.4
	S:a	48	2.1	1,225	1.2	534	43.6
Grafisk industri:	städer	100		3,509		650	18.5
	landsbygd . . .	3		37		—	—
	S:a	103	4.4	3,546	3.5	650	18.3
Annat industri:	städer	12	0.5	277	0.3	41	14.8
	landsbygd . . .	15		1,460		—	—
	S:a	16	0.7	1,526	1.5	—	—
Landtransport:	städer	283		4,090		84	2.1
	landsbygd . . .	3		263		—	—
	S:a	286	12.2	4,353	4.3	84	1.9
Annat ej spec. arbete:	städer	121	5.2	2,278	2.2	421	18.5
	landsbygd . . .	206	8.8	22,726	22.4	2,167	9.5
	S:a	327	14.0	25,004	24.6	505	10.0
Summa		2,339	100.0	101,487	100.0	16,375	16.1
Däraf i städer		2,133	91.2	78,761	77.6	14,208	18.0
, på landsbygd . . .		206	8.8	22,726	22.4	2,167	9.5

att inställa arbetet under de tre strejkdagarna. Af samtliga 471 arbetare deltog dock ej alla, utan endast 394 man i arbetsinställelsen.

Bland staten tillhöriga verk och anläggningar å andra orter af riket var det endast vissa järnvägsverkstäder, som direkt berördes af storstrejken. I Malmö, där vid verkstaden voro anställda tillhoppa 616 arbetare, nedlades arbetet den 15 maj af 533, den 16 maj af 536 samt den 17 maj af 546. Vid verkstaden i Göteborg, med sammanlagt 503 arbetare, uppgingo de under nämnda dagar ej arbetande till resp. 5, 263 och 32; på båda dessa platser skedde arbetsinställelsen med arbetsbefälets medgifvande.

Så var däremot ej fallet beträffande de båda järnvägsverkstäderna vid och i Örebro, där vid centralverkstaden samtliga 77 arbetare samt vid reparationsverkstaden 90 af 108 anställda arbetare strejkade den 15 och 16 maj.

Klart är, att åtskilliga arbetsinställelser utom de nu nämnda förekommo vid för staten afsedda anläggningar, om ock de därvid sysselsatta arbetarne ej direkt hade staten till arbetsgivare. Särskildt gäller detta om byggnadsarbeten af olika slag för statens räkning eller af i öfrigt offentlig karaktär, såsom arbetena med uppförande af det nya posthuset och Nordiska museet i Stockholm o. s. v. Bland dylika arbeten må vidare endast nämnas fästningsbyggnaderna i Boden, där samtliga 500 arbetare den 15—17 maj inställde arbetet.

Bland dem, som icke deltog i storstrejken, är särskildt att nämna trafikpersonalen vid statens allmänna kommunikationsanstalter. Stora ansträngningar gjordes i Stockholm, dock icke af strejkledningen, att förmå densamma, särskildt järnvägspersonalen, att inställa arbetet. Till en början syntes också tvifvelaktigt, hurvida icke dessa bemödanden skulle krönas med framgång, då stämningen bland denna personal var mycket vacklande. Slutligen fattades dock på möte den 15 maj beslut om att densamma icke skulle deltaga i strejken. Beslutet beledsagades emellertid af ett sympatiuttalande af innehåll, att »mötet ville uttala sin fulla sympati för alla de inom laglighetens ramar företagna påtrykningsåtgärder, som för närvarande af Sveriges arbetare tillgripits, samt förklara att, för så vidt det visade sig, att en effektiv rösträttsreform icke kunde erhållas med mindre än att äfven järnvägspersonalen nedlade allt arbete, en dylik arbetsnedläggelse borde företagas vid såväl statens som enskilda järnvägar, som beröra Stockholm».

Äfven Stockholmskretsen af Svenska postvaktbetygföreningen hade möte den 15 maj för behandling af frågan om deltagande i storstrejken, och beslöto mötesdeltagarne därvid att icke ansluta sig till de strejkande, men uttala »sina varmaste sympatier för öfriga arbetares sträfvan att söka eröfra den allmänna, lika och direkta rösträtten». Därjämte påbjöd mötet erläggandet af en dagsinkomst till storstrejksfonden.

*Kommunala
o. d. arbeten
i Stockholm.*

En ganska betydande anslutning erhöi storstrejken i åtskilliga städer bland arbetare, anställda vid sådana slag af arbete, som af kommunerna själfva ombesörjas eller af kommunerna koncessionerats. Då hithörande verksamhetsgrenar på grund af sin natur äro af särskild vikt för resp. samhällen och för deras regelbundna verksamhet, torde några närmare upplysningar böra lämnas beträffande storstrejkens betydelse i detta afseende. Att därvid förhållandena i Stockholm företrädesvis komma i betraktande, beror dels på den omfattning storstrejken där erhöi bland arbetarne vid kommunala och därmed jämförliga arbeten, dels ock därpå att öfverståthållareämbetets synnerligen rikhaltiga och upplysande rapport härvid lämnar god ledning.

Såsom redan förut i annat sammanhang har framhållits, var det icke minst genom det nästan fullständiga upphörandet af verksamheten vid de lokala kommunikationsanstalterna, som storstrejken i Stockholm gjorde sig så märkbar. Under alla strejkdagarna var trafiken inställd vid hufvudstadens båda spårvägsystem. Vid södra spårvägarne trafikaktiebolag deltog hela trafikpersonalen i arbetsinställelsen, hvaremot öfriga arbetare fullgjorde sina sysslor. Vid Stockholms nya spårvägsaktiebolag strejkade såväl

trafik- och banpersonalen som ock de vid bolagets verkstäder anställda handtverkarne. Endast hästkötarne utförde på vanligt sätt sina åligganden.

Den 22 april hade å vissa delar af Norrmalm öppnats omnibustrafik. Denna måste under strejkdagarna nedläggas i anledning af att personalen, med undantag af hästkötarne, nedlade arbetet.

Antalet hyrkusverk med ordnad verksamhet och fast anställd personal belöpte sig vidorstrejken utbrott till 16. I det närmaste samtliga hos dem anställda arbetare deltog i strejken, dock med den inskränkning att de förrättade begravningskörsor samt deltog i förefallande göromål inom hyrverken. Andra angelägna körningar, t. ex. för läkare, fullgjordes delvis af hyrverksägarna själfva eller deras kontorspersonal. På begäran och efter pröfning i hvarje särskildt fall utdelade arbetarepartiets verkställande utskott passerkort — hvita pappskifvor, afsedda att fästas i kuskarnes hattar — till hyrkuskar för utförande af sådana körsor, som ansågos böra få äga rum oaktadt strejken.

Vid den ifrågavarande tidpunkten funnos i hufvudstaden 71 droskägare, hvilka hade rättighet att i trafik använda sammanlagt 333 droskor. Till följd af droskkuskar-nes deltagande i arbetsinställelsen kunde endast omkring 25 af dessa användas, somliga endast några timmar om dagen, andra hela dagarna till mörkrets inbrott. Som kuskar å dessa droskor tjänstgjorde företrädesvis droskägarna själfva eller till deras kontorspersonal eller familjer hörande personer.

Hos Stockholms 134 åkare strejkade de flesta åkeriarbetarne, men biträdde dock i mån af behof med göromål i stallarne och dylikt. Under strejkdagarna var till följd häraf varuforslingen inskränkt till ett minimum och bedrefs hufvudsakligen på förmiddagarna. Några åkare använde dock en motsatt arbetsordning, i det de arbetade endast mellan klockan 2 och 7 på natten för att ej oroas af de strejkande.

Vid de ångslupsbolag, som bedrifu rörelse i mindre omsättning och hufvudsakligen under sommaren, hade trafiken vid ifrågavarande tillfälle endast delvis påbörjats. Dessa drabbades ej af någon arbetsinställelse.

Vid de båda största ångslupsbolagen däremot strejkade varfs- och verkstadsarbetarne äfvensom samtliga maskinskötare, hvarför trafiken på de viktigaste linjerna endast kunde hållas i gång, därigenom att befälhafvare eller andra personer skötte maskinerna.

I anledning af att ångfärjorna å linjen Mälartorget—Mariahissen måste inställa sina resor, afstängdes äfven denna hiss från trafik. Däremot fortgick densamma vid Katarinahissen.

Inom hufvudstaden funnos vid tidpunkten förorstrejken 4 stadsbudsexpediti-
oner med tillhopa 245 stadsbud. Af dessa nedlade de flesta arbetet, delvis dock blott en eller två dagar. De stadsbud, som icke deltog i strejken, tjänstgjorde ej som vanligt å stadens gator och allmänna platser, utan uppehöll sig inne å stadsbudsexpediti-
onerna, där de afvaktade uppdrag per telefon. Vid uppdragens fullgörande buro de icke stadsbudsmärken. De 12 stadsbud, som tjänstgjorde vid Centralbangården, deltog icke alls i arbetsnedläggelsen, enär de af sin fackförening erhållit särskilda skyddsmärken, hvilka berättigade innehafvarne att opåtaladt arbeta under strejkdagarna.

Förut har omnämnts den arbetsinställelse, som ägde rum vid rikstelefonen. Äfven hos Stockholms Allmänna och Bell telefonaktiebolag strejkade flertalet reparatö-
rer och stationsarbetare, linjearbetare och apparatuppsättare samt verkstadsarbetare. Då den egentliga trafikpersonalen äfven här fullgjorde sina åligganden som vanligt, skedde intet afbrott i telefonförbindelserna.

*De i Stockholms stads egen tjänst, direkt eller genom entreprenörer, anställda ar-
betarne sortera (med vissa mindre väsentliga undantag) närmast under Stockholms stads
byggnadskontor, gasverksstyrelse eller renhållningsverk. Åtskilliga bland dem före-
kommande fackföreningar bilda en samorganisation, Stockholms stads arbetares före-
ningar, hvilken föreorstrejken upprepade gånger afhandlade frågan om medlemmar-*

nas förhållande till densamma. Vid det sista mötet, som hölls den 11 maj, beslöts att vidhålla det redan förut fattade beslutet om allmän arbetsnedläggelse, men medgafs därjämte, att arbetet vid vattenledningens pumpverk skulle fortgå som vanligt, mot villkor att de därvid sysselsatta arbetarne skulle afstå 50 % af sina dagsinkomster under strejkdagarna. I enlighet med detta och af andra föreningar fattade likartade beslut upphörde flertalet af kommunens arbetare med sina resp. sysselsättningar under storstrejken.

Af de under stadens byggnadskontor hörande arbetarne biträdde strejken af flertalet eller alla, som voro anställda vid vattenledningsstationen och gatubevattningen, vid vattenreservoarbyggnaden å Liljeholmen, vid bygandet af vattenledningens nya hufvudlinje Norsborg—Stockholm, vid hamn- och husbyggnader, vid gatu- och trumbyggnader, vid planteringarna samt förrådet. Däremot förekom ingen arbetsinställelse bland stenhuggeriarbetarne, vid vattenverksbyggnaden å Norsborg eller, i öfverensstämmelse med det nyssnämnda mötets beslut, vid pumpverket vid Skanstull.

Till följd däraf att gasverket icke kunde leverera tillräckligt gas för att hålla maskinerierna i vattentornet vid Mosebacke i gång, blef det omöjligt att leverera vatten till en del af de högst belägna byggnaderna å Södermalm. Sannolikt på grund häraf spred sig ett rykte inom staden, att äfven vattenverket skulle nödgas inställa sin verksamhet. Detta rykte ledde därhän, att en stor mängd personer inom staden aftappade vatten i förråd för att icke lida vattenbrist under de kommande dagarna. Till följd häraf blefvo vattenreservoarerna så anlitade, att vattentrycket tidtals var otillräckligt att driva upp vattnet i de öfre våningarna i husen å äfven andra stadsdelar än Södermalm.

Enligt beslut vid särskildt möte med »Kommunens renhållningsarbeters gat- och nattafdelning» den 14 maj, hvilket beslut tillställdes direktören för Stockholms stads renhållningsverk, skulle dithörande arbetare nedlägga arbetet den 15 maj kl. $\frac{1}{2}$ 7 f. m. med den inskränkning likväl, att de som voro anställda särskildt för djurens vård skulle kvarblifva i arbetet.

Alla ordinarie gaturenhållningsarbetare deltog i strejken, men då denna skulle börja på torsdags morgon kl. $\frac{1}{2}$ 7 och alla gatu- och gårdsrenhållningsarbeten för dagen då voro afslutade, inträdde arbetsinställelsen för dessa arbetare först från och med fredagen. På lördagens afton tillkännagävo ifrågavarande arbetare för renhållningsdirektören, att de hade för afsikt att genom utsträckt arbetstid och ökad flit draga försorg om, att stadens renhållning skulle till söndags morgon blifva lika fullständig som vanligt, därest deingo full aflöning för strejkdagarna. Särskildt med hänsyn till angelägenheten att få stadens gator och allmänna platser rengjorda till den förestående pingsthögtiden godkändes detta förslag. Arbetet blef också till den utsatta tiden fullständigt utfördt. Anmärkas må, att ett antal extra gatsoptionsarbetare fortsatte med sitt arbete under strejktiden.

Samtliga afträdesrenhållningsarbetare strejkade i den mening, att de ej utförde något hämningsarbete, hvaremot allt vanligt dagarbete förrättades af dem, som voro i tur därtill. Stallbetjäningen kvarstannade på sina platser i enlighet med fackföreningens nyssberörda beslut. Sopläparne fortsatte alla med sitt arbete, hvilket möjliggjorde, att de sopor, som af enskilda personer kördes till sopstationen, kunde afsändas från staden.

Flera enskilda renhållningsfirmor och bolag drabbades äfven i större eller mindre utsträckning af arbetsnedläggelsen.

Den 13 maj erhöi gasverkets öfveringenjör genom öfverlämnadt protokollsutdrag meddelande om, att gasverksarbetarne beslutat samfälldt deltaga i storstrejken. Sedan denne emellertid därvid betonat den allmänna fara, som kunde uppstå, om ångpannor, ugnar och öfriga apparater lämnades utan tillsyn, beslöt gasverksarbetarnes fackförening sedermera, att den för dylik tillsyn nödiga personalen skulle få tjänstgöra, för så vidt den icke åtog sig något arbete i och för gasberedning. Vid denna tidpunkt på året var driften vid Klaragasverket redan nedlagd, och frågan gällde alltså att

hålla Värtagasverket fortfarande i gång. Som det icke syntes möjligt att med främmande och ovana arbetare upprätthålla gasberedningen, och då gasförrådet i klockorna kunde antagas räcka för gasförbrukningen under de mörka timmarna i tre dygn, beslöts, att gasen skulle afstängas under de ljusa timmarna, men påsläppas under de mörka, så att intet afbrott komme att ske i gatubelysningen. Emellertid behöfde gasen afstängas endast kl. $\frac{1}{2}$ 2 f. m. till kl. 9 e. m. den 16 maj och kl. 2 f. m. till kl. $\frac{1}{2}$ 2 e. m. den 17 maj.

Vid elektricitetsverket hade alla arbetarne lofvat att kvarstanna på sina platser. På aftonen den 15 maj anmälde likväl eldarne, att de icke vågade arbeta de följande dagarna. Med anledning häraf vidtalades en del utomstående maskinister, hvilka tillsammans med elektricitetsverkets ingenjörer och andra tjänstemän den 16 och 17 maj upprätthöllo eldningen af pannorna. Då verkets öfriga personal utförde sina åligganden, uppstod intet afbrott i leveransen af elektrisk ström.

Vid de byggnads- samt kabel- och rörlägningsarbeten, som pågingo för gas- och elektricitetsverken, strejkade de flesta arbetarne; likaså de vid gasdistributionen anställda med undantag af lykttändare och sifonpumpare.

För att underlätta uppfattningen af storstrejkens betydelse inom samtliga här ofvan berörda grenar af arbetet, hvilka äro af kommunal eller därmed jämförlig karaktär, hafva i efterföljande tablå sammanställts uppgifter om dels hela antalet vid dylika, af storstrejken berörda, arbeten anställda arbetare och dels antalet sådana, som under strejkdagarna ej deltog i arbetet.

Antalet arbetare vid af storstrejken den 15—17 maj 1902 direkt berörda kommunala o. d. arbeten i Stockholm.

Verksamhetens art.	Hela antalet arbetare.	Däraf ej arbetande		
		den 15 maj.	den 16 maj.	den 17 maj.
Kommunikationsanstalter	3,075	2,266	2,342	2,412
Vatten-, gas- och elektricitetsverk	759	343	369	369
Renhållningsverk	421	283	346	346
Byggnads-, sten- och jordarbeten	2,900	2,375	2,375	2,375
Öfriga arbeten	68	48	48	48
Tillsammans	7,223	5,315	5,480	5,550

Med afseende å tabellens siffror må ytterligare betonas, att desamma omfatta samtliga arbetare vid sådana (kommunens, enskildes eller till och med statens) arbeten, hvilka äro af lokal, men dock offentlig karaktär. Vid arbetarnes gruppering under olika verksamhetsarter har hänsyn ej heller tagits till de myndigheter och inrättningar, som i hvarje fall ledde arbetet, utan dettas egen art har därvid varit bestämmande. Särskildt må påpekas, att under gruppen kommunikationsanstalter ingå äfven telegraf- och rikstelefonarbetare, äfvensom en del renhållningsarbetare, anställda hos sådana firmor, som hufvudsakligen bedrefvo åkerirörelse. Likaså torde böra framhållas, att under byggnads-, sten- och jordarbeten införts samtliga arbetare, som deltog i dylika arbeten under kommunala myndigheters omedelbara ledning, vare sig de voro direkt anställda i kommunens tjänst eller hos dess entreprenörer för tillfället. Däremot hafva här ej inräknats arbetare vid pågående kyrko- och skolbyggnader och dylikt, där verksamheten bedrefs för vederbörande entreprenörs egen räkning och risk.

Tabellens innebörd torde i öfrigt icke påkalla någon närmare belysning; anmärkas må endast, att anslutningen till storstrejken synes hafva varit proportionsvis lifligast bland arbetarne vid byggnads-, sten- och jordarbeten, hvilket otvifvelaktigt berodde på att dylika arbeten äro af jämförelsevis mindre brådskanie art, så att arbetsnedläggelsen utan svårare olägenhet kunde göras fullständig.

*Kommunala
o. d. arbeten
å vissa orter.*

Äfven utom Stockholm berörde storstrejken flerstädes på ganska kännbart sätt vissa af kommuner, dock endast stadskommuner, bedrifva verksamhetsgrenar. Antalet under strejken ej arbetande kommunala arbetare utgjorde i Södertälje 28 (den 15—17 maj), i Eskilstuna 52 (den 15—17 maj), i Kristianstad 58 (den 15 maj), i Malmö resp. 408, 605 och 640, i Lund 32 (den 16 och 17 maj), i Hälsingborg 168 (den 15—17 maj), i Göteborg resp. 201, 655 och 675, i Gäfle resp. 257, 304 och 304 samt i Sundsvall resp. 39 och 42 (den 16 och 17 maj). På de flesta platserna hade dessa arbetare sysselsättning uteslutande inom byggnads-, sten- och jordarbeteafacken. I Eskilstuna voro emellertid 12 af de strejkande anställda vid stadens gasverk; i Malmö inställdes arbetet den 15 på aftonen af 35 arbetare tillhörande linjepersonalen vid spårvägarna, hvilka därför måste inställa sin trafik; i Hälsingborg slutligen strejkade 21 arbetare vid stadens vattenledningsverk och 26 arbetare vid dess hamninrättningar.

Med afseende å de här meddelade uppgifterna från vissa städer i landsorten torde böra framhållas, att i dem ej kunnat inräknas t. ex. åkeriarbetare o. d., hvilka i regel synas hafva inställt arbetet. Beträffande de arbetsgivare, hos hvilka dessa varit anställda, har nämligen ej i hvarje fall kunnat klart utrönas, huruvida deras verksamhet varit af resp. kommuner koncessionerad eller om de endast bedrifvit transportverksamhet af fullt privat natur.

Tryckerieriket.

Såsom af tabellbilagan framgår, deltog typograferna på en mängd platser i landet synnerligen mangrant i storstrejken. I Stockholm inställdes arbetet den 15—17 maj af resp. 2,533, 2,574 och 2,595 arbetare vid resp. 52, 52 och 53 tryckerier, däribland samtliga större sådana. Deras arbetsnedläggelse, som naturligtvis i främsta rummet drabbade tidningspressen — ehuru antalet för dess räkning direkt anställda arbetare icke kan bestämdt särskiljas från de öfriga — kom helt oväntadt såväl för tidningsredaktionerna som för allmänheten. Typografiska föreningen i Stockholm hade på sammanträde den 11 maj beslutat, att typograferna icke skulle deltaga i strejken. På kvällen den 14 utlyste emellertid föreningens styrelse ett nytt möte att äga rum följande dag kl. $\frac{1}{2}$ 6 på morgonen. Här upptogs änyo frågan till behandling, och efter en lifvig diskussion beslöts med betydande majoritet, att föreningens medlemmar skulle ansluta sig till de strejkande. Beslutet delgafs omedelbart vederbörande arbetsgivare.

I anledning häraf kunde, med undantag af de redan färdiga morgontidningarna för den 15 maj, inga dagliga tidningar utkomma förrän den 17 maj på aftonen. Dock utgafs regelbundet, om ock i förminskadt format, Post- och Inrikestidningar, hvarvid arbetet utfördes af ingenjörer och kontorspersonal vid Kungl. tryckeriet. Äfven en halfveckotidning utsände på lördag ett nummer. Flera dagliga tidningar utgäfvö smärre extranummer, som mångfaldigades med hektograf eller mimeograf. En aftontidning tillsände sina prenumaranter exemplar af en Göteborgstidning, och försök gjordes äfven att särskildt för lösnummerförsäljning i Stockholm trycka upplagor af andra landsortstidningar, men dessa försök upphörde, när arbetarne vid resp. tryckerier hotade att nedlägga arbetet, om tidningarna sändes till Stockholm. Endast socialdemokratiska partiets dagliga organ i hufvudstaden kunde lämna korta tryckta meddelanden, hufvudsakligen om rösträttsfrågans behandling samt storstrejkens utbredning och fortgång. Såsom förut nämnts, återupptogo typograferna arbetet den 17 på middagen, så att aftontidningarna då kunde utkomma.

I landsorten hade typografernas föreningar likaledes före strejkens utbrott beslutat, att medlemmarna skulle fortsätta med arbetet, men i sista stunden inträdde äfven här

ett omslag på åtskilliga platser, hvarom tabellbilagan närmare upplyser. Ursprunget till denna oförmodade förändring uppgifves allmänt hafva varit att söka i påtryckning från storstrejksledningen i Stockholm. I allmänhet upptogs arbetet åter på lördagsmiddag, så att aftontidningarna då kunde utkomma.

Anmärkas bör måhända, att då tabellbilagan anger ett antal strejkande arbetare inom de grafiska yrkena äfven å landsbygden, därmed förstås arbetare anställda vid tryckeri i några köpingar.

Af storstrejken förorsakade ekonomiska förluster eller olägenheter.

För de flesta enskilda arbetare, som deltog i arbetsnedläggelsen, innebar denna, *Förluster för arbetare.* ekonomiskt sedt, endast förlusten af 2 å 3 dagars aflöning. I de fall, då vissa arbetsgifvare öfvade repressalier genom att låta inställelsen fortgå ytterligare några dagar eller veckor, gick visserligen vederbörande personal förlustig en någorlunda afsevärd summa, men i regel var storstrejken icke för arbetarna af någon större ekonomisk betydelse. Vid de af storstrejken direkt föranledda öppna konflikterna erhöles de arbetslösa understöd, när sådant begärdes, ur storstrejksfonden, hvilken för detta ändamål efter hand utbetalade c:a 70,000 kronor. Häri äro emellertid äfven inräknade understödsbelopp till dem, som afskedats från sina platser, intill dess de erhöles ny anställning eller vederbörande arbetarekommun eller annan organisation öfvertog omsorgen om deras underhåll. Hufvudparten af nyssnämnda summa, eller omkring 48,000 kronor, belöpte sig på konflikten vid Separators verkstäder. I öfrigt bestredos ur storstrejksfonden utgifter för diverse organisationskostnader äfvensom för arbetares rättegångskostnader i mål, föranledda af storstrejken, med sammanlagt ungefär 16,000 kronor. Vid den senast afgifna redovisningen för fonden i mars 1904 uppvisade densamma sålunda en behållning på något öfver 23,000 kronor.

Om man söker approximativt beräkna de löneförluster arbetarna personligeningo vidkännas, och därvid ihågkommer dels, att någon ersättning bereddes ur storstrejksfonden, och dels, att i ej så få fall aflöning utbetalades äfven åt vissa i inställelsen deltagande arbetare, så torde den direkta förlusten för enskilda arbetare kunna anslås till sammanlagt c:a 600,000 kronor.

Däremot låter sig ej göra att ens tillnärmelsevis beräkna den ekonomiska skada *Förluster för arbetsgifvare.* storstrejken kan hafva förorsakat arbetsgifvarne. Arbetets inställande under årets lifligaste verksamhetstid måste hafva vållat många af dem afsevärda förluster genom minskad produktion och försenade eller inhiberade leveranser. Såsom exempel härpå må endast anföras, att inom skrädderibranschen dessa dagar, under brådaste vårsäsong och omedelbart före pingsthelgen, säkerligen voro de dyrbaraste under hela året.

Direkta utgifter åsamkades särskildt åtskilliga firmor, hvilka, enligt lämnad uppgift, uppgjort vissa för just ifrågavarande dagar gällande kontrakt eller aftal om särskilda prestationer, såsom utförande af arbeten eller reparationer o. s. v. eller hvilka förhyrt kraft- och arbetsmaskiner, som icke kunde komma till användning.

Olägenheterna blefvo gifvetvis särskildt kännbara, när arbetsbefälet icke hade vetenskap om arbetsnedläggelsen och följaktligen ej kunnat vidtaga några åtgärder i anledning däraf. Från flera arbetsställen, företrädesvis sockerbruk, jästfabriker, garfverier och vissa fabriker inom den kemisk-tekniska industrien meddelas, att arbetsinställelsen afbrutit behandlingen af vissa ej färdiga fabrikat och därigenom mer eller mindre fullständigt skadat dem.

Äfven arbetsställen, som ej direkt berördes af strejken, torde i vissa fall hafva lidit skador af densamma genom uteblifna materialier och utensilier eller genom andra af densamma föranledda olägenheter. Så måste det nästan fullständiga afstannandet af

samfärdseln i Stockholm hafva störande inverkat på dess flesta inbyggares bekvämlighet och särskildt varit menlig för alla näringsidkares rörelse och omsättning. Från åtskilliga arbetsställen i Stockholm, där gasmotorer användts för drifvande af vissa arbetsmaskiner, omnämnas äfven, att gasens afstängande vållat afsevärdt afbräck i det eljest pågående arbetet.

Öfverståthållareämbetet erinrar i sin rapport, att dylika förluster, om ock kännbara, endast vore en bråkdel af den skada hufvudstadens hela affärlif skulle hafva lidit, därest försöken att stoppa järnvägs- och ångbåtstrafiken till och från Stockholm hade lyckats. I sådant fall skulle till de öfriga svårigheter, som vållades allmänheten, med säkerhet hafva kommit äfven brist på lifsmedel och andra för det dagliga lifvet oumbärliga förnödenheter, hvilket denna gång endast i mycket ringa grad var fallet. Störst hade likväl faran och olägenheterna af storstrejken blifvit, om gas- och vattenverksarbetarne kunnat fullständigt dragas med i arbetsinställelsen och hufvudstaden sålunda under strejktiden beröfvats ljus och vatten.

*Olägenheter
för sjukhus.*

Inskränkningen i gasleveransen vållade äfven ganska kännbara obehag för hufvudstadens sjukhus. Å Serafimerlasarettet saknades kokgas för uppvärmning af vatten till instrumentens rengöring och desinficering, hvadan för detta ändamål måste inköpas ett antal s. k. primuskök. Vid Sabbatsbergs sjukhus var förhållandet liknande. Å allmänna barnbördshuset måste den största sparsamhet iakttagas med bruket af uppvärmdt vatten, hvilket å sjukhuset användes i stor myckenhet; här kunde ej gastrycket hållas uppe ens i den s. k. couveusen, afsedd att bereda tillräcklig värme åt för tidigt födda barn. Någon fara förorsakades emellertid ej häraf, enär apparaten ej under strejkdagarna behöfde anlitas. Å Garnissonssjukhuset var gasbelysningen i operationsrummet så otillfredsställande, att order måste utfärdas om uppskjutande af alla operationer, som utan omedelbar fara kunde anstå. Vid Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn måste gasbelysningen delvis ersättas med fotogénlampor.

Diverse olägenheter.

Såsom förut är nämnt, föranledde äfven bristen på gas vissa oregelbundenheter i vattentillförseln, utan att dock några direkta olägenheter däraf kunna sägas hafva uppstått.

Upphörandet af den dagliga rengöringen af Stockholms gator och allmänna platser innebar naturligtvis ej blott olägenheter och obehag utan äfven ett åsidosättande af den allmänna snygghetens och hygienens kraf, som kunnat blifva farligt. Tack vare strejkens kortvarighet, den gynnsamma väderleken äfvensom den omständigheten, att nästan all körtrafik var inställd, antog emellertid föreningen icke sådan omfattning, att några allvarliga olägenheter i sanitärt hänseende däraf torde hafva framkallats. Äfven inställandet af hämningsarbetena i husen vållade, särskildt å vissa större etablissement, kännbara obehag.

Ingen af storstrejkens olägenheter torde emellertid hafva gjort sig märkbar i så vida kretsar som de dagliga tidningarnas uteblifvande. Utsinandet af denna kunskapskälla under just de dagar, allmänheten ifrigt åstundade underrättelser, vållade snart sagdt hvarje medborgare förtret. Bristen på dagliga tidningar gaf anledning till, att en mängd osanna rykten, t. ex. om gas- och vattenledningarnas fullständiga afstängande o. s. v., med förvånande hastighet spridde sig bland allmänheten och vunno tilltro. Äfven utom Stockholm kunde i de flesta af strejken berörda städer och köpingar inga tidningar utkomma. Förtrytelsen häröfver bland allmänheten minskades gifvetvis ej däraf, att på de flesta platser i landsorten, liksom i Stockholm, typografernas anslutning till storstrejken åvägabragts i sista stunden samt mot förut fattade och tillkännagifna beslut om arbetets oafbrutna fortsättande under strejktiden.

I Stockholm deltog äfven teaterarbetarne i arbetsnedläggelsen. Endast å Kungl. teatern behöfde i anledning däraf föreställningen inställas den 16 maj; på de öfriga teatrarna ombesörjde skådespelarne själfva de oundgängligaste arbetena i och för representationerna.

Påpekas må slutligen, att arbetarne vid det elektricitetsverk, som levererade elektrisk ström för belysning af riksdagshuset, oaktadt gifvet löfte att under strejken fortfara med arbetet, visade höjelse att nedlägga detsamma. Genom strejkledningens mellankomst förhindrades emellertid denna arbetsinställelse, hvilken kunde hafva för-anledt afbrott i riksdagsförhandlingarna.

Repressalier eller andra åtgärder, som af arbetsgifvare vidtagits i anledning af storstrejken.

Utöfver de allmänna olägenheter, något olika å skilda orter, som storstrejken medförde för samhällenas medlemmar öfverhufvud, tillkom för ett stort antal arbets-gifvare, såsom här ofvan visats, afsevärd ekonomisk förlust eller åtminstone betänk-liga rubbningar i arbetets lugna gång under årets brådaste tid. Misstämningen här-öfver kunde själfallet ej utplånas genom arbetarnes och deras organisationers förklä-ringar, att storstrejken icke alls afsåge arbetsgifvarne, utan riktade sig uteslutande mot statsmakterna. Oafsedt sin ställning till rösträttsfrågan synas alltså arbetsgifvare i de flesta fall hafva bestämdt ogillat, att en dem i deras egenskap af arbetsgifvare ovidkommande fråga skulle störande inverka på deras näringsverksamhet. Härtill kom vidare, att arbetsinställelserna ofta verkställdes, utan att ens underrättelse därom läm-nades arbetsbefälet, äfvensom att arbetarne därvid i många fall bröto mot gällande arbetsaftal och sålunda rubbade tilliten till dessas förmåga att åstadkomma stabila arbetsförhållanden.

Om emellertid arbetsgifvarne i allmänhet icke utöfvat repressalier eller vidtagit någon annan åtgärd i anledning af storstrejken, så synes detta dels hafva berott på deras önskan att undvika konflikt, dels ock på deras ofta uttalade uppfattning, att »arbetarne ej själfmant deltagit i strejken» eller »icke kunde göras ansvariga» för densamma. Af denna anledning hade de ej heller velat bestämdt motsätta sig arbetets nedläggande vid storstrejkens utbrott. Ett icke ringa antal arbetsgifvare från landets olika delar hafva också meddelat, att de, då arbetarne med eller mot sin vilja nödgats inställa arbetet, ej ansett sig böra innehålla arbetslönen för de dagar strejken varade. I åtskilliga fall hade också arbetarne erbjudit sig att genom öfvertidsarbete och ökad flit hålla arbetsgifvarne skadeslösa för den förlorade tiden.

Såsom regel kan emellertid fastslås, att arbetsgifvarne icke betalat någon aflöning för de genom storstrejken försummade arbetsdagarna. Likaså hafva några arbetsgifvare, i anledning af personalens nedläggande af arbetet, för det löpande året indragit den rätt, som tillkommit densamma, att erhålla viss tids semester med åtnjutande af full aflöning eller annan dylik förmån. *Innehållen af-löning. Afske-danden m. m.*

I Göteborg funno sig de större skeppsredarne och ångfartygsbolagen böra gifva arbetarne en allvarlig maning i anledning af arbetsinställelsen. Omedelbart efter denna afåto de nämligen till stufveriarbetarnes organisation i staden en skrivelse, hvari bland annat meddelades, att därest dylika afbrott utan arbetsgifvarnes medgifvande åter inträffade, arbetsgifvarne komme att anse öfverenskommelsen om företrädre för organisationens medlemmar till arbete å arbetsgifvarnes ångfartyg vara från arbetarnes sida förverkad.

Åtskilliga arbetsgifvare i skilda delar af landet hafva likväl icke åtnöjt sig med sådana åtgärder, utan vidtagit positiva mått och steg för att betaga arbetarne lusten att anordna dylika arbetsinställelser. Ej sällan öfvades därvid repressalier mot den eller de arbetare vid arbetsstället, som framför andra bidragit att sätta arbetsnedläg-gelsen i scen; från många håll inberätta arbetsgifvarne själfva, att af sådan anledning arbetare afskedats, hvarvid i de flesta fall tillfogas den upplysningen, att den afske-dade i trots af förbud agiterat bland sina kamrater under pågående arbete.

I större skala förekommo sådana afskedanden endast inom textilindustrien i Borås där vid 11 arbetsställen tillhopa omkring 50 arbetare förlorade sin anställning, i allmänhet därför att de lämnat arbetet utan tillstånd i anledning af storstrejken. Eljest synes här och hvar en eller annan arbetare, undantagsvis ända till 20, hafva blifvit uppsagda från arbetet. Vederbörande arbetareorganisationer å platsen gjorde i vissa fall försök att genom sin bemedling återförskaffa afskedade arbetare deras anställning, i allmänhet dock utan resultat.

Förlängd arbetsinställelse.

En vanligare förekommande form af repressalier var, att arbetsgifvarne låto den genom strejken föranledda inställelsen af arbetet fortgå någon tid efter själva strejkens slut. Så t. ex. började verksamheten vid de bokbinderier, som tillhörde medlemmar af Stockholms bokbinderiförbund först den 22 maj. Från åtskilliga arbetsgifvare omförmäles, att arbetet vid deras arbetsställen icke återupptagits förrän efter förloppet af en eller annan vecka; icke sällan synes till sådan åtgärd hafva medverkat, att arbetsgifvarne funnit lämpligt använda det genom strejken framtvingade afbrottet i arbetet till reparationer och dylikt, som eljes skulle hafva förlagts till annan mindre brådskande årtid. Sådana afstängningar från arbetet föranledde äfven här och hvar konflikter med de däraf berörda arbetarne eller deras fackföreningar å resp. orter. Däremot torde icke fackförbunden hafva ingripit i anledning af de konflikter, som sålunda genom storstrejken — d. v. s. en icke facklig tvistefråga — uppkommo mellan arbetsgifvare och arbetare. De arbetare, som genom förlorad anställning eller under längre arbetsledighet blefvo ekonomiskt lidande, erhöilo till en början understöd ur storstrejksfonden. I de jämförelsevis få fall, då längre tid förflöt, utan att arbete kunde beredas dem, öfvertogo vanligen resp. arbetarekommuner eller fackförbund omsorgen om deras underhåll genom att för detta ändamål föranstalta frivilliga penningeinsamlingar.

Arbetsinställelsen hos A. B. Separator.

Bland de tvister mellan arbetsgifvare och arbetare, som inträffade i samband med storstrejken, var konflikten vid aktiebolaget Separators verkstäder i Stockholm den mest omfattande och långvariga. De hos bolaget anställda arbetarne hade på ett före storstrejken hållet möte beslutit att deltaga i densamma och anhöllo för detta ändamål om ledighet från arbetet. Sådan vägrades emellertid, hvarvid jämväl deras uppmärksamhet fästes å verkstadsreglernas bestämmelser därom, att arbetare, som utan tillstånd varit frånvarande från arbetet mer än två dagar, ansågos hafva lämnat sin plats. Vid storstrejkens utbrott uteslöfvo flertalet arbetare från arbetet, och då de vid strejkens slut åter infunno sig för att upptaga detsamma, tillämpades den nyssnämnda bestämmelsen, så att arbetarne skulle hvar för sig anhålla om ny anställning hos bolaget. Därjämte intogs i verkstadsreglerna en ny bestämmelse, som bland annat tillerkände arbetsbefälet rättighet att omedelbart afskeda arbetare, »som inom eller utom verkstaden söker att förleda eller genom våld och hot förmå annan hos bolaget anställd arbetare att handla mot fastställda ordningsregler eller eljes mot bolagets intresse». Då arbetarne icke ville på sådana villkor återgå till arbetet, blefvo verkstäderna af partistyrelsens verkställande utskott förklarade i blockad. Å andra sidan visade öfriga arbetsgifvare inom maskinbranschen lika bestämdt sitt gillande af bolagets åtgöranden. Genom en i tidningarna införd annons af den 2 juni tillkännagäfvö nämligen 10 af de största verkstadsägarna i hufvudstaden, att de den 16 juni ämnade nedlägga arbetet på sina verkstäder, därest ej den blockad upphäfdes, som ägde rum hos aktiebolaget Separator. Den 16 juni återupptogs arbetet vid bolagets verkstäder i inskränkt omfattning med en del nya arbetare, som anställdes på de nämnda villkoren. På detta sätt fortgick arbetet till och med den 19 juni. Sedan emellertid under fortgående förhandlingar mellan bolagets styrelse och partistyrelsens verkställande utskott, tillägget till verkstadsreglerna något modifierats enligt arbetarnes önskan och dess inebörd närmare förklarats, beslöto de strejkande arbetarne sistnämnda dag att upphäfva blockaden. Flertalet af dem sökte och erhöilo därefter åter anställning hos bolaget.

Stockholms stad hade, såsom ofvan nämnts, erfårit mångahanda olägenheter af storstrejken. De kommunala myndigheterna funno sig och föranledda att taga udder ompröfvande, hvilka åtgärder voro att från dess sida vidtaga i anledning af densamma. Genom beslut den 21 maj 1902 utsåg sålunda drätselnämndens andra afdelning tre af sina ledamöter att i samråd med byggnadskontorets arbetschefer och andra, hvilkas mening det kunde vara önskvärdt att inhämta, taga under ompröfning frågan om stadens arbetsaftal och däröfver afgifva yttrande till afdelningen.

*Stockholms
stadsfullmäk-
tiges fram-
ställning om
lagstiftnings-
åtgärder.*

Stockholms stadsfullmäktiges beredningsutskott uttalade sig i utlåtande den 22 maj 1902 om de åtgärder, som för framtiden borde vidtagas i anledning af storstrejken. Utskottet framhöll däri såsom sin mening, att det otvifvelaktigt åläge vederbörande myndigheter, att, hvad på dem ankomme, söka på det kraftigaste förekomma, att hädanefter åt arbetsinställelser gäfvos en sådan utsträckning, att de antoge en rent af samhällsvådlig karaktär, i det att deras tillskyndare, för att vinna ett eller annat ändamål, ej tvekade äfventyra medborgares lif och hälsa, afbryta samfärdseln eller till och med söka omöjliggöra förvaltningen inom staten och kommunen. Då genom storstrejken sådana allmänna förmåner, öfver hvilkas tillhandahållande hufvudstadens kommunala myndigheter haft att vaka, blifvit allmänheten undandragna i syfte att därigenom lägga band på riksdagens handlingsfrihet, borde Stockholms kommun framför andra känna sig manad till ett uttalande i frågan.

Med afseende å medel att förhindra arbetsinställelser att antaga dylika oroväckande dimensioner hänvisade utskottet till vissa förslag till ändringar i strafflagen, hvilka i betänkande den 19 oktober 1901 framlagts af den kommitté, som haft att taga i öfvervägande frågan om införande af särskilda bestämmelser till skydd för arbetsaftal. Utskottet ansåg nämligen goda skäl finnas för det antagande, att de ifrågavarande, af kommittén föreslagna ändrade strafflagsbestämmelserna skulle, om de upphöjdes till lag, göra åsyftad verkan, i synnerhet om de komme att omfatta äfver de för den allmänna samfärdseln afsedda handlingar, för hvilkas utförande fordras särskild koncession, såsom spårvägs-, åkare-, hyrkusk- och ångslupsrörelser samt telefonen. På grund häraf hemställde utskottet, att Stadsfullmäktige måtte hos Kungl. Maj:t anhålla, att proposition aflätes till nästföljande riksdag om antagande i hufvudsak af berörda förslag med de tillägg, som kunde finnas påkallade af den senast vunna erfarenheten. Detta utskottets förslag blef vid stadsfullmäktiges sammanträde den 18 juni 1902 af fullmäktige godkändt.

Till fullständigande af den ofvan lämnade framställningen af arbetsgifvarnes åtgärder i anledning af storstrejken torde böra påpekas, hurusom denna kraftigt bidragit till arbetsgifvarnes sammanslutning. I det föregående har redan framhållits, att konflikten vid Separators verkstäder gaf upphof till en tillfällig sammanslutning mellan vissa större arbetsgifvare inom den mekaniska verkstadsindustrien. Denna samverkan utvecklades sedan och gaf anledning till utvidgning och ombildning af Sveriges verkstadsförening, hvilken snart omfattade flertalet af Sveriges större etablissemang inom branschen. Äfven inom flera andra yrkesgrenar kommo arbetsgifvarne först genom storstrejken till full insikt om den makt arbetarne hade i och genom sin starka sammanhållning och väcktes därpå till intresse för egna organisationssträfvanden.

*Storstrejken
påskyndar ar-
betsgifvarnes
organisering.*

Likaså bildades vid denna tidpunkt flere sammanslutningar af arbetsgifvare i syfte att, utan särskildt afseende å de olika yrkena, tillvarata arbetsgifvareintressena i allmänhet. De svenska arbetsgifvarnes organisationsrörelse i modern mening och stor skala torde därför väsentligen kunna dateras från storstrejken den 15—17 maj 1902.

Stockholm i november 1904.

Gunnar Huss.

Bilaga. Arbetsgifvare och arbetare, som direkt

a) Fördelning efter

Landsdelar.	D e n 1 5 m a j .									
	Arbetsgifvare o. arbetare, rörande hvilka spec. uppgifter erhållits.						Öfriga.		Hela antalet.	
	Ar- bets- gif- vare.	Arbetare. hos dem anställda.				Ar- bets- gif- vare.	Arbe- tare, som ej ar- beta.	Ar- bets- gif- vare.	Arbe- tare, som ej arbета.	
		Samtliga		Däraf ej arbe- tande						
		män.	kv.	män.	kv.					
Stockholms stad	718	24,494	4,673	22,716	4,107	104	850	822	27,673	
Stockholms län städer	19	1,192	361	1,179	361	3	96	22	1,636	
landsbygd	33	2,104	374	2,039	363	4	158	37	2,560	
s:a	52	3,296	735	3,218	724	7	254	59	4,196	
Uppsala län städer	29	668	81	467	22	—	—	29	489	
landsbygd	1	124	—	34	—	—	—	1	34	
s:a	30	792	81	501	22	—	—	30	523	
Södermanlands län städer	111	3,259	294	3,089	258	—	—	111	3,347	
landsbygd	19	1,423	—	1,299	—	—	—	19	1,299	
s:a	130	4,682	294	4,388	258	—	—	130	4,646	
Östergötlands län städer	17	286	78	271	74	10	105	27	450	
Jönköpings län städer	3	240	1	240	1	—	—	3	241	
Kalmar län städer	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Kristianstads län städer	41	1,060	208	987	201	—	—	41	1,188	
landsbygd	11	375	1	366	—	—	—	11	366	
s:a	52	1,435	209	1,353	201	—	—	52	1,554	
Malmöhus län städer	419	10,739	2,483	9,796	2,091	87	1,586	506	13,473	
landsbygd	25	2,307	238	1,770	217	—	—	25	1,987	
s:a	444	13,046	2,721	11,566	2,308	87	1,586	531	15,460	
Göteborgs och Bohus län städer	139	6,405	318	3,293	115	1	51	140	3,459	
landsbygd	48	4,541	691	3,237	267	—	—	48	3,504	
s:a	187	10,946	1,009	6,530	382	1	51	188	6,963	
Älfsborgs län städer	18	852	1,103	506	573	4	168	22	1,247	
Örebro län städer	4	185	24	154	20	—	—	4	174	
landsbygd	1	77	—	77	—	1	500	2	577	
s:a	5	262	24	231	20	1	500	6	751	

berördes af den s. k. storstrejken den 15—17 maj 1902.
landsdelar.

Den 16 maj.										Den 17 maj.									
Arbetsgifvare o. arbetare, rörande hvilka spec. uppgifter erhållits.					Öfriga.		Hela antalet.			Arbetsgifvare o. arbetare, rörande hvilka spec. uppgifter erhållits.					Öfriga.		Hela antalet.		
Arbetsgifvare.	Arbetare, hos dem anställda.				Arbetsgifvare.	Arbetare, som ej arb. beta.	Arbetsgifvare.	Arbetare, som ej arb. eta.		Arbetsgifvare.	Arbetare, hos dem anställda.				Arbetsgifvare.	Arbetare, som ej arb. beta.	Arbetsgifvare.	Arbetare, som ej arb. eta.	
	Samtliga.		Däraf ej arbetande								Samtliga		Däraf ej arbetande						
	män.	kv.	män.	kv.							män.	kv.	män.	kv.					
743	25,125	4,873	23,228	4,324	107	897	850	28,449		746	25,266	4,954	23,448	4,396	104	1,061	850	28,905	
21	1,225	361	1,192	361	4	104	25	1,657		21	1,225	361	1,192	361	4	104	25	1,657	
39	2,383	420	2,269	417	4	158	43	2,844		39	2,383	420	2,269	407	4	158	43	2,834	
60	3,608	781	3,461	778	8	262	68	4,501		60	3,608	781	3,461	768	8	262	68	4,491	
30	693	93	498	34	—	—	30	532		34	719	101	550	42	—	—	34	592	
3	1,474	—	1,334	—	—	—	3	1,334		3	1,474	—	1,334	—	—	—	3	1,334	
33	2,167	93	1,832	34	—	—	33	1,866		37	2,193	101	1,884	42	—	—	37	1,926	
130	3,911	587	3,647	550	—	—	130	4,197		127	3,885	578	3,651	552	—	—	127	4,203	
19	1,423	—	1,299	—	—	—	19	1,299		19	1,423	—	1,299	—	1	160	20	1,459	
149	5,334	587	4,946	550	—	—	149	5,496		146	5,308	578	4,950	552	1	160	147	5,662	
26	373	78	336	74	17	168	43	578		24	332	75	311	74	16	161	40	546	
7	1,180	765	753	449	1	54	8	1,256		6	985	765	558	449	1	54	7	1,061	
6	337	12	308	12	—	—	6	320		6	337	12	308	12	—	—	6	320	
40	906	25	862	5	—	—	40	867		42	989	13	954	7	—	—	42	961	
11	375	1	366	—	—	—	11	366		11	375	1	366	—	—	—	11	366	
51	1,281	26	1,228	5	—	—	51	1,233		53	1,364	14	1,320	7	—	—	53	1,327	
447	11,863	3,685	10,610	2,441	87	1,586	534	14,637		451	12,062	3,932	10,795	2,883	87	1,586	538	15,264	
32	2,995	238	2,179	218	—	—	32	2,397		36	2,988	242	2,472	236	—	—	36	2,708	
479	14,858	3,923	12,789	2,659	87	1,586	566	17,034		487	15,050	4,174	13,267	3,119	87	1,586	574	17,972	
176	8,258	703	5,214	417	1	51	177	5,682		173	7,888	560	5,293	332	1	51	174	5,676	
62	5,284	1,191	3,700	792	—	—	62	4,492		64	5,271	1,195	4,027	1,009	—	—	64	5,036	
238	13,542	1,894	8,914	1,209	1	51	239	10,174		237	13,159	1,755	9,320	1,341	1	51	238	10,712	
18	852	1,103	528	466	4	168	22	1,162		16	720	933	502	432	4	168	20	1,102	
36	1,127	67	981	63	—	—	36	1,044		39	1,084	67	955	63	—	—	39	1,018	
2	141	27	141	27	1	500	3	668		1	64	27	64	27	—	—	1	91	
38	1,268	94	1,122	90	1	500	39	1,712		40	1,148	94	1,019	90	—	—	40	1,109	

Bilaga. Arbetsgifvare och arbetare, som direkt

a) (forts.) Fördelning

Landsdelar.	Den 15 maj.										
	Arbetsgifvare o. arbetare, rörande hvilka spec. uppgifter erhållits.						Öfriga.		Hela antalet.		
	Ar- bets- gif- vare.	Arbetare, hos dem anställda.				Ar- bets- gif- vare.	Arbe- tare, som ej ar- beta.	Ar- bets- gif- vare.	Arbe- tare, som ej arbeta.		
		Samtliga		Däraf ej arbe- tande							
		män.	kv.	män.	kv.						
Västmanlands län städer	2	15	—	11	—	—	—	2	11		
	1	137	—	125	—	—	—	1	125		
	s:a	3	152	—	136	—	—	—	3	136	
Kopparbergs län städer	7	324	—	321	—	—	—	7	321		
	1	1,600	—	1,400	—	1	400	2	1,800		
	s:a	8	1,924	—	1,721	—	1	400	9	2,121	
Gäflleborgs län städer	121	2,689	126	2,343	89	3	85	124	2,517		
	2	1,159	31	936	14	—	—	2	950		
	s:a	123	3,848	157	3,279	103	3	85	126	3,467	
Västernorrlands län städer	5	161	15	161	15	1	9	6	185		
	1	278	—	4	—	—	—	1	4		
	s:a	6	439	15	165	15	1	9	7	189	
Jämtlands län städer	9	143	2	89	2	—	—	9	91		
	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
	s:a	9	143	2	89	2	—	—	9	91	
Norrbotiens län landsbygd	—	—	—	—	—	1	500	1	500		
	Summa för hela riket	1,805	66,837	11,102	56,910	8,790	220	4,508	2,025	70,208	
	Däraf i städer	1,662	52,712	9,767	45,623	7,929	213	2,950	1,875	56,502	
» på landsbygden	143	14,125	1,335	11,287	861	7	1,558	150	13,706		

berördes af den s. k. storstrejken den 15—17 maj 1902.

efter landsdelar.

Den 16 maj.										Den 17 maj.									
Arbetsgifvare o. arbetare, rörande hvilka spec. uppgifter erhållits.						Öfriga.		Hela antalet.		Arbetsgifvare o. arbetare, rörande hvilka spec. uppgifter erhållits.						Öfriga.		Hela antalet.	
Arbetsgifvare.	Arbetare, hos dem anställda.				Arbetsgifvare.	Arbetare, som ej arbetar.	Arbetsgifvare.	Arbetare, som ej arbetar.	Arbetsgifvare.	Arbetare, hos dem anställda.				Arbetsgifvare.	Arbetare, som ej arbetar.	Arbetsgifvare.	Arbetare, som ej arbetar.		
	Samtliga		Däraf ej arbetande							Samtliga		Däraf ej arbetande							
	män.	kv.	män.	kv.						män.	kv.	män.	kv.						
9	388	—	366	—	—	—	9	366	10	403	—	364	—	—	—	10	364		
1	137	—	125	—	—	—	1	125	1	137	—	125	—	—	—	1	125		
10	525	—	491	—	—	—	10	491	11	540	—	489	—	—	—	11	489		
11	579	—	421	—	—	—	11	421	14	609	—	446	—	—	—	14	446		
2	1,613	—	1,413	—	1	400	3	1,813	1	1,600	—	1,400	—	1	400	2	1,800		
13	2,192	—	1,834	—	1	400	14	2,234	15	2,209	—	1,846	—	1	400	16	2,246		
134	2,963	594	2,505	285	3	85	137	2,875	135	2,860	334	2,561	296	3	85	138	2,942		
4	1,255	38	1,026	21	1	50	5	1,097	3	1,244	31	1,022	14	1	50	4	1,086		
138	4,218	632	3,531	306	4	135	142	3,972	138	4,104	365	3,583	310	4	135	142	4,028		
12	396	21	334	19	1	9	13	362	11	388	19	295	17	1	9	12	321		
9	1,285	14	954	5	4	199	13	1,158	8	1,203	14	872	5	5	299	13	1,176		
21	1,681	35	1,288	24	5	208	26	1,520	19	1,591	33	1,167	22	6	308	25	1,497		
9	143	2	89	2	—	—	9	91	9	143	2	79	2	—	—	9	81		
—	—	—	—	—	2	10	2	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
9	143	2	89	2	2	10	11	101	9	143	2	79	2	—	—	9	81		
—	—	—	—	—	1	500	1	500	—	—	—	—	—	1	500	1	500		
2,039	78,684	14,898	66,678	10,982	239	4,939	2,278	82,599	2,050	78,057	14,636	67,512	11,616	234	4,846	2,284	83,974		
1,855	60,319	12,969	51,872	9,502	225	3,122	2,080	64,496	1,864	59,895	12,706	52,262	9,918	221	3,279	2,085	65,459		
184	18,365	1,929	14,806	1,480	14	1,817	198	18,103	186	18,162	1,930	15,250	1,698	13	1,567	199	18,515		

Bilaga. Arbetsgifvare och arbetare, som direkt berör-
b) Fördelning efter

Yrkesgrenar.	Den 15 maj.									
	Arbetsgifvare o. arbetare, rörande hvilka spec. uppgifter erhållits.						Öfriga.		Hela antalet.	
	Ar- bets- gif- vare.	Arbetare, hos dem anställda.				Ar- bets- gif- vare.	Arbe- tare, som ej ar- beta.	Ar- bets- gif- vare.	Arbeta- re, som ej ar- beta.	
		Samtliga		Däraf ej ar- betande						
		män.	kv.	män.	kv.					
<i>Grufdrift</i> städer	1	254	—	254	—	—	—	1	254	
landsbygd	2	2,848	—	2,164	—	—	—	2	2,164	
s:a	3	3,102	—	2,418	—	—	—	3	2,418	
<i>Sten-, ler- och glasindustri</i> städer	34	2,358	406	2,057	400	3	14	37	2,471	
landsbygd	20	1,050	3	835	3	—	—	20	838	
s:a	54	3,408	409	2,892	403	3	14	57	3,309	
<i>Metallindustri</i> städer	268	5,638	618	5,301	535	12	122	280	5,958	
landsbygd	17	1,160	57	1,079	57	—	—	17	1,136	
s:a	285	6,798	675	6,380	592	12	122	297	7,094	
<i>Maskin- och skeppsbyggnadsindustri</i> städer	108	12,725	218	11,586	171	3	78	111	11,835	
landsbygd	31	3,267	109	2,584	107	4	938	35	3,629	
s:a	139	15,992	327	14,170	278	7	1,016	146	15,464	
<i>Byggnadsindustri</i> städer	246	9,448	107	7,290	103	9	189	255	7,582	
landsbygd	6	123	—	113	—	1	500	7	613	
s:a	252	9,571	107	7,403	103	10	689	262	8,195	
<i>Trävaruindustri</i> städer	169	3,980	226	3,240	201	8	137	177	3,578	
landsbygd	23	3,668	54	2,705	14	—	—	23	2,719	
s:a	192	7,648	280	5,945	215	8	137	200	6,297	
<i>Läderindustri</i> städer	27	640	197	526	194	—	—	27	720	
landsbygd	9	98	9	88	8	—	—	9	96	
s:a	36	738	206	614	202	—	—	36	816	
<i>Textilindustri</i> städer	29	1,414	2,189	998	1,619	4	176	33	2,793	
landsbygd	3	216	268	179	205	2	120	5	504	
s:a	32	1,630	2,457	1,177	1,824	6	296	38	3,297	
<i>Beklädnadsindustri</i> städer	204	2,524	1,568	2,378	980	5	48	209	3,406	
landsbygd	10	490	560	402	206	—	—	10	608	
s:a	214	3,014	2,128	2,780	1,186	5	48	219	4,014	
<i>Närings- och njutningsämnesind.</i> . . städer	199	5,080	2,628	4,405	2,291	1	10	200	6,706	
landsbygd	9	655	213	626	208	—	—	9	834	
s:a	208	5,735	2,841	5,031	2,499	1	10	209	7,540	

des af den s. k. storstrejken den 15—17 maj 1902.

yrkesgränar.

Den 16 maj.										Den 17 maj.										
Arbetsgiffvare o. arbetare, rörande hvilka spec. uppgifter erhållits.						Öfriga.		Hela antalet.		Arbetsgiffvare o. arbetare, rörande hvilka spec. uppgifter erhållits.						Öfriga.		Hela antalet.		
Arbetsgiffvare.	Arbetare, hos dem anställda.				Arbetsgiffvare.	Arbetare, som ej arbete.	Arbetsgiffvare.	Arbetare, som ej arbete.			Arbetsgiffvare.	Arbetare, hos dem anställda.				Arbetsgiffvare.	Arbetare, som ej arbete.	Arbetsgiffvare.	Arbetare, som ej arbete.	
	Samtliga		Däraf ej arbetande									Samtliga		Däraf ej arbetande						
	män.	kv.	män.	kv.								män.	kv.	män.	kv.					
1 254	—	—	254	—	—	—	—	1 254			1 254	—	—	254	—	—	—	1 254		
2 2,839	—	—	2,166	—	—	—	—	2 2,166			2 2,815	—	—	2,177	—	—	—	2 2,177		
3 3,093	—	—	2,420	—	—	—	—	3 2,420			3 3,069	—	—	2,431	—	—	—	3 2,431		
44 2,744	418	2,290	412	3	14	47	2,716	43 2,724	418	1,275	412	3	14	46	1,701	46	1,701	30 2,564		
27 1,849	3	1,342	3	1	56	28	1,401	29 1,865	3	2,506	2	1	56	30	2,564					
71 4,593	421	3,682	415	4	70	75	4,117	72 4,589	421	3,781	414	4	70	76	4,265					
300 6,048	686	5,661	591	12	122	312	6,374	305 6,043	676	5,661	596	12	122	317	6,379					
18 1,205	58	1,126	58	—	—	18	1,184	19 1,210	58	1,128	58	—	—	19	1,186					
318 7,253	744	6,787	649	12	122	330	7,558	324 7,253	734	6,789	654	12	122	336	7,565					
121 14,033	218	12,915	171	3	78	124	13,164	123 13,816	218	12,525	171	—	—	123	12,696					
34 3,447	109	2,700	107	4	938	38	3,745	33 3,370	109	2,752	107	3	438	36	3,297					
155 17,480	327	15,615	278	7	1,016	162	16,909	156 17,186	327	15,277	278	3	438	159	15,903					
281 11,065	113	9,079	107	11	229	292	9,415	278 11,036	113	9,210	105	11	229	289	9,544					
7 126	—	116	—	2	506	9	622	7 126	—	116	—	1	500	8	616					
288 11,191	113	9,195	107	13	735	301	10,037	285 11,162	113	9,326	105	12	729	297	10,160					
198 4,655	230	3,766	205	8	137	206	4,108	193 4,283	229	3,859	203	8	137	201	4,199					
39 6,301	83	5,076	34	5	197	44	5,307	37 6,167	71	5,188	22	5	293	42	5,503					
237 10,956	313	8,842	239	13	334	250	9,415	230 10,450	300	9,047	225	13	430	243	9,702					
30 719	197	559	194	2	7	32	760	28 679	197	561	194	2	7	30	762					
9 133	11	119	10	—	—	9	129	9 133	11	120	10	—	—	9	130					
39 852	208	678	204	2	7	41	889	37 812	208	681	204	2	7	39	892					
35 2,134	3,709	1,248	1,964	5	230	40	3,442	35 2,016	3,448	1,354	2,137	5	230	40	3,721					
6 327	721	285	606	2	120	8	1,011	7 341	721	313	620	3	280	10	1,213					
41 2,461	4,430	1,533	2,570	7	350	48	4,453	42 2,357	4,169	1,667	2,757	8	510	50	4,934					
213 2,685	1,899	2,529	1,210	7	57	220	3,796	220 2,723	2,038	2,565	1,424	7	57	227	4,046					
11 554	587	470	340	—	—	11	810	11 554	587	550	580	—	—	11	1,130					
224 3,239	2,486	2,999	1,550	7	57	231	4,606	231 3,277	2,625	3,115	2,004	7	57	238	5,176					
212 5,565	2,964	4,724	2,549	1	10	213	7,283	211 5,756	2,844	5,085	2,537	1	10	212	7,632					
10 660	225	632	220	—	—	10	852	11 664	234	638	208	—	—	11	846					
222 6,225	3,189	5,356	2,769	1	10	223	8,135	222 6,420	3,078	5,723	2,745	1	10	223	8,478					

Bilaga. Arbetsgifvare och arbetare, som direkt berör-

b) (forts.) **Fördelning**

Y r k e s g r e n a r.	D e n 15 m a j.									
	Arbetsgifvare o. arbetare, rörande hvilka spec. uppgifter erhållits.					Öfriga.		Hela antalet.		
	Ar- bets- gif- vare.	Arbetare, hos dem anställda.		Ar- bets- gif- vare.	Arbe- tare, som ej ar- beta.	Ar- bets- gif- vare.	Arbeta- re, som ej ar- beta.			
		Samtliga	Däraf ej ar- betande							
	män.	kv.	män.	kv.						
<i>Kemisk-teknisk industri</i> städer	20	869	510	794	506	1	30	21	1,330	
landsbygd	9	275	62	257	53	—	—	9	310	
s:a	29	1,144	572	1,051	559	1	30	30	1,640	
<i>Pappersindustri</i> städer	34	384	374	353	255	2	32	36	640	
landsbygd	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
s:a	34	384	374	353	255	2	32	36	640	
<i>Grafisk industri</i> städer	82	2,595	637	2,478	589	2	40	84	3,107	
landsbygd	1	12	—	12	—	—	—	1	12	
s:a	83	2,607	637	2,490	589	2	40	85	3,119	
<i>Annan industri</i> städer	8	94	18	88	18	1	80	9	186	
<i>Vattentransport</i> städer	11	1,338	—	1,101	—	—	—	11	1,101	
landsbygd	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
s:a	11	1,338	—	1,101	—	—	—	11	1,101	
<i>Landtransport</i> städer	197	3,143	—	2,604	—	72	394	269	2,998	
landsbygd	3	263	—	243	—	—	—	3	243	
s:a	200	3,406	—	2,847	—	72	394	272	3,241	
<i>Annat ej specificerad arbete</i> städer	25	228	71	170	67	90	1,600	115	1,837	
Summa för hela riket	1,805	66,837	11,102	56,910	8,790	220	4,508	2,025	70,208	
Däraf i städer	1,662	52,712	9,767	45,623	7,929	213	2,950	1,875	56,502	
, på landsbygden	143	14,125	1,335	11,287	861	7	1,558	150	13,706	

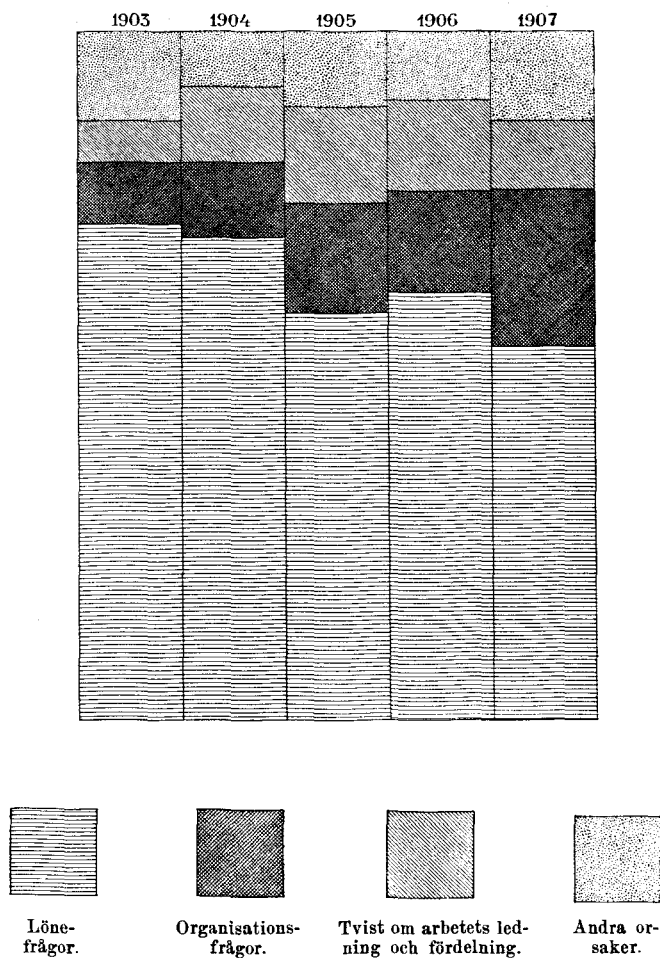
des af den s. k. storstrejken den 15—17 maj 1902.
efter yrkesgrenar.

Den 16 maj.										Den 17 maj.									
Arbetsgifvare o. arbetare, rörande hvilkas pec. uppgifter erhållits.					Öfriga.		Hela antalet.			Arbetsgifvare o. arbetare, rörande hvilka spec. uppgifter erhållits.					Öfriga.		Hela antalet.		
Ar- bets- gif- vare.	Arbetare, hos dem anställda.				Ar- bets- gif- vare.	Arbe- tare, som ej ar- beta.	Ar- bets- gif- vare.	Arbe- tare, som ej ar- beta.	Ar- bets- gif- vare.	Arbetare, hos dem anställda.				Ar- bets- gif- vare.	Arbe- tare, som ej ar- beta.	Ar- bets- gif- vare.	Arbe- tare, som ej ar- beta.		
	Samtliga		Däraf ej arbe- tande							Samtliga		Däraf ej arbe- tande							
	män.	kv.	män.	kv.						män.	kv.	män.	kv.						
26 13	1,781 510	1,307 109	1,285 393	987 95	2 —	38 —	28 13	2,310 488	27 14	1,805 516	1,313 113	1,313 395	993 90	2 —	280 —	29 14	2,586 485		
39	2,291	1,416	1,678	1,082	2	38	41	2,798	41	2,321	1,426	1,708	1,083	2	280	43	3,071		
39 1	559 48	490 23	440 37	386 7	4 —	59 —	43 1	885 44	41 1	556 48	479 23	459 36	425 1	3 —	52 —	44 1	936 37		
40	607	513	477	393	4	59	44	929	42	604	502	495	426	3	52	45	973		
95 3	2,780 37	637 —	2,678 37	629 —	3 —	48 —	98 3	3,355 37	97 2	2,811 24	638 —	2,703 24	630 —	3 —	48 —	100 2	3,381 24		
98	2,817	637	2,715	629	3	48	101	3,392	99	2,835	638	2,727	630	3	48	102	3,405		
11	157	24	121	24	1	80	12	225	11	158	24	123	24	1	80	12	227		
14 1	1,430 66	— —	1,135 64	— —	— —	— —	14 1	1,135 64	14 1	1,380 66	— —	1,108 64	— —	— —	— —	14 1	1,108 64		
15	1,496	—	1,199	—	—	—	15	1,199	15	1,446	—	1,172	—	—	—	15	1,172		
207 3	3,474 263	— —	2,995 243	— —	72 —	394 —	279 3	3,389 243	210 3	3,603 263	— —	3,006 243	— —	72 —	394 —	282 3	3,400 243		
210	3,737	—	3,238	—	72	394	282	3,632	213	3,866	—	3,249	—	72	394	285	3,643		
28	236	77	193	73	91	1,619	119	1,885	27	252	71	201	67	91	1,619	118	1,887		
2,039	78,684	14,898	66,678	10,982	239	4,939	2,278	82,599	2,050	78,057	14,636	67,512	11,616	234	4,846	2,284	83,974		
1,855	60,319	12,969	51,872	9,502	225	3,122	2,080	64,496	1,864	59,895	12,706	52,262	9,918	221	3,279	2,085	65,459		
184	18,365	1,929	14,806	1,480	14	1,817	198	18,103	186	18,162	1,930	15,250	1,698	13	1,567	199	18,515		

GRAFISKA FRAMSTÄLLNINGAR.

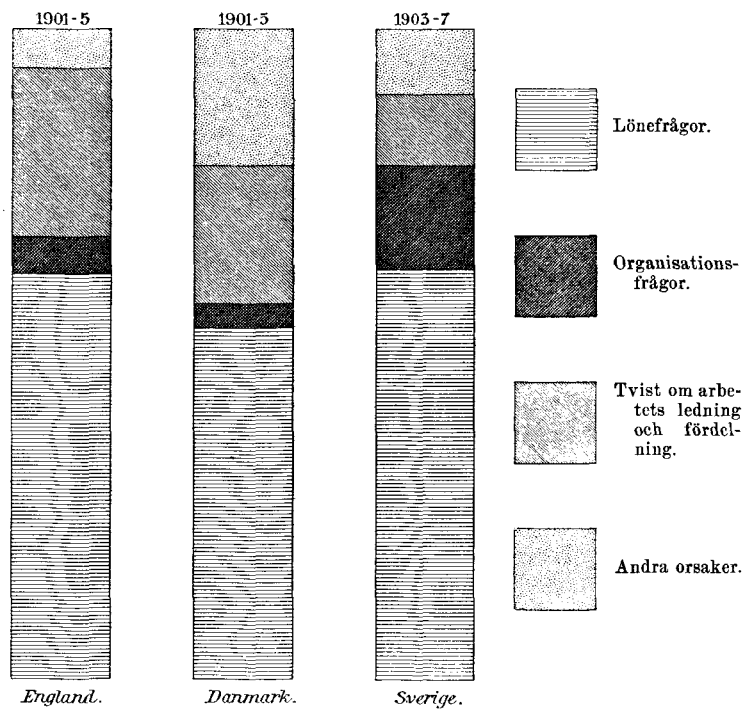
Arbetsinställelsernas orsaker i Sverige under olika år (i %).

(Jfr tab. å sid. 35)

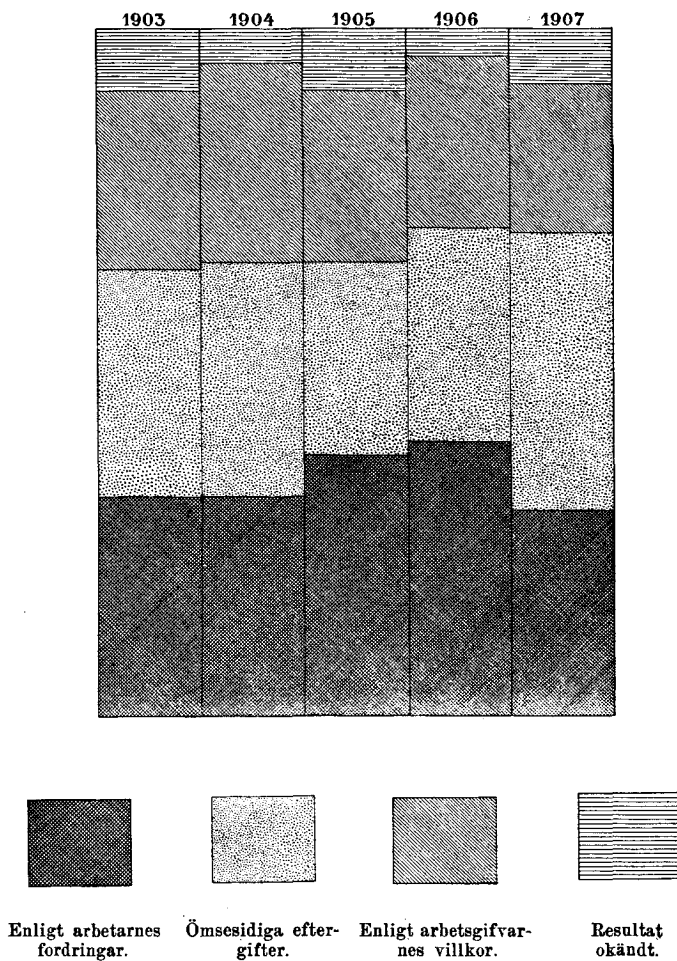
Arbetsinställelsernas orsaker i vissa länder (i %).

(Jfr sid. 36)

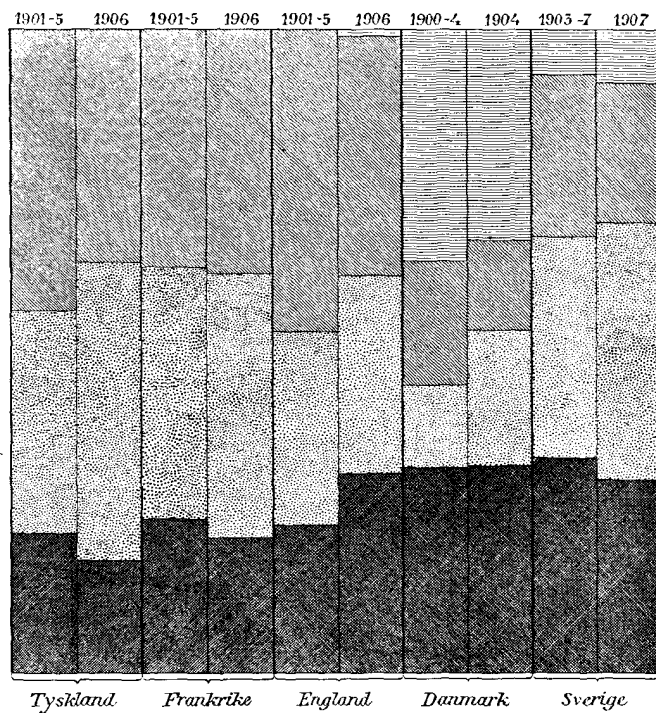
Arbetsinställelsernas resultat i Sverige under olika år (i %).

(Jfr tab. å sid. 42)

Arbetsinställelsernas resultat i vissa länder (i %).

(Jfr sid. 42)

Enligt arbetarnes
fordringar.

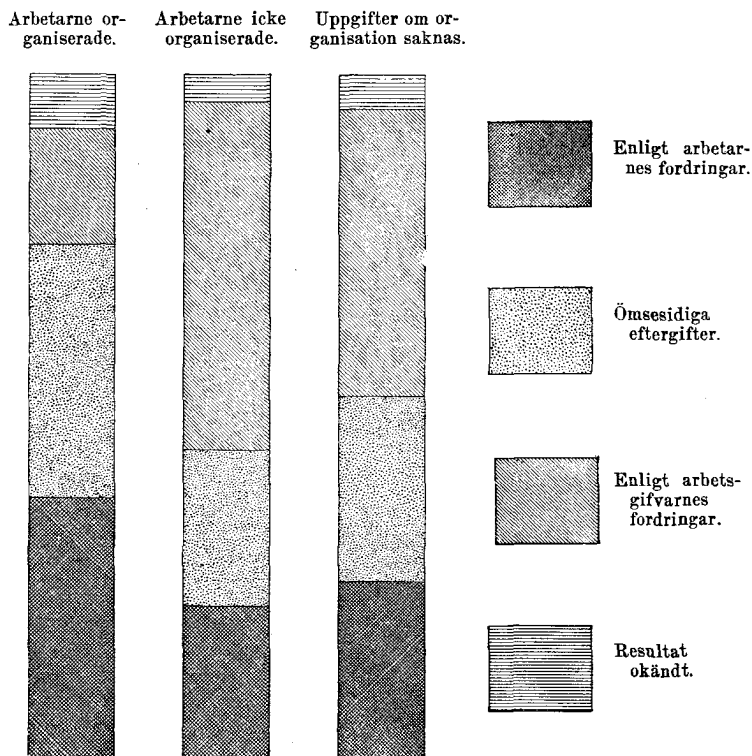
Ömsesidiga
eftergifter.

Enligt arbetsgifvar-
nes villkor.

Resultat
okänt.

**Arbetsinställelsernas resultat i Sverige 1903—1907 med
hänsyn till arbetarnes organisation (i %).**

(Jfr tab. å sid. 44)

**Antal genom arbetsinställelser förlorade arbetsdagar i vissa
länder (i mill. dagar).**

(Jfr sid. 57)

